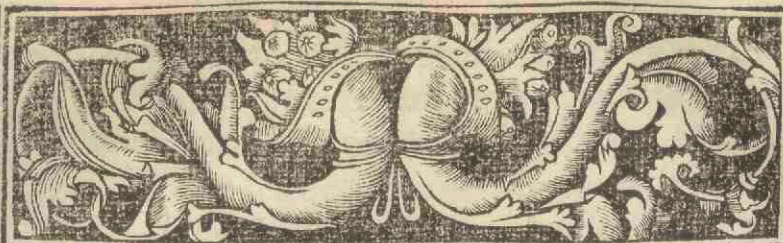

Galenī Methodus medendi, vel de morbis curandis.

<https://hdl.handle.net/1874/433425>

GALENI
METHODVS MEDENDI, VEL
DE MORBIS CVRANDIS.
THOMAS LINACER
CRO ANGLO INTERPRETE.
LIBRI QVATVORDECIM.

In fine apposui mus quæ ipse
Linacer recognouit in
opere De sanitate
tuenda.

M.

D.

XIX.

IANI LASCARIS.

OMnigenos Pæan suctum te pellere morbos
In latio, & diti subtrahere arte animas,
Desidem vbi, & bardum vidit facunde Galene,
Posthabitumq; alijs quos memorare piget:
Dixit prospiciens populis age *músa* Linacre,
Redde virum ingratis q̄libet Ausonijs.
Tam sibi q̄ proavis, qui dogmata prisca relinquunt,
Thricisq; inuoluunt ingenia, & tenebris.
Hæc deus .at Thaumatas afflatus numine talem
Te vertit, qualem græcia culta tulit.

Vos mihi libros therapeuticos credideras Lupsete do-
ctissime, eos ad te remitto, tumultuaria quidē lectiōe &
subsultim, nō etiā pfūctoria & oscitāter euolutos. Vo-
lui em̄ eorū lectiōe nō modo tibi operā, sed etiā mihi na-
uare, tāetsi cū id primū facere insisterē, altius oīno ni-
hil aīmo agitabā; q̄ vt paucorū dierū officio satisfacerem petitiōi tuæ,
simul vt eadē opa/ aduētitiōrū voluminū cōtreſtatōe animū meū oble-
ſtare/ negocijs cōſectū. Solet em̄ (vt noſti) noſtræ ſortis hominibus/
inceſſere cupido haud illiberalis/ de vno quoq; ope litterario æſtima-
tionē faciendā, vt q̄ſpiā ſtudioſorū i mediū ptulit aliqd īgenij ſui ſpe-
cimē. ita ſcilicet natura ferēt vt ſui q̄ſq; īgenij atq; iduſtriæ modū cō-
tēdere cū aliorū gaudeat, quo certius ppēdat qd pſtare eadē in re poſ-
ſit. Verū cū idipm hoīm more facerē, humanit⁹ quoq; mihi obrepsit
(vt ingenue in ſinu tuo loquar) certādī quoq; libido/ cū eorū librorū ī-
terpte Linacro. tametiſi eū ſūma eſſe eruditiōe p̄ditū/ nō nescius iādix-
forem. Itaq; pauca quædam loca ad Momī lucernam inſpecta/ et aiad-
uerſiōe (ppe dixerim) delatoria obſeruata, quū primore ſpecie ſe mi-
hi nō pbaſſent, cū græco ſtatim exēplari collata, p̄tim mutare, p̄tim
noua facere de integro conatus, vt nihil aut par p̄mouere me ſenſi,
crimiatiōem illā meā poti⁹ fuiſſe iudicaui æmulæ cōtētiōis, ab inge-
nua ipam & ſtudioſa alacritate manātis, q̄ iuſtā æquāq; rēphēſionē. id
vtrū in culpā inertix & impitiæ vertere mihi debeat, an in opis lau-
dē/ exatē abſoluti, aliorū eē iudiciū malo, qñquidē nōdū me eū cēſen-
di locū in doctōrū cōcilio adeptū eē arbitror, vt optim⁹ q̄ſq; & exiſti-
matiffim⁹ trāſire in ſentētiā meā debeat, ante q̄ rē ipam ad manū aſpe-
xerit. Haſten⁹ tñ in mediū ferre ſentētiā nō dubitarim, ſi oīa ſilia lūt/
ijs q̄ legi, Galenū nobis elegātī & exquisito ſermone latinū eē factū,
vt iam Britāniæ decus hoc futurū ſit, quod olim pergamū in Aſia il-
luſtrauit. Quo in ope aiaduerti Linacrū multo plus tribuiſſe priſcæ
ſcribēdi vertēdiq; ſeueritati, q̄ nri t̄pis indulſiſſe licentiæ laſciuienti.
Hæc ad te ſcripſi vir amice/ in inſtrumētī viatorii apparatu coēptuq;
occupatus, ijs q̄ rebus cōſtituēdis/ quæ ad inſtātē mihi peregre p̄ſe-
ſtionem p̄inebāt, pene iam vt accinctus mihi eſſe viderer, cū ineūdæ
viæ dies nō ex alieno arbitrio pēderet. alioqui rarus domi & iā cur-
ſator circuitorq; factus inuito meo genio, & obluſtante mihi. Sed
fortuna (vt arbitror) ante mihi fere iiqua, nūc etiā ludos/ ſibi n̄rati-
bus q̄ hoīb⁹ faciūtare in me exercēdo cōſtituit. quæ negociolo gñe cō-
mercij/ cum ijs me hominibus cōmittit, qui nō tam ſalutationū et ve-
nerationis honore, q̄ poſtulatorū ærumnis gaudent. quas cum ſumma
oblectatione ſpectant. Vale.

INDEX
EORVM QVAE IN PRI
MO LIBRO ANNO
TATA SVNT
INDEX.

I N thessalum multa.	
Quæ Hippocrates inuenerit primus.	fo. iij.
Thessali opinio	fo. iij.
Quæ differentia ad speciei constitutio nem cōferant, quæ non	fo. v.
In omni re disquirēda quid p̄cipiū folio. v.	
Quis doceat et quis ip̄eret.	fo. vi.
Duo esse q̄ fidem inuentis faciant. f. vi.	
De qua re mediōr̄ ininuentiōe in hoc opere sit acturus.	fo. eodem
Methodo aliqd inq̄rere qd sit.	fo. vi.
Recte molientibus methodum quid sit initium	fo. eodem
Cur magna medicor̄ pars in methodo medendi tradenda errarit.	fo. vi.
Qua ratione geometræ vtuntur	fo. vii.
In thessalum	folio eodem
Quæ empirici apparere, quæ nosci, q̄ tū apparere tū nosci dicāt	fo. vii.
Duplex apparentium genus a veterib̄ philosophis statui	fo. eodē
Axiomatum exempla	fo. vii.
Scepticorum dogma	fo. eodem
In methodicos	folio eodem
Principium huius disciplinæ	fo. viii.
Notio sanitatis	fo. eodem
Notio ægritudinis	fo. viii.
Nominū interpretationē ex patriæ cōsuetudine me faciendam	fo. viii.
Methodus distinguendi rerū diuersitatem a nominū diuersitate	fo. eodē
Latio quid	fo. ix.
Alteratio quid	fo. eodem
Instrumentum quid	fo. eodem

INDEX

Axioma nihil absq̄ causa fieri	fo. ix.
In thessalum multa	fo. x.
Themisonem fundamentum insanix iccisse.	fo. x.
In olimpicum	fo. eodem
Varia opiniones de medicinæ fine.	folio vndecimo
Duo genera esse quæ tota in natura diffideant	fo. xi.
Quæ res in p̄senti disputatione p̄ximæ inter se sint	fo. xii.
Quatuor sibi proxima genera.	fo. xii.
Duplex symptōma, vel etiam triplex	folio eodem
Duplex causa	fo. eodem
In olimpicum	fo. xiii.
Nullum affectum morbum esse priuſq̄ actionem lædat	fo. xiii.
Quod primum desyderamus id actio ipsa est	folio eodem
Quod p̄pter hanc & secundo naturalis affectus	folio eodem
Quæ accidentia & quæ symptōmata.	folio eodem
In thessalum	fo. xiiii.
In olympicum	fo. eodem
Breuis & dilucida interpretatio Galeni.	folio eodem

ANNOTATA IN
SECVNDO.

Qui alterum docere vult huic pro rebus nominibus est vtendum	fo. xv.
Diuersa morbor̄ nominum impositio exposita	folio eodem
A læsa particula	fo. xv.
A symptōmate	fo. eodem
A causa putata	fo. eodem
Melancolia	fo. xv.
A similitudine ad aliqd externar̄.	fo. xv.

ANNOTATIONVM.

Qui veritatis est cupidus ab imaginatione quā noīa præbēt cauebit atq; ad rerū substantiā accedet	fo. xvi	Finis propositæ methodi.	fo. xxiii
Libros de differentiis morborū & symptomatum oīo añ hoc op ^o legēdos. f. e.		Principium ppositæ methodi.	fo. eodē.
Quid inter morbū & quod græce pathos dicit̃ interfit	fo. xvi.	Oēs morbos vnius eiusdēq; participatione morbos vocari.	fo. xxiii.
Nec actionis nec sermonis nec mot ^o vli ^{us} ptes aliquo tpe durare	fo. eodē	Singulis noīm significatis vnā subiectā rē esse sed nō cuiq; voci vnā rē.	fo. eo.
Corporis motum put patitur pathos esse.	fo. xvii	Aliquādo significari p vocem nec qcq; subijci.	fo. xxiii
Quēadmodū psci pathos acceperit. f. e.		Quibus vocibus res aliq; significat his quot sunt significata totidem rēdent rerum ideæ.	fo. eodem
Quēadmodū iuniores acceperit.	xvii.	Aliud in substantia subiectū, aliud specie vnū etiā brutis notū eē	fo. xxv
Quēadmodū vocabulis morbi pathus & symptomatis galen ^o vte ^o	fo. eo.	In empiricos.	folio: eodem
Primū actionis egere nos tum propter hanc sanitatis	fo. xvii	Plato in philebo	fo. xxv
Humerū morborū cōphendere methodo nō posse q carū actiōis naturalr se hntis nūerū nō cōphēdat	fo. eodē	Afinos cōes priuataq; spēs nosse.	xxvj
Specialis in exēplis exercitatio et fil i methodicos multa	fo. xviii	Idem numero etiam idem multitudine dici	folio. eodem
Syndrome quid	fo. xix	Quæ nomina de tota substantia rei dicantur	fo. xxvii
Roborare nomen nudū ac veluti metā esse quo tendas	fo. xix	Quæ de accidentibus vel partium eius vel totius	fo. eodem
Anacephaleosis	fo. xxii	Exercet lectorē in exēplis	fo. xxviii
Hippocratē primum omniū recta institisse via	fo. eodem	Simplicia compositis natura esse priora.	fo. eodem
Functiones a similarib ^o edi eoq; vnicā similarē in quoq; istrumēto eē. f. xxii.		ANNOTATA IN TERTIO.	
In thessalum	fo. eodem		
Qui se in methodis logicis nō exercuerūt his melius esse vt experiētix animū applicent.	fo. xxiii	Indicationē quæ a morbo sumitur principium tm̄ esse methodi. quæ de mēdendo instituitur	fo. xxix
Cum quibus deinceps sermonem habebit	fo. xxiii	Hūc demū medicū esse q pfcere ea possit q priā idicatio pscibit	fo. eodem
Principium tractationis	fo. eodem	Primū artis opus esse vt intelligas sperādū ne fit quod destines	fo. xxx.
Genera morborū enumerata.	fo. xxiii.	Dupliciter tutæ agi posse an liceat qd destines sperare	fo. eodem
De medendi indicationibus	fo. eodē	De vlcere	fo. xxx
Indicatio quid	fo. xxiii	In methodicos	fo. eodem
Indicatione iuenire quid	fo. xxiii	Disputatio cum empirico	fo. xxx

INDEX

Cephalicon	fo. xxx	Duplicem esse in vlcere affectū post cauitatem expletam	fo. xxxv
Sarcoticon ex oleo cera et ærugine.		Epidermis	folio eodem
folio	xxxix	Vlceris quod solum fit sine alio affectu	
Idiosyncrasia	fo. xxxix	curatio	fo. xxxv
Stupefacietium noxa	fo. xxxix	Dupliciter cōmenta manere quæ comittātur	fo. eodem
Hypochysis	fo. xxxix	Vnitionis effectrix causa.	fo. xxxv
Mydriasis	fo. eodem	Oræ vlceris quib⁹ rebus cōmittat. f. e.	
Rhytidusis	fo. xxxix	Glutinatorij & carnem producētis differencia	fo. xxxvi
Curempirici vbi pri⁹ medicamētū nō p̄fecit transire ad aliud rōne non pos		Altera methodus ad p̄parationem medicinæ spectans	fo. eodē
Cauti vlceris sanandi (sint. fo. eodē		Diuerfitas regnendi eius quod in cauo vlcere deficit & qd̄ i plāo.	xxxvij
vera methodus	fo. xxxix	Caro eadē specie regignitur: cutis non	folio xxxvij.
Generandæ carnis sanguinem materiā eē: opificem naturā: quorum natura carnem gignat	fo. eodem	Naturam cutis qua ratione fit imitandum.	folio. xxxvij
Vnde constet cuiusq; corporis natura.		Ducere ad cicatricem qd̄ fit	fo. eodē
folio	xxxix	Cicatricem inducentis medicamētū sūma.	fo. xxxvij
Duplex excrementum in alimenti mutatione per vniuersum corpus prouenire	fo. xxxix	Glutinatorij & cicatricē iducentis differencia	fo. xxxvij
Inuisibilis perspiratio quomodo redatur visibilis	fo. eodem	Ad cicatricem producētes materiæ.	folio xxxvij
Non satis esse medicamenti genus nisi inuenta sit et species	fo. xxxix	Facultatis medicamentorū noticiā hoc op⁹ p̄cedere cōpositōis seq. fo. eo.	
Cuius ordinis siccatiū detergētūq; fit quod carnem p̄ducatur	fo. xxxix	De sup̄crescēte carne	fo. xxxvij
Duas esse primarum indicationum differencias	fo. eodem	Carnis detractionem medicamētis p̄fici non opera naturæ	fo. eodem
De thuris natura respectu hominum.		Speculatio ad discretionem pertinens	folio xxxvij
folio	xxxix	Non omnem naturam eadem medicamenta requirere	folio eodem
In methodicos	fo. xxxix	Videtur desyderari hoc loco aliquid.	folio xxxvij
Empiricos exp̄ientias limitare.	fo. eodē	Quis optimus sit medicus	fo. eodem
Quod nec disci nec scribi nec p̄cipi potest id q̄ritas in quoq; est	fo. xxxix	In methodicos & empiricos.	f. xxxvij
Quantopere p̄stet methodo quiduis q̄ sola experientia facere	fo. xxxix	Redit ad rem	fo. xxxix
Nō posse medicum sine naturali sciētia similariū curatiōem inuenire sed nec instrumētaliū saltem itegrā.	f. xxxix	Idiosyncrasia	fo. eodem
Vlceris quod solum consistat curatio.			
folio	xxxv		

ANNOTATIONVM.

Sicut totū corpus si temperamentū ei?
 ficcius sit ficciora desiderat, sic etiam
 pars. fo. xxxix.
 Miscetur vlcus cū oībus qui cum eo si-
 mul incidūt affectibus fo. eodem
 Vlcus cū intemperie curatio. fo. eodē
 Ambietis quoq; aeris inspiciendam tē-
 periem. fo. xl.
 Limitatio modi in calido & frigido a
 natura corporis fo. eodē
 Cōtrariæ indicatiōes quemadmodum
 tractandæ fo. xl.
 In corpe opti tēpamēti mutāda medica-
 menti vis quod ad corporis naturam
 pertinet non est fo. xl.
 Contrariæ indicationes quibus simul
 subseruire non licebit fo. eodem
 In complicatis affectibus tria spectan-
 da esse fo. xli.
 Primū curādū esse id qđ vrget. fo. eodē
 Simplicis soliusq; vlcus dīe. fo. eodē
 A figura fo. xli.
 A magnitudine fo. xli.
 A tempore fo. eodem.
 Discrimē dīe alicui⁹ affect⁹ ab affectu
 Quod primū est simplex est, (fo. xli)
 & quod simplex primū fo. eodem
 Vlcus quod signum habet reconditum
 moliendus efluxus est. fo. xli.
 De transuersis vlcibus fo. xlii.
 De ijs q̄ p lōgitudinē musculi sūt fctā. e.
 De magnis et paruis fo. xlii.
 De profundis fo. xlii.
 De profundis simul latiq; fo. eodē

ANNOTATA IN QVARTO.

Catagma fo. xlii.
 Spasma fo. eodem
 Apopasma. folio. eodem

Rhēgma fo. xlii.
 Thlasma fo. xlii.
 Ecchymosis fo. eodem
 Anastomosis fo. xlii.
 Diapidesis fo. eodem
 Anabrosis fo. xlii.
 Erosionis causæ fo. xlii.
 De his quæ maius vlcus reddūt in hoc
 libro agi fo. eodem
 Tres agre sanabiliū vlcus mōi. xlii.
 Aliter diuidit fo. eodē
 Methodi curandi singulorū fo. xlii.
 Siccæ intemperiei curatio fo. eodē
 Humidioris intēperiei curatio. f. eodē
 Calidioris intēpe. curat. fo. xlii.
 Notæ caloris & frigoris fo. eodem
 Vlcus cum tumore particulæ fo. eo.
 Labrorum vlcus quæ decolorata du-
 rare sunt curatio fo. xlii.
 Mali succi et exulcerātis curatio. f. eo.
 Valentioris intemperiem imbecillita-
 tis esse causam fo. xlii.
 Ratio cui contrarium contrario oppu-
 gnandum fo. xlv.
 Externas causas curationem non indi-
 care sed affectum fo. xlv.
 Quid curationem indicet quid quæ par-
 ticulatim sunt agenda fo. eodem
 Curatio vlcus cui⁹ medicinæ partis
 proprie sit. fo. xlv.
 Prospectās medicinæ duplex gen⁹. eo.
 Duas esse functionum medici primas
 differentias. fo. xlv.
 Curare quid fo. eodem
 Prospicere quid fo. xlv.
 In thessallū de vlcibus quæ cacoæ
 the vocant multa fo. xlv.
 Nec a diuturnitate nec a recentia nec
 omnino a tempore indicationem vlcus
 lam esse. fo. xlv.
 Variæ causæ propter quas non sanescat

INDEX

- vlcus. fo.eodem.
 Cacochymia. Pletora. fo.eodem
 Quæ veteres rubrificando curabant. folio xlviij
 Cacoethus ab initio curatio. fo. eodem
 Methodus quid. fo. xlix
 Promissio galeni fo. eodem
 Reuertitur ad propositum. fo. eodē
 Methodi curandi formula generalis. folio eodem.
 In thessalios fo. eodem
 Methasynocrisis folio. l.
 Metaporopoeesis fo. eodem
 In quo omnibus medicis conuenerit. folio eodem.
 De hippocratis mente ex multis eiusdem locis fo. l.j.
 Veteres medio transgresso, sæpe tertium primo coniunxisse fo. eodem
 Cacoethe quæ fo. eodem
 Sphacelos fo. eodē
 Eithiomena fo. eodē
 Enhæmon folio. eodem
 Quæ putrefiunt ex calido et humido putrefiunt fo. l.ij
 Omnium quibus ad vlcerum curationem est opus inuentorem hippocratem fuisse fo. eodem
 Redit ad thessalios folio. liij
 Redit ad hippocratem fo. eodem
 Indicationem ab effectus magnitudine nō omisisse hippocrate. fo. liij
 Mittendum sanguinem vbi valens sit morbus etiam si sanguinis abundantia in corpore non sit fo. liij
 Quæ in sano corpore in quo sanguis redundet pro sanguinis missione satisfacciant fo. eodem
 Purgationem non solum propter mali succi redundantiam sed etiam propter vim morbi adhiberi fo. liij
 De purgatione quibus et qua ratione sit utilis folio. liij
 Trifariam reddi vitia magna fo. liij
 Venter hic quis accipiendus. fo. eodem
 Peritoneum fo. eodem
 Cur vulnera in articulis cacoethe sint. folio. eodem.
 Indicationem quæ a magnitudine morbi accipitur primum iuenisse hippocratem fo. liij
 Sanguinem detrahendum propter eadem causas propter quas et purgandum dixit fo. eodem
 Quæ consummati⁹ in sequentibus tractabuntur fo. eodem
 De indicationibus quæ a positura forma vsu sensus acumine hebetudine ve capiuntur fo. lv.
 Chalastice folio. lv.
 Quæ a positura & figura indicentur. folio. lv.
 Communis omniū internarum partium indicatio fo. eodem
 Quæ interioribus non conueniant. folio eodem
 Quæ conueniant fo. eodem
 Austerum siue styphon quid fo. eodē
 Acerbum siue stryphnon quid fo. eodē
 Vinum vbi cauendum fo. eodem
 Ad vlcera in gula faucibus paristhmis & aspera arteria fo. eodem
 Potionis aliquid in asperam arteriam etiam cum naturaliter se habet percolari. fo. eodem
 Ad vlcera pulmonis & thoracis miscendum medicamentis mel esse fo. eodem
 Ad vlcera i vesica & renib⁹ nō mō mel sed et q̄ vrinas moueāt miscēda. fo. lv
 Ad dligatōnē & clysteris & catheteris vsū figurā ptiū positurāq̄ cōferre. lvj
 In ruptis multas idicationes in idē cō

ANNO TATIO NV M

currere. folio.lvj
 Valētiōra medicamēta requirere quā i p
 fūdo corpe laborāt q̄ quā i sūmo.lvj.
 Ecchymofini omnem vacuationē indi
 care folio.lvj
 Ecchymofis curatio. folio.lvj
 Chalastica folio.lvj
 Syntatica folio.lvj
 Cur quā rupta fuere subinde dolorem
 renouent folio.eodē

ANNO TATA IN QVINTO

Simpatya folio.lvij
 De arterie vene et nerui vlcērib⁹. lvij
 Glutinari vuln⁹ i arteria difficile ēē. lvij
 De sanguis profusione folio.lviii
 Profusiōis ex vena vel arteria cāe. lviii
 Anastomoseos cause folio.lviii
 Diapedeseos cause folio.lviii
 De diuisione folio.lviii
 Diuisi vasis ex abūdātia curatio. f. lviii
 Quomodo claudatur vlcus. folio.lviii
 Quomō labra eius adducant folio.lviii
 Quomō obstruat os vasis folio.lviii
 Thrombos quid folio.lviii
 Emplastica quā folio.lviii
 Escara quid folio.lviii
 Quā escaram faciant folio.lviii
 Quomō sanguis transferatur folio.lviii
 Parocheteusis folio.lix
 Antispas folio.lix
 Hippocratis inuenta folio.lix
 Exempla parocheteuseos & antialeos
 folio.lix
 Ad menū profluuium folio.lix
 Hippocratis inuentum folio.lix
 Ad sāguinis enarib⁹ pfusionem folio.lix
 Ad alias fluxiones folio.lv
 Frictionē contra posite ptis & ligaturā
 ex antispasticis esse folio.lix

Epidesis qualis folio.lix
 Sitū partis ad hāmorragiā conducere.
 Tractatio eius cui ex vulnere sanguis
 profluat folio.lix
 Quādo totū vas sit pēdēdū folio.lix
 Radix vasis quā folio.lix
 Aneurisma folio.lix
 Optimū ad hāmorragias medicamen
 tum folio.lix
 Dolor profluuiū proritat & phlegmo
 nas auget folio.lx
 Māna magis astringens folio.lx
 Thus magis est emplasticum folio.lx
 Laus descripti supra medicamēti folio.lx
 Deligandi modus folio.lx
 Generatio crustæ vnde folio.lx
 Quādo maxime crustificis vel cādenti
 bus ferramentis vtendum folio.lx
 Quā circa pudenda & sedem cur facile
 putrescant folio.lx
 Quid in crustificis deligendis spectan
 dum folio.lx
 Anacephaleosis folio.lxi
 An deliquio cōfluxū phiberi folio.lxi
 Frigidam & pulcā & vinū acerbū sepe
 hāmorragias inhibere folio.lxi
 De his sanguinis pfusionib⁹ quā de p
 fundo erumpūt folio.lxi
 De indicatione a partibus instrumen
 talibus folio.lxi
 De plātaginis succo folio.lxi
 Frigida vel astringētia extrinsec⁹ admo
 ueri vbiq̄ nō cōducere folio.lxi
 Quando refrigerātia extrinsecus admo
 uenda folio.lxii
 Diapideoseos curatio folio.lxii
 Curatio vlcēris in vena folio.lxii
 Cur aliqui arteriam vulneratam coire
 posse negent folio.eodem
 Poros quid folio.eodem
 Galēi experiētia de arteria vulnerat. cē
 t. v.

INDEX

Arteriæ incisæ curatio galeni. fo. eodē
 Aneurysma fo. eodē
 Cur vñiri aliquā arteria possit fo. eodē
 Vulneratæ ī vtero vesica vel in testino
 venæ vel arteriæ curatio fo. lxiij
 De pulmonis vlceribus fo. eodē
 Cur nōnulli pulmonis vlcera insanabi
 lia esse putarint folio eodē
 Discretio quādo sanguis a pulmone &
 quando a thorace reijcitur fo. lxiij
 Indicia sanguinē a pectore per mēbra
 nā pulmōis transmitti posse fo. eodē
 Empyri folio eodem
 Melicratō in thoracē iniectum per pul
 mones exspui fo. lxiij
 Piulcos folio eodem
 Curatio vulneris alicuius in pulmone
 vasis folio eodem
 Poscā cruorē cōcretū resoluerē fo. eo.
 Enhæma barbara fo. lxiij
 Ante omnia seruandū vt recēs vasis in
 pulmone vuln^o aggrediat^r fo. eodē
 Postq̃ phlegmone iuasit parua quæ glu
 tinādi est spes fo. eodem
 Cur eiusmodi vlcera curari vel difficul
 ter vel nunq̃ possint fo. eodem
 Collatio vlcerum in pectore & in pul
 mone fo. eodem
 Asperā arteriam rumpi solere fo. eodē
 Nota venæ ruptæ et nō aspæ arteriæ. e.
 Difficultatis curandæ ei⁹ causa f. eodē
 De transuersi septi vulnerib⁹ fo. eodē
 Auris cuiusdam a methodicis cura
 ta folio lxxv.
 Galeni auris vlceratæ curatio fo. lxxvj
 Medicamētum ex ferri scoria valenter
 ficans fo. eodem
 Redit ad methodum fo. eodem
 Audiendi locus ficcissimus fo. eodē
 Quæ oculo exulcerato cōueniāt fo. eo.
 Quæ naribus folio eodem

Quæ vlceribus in ore fo. eodem
 Stomatica fo. eodem
 Quæ ad vesicā vterū & ītestina fo. eo.
 Genus medicamenti a partis substātia
 & affectu fo. eodem
 Modus vtendi a figura & situ fo. eodē
 Quæ deuorata per os sūt posse ītegris
 virib⁹ ad inferiora ptingere fo. lxxvij
 Ad vlcera pulmonis et pectoris purgā
 da fortissima esse excogitata fo. eo.
 Cur pulmo & pectus per tusses purgē
 tur fo. eodem
 Ventriculū dupliciter purgari fo. eodē
 Nō esse pus e ventriculo purgādum
 per vomitum fo. eodem
 Cur vlcera pulmōis difficilia curatu. e.
 Ruptum ī pulmone vas post phlegmo
 nē excitatū insanabile fo. eodem
 Asperæ arteriæ īterioris tunicæ & lari
 gis vlcera sanari fo. eodem
 De inuenē q̃ ephelcida tussi expuit. eo.
 Ephelcis fo. eodem
 Curatio inuenis fo. eodem
 Lac tabiarū merito laudandū fo. eodē
 Quæ lac tabiarū tā vtile reddāt fo. eo.
 Descriptio tabiarum fo. eodem
 Vesuius mons fo. lxxvij
 Quæ in vesuio ad aeris ficcitatem cō
 petant fo. eodem
 Herbæ & frutices idonei fo. eodē
 Lactis asinæ vaccæ & capræ collatio. e.
 Maximū præceptū de lactis vsu fo. eo.
 Mel et sal cur in lac iniiciantur fo. eodē
 De iuuenē qui ex catarro sanguinē re
 iecit fo. eodem
 Larinx fo. eodem
 Cur his qui ex pestilentia laborarūt fa
 cile vlcus sit curatum fo. eodem
 Descriptio pestilentie fo. eodē
 Ephelcis quid fo. eodem
 Qui ex catarro sāguinē reijciūt quomo

ANNOTATIONVM

do tractandi fo.eodem
De splēdida rome muliere quæ sāguinē
reiecit fo.eodē
Curatio galeni fo.eodē
Theriacen quatuor mēsum sōniferam
esse & fluxiones ficcare et leuiter cras
fare fo.lxix
De iuvene qui ex refrigeratis spiritus
instrumētis sanguinē reiecerat fo.eo.
Curatio galeni fo.eodem
Diaspermaton galeni fo.eodem
Diaspermaton quæ faciat fo.eodem
Eorū quos phlegmone sic occupauit vt
febricitaret null⁹ est p̄sanat⁹ fo.eodē
Qui diutius vixerunt fo.eodem
Qui insanabiles ex his qui in pulmone
vlcus habent & cur fo.eodem
Quid maxime idq; inter initia his ca
uendum. fo.eodem
Ne quid ex capite in pulmonē decidat
triplex præfidium fo.eodem
Pilulæ galeni ad plures excrementorū
purgandas species fo.eodem
De mittēdo his sāguine præceptū. f.e.
Tria esse quibus seruent qui deplorati
non sint fo.lxx
Vbi a minoribus incipiendum & vbi a
maximis fo.eodem
In erasistratū fo.eodem
In thessalicos fo.eodem
Redit ad aliarū partiū vlcera fo.lxxj
Ad vlcera in sede & pene fo.eodē
De humido vlcere in glande male a
quodā curato fo.eodē
Epulotica quæ fo.eodē
Medicamētū ex quarta cōbusta ita alia
valenter ficcantia fo.eodem
Lythtargyros fo.eodē
Pompholyx fo.eodē

ANNOTATA IN SEXTO

Catagma fo.eodem
Spasma fo.eodem
Vlcus fo.eodem
Ruptio fo.eodem
In thessalum & eius sectatores fo.eodē
Orditur a neruo puncto fo.lxxij
Vnde hoīs natura rationali medico de
prehendatur fo.eodem
Enhæma fo.eodem
In thessalios fo.eodem
Quis medicus fo.eodem
Thessalij cuiusdē curatio fo.eodē
Qua ratiocinatione puncti nerui cura
tionē inuenerit galenus fo.eodem
Curatio fo.eodem
Aquā calidā vulneratis neruis aduer
sissimam fo.lxxiiij
Neruorum substantia vnde fo.eodē
Cur oleo calente ad neruum punctum
vnde fo.eodem
Sabinū oleum tenuissimum fo.eodē
In medicamētis pūcti nerui q̄ seruāda. e
Medicamēta qbus v̄sus ē galenus fo.e.
Præcedere debere remediis p̄ metho
dū inuentionē deinde hanc experiētia
confirmare fo.eodem
Sordium crassitudo fo.eodē
Mellis crassitudo fo.eodem
Iam dicta medicamenta ab ipso galeno
inuenta fo.eodem
De quodam qui a thessalijs medicis
factus est putris fo.eodem
Humida pinea fo.eodē
Strobilina fo.eodem
Cuiusmodi esse nerui puncti medicamē
tum debeat fo.lxxiiij
Solū eū medicamētis recte vti posse q̄
certa methodo curet fo.eodem
De quodā qui dieuphorbiū non recte
fuerat v̄sus fo.eodem
De neruo cesim vulnerato fo.eodē

INDEX

De cefo p directum neruo	fo.lxxiiij	Scalprum aptū ad incisionē	fo.eodem
Curandi nerui gñalis scopus	fo.eodē	Syryngotoma	fo.eodem
Metalica eluēda eē sirofione carebūt.e.		Situs idoneus	fo.eodem
Acris mordenſq; medicamētorū humor		Repositio inteſtinorū	fo.eodem
eluendo detrahitur	fo.eodē	Suendi abdominis ratio id eſt gaſtro-	
I uuenis quidā phūs ex vulnere nerui		raphia	fo.eodem
curatus	fo.eodem	Suturarum interuallum	fo.eodem
Quod vulneratū neruū cōtiget frigidū		Fili ratio	fo.eodem
ne fit	fo.lxxv	Qua diſtantia acus ab oris vlceris fit	
Muſculos voluntarij motus inſtrumē-		inijcienda	fo.eodem
ta eſſe	fo.eodem	Alia ſuendi abdominis ratio	fo.eodem
Cuiuſmodi nerui vuln ^o oleo non pro-		Tertia ratio	fo.eodem
fundatur	fo.eodem	Qualia eſſe medicamēta oportet	fo.eo.
Phalernū dulce & fuluum	fo.eodē	Deligatio	fo.eodem
Aquā & relaxans cataplaſma in nerui		Quarta ps curatiōis ī gaſtroraphia .e.	
vulnere ſemper fugienda	fo.eodem	Si quid inteſtini fit vulneratū	fo.eodē
Diacalchyteos	fo.eodem	Inteſtinorū quæ facile ſanent quæ diffi-	
In theſſalūm	fo.eodem	cultur quæ non ſanentur	fo.eodem
De neruo p tranſuerſū vulnerato	fo.eo.	Cur ieiunū vulneratū nō ſanet	fo.eodē
Curatio	fo.eodem	De ventriculo vulnerato legendus hip-	
De neruo contuſo vna cum cute cōtuſa		pocrates	fo.lxxviiij
et exulcerata	fo.eodem	De omēto cum procidit contra metho-	
Semel viſum a galeno	fo.eodē	dicos	fo.eodem
Athletarum cataplaſma ſi dolor cū con-		Omēti pcidentis curatio galeni	fo.eo.
tuſione fit	fo.eodem	De oſſiū cōtinuitatis ſolutiōe	fo.eodē
Si totus neruus præciſus	fo.eodem	Catagma	fo.eodem
De neruis ligamentis ſiue copulis vel		A pagma	fo.eodem
ſyndefmiſ	fo.eodem	Fractura	fo.eodem
De ſyndefmo qui ab oſſe ad os pmeat		Fractura ſchizacedon faſta	fo.eodē
vulnerato	fo.lxxvj	Fractura raphanidon faſta	fo.eodē
De abdomine vulnerato	fo.eodem	Prolixitatis excuſatio	fo.lxxix
Abdominis diſſectio	fo.eodem	Poete dictum	fo.eodem
Epigaſtrium	fo.eodem	Fracturæ curādæ vera method ^o	fo.eodē
Peritoneon	fo.eodem	Quorū fracta oſſa coaleſcere nō poſſūt	
Verum peritoneon	fo.eodem	et quorum poſſunt	fo.eodem
Cur parua abdominis vulnera trētatu		Quæ deinceps inquirenda	fo.eodem
ſint difficilia	fo.eodem	De fractura q̄ p tranſuerſū eſt faſta	fo.eo
Quæ ī abdñe vulnerato ordie agēda.e.		Antitaſis	fo.eodē
Si vuln ^o adeo fit paruū & inteſtinū ad		Secundus ſcopus	fo.eodem
eo inflatū remitti nō poſſit	fo.eodē	Deligandū os fractū eſſe	fo.lxxx
Inflationis curatio	fo.lxxvij	Deligaturæ modus	fo.eodem

ANNOTATIONVM

Quibus fascia lata & quibus angusta
 utilis fo.eodem
 Deligationū numerus fo.eodem
 Succos p certam deligationē et expelli
 a partib⁹ posse et i eas cōpelli fo.eo.
 Deligatura vitari phlegmonē fo.eodē
 In osse si se qddā phlegmōā icidere.e.
 Sphacelos quid fo.eodem
 Duplex pma deligatura fo.eodem
 Cur splenia adhibeat hippocrates f.je.
 Ceratū humidū cur adhibitū fo.eodē
 Repositiois figurā ad duo directā eē.e.
 Figura partis in ossium retractione &
 coaptatione & deligatione & repo-
 sitione fo.lxxxj
 Liber de musculorum motib⁹ fo.eodē
 Quādo soluenda deligatio fo.eodem
 Pruritus remedium fo.eodem
 Quādo ferulæ circūponēdæ fo.eodem
 Poros fo.eodem
 Solutionis interualum fo.eodem
 Perfusionis modus fo.eodem
 Si humiditas poro q̄ gignēdo obstat.e.
 Quid minima perfusio efficiat & quid
 plurima fo.eodem
 Arctatio fasciarū in expulsiōe & re-
 nutritione fo.eodem
 De victus ratione fo.eodem
 Victus poro gignēdo aptus fo.eodē
 De magnitudine pori fo.eodem
 Qua ratione por⁹ vel augeri vel minui
 possit fo.eodē
 De longis fracturis fo.lxxxij
 De multifariam cōfractis fo.eodē
 De glossocomio fo.eodē
 Aptissimus laqueus fo.eodem
 Aliud glottocomion fo.eodē
 De reliquis fracturis ad hippocratem
 remittit lectorem fo.eodem
 De cycliscis phacotis & angustis scal-
 pellis fo.eodem

Cyclisci fo.eodem
 Phacoti fo.eodem
 Cephalica vnde cōponātur fo.eodē
 Quid medici ægris ad carnis pductio-
 nem præstent fo.lxxxiiij
 Terebelle quæ mergi nō possit abapti
 sta græcis dictæ fo.eodē
 Chynicides fo.eodem
 Phacoti vsus fo.eodem
 Eggisomata camaroses fo.eodē
 Oltagra fo.eodem
 Chirurgia fo.eodē
 Quantum excidendum fo.eodem
 Cur fractā caluariā excidere cogimur.e.
 Cur os a latere capitis nō exciderit ga-
 lenus fo.lxxxiiij
 Nervos aliquos ex laterib⁹ capitis or-
 tū habere nullos ex supnis fo.eodē
 Postq̄ forata est caluaria q̄ præcipue ra-
 tio ineunda fo.eodem
 Meges fidonius fo.eodem
 Isis fo.eodem
 Eudemus fo.eodem
 De auditorij meat⁹ sita et natura fo.eo.

ANNOTATA IN SEPTIMO

Quid in tertio, quarto, quinto, sextoq̄
 egerit fo.lxxxv
 Nemo præter hippocrate cōtinuitatis
 solutionē methodo curauit fo.lxxxv
 Primus morbus fo.lxxxv
 Actiōes ex siſarib⁹ p̄cipue puenire.eo.
 In Erasistratum. fo.eodem
 Quid Erasistrat⁹ phelmonē cenſeat.eo.
 Qui idem cū hippocrate de elementis,
 ſenſerunt fo.lxxxvj
 Ingenuitas galeni in libri de elemētis
 inscriptione fo.eodem
 Gñalis curatio morbi i ſimilarib⁹.eo.
 Specialē curationē ex duobus genere

INDEX

constare	fo.eodem	Afinæ præparatio	fo.eodem
Vnde medicamēta petēda.	fo.eodem	Concocti iam cibi notæ	fo.lxxxix
Vnde victus	fo.eodem	Ex calefactione q̄ fieri cernatur	fo.eo.
Ars medica q̄ micratechne	fo.eodem	Vbi implere & vbi digerere quatenus	
Quemadmodū imbecillū vētrem præ-		calefaciēdum fit	fo.eodem
ceptores Galenicurarūt	fo.eodem	Cur vngendum	fo.eodem
Epithemata	fo.eodem	Quod i sūmo nutriat id glutinosū cras-	
phoenigmos quid	fo.lxxxvij	sumq; succū omnino gignere	fo.eodē
Quinti curatio	fo.eodem	Cur suilla propositis nō fit ex vsu.f.e.	
Galenicuratio	fo.eodē	Nec qđ maxime nutriat nec qđ facill-	
Ad calidum ventrem	fo.eodem	mū fit cōcoctu ppositis cōuenire. eo.	
Frigidæ præparatio	fo.eodem	De vini qualitate & quātitate	fo.eodē
Melca	fo.eodem	Aquosū vinū quod	fo.xc
Aphrogola	fo.eodem	Oligophoron quod	fo.eodem
Ad frigidū ventrem	fo.eodem	Nobile vinū quod	fo.eodem
Phalernū & surrentinū maxime cale-		Aquæ vitia	fo.eodem
facere	fo.eodem	Distorum vinorū virtutē aquæ vitijs	
Ad humidā intemperiem	fo.eodem	esse contrarias	fo.eodem
Ad siccam ventris intēperiē	fo.eodem	Potionis mensura	fo.eodē
Marasmus	fo.eodem	Ciborum mensura	fo.eodem
De male curato quodam	fo.eodem	Quēadmodū sicut de ventre ppositū est	
Galenū dissidijs medicorū, cōfusus, ad		sic corpus totū afficiatur	fo.eodem
mōstratiuā se methodū contulisse. eo.		Renutritoria refectoriaq; viā ^o ratio,	
Imbecillitatū vētris curatio	fo.eodem	quā analepticen vocant	fo.eodem
Collatio	fo.eodem	Hesternū facilius cōcoquit, q̄ recēter	
Siccitatem prorsus cōsummatā insana-		iugulatum	fo.eodem
bilem esse, & quæ ea sit	fo.eodē	Cur valentius alimentū vesperi sit ex-	
Quadruplex siccitas	fo.eodē	hibendum	fo.cxj
Austerorū vsū oībus siccitatib ^o aduers-		Non esse post cenā illico bibēdū. eo.	
sum esse	fo.lxxxvij	Conualescētū victus ratio ei ^o q̄ sanorū	
Curatio siccati ab austeris	fo.eodē	& eius q̄ ægrorū media	fo.xc
Exemplum	fo.eodem	Variā victus rationē veteribus fuisse	
Quæ ex iucūdorum iniucūdorūq; cō-		in vsu	fo.eodem
tastu succedant	fo.lxxxviij	Ad ea reducēdū quēq; quib ^o assuevit. e.	
Euryphō herodot ^o & p̄dic ^o ex mamil-		Cōsuetudinē ad medicamētorū victusq;	
lis lac sugendum censebāt	fo.eodē	inuētione, magnā vim habere	fo.eodē
Dieterium.	fo.eodem	Naturarū pprietates inspiciēdæ	fo.eo.
Cur afininū lac his cōmodū	fo.eodem	Diuersæ naturarū pprietates	fo.eodē
Optimi mellis notæ	fo.eodē	Redit ad sicā intemperiem	fo.eodē
Vitiosi mellis notæ	fo.eodem	De siccitate solidarum	fo.eodē
Optimi lactis notæ	fo.eodem	Collatio siccitatū in varijs ptib ^o	fo.eo.

ANNOTATIONVM

Curatio gñalis quatuor fíccitatũ f. xcij	De humida intemperie	fo. eodem
Quarta fíccitas vt frigiditas potius curatur q̃ vt fíccitas	Erroris occasio	fo. eodem
fo. xcij	Humidæ intemperie remedia	fo. eodẽ
Permanere fíccitatem nõ mutata caliditate vel frigiditate nõ posse	Humidæ intemperiei cũ frigiditate. eo.	
fo. eodẽ	Anacephaleosis	fo. xciiij
Síccitatis cum frigiditate non magna, curatio	Quæ pessimæ intemperies	fo. eodẽ
fo. eodem	De intemperantijs cũ humore	fo. eodẽ
Cur Galenº difficillimæ fíccitatis curationẽ describendam suscepit	Si humor in sinu vètriculi sit cõtẽº. eo.	
fo. eodẽ	Ne pars q̃ cõfluat recipiat duplici ratione caueri	fo. eodem
Síccitatis superius positæ cum frigiditate curatio	Inuestigatio eius qđ transmittit	fo. eo.
fo. eodem	Spontanæ excretionες variæ	fo. xcv
Omnẽ cibũ calidũ exhibendũ	Catarri	fo. eodem
fo. eodẽ	Coryzæ	fo. eodem
Affidue vngendum	Fluxionũ curatio	fo. eodem
Purpura Tyria	Vitiosi succi quẽ ventris tunicæ imbibent curatio	fo. eodem
fo. eodem	Tunicæ vètris pharmaca quousq̃ ptingere liceat	fo. eodem
Vitium medicorũ tpe Galeni	fo. eodem	
fo. eodẽ	Specialia remedia	fo. xcv
Stryphna	Aloæ elota & nõ elota qđ possit. f. eo.	
Síccitatis cũ mlt̃a frigiditate curatio. e.	Compositio hieræ picræ	fo. eodẽ
Tutiores materiæ	Vtilius vtendum picra sicca & cum aqua	fo. eodem
fo. eodẽ	Modus picræ	fo. eodẽ.
Mel despumatũ frigidõ ventri vtilissimũ, calido inimicissimũ	De picra cũ melle et sine melle	fo. eodẽ
fo. eodẽ	Si lenta pituita vètriculo affigitur	f. eo
Vinũ propositis idoneum	Modus ptissanæ et mulsæ cũ pro vomitione sumuntur	fo. xcv
fo. xciiij	Mulsa i qua incoctũ apsinthiũ sit	fo. eo.
Amara fíccant	Quomodo ibecilla actio tũ ad hoc opº tũ ad sanitatẽ pertineat	fo. eodẽ
fo. eodem	Varias esse ventris affectũ complexiones	fo. xcvi
Picatorũ medicamẽtum	Methodº de cõplicitis affectibus repetita	fo. eodem
fo. eodem	Duplex magnitudo	fo. eodem
Atrophuntēs	Rosio syncopen et sudores accersẽs. e.	
Naturalem ventriculi calorẽ augendũ	Ordinem curationis aliquãdo vni affectui nocere, aliquãdo nulli	fo. xcvi.
& quibus augeatur	De indicatione cõducetiũ varia	fo. eo.
fo. eodem		
Puellus accubans		
fo. eodem		
Catelli pingues		
fo. eodem		
Calida fomẽta ppositis nõ cõuenire. e.		
De ventris itẽperie multũ sicca nõ multum calida		
fo. eodem		
Quadragenarius qui sicco & calido vètre laborabat		
fo. eodem		
De alio q̃ simili morbo laborabat		f. eo.
Curatio eius		fo. eodem
fo. eodem		
Particula valẽter i ambabº qualitibº mutata oẽm eiº actionẽ p̃ire		fo. xciiij
fo. xciiij		
De intemperie in qua superat calor cũ humiditate mediocri		fo. eodem
fo. eodem		
De calida intemperie cum mediocri fíccitate		fo. eodem
fo. eodem		

INDEX

Primæ cōducentiū indicatio fo. xcvj
 Secūda. tertia. quarta. quita fo. xcvj
 Min^o periclitari eos q cognato naturæ
 suæ morbo laborent fo. xcviij
 Vbi indicatio quæ a ptis officio vt cois
 est sumitur locū habet fo. eodem
 Quarū ptiū necessariū est op^o fo. eodē
 Quarū etiā cōe opus fo. xcviij
 Quaten^o cerebri opus necessariū sit. e.
 Quorū actio nō est sed ministerium ad
 vitam necessarium fo. eodē
 Officiorū cordis cerebri iocinoris &
 ventriculi collatio fo. eodē
 Quæ ptes virtutē reliqs suppeditēt. e.
 Indicationē a figura modū vacuādi do
 cere fo. eodem
 Variæ ptes quæ mō vacuātur fo. eodē
 Catoterica fo. eodem
 Indicatio a situ quid doceat fo. eodē
 Quid ptis societas docuerit fo. eodē
 Situs quarūdā partiū fo. xcviij
 Iecur per aluū & vomitū purgari, vn
 de intellectum fo. eodem
 Quæ acuti hebetis ve sensus sunt quæ
 medicamēta ferant fo. xcviij.

ANNOTATA IN OCTAVO

Febris quid fo. xcviij
 Cur alibi de febriū differētijs egerit. e.
 Differentiæ febriū primæ fo. eodem
 Hectica secunda fo. eodem
 Prima febris indicatio fo. xcviij
 Secunda febris indicatio fo. eodē
 Quæ necessaria febrē curanti fo. eodē
 In qb^o meatuū stipatio febrī excitat. e.
 Atmodes fo. xcviij
 Quæ cōtraria fo. xcix
 De meatuū stipatione fo. eodem
 De eo qui in abulis est lauat^o fo. eodē
 Narratio in capite repetita fo. xcix

Abula fo. eodem
 Locus galeni ex paraprolosdicia fo. eo.
 Ex diatritariorū præceptis q̄tum mali
 interim succedat fo. eodem
 Sincope folio. C.
 Calidæ et siccæ intēperiei notæ fo. eo.
 Hippocratē ppositi intēperamēti vi^o
 formulā et symptomata docere fo. eo.
 Picrocholi fo. eodem
 Refrigeratio itēri ex cibi exhibitioe. e.
 Qualia esse debeant ppositi intēpera
 menti nutrimenta folio. C
 Medicamētosū nutrimentū fo. eodē
 Picrocholos nō optime cōcoq̄re fo. C
 Triplex cōcoctio fo. eodem
 Ptissanæ cremor picrocholis apt^o eo.
 Ptissanæ vires fo. cij
 Triplex excrementū halituosū humidū
 & siccum fo. eodem
 Nullum excrementum a ptissana remo
 rari fo. eodem
 Quæ tria excrementa retineant fo. cij
 Quod astringat solo gustu dephēdi. e.
 Ptissanā deterforiā vim habere fo. cij
 Cibi picrocholis idonei fo. eodem
 Aues idoneæ fo. eodem
 Excrementosa esse quæ exercitatione ca
 reant fo. eodem
 Lacustria et palustria excrementosa eē. e.
 Cur vetula et recens edita fugiēda. f. e.
 Quæ cutim stipent fo. eodē
 Varia astrictæ cutis exempla fo. eodē
 Oleum hispanum fo. eodem
 Exempla cutim siccantium fo. eodē
 Xerotribia fo. eodem
 Prospectricis & medicatricis medici
 ne coia præcepta fo. cij
 Alia picrocholorū coia cōfilia fo. cij
 Sanatio picrocholorū cū febricitāt eo.
 Curatio omniū cois fo. eodem
 Astrictā habentiū cutim ppria fo. cij

ANNOTATIONVM

Virtus robur i stri&ti&oe lauatione et ta	Ceratum positis acc&omodum	fo. cvj
libus att&edendum	Si ventriculus intus vritur	eodem
Refrigerandi oleo ratio	Cibatio p&positorum si aluus fluit.	eod&e
Ex frigore febricit&tis curatio p&pria. e	Si fluxus sistitur	eodem
Si c&u grauedie et distillati&oe febricit&es.	Si appetentia sit deie&ta	eodem
Non quouis tempore lauandos febricit&tes esse	Si v&eter omnino astringit& qd ag&ed&u. e	eodem
Vi&ctus o&im i&a c&oph&esor&u co&is	Rosionis curatio	eodem
Exustor& et q ex ira febricitant p&pri& . e	Flatus curatio	eodem
Eor&u qui ex vigilijs tristitia & curis febricit&at p&pri& quale vin&u his d&ad&u. e	Semina qu&e flat&u discutiant	eodem
Frigid&e potione picrocholis magnos pere conuenire	Crudi in acid&u mutation&e raro i picrocholis incidere	eodem
Frigid&a auers&atib& qu& suad&ed&u	Fumid&u vapor&e ex tarda c&oco&ct. aut ac&ida crudita non prouenire	fo. cvij
Cur diatriti vocabulo vtatur	Verissima s&nia de ijs qui i sophismatis c&osenescunt	eodem
Sentent&ie hippocratis inter&ptatio eo.	Diatritarij qu&od&a p ioc&u dicti	eodem
Quib&usd&a naturis vtilem esse tridui in ediam	Logiari, qui	eodem
Duplic&e ex magna obstructione oriri febrem posse	De calido et humido t&eperamento eo.	
Putredinis sign&u in pulsu	Putridinosi habitus	eodem
Cruditatis sign&u in vrinis	Curatio diariar&u in calidis et humidis naturis	fo. cviiij
Curatio transpirationis i&pedit&e	Quomodo his balne&u profit	eodem
Magnitudo obstructionis vnde disceratur	De acquisito habitu	eodem
Post vacation&e detergend&u vel nutrimento vel medicam&ento esse	Exemplum acquisiti habit& gener&adi. e	
Qu&o p&positus in balneo tract&ad& f. cv	Collatio t&eperamentor&u ad febres eo.	
Qu&e extrinsecus detergeant	Collatio ad inedia in febribus tolerandam	eodem
Qu&e moderatissime detergeant	Vi&ctus diuersitas in temperamentis frigidis	eodem
Qu&e magis	De vi&ctu ratione t&eperam&eti theoria. e	
Qu&e post balneum exhibenda	Duplicem in sanorum vi&ctu proponi finem	eodem
De diarijs a cruditate	Natur&a c&osuetis gaudere	fo. ci x
Pessima cruditas	Hippo.	eodem
De nidorosa fumosaq& cruditate	Quando intemperamentis naturis c&ontrario intemperiei sue vi&ctu vt&edum & quando simili	eodem
Si alu& his p&fluit curatio	Co&is cib&adi ratio in omnib& c&ontrarijs indicationibus	eodem
Prouid&etia eor& q circa v&entricul& eo.	Exercitatio in c&oi methodo p ex&empla. e	
Os v&entris stomach&u abusiue vocari. e	Duo pro exemplo propositi	fo. ci x
Si os ventris ibecill&u sit		
B&n calida esto q stomach&u applic&et. e.		
Vngu&eta in duplici vase calefaci&eda. e		

INDEX

Quæ a propositis indicationes	fo. cix	Servi curatio	eodem
Quæ a priore	eodem	Variæ cōtinuarū rationes	eodem
Quæ a secundo	eodem	Qui syncho ex sola obstructiōe labo-	
Quid maxime in cōtrarijs indicationi-		rāt sāguine misso ī putrescētē nō icidūt.	
bus sit spectandū	eodem	Si ætas aut vires sanguinē ad lipothy-	
Duplex indicatiū magnitudo	eodem	miā non patiuntur	eodem
Medicū debere exercitatum ac natura		Propositos omnino sanguinis missiōe	
prudentem esse	fo. cx	curandos	eodem
Hæctice & diarie collatio	eodem	De qua abundātia sit hic sermo	eodem

ANNOTATA IN NONO

Tria febrium genera	eodem	Cur festinādū in his ad sanguinē detra-	
Diarias in putrescētes et hæcticas tran-		hendum	fo. cxiiij
sire posse	eodem	Vbi sāguis nō mittit q̄ icidat difficultas	
In trāitu a diarijs in putres vel hæcti-		In his febrib⁹ nō nūero dieꝝ sed robo-	
tertium genus existere	eodem	ri viriū p sāguīe mittēdo attēdēdū. eo	
De tertio genere	eodem	De frigida exhibenda	eodem
Tertij generis indicium	eodem	Frigidæ itēpestiue datæ icōmoda, ī qb⁹	
Stipatio corporum vnde	fo. cxj	consistant	eodem
Obstructiones vnde	eodem	Quæ in febrī cū itēpestiue datæ faciat. eo	
Sinachos ex diariarū natura	eodem	Quibus frigida danda non est	eodem
Cur febres synochi dicantur	eodem	Si cōcoctionis apparēt notæ quid ad-	
Duplex synochorū natura	eodem	huc æstimādum	eodem
Prior synochorū species	eodem	Erisepelas potu frigidæ sanari	eodem
Duplex pseuerantiæ febris causa	eodē	Qñ ī duab⁹ synochis frigida exhibēda.	
Triplex in synochis differētia	eodem	Solidarū natura roborata qd faciat eo.	
Secūda synochorū species	eodem	Ipsā caloris copiā cōtra frigidæ noxā	
Cōmunia vtriūsq; speciei	eodem	quasi munimen esse	eodem
Neutrā synochon in gracili & frigido		Quibus naturis frigidæ potio parum	
corpore incidere solere	eodem	tuta	folio. cxv
Pulsus synochis laborantiū	fo. cxij	Hæcticis nec gelidā nec mltā exhibēdā	
Putrescentis synochi ppria	eodem	Ad sectionē venæ æstimāda eē tū q̄ præ-	
Duo adolescētes p exēplo positi	eodē	cesserūt tū quæ sequētur	eodem
Potiora exēpla eē quæ ipse qs viderit		Quæ naturæ sāguis missionē recusēt eo	
qualibus gale. vtitur	eodem	Qui sint ad succos digerēdos parati. e	
Galenus quō ad medicinā venerit eo.		Quis sanguis missionē postulet	eo.
Palestræ perit⁹ quomodo curat⁹	eodē	Quēadmodum sermo a diarijs venerit	
Detractionē sāguis vsq; lipothymia ma-		ad continuas	eodem
ximū eē synochorū remediū	eodem	Reuertitur ad methodū	eodem
Quæ acta post sāguis missionē	fo. cxiiij	Ad artis cuiusq; sciam et gñalē metho-	
		dū et exercitationē ī pticularib⁹ regri.	
		De viriū indicatione	fo. cxv
		In eos qui virtutis indicationē cōferre	

ANNOTATIONVM

ad curationē negabant fo.cxv
 Omnium medicandi indicationū expli-
 catio fo.cxvj
 Quæ in proximo libro dixerit eodem
 Tres facultates aial gubernare f.cxvij
 Quilibet triū virtutū amissa necesse es-
 se reliquas perire eodem
 Intēpestiue missi sāguis incōmoda eo.
 Virtutē aliqñ ex ijs quæ veluti in perni-
 ciem ei⁹ fiant iuuari eodem
 De corruptione humorum eodem
 Vbi cū corruptione humorū virt⁹ im-
 becilla est quid agendum. fo.cxviii
 Sanguinē reddi inutilē bifariā eodem
 In quibus missio sāguinis vt vacuatio
 utilis sit eodem
 In quibus aliter utilis eodem
 Vnum esse quod a virtute indicetur sicut
 a reliquis omnibus eodem
 Quibus rebus seruetur virtus f.cxviii
 Maxima dignitas indicationis a virtute.e
 Secūdæ dig.indicationis ab affectu. eo
 Quæ sine mora obeūda eodem
 Quæ aliqñ obeūda nō sūt aliqñ paulatī
 Indicatō a virtute quō sit priā et quō n.
 Tres eē medicatorias indicationes gñales
 Non esse plura indicationū gñā q̄ tria
 ab ipa reꝝ substantia intelligi fo.cix
 Ambiens aliqñ ex morbi remedijs est,
 aliquando ex morbi causis fo.cxix
 Quod ambiens ferat vitari nō posse.e
 Præparatio domus eodem
 Curatorias indicationes ad vnā reduci.e
 Resolutio vni⁹ in particulares eodem
 Tempamētorum cognitio vñ fit iueniē-
 da fo.cxx
 Vira hoc loco ex quib⁹ cōsistat eodem
 Præsens tēperamētū ex ante acta vita
 aliquādo cognosci eodem
 Qual sit tēpamēti cognitio ex notis eo.
 Præcipuā tēperamēti cognitionem ex

cōsuetudine præstari fo.cxx
 Cōsuetudinē cuiusq̄ corporis naturā oñ
 Aliqas cōsuetudines nō facile (dere.cxx
 p experientiam dephendi eodem
 Consuetudines iterueniēte natura mor-
 bi indicare fo.cxxj
 Aetatē interuētū tēperamēti eodē
 Decorporū diuersitate diligēter signāda
 Frigida & sicca cōstanti substantia esse. e
 Humida & calida facillime resolui eo.
 Citra calorē nō posse solui i halitū cor-
 pus vllum eodem
 Humidū esse ad resoluendū habile eo.
 Puerorū substantiā facile digeri eodem
 Pueros nō ægere vacuatione eodem
 Qd tps maxime corp⁹ digerat eodem
 Solutiōis cōtinui nomē a galēo iditū.e
 Artis cōstituendæ methodus a platone
 data quæ fo.cxxj

ANNOTATA IN DECIMO

Vbi febris et causæ cōtrariæ sūt indicati-
 ones tria statī ab iitio æstimēda.cxxij
 Causæ plerūq̄ maioreq̄ esse vim eodē
 Tria prima esse quæ i ppositis febrib⁹
 indicationes prestēt eodem
 Ordo agendorū eodem
 Repetita mentio de diarijs eodem
 A diarijs ad pluriū dierū febres trasiri
 trifariam eodem
 In qbus diarijs effectrix causa desijt. e
 In quibus manet eodem
 Quæ faciant stipulationem eodem
 Ipsū febris principiū aliquādo stipula-
 tionē efficere fo.cxxiiij
 Cur febres diariæ nominentur eodem
 Diariæ nō eē vnū affectū sed variū. e
 A qb⁹ diarijs inseparabilis fit stipulatio.e
 Cū plurimū est cōiūcta & cū aliquādo
 est, aliquando non eodem

INDEX

Duas esse causas cur diarie aliquando diutius trahant	fo.cxxiiij	Curatio puiffionē agnitionēq; fequit e.	
Quæ febris diariarū et polyemerorū fit cōmunis	eodem	Quo loco iponēda refrigerētia.cxxviiij	
Diariarū anacephaleofis	eodem	Cur febris phlegmōas leq̃t fo.cxxviiij	
Duplex fupatio	eodem	Cuiufmōi fit phlegmones natura eodē	
Generalis curatio	eodem	Humores ī valis citra phlegmonen du pliciter putrefcere	eodem
Virtutis æftimatio refpectu vacuationū		Duplex refrigerantiū humectantiumq; materia	fo.cxxviiij
Raro ībecillas esse vires in primo vel fecūdo die	eodem	Refrigeratiōis et hūectatiōis collatio.	
Aegri a pmo die ībecilli difcriptio. eo.		Sex retrigerātis humectantifq; materiæ differentiæ deinceps tractatæ.eodem	
Optim⁹ biliofo ftomacho cib⁹ f.cxxiiij		Frigidiffimo aere quomō fit vtēdū eo.	
Cōualefcētes ex leui cā febricitare xxv		Maius esse cōmodū ex frigida īspirata q̃ malum ex cute denfata	eodem
Rō cur aliq̃ ī pncipio febris fit cibādi		Quæ p aerē frigidū refrigerent & quæ per cōmefta & bibita	eodem
Qui halit⁹ horrorē rigos et febrem ex- citare poffint.	fo.cxxv	Cois oīm ptiū refrigeratio fo.cxxviiij	
Quādo excitetur cōcuffio	eodem	Agnitio hefticæ in fepto f.cxxix	
Quando horror	eodem	Nifi corde filr affecto nullum genus fe- briū cōfiftere	eodem
Qñ vlcerosus fēfus vel tm̃ inæq̃litas .e		De ijs quæ extrinsecus applicata refria- gerent & humectent	eodem
Cibationis in varijs principij tēpori- bus, varia euenta	eodem	Acetū ad mixtā caliditatē habere eo.	
Horrore finito et febrī īcepta, nō eē ci- bandum ante inclinationē	fo.cxxvj	Humectās ac refrigerās fimpliciffimū	
Ex quib⁹ difcernatur putredo	eodem	Optima cera quæ	fo.eodem
Tēpus āni in ftatu cæli aliqñ itelligi. eo		Humidi cerati formula	fo.cxxix
Hippocratē q̃ et maxime neceffaria fint et ignorata fubinde repetere	eodem	Refrigerās medicamētū quotiēs reno- uabitur	fo.eodem
Mulierū ex trifticia & vigilijs a pnci- pio heftica febricitans	eodem	Siplex rofaceū cuiufmōi fit galēo.cxxx	
Alter heftica laborans	eodem	Cui potiffimū loco iā dicta medicamen- ta unt applicanda	eodem
Iuuenis qui in feruoribus ex ira febrī citauit	fo.eodem	Experiētia galeni de applicatis phar- macis	fo.eodem
Vbi cibare fit vtile & vbi nō f.cxxvij		De balenis	eodem
Duo esse pro cibatiōe fpectanda eodē		Cur propriæ cuiufq; morbi indicatio- nes ignorentur.	eodem
Si phlegmone cū tali corpe & febrī fit cōiūcta quod difcrimen	eodem	Febriū oīm qua febres fint, ppriū reme- diū refrigerationē esse	eodem
Difcriminis caufa	fo.cxxvij	Quæ p fe refrigerēt & q̃ ex accidēti eo.	
Diatritarioꝝ cibādi formula	eodem	Balneū vtroq; modo retrigerare eodē	
Repetitio cibationis	eodem	Balnei partes	folio.eodem
Galenū phlegmonē habētib⁹ aliqñ fri- gidam exhibuiffe	eodem		

ANNOTATIONVM

Cur nec in febrilis significatiōis principio nec in cremēto q̄sq̄ lauit f.cxxx
 Qui facile horrescāt & quādo f.cxxxj
 Ratio cur horreant fo.eodem
 De his q̄ balneū ingressi nō horrēt eo.
 Nō horrentib⁹ q̄ ex balneo pueniāt.e.
 Collatio prouenientū ex balneo.fo.e.
 Fusio succorū ex balneo vbi noxia eo.
 Noxę fusionis succorū fo.eodem
 Quę calidis & siccis affectibus ex balnei partib⁹ pueniāt fo.cxxxj
 Sūmatim quid ex balneis pueniat.eo.
 Cur hectica laborantib⁹ periculosa sit frigida fo.cxxxij
 Hectica febricitantes et marasmodos nō eē i frigidā totos coniiciēdos eo.
 Nec substātiā frigidā nec itegrā ei⁹ qualitatē ad viscera puenire eē vtile.eo.
 Hectica febricitātes ex balneo nisi etiā i frigidā sint missi, non iuuari. fo.eo.
 Qui plāe marasmo laborat nō sanabit.
 Duplex marasmus fo.eodem
 Qui frigida nō mergēdi sed perfūdēdi
 Quēadmodū āger balneo sū (f.cxxxij)
 labore vtaf cū tota rōne vtendi f.eo.
 Medię domus tēperies fo.eo.
 Vbi oleo profundēdus fo.eo.
 Aer cuiusq̄ domus qualis fo.cxxxij
 De nutrimenti facultate fo.eodē
 Alicę cōditura similiter ptissanę f.eo.
 Sub qua frigiditate hęc exhibēda f.eo.
 Qñ asininū lac dandum fo.eodem
 Ne lac in vētre cogatur fo.eodem
 A melle & mulla in hectis febribus abstinendum fo.eodem
 Corrupti lactis in vētre, nota cxxxij
 Hectica laborātes frigidiora quā tātū graciles postulare fo.eodem
 Hectica tantū laborantes quō i balneo lauandi fo.eodem
 Frigidę temperatura fo.cxxxij

Marasmus qđ primum quid secūdo, & quid tertio cōsumat fo.eodem
 Siples ac p̄māq̄ ptes ex qb⁹ cōsistāt
 Carnosā partē in diuersis ptib⁹ diuersa
 Quę proprie caro dicatur fo.cxxxij
 Cuiusq̄ partis moles vnde maxime sit conflata fo.eodem
 Quę substātia p̄ire et regigni possit & quę non fo.eodem
 Colliquatiū febriū et marasmod⁹ n col
 Quorū febres ardētes in maras (latio.e) modes transeunt fo.eodem
 Gñal colliquatiū febriū curatio.cxxxv
 Mulsam in colliquatib⁹ vitādā eodem

ANNOTATA IN VNDECIMO

Eorū q̄ coia febriū sunt magnā partem in præcedētibus traditam eodem
 Quod remediū auxiliū ve dicit & vlti mā primā sanitatis cām esse fo.cxxxv
 Ars & artifex quō sanitatis causę eo.
 Phlebotomia alia ex causis morbi alias auxilium. fo.cxxxvi
 Fortunā artē et artificē materię interuētū agere eodem
 Naturā ex tribus constare eodem
 Solidarū quātitatē parē manere et quō Carnosę substātię quātitatē variare e.
 Sps sbām fere quolibet momētovariari
 Vir⁹ vel i trib⁹ iā dictis vel tēpamēto.
 Temperamētū duplex eodem
 Curationem dupliciter dici eodem
 Duplex prophylactice fo.cxxxvj
 Si qua res idicās p̄termittat curationē claudicare eodem
 Virium indicatio generalis fo.cxxxvij
 Virium indicatiōes speciales eodem
 Spiritus custodia vnde eodem
 Custodia solidarū vnde fo.eodē
 Carnosę partis custodia vnde eodem

INDEX

- Optimā horū tēperiē sēp eē seruādā.e.
 Quæ optima non sit qñ seruanda est &
 quādo alterari possit fo.cxxxvij
 Mēsure auxiliorū idicationē ex pñenti
 temperamento dari fo.eodem
 Dignitas idicatiū vnde sit iudicāda.e.
 Magnitudo indicantis duplex fo.eodē
 Maxima maxieq; pñcipalia vasa q̄.e.
 Loca putredinis vñ febris oriāt q̄. eo.
 De putredine q̄ vel i maximis vasis vel
 in omnibus sit fo.eodem
 Quæ corpora putrescant fo.cxxxvij
 Fines vasorum vnde stipent fo.eodem
 Quæ succos extrorsū pñcipitēt fo.eodē
 Methodus sanationis harū febrū f.eo.
 Quæ a viribus in proposita febre indi
 centur fo.cxxxvij
 Nutrimenti quantitas vnde fo.eodem
 Nutrimēti qualitas vnde fo.eodem
 Nutriendi tēpus in synochis fo.eodē
 Frigidā propositis exhibendā fo.eodē
 Continuarum cū diarijs & inter se col
 latio fo.eodem
 Summa dicendorum de febribus a pu
 tredine fo.eodem
 Februm quæ ex putredine oriātur dif
 ferentiæ fo.eodem
 Quæ de singulis differentijs sint dicen
 da fo.cxxxvij
 De putredine fo.eodem
 Principiū inueniendæ curationis ipsā
 rei naturam fo.cxxxix
 Putredo quid fo.eodem
 Naturalis caloris cōseruatio vnde.eo.
 Vacuationes putredinis quæ fo.eodē
 Defecūdo in diuisione fo.eodem
 Putredinis quæ in toto sit corpore, va
 cuatio fo.eodem
 Vomitus nō puocanda nisi humor os
 ventris petat fo.eodem
 Quæ apta vacuationis materia fo.eo.
 Totum corpus quādo rare faciendū &
 quo medicamento fo.cxxxix
 Vinū qñ exhibeat & quid faciat fo.eo.
 Dulcis aq̄ balneū quid faciat & quo tē
 pore exhibendum fo.eodem
 In cōtinuis febribus nec vino nec bal
 neo nec corpus rare faciētib⁹ vtēdū.e
 Febris putredis & effectricis causæ cū
 hæc ad est difficilē esse collationē f.e.
 Virtutem ad morbos curandos aliquā
 do necessariam fo.cxl
 In quibus vim cōcoctricē requirā⁹ eo.
 Vbi frigida exhibenda fo.eodem
 Qñ frigida natatione vtendū fo.eodē
 Quando lauatio vini potio & vnctio
 rarefaciens apta fo.cxl
 Qui frigido ambiēte vehemēter vrunt
 eos in præcepti esse fo.eodē
 In his q̄ deplorati sūt nō eē infamanda
 remedia fo.eodem
 Hippocratis pceptū cōtraria cōtrario
 rū esse remedia nūq̄ subuerti fo.cxl
 Si putredo ex obstructione cum redū
 dantia in toto fo.eodem
 Obstructio morbus instrumētalis.eo.
 Resolutiue methodi clarissimū fo.cxl
 Quid vltimū resoluendo est inuētum;
 id primū peragendū fo.eodē
 Curatio ab vltimo inuēto incipiēs.eo.
 Vltimū incuratio febris ipsa fo.cxlj
 Si quid curationē interpellat fo.eodē
 Si syncope ex stomacho interuenit ac
 cibus & vinum cum frigida intempe
 stiuē est dandum fo.cxlj
 Mulsæ noxa fo.eodem
 Oxymelitos noxa fo.eodem
 Quod vehementer profit citra vllam
 noxā difficile inueniri & cur fo.eo.
 Contrariorū cōtraria remedia esse per
 petuo verum esse fo.eodem
 Sanationē ipsorū esse affectū hanc vero

ANNOTATIONVM

sympt^omatū sequi fo.cxlj
 In sympt^omatīs quoq^{ue} verū esse cōtra
 riorū contraria remedia esse fo.cxli
 Aētiones & earū offēsas nō subsistere
 sed fieri siue geri fo.cxlj
 Cauēdū ve fallamur noībus fo.cxlj
 Pro discernēdis cōtrarijs pceptū fo.e.
 Exercet in cōtrarijs inueniendis fo.e.
 Cōtrarietate ī corpore tum q^ulitate tum
 q^untitate inueniri fo.cxlj
 Quae aristoteli cōtraria & q^u opposita.e
 Quae hippocrati et platoni fo.cxlj
 Repetitio generū ī his febrib⁹ causarū
 morborū & sympt^omatum fo.cxlii
 Quid singulae causae indicent. fo.cxlj
 Galenū primum glutinoso deterſiuum
 opposuisse fo.eodem
 Rō cur deterſiuū glutinoso opponat.e
 Instrumentalis morbi īdicatiōes et op
 positiones cxliij
 Synochon bene habiti corporis calen
 tis aetatis propriam esse fo.eodē
 Si synochos in puero ante quartūdeci
 mum fo.eodem
 Si puer quartūdecimū excesserit.f.eo.
 De mēſura mittendi in his febribus ſā
 guinis fo.eodem
 Si triginta annorum sit cui sanguis mit
 tendus fo.eodem
 Cur aliqd ſāguinis reſeruari in his fe
 bribus debeat fo.eodē
 Quale & quantum esse debeat ī his fe
 bribus nutrimentum fo.eodem
 De cataplaſmatis et perſuſionibus.eo.
 Methodicorū victus ratio fo.eodem
 Viſt^o ex quib⁹ maxime cōſtet f.cxluij
 Cataplaſma & pſuſiones prae cordiorū
 quibus noxia fo.eodem
 Diuites q^u pauperes a qbusdā medicis
 magis laedi et cur fo.cxluij
 In omnib⁹ a putredine febrib⁹ vtiliter

venam incidi fo.eodem
 Medij corporis puidētia vbi magis
 minus ve noxia fo.eodem
 Qui medij corporis puidētia requirāt.e.
 Quēadmodum sit prouidendū fo.cxlvi
 Relaxantia quid faciant fo.eodē
 Astringētia ī pncipijs dupl^r cōducere
 Q^uā tempeſtiua relaxatio fo.eodem
 In qb⁹ p^{ri}ncipue sit astringētib⁹ vtēdū et cur
 Quādo in iocinere et vētric^o astringē
 ribus vtendum fo.eodem
 Ex iocineris & vētriculi ī pſpera cōco
 ctione, duplicē prouenire noxā. fo.eo.
 In oī febrī pſpiciendū esse cōcoctioni
 Nōn^o ſlos ex ignorātia ſua lucrū facere
 Venterculus et iecur quo pſudēt f.cxlvi
 Duplex vis apſinthis fo.eodē
 Ponticū apſinthium, quod fo.eodem
 Amarā q^ulitate astringētī viā facere eo.
 Myrtinum aptū nō esse & cur fo.eo.
 Cataplaſma quale esse debeat fo.eodē
 Si amara ſil^o & astringētia nō ſint f.cxlvi
 Medic⁹ q^u ex iocinoris phlegmōe labo
 Vbi astringētū relaxantiū ve (rabat
 aut acriū plus imiſcendum fo.eodem
 Quib⁹ ptib⁹ astringētia miſcēda nō ſūt
 De renibus & pectore fo.eodem
 De liene quando astringendus fo.eodē
 In quacunq^{ue} pte humor putreſcat q^u ob
 ſeruāda fo.eodem
 Si calor laborātis ptis mult⁹ nō ſit ſed
 magnitudo notabiliter aucta fo.cxlvi
 Q^uā galen⁹ et lauet et relaxantib⁹ cata
 plaſmatis vtatur fo.eodē
 In quib⁹ pticulis astringētia cataplaſ
 matis imiſceat. fo.eodem
 Q^uā in pulmonis phlegmone cucurbita
 vtendum fo.cxlviij
 In phlegmone mēbranarū cerebri quā
 do cucurbitulis vtendū fo.eodem
 Vt reprimētū vis alte deſcendat fo.eo
 ††.iiij

INDEX

- Vbi castoreo ad phlegmōas vtamur. e.
 Galenū singularū pticularū pprios meatus fluxiles reddere solere fo. cxlvij
 Qui singulis partib⁹ respondeāt eodē
 Quēadmodū singulis meatib⁹ fluxibilitas cōparetur fo. cxlvij
 In balneo per febres adhibendo trib⁹ esse attendendum fo. eodem
 Cōmoda balnei vbi aliqd nihil obstat. e.
 Si inferioris notę ptiū aliq̄ sint iualidę. e.
 Superuacua in partes imbecillas solere confluere fo. cxlvij
 Ex moderato calore prouenire duo eo.
 Imbecilla pars quenā sit intelligēda. e.
 Partē phlegmone aut putredie affectā superflua ppter calorē attrahere. eo.
 Cauēdū his frigidū soliū et cur f. xlvij
 Qñ balneis & cataplasmatibus relaxantibus vtendum fo. eodem
 Qñ oportune in febribus cibetur f. eo.
 Magis noxium a minus noxiō vnde discernatur fo. eodem
 Si phlegmonē i vētriculo aut iocinore hñtes an accessionē cibē qd accidat. e.
 In sūmi vigoris moreq̄ notāda fo. eo.
 In pncipij more q̄ notāda fo. cxlvij
ANNOTATA IN DVODECIMO
 Tres eē pmas symptōmatū differētiās
 Quę symptōmata curā medici (f. cxlix ad se trahūt et quę non fo. eodem
 Qñ symptōmata curationē iterpellēt. e.
 Que vires lædant fo. cxlix
 Si labāt vires nō tantum sūt vehementer resolutę fo. eodem
 Si virtus iam resoluta fo. eodem
 Qñ cōtra symptōma instāt & quando contra morbum fo. eodem
 Quiq̄ genari⁹ medic⁹ q̄ sibi venā icidit
 Medicos cōtra dolorē dupl̄r istare. e.
 Dysentericorū curatio violenta fo. cl
 Eius q̄ ex arte cōtra morbū gnose istat terminus fo. eodem
 Eius qui dolorē mitigat terminus non prætereūdus fo. eodem
 In soporiferis anodynis dupliciter errare medicos fo. eodem
 Quib⁹ galen⁹ sōnifera anodyna exhibuit
 Soporiferorū discriminē quoddā fo. eo.
 Soporifera oīa annotina vttiliora eē. e.
 Phylionion q̄diu sit vtile fo. eodem
 Soporiferorū vsū eorū esse q̄ aduersus symptōma pugnāt fo. eodem
 Quę sū et affectū sanēt & dolorē sedāt
 Nutrimētū aliqñ et affectū sanare et syn copen phibere fo. eodem
 De his q̄ ex copia crudorū cū stomachi offensione febricitant fo. cli
 Digerentis olei cōpositio fo. eodē
 Mulsam his idoneam fo. eodem
 Mulsam dūtaxat cibandū fo. eodem
 Somni & vigilię modum in his esse tēperandum fo. cli
 Sōnū cōcoquere vigilias digerere eo.
 Si puls⁹ his pu⁹ sit et vehemēt iēqlis. e.
 Si pulsus mediocri magnitudine fo. eo.
 Si alius cōmode nō deiiciat fo. eodem
 Si immodice deiiciat fo. eodem
 Si pulsus subito ad ibecillitatē ineqlitate vel paruitatē mutantur fo. eodē
 Si cū eiusmodi pulsu phlegmone in vētriculo vel iocinore sit fo. eodem
 Qñ cataplasmatibus pfusionib⁹ vtēdū eo.
 Quādiu i hac febrī aq̄ mulsavtēdū. f. clij
 Si crudi succi sit et corrupti sic vt percoqui nequeant fo. eodem
 Si æger mulsam fastidiat fo. eodem
 Acetū his nō incōmodū fo. clij
 Qñ oxymeli his dandum fo. eodem
 Frigidiorū succorū notę fo. eodem
 Horū pulsus tardiores rarioreq̄ esse

ANNO TATIONVM

- Duplici ratione comprehendit fo. clij
 Oxymeli qñ frigidū & qñ calidū exhibendum folio eodē
 Quod balneum & aer nimium calidus frigidusve sint his aduersa fo. eodē
 Quomodo a nimio calidis lādāt. eodē
 Quomodo a nimio frigidis eodem
 Si qs ad syncopē iā vexatos ē accit°.e.
 Quib⁹ frigidā potio exhibēda est clij
 Quod vinum oib⁹ syncopē vexatis sit vtile folio eodem
 Electio vini fo. eodem
 Amara pre vetustate vina ne sūt. eodē
 Quæ vina his comodissima quorū stomachus amara bili vexat eodem
 Duplex phalerum fo. cliij
 Quæ in græcia & asia ad digestionem in corpus sint aptissima eodem
 Noxia vina eē qb⁹ admixtū mare ē. eo.
 Quæ vina aquolæ sint substantiæ eodē
 Quæ crassa sunt vina eodem
 Quæ vina his q syncopē ex crudis laborant sint fugienda. fo. cliij
 Quæ his offerenda eodem
 Nullū albū vinū calidū eodem
 Calidissima vinorū flaua esse eodē
 Austera vina eodem
 Vina digestionē i corp⁹ aptissima. eo.
 Si imbecillū agro caput sit eodem
 Oia fulua & odora caput grauare eo.
 Austera vina ventrē roborare, nec caput tentare folio eodem
 Austera vina atq; etiā aquam in syncopē fugienda esse fo. eodem
 Si deest vinū accōmodū in vtraq; syncopē q eligenda. fo. eodem
 Aquosi vini & fului collatio eodem
 Quæ maxime vrinas moueāt fo. cliij
 Fuluorū crassoꝝ cū austeris collatio. e.
 Item cum tenuibus. fo. eodem
 Spūs substantia cū solidis quēadmodū i morbis custodienda fo. cliij
 Vacuatio alteratiove spūs qñ ad hanc artem spectent. eodem
 Aialis spūs fons & vñ alaf fo. eodem
 Vitalis spūs fons vbi et vnde alaf. eo.
 Si qs naturalis sit spūs i quo cōteat. e.
 Viriū laps⁹ ex solidis digerēdis vñ. e.
 Laps⁹ viriū ex tēpie solidorū mutata. e.
 Alteratio in spū vñ pueniat eodem
 Essentiæ spūs corruptio ex quib⁹ proueniat. fo. eodem
 Qui affect⁹ spm corrumpat. fo. eodem
 In qb⁹ aia p se mouet & in quibus corpus mouet fo. eodem
 Si spūs substantia pl⁹ iusto tenuet. cli.
 Si corpus nimis rarum fo. eodē
 Ad robur viriū tuēdū ciboꝝ potionūq; habendam rationem eodē
 Aeris quē spirādo attrahim⁹ quæ ratio habenda. folio. eodem
 Ad robur viriū & ne syncopē incidat singulare presidium fo. eodem
 Vētriculi os ppter exquisitum sensum syncopē accersere fo. cli.
 Si crudorū abūdātia & mltitūdie vires pmat & meat⁹ insensiles obstruat quē incōmoda fo. eodem
 Qñ crudorū copia syncopen afferat & qñ lipopsychiam folio. eodem
 Quō & qb⁹ hi nutriendi eodem
 Quod vinū ab initio his idoneū eodē
 Qui sic febricitant quotidie accessionem hñe, & quo diei tpe. eodem
 De his q ex nimio tenuib⁹ succis syncopē vrgēt. eodē
 Collatio horū cum predictis. eodem
 Si qs istos ab initio curandos successe rit. folio. eodem
 Qñ ppositi insanabiles et cur. eodem
 Quib⁹ occasiōib⁹ mortifera in his facies appareat. fo. cli

INDEX

Si talis facies cū aliq̄ ex occasiōib⁹. clv
 Si absq̄ occasiōnū aliqua eodem
 Digestiōē spiritūū dupl'r his accedes
 re. folio clvj
 Curatiōis sūma. eo. Special' curatio. e.
 Quis aer, q̄ vndtōes, q̄ cibi his apti. e.
 Albū ouorū ægre concoqui eodem
 Quod vinū his vtile eodem
 Quando caro danda eodem
 Si æger syncope iā dephensus est. eod'
 Si nodū syncope præmit fo. clvj
 Quatuor reliquæ occasiōes quib⁹ syn
 cope succedunt eodem
 Principiorū intēperiē duplicē eē eodē
 De doloribus eodem
 De dolorū gñatione sūmatim eodē
 A naturalib⁹ noticijs q̄ oib⁹ sūt cōes. e.
 Asclepiadis opinio eo.
 Mutationē q̄ dolorē afferret confertim
 fieri & violētā debere eodē
 Methodos quid folio. clvij
 Cuiusmodi sit q̄ cōtinuitatē diuidat. e.
 Ruptio cōtusio & erosio vnde eodē
 Vbi vehemēs dolor q̄ æstimāda. eodem
 Medendi methodū ad affect⁹ agnitio
 nem nōnūq̄ cōferre eodē
 Alius colicus. eodē.
 Nō eē in quoq̄ affectu q̄les in pleoriti
 de v'l dyslēteria, notas requēdas. clviij
 Si sanguinis abūdātia distēdat. clviij
 Si æger sanguis missiōē timeat vel iā
 becillis sit fo. eodem
 Signum eodem
 Si ex flatuoso spū dolor sit excitatus cu
 ratio eodē
 Si rodens humor affligit fo. clviij
 Soporifera anodyna minus hos q̄ ali
 os lædere fo. eodem
 Quib⁹ alienissima sint torporē inducē
 Si cū crassis succis cōiūct⁹ (tia. eo.
 alituosus spūs sit eodē

Dupl'r cū crassis adiūgi talē habitū. e.
 Quib⁹ potissimū incidat talis affectus
 et quando. eodem
 Doloris ex frigido humore in mediis
 intestinis inclusi curatio. fo. clix
 Agrestis qdā colicus allio curat⁹. eod'
 Alliū flatū discutit, nec sitim infert. eod'
 Alliū agrestiuū theriacen esse eodē
 Quib⁹ vehemēs intestinoꝝ dolor sine
 febris est quæ vtilia eodem
 Quib⁹ eiusmodi dolor cū febris, quid
 agendum. eodem
 Oculorū & auriū doloris i febre seda
 Medicamētū qd' ex castoreo (tio. eo.
 sit qb⁹ vtile eodem
 Collyria dyopiu oclorū maximos do
 lores remittere eodem
 Colliriorum diopiu noxa. eodem
 Noxæ dictorū colliriorū correctio. eod'
 Doloris q̄ ex flatuoso spū est excitatus
 propria curatio folio. clx
 De cucurbita cū flāma copiosa eodē
 Qui a cucurbita statū p'lanē, & qb⁹ re
 deat dolor. eodem
 Curatio doloris ex flatu cū hūore. eo.
 Aliquos a p'posita curatione cruciari,
 & postea vitreū humorē excernere. e.
 De dolore q̄ extenui & acri hūore ex
 citat⁹ q̄ et cōuulsione aliqñ accersit. e.
 De iuvene q̄ erugiosū hūorē vomuit. e.
 Prissana sine rosiōe deterget. eodē
 De his q̄ ex siccitate nimia distendūt,
 et cruciantur. eodem.
 Triplex cōuulsio curabilis. eodē
 Cōuulsione q̄ ex neruolarū ptiū siccita
 te oritur insanabilē esse eodē
**ANNOTATA IN DECI
 MOTERTIO.**
 Phlegmones descriptio fo. clxj
 In oī phlegmone calidū eē sāguinē. eo.

ANNOTATIONVM

Varia opiniones de phlegmone cau
sa. folio.clxj
Omnis morbi quæ adhuc in gignendo
est, duplicem esse indicationē eodē
Oīm q̄ in gñatione sunt cōpositam esse
curationem folio eodem
Quid ad medicum spectet, quid ad sa-
nitatis tutorem eodem
Cōis oīm phlegmonarū gñatio eodē
Cōfluxus sanguis duplex cā fo.clxj
Quæadmodū partes sanguinē trahūt.e.
Cur phlegmone ex dolore contrahat
causa. folio.eodem
Expultrix vis, qñ agat eodem
Varietas tumorū ex eius quod cōfluxit
natura oritur fo.clxij
Exempla. Crassum humorē quodāmō
melancholicum esse fo.eodem
Lentus humor vnde eodem
Cum phlegmone in particula incipit,
quæ cōsideranda eodem
Glandulas occasione longinqui vlceris
sæpe intumescere eodem
Glandulas cū intumueūt bubones græ
ce dici. fo.eodem
Curatio bubonis ex vlcere vbi corp⁹
est purum fo.clxij.
Duplex sanguinis missio eodem
Phymatis in glandulis gñatio. eodem
Quando particula ip̄a quæ phlegmone
laborat, sacrificanda fit eodem
Duplex cā corpus vacuandi eodem
Vbi phlegmone feruor ē remiss⁹. eo.
Qñ triticea farina dimittēda. fo.clxiiij
Emmota quæ. Cur aduris cuiusmōi em
plastra sunt, abstinēdū fo.clxiiij
Quib⁹ digerētib⁹ tūc fit vtēdū. eodem
Obseruādus effectus digerētū eodē
Si irritata ex digerentibus ægra pars
est. folio eodem
Si puris copia, medicamēta supet. eo.

Vbi potissimū aperiēda suppuratio.e.
Quomō post incisionē medicandū. e.
Sectio myrtaceū foliū imitās eodem
Quæ in vlcere ponenda fo.eodem
Error in epuloticorū vsu fo.eodē
Qñ epuloticis vtendum eodem
Eluxionis causæ fo.clxiiij
Vñ calor particulæ accedat. eodē
Vnde dolor illi accedat folio eodē
Intemperies partis vnde eodem
Vbi totū corpus male affectum est, qd
agendum fo.eodem
Plethore curatio fo.eodē
Cacochymie curatio fo.eodem
Si iā febricitet eger, qua vacuatiōe vtē
dum. folio.eodem
Si nō dū febricitet fo.eodem
Phlegmone laborantem partem nec eē
exercitādā nec fricandā. eodem
Ad partes maxime remotas auersionē
semp faciendam. fo.eodem
Si phlegmone initiū circa sedē, vesicā
colē renes mulieris ve pudendū fit.e.
Propria de phlegmōe tractatio eodē
Vbi phlegmone & affectus simul curā
tur. fo.eodem
Astringentia et refrigerātia vacuare &
vbi maxime eorū vsus fo.eodem
Digerere qñ est tempestiuū eodem
Ex pūctu aialis morsuue doloris seda
tio duplex. folio. eodem
Quædam eē totis substātiis inter se cō
traria. fo.clxv
Quorū methodus aliqua fit, quorū nō
fit. sed experientia. fo.eodē
In hoc ope ea tantū tradi q̄ methodo in
ueniantur fo.eodem
Cōem oīm phlegmonarū curationem
p laborante particula variari eodē
Indicatio a similaribus et instrumenta
rijs quid præstent fo.eodem

INDEX

- De instrumentaliū indicatione fo. clxv
 Refrigeratōis i phlegmōe q̄ cōmoda. e
 Quadruplex vacuatiū gen^o eodē
 Phlegmōes i iocinore curatio. clxvj
 Qñ pueris mittē^o sanguis eodē
 Venæ electiōem a laborāte pticula in
 dicari fo. eodem
 Quā longissime esse a pte fluxiōe peti
 ta aduertendum eodem
 Venæ secādx p partiū rōne electio. eo.
 Quid p fluxiōe auertēda viciēdū eo.
 Refrigerare & astringere tū noxæ tum
 cōmodi occasiōē esse posse eodē
 Viētū p ptiū rōne variari fo. clxvij
 Quātū in iocinore referat nutrimento
 rum differentia fo. eodem
 Ex dulcib^o iecur et lienē itumescere. e.
 Quæ mordent, cur cavitatis iocinoris
 phlegmonas, q̄ gibbi magis irritēt. e.
 Si in cauo iocinoris phlegmōe sit, ēt in
 venis mesenterij necessario eē eodē
 Iecur & lienis ad scirros oportunissi
 ma. fo. clxviij
 Quibus melius sit expientia credere.
 nihilq̄ ex ratiocinādo accipere eo.
 Qui calculo vexent eodem
 Quib^o maxie iecur lien & renes scirris
 laborent clxix
 De indicatiōe q̄ a pticulis fo. eodē
 De iocinore phlegmone ēt cū nihil af
 fluat, reprimētib^o vtēdū. & cur. eo.
 Roboris tuendi indicatio, quæ ptiū
 fit cōmunis eodem
 Iocioris & liēis idicationū collatio. e.
 A societate q̄ iudicent eodem
 Quousq̄ iniecta p clysterē ptigāt. eo.
 Partē phlegmone obsessam nisi cutem
 circūdatā spissam hēat, saniem foras
 emittere. eodem
 Pectoris spatiū p quā viā purge^t. clxx
 Mediocria pectoris purgantia fo. eo.
- Quæ phlegmones i sūmo, & q̄ in alto
 corpe cōueniāt. fo. clxx
 Cucurbita cur excogitata eodem
 De medicamenti exhibendi natura. eo.
 Quæ stomaticis miscenda nō sunt. eo.
 Caput phreniticorū oxyrhodino ibue
 dum eodem
 Capiti in lethargo applicari remedia.
 folio clxxj
 Ex frigore, calore & humoris vitio q̄
 sequantur clxxj
 Cōia & ppria curationis phrenitidos
 & lethargi eodem
 Vbi rursus i lethargo & phrenitide ad
 cōem curationē redit eodem
 De coronali cōmissura eodem
 Quēadmodū ocul^o tractādus. fo. clxxij
 Cur oui albū oculis phlegmone labo
 rantibus eodem
 Lētū qd̄ rosiōe careat dolorē lenire. e.
 Manere in loco debere: humidū quod
 dolorē sedet eodem
 Ophthalmica cuiusmōi eē oporteat. e.
 Rosionis oculorū curatio eodem
 Lauatio phlegmone oculorū laborā
 ti, quando utilis est eodem
 Distensio quō curāda eodem
 Humorū vel spiritus flatuosi exten
 sionis curatio eodem
 Cōe de digerētib^o pceptum. eodē
 Diutinæ ad oculos fluxiōis curatio. eo.
 Quæ maxie intēperies, fluxiōes ad ca
 put mittāt eodem
 Effluxiōis acris ex calida intēperie or
 tā, curatio. folio eodē
 Si cerebrū fluxiōes mittat fo. clxxij
 Si ex vasorū vitio sit fluxio eodem
 Quæ fluxio ægre curabilis eodē
 Si calid^o sanguis & vaporū plen^o ad ca
 put ascendat curatio eodem
 Quod vinculum arterijs & venis com

ANNOTATIONVM

parandum.

fo. clxxiiij.

ANNOTATIONES IN DECIMO QVARTO.

Erysipelatis & phlegmones collatio. folio clxxiiij
Phlegmones & erysipelatis eodem
Erysipelatis curatio fo. clxxv
Refrigerantis materiæ exēpla. eod
Si liuor occuparit quid agendū. eo.
Oedematis pedū in intercute & phthoe et alijs vitijs curatio eodem
Oedematis ex pituitoso humore i par ticularum cōfluente eodem
Piscæ temperatio eodem
Spongiæ pparatio eodem
Diaglaucij, qbus vtile fo. eodem
De firrosis affectibus fo. clxxvj
Generatio taliū, vnde fo. eodem
Pori in articularijs morbis, vñ. eo.
Calculorū i renib⁹ gñatio, vñ eodē
Scirrosis affectib⁹, apta medicamenta, quæ. fo. eodem.
De partiū indicationibus eodem
Tendonū & ligamentorū scirrosorū, cura tio fo. eodem
De aceti vsu in varijs scirrosis ptib⁹. e.
Ligamēta sensu carere fo. clxxvij
De inflationibus eodem
Medicamētū qd cōtusos musculos le niat, quale esse debeat. fo. clxxvij
Aceti lixiuij & vini collatio eodē
De priapismo fo. clxxviij
Qñ halitus transpirat & qñ non eodē
Vacuationum genera eodem
Cibi abstinentiā ex accidēti vacuare. e.
Cōe præceptū fo. eodem
De lingua cuiusdā tumefacta. clxxviij
In priapismo vomitoriis poti⁹, in lin guæ vitio deiectionis vtendū eodē.

De cancris: eodem
Nigra bilis quā aīal gustet fo. clxxix
Cur atre bilis succū acidū & palidæ a marum veteres vocarint eodē
Vere atra bilis, quæ fo. eodē
Duplicē qbusdā esse nigrā bilem. eo.
Oīa vitia i maioris minorisq⁹ rōne dif ferentias habere eodem
Curationis indicatōes i cācro eodē
Atre bilis vacuatoriū fo. eodem
Post purgationē qd agēdum eodem
Quid in principio & simul ipso purga tionis tpe agendum eodem
Quid post plenā, qd post mediocrē, agendum fo. eodem
Qualia digerētia adhibēda eodē
In summa quod aptū medicamē eo.
Si cācrū p chirurgiā sanabis. f. clxxx.
De carbūculo fo. eodē
Fluxionem in cācro, nec auerti posse nec debere. eodem
Panis purus et panis furfuraceus qd i cathaplasmate possint eodem
Sup ipm vlc⁹ qd imponendū eodē
Quæ cōcoquāt & pus moueāt adhiben da non esse fo. eodem
Scarificatio adhibēda & q̄lis eodē
De strumis strumarū gñatio eodē
Duplices glandulæ eodē
Curatio priorū glandularū eodem
Partis ipi⁹ vna cū vitio, duplex subla tio. folio eodem
Quæ horū triplicē quæ duplicē, & quæ vnicā curationē admittāt. fo. clxxxj
De tumorib⁹ pter naturā sūmatim. eo.
Hypochyma mola qd idicēt eodem
Loci i quo tumor est, si natural^r sit pars duplicē indicationē eē fo. clxxxj
In hypochymate duplex idicatio. eo.
De hydrocelis & ascitis eodem
De herniosis, columella, varicibus po

INDEX

Ippo dente forato	fo.clxxxj.	Curatio cōis & ppria	fo.eodem
In columella quid agendum	eodē	Herpetis curatio	eodem
Optimā curandi rationem tripliciter indicari.	eodem	De nobili romana cui erat in malleolo herpes.	fo.eodem
Vt tuto cures tria respicienda	eodē	Cēchria vñ dicta & quēadmodū oriat̃.e	
Quid chirurgia in dictis vitiis destinet.	fo.eodem	Vlcera qñq̃ sine totius cocochymia in partibus nasci	fo.eodem
Quid medicamēta in dictis vitiis destinet primū.& qd secūdo.f.clxxxij.		Reprimēdi digerēdi ve tps	eodem
De ijs quæ vel magnitudine vel numero deficiunt	fo.eodem	Nō esse reprimendum si multum sit vitiosum succum	eodem.
Quibus natura deficit i his nec primū nec ppter se quod secūdam naturam fit,expeti.	folio eodem	Qui succi facile vacuent	eodem
Eorum qui nimīū sunt obesi curatio. e.		Vacuatio in herpete	fo.eodē
Iuuenis nimium obesus a galeno curatus.	fo.clxxxiiij	Acrochordonum & myrmeciar̃ noua curatio	fo.clxxxvj.
Digerentia medicamenta	eodem	Quæ refici possunt quæ non	eodē
Qñ cibus exhibendus	eodem	Varia gñata cū pri⁹ oīo nō essent. eo.	
Prædicendum in hac curatione.	eodem	In qb⁹ amissio pticulæ ē qvtil fuerat.e.	
Vina his q̃ fugienda quæ ve petēda.co.		Pili vnde	fo.eodem
Nimis extenuatoꝝ curatio.	eodem	Corruptio pilor̃ et stirpiū ad portione vnde	eodem
Quib⁹ corpus est extenuatum hi post cibum lauandi	fo.eodem	Notæ humoris	fo.eodem
Obstructionē ppositis timēdā	eodē	Humorē ex pcedēte vidu nosci	eodē
Calculus ex tali victu si diutin⁹ sit gigni.	folio eodē	Cuiusmodi digerētib⁹ vidū.clxxxvij	
Cur oībus calculus in renibus non gignatur.	fo.eodem	Cauēda eē q̃ valēter siccēt	eodem
Obstructionis nota	eodem	Pilor̃ curatio	eodem
Partiū quæ ægre reficiuntur ac plusculū sunt refrigerata curatio	eodē	Pterigiō quō a sāitatis hitu alienū. eo.	
Eor̃ quibus exiguum pputij deest curatio.	fo.eodem	Pterigii curatio	eodem
Mediocriter astringētia	fo.clxxxiiij	De chalazio hypopyis & hypochymate.	fo.eodem
Pari generatio.	fo.eodem	Hypopyor̃ curatio iusti	eodem
Cicatricē cutem nō esse	fo.clxxxiiij	Hypochymatis curatio	eodē
De aliis vitiis quæ cum supradictis habeant societatem.	eodem	Si pus in oculis digerere placet	eodē
Herpetis & Erisipelatis differētia. eo.		Quo loco diuidēda ceratoides	eodē
Vlcerū in pfūditate dñia,vñ. f.clxxxv		Iris siue stephanos	fo.eodem
		Hypopyus trifariā curari.	eodē
		Quēadmodū ascarides & elmynthes curentur.	fo.eodem

FINIS INDICIS.

INVICTISSIMO, ILLVSTRISSIMO QVE
HENRICO OCTAVO

ANGLIAE REGI,

DOMINO HIBERNIAE, AC VVAL

LIAE CORNVBIAE QVE

PRINCIPI,

THOMAS LINACRVS,

MEDICVS SVVS

SALV. PLVR.

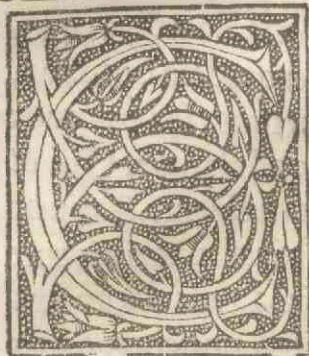
DIC.

Terum iam maiestatem tuam Henrice Regum clarissi-
me cogor exorare, vt ex inclyti nominis tui pfatione
lucubrationibus meis fauoris aliquid cōciliem. Quas
em̄ ad te nunc affero, tanto pfecto magis q̄ priores pa-
trocinium tuum postulant: quāto fuere sicut grauioris
operæ, ita vereor, ne supra vires meas. Affero em̄ nūc Galeni opus,
in quo ille omnē quæ pprie de medendo instituitur, rationem cōple-
ctitur. Opus plane arduū et quod siue id ob subtilitatē suā: siue proli-
xitatē, mille iam annis nemo satis latine, ne dicam ex tanti opis digni-
tate vertere (quod sciā) est aggressus: vt mihi plane dolenda studio-
sorū fors videatur, qui haftenus desyderio eius partim barbaris qui-
busdam/ijisdem q̄ malefidei inuersionibus, partim nudis rerum capi-
tibus/Arabum quorūdam arbitrio excerptis, omniq̄ non modo ratio-
ne/quæ reluctatē leſtorē ducere: sed etiā q̄ hesitantē quoquo modo in-
hortari possit orbatis: incūbere sunt coacti. Quod ipe mecū identidē
reputans, tentandum pro virili existimaui, Nūqd ipe præstare pos-
sem, quo simul his melius consulerem: simul cum duas medicinæ par-
tis prioribus lucubrationib⁹ tibi dedicassem: nō cōmitterem, vt vel
tertiæ partis desyderio officium in te meum claudicaret, vel cū mul-
ti tibi pro seruata sanitate et debeant & debituri sint: nō plurimi etiā
sint, qui redditam sibi salutem tibi aliquando acceptam referāt. Itaq̄,

quāq̃ magnitudo rei nō nihil me merito deterruit, tamē quod quouis
labore instantia q̃ non longissimo saltem interuallo me assequi pos-
se confidebam: detrectandum non censui. potissimū cū me magno-
pere cōsolaret, quod docti quoq̃ homines primos nostros conat⁹ ve-
luti q̃ præludia sic approbarunt, vt sicubi in his quæ nunc parauī,
vel tedio tam longi operis lassus, vel difficultate alienis vestigijs
semper insistendi victus, humano fortasse more laboris facile sperem
æquos lectores modo plura niteant, paucis quas ipse præsertim oc-
cupatus & subcisiuis temporibus ista cudens, parum vbiq̃ caue-
rim, non iri offensum maculis. Quas alioqui ipsas, quo tuo nomi-
ne quæ afferimus, minus sint indigna: non in his modo, verum in om-
nibus quæ scripsero, prout vel ab amicis lectoribus admonebor, vel
ipse eas deprehendam, in eo quod superest vitæ meæ statui emacula-
re. Interim Rex clarissime, fines has quoq̃ lucubrationes sub tui no-
minis patrocinio commendatiores exire. præsertim cū non tā a me
tibi destinatæ sint: q̃ plane debitæ. Vel quod (in qua natæ sunt) au-
læ tuæ veluti fætura sint, vel quod tu quicquid vsq̃ laborum est meo-
rum iure tibi vendices. Qui me tam munifice non victu modo stipen-
dio q̃ alis: sed etiam amplissimis munerib⁹ ornas. Et alioqui cui po-
tius mea omnia aut debeantur, aut etiam dedicet⁹ q̃ tibi, qui sic me-
as quantūvis tenues lucubratiunculas æstimare soleas: Cui potius
medicus tuus hoc quo sanitati tuæ consuli possit, cōferam q̃ tibi: Cui
sati⁹ litterarum studiosus ipse quicquid in his mullito nuncupem,
q̃ tibi Regum omnium litteratissimo: cum certe non aliter eruditos
viros sic vt facis complectereris, nisi doctrinam eorum ipse probe p-
spiceret: Cui deniq̃ Anglus ipse aulicus q̃ tuus, nisi tibi & Regi
meo, & principi indulgentissimo: Quo magis his, cum tot no-
minibus tibi debita vel verius tua sint: gratiam ali-
quam vel ex eo quod tibi omnino non displi-
cent, parari patieris. Id futurum non
dubito, si ea (quod dixi) sub
inclyti nominis tui præfa-
tiōe veluti munita i pu-
blicū prodire pmit-
tas. Diu vale-
as viuasq̃ Re-
gum de-
cus.

GALENI METHODVS MEDEN
DI, VEL DE MORBIS CV-
RANDIS, THOMA
LINACRO
ANGLO INTERPRETE.

Vm et tu sæpe alias charissime Hiero: et alij quidã amici me nunc hortentur, vt sibi medendi methodu mconscribã: ego sane tametsi tum vobis imprimis gratificari: tum vero posteros nõ nihil pro virib⁹ iuuare studens: semp tamen fateor cūctabar ac distuli multis de causis, quas nunc quoq; percõmode dicturus videor, priusq; id quod petitis aggrediar. Sunt enim ad ea quæ post dicentur sane non inutiles. Earum igitur omnium illa præcipua fuit, quod frustra me scripturum timebam. Cum nemo propedixerim, hac nostra ætate veritatis inquisitioni sit deditus, sed pecuniam, & ciuilem potentiam, et inexplẽbiles voluptatum delicias, omnes eousq; suspiciant: vt si quis sapientiæ quoduis studium sectetur, pro insano hunc habeant. Quippe qui primã ipsam & vere sapientiã, quæ diuinarũ humarũq; rerũ est sciẽtia, ne esse quidẽ omnino existiment. Medicinã, Geometriã, Rhetoricen, Arithmeticẽ, Musicen, ac reliquas id genus artes, esse quidẽ autument, cæterũ ad finem earũ studio cõtendendũ minime censeãt. Me vero ex his qui me vnice diligere sunt visi, nõnulli sæpe icrepãt quasi plus iusto veritatis studio impẽdã, quasiq; nec mihi ipsi vsui: nec ipsis i tota vita sim futurus, nisi & ab hoc tanto veritatis indagãdæ studio desistã. & mane salutãdo circueã. & vesperi apud potẽtes cenẽ. His em̃ artibus tum amari: tum accerfi, tum vero p artificibus haberi. nequaq; ex iis quæ in propria p̃fessione sint consecuti. Neq; enim esse qui de ea iudicent, vbi omnes totum diem diuersis studiis

transigant. Mane quidem omnes salutationibus publice occupati. mox in alia munia distracti. Vtique ad forum & lites, non exigua turba. ad saltationes, & aurigas, alia maior. Iam vel alex vel amoribus, vel balneis, vel ebrietati, vel comestationi, vel demum alicui corporis voluptati deditus: sane non exiguus numerus. Vespero vero, rursum omnes ad symposia publice collecti. Vbi, postquam vino se impleuerunt: non lyra, citharaue, aut aliud musicum instrumentum circumfertur. quod sicut olim in eiusmodi congressu tetigisse honestum: sic contra, non contrectasse admodum erat turpe. Sed nec sermones ulli habentur: quales in symposiis agitari solere, veteres prodiderunt, nec aliud honestum quicquam. Imo inuicem sibi propinant, & de magnitudine poculorum certant, utpote inter quos optimus censetur, non qui plurimis instrumentis musicis, aut etiam sermone philosophico uti nouit: sed qui multos, eosque maximos calices exsiccauit. Adeo mihi, mane etiamnum ebrii videntur ex his plerique. Nonnulli vero, etiam tam plane vinum olere: quam si modo hauissent. Eoque fit, ut quoties agrotare ceperint, medicos aduocent, non quidem optimos, utpote quos per sanitatem noscere nunquam studuerunt: sed eos quos maxime familiares habent, quique ipsis maxime adulantur. Qui & frigidam dabant, si hanc poscent: & lauabunt cum iusserint, & niuem vinumque porrigent. Postremo quicquid iubebitur, mancipiorum ritu efficient. Contra plane, quam veteres illi medici ab aesculapio oriundi, qui tanquam duces/militibus, & reges/subditis, imperare agris voluerunt. Nequaquam vero Getarum, & Tibiorum, & Phrygum, & Thracum empticiorum ritu parere, atque obsequi. Itaque his, non qui melius artem callet: sed qui adulari aptius nouit, magis in precio est. Huicque, plana omnia/peruiaque sunt, huic adium fores patent. hic breui efficitur diues, plurimumque potest. huic discipuli formosi a cubiculis, ubi iam fuerint exoleti traduntur. Atque hoc, Thessalus ille cum animaduertit: non solum in aliis romae diuitibus assentabatur: sed etiam artem tradere sex mensibus se promittens: complures discipulos breui comparauit. Si enim neque Geometriae, neque Astronomiae, neque Dialectices, neque Musices, nec ullius denique bonarum disciplinarum indigent, qui medici sunt futuri, quemadmodum Thessalus iste promittit, nec etiam longam experientiam, & operum artis usum desiderant: cui non promptum fit, artem aggredi, ceu facile medico futuro? Atque hinc adeo fit, ut etiam sutores, & tinctorum, & fabricum materiarii, tum ferrarii proprio magisterio relicto: in medicinae artis munera infilient. Nam qui pictoribus & vnguentariis mixturas suas praeparant, etiam de primo loco certant. Atque ob haec, ipse

Antiquorum iocundia.

Antiquitas medicorum.

LIBER PRIMVS FO.II.

medendi methodum scribere sum cunctatus. Quā utiq; & viri v
terres incepterunt: & posteri eorum, perficere sunt conati. Atq; olim
quidem, non parua lis erat, eorū qui in Co atq; Cnido habitabant,
vtri videlicet, inuentorū multitudinem reliquos superarent. Quippe
geminum hoc genus Asclepiadarum, adhuc in Asia supererat. defi
cientenim tum quod in Rhodo viguerat, Certabant cū his hone
stum illud certamē quod Hesiodus prædicabat, etiā medici qui Ita
liam incolebant Philistion, Empedocles, Pausanias & horū sectas
tores, erantq; tres hæ certantium inter se nobiliū medicorū scholæ.
Plurimos ergo atq; optimos discipulos, Coæ fortuna contulit. Ab
hoc, Cnidia. Nec tamē in paruo habenda precio erat, & quæ in Ita
lia noscebatur. At horum nemo, nec mane potentium fores salutatu
rus: nec vesperi cenaturus frequentabat. sed sicut Hesiodus cecinit,
Nanq; alium diuitem cernens cui deest quod agatur. Ipse solum ver
tit tauris: & semina ponit. Ita illi inter se ppetuo certabant, nō utiq;
de aranda ferendaue terra. Quippe, quæ ut Asclepiadarum genere
inferiora: sic Ascreo poetæ erant non indecora. Sed de Apollinis,
Aesculapijque arte tum exercenda: tum vero semp augēda, ac pro vi
ribus perficienda. Nunc vero, honestum omne certamen intercidit.
aut certe minimū eius inter homines adhuc superat. Regnat autem
inhonestū. nec est qui hoc auertat, aut opem malo ferat. De hac He
siodus. Nec tibi persuadeat lis deuitare laborem Dulce malū alte
rius cui sit. Hæc em lis (ut Hesiodo etiam diuiniore poeta cecinit)
Armatur primū tenuis: sed postea cælo, Admouet ipsa caput, terris
vestigia figens. Huius litis stimulis agitatus Thessalus, Hippocra
tem ac reliquos Asclepiadas maledictis incessit, ac totius terrarum
orbis theatrū in suis ipsius libris constituens: inibi iudicatur, vna
citq; & contra omnem antiquitatē ipse a se victor declaratur. Hæc
facit, tum in eo libro quem de cōmunitatibus scripsit: tum in syncre
ticis. Quin in reliquis quoq; omnibus contumeliosus esse nō de
fuit. veluti in epistola, quam ad Neronē mittit, his ipsis inter initia
verbis vsus. Cum nouam sectam condiderim, & quæ sola vera, sit, Thessalus.
propterea quod qui ante me medici fuerunt omnes, nihil vtile pro
diderunt, vel ad sanitatem tuendam: vel morbos propulsandos.
Pergens autem in opere, Hippocrates, inquit, noxia præcepta tra
didit. Ausus est & aphorismis eius. i. sententijs, cū summo dedecore
contradicere. & cum ostendat, se in Hippocratica disciplina nec a
quoq; institutum: nec eius opera sub preceptore legisse: tamen non
veretur etiam talis cum sit, palmam sibi ipsi tribuere. Quo magis
aliquæ esse meæ partes videntur, quāq; alias parum assueti impro

A.ij.

Lutherus

Hesiodus.

At, lis.

METHO. VI MEDEN. III GALENI

bos acerbè taxare; aliquid tamē contra hunc, ob veterum contumē-
 liam dicere. Quid improbe, quæ bona sunt, calumniari tentas, vt
 multitudinē placeas? Cum liceret tibi in veritatis contemplatione
 excellere, si diligens esses, ac veritatis amator. Quid ita ruditatis
 auditorū patrociniū abuteris, ad veterum blasphemiam? Num pa-
 ternæ artis socios impudentissime Thessalē iudices medicorum ita
 tues? Istis scilicet iudicibus vinces proculdubio, siue quid contra
 Hippocratē siue contra Dioclem, siue contra Praxagorā, siue con-
 tra reliquos veteres dixeris. Quin potius viros antiquos, diale-
 cticos, scientes, qui verū falsumq; discernere sunt periti, qui conse-
 quens ac repugnans distinguere, qui demonstrandi methodum a
 pueris sunt meditati, hos inq; iudices in cōfessum introducito, his
 sedentibus aude quippiam Hippocratē accusare, his pronunciaturis
 aggredere scelestā illa tua, barbaraq; voce contra Hippocratē,
 primum illud differere, nō oportere de hominis natura curiosum
 esse? Deinde, si quis hoc donet: male illum de ea inquisuisse, ac fal-
 so omnia præcepisse. Ergo, quis iudex erit? Nū plato, quando huic
 saltem iniurius esse minime es ausus. Ego vero, ne discipulos quidē
 eius refugiam. Non Speusippū, non zenocratem. Aristotelis vero
 vel rogem iudicium subeas, & cū eo Theophrasti. optem utiq; &
 zenonē, & Chrysippum, & eorū qui hos sectantur quelibet, iudi-
 cem eligas. Horum nemo vir audacissime, Hippocratis de natura
 hominis scita damnauit. Quæ tu mihi, nec legisse vnq; videris; nec
 si legisti, intellexisse. certe si intellexisti, iudicare de ijs, minime gen-
 tium potuisse. vt qui sub patre, male lanas carpente in gynæceo sis
 altus. Nec em̄ putes nos, vel egregium genus tuū, vel clarā doctri-
 nam latere. nec Hippocrati & reliquis veteribus, in surdo theatro
 maledicas. Sed qui sis, & vnde venias, quo genere ortus, qua edu-
 catione vsus, qua disciplina imbutus, prius ostende, atq; ita dic ali-
 cubi ista. Verum illud prius vir audacissime monitus: nō esse cui-
 us in vlla bene instituta ciuitate concessum, publice dicere. Sed si
 quis vir clarus est qui genus possit, & educationē, tum vero erudi-
 tionē concionatore dignā ostendere: huic dicere permittunt leges.
 Tu, cū nihil horū ostēdere habeas, audes tamē homo sordidissime
 Hippocratē accusare, facisq; i nugacib⁹ libellis tuis græcos sedere
 iudices. fers autē ipse sententiā, nec illoꝝ expectas. & palmā tibi ipsi
 das, modo de omnib⁹ medicis; modo de omnib⁹ græcis. Hec enim
 insignis audacia sapiētissimi scilicet Thessali est, oēs se medicos vi-
 cisse. Sed se ipso litigatore, se ipso agonothesa, se ipso iudice. post
 hos etiā reliquos græcos in certamē prouocasse, Rhetoras, Geo-

LIBER PRIMVS FO. III.

metras, Grāmaticos, Astronomos, Philosophos, Inter quos constitutū, ac lanifici elocutiōe vsum: censuisse se omniū primum esse. Quippe medicinā reliquas oēs artes præcellere, se vero medicos oēs superasse. qđ vnū forte fortuna recte collegit. Si enim medicina est omniū artium prestātissima. In ea vero Thessalus primas partes optinet: utiq; omniū hominū ita sit primus. Ac Socratē & Lycurgū præcellat, cæterosq; oēs quos Pythius, vel ut viros bonos: vel ut sapientes, vel ut musarū ministros, vel ut Iouis famulos, vel deniq; ut alio quolibet munere dijs gratos, laudauit. Agedum igitur Thessalo hymnos de cætero oēs cātent, scribātq; victoriæ carmina. Tū publicū orbis theatrū constituatur. acceditoq; aliquis q; canat, eū q; in traxina sit altus, vicisse Demosthenē, Lyfiam, & reliquos rhetoras. superasse Platonē, Socratē, & cæteros philosophos. Palmā eripuisse Lycurgo, Soloni, & alijs legislatorib;. victorem deniq; totius hominū generis coronatū esse, rhetorū, philosophorū, legislatorū. Nā si geometras, etiā grāmaticos, ac musicos, nominati post tātos titulos cōmemorē: cōtumeliosus in hominē videar. vbi enim Lycurgus, Solon. Plato, Socrates, & Pythagoras dant manus? Nū pulchrū etiā sit, Hipparchi, Archimedis, Aristoxeni, Aristarchi, & aliorū quorūdam id genus meminisse, nullius precij hominū ut Thessalus dicet? Sed quis tāti spiritus poeta existet, qui hęc canet? Quis dabitur Homerus, qui ex metro tono hęc Thessali victoriā celebrabit? Aut quis lyricus qui veluti Pindarus, alte in dithyrambis tonabit? quiq; sicut olim bacchi: ita nunc Thessali præconiū efferet? An horū potius nullum requirimus? sed eorū qui iābos scribunt, Archilocū aliquē, aut Hipponactē: aut ex tragica scena quēpiā. qui sic hominē cōpelleret? Quiesce dum miserrime i stratis tuis. Nāq; haud vides, quæ te putas nosse probe. Horestis mihi somniū narras Thessale. Quale nā id theatrū est, in quo tu vinces Hippocratē? Qui iudices erūt, qui nā premia proponēt? Vis ne primū platonis suffragiū legam? Fortasse em̄, hunc iudicē nō reijcies. At qui ille Hęc ad verbū ait. Animæ igitur naturā, apte putas intelligi posse, nō cognita totius natura. Imo, si quidē Hippocrati ex Asclepiadarū genere fides est habenda: ne corporis quidem naturā, absq; hac methodo. Recte ais amice. oportet tamē, cū Hippocrate sermonē cōferētes: nū cū eo cōcordet, æstimemus. Sane quidē. Igitur de natura cōsyderare, quid est qđ Hippocrates rectaq; ratio dicit? Nū ad hunc modū de cuiusq; rei natura, primū illud perpendi oportet? Sit ne de quo volumus vel ipsi scientes esse: vel alios facere scientes posses simplex: an varias speties habēs. Mox si simplex sit, facultas ei æsti

33 mada est, quā videlicet ad quid agēdū optineat, aut quā ad patiēdū
 33 ab alio sit sortitū. Sin plures habeat eiusmodi species: ijs enumera-
 33 tis qd in vna feceris, id in vnaquaq; exigere oportebit. Nēpe, quid
 33 illa facere p naturā sit apta, vel quid ab alio pati. Audisti vir bone,
 Platonē simili methodo animæ naturā inueniendā esse censere, qua
 corporis naturā Hippocrates: An adhuc vis, multas hominis di-
 ctiones ex multis libroꝝ eius locis deligam. i quib⁹ ille, Hippocra-
 tē omniū q ante se fuerūt, maxime admiratur: An potius, cū id alibi
 fecerim: (Nēpe in eo opere, quo de Hippocratis & Platonis pla-
 citis differui) illuc q id scire volet, remittā. vbi vt arbitror, clarissi-
 me ostēdimus, i plurimis maximisq; reb⁹ horū hominū inter se cō-
 sensum. Atq; alio me cōferens, aliū tibi aduocē in testē cātū. Nempe
 Peripateticū. q & ipse, Hippocratis physiologiæ principia confir-
 mat: Quin de hoc quoq; pditū a me in alijs cōmētarijs est. Quorū
 vnus, de elemētis secūdū Hippocratē inscribitur. post hūc, alij tres
 de tēperamentis. mox, alij duo. alter, de inæquali intēperie. qui etiā
 ad tractationē de tēperamētis ptinet. Alter, de optima corporis cō-
 stitutione. Deindē etiā tres de naturalib⁹ facultatib⁹. Hos igitur si
 quis leget: clare pspiciet, rationū Hippocratis de natura, Aristote-
 lē interpretē esse. Quin etiā de morboꝝ discrimine, quot hū, quiq;
 sint, ac de symptomatis pari modo. præterea de horū vtrorūq; cau-
 sis, primus omniū (quos auditu nouim⁹) Hippocrates, recte princi-
 pia dedisse videtur. post eū vero, Aristoteles late ea est iterpretat⁹.
 Hæc, ita esse itelliget, qui cōmētarios nostros, quos de singulis ho-
 rū scripsimus, legere nō grauabitur. Quare, si Peripatetici iudiciū
 exercebūt: Hippocrates arbitror, vincet. Thessalus, vt iuerecūdus,
 et ipudens eiicietur. Sin Stoicis incōfessum admissis, iudiciū pmit-
 tetur: ex ijs placitis quæ ipsimet statuūt, Hippocrati palmā dabunt.
 Quippe calidum, frigidū, siccū, & humidū: primus Hippocrates
 inuexit. post eū, Aristoteles, euidēti demōstratione asseruit. Eadem
 Chryssippi emuli parata cū accepissent: minime sunt obluēti. Sed
 omnia ex horū mixtura cōstare confirmant. Atq; hæc inter se mutuo
 agere, ac pati, artificēq; naturā esse. oīa deniq; Hippocratis dogma-
 ta de natura, recipiūt. nisi qd in re tenui, est illis cū Aristotele dissē-
 sio. Quippe cū recte Hippocrates affirmet: totum corpus esse, vt
 græce dicitur σὺμπλον καὶ οὐχ ὅλον quasi cōspirabile & cōfluxile dicas,
 omnesq; animalis particulas mutuo a se affici: recipiūt quidem hoc
 vtriq; desidēt i eo, qd Aristoteles q̄litates tātū i se mutuo trāsire/om-
 ninoq; misceri. stoici, nō has modo: sed etiā substantias ipsas existi-
 mēt. Quod autē hoc definire, medico supuacū sit, quodq; ad medi-

Hippo.

Que hip-
pocrates
prim⁹ inue-
nerit.

Hippo.

+
Platonis

Ordo librorū

In q ab Aristotele, Hippocrate
Galen⁹ in p⁹ chemet. differt.

cinæ op^o abūde sit, si tātū cōcedant ea quæ ab vtrifq^e sūt demonstrata, itē qđ q̄litates virtutesq^e i mixtis, totæ sint totis pmixtæ: hæc & ante a me sūt demonstrata: & si res poscet nūc demonstrabūtur. Quare & Platōis & Peripateticorū, & stoicorū iudicio, Hippocratis physiologia victoria dabit. Imo vero ex ei^o physiologia oēs qⁱ iā cōphēsi sapiētia p̄fessores sūt, ostēdūt, nemini fas esse, morbos cōmode curare: qⁱ corporis vniuersi naturā nō p̄spexerit. Nūqđ igit^r, si de palma sub horū sapiētia p̄fessorū iudicio, certasset Thessalus, vicisset. Qui, oīs suæ physiologia Hippocrate Authorē habet. Quid aut^m si Geometris, Astronomis, Musicis, aut Rhetorib^o iudiciū cōcedet. Putem^o ne hos, Hippocrate p̄termisso, alij vlli palmā duros. Ego sane nec aliū quēuis primas esse latu^r arbitror: oīm^q minime ipudētissimū Thessalū, vt quo nemo Geometriā, Astronomiā, Musicē, ac Rhetoricē magis dehonestarit. Itaq^{ue} apud hos, i parū amico Theatro certa uerit. Verū hos fortassis i Theatrū minime iducet, vtpote, quos ipse prior iimicos reddiderit, sed his sapiētia p̄fessorū dūtaxat, qⁱ in dialectice sūt periti, vt qⁱ vere falsaq^{ue} orōnis iudicādæ facultatē exercuerint: iudiciū partes cōcedet. Atqui si Platonē, Aristotelē, & Chrysippū, ceu parū i hac facultate exercitatos trāsibim^o: quosnā q̄so alios iueniem^o. Quare, si nec aliarū artiu^m p̄fessores: iudices admittet: nec qⁱ in dialectice, cæteris oīb^o sapiētia p̄fessorib^o prætiterūt: illi suffragabunt^r, qⁱ tādē erūt, qⁱ eū vicisse iudicabūt: qⁱ illi frequēs Theatrū cōstituent. Qui victorē renūciabūt: Qui deniq^{ue} coronabūt: ipse videret licet seipsū, id qđ in illis egregijs libris suis fecit, i quib^o seipsū iudicauit, coronauit, declarauitq^{ue}. At fortassis, illud sibi gloriæ mēoria q^{ue} iter hoies occasionē fore, est arbitrat^o: si optimis viris lacessitis, nos sibi respōdere cogeret, verū ita, & zoilus celebris clarusq^{ue} fit: qui homeri statuā flagellauit, & Salamone^o: qⁱ Iouē est imitat^o, reliqua^q flagitiosorū hoīm nō exigua turba, qⁱ vel meliores nō sunt reueriti: vel in deos ipsos fuerūt cōtumeliosi. Verū hi, nō bonā de se opinione reliqrūt, nec emulat^r q̄q^{ue} cōpos sit mentis, nec Homeromastiga zoilū, nec demētē Salmonea. Quāuis maledicis, zoil^o i admiratiōe fit, & Salmone^o sacriligis, Sed qđ hos memoro, Cū & qⁱ loculos p̄ci dūt, similia p̄ditorū studia, & p̄ditores p̄ditorū, suspiciāt. Nec est prorsus q̄spiā, qⁱ p̄priū cætū i quo palmā mereat delyderet. Adeo, si Thessalus iter coquos, tinctoros, lanificos, sutores, Textores, ac fullōes de victoria certās: scripsisset: vtiq^{ue}, & retulisset de Hippocrate victoriā: & nemo nostrū ei repugnasset. Nūc cū oēs hoies iudices facit, ex horū aut^m numero sūt & Plato, & Aristoteles, & Theophrast^o, & Chrysippus: neq^{ue} q̄ oē p̄ctū sol^o feret, sed alicui fortassis puocare ad aliū iudicē licebit. Quāq^{ue} em Hippocrates certare, cū Thessalo, vt

Thessali
opinro.

pote indigno se, nolet. At forte Erasistrat^o nō negliget, multoq; minus Herophil^o, atq; his etiā min^o Asclepiades, aliq; multi iuniorū medicorū, quib^o est ad cōtentionē natura ppēior, minime impune abire cōtumeliā finēt, q; pariter oēs grācos Thessalus aspgit. sed pducto in mediū hoīe: oēs ei^o libros crassissima ignorātia refertos, grācis ostēdet. q; tot libris scriptis, & tot nugacissimorū versuū milib^o effusis: nusq; i vllō operū suorū demōstrationē vllā afferre tētauit. sed tyrānī ritu duos tātū esse i oī vīctus ratiōe morbos, iubet. Nēpe fluxū, et clausum. nō itelligens, se differētiā quādā morborū dixisse. quā vtiq; prisci (vt ostendem^o) pbe nouerūt. Cāterū, nemo tā rudis fuit, vt differētiās morborū i ipsos esse morbos putaret, ac remediorū idicationē ab ijs sumeret, substātia ipsa ptermīssa. At q; hic Thessali paru^o scilicet error, quē vel puer i simpliciorib^o disciplinis altus: statim aduerteret, Hic inq; paru^o error, eo insolētiā hominē euexit: vt magnū, & pclarū aliqd iuenisse, se putaret. Perinde, ac si qs; cū omne aīal ratiōale esse, aut irrationale dixisset: nō aīaliū differentias: sed aliud qppiā dixisse se putaret. Cū scilicet huic, illud quoq; similiter sit dictū, omne aīal mortale est, vel imortale. Quippe, oppositio quā i singulis differētijs notatur, coniuncta, de oīb^o specieb^o dicit^r. Omne em̄ aīal, aut mansuetū est: aut ferū. Omne aīal, aut pedatū est: aut apes. Omne aīal, aut cornutū: aut mutilum. Nec est iter differētiās iuenire oppositionē vllā, quā sit altera prāstātor, aut potior. nec quā magis oīb^o insit picularib^o. Verū, nō cōuenit, cū de aīaliū numero quāritur: vnā differentiarū oppositionē respōdere. Hoc em̄ pacto duo erūt aīalia, vniuersa. nec vllū magis rationale vel irrationale: q; mortale vel imortale, aut ferū vel māsuētū aut reliquarū oppositionū quālibet. Quod si quis, differētijs, omissis, sicut plane ratio exigit: equū, bouē, canem, hominē, aquilā, apim, formicā, leonē, & ouē respōdeat, reliqua; oīa per species animalia cōnumeret: cōstat, hūc, quāreū quot sint i totū aīalia: recte respōdisse. Quin, si multa sermone aīalia memoret, testeturq; enumerare se oīa nō posse: sic quoq; cōmodissime respōderit. Similis agitata q̄stio de morborū numero & oīb^o antiqs; medicis est. alijs septē eos i totū esse affirmantib^o. alijs plures his, pauciores ve dicentibus. oībus tamen ad species quā in substātia, non quā in differentia essent, respectum habentibus. Nemo enim ita erat indoctus, aut logicę speculationis rudis: vt differētiā specierum pro substantia, loquēdo vsurparet. quemadmodū iste qui e gynecēo exiliens, tantis viris maledicit. Ipse, nec genus habens quod referat, nec educationē, nec eruditionē, qualem illorum quisq; Quorum alius Aristotelis, alius Platonis, alius Theophrasti, aut deniq; alterius cuiusq; eorum qui in logica contēplatione fuere exercitati familiaris fuit. Veluti igitur rogat^r quispiā quot

*Quidā, morborū spēs, pū
lūm, septem aī.*

sint in vniuersum elementa, si duo ea esse respōderit: (quippe aut vocale omnino: aut consonans esse quicquid vocis sit elementum) is, verū quidem dixerit: cæterū, ad quæstionē non responderit: ad eundem modum arbitror, si quis omniū morborū numerū comprehendere studens: speciem quidē vllam morborum veluti phlegmonen, scirron, vel tumore, referre nō curet: solas aut differentias memoret, siue clausum & fluidum, siue rarum & densum, siue durum et molle, siue æstiatum & laxum, verum hic quoq; dixerit, minime tamen ad quæstionē responderit. Primū nanq; in eo error est, quod non omnis differentia generi addita ad speciei cōstitutionē aliquid conducit, sed quæ ex generis ppria diuisione nascitur. Quippe hæc demū differentiæ sunt, quæ species cōstituunt, reliquæ omnes alienæ. Etenim animalis ppriæ differentiæ sunt, mortale & immortale, rationale et irrationale, mansuetum & ferum, aliæq; id genus. Molle vero ac durum, graue & leue, rarū & densum, magnum et paruum, animalis differentiæ non sunt, sed substantiæ. Itaq; etiam si cum animale vel molle vel durū, vel densum vel rarum, vel magnum vel paruum componas: ad speciem constituendam nihil sane contulerint. Sin vel rationale & immortale, vel rationale & mortale animali adieceris: efficit iam illic deus: hic homo. Ita vero & si rationali animali duas illas differentias addideris, quæ sunt gressile & bipes: sic quoq; speciē quampiā effeceris. Nempe hominē. Vnde fieri non potest, vt vilius rei specificas differentias inueniat, qui eam diffinitionē siue substantiæ oratione, ad vnguē nō circumscripserit. Alius deinde error incidere solet his quibus parum exercitata ratio est. quod cum vnam aliquam differentiarum oppositionē inuenerint: speciem aliquā propositi generis se putent inuenisse, ceu paulo ante de vocis elementis est dictum. Siquidem, qui vocale & cōsonas dixit: non dum omnia humanæ vocis elemēta dixit, sed duas tantum primas & generales differentias. Quod si vocales rursus in longas, breuis, mediaq; diducens, tum consonantes in semiuocales, & mutas, itemq; tum longas, tum breuis vocales bifariam, medias vero trifariā, sed & mutas primū in aspiratas, tenues, ac medias, dein rursus tripartito harum singulas, mox semiuocales propria (nē frustra multis morer) sectione secet: ita quatuor & viginti elementa vocis quæ græci vtuntur, inueniat. Quippe, id tantū dixisse quod elemētorum quædā vocales sint: quædam consonantes: non dum omniū elementorum artificē, aut plane scientē auditorē reddidit. sed si quis vbi in longas, breues, & medias diduxerit: adiiciat duas esse breues, Nēpe ε et ο, duas præterea longas, η, et ω, Tres vero medias α, ι, υ, sic sane artificē auditorē de omnibus vocalibus effecerit. Itemq; de consonis ad eundē modū. Itidē si quis tradere de morborū numero insti-

Quæ differentie ad speciei cōstitutionē cōferant. Quæ non.

+ tres lras ut 7.

METHO. MEDEN. GALANI

tuat, Quot ij in vniuersum sint: non debet arbitror, is in prima statim differētia subsistere: sed diuisa ea, pcedere, donec ad aliquā infimarū specierū, & quæ amplius in aliā distrahi nō possit, pueniat. Id vero q̄ haud cuiq̄ sit prōptū, sed ei dūtaxat q̄ in diuidēdi arte magnopere sit exercitat⁹: intelligere potest primū is, q̄ oīa legisse volet, q̄ de eo genere methodi in principio Philebi a Platone sūt prodita. Dein, cui Sophistā & Politicū legisse placebit. Iā vero difficilior adhuc res videbit⁹, si quem primū Aristotelis librū de partibus animaliū relegisse: non penitebit. Conatur em̄, in eo libro, omnes animaliū differētiās enumerare. At vbi multas dubitatiōes mouit: vix suspecte, ac timide p̄nūtiare q̄ppīa audet. Post hæc cū Aristoteles, et Plato tātam, tāq̄ difficilē rem esse cēsuerint, genera in proprias differētiās exacte diuidere: ac post hos, Theophrastus, & alij philosophi, rationē absoluerē tētauerint, vtpote ne apud ipsos quidē factis adhuc cōstantē: homo audacissimus Thessalus absolute, citraq̄ vllam rationē adhibitam p̄nūtiāns, credēdū sibi censet, duos in totum esse in vīctus ratione morbos. sp̄sertim simplices, ac primos, & veluti elemētares. Nā tertiū ab his ratiōe gignit. ex ambob⁹ cōpositū. At si vlla methodo hæc sicut iactas, iūctigasti: cur hāc nobis nō dixisti? Sed cōtra plane, quā p̄ grauitate nomis qd̄ tibi arrogas homo temerarie, atq̄ a methodo alienissime, rem p̄nuntiasti. Qui ne principiū quidem ipm vnq̄ attigeris, a quo cōpissē necesse sit, eum: qui recte cuiuslibet rei species et differentias sit inuenturus. De re em̄ qualibet puer: vnū principiū optimū. Nosse id oportet, de quo proposita quæstio est, aut prorsus est aberrādū. Plato, quodā loco ait. Nō ad diuidendum modo quiduis, ab ipsa q̄ sitæ rei essentia nobis esse inchoandū censens: sed etiā in omni disquirēda re/eiusmodi semp̄ principio vtendū. Ergo hic quoq̄ arbitror par erat, vbi quid morb⁹ sit, qd̄ symptoma, & qd̄ passio, diligenter prius dixisses, ac dein q̄ cōueniāt differātq̄ ipsoꝝ singula diffiniuisses: sic demū tētare in p̄prias ea differētiās diducere, secūdū eā quam sapiētīæ p̄fessores tradiderūt methodū, aut si quā potiorē ea, q̄ ab ijs p̄dita est, explorasses; hāc ipam prius astruere. tū illd̄ ostēdere. ac græcos docere, hūc q̄ in textrina sit altus, superasse Aristotelē, & Platonē, in methodis logicis, humo afflixisse Theophrastū, & stoicos in dialectice, clarissime ostēdisse oēs eorū sectatores ne primos quidē morbos, qui essent, nūq̄ nouisse, dico & Herophilum illū dialecticū, & condiscipulum eius Philotimū, & p̄ceptorem eius Praxagorā, qui ab Aesculapio originē traxit, & q̄ cū his, & ante hos fuerūt Erasistratū, Dioclem, Mnesitheū, Dieuchen, Philistionē, Plistonīcū, ipm deniq̄ Hippocratē. Porro simplici verbo dicere, oēs in vīctu

morbos esse duos; nō methodo, nō demonstratione, nō ratione vlla
 la p̄babili, non lenimēto aliquo, nō alia re prorsus adhibita, p̄ter q̄ Quis doce
 eiusmodi in veteres blasphemia; id facere, imperantis hoīs est, non at & q̄s im
 docētis. Esto vero taceas; qua logica methodo infistēs, hāc inuene peret.
 ris. at certe, vnde saltē de veritate sermonis iudicasti, adhibitū ali
 quid oportuit. Nā inueniēdi ei⁹ qd̄ q̄ritur, logicæ methodi faculta
 tē p̄stant. At, quæ fidē his faciāt quæ recte sunt inuenta: duo sunt apd̄ Duo esse q̄
 omnes homines instrumenta. Nempe ratio, & experientia. Quip̄ fidē inuētis
 p̄, ad eum q̄ interrogauerit, cur huic febricitanti/frigida bibēda po faciant.
 testatem feceris: duplex responsio est. altera, quæ ortum, naturāq̄ fe
 bris docet, ac de morboꝝ t̄pib⁹ differit, tū ad eūdē modū/aq̄ frigi
 da naturā explanat, vbi hāc p̄posuit: conatur docere in hoc mor
 bo, atq̄ hoc tēpore: aquā frigidā cōgruū remediū esse. altera, de nul
 lius hoꝝ natura sollicita: ad exp̄ientiā confugit. Nempe, qd̄ in tali
 morbo, atq̄ tēpore, sēpe frigidā p̄fecisse: vidit. Debebat igit̄ opi
 nor & Thessalus, vel experimentū: vel rationē assertiōis suæ occa
 sionē adhibuisse. nō sicuti tyrānus imperare, ac sibi citra demōstra
 tionē credendū exigere. At quā inquit, audire demōstrationē po
 stulas: Ita em̄ cōtra, interrogāt ei⁹ sēctatores. Neq̄ id iniuria. vt q̄
 nec eo vnq̄ puenerint: vt notionē demonstrationis tenerēt. Cū nec
 Geometriā, nec Arithmeticē, nec Dialecticē, nec Resolutoriā, nec
 deniq̄ Logicā vllā speculationē attigerint. Quocirca, respondē
 dum his ita est. Nimis sero, qd̄ demonstratio sit, discere postulatis.
 nec fieri potest, vt breui tēpore, speculationē, quæ subtilitatē mentis
 desyderat assequamini. p̄fertim, qui nec subtiles rationes audire fi
 tis assueti: & peruersi in diuturno errore versati. Sed istos mitta
 mus. vt q̄ ne intelligere quidem, quæ vere disciplinæ sint, valeant:
 nedum ipsas discere, aut recte iudicare. Nos vero, vna cum ijs qui
 exercitati sunt, & demonstrationem intelligunt, & natura sapiūt.
 (neq̄ enim Thessalios afinos docere profitemur) ad id, quod pro
 positum nobis ab initio est, accingamur. ac statim, vna cum ipsa me
 dendi methodo tradēda: etiam causas ipsas, vnde errarint pleriq̄
 ex ijs, qui tradere eam sunt conati, exponamus. Quippe, ad fir
 miorem veritatis fidem, non parum conducere videtur id quoq̄.
 Ac primum quidem, illud cauebimus, ne simul de ambobus, tū me
 thodo/que ratione nititur: tū experientia/que ratioē nō vtiť, aga
 mus. Non em̄ de omni remedioꝝ inuentione, nūc loqui statuimus. mediōꝝ in
 sed tantum ea, quæ hāc methodoꝝ explorat. ita vtiq̄, vt de empirice uentione in
 ipsa/& a nobis/in alio opere est proditum: & ab ip̄is empiricis plu
 rum elaboratum. Atq̄ vtinam rationales omnes medici p̄positū acturus.

Redit ad
 id qd̄ ab iis
 tio est p̄po
 situm.

Sur p̄ metaphysices
 Aristoteles

ira premeret, nec experientia, & ratione misceretur. atque in unum confunderetur. sed quam utraque vim habeat, quantum ad propositum artis finem conducatur, seorsum tractaretur. atque penderetur. Ergo, methodo propriam inquirere iuenireque ex aduerso opponitur ei, quod est fortuito temereque reperire. Est autem id, cum via quadam, & ordine. ita ut in disquisitione, aliquid primum sit, aliquid secundum, & tertium, & quartum. atque ita de reliquis omnibus deinceps, quoad demum ad ipsum quod ab initio est propositum, sit perventum. Ac empirici quidem rationabiliter ingenuaque fatetur. nec inveniendi, nec docendi apud ipsos esse necessarium ordinem. Nam nec arte vlla rationeue/experientia niti. imo unius fortunae fauorem ad ea quae quaeruntur invenienda, requirere. Qui vero rationem, inventionis suae auctoritatem statuerunt, ac ordinem unamque viam quam ad finem ducat, proposuerunt: his thodum quod fuerat quidem necessarium, a primo aliquo auspiciatis, de quo inter omnes sit initium. homines conveniret; sic transire ad reliqua. Ceterum hanc rationem non sequitur plerumque medicorum pars: imo principia quoque ipsa controuersa sumit. nec illa demonstratione confirmat. tum ad reliqua simili modo transit, legistorum ritu sanxiens verius: quam demonstrans. Quae omnia medicorum inde adeo his accidunt: quod nihil prius de demonstratione sunt mendicati. sed simul et inquisitis insistant: & ad eorum fidem, demonstratione uti audet. Simile profecto quiddam his molientes, qui sphaeram, aut cubum, aut conum aut cylindrum, aliudue id genus metiri aggrediuntur, cum tamen omnis geometricae, ac logicae rationis sint ignari. imo vero nec cubiti, palmiue, aut pedis mensuram praeparatam habeant, ac deinde ipsis quae vel demonstrationem ab ipsis exigunt, vel tacere censent: irascuntur. Veluti enim in illo ridiculus sit, si quis rectanguli trigoni, cuius alter (exempli causa) latus circa rectum angulum quinque sit pedum, alterum duodecim, dicat, aream non esse triginta pedum, sed quadraginta, nec eius rei demonstrationem ullam afferat: ita hic quoque ridiculus est, qui quicquid affirmat quod demonstrare non possit. Ergo, sicuti in demonstratione de triangulo (neque enim recedendum nobis ab exemplo est, qui indoctos istos methodicos a disputatione nostra iam abegimus) ipsum quod propositum est, ex duabus his propositionibus colligebatur, una quae spatium id, quod lateribus pedum quinque, & pedum. xij. continetur: sexaginta pedum effici dicit, altera, quae triangulum dimidium eius esse spatij proponit. Harum utraque rursus ut demonstrationis fidem reciperet: alijs propositionibus egebat. Mox illae/alijs, quoad peruentum ad primas esset, haec vero/nec ex alijs: nec per demonstrationem, sed ex se fidem faciunt: Sic arbitror & in his omnibus, quae in medicina demonstrantur, ad primas & indemonstrabiles propositiones, et quae ex se fidem faciant: omnia esse perducenda. Ac si omnes, de

medēdi methodo sic dicere aliquid instituisse: prorsus sicuti iter Arithmeticos, Geometras, et logísticos: ita inter ipsos quoque cōuenisset. Quippe, apud quos discere ab ipso statim initio licet, quid quoque nomine, quo vsuri sunt, significetur. Quas præterea propositiones indemonstrabiles (quæ axiomata vocant) ad disceptationem sint sumpturi. Veluti lineā, esse longitudinem citra latitudinē. Superficiē, quæ lōgitudinem latitudinēque tantū habeat. Et triāgulū esse hoc, quadrangulū illud, ac reliqua ad eūdem modū. Ab ijs, ubi axiomata eiusmodi vsurpanda sibi esse prædixerint, quæ eidē sunt æqualia, inter se esse æqualia. Et si æqualib⁹ æqualia sint adiecta, tota fore æqualia: postea, demonstrare theoremata tentant, Nihil extra ea quæ a principio p̄sumpserūt adijcientes. Plerique tamen medicorum, sicut ipse scis Hiero charissime, interrogati vnde nā principium inuentionis suæ sumpserint: tantū abest, vt indemonstrabilia principia & q̄ oībus hoībus in confesso sint p̄ferāt, vt nec quo sibi ipis cōsona respōdeant, inueniāt: sed sursum ac deorsum, euripi more agātur. cōtraria quisque in progressu sermonis, ijs quæ ab initio statuerunt, afferentes. Siquidem sapientissimus iste Thessalus, cū ap̄ parentes esse cōmunitates dixisset: paulo post, non solum nō alium quēq̄ priorū medicorū vidisse eas asseuerat: sed nec ipsum qui primus eas peperit Themisonē. Huius nāq̄ vnus esse monstrosas illas cōmunitates fatetur, ceu patris legitimos filios. Post hos vero, qui secuti sunt omnes, & inter se & ab ipso Thessalo dissentiūt, nec eadē cōmunitates tradētes, nec omnino inter se, vel in vno cōcordātes. id quod sæpenumero tibi, ipsis etiam methodicis præsenti- bus, ostendi. fortasseq̄ aliquando maius otii nactus, de inconstātia eorū scribā. Atq̄ nūc tantū saltē ad rē p̄positam sumi expedit, oportuisse eos p̄sertim sectæ authores: exposuisse prius, de qua re lingua nomina dici vellēt. sicut empirici faciunt, qui apparere ea dicunt, quæ sub sensum cadūt. nosci vero, quæ memoria tenentur. Apparere simul et nosci, quæ & ante/aliquādo sub sensum venerunt: & nūc simili modo veniunt. Num igitur ita ipsi quoque apparere cōmunitates dicūt, ceu sensu cognitās. An & quæ ratione cōprehēdim⁹, apparētia nomināt. Empirici nāq̄, nō adeo cōcedūt, q̄q̄ ex his quæ sola ratione nosci videntur, apparēs dici. Rursus, veteres philosophi, duplex esse gen⁹ apparētii decernūt. vnū qđ ipi empirici cōprobāt. Nepe eorū quæ sensu aliquo noscūtur, veluti albi, nigri, duri, mollis, calidi, frigidi, & similiū. Alterū indemonstrabile. eorum nimirum quæ intelligentiæ primo occurso patent. Veluti, quæ eidē sūt æqualia: ea inter se esse æqualia. Et si æqualib⁹ æqualia addātur: exēpla.

Qua rōne
Geometræ
vtuntur.

In thessalū

Quæ empiri-
ci appare-
re q̄ nosci q̄
tū appare-
re tū nosci
dicāt.

Duplex ap-
parētii ge-
n⁹ a veteris
b⁹ phis sta-
tuit.

Axiomatū
exēpla.

Scepticorū
dogma.

In methodi
cos.

Redit ad
hieronymum.

tota æqualia fieri. Et si ab æqualibus æqualia demas: que restant
æqualia fore. Huius esse generis aiūt. & quod nihil citra causam fit:
& quod omnia ex ente quopiā. Et quod ex eo quod omnino non fit,
nihil fiat. Simili modo, perire nihil in id quod prorsus nō fit. Item
quod affirmare vel negare de quoq; sit necesse. aliaq; id genus non
pauca, de qbus in logicis tractatibus agitur. & ipse in cōmentarijs
de demonstratiōe, quā potui, dixi clarissime. De his, inter eiusmodi
principia, cuiusmodi logica nūcupamus, quidam philosophorum
contendunt, atq; ambigunt. Hi tamen, hactenus saltem sunt modesti,
quod omni demonstrationi fidem suam abrogant. Intelligentes (ar
bitror) tāetsi id non dicant, illud saltem se certo scire, nihil omnino
demonstrari posse, si logicis principijs fides nō sit adhibita. At, qui
eiusq; rudes amentesq; sunt: vt ne id quidem, intelligere queāt: hi, de
monstrare quidem conantur. Cæterū, quæ qualiaue, aut quorū demō
stratiōis principia sint: nec noscere, nec quærere volūt. nec aliū do
centē audire sustinent. Sed absolute pronūtiāt, & verba loquūtur,
quæ, nec qd significēt, ipsi clare explicare valeant. Merito igitur, eo
rum emulis centum voluminū opera scribuntur. partim inuestigā
tibus, de quo quodq; dici nomen Thessalus voluerit: partim nihil
tale inuenientibus, cui omnia ab eo particulatim dicta consentiant.
Nam quæ demū apparētes illæ cōmunitates sint, aut quomodo ap
parentes, dicere non possunt, nisi iterum atq; iterum totidem libros
scripserint. Quippe qd apparet, aut sub sensū oīno cadat, opor
tet: aut sub intelligentiā vno semel occurso. vtrinq; sine vlla demon
strationis ope. Quod vero intellectui se, vno occurso non exhibet:
protinus idem cōtrouersum est, ac demonstratione eget: nec artem
vllam a tali principio incepisse conuenit. Hec, si in logicis metho
dis exercuissent: et ipsi ea intelligerent: & tēpus nostrū frustra non
contererent. Nunc quoniam exercitati rudelq; per amentiam aus
dent demonstratione vti, priusq; quid ea sit, didicerint: necesse est,
cum similibus sui, omnes aberrent. prorsusq; nugentur. Ac eos qui
recte demonstrant, minime intellegant. sed tempus inaniter consu
mant. Ergo, cum his nequaq; vt cum rationalibus animalibus vel
disputandum amplius est: vel iisdem impense contradicendum:
priusq; didicisse quænā res demonstratio sit, velint. & quaten⁹ exer
citātū esse oportet, q ea pbe sit vsur⁹. Tecū vero, omnē deinceps ser
monē cōferā. Iphis vsus methodis, quas in cōmētarijs de demōstra
tiōe tradidi. Quippe, nō solum pncipia oīs demōstratiōis esse ea, q
tū sē sui: tū intelligentiæ manifeste se exhibēt: sed etiā in oī re q rēda no
mē ipm adsumi i disputationē oportere: i illis docuim⁹. Nūc neutrū

præcipere statui, nec quæadmodum inuenire: nec quæadmodum demonstrare cõueniat. Sed iis qui didicerunt, & exercitati sunt, simul aliæ quæ laboris oportunum fructum reddere, inuenta nimirum non tenui re, quæ nunc instituimus: simul si quæ sunt quibus artium maxima, cordi est, quæ circa animum hominis versatur: ipsos quoque in minoribus exercitare. Quippe id tenaciter seruare in omni methodo oportet, ut in ea te multis sæpe leuioribus problematis prius exerceas: quàm maioribus manu admoueas. Hoc igitur nobis veræ discipline principium esto. quod utique statim inter initia facturi fuëramus. tum artem ipsi inqretes: tum aliis præeuntes, qui adhuc peruersi non essent. Quoniam omnis morbi curationem inuenire propositum est: necesse est, morborum numerum prius sciri. At quoniam fieri nequit, ut aut differentias generis vilius: aut species inuenias, ipso quod diuiditur non plane explorato: oportet profecto, nunc etiam quid morbus sit, narremus. Quo sic diuisionem eius rite adeamus. Qua igitur ratione id methodo inueniamus? Quam alia nisi ea, quæ in libris de demonstratione præcepimus? Nempe ut de notione ipsa, prius conueniat. Cum sine hac, propositæ rei substantiam inuenire non liceat. Ipsam vero notionem, quæ omnibus in cõfesso sit: sumendam diximus, ut quæ alias principium iure non dicatur. Quæ igitur est de ægrotando omnibus hominibus cõfessa notio. Et de qua maxime subiecta re, verbum hoc ægrotare enuntiant? Nunquid ubi citra offensam omnium corporis partium actiones obeunt: et valere se tunc dicunt: & minime medicis egere putant. ubi vero naturalium corporis actionum senserint quæpiam vel male geri: vel prorsus non geri: & ægrotare se illa parte corporis existimant cuius actionem affici videt: & medicum de remedio cõsulunt. Ego sane omnes homines ita video tum morbi, siue ægitudinis: tum vero sanitatis, siue valitudinis nomen, usurpare. Quinetiam eam quam dixi notionem, omnes obseruare, non in his modo nominibus: sed etiam in omnibus quæ cum his coniugata sunt, tum nominibus: tum verbis. Quippe cum & valere illum existimet, cui nullius partis actio sit viciata, & ægrotare, cui sit viciata, & valere eum nominet, cui omnes corporis partes actiones suas secundum naturam edant, & ægrotare, cui male affecta pars aliqua sit. Nec quisquam omnino, aut aliis nominibus utitur: aut de alia re enuntiat iam dictorum nominum quiduis. id quod diffuse in medicinalium nominum interpretatione ostendimus. Atque hoc saltem mihi per omnem interpretationem disceptationem, memoria teneri maxime velim. Nominum interpretationem, ex patriæ me consuetudine facturum: sicut in comitariis de demonstratione dixi. ipsius rerum essentia, tum inuentionem, tum inquisitionem, tum demonstrationem, non esse, ex iis quæ dam-

go. bon. sig. dialecticis.

an metaphysica. et 3. p. 1.

Principium
huius disciplinæ.

Notio sanitatis
Notio ægitudinis.

Nominum interpretationem.

Ægrotatio, diffinitio

multitudini videntur, facturū. Immo ex sumptionib⁹ sciētificis quæ lemmata græce vocant, de quorū inueniendi ratione in illis est p^oditum. Ergo accepto eo quod omnes cōfidentur principio. Nēpe illd, in medendi methodo propositum esse, vt ægrota corpora in sanitatem vindices, id vero est vt naturales partiū actiōes, si quæ viciatæ sint, corrigas : iam quod deinceps est, inquiramus . quot numero in totū res sint, quæ loco prope se consistunt. nec ubi aliqua, procedente sermōe, vel p^o morbis accipiam⁹, cū sint his similia: vel vt sanitatem, cū ad huius naturā prope accedant. Proponamus autē claritatis causa, particulas aliquas, in quibus cōfirmetur quod dicimus. ac primū q^odem ante cæteras, oculum. De hoc igitur, omnibus hominibus, nō medicis modo; sed etiam aliis quibullibet cōuenit, ei⁹ opus esse, vt videat. Seu vero opus, seu actionem inter loquendū dicam, in præsentia saltem nō refert. Ad eundē modum, nec si quis aspicere, oculorū esse op⁹ dixerit, nec si quis aspectū, aut visum, aut visionē, aut quomocūq; aliter nominet, quicq; refert. Quādo, etiam si q^o solocismū cōmittens nominet: ad rei ipsius scientiam, nihil id afferat incōmodi. modo, de qua re nomē pronunciet, clare explicet. In hoc em̄, præcipua doctrinæ vis est. Nominetur igitur oculus, pars corporis. Neq; hic referat, partem ne: an particulā q^o dixerit. Quicq; em̄ totum complet atq; integrat: id toti⁹ particula & pars nominatur. Est em̄ pars, ex iis quæ ad aliquid dicuntur. Quippe pars, totius integriq; pars dicitur, æque pfecto: vt totū & integrū, per relationem ad partes, et particulas pprias nominatur. Estq; sicuti dextrū ad finistrum, & finistrū ad dextrū: ita plane & totū ad partem, & pars se habens ad totū. Ergo, si quis hac seruata notiōe, malit partē dicere: quā particulā. aut si q^o cōtra particulā potius: quā partem: is mihi ad rerū inuētiōē impedimēto nō sit. Cæterū imperitū se linguæ latinæ prodit. Dictū vero alibi (vt scis) diffuse de nominū vsu est. Ac nūc quātū satis ad rē sit ppositā arbitrōr, adiiciā. Illud dūtaxat indicans: nō oportere nominib⁹ seduci, nec qui in iis dissentiūt, hos statim in rebus quoq; ipsis dissentire putare. In quo genere, omnes (vt vno verbo dicam) non medicos modo nostræ tempestatis: sed etiā philosophorū plerosq; parū exercitados vides. vt quorū paucissimi/nominum diuersitatē, a rerū diuersitate distinguere norint. Verū huius quoq; rei methodū in logicis speculationib⁹ tradidim⁹. cuius oportunitas, si quando alias: vtiq; nunc quoq; ad vsum venit. Quæ nā igitur fuit ea methodus? Nēpe vt a rerū incipias differentia, nō autē nominū. tamē ostēdas, quatuor exēpli gratia esse res q̄ in vicino sunt positæ. Post deinde, vt demonstratiōe cōfirmes, neq;

Methodus
distinguen
di rerum di
uersitatē a
nominū di
uersitate.

Lemmata

†
i. g. m. l. a. r. i. s. d. e.
S. e. m. i. a. l. i. d.

Solacium, n^o affert
i. g. m. d. i. d. r. u. i. p. i. u. s.
p. r. a. m.

plura esse: neq̃ pauciora, quæ in proposita disceptatione contineantur. postremo, vt accommodato rerum cuiq̃ suo nomine, sic reliquum sermonem absoluas, nec mutans dehinc: nec transferens nomen vllum. sed cui rei ipse ab initio imposueris: de eadem perpetuo vsurpans. Quippe ita et dilucida doctrina efficitur, atq̃ a cauillationibus quas homonymia parit, libera. et quod frustra est additum, facile deprehenditur. & quod deficit, cito inuenitur. et quæ consonant dissonantq̃, maxime in eiusmodi explicationibus exacte discernuntur. Ergo illud repetamus denuo. visus, oculorum actio est, locutio/linguæ, incessus/crurum. Ipsa rursus actio, motus est actiuus. Iam horum ipsorum motus: immutatio est eius quod præfuit. Actiuus, qui a se editur. Passiuus, qui ab alio quopiam extrinsecus posito, excitatur. Veluti volatio, actio est animalis volatilis. & incessus, animalis gressilis. Quod autem ab alio sic agitur: vt locum mutet: id vtiq̃ nō agit, sed patitur. Egit nāq̃, qui ex Pireo Sumiū cōmeauit. Quippe motus actiue est: id est ex seipso, & propria natura. Cōtra, passus est, qui ex Pireo Sumiū nauigauit. vtpote qui naui vectus est. At quoniam motum, prioris esse habitus mutationem diximus. Ea vero immutatio, dupliciter fit. Nempe aut in qualitate, aut loco: vtiq̃ mutatio quæ in loco agitur, latio dicitur. quæ in qualitate, alteratio. Ita videlicet vt sit latio, imutatio, vel demutatio, vel mutatio prioris loci (de industria enim multis sum vsus nominibus. maxime scilicet insinuare studens, qđ licet vnius rei multas definitiones efficere, quæ vocibus tantum: non etiam notionibus differant). Alterationem vero, vel mutationem in qualitate, vel demutationem eius, quæ præfuit qualitatis, vel immutationem in qualitate, vel transmutationem qualitatis, vel quomodocunq̃ aliter auditori quod dicitur clarum fore speraueris. Quippe huc tibi varietas interpretationis fit utilis. Ergo visio (nam redeundum ad oculum est) actio partis est, oculus vero, ipsa est animalis particula. Nam particulam, an partem dicas (vt prædiximus) nihil refert. Instrumētum vero appello animalis partem, quæ perfectam edere actionem possit. Veluti oculus/visionem, & lingua/loquelam, & crura/itionem. Ad eundem modum & arteria, & vena, et neruus, tum instrumenta: tum partes animalis sunt. Pro hoc nāq̃ nominū vsu, non a nobis modo: sed etiam veteribus definitio: oculus quidem & pars, & particula, et instrumētū vocabit. cornea vero tunica, particula & pars, non autem instrumentum. Simili modo & quæ rhagoides, & quæ arachnoides, & quæ amphiblestroides græce dicuntur. Quippe, quæ singulæ primū qđ ac maxime oculi particulae sunt, & quia is/etiā faciei pars est: itidem & illæ faciei sūt

+ motus / 13

Latio quid

Alteratio
quidInstrumen
tū quid.Quattuor
Tres omni
huores.

partes. sed secunda quadam ratione. ita vero et totius corporis partes sunt: propterea quod facies ipsa/totius corporis est portio. homœomeres vero, id est similis pars est, sicut ipsum clare indicat nomen, quæ undique in similes diuiditur. Veluti in oculo/vitreus humor, & crystallinus, et tunicarum propria cuiusque substantia. Porro hæc latius indicata sunt in dissectionum commentarijs. Hic vero, ea tantum dixisse sat est, quorum ad id quod instat, meminisse est opus. Est autem opus ostendere, in singulis particulis plura inesse quæ inter se dissideant. nec tamen a medicis omnibus sint percepta. hoc autem vitiale esse prædiximus, ad nomina a nobis recte vtenda. vtiq; cuius causam nunc id tractandum suscepimus. Indicabitur autem, & ad ipsam nobis propositam methodum maxime necessarium. Est enim instrumentum, oculus. actio vero/visio, vna ex particulis eius similis, ac primum visionis instrumentum, crystallinus humor. sicuti in libris ubi de ijs egimus monstratum est. Id namque est quod alterari debet, ab aliquo extrinsecus occurrentium colorum, vt animal videat: alterari vero non potuit, nisi purum omnino/perspicuumque esset. At purum ita/perlucidumque esse non posset, sine eo quod nunc obtinet temperamento. Quippe ostensum est, namquam rerum/talem esse qualis est, propter calidi, frigidi, humidi, & ficci temperamentum. Eoque fit, vt siquid horum/magnopere immutatum sit: aut plane non videbit: aut male videbit animal. Verum hoc nobis/parum adhuc constat, modo artem quærere oris. Nec oportet aliquid ex ijs quæ post sunt inquirenda, velut scitum præsumere. Nec ipse/huius gratia, eorum quæ de crystallino alibi dixi mentionem feci: sed claritatis causa eorum/quæ nunc sunt dicenda. Videntes enim oculum probe munus suum obire, ac rursus nequaquam videre, atque illud/sanitatem eius, hoc/morbum, vel vitium, vel quicquid libet vocantes: (nihil enim ad rem propositam refert): quærimus deinceps, quæ demum sit eius noxæ causa. Vnde inquires ad hoc motus: Certe ex indemonstrabili axioma, de quo inter omnes conuenit. propterea, quod intelligentiæ euidens est. Quod ergo est id axioma? Nihil aliud causa fieri. Quippe, hoc non concessio: non datur, aut læsæ visionis: aut prorsus amissæ causam requirere. Sed quoniam id ex ijs est: quæ intelligentiæ sunt manifesta: præsumētes, iam aliquam subesse læsionis causam: ad eius inquisitionem venimus. Ergo hanc causam, seu affectum aliquem corporis: seu corpus certo modo affectum appellare velis: nihil sane vt ad rem propositam interest. Illud omnino fateberis, aut morbum ipsum hanc esse: aut siquidem morbus est ipsa actionis læsio, affectum qui huic officit, morbi causam esse. Existitque hoc loco rursus de nomine contro-

Humor crystallinus, videtur instrumentum.

q. h. u. o. r.

Axioma, nihil absque causa fieri.

uerſia, ipſum ne oculorum affectum, a quo viſus læditur, morbum vo-
 cemus: an ipſum actionis vitium. Verum, ſiue quis actionem viciatã
 morbum dici velit: vtiq; multo prius ſtatuat neceſſe eſt, ſanitatẽ
 ſe naturaliter ſe habentem actionem: ſiue affectum, quæ actioni incõ-
 modat: multo quoq; ante qui ſecundũ naturã eſt, ſiue hũc affectum, ſi-
 ue conſtitutionem dici velit: ſanitatis vocabulo appellet. Quippe
 committere, vt cum inter actiones poſueris ſanitatẽ: in affectib; exi-
 ſtĩmes ſtatuendum morbum. aut contra, cum in partium conſtitutione
 ſanitatẽ: in actionis vitio morbum: tum reliquis methodicis: tum vero
 principi huius inſaniæ Theſſalo digna ſententia eſt. Etem, omnes fe- In Theſſa
 re qui ſunt indocti huius inſaniq; dogmatis ſectatores, ſanitatẽ eſſe na- lũ multa.
 turalium actionum firmitatem, ac robur aiũt. morbum vero nequaquã
 actionis læſionem, & infirmitatẽ. ſed alij corporis quẽdam affectum,
 alij corpus certo genere affectum. Qua quænam obſecro maior de-
 mentia ſit? Hoc em vel quiuis dephendat, non oportere in altero ſani-
 tatem, in altero morbum, ſed in vno omnino genereambo conſtitui.
 Siquidem contraria ſunt, quæ in eodem genere plurimum inter ſe diſ-
 ſident. veluti cãdidũ & nigrũ. Etem vnũ eſt horũ gen; color. Ideoq; ſi
 cõtraria inter ſe ſunt ſanitas, atq; ægritudo: in quocũq; genere eorũ
 quæ naturaliter ſe habent, ſtatuetur ſanitas, in ipſi; innaturali habi-
 tu poneſ morbus. Quare, ſi ſanitas actio eſt quæ ſecundũ naturã ſe ha-
 beat: omnino morb; præter naturã actio fuerit. Sin aut affectio q̃piã,
 aut conſtitutio naturaliter ſe habens, ſanitas eſt: et morbus, affectio
 conſtitutioẽ præter naturam neceſſario fuerit. Ac Theſſalus quidem
 finire morbum ne aggreſſus quidem uſq; eſt. quin potius ariolãdum
 nobis reliquit, de qua re vocabulum id enunciet, Quod enim nihil
 intereſſe cenſeat inter morbum, & pathos: iam tibi in ipſius hominis
 cõmentarijs oſtendimus, in qbus tranſlaticie ambo ponit, trãfertq;
 vtrũq; in alteri; locum. ceu nihil interſit hoc: an illo modo loquaris.
 Eius vero ſectatores vniuerſi ſurſum deorſumq; aguntur, ratioci-
 nantes, ac ſe regentes, omniaq; facientes, vt vel obſcure loquan-
 tur, vel omnino non vt Theſſalus ipſe atq; ante hunc Themifo, qui
 fundamentum illis huius inſaniæ iecit. Quod ſi tibi ea quæ Pro- Themifonẽ
 culus, & Rheginus, & Antipater, ad hæc quæ Eudemus, Mna- fũdamentũ
 ſeus philo, & Dionyſius in hoc genere prodiderunt: dicere ve- inſaniæ ie-
 lim, vtiq; a propoſita tractatione, quæ & ſcientifica eſt: & ipſũ quod ciſſe.
 vtile ſit docere conatur, imprudens excidam. Verum de horum
 diſſidentia licebit aliquando, fortasſe etiam in ſequentibus men-
 tionem facere. vnaq; cum his Menemachi, qui omnes eorum res/
 aſtutius turbauit, atq; confudit. & nugacis Olympici, cunq; hoc
 B.ij.

etiam apollonidæ, & Sorani, et qui adhuc viuit Iuliani. quē utiq; & nos conuenimus. vt viua videlicet hominis voce, meras nugas con-
 discerem. sed nec is explicare potuit, quid morbus, patholue esset.
 Cuius rei vel maximum signum est, quod cum viginti plus anni
 iam sint, ex quo/illum Alexandria conuenimus, scripseritq; iterum
 atq; iterum institutiones (nam has assidue trāspōnit, transformatq;
 nunq; ijs quas scripsit contentus): nusq; tamen earum est ausus, quid
 morbus sit prodere. Tametsi certe/adeo ea quæ nihil ad rem pertinet
 in ijs agitet: vt etiam illud inquirat, sit ne pictura/medicis ex vsu. Et
 tamen tam multa taliaq; cum scribat, nec dissimulare habeat, sicut nec
 Menemachus quasi methodicæ sectæ absurditatem clare nō norit: ne
 in hodiernum quidem diem in institutionibus suis vsq; scripsit, quid
 morbum patholue nominet. Mihi certe ipsum interroganti, adeo mul-
 ta obscuraq; respondit: vt nihil eorum quæ dixit, plane intelligerem.
 cogeretq; illud tantū/homini dicere, quod mihi desciscere ab Olym-
 pico videretur. quāq; is auus doctrinæ ipsius fuerat. Nam Iulianus
 hic/Apollonidæ Ciprij, Ille/Olympici discipul⁹ fuerat. Ergo Olym-
 picus, vt dixi, sanitatem morbumq; finire ausus, illam esse affectum
 aiebat, qui in absentia sit morbi. Rursus, morbum, mutationem a in-
 naturali/in id quod præter naturam sit, stabilem. Quorum sane
 utroq; multa sunt a ratione aliena, quæ & tūc Iuliano exposui: & nūc
 summam dicam. Quod enim inquam confusionem facit, id est quod
 Olympicus/non illud tantum absolute dicit, sanitatem/affectum esse
 sepositum extra morbum: sed etiam illud definitioni adiicit, quem af-
 fectum definimus naturalium actionum constantiam, & firmitudi-
 nem. Haud enim conijcere valeo, in solane actionū constantia: an in
 corporis affectu, an in ambobus sanitatem statuatur, sed forte, vt utiq;
 cū reliquis methodicis assolet, cōfuse alieneq; abuti græcorū vocib⁹:
 ita nunc quoq; affectum non ad corpus: sed ad actiones refert. vt
 nimirum/ad hunc modum definitionem intellegas. Sanitas/affectio
 est actionis/in absentia morbi. Porro iustum (arbitror) fuerat, alte-
 rum duorum definitioni adiecisse, aut actionum/aut corporis. vt
 videlicet, aut ita se haberet finitio, Sanitas, est affectus actionum
 in absētia morbi: aut certe talis, sanitas est affectio corporis in ab-
 sentia morbi. Quin etiam, si ambo iungere voluisset: ita quoq; li-
 cuisset, vt dilucide: sic breuibus dicere. sanitas, est affectio tum
 actionum: tum corporis in absentia morbi. Quid autem, cum sub-
 iicit. Quem affectum, definimus constantiam, ac robur actionum,
 naturam suam tuentium, vtrum ne pars hæc fuerit eius quod prædi-
 ctum est, iūgendaq; tota definitio est ad hunc modum. sanitas est af-

In olympi
cum.

fectus corporis, in absentia morbi, & constantia actionum quæ secundum naturam se habent, ac robur: an ista ipsa per se ipsam perfecta definitio est. ac quid sanitas sit, docens. prout sane nonnullis methodicorum placuit. qui sanitatem esse dixerunt, constantiam secundum naturam se habentium actionum. Verum si hæc absoluta est: haud scio, quid doceat ea quæ ante dicta est, quæ affectum esse sanitatem præcipit. Quippe, illud quod dixit in absentia morbi: eiusmodi plane est, quod vel puer explodat. Cum, si ita definire permittitur: manifestum sit, & morbum fore affectum corporis in absentia sanitatis. ita videlicet: ut utraque definitio, non quid sit id quod quaeritur, sed quid non sit, doceat. Sed mittamus (inquam) si placet, & hæc, cum sint ad rem non ad modum necessaria. Illud certe præterire dissimulareque non licet, quod in sanitatis explicatione omnia actionibus tribuantur. vel solis: vel etiam confundendo inuoluendoque, ac obscure quodam modo miscendo ipsum affectionis vocabulum. In ipsius vero morbi definitione, nulla sit actionum mentio. Nam illud dicere satis habuit, morbum esse mutationem corporis a naturali statu, ad eam quæ præter naturam sit, constantem, & stabilem. Ac debuerat inquam, aut in actionibus: aut in affectibus utrumque constituere. Quid vero mihi responderit, & sæpe tibi iam mi Hiero narraui: & nunc repetere non erit alienum. Nihil (inquit) miri est, in actionum constantia cum robore, sanitatem poni. in affectu corporis præter naturam, morbum. Neque enim contraria sunt, ut tu reris, inquit. Est enim eorum aliquid medium, quod nec sanitas sit: nec morbus. Quo ego sermone audito: abij stupefactus, simul ac dolens. fatendum enim est, quod accidit. Antea enim, neminem unquam eorum qui in tanta essent opinione prorsus stupidum conueneram. tu autem primum conueniens, merito obstupui. non quod is solus/adeo sine sensu esset: sed quod multos etiam alios haberet discipulos, qui cum statim in initio doctrinae suae methodicos ita errare viderent: tamen a secta non desciscerent. aut si omnino non viderent: prorsus essent attoniti. Nam quid quæso ad rem morbum, sanitati non esse contrarium. propterea, quod aliquid eorum sit medium. Patet enim hac scilicet ratione, non fore album nigro contrarium. propterea, quod eorum sint media, flauum, & fuscum & rubrum, & pallidum, & reliquorum colorum singuli. nec calidum frigido. quippe horum quoque sunt media, tepidum, & temperatum. Ac sapientes istos methodicos, cum nec leui nec spernendo lapsu, sic sint inter initia statim lapsi: speremus ne, veritatem ullam earum quæ sequantur, posse intelligere: minime profecto. Quippe, quæ in arte medica spectantur, omnia ex his pedere docebimus. idque merito. si quidem in ijs artibus quæ methodo aliqua traduntur, earum constituendaque prin-

Variae opi
niones de
medicinæ fi
ne.

Duo gene
ra esse quæ
tota natura
diffideat.

cipiū, est finis ipsius notio. Ac in hui⁹ qdem noticia alijs quoq; pmul
tis/varie est erratū. alijs/medicinæ finē esse affirmantib⁹ plerūq; sana
re: Alijs/ea facere quæ sint ad sanitatē cōducibilia. alijs morborū cau
sas adimere. alijs p se quēq; omnia pagere. alijs put cuiq; succurrit,
ac de his definire seorsum conueniet. Nemo tamē adeo fuit stupidus:
vt in alio genere poneret sanitatē, in alio morbū. sed vel actionib⁹ na
turaliter se habentib⁹ eos tribuit: vel partiū cōstitutionibus, quos ali
qui affectus vocāt. Siue autē in actionibus naturaliter editis/sit sani
tas: in ijs/quæ pter naturā sunt, erit morbus: siue in cōstitutionib⁹ na
turaliter se habentibus: in ijsdem/præter naturam se habentibus, erit
morbus. siue in affectibus: in his ipsis/erit & inualetudo. Neq; em pro
funda vlla spectatione, ad hoc est opus. Tantū sufficit, nō esse puersū.
Nam qs obsecro dubitet, si videre/sanitas sit: morbum esse, vel cecuti
re: vel omnino non videre? Quis non intellegit: si audire/sanitas sit:
non esse morbū vel ægre audire: vel prorsus nō audire. Pari modo, si
cōcoqre/bona valetudo est: vel male concoqre: vel plane nō cōcoqre:
iualitudo est. Et si suo aliquē arbitrio moueri/sanitas est: vtiq; morb⁹
fuerit, & cōuulsio: et palpitatio. quē palmō vocāt. & neruorū resolutio
et tremor, & deniq; quicqd volūtariū motū, vel penitus destruit: vel
etiā impedit. Ad hæc, si naturaliter sentire/sanitatis opus sit: insensibi
litas, & vitiosus sensus, & stupor, & dolor ægritudines erūt. Rursus
si ordinate respirare/sanitas est: vtiq; spirandi defectus, vel inæquali
tas morbus est. Atqui, si hi morbi sunt: dubiū nō est, particularū affe
ctus, ex qb⁹ hæc edunt, morborū esse causas. nec oportere, aut phleg
monē: aut scirrū, aut erisipelas, abscessū, aut vlcus, aut tumore mora
bos dicere. Cōtraq; si hæ ægritudines sunt: manifestū est, nullū illoꝝ
esse morbum. Quippe duo rerū genera sunt, nusq; inter se similiū, sed
omnifariā dissidentiū, & tota natura differētium. alterū hoꝝ generū
corpus vocāt: alterū, actionē. Ergo ocul⁹, & lingua, & auris, & crus,
atq; id genus singula, corpora sunt certo modo affecta. visus, audit⁹,
sermo, incessus, actiōes prædictorū sunt corporū. Si itaq; in certo quo
dam corporū habitu, ægritudo cōstituitur: certe in certo quodā actio
num habitu, non statuetur. Ediuerso, si in hoc morbus cōsistit: planū
rursus est, in corporū affectu non esse. Verū, quod affectus ipse/causa
sit, actio vero/id quod ab affectu corporis efficitur: id vero est, quod
præter cætera & fatendū medico sit: & obseruandū. Adeo quisq; hoc
ignorat, is in re labit, q plane est ex necessarijs. Atq; vel actiōis lesio
nē: vel corporis affectū, aliquo noie appellat: quāq; parū cōueniēter no
minat: potest tamen de rebus ipsis rectam habere sententiam. Contin
git autem, non ex nominū: sed reꝝ recta opinione, ipsa cōmoda mor

borū curatio. Iam hoc ipsum multos medicorū ignorātes inuenias. putātēq; in rebus dissidere eos, qui corporū affectus, morbos esse cēsent: ab ijs qui in actionis vitio, eosdem cōstituūt. Atq; horū omniū error, q. & saepe iā dicti sūt: & post dicētur: vnica causa est, qd qui inuenire qd uis logice sunt aggressi: nō fuere in logica methodo exercitati. sed simul veluti ratione cogitationeq; exercitati fuissent, ab experientia descuerūt: simul cū in ijs in exercitati essent, magnopere sunt lapsi. Siquidem, millies eos de noib; tanq; de rebus litigantes inuenio. Rursum, ubi rem quāpiam maximā ignorarūt: nomē se ignorare putantes, veluti in eo quod nūc est ppositū, discernere nequeūt, corporis quidā statū, causā rationē sustinere, actionē, eius quod ab eo pfitur. sed nec quod sanatur: id esse corporis affectū. Quippe comitatur necessario hunc naturaliter se habentem: naturalis actio. Contra si a natura recesserit, vt actio statim prāter naturā se habeat, porro, hoc totū vertitur. estq; hoc principium ac veluti primū quoddā elementū omnis methodi, quā de medendo instituit. Cāterū, an hoc ipsum appellare morbū oporteat: an actionis vitiū: id est de nomine dubitare. Dicemus autem aliquid & de nominū vsu. sicut in alijs prius iam fecimus. Verum nunc de ipsis non distinguo. Quo videlicet, hoc ipsum rerum fide magis comprobem, ostendamq; quodnam sit huius de medendo principium methodi et radix. In quo, cū alij multi ex ijs qui rationales se dogmaticosq; appellant: tū vero pbi isti methodici, sunt falsi. Atq; illud quidē, ijs q; prudētes sunt, iā quodāmodo apparet. nihil esse aliud, quod a medicis curetur: quā corporū affectū. veluti pximo libro mōstrabitur. Nūc illud nobis ppositū erat, vt ignorātiā Redit ad eorū corrigerem⁹, q. quot in vniuersum res sint, quā in p̄senti disputa re ppositā. tione p̄ximā inter se habeant: ignorant. Videtur em̄ vnū hāc genus. Quā res in esse ipsorū corporū, alterū actionū. Ac corporū qdem gen⁹ p̄cedere p̄nti disputa actiones, easq; gignere, has vero sequi. idq; si corpora naturaliter se tatiōe p̄xi habeant: inculpabiles, ac naturales. Sin p̄ter naturam sint affecta: aut mae inter se nullas prorsus: aut omnino certe ipeditas. Tertiū prāter hāc gen⁹ sint, est causā, q. hos affectus creat. Nā quā rationē habet affect⁹ ad actionem: hanc alterū quippiā ad ipm affectū omnino habeat oportet. illo dūtaxat euarians, quod affectus cum actione vna consistit. nec potest vq; aut proba actio esse sine corporis naturali affectu: aut vitiosa, nisi cum corpus sit vitio affectum. Eius autem affectus/q. actionē impedit, causā, possunt quidem non etiam esse. possunt autem & adhuc manere. Ergo diuersae omnino ab affectibus causae sunt. Ac tertium hoc iam inuentum genus diuersum est, & ab actione: & eo qui hanc gignit affectu. Ab hoc quartum aliud genus est, eorum quā cū

B.iiij.

Sanitas

Affectus

Causa affectus

Symptomata p̄. mōdcha.

corporib⁹; & naturaliter & præter naturā se habētibus, insint: actioni
nec commodant: nec incōmodant. Sicut exempli causa, color corpo
ris/ex diuturna in sole mora niger ex candido factus. aut contra, ubi
versatus in umbra quis sit, ex nigro candidus. aut ruber, lauatibus.
aut pallidus, timentibus. Quippe hæc, nec actiones sunt: nec corpo
ris affectus, qui sint actionis causæ. multoq; minus ipsæ causæ, quæ
affectus qui præter naturam sunt, creent. sed symptōmata, quæ diuer
sas corporum alterationes necessario sequūtur. siue hæc secundum na
turam: siue præter naturam se habeāt. Ergo, cum quatuor definita ge
nera iam sint. Ex quibus, vel noscendis: vel non noscendis, probe se
cuse incipiendam esse medendi artem, monstrabimus: liceat de cæ
tero, cuius, prout volet, ijs nomina imponere. veluti affectū corporis
præter naturam se habentem, cum actionem aliquam vitiat: morbū si
placet appellato. Ipsum vero functionis vitium: insigne quoddā mor
bi symptōma. Quæ alia ratione accidunt, seu colores: ea quoq; si vo
let, appellato symptōmata. Cæterū, ea distinguat a functionum vitio.
atq; si hoc, insigne morbi symptōma vocet: illa, familiaria propriaq;
nominet. Quædam etiam præter hæc: si volet nec familiaria: nec pro
pria, sed forte quadam incidentia. Quartum vero ab ijs genus sta
tuito, quod sit insalubrium, siue (vt ita dicam) morbificarum causa
rum. Atq; harum, quæ quidē in ipso animalis corpore cōsistūt: inter
nas nominet. quæ extrinsecus: externas. nisi malit, vt nunc vulgus
medicorum insuevit, illas antecedentes: has primitiuas vocare. Po
sitis autem pro arbitrio vel hoc: vel illo modo nominibus, dum mo
do clare, & ex vsu legētium: nec mutet postea: nec alteret eorū vsū.
sed perpetuo per omnem disputationem obseruet. quo, & quæ dicat
facile intelligamus. & refutationes, redargutionesq; omnes/ad ali
quid clarum, distinctūq; referamus. Qualiter inquis, & ad quem
modum. Nam id quoq; indicandum adhuc arbitror, propter stupi
dos istos methodicos. Nempe, esto dicat aliquis, phlegmonē affectū
esse præter naturam. ipsam vero lesam, phlegmone laborantis par
ticulæ functionem: morbi insigne symptōma. veluti pedum quidem
lesum, ingressum. oculorum, visum. auriū, auditū. Ruborē autē, &
tensionē, & renixū, & tumorē, q; præter naturā sit, ac phlegmōis succe
dat: diuersum quoddam genus siue symptōmatum, siue accidētū, si
ue quo alio nomie appellare malit. illud modo sciat clareq; definiat,
non esse idem genus cum vitio actionis, Rursus sanguinis redundā
tiam (si forte hæc fuit) internam phlegmones causam. externam ve
ro, ciborum abundantiam. Ergo, sicuti ipse/exempla sermonis ha
bendi/clara posui, & quatuor genera distinxi, ac notiones eorum

Varis opi
nionibus de
medicinis
ne.

Quid morbus.

Quatuor si
bi p̄xima
genera.
Duplex
symptōma
vel etiā tri
plex.

Duplex cā.

Redi ad
te p̄p̄os
Quæ res
in quib
tunc p̄p̄
in iust
in iust

In oi egrotatione,
quæq; venim
consideranda.

2
3
4
5

in iust
in iust
in iust
in iust

dixi: ita & Thessalo arbitror faciendū fuit. presertim post tot, & tantos viros, quos se vicisse prædicauit, nouam sectam cōdituro. Nunc vero, nec ipse apertum quicq̃ attulit: nec sectatorum eius quisq̃. Olympicus enim cum ausus sit definire quid pathos sit: non eius, sed symptomatis retulit notionē. In sūma igitur, nec quid pathos sit: nec quatenus a morbo differat, intellegunt. Verū hoc nos in sequentibus docebimus. simul enim omnia dici nō possint. Verum concessio ijs, idem esse morbū ac pathos: inspiciamus ea quæ dicit Olympicus. Pathos inquit, est conuersio corporis a naturali habitu, in eum qui præter naturam est permanens. Post paululum progressus: sciendum ait est, differre a symptōmate pathos. quod pathos, vt paulo ante dixi, affectus corporis est præter naturam permans. symptōma, quod huic accidit, quodq̃ in ijs quæ præter naturam sunt specialē, ac magis etiā particularem, figurationē habet. Hæc est egregia interpretatio sapientis Olympici. qui pathos ac symptōma finire est ausus. Quæ sane, tot vitijs scatet: vt mihi in mentem veniat illud, stulti ad cribrū, negant inuenire se: quid eius obturet, aut nō obturet. Quid enim primū ex ipsis dicas, aut qd omittas? Quippe, omnia refutare quæ perperā sunt dicta: longum sit. Num omnis mutatio ab eo quod secundum naturam se habet, ad id quod præter naturā est, morbum censetis. si modo pmanentiā illi adfit? At vos tum coloris vitium: tum atrophīā, id est affectum in quo corpus non nutritur, symptōmatis nequaquā morbis adnumeratis. Quid autem cacochymia, id est vitiosus succus. Quid cachexia. i. malus corporis habitus. Quid succi defectus. Quid verō ipsa redundātia, nōne præter naturam sunt? Si ergo permanentia, his accedat: inter morbos numerabuntur. Atqui, nec ipsi id vultis. & merito sane. Etenī, supra id quod præter naturā sit affectus: adijci oportet etiam aliquam ab eo ledi actionem. Nam quoad ille hæc omnes seruantur: etiam si millies corpus sit alteratum mutatumq̃: nullus tamen eorum affectuum morbus est. Quod enim curationem desiderat: aliud plane nō est: quā affectus, qui vitiat actionem. Si quidem quod primū maximeq̃ desideramus, id naturalis est actio. propter hanc, & naturalem siue eū affectum, siue constitutionem nominare velis. Videre namq̃ & audire, & loqui, & ingredi, indigemus, non autem oculis, auribus, lingua, aut cruribus. Nam si videre alia particula liceret: quis oculorum esset vsus? Et si alio quouis instrumento audire liceret: quæ auriū esset utilitas? Pari modo & lingua, & cruribus, minime pfecto esset opus: si loqui, atq̃ ingredi sine his possem⁹. Ac videre quidem, nostra ipsorum causa indigemus. Oculis non nostra, sed ideo: vt videamus. Iam linguam, aures, crura, nō propterea

B.v.

In olympicum.

Stulti ad Cribrum.

morbis censetur

Nullū affectū morbū esse priusq̃ actionem ledat.

Quod primū desideramus, id actio ipsa est. Qd propter hanc & scdō naturalis affectus.

III. METHO. MEDEN. GALENI

requirimus: ut instrumentis & multis affluamus partibus: sed loque-
la gratia, & auditus, & incessus. Quippe de mortua quavis particu-
la, quæ abscindi potest, veluti digito, pede, aut summa manu: nō pa-
timur hanc ociosam gestare, ac veluti pondus extraneum circūferre.
illud clare hoc ipso declarātes, haud quā nos particulis illis: sed fun-
ctionibus egere. Veluti igitur totam particulam actionis causa requi-
rimus: eodem (arbitror) modo naturalem quoque eius cōstitutionem,
actionis gratia desideramus. Sicuti enim supra diximus, causæ vicē
ad actionem, cōstitutio præstat. Quæ vero cōstitutionem, unde actio
nascitur necessario sequuntur: sanis quidem nobis accidentia, ægro-
tantibus symptomata nūcupantur. Atque hæc quatuor genera sunt, om-
nium quæ in corpore nostro habentur, seu secundū naturam nos seu
præter naturam habuerimus. Actio, constitutio, quæ has præcedunt,
quæ sequuntur. his dehinc nomina, qui volet, imposito. Singulis se-
orsum, ac Sitionem, aut Theonem appellare velit eorum quodlibet,
mea nihil refert. illud modo intellegat, seruetque ubique, quatuor in vni-
uersum res esse, quæ sitæ inter se proxime sint. Et quoniam huc sermo
nis veni, videor mihi hoc iuste exigere, ut sicuti nos illis permittim⁹,
quæ velint nomina indere: ita illi inuicem nos, vfitatis & antiquis vti
finant. Alioqui sane graue atque adeo iniurium sit, si illis solocismū cō-
mittere tyrannorum ritu licebit nobis, vel græce vel latine loqui non
cōcedetur. Vocanto si placet sanitatem, ipsarum functionū cōstantiā.
Quāq̃ ostensum a nobis est, affectum cōstitutionēque partium, cuius
ope functiones secundū naturam edimus, sanitatem ab omnibus apa-
pellari. Atque id cum statuerint sanitatem: morbum tamē censento non
actionis vitium: sed qui præter naturā sit affectum. Tanq̃ ergo nos il-
los nec græce: latine ve, nec dialectice nominantes, non impedimus:
ita illi nobis permittant, & græce latine ve & dialectice non omnem
qui præter naturam sit affectum: sed qui actioni incōmodat, morbum
nominare: qui præter naturam sit, nec tamen actionem obturbet: non
morbum: sed morbi symptōma. Rursus sicut illi permanentiā adiūti-
unt, nec indicant quothoras eiusmodi affectus moratus: morbus sit
censendus: ita illi nobis concedant, illud permanentiæ nomē subtra-
here. Nam si quis siue tribus horis: siue quatuor, siue horæ tantum di-
midio, toto corpore vehementer sit arreptus, sic: ut neque sentiat: neque
moueatur: hūc nos apoplexion, siue attonitū dicimus. Aequæ si quis
conuulsus toto corpore sit: hunc etiā comitiali morbo laborare: nulla
nec horarum: nec dierum ratione habita. Quippe nomina id genus,
naturæ rei, nō temporis modi sunt inditia. Non aliter: quā album, &
nigrum, & calidum, & frigidum. alioqui mirum mehercule sit, si aqua

Quæ acci-
dentia &
Quæ sym-
ptomata.

unssm

Quid sanitas.

*Ad morbi viti-
ppinentia.*

*Apoplexus, Ind-
Apoplexia*

calida: calida nō fit, nisi perpetuū diem talis perduret. aut qui sex ho-
 riſ febricitauit: non febricitauerit. oportuiſſe enim, vt febricitauerit:
 duraiſſe malum. Quāq̃ quod tempus id fit/quod durationē illam iuſta
 ne fuerit: an ſecus determinet, nemo eorum tradidit. Vtrum ne dierum
 aliquis numerus fit: an mēſium, an horarū. aut cur durabilem dicant:
 cum licuerit diuturnum dicere. aut cur hoc quidem mutantes, nōnulli
 eorū difficile ſolubile dicant. At certe hoc non generaliter morbi: ſed
 longi morbi proprium eſt. perinde ac facile ſolubile, breuiſ. Verū ex
 iſtimare, referre, ægē ſolubilem, an durabilem, an diuturnū dixeris, nō
 ne extremæ eſt ruditatis: Iam illud profeſſo magis mirū, quod ipſi ve-
 luti a graui ſomno experrecti, diſtinguere pathos a ſymptomate aggre-
 diuntur. cū author ſtupiditatis eorum in ſecundo de methodo, ſic ſcri-
 bat. Eadem nāq̃ cū præcedunt: pathē dicuntur. cū ſuccedunt, ſymptō-
 mata. quāuis etiam longe mirabilius hoc ipſum fit: quā ea quæ ab illis
 dicuntur. vtiq̃ iocinoris phlegmonen, ſi primo ſtatim die irruat: pa-
 thos eſſe concedere. ſin alteri cuipiā, ſecundo, aut tertio die ſuccedat:
 abire in ſymptōma. Quāq̃ quid diem ſecundam memoro. Cum meli⁹
 fit horā ſecundam ab inuaſione dicere. An enim in ſecundo die phleg-
 mone iocinoris, in ſymptōma migrabit: in ſecūda ab initio hora/nō
 migrabit, nec ſymptōma erit: Cum illud ſaltem quod eſt, alicui quod
 præceſſit, ſuperuenire illi omnino cōpetet. At quod tam celeriter in-
 quiunt ſuperuenit, ab eo quod vna irruit: nō diſtat. Rurſum igitur, di-
 ctum ab illo clare oportuit, quod horis determinet diſtinguatq̃, quod
 ſuperuenit: ab eo quod vna inuadit. Ac Theſſalus quidem eiufmodi
 eſt. Olympicus vero, ceu in arcem ipſam ſapiētix euectus: nō ita pa-
 thos a ſymptomate diſcernit. ſed pathos/id eſſe quod dictum eſt. ſym-
 ptōma vero, quod huic accidit. Mirifice videlicet ac dilucide eſſentiā
 eiuf interpretatus. Quippe, quid ipſum ſymptōma, quod pathos co-
 mitatur, fit: adiungere (vt arbitror) ac definire oportuit. Nū corporis
 aliquis affectus, nū leſio quæpiam actionis, Nū pariter vtrūq̃ eſſet.
 Ac ille quidē minime id dicit. ſed nobis videlicet diuinare eſt opus,
 Illud vero quod definitioni appoſuit, Nempe ſpecialem, atq̃ etiam
 magis particularē in ijs quæ præter naturā ſunt, figurationē habens:
 quā non excellentiam claritatis habet. Atq̃ etiā nominū græcam per-
 lepidāq̃ interpretationē: Si magis ſpecialem quandā figurationē, in
 ijs quæ præter naturā ſunt, ſymptōma habet: quid ergo eſt quod ma-
 gis generalem notam habet: Non enim dixit, an ſine collatione ad
 generale, magis ſpeciale liceat inuenire. Sin ad nihil omnino referēs,
 magis ſpeciale pronuntiat, oppido quā diligenter clareq̃ interpreta-
 tur. Quamq̃ & paucis & dilucidis verbis dicere licebat, omnia quæ

In theſſalū

In olympi
cum.Breuiſ &
dilucida in-
terpretatio
galeni.

circa corpus animalis præter naturam sunt, vel morbum esse: vel causam, vel symptoma. Quibus omnibus cum illud præter naturam sit commune: morbus, actioni officit. Causa, ipsum præcedit. symptoma, illud sequitur. ipsum videlicet natura duplex. alterum actionis lesio: alterum affectio quædam morbum sequens. verum (vt dixi) si quis omnes eorum errores excutere velit: finem dicendi non inueniat. ipseque mi Hiero optime scis: eorum nos ne millesimam quidem partem refutare conatos. Ergo, si illud tantum adiecero: primum hunc librum hoc loco claudam. Nepe quod in ipso methodi principio: non pauci medicorum falluntur, utique qui Thesiali ac Themisonis sunt emuli. quique methodicos se appellant: insignibus, ac maximis erroribus. Cum his vero non pauci eorum, qui se dogmaticos ac logicos nominant. Si quidem, nisi quis omnes affectus a quibus actio leditur, innuerit: numerum ipsum morborum quantum, qualisque sit, ad vnguem definire non potest. Id cum quidam eorum facere nunquam vel tentauerint: tyrannorum more quæ ipsis videntur, citra omnem euidentem probationem, pronunciant. Alii non modo ipsi non demonstrant: sed nec a demonstrantibus discunt. Ac plurima (vt scis) medicorum pars qui nunc sunt in precio, eiusmodi est. nec id fortasse mirum. Nam ubi philosophorum plerique citra demonstrationem credendum sibi postulant: quid de medicis mirere, quibus nec vacat, veritatis inquisitioni vacare. ut qui mane in exosculacionibus (ita enim appellant) sint occupati. vesperi vino onusti, ac ebrii. Verum ego veteris tibicinis exemplo mi Hiero, vel cum musis ipsis certauero. Cum alioqui turpe putem, tibicinem, qui præsertim haud magnam rem prospere moliebatur, adeo repertum fuisse laudis cupidum, me autem qui mendandi methodum ab antiquis inquisitam, non tamen hætenus exacte proditam, inuestigare absolueremque valeam: propter eam quæ hac tempestate regnat ignauiam, grauari atque cunctari. Quare, contra nunc affectus: quæ ante, mihi videor. Non enim proprium vobis, qui me ad mendandi artem totam ordine perscribendam hortati estis, hoc munus dedico. Ac primus liber hic mihi finiatur. Totius quod sequitur operis secundus ad hunc modum deinceps incipito.

Symptoma morbi. Inf.

M. h. ranc, et musis

GALENI METHODVS MEDENDI,

VEL DE MORBIS CVRAN-

DIS THOMA LINACRO

ANGLO INTERPRETE.

LIBER SECVNDVS.

Væ corporibus nostris a naturæ suæ modo egressis, Hiero dulcissime accidunt, eorum quatuor traditæ differentiæ sunt. Vna ipsius functionis viciatæ. Altera eius qui hanc peperit affectus. Tertia causarum, quæ ipsum præcesserunt affectum. Quarta symptomatica, quæ hūc necessario consequuntur. Quod itaque vel cuncta hæc esse morbum oporteat, vel horum quædam, vel certe ex his vnum: id promptū colligere cuius est. Cum enim ægrotantibus præter hæc nihil insit: utique præter hæc morbus non fuerit. Quod ergo reliquum est: aut omnia hæc collecta morbus erit: aut horum quædam, aut vnum saltem omnino. Sed enim omnium esse collectionem, præter id quod neminē vsq̃ habuit authorem: etiam dici non potest. Nam quæ quæso morborū causa, aut quod morbi symptoma erit, si omnium pariter collectio morbus censebitur? Neutrum profecto erit. Ergo duo præter morbos genera relinqui necessum est. Alterum, causarum quæ hos creant: Alterū, eorum quæ necessario sequuntur, non tamen homini officiunt. Verum, si hæc abstuleris: reliquū est, ut in altero duorum statuatur morbus: aut ipsis functionibus afflictis: aut qui has edunt affectibus. Fuitque & antiqua sane de hoc controuersia, & hodie dissident inter se omnes, non modo medici: sed etiā philosophi. Alij ipsius actionis vitia. Alij affectus vnde actio perdit, morbos nominantes. Et dissidere viros in rebus tam obscuris, minime est mirum, Non intelligere tamē eos, quod de nomine contendunt, sane taxatione est dignum. Quippe, si inter omnes conuenit, ad affectum qui functioni obest, curationis cōsilia dirigi: quid ad artis officia cōferat, de finiuisse, affectus ne: an læsa functio, morbus sit appellandus? Vtrouis enim modo appellantibus: æger sanitati restituetur, modo quis affectui cōmodis præsidij occurrat. Hic nāque est quem alterare mutareque & prorsus summouere oportet: nō vitium functionis. Nemo enim ipsam claudicationem sanat. Id enim esset ridiculum, sed affectum, qui hanc efficit. Veluti phlegmonem, si huius vitio claudicatur, Atque hanc & perfundit: & cataplasma super imponit, & scarificat, &

*Arto vnam
Morbis
Causa morbi
Amidens.*

per halitum digerit: & omni ratione discutere tentat. Vtpote cum hac abolita, reddatur rectus incessus. Nec hac sumota, claudicatione corrigere prorsus sit opus. Cum nec remaneat quicquid prauæ functionis, si qui huic obfuit prorsus sit amotus affectus. Quoad vero huius quicquid relinquitur: necessum est ad portionem eius, actionem vitiose edi. Huc itaque affectum, seu morbum appellasse, seu pathos vitium, seu morbi causam, seu pathos vitijue causam quis velit: id nihil ad curationem nec prodest, nec obest. Sed neque si Theonem aut Dionem huc vocet quis, modo rite sanet: ne hic quidem ægrotanti officiat. Quinimo, si quis prorsus inominato eo, tamen quæ ex usu ægrotantis sunt adhibeat remedia: non solum hic nihil offendet: sed etiam bellissime curabit. Verum, qui alterum docere vult huic præbentibus nominibus est utendum.

Qui alterum docere vult huic præbentibus nominibus est utendum.

Diuerſa morbis nominum impositio exposita. A læsa particula. Ab symptomate. Ileos.

Morborum nomina.

3

4

5

An vero dilucide: id vos estimetis licet. Ergo affectus, qui actionem vitiat, morbus appellatur. hunc si quid assequitur, symptoma. quod illi exercitat, causa. His ita distinctis: inspicienda diligenter est nominum diuersitas, quæ ægritudinibus imposuerunt ipsorum primi authores. Subinde enim a læsa particula sunt indita, ut græcis pleuritis. i. laterum compunctio. Peripneumonia. i. pulmonum phlegmone. Ischias. i. coxendicum morbus. Podagra. i. pedum vitium. Nephritis. i. renum vitium. Arthritis. i. articulorum vitium. Ophthalmia. i. oculorum phlegmone. & Cephalalgia id est capitis dolor. & Dysenteria. i. intestinorum tormina. Subinde ab ipso symptomate. ut Ileos. i. tenuioris intestini morbus. Tinefmos. i. desidendi assidua cupiditas. Spasmus. i. convulsio. Palmos. i. palpitatio. & Tromos. i. tremor. Paralysis. i. resolutio. & Apepsia. i. cruditas. Dyspnoea id est difficultas spirandi vel inordinata spiratio. Apnoea id est defectus spirandi. & Agrypnia id est vigilia. & Paraphrosine id est delirium. & coma. i. sopor. Sæpe ab ambobus. ut Cephalalgia. & Otagia id est aurius dolor. & Cardialgia id est cordis dolor. Odontalgia id est dentiis dolor. Hysteralgia id est vteri dolor. Sæpenumero a causa putata. ut Melancholia. oibus. Cholera, ijs qui a Cnido medicis. Hinc etiã fortassis & Leucophlegmatias hyderos, quæ aquæ intercutis est species nomen accepit. Non nunquam a similitudine ad aliquid extra positum. ut Elephas, siue Elephasia. Cancer. Polypus. Staphyle. i. vicia. Leuce id est vitiligo alba. quod externum. Myrmecia id est mermecie, siue sessiles verrucæ. Atheroma id est tumor, cui pulcicle simile quid inest, quam græci Atheram dicunt. Stea-

toma, quod seuo simile quid continet. Staphyloma, id est oculi morbus, cum in summa tunica quidam acino simile eminet. Meliceris. An Staphylothrax id est carbunculus. Alopecia id est areæ in capite. Ophiasis id est vitium serpentis formā representans. Sycofis id est ficus. Satyri- almi, & priapismi, pudendi præter naturam erectiones. Ipsorum vero Quodā nec morborum quæ nec locum affectum nomine representet, nec causam locū affectū quæ eos effecit: per pauca sunt nomina. Phlegmone. Gangræna. Scir- nec causam rhus id est durities vix sentiens. Erysipelas. Apostema. i. abscessus. representare. Oedema q tumor est laxus citra dolore. Empyema. i. collectū in tho- Empyema, race pus. Vlcus, ex arthrema. i. luxatio. Catagma id est ossis fractura. Catagma, Spasma id est conuulsum. Rhegma id est ruptum. Coloboma. i. muti- Spasma, lum siue curtum. Dothien. i. furunculus. Ionthus id est varus. Phyma Ionthus, laxarum partium phlegmone. Quāq horum quoq nonnulla partim locum corporis siue particulam afflictam subindicare videntur: par- tim aprægrauante symptōmate nominari. Quod si quid citra huius- modi insinuationem est nominatū: at certe differentias suas multiformes habet. Veluti vlcus, tametsi ipso nomine vnitatis solutionem in carnosa parte non iudicet, atq ita afflictam partē vna insinuet: at par- ticulares eius differētiæ variæ sunt nominatæ. Chironiū, Telephiū, Chironiū. Cancer, Herpes, Phagedæna omniaq id gen^o. partim ab ijs qui pri- Cancer. 6 mū ea sanarunt, vt Chironium: partim ab ipsis qui iisdem sūt affecti. Herpes. 7 vt Telephium. Cancer autem a similitudine ad animantē. Phagedæna, Phagedæ- a symptōmate. Similiter Herpes. Verum Phagedæna, vlcus omnino est. idq depascens, siue exedens, siue quomodocumq appellasse libet. Herpes, non semper vlcus est. quotiesq cū exulceratione est, nō utiq seruata veteri sede, vicinas partes depascit: sed sicuti nomē ipsum in- dicat, ritu serpentis bestię, relicto priore loco transit ad alterū. Cauū vero vlcus, & sordidum, & purum, & æquale & quod ὑπερβασίς græ- ce dicitur id est cuius supercrescit caro. hæc magis proprias sortita sunt appellationes, non tamen similiter omnes. Sed æquabile, a pro- pria nimirū differentia: sicuti & cauum, & supercrescens. At cruentū et purum & sordidū, non a proprijs differentijs, sed ab externis sym- Qui verita ptōmatis sunt appellata. Ergo cum tam impar nominū impositio vete- tis est cupi- ribus fuerit, multoq etiam magis cū Epinyctida, & Acrochordona. i. dus ab ima- pensilem verrucam, & Nyctilopa dicant, primū quod noctu est enatū, ginatione 9 alterum quod summā occupat cutem, tertiū quod noctu visum aufert, quā noia p^o 10 aliaq eiusmodi multa faciant (Quippe si omnia numerem (quod ipe bētauebit. fugere iussi) superuacua persequi videar): id omni modo agendum atq ad rerū est, ei quē veritatis studium tenet, vt ab ea quā nomina imaginationē substantiam faciunt recedens, ad ipsam rerum substantiā se cōferat: atq hanc inspi- accedet.

Morbo non ponendi, simplex non simplex 20. A

- 1 parte lesa.
- 2 symptōmate
- 3 ambobus
- 4 causa putata.
- 5 similitudo ad aliquid externū
- 6 ijs q p^o mūd eos sanant.
- 7 ijs qui p^o mūd affectu
- 8 propria differentia
- 9 tempore ortus sui
- 10 loco sui situs

Ante hunc, p. 10. de morborum causa, lege.

ciat. tum quot in vniuersum sint, & morbi, & symptōmata, & proxima siue internae horum causae, requirat. Nos igitur id alijs cōmentarijs fecimus, quorū vnus de agritudinum numero est. inscriptus autē est de morborum differentia. Alter de symptōmatum est differentia. adeo vero in eo opere causas horum vtriūq; seorsum explorare studuim⁹, (dico tum morbi tum symptōmatis cuiusq;) vt ad praesentem disputationem nihil amplius desideretur. Sed praeparata omnia iam sint. Itaq; ne legenda quidem quae hic dicemus vlli suaserim: priusq; in illis sit exercitatus. Quippe, si quis illis tam numerosis theorematibus neglectis, huc se contulerit: nec ipse fructum percipiet, & quae res esse sunt tradita, temere inculcabit. Ac in illis quidem/particulatum oia, tum morbos, tum symptōmata, tum causas inquirō. hic duob⁹ adhuc additis, quae necessaria erunt ijs qui medendi artem exercebunt: tum me ad vsum inuentorum prodendum conferam. Quānā sunt inquires duo illa, quae paro. Certe vnum, quid inter morbum & quod graeci pathos vocant intersit, indicabit. Alterum quod sine corporis elementis ex quibus primū consistit noscendis, nō possint morbi inueniri: ostēdet. Hae igitur nos accuratissime tradere studebimus. Qui ea legēt, oro, ne prius ad ipsam methodum medendi se cōferant: q̄ & ipsi quot in totum morbi sint, per se inquierint, & quae prodita a nobis sunt curiose inspexerint. Ergo ceu haec fecerint, incipia quae promisi. Tris esse in corpore affectus praeter naturā, ostensum iā est. Causas, Morbos, Symptōmata. Causas, veluti redundātiā vel corruptelā. Morbos vt phlegmonē, vlcus. Symptōmata, vt malum colorem, & gracilitatem. Diuerſa ab his sunt, quae imodice a corpore excernuntur, aut quae praeter naturam retinentur, & functionū vitia. Omnia scilicet cōmuni nonne symptōmata dicta. ceterū nō vni generi subiecta. Quippe affectus quidā corporis est vitiosus color. Quod excernitur, aut retinetur, affectus nō est, sed affectū sequitur. Similiter actio vel lesa, vel integra, affectus sane non est. particulae tamē vnde editur/affectū, necessario comitatur. Ac tumor quidem, & phlegmone, ex ijs sūt, quae absolute esse dicuntur. Eodem modo & redundantia sanguinis, & corporis pallor. Actio vero ex eorum numero non est, quae esse absolute nec ferē dicuntur, aut certe non similiter, sicut iam comprehensa. Siquidē nullo temporis spatio manent eius partes, sicuti profecto nec sermonis, motus vlli⁹ nec etiam motus vlli⁹. Sed horum quilibet in ipso (vt sic dicam) fies ptes aliquo ri, esse suum optinet. Cum vero duplex sit motus genus, vnum in loco, aliud in qualitate: prius delatio, secundū alteratio dicitur. Ac omnis quidem actio, motus est actiuus. Omnis alteratio, eius quod alte

morbos & symptōmata oīno atē hoc op⁹ legendos.

ratur, mot⁹ est passiu⁹. Patit^r nāq; qđ alterat^r. Ergo affect⁹ dū alterant^r: mouent^r. cū a motu cessauerint: iā alterati sūt, nō autē ampli⁹ alterant^r. Quicqd em̄ quocūq; modo se habet, aliquo oīno affectu est præditū. Quod autē in cōstātī aegre q; auferibili affectu est: id habitu iā quodā affectū est. Sane alterat^r is, q; nigrescit. Alterat⁹ est, q; iā obnigruit. Siue (vt sic dicā) nigrescit⁹ est. Itaq; alteratio/generatio est qualitatis, aut affectus, aut quomocūq; appellare velis. Nec si alterationē esse de positionē, vel mutationē ei⁹ qđ præfuit dicas: id pugnet cū eo qđ dixi alterationē generationē esse qualitatis. Cū ambo in idē recidāt. Nā et quæ prior ī corpore qualitas fuit, mutat^r: & nūc noua gignit^r. Quippe ei⁹ q; in sole versat^r, cādor mutat^r. nigria gignit^r. Rursus, ei⁹ q; igni se calefacit, frigus mutat^r, calor fit. Quoties vero cuiuspiā qđ substantia nō sit, generationē esse dicim⁹, nō idē eo sermone significam⁹, sicut cū absolute generationē pferimus. Nā quæ absolute generatio nominat^r: via est ī substantiā. Quæ vero hui⁹, vel illi⁹ gñatio dicit^r: via est ī illius (vt sic loquar) entiam, siue subsistētiā. verū hoc veluti extra rem sit dictū. Quod vero ppositū nobis ī disputatiōe maxime fuit, ferme iā definitū est. Nēpe aliqua, ī generatiōe, & mutatione, & alteratione, & vt semel dicā, in motu, ipsam essentiā habere: aliqua, ī ipsius substantiæ cōstātia. Ac sanitas quidē, & morb⁹, & quæcūq; symptōmatū, causarūq; affectus, vel habitus sunt: ex permanentium constantiumq; numero sunt. Actiones omnes alterationesq; in quacūq; re fuerint: ī ipso fieri/essentiā suam possident. Et corpus/secundum quodcūq; mouetur, secundum idem patitur. motusq; eius/pathos, siue passio est. Sane priscei motus omnes, etiam qui naturaliter se habent, nisi actiui sint, pathe græce. i. passionēs nominant. Sicuti etiā ipsos actiuos motus, actiones. Eo pacto/& plato sensuū alterationes, pathe, siue passionēs appellat. Cum iunioribus/aliter (nescio quomodo) sit visum, vt videlicet/de solo eo qui præter naturam sit: motu, id nomen vsurpent. Ac a veteribus quidem/pathos/priuatim de omni extrinsecus motu dicebatur. Nunc/per abusum/etiam affectus, qui ex passione iam prouenire, nec amplius in motu sunt, pathe, siue passionēs appellant. Non tamen diuturniores, aut ægrius auferibiles. Sed eiusmodi nomenclaturæ a iunioribus sunt innectæ. Diximus autē alibi diffusius de medicinalium nominū vsu. Nec illud nobis ad consyderationem propositum nunc est. Sed tantum quēadmodum ipsi vtemur, claritatis gratia, differere necessariū est visum. Nam aduersum sanitati affectum, a quo lædi actionē dicim⁹, morbū tantū appellamus, siue diutinus hic, siue brevis sit, siue momēto duret. Ex reliquis affectib⁹, qui præter naturā sunt, eos qui hunc præcedunt/causæq; rationē optinent: causas tantum vtetur,

C.j.

Sanitas
Morb⁹ de uno permanente

Corporis
motū prout
patitur, pa
thos esse.
Quēadmo
dum priscei
pathos ac
ceperint.
Plato.

Quemad
modū iuni
ores accē
perint.
Quēadmo
dū vocabu
lis morbi
pathus &
symptōma
tis galenus
vtetur,

dicimus, vel pathe. Qui illū sequūtur, si actionū offensæ sunt, & symptōmata, & pathe. Eodē modo & imodicas vel inanitiones, vel retentiones. Qui vero affectus sunt, veluti vitiosus color, supra passiōis, & symptōmatis appellationē, etiā affectus vel affectiones vocamus. Ita nimirū vt sunt. Omniū igit horū cōmune id est, qđ præter naturā sunt, & causæ, & morbi, & symptōmata. Propria illa sūt, quod morbus/actioni incommodat. Symptōma hūc sequitur. Causa præcedit. Ergo nec is qui morbū esse motū præter naturā dixit, intellexit quid diceret. quēadmodū in proximo libro docuim⁹, Methodicorū nōnullos definiuisse, adiecta ex superabundāti cōstantia. Nec si quis mutationē esse ab eo, qđ secundū naturā, ad id quod præter naturā voluit. Quippe, quæ nō magis morbi, quam causæ & symptōmatis definitio est. Quando, oīa ea affectus sunt præter naturā. Verum, si brevis spatij sunt, cōstat acuta esse. Sin ægre auelluntur, diuturna. Pathus autē siue passionis appellationē, de morbo dixisse veteres, quēadmodū græce et arrōstian. i. infirmitatē & asthenian. i. imbecillitatē: ostēsum nobis est, in ijs quæ de medicinalib⁹ vocabulis scripsimus. In quib⁹, illud quoq; traditū est, ipsos qui ægrotant/ appellari ab illis græce, nō solū νοσθέντας. i. ægrotantes: sed etiā ἀγέωςθέντας. i. ægre habentes, & ἀδυσθέντας id est parū valentes, & λάνοντας. i. laborantes. Reliquū nunc fuerit, vt cuius causæ hæc omnia diximus, in mediū adducto, ad aliquid eorū, quæ proxime tractāda sunt, deinceps trāseamus. Id quid sit, roges. Certe nō aliud, quā quod sæpius iam dictum est. Primū ac maxime id medicos studere, idq; fere ppriū eorū munus esse, vt morbos adiuuant. Quippe simul cū hoc nō modo actionis vitiū statim euanescit: sed etiā reliqua omnia symptōmata tolluntur. Siquidē primū ac maxime actionis ipsius, quæ secundū naturā edatur, oēs egemus. ppter sanitatis. illā vero & sanitatis. Sed & functionis incōmodū amoliri, oēs cupimus. ob id vero, etiā morbū ipsum. Cæterū non functionis vitio, sed morborum morbo ipsi, id est affectui pter naturā q actioni icōmodat, applicam⁹ cōprehēdere remedia. Quisquis igit ex ijs quæ particulis naturaliter isunt, & quæ re metho- temere accidūt, & quæ actionis sūt causæ, distinguere nō potest: hunc do nō pos- sane/credibile nō est, affectū ex quo primū actio lædit, iuenire posse. se, q causa Nā quæ temere corporib⁹ accidūt, etiā si millies sint alterata: nocere rū actionis pfecto actiōi nō possūt: quādiu a qb⁹ orta est, oīa naturā suā tuentur. naturaliter Horū vero, si vel vnūquodlibet sit alteratū, actionē quoq; ipsam statī se habentis lēdi, i tātū est necesse: i quātū ab eo cū secundū naturā se haberet, est ad numerū nō iuta. Ac mihi quidē res tota explicata iā est, clareq; ostēsum, ijs psertim cōprehēdat. qui itelligere vera possūt, fieri nō posse, vt oīm morborū numerū methodo q̄s cōprehēdat, nisi idē omniū causarū actiōis numerū, corpore

+
no et actionis offen-
siones

Morbus
aratus
diuturnus

+
no dolore, a
quoduis morbo
sequis

ipa arto fit

Medicus, ipius ea morbi iure e, que sunt actionis cause.

secundum naturam se habente, norit. Nihil tamen ex iam dictis intelligere adhuc possunt, quicūq; vel rudiores sunt & ingenio crassiores: vel methodicæ sectæ nugis inutriti. Denuo igitur, quod nunc generatim dictum intelligentibus est, illis quoq; speciatim exponamus. vñ aliis quod atq; alterū veluti exemplum sermonis proponētes. Cur lingua sapores percipit, nec vlla pars alia? Num propter colorem, aut situm, aut magnitudinē, aut figuram? Quippe ea affecta, nec cōmode sapores sentiente: aut colorem eius ad naturam suam reducemus, si videlicet huic actionē debet: aut iam dictorū quoduis: si ab illo agendi vim accipit. Quod si propter aliud ab ijs quippiam, constat, si illo tantū tenuis ad naturale habitū sit restituta, nullo etiā reliquorum fore opus. Nā esto exēpli gratia, densitas exiguae meatuū causa sit, cur succi sapore dijudicet. Nūquid horū symmetriā, quæ in sanitate visitur, tuebimur. rursusq; ametriā, id est a iusto modo recessum, quoties laborant corrigemus? Esto (si placet) mediocris calor causa sit: cur sapore intelligat. Nū hic quoq; manifestū est, cæteris neglectis, vñ adhibendā curā, vt illud seruemus a quo agēdi facultatē accepit. Iā si propterea quod ita in ficco humidoq; attēperata sit, idcirco sentiat: quis nō reliquis post habitis, huc tantū intendat, vt neq; iusto ficcior sit, nec etiā humidior? Quis rursus si hoc verū est, nō facile prompteq; colligat: duos esse vniuersos linguæ morbos. alterū ficcū, alterū humidū. Veluti rursus si per moderatū calorem, & frigus, habet quod sentiat: quis non hic quoq; duos esse morbos eius intelligat. caloris frigorisq; a modo recessum? Non aliter quoq; si propter tenuiū meatuū cōpetentiā, sensum est nāta: proptū profecto hic quoq; colligere est, omnino eā ex horū contrario habitu esse vitiandam, duplexq; vitiū fore, densitudinē eiusmodi meatuū, & raritudinē. Sed nū etiam plura dicā: quod stupidos istos inducā, vt si nihil aliud: illud saltē intelligant, nō posse queq; nec inuenire, nec demonstratione asserere morborum numerū, qui nō ex ijs quæ particulis insunt, tum quæ causæ actionis sint, tum quæ temere accidunt norit. Num etiā alterū adhuc tertiuq; exemplum adijciam. Sæpe nāq; multitudine exemplorū, stupidorū animi veluti a somno excitantur. Age igitur ita homines iterrogemus. Idcirco ne corpus calida, frigida, dura, mollia, lenia, & aspera, omnia deniq; tagibilia sentit, quod candidum colore est, aut nigrum, aut rufum, aut vno verbo, quod talis coloris est? An propter horū nihil, sed aliud quippiā? Neminē enim arbitror latere, quin si quid probe sentiēdi munere vtetur, id tantum illi tuēdū custodiendumq; sit, ex quo vno, probe sentiēdi facultatem accepit. Nam si ex eo quod candidum fuit, id dotis optinuit: eius nimirum tuēdi maxima erat habenda cura, sicut

Specialis i
exēplis ex
ercitatio &
simul i me
thodicos
multa.

ita ut res est.

nigri fugiendi. Sin cōtra ex eo quod nigrū fuit, sentiendi vim habuit: omnes (arbitror) alios colores fugere formidareq; oportebat. Ad eūdem modum & si inde adeo sentit, quod flauū vel rufum est: fugiendi (arbitror) alij colores sunt, ceu sensum vel penitus abolētes, vel vitiātes. Præterea si eo quod durū sit, sensu est præditū: si molle fiat, deteriorius sentiet. Aequē vt si eo quod densum sit: si ad raritudinē mutetur. Jam si tenuiū meatuū symmetriæ/acceptā sentiendi vim refert: vbi ab hac recesserit: vitiabitur. Et generaliter vt sentiat, id tantū ipsum adfit oportet: vnde sensum optinuit. atq; id tantū corrigatur: vnde sensus est læsus, cū a natura recessit. Nū igitur tertio exemplo est opus, an hæc abunde satisfaciant: Sane prudentibus, vel hæc superuacua puto. vt qui vniuersale intelligere sine exemplis possint. rudibus autē & auersis & cōtētiōsis/ne si tertiū quidem addam exemplū, quicq; fortasse pfero. Veruntamē quando duo iā dicta sunt, & inaniter tēpus nostrum semp terunt: nō fuerit alienū, vnum etiānum ijs exēplū adijcere. Proponatur itaq; iam quēadmodum vētriculus male cōcoquens nobis sit corrigendus. Verba autē faciemus, non solum cōtra methodicos: sed etiā cōtra eos rationaliū, qui nō cognita ipsius actionis prima causa, quā continentā etiā nominare sunt soliti, methodo quadam ac ratione constitui posse artem putant. Esto igitur quispiam dicat (ab ijs enim quæ obuiā promptaq; absurditatē exhibent/cepisse præstat, quo eos si fieri potest, ad ea quæ confusa magis sunt intelligenda/sensim pducamus) Esto inquā aliquis dicat, hunc quēpiam/qui nunc cruditate laborat, & multos deinceps dies/solo lacte est altus, ac ventris colorem mutauit, albūq; ex rubro reddidit: iccirco ventris sui functionem vitiasse. Fortasse iā rides, & iure pfecto rides. Verū si scias quā sit simile, & huic de coloribus citra vllam demonstrationē adhibitā, quiduis pronūciare: & tibi de exiguorū meatuū symmetria, aut alio quolibet affectu: nō arbitror iure ridebis. Nam aut in tete/risum vertes, aut nō in hunc. Nam esto impudens sit, qui causam minus probe concoquēdi/colori imputet, dicatq; quod/quoniam ex naturali colore ventriculus ruber est, nunc vero/redditus est plane albus: iccirco cruditate laboret est necesse. Libens sane audiam, quid tu contra hunc obijcias. Ego enim/aliā rationem non inuenio, quā vt iubeam, qui ita dicet, prius ostendat. an omnino propter colorem, iustam ac naturalem actionem ventriculus edat. Tu si quam aliam habes, libens audiam. Sed nec habes, nec habere aliam contradicendi rationem potes, contra eum qui colorem, cruditatis ventriculi causam esse dicit: quam exigere vt doceat, quomodo ex naturali colore consecutus, vt concoqueret ventriculus, sit. An igitur huic, qui colori/cruditatis causam

imputat, fides nō adhibebitur, atq̃ doceat, etiā hoc nomine agere vē-
triculū: Tu cū vel tenuiū meatuū symmetriæ vitio, vel alij cuipiā hāc
ascribas: credi tibi postulabis, priusq̃ doceas quo pacto ex symmetria
in illo genere agat: At nō hoc aio (inquit) nec aliud quicq̃ esse conco-
ctionis cōtinentē causam, sed prorsus id ignorare me fateor. Atqui si
ei qui coloris actionis causam tribuit: necesse est, etiā eidē læsionē actio-
nis imputet: qui vero tenuiū meatuū symmetriæ actionis causam di-
cit, etiā horū ipsorū a iusto modo recessum, eandē vitare fateatur. Tū
qui temperamēto quatuor qualitatum, caloris, frigoris, humoris, &
siccitatis actionis causam assignat, etiā eorū ipsoꝝ intemperie iof-
fensam eius ascribat: utiq̃ & tibi necesse erit, eo qđ secundū naturam
est, prius præsumpto, ita quod præter naturā est inquirere. aut si ipsū
quod secundū naturā est, nō nosti: nec qđ egressum a natura est, nosti.
Etenim vos etiā ipsos audio cōtra empiricos dicere. fieri nō posse, ut:
qui id quod secundū naturā sit, nō norit, dignoscere id quod præter na-
turā sit possit. At nosco (inquit) quod secundū naturā se habet. Quæro
totū ne, an partē eius aliquā: Atq̃ pars ipsa, quā nosti: est ne actionis
ipsius causa, an ventriculo inest ociose: Nam quid demū eius nostis
situm videlicet, & magnitudinē, & cōtextū, & figurā. At nihil horum
actionis est causa. sed nec empiricos horū quicq̃ latet. Quippe qui &
se partiū dissectione, cum occasio hanc offert, uti fatentur: & ex illa se
hāc intelligere. Non tamē actiones vsusq̃ particularū. At noui inquit
& actionē. Est enim circūplexus & attritio. At nisi causam eius noue-
ris: nec morbū intellexeris. Nam si quatuor qualitātū mediocris tem-
peries actionis sit causa: earū intemperies omnino vitij causa erit. Tu
vero reris phlegmonē, & scirron, & tumorē, & abscessum, aliaq̃ quæ
oculis usurpari possunt: solos esse vētriculi morbos. Quāuis ne hāc
ipsa quidem veluti empirici solis oculis manibus & reliquis sensibus
apprehendas, sed ad ipsam essentiam eorū tentas ascendere. atq̃ hāc
diligenter disquirere, videlicet non contentus ijs symptōmatis quæ
sensui apparēt. quæ tamē symptōmata empiricis definiunt ac circū-
scribunt suā syndromen. Sic enim ipsi appellandam censent symptō-
matum congeriem, quæ in affecto sunt loco. Sed nec curationis indi-
cationem ex apparentibus symptōmatis accipis. Non enim autumo
præter naturam, nec an renitens, nec an cum dolore, nec an ruber:
sed an sit in finibus arteriarum impactio ex coincidentia, consideras.
ac curationem (ut ipse fateris) ad hoc referens, exploras. An nō ea est
Erasistrati docendi ratio, vbi de febrib⁹ agit. Sicuti rursus alia Dio-
clis, alia Praxagoræ, alia Asclepiadis. Itaq̃ nō a symptōmatis quæ i
phlegmōes apparēt loco, indicatio præsidij his sumit. Sed ab ipa sub-

Empirici

Medici

Symptōma

Syndrome
quid.Symptōma
caus mor
b. tamq̃

*Adet medicus, qui per ibentitate facit, no pta morbi specie
no affectuq, indurtes.*

METHO. MEDEN. GALENI

stantia. Neq enim an tumor a natura egressus, neq an renitētia, neq an dolor pulsabilis: sed an & coincidentia, & impactio in finib⁹ pulsabiliū, aut obstructio in exitu venarū, aut putredo aliqua succorū, aut corpusculorū ratione cōteplabiliū, in laxitatib⁹ & que ratione speculabilibus, intensio sit, æstimat. Quare hi oēs/ab affectu phlegmone laborātis partis, nō a symptōmatis quæ hāc sequūtur, præsidiorū indicationē sumunt. Ad eundē arbitror modū, & si quis calidū, frigidū, humidū, & ficcū, causatur. Verū hic, etiam si venter citra phlegmonē, aut vlcus, aut abscessum, aut alia id genus, eo tantū qd frigidus sit nō recte cōcoquat: tamē remedijs nō destituitur. At qui phlegmonas, scirros/aliaq quæ oculis videre licet, tantū esse morbos putant: ridicule plane/cruditates quæ præter hāc fiunt, ex imbecillitate ventris incidere dicūt. Ceu affectum aliquē priuatū/seiundūq/imbecillitatem esse velint. nō autē in suppurantibus, aut scirro grauatis, aut phlegmone affectis, aut alia quauis ratione laborātibus inesse. Quippe, oīa hāc vitia/siue in ventre, siue in iocinore, siue in pectore, siue in alio quouis accidant: illico/partē in qua sunt ad propriā functionē edendā imbecilliorē reddunt. Sed nec id satis illis erat ad indicāda remedia. alioq frustra inquirūt affectus, frustra q ad ipsam morbi essentiā subeūt, tāq nō aliter detur idonei cōpotes esse remedij. Nō igitur qui imbecillitatē/vitiū esse dicunt, vbi nullo ex ijs, quæ ipsi morbos definiunt affecto ventriculo, animal cruditate laborat: ij dum a nobis refellant expectant. Sed ipsi seipsos redarguūt. Cū nō propriū aliquod: sed commune omniū dicant, quodq nec illis ipsis iudicib⁹, remediorū inuentionē indicare facile possit. Quippe illud roborare imbecillitatē, nō men nudum ac veluti meta est/quo curans dirigit, nō curatio. Nā qd faciendo ijs qui inualidi ad actionē sunt, robur vindices: non dicunt. ac veluti at in hoc/curatio cōsistit. Tum nisi ventriculi affectu inuento: vt remediorū sis cōpos, fieri nō potest. Quippe si refrixit: calfaciendus est. Si humentior est effectus: ficcandus est. Si imodice incaluit: refrigerandus est. Si ficcatus: humectandus est. Atq hæ/quatuor simplices curationis rationes sunt. Alteræ quatuor/cōpositæ sunt. Si frigidior ac ficciore temperamento redditus venter est: calfaciendus simul humectandusq est. Sin humidior & calidior iusto euasit: ficcandus ac refrigerandus est. Pari modo, si calidior ac ficciore est affectus: tum refrigerandus tum humectandus est. Sin humidior ac frigidior q pro natura est: ficcandus ac calfaciendus est. Quare octo tum ventris ipsius affectus sunt, quas illi imbecillitates dicunt. Tum octo medendi rationes. Nec sicut empiricis: sic vlli dogmatizatiū, dicere licet. Sint hæ, nō sint: nihil esse opus itelligere. Funditus nāq logicā sectam sub-

Octo affectus, quibus morbus ibentia fit.

uerient, si ignorato affectu, curationis; tamē facultatē abunde sibi sup-
esse dicāt. Etenim ab usu ipso oēs quomodo curādū sit intelligēt: si ab
ipsi⁹ rei naturā indicationē nō sumēt. Ac empirici quidē, & qđ iuenire
posse nō putēt quicq̃, eorū quæ abstrusa sunt, & qđ id etiā si inuentū sit,
nō desyderēt. (Quippe, obseruatas a se esse curatiōes in apparētibus
cōcurrib⁹): merito nec scire se, an octo affectus sint, quib⁹ vter imbe-
cillus sit aiunt; & citra cuiusmodi supuacua morositatē, remedijs se abū-
dare. Qui vero & rationē se habere pfitetur, cuius ope etiā abstrusa
inquirāt; & ipsorū inuētiōē, præsidiōrū præsare indicationē dicunt;
hos quomodo nō pudeat dicere, aut nō nosse se, an octo affectus sint,
aut eos ad medendū parū se requirere? Neq̃ enī id tantū dicere satis est,
nō nosse se: sed refellere par est, eos qui se scire affirmāt, ceu parū vera
professos. Quoad vero nec ipsi id faciūt; alijq̃ nō pauci demonstratio-
nis fide cōfirmant, omne corpus p certo quatuor qualitātū tēperamē-
to opus suū edere: rationabili⁹ est, illis accedere. Nisi forte q̃ nuda affe-
runt verba, plus sibi credi postulabūt: q̃ qui cū demonstratiōnū fide lo-
quūtur. Atqui illi si nō aliud: saltē suadere ac docere auditorē student,
nō cogere iubereq̃. Hi totū cōtra, tyrānorū ritu, iubent ne quæram⁹
actionis causam. Verū nos hoc nomine Dionysiu, Phalari, cæterosq̃
tyrannos odio prosequimur, quod iubent imperantq̃, nō suadent ac
docent. Sicut Solon, Draco, & Lycurgus. At inquit, ego itra limites
artis maneo. vos & ab ijs exceditis, & ad naturalis philosophiæ pri-
cipia, nos abducere pgitis. An igit homo lepidissime, ne hoc quidē
ipsum demonstrabis: quinā videlicet medicinæ artis sint limites, quæ-
q̃ nouisse/expedit ei, q̃ ratione/remediorū inuētiōē molietur. Sed
terrifico vultu tuo reddere attonitos putas. Audio quidē & te illud di-
centē, nō oportere actionis inquiri causam. Audio & empiricos dice-
re, nec actiones ipsas esse cōsiderandas. Audio nō minus illum qui
dicit, non tantum has esse æstimādas: sed etiam causas vnde nascantur
quæredas. Num igitur ex eo esse me iniquorum iudicum numero iu-
bes, qui priusq̃ omnes qui inter se dissideant audierint, vni ferunt suf-
fragium? An primum quæ vestrum quisq̃ dicat, seorsum audire vis,
dein conferre, atq̃ perpendere, quis tum sibi, tum apparentibus
consentiat. Quis rursus nec secum, nec cum ijs quæ apparent. Atqui
si ita faciam, Empiricos audiam, & si quæ dicunt, stabiliter non de-
monstrent: saltem ea lenire conantes. Vos ne id quidem facitis. Nam
sane libenter audierim, quis vestrum vel lenimen aliquod, vel demō-
strationem aliquam afferre sit cōatus, cur actionis causam inquiri
non expediāt. Quæ enim a me methodos supra est posita, inquiri
rendam esse demonstrauit, vos quod inquirenda non sit: nec demon-

+
203 placitum.

strationem vllam, nec rationem vllam probabilem afferre conamini. Sed tantū elato supercilio, tetricè nos obiurgatis, abscedere a summa physiologia iubētes. nec sic quærere hominis naturā intelligere, vt philosophi faciunt, qui ad prima vsq; elemēta ratione ascēdūt. Illud quoq; vobis/vel dixisse tantū satis videtur. Nēpe arteriā, & venā, & neruū, principia cōtinētia & veluti elemēta eius physiologiæ, quæ de homine instituitur, ponēda esse. In quo/quidā, Herophylū laudauit, quod ita ad verbū dixit. Esto hæc prima esse, tametsi prima nō sint. Sed qui ad demonstrationē prouocat, ac hypotheses istorū/qui sic opinantur, pugnare secū ostendit: hunc/aduersamini ac fugitis, prorsusq; non auditis, & contēnere simulatis. ibiq; rationē fastiditis, ijdem scilicet qui contra empiricos/rationē demonstrationēq; extollitis. Nam qd̄ secū dissident rationes omniū, qui vel ex dimidio dogmatizant, etiā ijs q̄ tenuiter in demonstrandi methodo sunt exercitati, facile perspicere licet. Cū enim phlegmone venter laborat, atq; inde adeo cōcoquere nō valet: quānā phlegmones causa sit, quærendum censent. atq; inde præfidiorum copiam coniectant, sprete empiricorū inuentione. Cum vero citra phlegmonē, aliudue id genus vitium, solius intemperatiæ culpa/concoquere non valet: hic rursus/auxiliorū facultatem ab experientia petunt. Atqui hæc secū nō conueniunt. Cum empiricorū opinio, sibi cōstet. Præterea demōstret efficiatq; quod volūt, ex ijs quæ vos ipsi nō inficiamini lemmatis. Quippe, si fieri vllō modo potest, vt ex ijs quæ apparent symptōmatis/curandi ratio coniectetur, ignorato affectu: vtiq; non hic possibile, in alio fuerit parum possibile, sed æque in omnibus possibile erit. Ergo ne hoc quidem loco/rationem vllam afferre poteritis, quo minus vbi affectum explorare nequitis, experientia ipsa/satis sit ad remediorū inuentionē. Omnia igitur tirānorū ritu iperatis. Vti vero demōstratione, nec ipsi vultis (Præstat enim ita fortasse dicere, quā nō posse vos), nec ijs qui vti tum nolūt, tum possunt, acceditis. Itaq; quid aliud sunt disceptationes vestræ: q̄ lites, & cōtentio, & puocatio ad cōuitia & pugnas? Cuiusmodi præceptorū vestrorū/quidā ppetuo exercuit, aut irridēs si quis calidi, vel frigidi mētionē faceret, tāq; balneatorib⁹ magis, q̄ medicis ea nomina cōuenirēt: aut vehemēter icrepās, q̄ si lōgissime a medēdi arte digressum, aut Erasistrati/credēdū sibi cēsantis, authoritatē obijciens. Verū hæc vt primo auditu oblectabant: ita cū secūdo & tertio audiui, molesta sane fuerunt: ceu scurris, quā medicis magis congrua. Si enim authoritas eorū, q̄ vltra nō esse pcedēdū iubēt, legitim⁹ testis esse ad demōstrationē putabit: oīa meræ nugæ erūt, nec finis i disputatiōe vll⁹, nisi q̄ nūc viderē, iūmicicia, pugna, cōuitiū. Quippe, q̄ a logicis demon

stratiōib⁹ digressi, credi qppia censent, ppter ea qd Herophylus aut Erasistrat⁹ ita iussit: hos necesse est omis gñis cōuitia, pugnasq; seq, admiranda scilicet disputationū quæ nunc habent premia. Fingam⁹ em̃, alius dicat, huic qui cōmode non concoquat, ventrē in sicco & frigido intemperiem contraxisse: proindeq; humectandū ac calfaciendū esse. Alius, quod naturalis eius habitus mutatus ad frigidius & humidius sit: calidum ficcūq; vītum adhibendum suadeat. Tertius autem quispiam accedens quod quæ comprehensa sunt, non recte sint dicta, id ne tentet quidem ostendere: sed tantū eos qui dixerint obiurget, quasi superflua scrutent, & testes adhibeat Erasistratū vel Herophylum. Nonne (vt dixi) dissidij hinc mutuīq; conuitij initium excitabitur. Quippe illos contra, necesse est Athenēū, & Mnesitheum, & dioclem, & plestonicum, & Hippocratem, et Philistionem, & sexcētos alios tales opponere testes. Si em̃ testib⁹ decisa lis erit: non modico hi Vincent. Nā quod tum in salubris intemperamenti plures sint species, tum cuiusq; earum diuersa curatio, vbi nō Hippocratis modo, & plurium aliorū medicorū: sed etiā Platonis, Aristotelis, Theophrasti, zenonis, Chrysippi, & omnium illustriū philosophorū testimonio comprobarint: vtiq; & quod citra naturam corporis exacte inuē tam fieri nequeat, vt vel de morborū differentia quicq; inuenias, vel auxiliorum conuenientiū copiam sis compos, iisdem ipsis tum philosophis tum medicis cōfirmabūt. Hisq; nō tyrannorū ritu, sicut isti iuuentibus: sed euidenti ratione probantibus. Contra hæc igitur, qui calidum & frigidum, balneatorū non medicorum dicunt esse vocabula, diſterijs videlicet vtentur, & risus mouebunt. moriones, phrygas, aut scholasticos narrantes. Quippe conscijs sibi sunt, non modo nihil demonstratione confirmatum scire: sed nec quid demonstratio sit, intelligere. Ergo ex his diſterijs necesse est oriatur dissidij initium. Vt enim primū omniū memorem, quæ nugantes sine demonstratione dicere non dubitant, considera, quo pacto necesse sit ex eo pugnam subsequi. Nam vbi contra dicta eorū nuda, & demonstrationis expertia, ac contra testes ipsos quibus credēdū censent: alij tum celebriores, tum longe plures testes opponūt: necesse est vel cedere, vinciq; vtroq; & quod demonstrare recularunt: et quod numero testiū sint impares: vel perfriſta fronte, Erasistratū omnibus illis testibus dicere maioris esse fidei. Siquidem hic necessum est, alterum, negare esse maioris fidei, aut Hippocrate, & Mnesitheo medicis: aut Aristotele & Platone philosophis: alterū, esse maioris fidei instare. Deinde varie vltro citro tā immodesta contentiosaq; cōtradictione iactata, alterum eorū impelli vt dicat, non esse. alterū, bene sane si tu Erasistratū

in ordinē rediges. Hæc enim quotidie fieri in medicorū disputationibus; o Hiero vides. Ea vero semel data porta, omnia iam muliercularum verba ingeruntur, & cum mutuis se maledictis asperferint: inutiliter amisso tempore discedunt. Atq; hanc turpitudinem, non est quod dicat aliquis non esse ab ijs qui demonstrationem fugiūt, inceptam. Fugiunt autem multifariam, vt scis. Alij cum grauitate tantum increpantes, Alij scurrile aliquid comenti. Alij in risum sannasq; disceptatione abrepta. Quod si quis sermoni stare, demonstrationesq; audire audet, primū quidem omnino non intelligit. Neq; em̄ potest q̄ demonstratiuæ methodi sit imperitus, eos qui ipsa vtuntur intelligere. Deinde si aliquatenus intelligit: at quod dogma suū in quo est innutrit⁹ ppugnare omnino decreuit, cōtra tendere aggressus: dein dephensus quæ nec rite cludant, nec colligant, tum vana nugaciæ dicere: irascitur & deuouet dialecticos, ceu malorū causas, quod videlicet pituita a narib⁹ ipsorū detergent, ipsiq; mederi conantur. adhibitis scilicet non melle & placentis, sed allio & cepis quæ etiam pituita tentatos gallinaceos sanare solent. Quippe millies affuisti ijs, cū a diuerse cludentibus argumentis, non aliter, q̄ ab ipso allio et cepis cogerētur lachrymari. Nec te pfecto latet, multos sæpe nobis priuatim falsos, scire iā se suā sectā q̄ sit absurda: nec tñ hāc posse publice mutare. Cū alioq; nec alias nossēt vñ haberēt in p̄cio, et iā vulgo ppter hæc & notū & in p̄cio forēt. Itaq; ob hæc ipse quoq; distuli cōmētarios de medēdi methodo scribere. pro cōperto plane habens paucissimos huius tempestatis ab ijs adiutum iri. Etenim nisi magna quæpiā mira q̄ mutatio humanarū rerū fiat: actum de bonis studiis est, vtpote confusis ac corruptis. Nemine veritatem ip̄am: sed tantū scientiæ famā quærete. Optime em̄ pfecto scis, ne quinq; quidem vsq; inuenisse nos, qui esse potius, q̄ videri docti cuperent: Atqui nisi quis sapientiā ipsam: propter se ipsam expetat, ne tempus quidē vllum inueniet quo se in logica methodo exerceat. Imo diuitijs, & famæ, & potētiae ciuili inhias: in horū ambitu vitam omnē cōsumet. Ergo dimissis his, rursus ad p̄positum redeamus. Est autē ab initio propositū illud, qui omnē morborū numerum methodo non inuenerit: hunc maxime in ipsis medēdi methodi foribus lapsurū. Cum constet totidem esse medēdi rationes: quot sint morborū ideæ. Ergo sic in enumerandis morbis egisse, vt neq; priuatis proprietatibus attentus infinitos statuatur, nec in priuatis statim generibus subsistat: id in promptu cuiq; non est. sed ei tantum, sicut antea dictum est, qui in diuidendi methodis sit exercitatus. Principiū vero diuisionis eorū est, sic vt etiam aliubi diximus, vt essentiæ ratio rei diuidendæ constituatur. Igitur illud monstratū

Apphata ad Hecologicas.

falsos

Verum hoc
dieq.

Redit ad re
propositā.

nobis est, morbum omnino vnū ex ijs esse quæ præter naturam sint. Hæc autem quatuor cū sint: actio, offensa, affectus vnde actio prouenit, affectus ipsius causa, et quæ hūc subsequūtur symptōmata, siue fūctionem ipsam viciatam, siue vnde hæc prouenit affectū, morbum nominare velis: nihil id medendi methodū immutare ostensum est. modo vnū illud intelligatur, primā ipsam curationem quā etiam nonnulli continentem appellāt: affectus esse, qui actioni incōmodat. Porro ostensum a nobis diximus, rationabilius hunc morbum appellari, non tamen vetare nos, quin si cui id cordi sit, actionis noxam morbū nominet: affectum qui hanc creet morbi causam. Præsumpto igit, qd morbus vocetur affectus is præter naturā, qui fūctioni officiat: inquit siuimus deinceps, quot in vniuersum morbi essent. Vbi clarum obiter fecimus si quis via ordineq; processurus sit, nec sicut vulgus medicorū facit, Tyrāni ritu imperaturus: huic inueniendū esse affectū illū, qui fūctionis effectrix sit causa. Hūc sane nos temperamentum diximus esse calidi, frigidi, humidi, ac sicci. Proindeq; primū morbū in similibus esse ex horū intemperie ostendimus. Alius quispiam corpusculorū et meatuū symmetriam statuet, eoq; ex indebito meatuum ipsorum modo ægrotare animantes. Cæterū si quis nec ipse actionis causam, in quonam sit entiū genere audebit statuere, nec ijs qui statuunt cōtradictet, ac nihilo secius tamē ratione methodoq; se procedere arbitrabitur: hūc egregie improbum esse diximus. vt qui nec tutum se ab empiricorum accusatione facere possit: & secum plane pugnet. Quippe eiusmodi homines ex dimidio logicos esse, qui qua ratione phlegmone, scirros, tumor, & alia id gen^o fiant, multo labore disquirunt. Lædi autem, etiam citra hæc omnia ex sola intemperie actionem, non intelligunt, sed empirice talia curant. Quisq; igit quantum hi aberrant, scire vult: tum quot morbos transiliant, quātoq; plures ignorent, q̄ norint, libros nostros de morborū differentiis perlegat. Intelliget em̄, Hippocratē primū omniū recta institisse via. Quæ cū a posteris absoluenda fuerat: nō modo nemo eorum absoluit: sed pleriq; etiam quæ probē fuere inuenta, corruerunt. Proxime autem vt oīm recta iū viā q̄ inchoata ab eo perficerent, absoluerentq; Aristoteles & Theophrastus accesserunt. Et si fateri verum oportet, potestate absoluerūt. Cum constituerint aliud esse in corporibus similibus morbi gen^o, aliud in ijs quæ instrumentalia dicantur. Quippe a similibus fūctiones edi, eoq; esse cuiusq; instrumenti vnā tantum similem. Reliqua vero quæ cum hac quoduis instrumentum perficiunt, ea vsus alicuius gratia facta esse, illius quod prima erat actiōis causa. Sed & horum tamen rursus cuiusq; esse per se actionem, veluti in oculis, instro esse.

Anacephaleosis.

affectus q̄ actioni incōmodat

Morbus, ad symptōmata ex sola intemperie

Hippocrate primū omniū recta institisse via

Fūctiones a similibus edi eoq; vsus nicā similes in quocq; instro esse.

A sua quāq; actio similis per se

Morbi, p̄s similis instrumentalis

Declaratio Satiſ eſt fortassis ſit, quæ in alijs diſſuſe oſtēdimus, ſtrictim hic cō-
horꝝ in ex- memoremus. Ipſum viſus inſtrumentum eſt cryſtallinus humor. reli
emplo. quæ oculi partes, eius cauſa ſunt factæ. Quæꝝ omniū vſus, narraui-⁹

actione s

In theſſalū

in decimo operis de partiū vtilitate libro. Cæterū quāqꝫ cryſtallini
maxime cauſa omnia ſūt facta, ſingula tamē eorꝝ/aliquā ſeorſum actio-
nem ſunt naſta. Ac vena quidē, & arteria, & neruus, toti animati com-
munē. Membranulæ oculi omnes, cū ſint nutrimenti participes, om-
nino naturalibus facultatibus ſunt præditæ. ac perinde etiā fūctioni-
bus, quæ ab his proficiſcūtur. Quoties igitur cryſtallinus humor ex
intemperie laborat: omnino læditur oculorꝝ fūctio. cæterum nō eſt
eorꝝ, vt organa ſunt, morbus. At quod hypochyma vocant, nullius ſi-
milarium eſt morbus: ſed oculi totius, vt inſtrumenti. Ad eūdem mo-
dum ſi in finibus venarū, quæ in cauo iocinoris habentur, obſtructio
ex lentis, aut craſſis ſuccis ſubheſit: digeſtio quidem in corpus p has
mor abitur, ægritudo tamen totius iocinoris, cēu inſtrumenti cenſe-
bitur, nulla ſimilariū eius partiū ægrotante. Quod ſi intemperies/ve-
nas eius infeſtauerit, ipſarū quidem illarum/morb⁹ primū erit. ex ac-
cidēte vero/etiā iocinoris. Ac Eraſiſtratus quidē in phlegmone ſub-
ſtantia tradenda, eſt lapſus. Cum nec in particulis quæ phlegmone la-
borāt/in finibus pulſatiliū impactio neceſſario cernatur, nec arteriæ
ſpiritum tantū, cum in naturali habitu ſunt, contineant. veluti in tra-
ctatione de his oſtendimus. Si igitur phlegmone/eius generis mor-
bus ſit, cuius autumat, et ſcirros/eius generis cuius ille opinatur, &
reliquorꝝ ſinguli, ſicut ipſe/obſcure, & multis, ſequaces eius/clari⁹ ex-
plicare conant: vtiqꝫ ſolidas ipas partes/liberas propemodū a mor-
bis relinqt. niſi quatenus vlcerari, collidi, incidiqꝫ valeant, atqꝫ id ge-
nus aliud quippiam pati. Laborare vero eas/ſe totis/eiuſmodi mor-
bis, quales nos/octo intēperatias oſtendim⁹: id nuſqꝫ dicit. At qui/cor-
pora vniuerſa, etiā quæ difficillime afficiuntur, veluti æs, lapis, fer-
rum, ſaltem calſieri, frigefieri, ſiccari, humeſcereqꝫ cernūtur. Vt vtiqꝫ
mirū ſit, ſi tantum arteria, & vena, & neruus, nihil eiufmodi ſentient.
Atqꝫ hoc etiam magis mirū, ſi patientur quidem: fūctionē tamen legi-
timam edent. veluti (ſi ita fors tulit) in corde/facultas quædam eſt (vt
ipſe quoqꝫ Eraſiſtratus cōfirmat) qua/laxatur & cōtrahitur. Hæc au-
tem lædi proſecto oportet, ſi viuēti animali cor ſit exemptū. quēadmo-
dum ſæpe factū in ſacrificijs. videmus. Quippe ſi non læditur, perpe-
tuo mouebitur, nec tantum ad tempus aliquod, vt nūc cernitur: Ma-
niſeſtū eſt igitꝫ læſam eſſe. proindeqꝫ mouere deſinere. Illud igitꝫ con-
ſyderatu nō inutile erat. cum poteſt ſaltem facultas ea lædi, etiā anteqꝫ
cor ſit exemptum, quænam ſit eius læſio. quæ nā alia, præter intempe-

q. T. r. de facibus

riem? Nam neq; figura eius mutata apparet, nec cauitas, nec ligamentum, nec osculum, nec alia vlla pars perdita, sed tantum naturalis tēperies mutata. Ergo omnes hi simularium partium, morbi, omnino vt dictum est ab illo sunt omitti. Siquidem vbi sanguis in finib⁹ artēriarum impactus actionē vitiat: id artērias ipsas, quatenus instrumēta sunt, male habet. Vt vero similes particulæ sunt, octo quidem secundum nudas qualitates, intemperies habent, octoq; rursus cū fluxione. Oportet igitur, quisq; horū, cum certa scientia demonstrationes cepisse velit: a libro de elementis incipiat. post deinde reliquos singillatim (vt dictū est) relegat. Sunt vero proximi huic cōmentarij de temperamentis. Ab ijs proximus est, qui de inæquali intemperie inscribitur. Mox qui de naturalibus facultatib⁹. Alij q; qui de animæ affectib⁹ sunt prodi. Idq; de vno quoq; deinceps, et seorsum. Hos excipiūt, qui de particularum vsu sunt inscripti. Quos sequūtur, qui de morborū sympt⁹ matūq; differentijs titulum habent. Pleriq; vero medicorū, nec tantū experiētiae applicantes animū (cum tamen liceret ex empiricorū institutiōe bonis esse medicis) & perfectioris rationis cupidi: cum aut ijs quæ citra demonstrationem sunt enūciata, credant: aut vitiosis demōstrationibus fallantur: nō solum nihil excogitant boni: sed etiā quæ per experiētiā sunt cognita, corrumpūt. Siquidem ratio non leue momentū optinet ad experiētiā, vel ornādam, vel corrūpendam. Sed quātū recta ratio ornando adiicit: tātū vel etiam amplius, vitiosa detrahit. Atq; hæc me sæpe medicorū vulgo prædicantē audis. qui priusq; in methodis logicis se exercuerint: vel cum demōstrare aliquid tentant, seipsos fallunt: vel cum diuidere quiduis in species ac differētijs: hic quoq; imperitorū coquorū ritu, non per membra incidūt: sed conterūt, collidunt, ac dilaniant. veluti in eo quod nunc est propositum. Consulo igitur (vt scis) talibus omnibus, experiētiae animū intendant. Cum nō leue instet periculū ijs qui supra vires aliquid moliūtur: ne & id nō consequātur, & quæ intelligere alias possent, omnino amittāt. Ergo cum his qui tum recto sunt ingenio, tum discere parati, ipsi rursus sermonem conferamus. illud tantū ex his quæ inter initia diximus, cōmonentes, non esse cōmittendum, vt vtrāq; simul cōfundantur, misceanturq; & quæ per experiētiā sunt inuenta, & quæ sola ratione sunt inuestigata. sed cum vtrūq; seorsum sit tractatū, post ambo cōiungantur. Ergo cum ipsi de experimentalī inuentiōe alibi egerimus: de logica in his cōmentarijs differere proposuimus. Ac mihi videor his præsertim qui cōmentarios nostros de morborū sympt⁹ matūq; differētijs perlegerūt, cū quibus scilicet mihi deinceps sermo erit, iam clare ostendisse, ma-

*Ordo librorū, sanctorū
medicorū*

*Qui se i me
thodis logi
cis nō exer
cuerunt, his
melius esse
vt experiē
tiæ animū
applicent.*

xime in ipsis statim foribus lapsum Theſſalū eſſe. Lapius em̄ nō leui lapſu, & Aſclepiades erat: vbi inter initia de elementis corporis male ſenſit. Cæterū multo & maiore et grauiore Theſſalus. Quippe qui omnes in viſtus ratione morbos in duos ſimiliter illi cōtulit affect⁹. Multos vero medicinaliū ſcoporū ademit, quibus ille eſt vſus. Peſſimū autem grauiffimūq; illud admittit, quod nec ipſas actionū noxas, nec affectus, qui earū cauſæ ſunt, morbos cenſet. ſed ſolis vacuationibus, vel ſtatis vel precipitatis intētos eſſe vult. Accedit, quod nec qd fit plus iuſto fiſti, precipitatiue vacuationē, clare docet. Quippe vel ad vires, vel ad cauſam, vel ad affectū, vel ad id quod per ſanitatē ſemper eſt obſeruātū: referri iudiciū oportet. Ex quo factum arbitror, vt pugna inter eius ſequaces non parua ſit orta, vt qui tum de reliqs omnibus inter ſe diſſideant: tum de eorū quæ pathe vocant, et notione & ſubſiſtentia. Verū, ſi nunc de pugna eorū hīſtoriam moueam, deſpectam ad inutilia ſermonem. Omnem igitur deinceps ſermonē faciā, ceu cū illis agam, qui cōmentarios de morborū, ac ſymptōmatū differentijs, præterea de cauſis eorum, relegerint. Ad hæc qui ea omnia, quorum paulo ante memini reuoluerint, atq; hinc ordiar. Quoniam actiones omnes a ſimilaribus corporibus proficiſci oſtēdim⁹, reliquas vero omnes ſingulorum inſtrumētōrū particulas, vſum quēpiam ipſis præbere: duplex ſane morborū genus erit. Alterum in partibus ſimilaribus, alterū in totis organis. In ſimilaribus, intemperatiæ. In totis organis, vnū in figura ſpectatur, aliud in particularū numero, aliud in cuiuſq; quātitate obſeruāt. quartū in poſitura. Vtrūq; vero partiū, id eſt ſimilariū inſtrumentaliūq; cōmunis eſt ipſa vnitatis diuiſio. Ergo ſex in vniuerſum morborū ſunt genera. Vnum ipſorum ſimilariū p̄priū, Nempe intemperies, quatuor, vt modo dictum eſt, inſtrumētōrū cuiuſq; et cum his ſextum, quod tum ſimilaribus tum inſtrumentalibus eſt cōmune, ipſius vnitatis ſolutio. Horū cuiuſq; differentiæ ad vltimas vſq; ſpecies, in libro de morborū diſſerentia ſunt traditæ. His ſic ſe habentibus, iam de medēdi indicationibus eſt dicendum. ſed hoc ipſo indicationis vocabulo prius expoſito. Quippe ipſam ſequētis ſiue agendi inſinuationē, indicationē diſcimus. Nam inuenitur quidē: & ab ipſa experiētia, id quod cōſequēs faciendū ſit. Cæterum nō ita, quali in præcedenti aliquo designatū. proindeq; nemo empiricorū dicit, hoc, illo indicari. Quāq; certe ſequi hoc illud dicūt, & præcedere hoc illud, et conſiſtere hoc cum illo. Deniq; omnē artem, horū obſeruatiōem memoriāq; eſſe dicunt. Nempe quid cū quo, et quid a quo, & quid poſt quid: identidem ſit vſum. Ergo ex ipſa rei natura ordiri, atq; ab ipſa quod ſequēs ſit, citra expe-

+ repletiois, et inanihois

Cū qb⁹ deī
ceps ſermo
nē habebit.
Principiū
tractatiōis.

Gñā mor-
borū enume-
rata.

Indicatio, quid ſit
De meden-
di indicatio-
nib⁹.
Indicatio,
quid.

Sex morborū gñālia gñā

rientiam/inuenire: id est indicatione inuenire, definito iam hoc quo- Indicatiōe
 q, ac rursus quod ante diximus, ad memoriā reuocato, omnē meden- iuenire, qd
 di methodū seiūctam ab experiētia procedere, nec recte facere eos q
 ambas doctrinas empiricam logicāq, in vnū cogunt, atq, cōfundūt:
 quæ reliqua sunt prosequamur. Fuerit autē omniū quæ reliqua sunt/
 ordine primū, quod pposita iam proxime sequit. Sequitur autē pri-
 mū ac maxime illud, quod omnis medendi methodus/per indicatio-
 nem fit. Quippe/ quātum ab experientia seiūctū est, id totum/india-
 catio nominatur. Quare/ quisq, condere medendi methodum ad vn-
 guē parat, huic a primis est indicationibus auspicādū. Atq, hinc/ ad
 eas quæ deinceps sunt transeūdum, rursusq, ab his ad proximas, itaq,
 pergenti, non prius desistendū q, ipsius compos sit finis. Porro finis Finis ppositi
 propositæ nūc nobis tractationis est, iuenire cuiusq, morbi remedia, tæ methodi
 Quodnam igitur viā quæ huc perducit statuatur principiū: Nem- Principiū
 pe morbi ipsi⁹ cognitio, qualis scilicet is natura sit, vt prius est ostē ppositæ me
 sum. Quippe si id quod curatur is est: ratio pfecto est, ab ipso quoq, thodi,
 indicationes esse incipiendas. Ergo primū, quæ generalis cōmunisq,
 morborum omniū indicatio sit, inuestigandū est. Ab hac deinde, ad
 alias speciatim discēdendū. Quippe necesse est omnes morbos vni⁹ Oēs mor
 eiusdēq, participatione, morbos appellari, veluti arbitror & homi- bos vnus
 nem, & bouē, & canem, et reliquos singula. Vnū nāq, idēq, in omni eiusdēq, pti
 bus hominibus habetur, cuius gratia omnes eādē appellationē ho- cipatione
 minis sortimur. Pari modo canibus vnū idēq, omnibus inest: cui co- morbos vo
 gitatiōe innitimur, cum canē intelligere volumus. Similiterq, in om- cari,
 nib⁹ equis, vnū idēq, inest, ppter qd omnes equi dicunt. In omony-
 mis autem hoc clarius perspicere licet. Nam omnibus quadrupedi-
 bus animalibus, quæ latrant, vnum idēq, inest: vtiq, quod & qua-
 drupedia sunt, & latrabilia. At marinis illis rapacibus belluis, quas
 ipsas quoq, canes appellamus, vnū rursus idēq, inest, quod terre-
 strib⁹ nō est. Ita vt his cū illis in canū natura nulla sit: nisi tantū no-
 minis conuenientia. At hominis cū homine veluti Socratis cum Al-
 cibiade, non nominis modo: verum etiā eorum quæ ijs insunt, socie-
 tas est. Nā & animalia, & bipedes, et pedestres, & rationales, et mor-
 tales sunt. In plenūq, nihil vlli singulariū hominū qua homo est, in-
 esse deprehendas, quod non & reliquis insit. Cæterū terrestribus ca-
 nibus, ab ijs qui sunt marini multa insunt diuersa, seu corporis spe-
 ctes formā, seu animi mores. Quippe ille cicur est, hominisq, amās,
 hic infidiator, & ferus. Ille terrestris, hic marinus, Ille quadrupes,
 hic non. Rursus ille latrabilis, hic ad latradū minime habilis, At nō
 terrestriū canū hic latrabilis est, ille, non, nec rursus, hic quadrupes,

alter non quadrupes. sed omnib⁹ ipsis vna forma inest, qua canes nominatur. Nec vero substantijs modo id inesse videtur: verū etiam ipsis accidētibus, Vel vt affectus sunt: vel vt actiones, vel vt passiōes. Verbi gratia, homo inambulās/ ab homine inambulāte nihil differt, secundum ipsam inambulationem. sed nec vltus ab vltō, nec cæsus a cæso, nec albus ab albo, nec niger a nigro. Verum in maioris minorisq; ratione, singuli horū non parvā optinent differētiam, veluti magis minusue albus. Verū quatenus albus, vnum idēq; cū altero albo possidet. Ita nimirū vt qua homo est, vnū idēq; cum alio quolibet homine. Et in singulis deniq; significatorū, vnū idem vbiq; inest. Ita igitur & ipsum ægrotare, & valere, se habent. Illud em̄ ægrotantibus omnib⁹ inest, hoc valentibus. vtiq; vnū idēq; vtrūq;. Et veluti nomine hominis/ vnū: ita etiam nomine sanitatis/ vnū significatur. Declarat autem et quotidianus inter nos sermo, quod in quibus omonymia non est, in his/ vnū est quod significatur. Si em̄ dicat quispiā vulneratum sibi esse lapide caput, nemini non dilucidus sermo est, aut ambiguus. sicut est cum dicitur, deuoratū esse a cane Coriscū. Siquidem a quo canes statim rogabit auditor. Propterea videlicet, quod duo sūt canū genera. Terrestre/ alterū. Alterū marinū. At non quo lapide, aut quod caput rogabit. Cū & omnis lapidis qua lapis est, vna species sit, et omnis capitis qua caput. Canis vero vt canis, sane non vna. Sicut nec lingula, qua lingula. Quando & tibie & calciamenti pars/ lingula est. Ac si quem audias ministro iubentem vt lingulam afferat, incertū est quā lingulam dicat. Sin ventrem, aut vesicam, aut iecur, afferre iubet: non item. Ergo singulis significatis/ vna subiecta res est. nō tamē cuiq; voci vna rē. cuiq; voci, vna res subijcitur. Interdū em̄ tantūmodo significatur per vocem, nec quicq; subijcitur. Verū de his quæ ita dicuntur differere, presentis propositi nō est. Quibus autem nō tantū significatur aliquid: sed etiam res aliqua subiecta est: his/ quotquot significata fuerint: totidem sunt et res ideæ. Ac vocis quidem vnū significantis, vna necessario erit & rei species. Numero tamen plures has esse licet. Sicuti A. Eoq; septem esse vocales dicimus. Elementa græcorū idiomate quatuor & viginti, ad cōmunē videlicet omniū speciē, quæ vna est referentes: non ad particulares, quæ chartis, lignis, mēbranis, & lapidibus sunt scriptæ. Quārū maximus numerus est, nec potis numerari, penē in infinitum extensus. Nam possunt in toto temporis spatio infinita scribi tum A. tum B. tum G. Eodem modo & reliquarū litterarum singulæ. Verum ea in vniuersum quatuor esse, et viginti numero dicimus: non particulares intelligentes, sed tantū species, quibus vt arbitrator ipsa nomina indimus. Quippe non hoc quod in charta scribit,

Lingula, equo

st hincorū

A. dicitur: illud quod in ligno pingitur, A. nō dicitur. Imo tum hoc, tum illud. idq; siue describas in terra, siue in lapide, siue scalpas, siue colorib⁹ pingas. Sed nec pueros docet quispiam multa. A. et B. et G. et reliquorū singula. Imo quodq; horū vnū, simul aut oīa viginti quatuor. Simili genere, si equū vnū puero indices, aut camelū: vbi alium rursus equū, aut camelū aspexit, nō rogat quod animal id sit, sed illū equū, hāc camelū nominat. Atq; illū quē prius cū hoc quē nūc cernit, eūdē esse dicit. Quāuis fortassis alter mortuus iā sit: alter (hic videlicet quē cernit) supsit. Iam vinū hoīes heri hodieq; idē bibisse se dicūt. Nēpe specie idē. Interim tria se vina hodie bibisse narrāt, aut etiam vnū, ad speciem vbiq; respicientes. Præterea, quindenā fores vno sigillo obsignatas, ad speciem scilicet in omnibus sermonem referētes. Adeoq; est euīdēs, ac omnibus natura insitum, tum hominibus, tum brutis, vt aliud quid ceu in substantia subiectū, aliud seu specie vnū intelligant: vt vel asinorū, qui tamen omniū brutorū stupidissimi videntur, aliud esse specie vnum, aliud numero, noticiā nō fugiat. Cōspecta nāq; camelo, asinus se retrahit & fugit, ac timet, si nūq; ante camelū conspexit. Sin autem videre iam assuevit, quis aliam, aliamq; illi demonstrēs: tamen propter consuetudinem non amplius timet. sed veluti vnā speciem intuetur, & illam cui insuevit, & hanc quæ nūc primū apparet. Ad eundem modum nec homines timet, propter consuetudinem. Sed hos quoq; velut vnā speciem videt. Verum si curatorem inspexit: non solum vt hominem: sed etiam vt hunc hominem agnoscit, & micat auribus, et caudam quatit, & rudis, & lasciuia, cum eum aspexit. vtiq; indicans se familiarem agnoscere. Hunc itaq; tum vt hominem, tum vt familiarem noscit. Eum autem quem primū iam videt, vt hominem similiter, vt familiarem non similiter. Quare non nos modo: verum asini quoq; iam aliud, vt numero idem, tum vident, tum etiam noscunt, ac meminerunt: aliud vt specie. Ac Dionem curatorem (esto enim ita vocetur) aliter vt hominem, aliter plane vt curatorem suum agnoscunt vernaculi asini. vtiq; communem eius cum alijs hominibus speciem, vt hominis capientes. Priuatam vero ac secretam, vt Dionis tātū. Ergo tantū abest, vt veteres philosophos laudē, tanq̃ amplū aliqd magnæq; subtilitatis inuenerint, quod idē ac diuersum, vnū ac non vnū, nō solum numero: sed etiam specie sit inaudiendum: vt etiam ipsis asinis hoc inesse natura dicam. Sane adiiciunt veteres philosophi non tantum numero, ac specie aliquid idem dici: verum etiam genere. Verum id iam ad rem propositam non desydero. Mihi enim vnicum illud satiffacit, quod ipsis asinis stupidiore ostēdi, qui non cōcedunt aliud specie vnū, aliud numero

Aliud i sub
stātia subie
ctum. aliud
specie vnū
etiā brutis
notū esse.

In empiri-
cos.

dici. Magisq; his etiam qui vnū esse Phreniticū & vnū Empiricum: vnū tamē esse hoīem nō cōcedunt. Aut qui nō intelligūt specie quidē vnū esse hominem: numero nō vnū. nec Socratē vnū esse tum specie, tum numero. Phreniticū autē specie esse vnū, multitudine nō vnum. Cū fieri nō possit vt Dion, Socrates, Theō, & Coriscus, pariter si ita fors tulit, phreniti laborantes, cū quatuor sunt: vn^o multitudine sint. Sed specie vnus, multitudine nō vnus. Absurdus autē multo est qd Empirici dicūt. Cū vnū esse empiricum dicūt. Deinde, rogati quomodo vnū dicant. eum qui viuit, cū eo qui mortuus est, & eum qui est in grācia cum eo qui est in Aegypto, mirificū responsum afferunt. Quatenus (inquiunt) Empiricus est, haftenus etiam vnus est. Hoc em̄ extremā stupiditatis est. Si adiectis illis Quaten^o & Haftenus, nec q̄ ipsimet loquūtur intelligant. Si em̄ haftenus Serapion, & Menodotus vnus sunt, qua empirici sunt: pfecto in alijs vnus non erūt. Quādo si omnifariam vnus essent: superuacue (arbitror) ac frustra addita essent illa Quatenus et Haftenus. cū promptum esset, dicere, vnū esse Serapionē et Menodotum. Ita nimirū, vt si de ipso tantū Menodoto loquens, adiectione non egeres, Sed absoluto sermone diceres, Menodotus est vnus. Ergo si vnus absoluto sermone est Menodot^o, Serapion autē & Menodotus nō absoluto sermone vnus, sed quatenus empirici: omnino pfecto ipsis alia quæpiā inerūt, quibus duo sūt, & nō vn^o ambo. Efficiturq; hoc illd quod antiqui philosophi dixerūt. aliud numero, & idem & vnum esse, aliud specie. Nec esse mirum si Menodotus Serapioni in aliquo idem sit atq; vnus: in aliquo non idem, neq; vnus. Quatenus enim empiricus, idem. Quatenus autem hic resimus, ille naso adunco, aut candidus aut niger, aut magn^o aut paruus, nō idem. Nūqd igit sic est vterq; eorū homo, vt vel naso est adunco, vel resimus. an sic, vt empiric^o est? An hoc quoq; puer intelligat. qd qua homo, vn^o sūt. qua hic resimus, ille grypus, nō vn^o. Num igit extremi stuporis est, aut p̄tinaciæ, aut nescio quo noīe merito appellē, fateri vnū esse phreniticū, qua phreniticus. Simili modo lethargicū & pleuriticū: hoīem vero, qua homo est nō vnū: Præterea empiricū vnū dicere qua est empiric^o. equū vero vt equ^o est, nō vnū. Cū audire liceat Aristotelē & Theophrastū, affirmātes, specie qdē posse alterū alteri idē esse: nūero vero nō idē. Atq; etiā an hos, illū q̄ ipos hmōi significatoꝝ distinctionē docuit, audire, dicētē nihil esse miri, vnū esse multa, & mltā vnū. Quippe, adeo dilucide oēm hāc disceptationē Plato in p̄cipio Philebi absoluit: vt mihi vel ipsis stupidis videat eē dilucid^o. Asini nāq; norūt tū hoīem, tū camelū, tū bouē. Præterea hūc hoīem, hūc camelū, hūc bouē. Eodē mō viā norūt, nō tm̄

In Sophistas, q̄ his
vobis, q̄ten^o & haften^o
vnu, hactenus vnum

Resimus
Grypus naso

Plato i phi
lebo.

absolute vt viam: sed etiam vt hanc viam. Nam in ingressu viæ quā non nouit, asinū statue, attendeq; vt illam perambulet, ac totam peragat, in neutra partem declinās, nisi sicubi in diuersa scindit. vtiq; declarans se speciem ipsam viæ meminisse, & clare intelligere. Quippe inambulat eam quæ trita est. quatenus autē ignorat, fallitur. Neq; em̄ ex recordatione eius quæ insectilis vnaq; numero est, hanc quam nō nouit peragere potest. Manifestum vero est, eum hāc viā qua nūc priū insistit, quatenus via est, vt noscentem inambulare: quatenus vero numero vna est: eatenus ignorare. Propterea quod & nūq; ad nō tritam diuertat: & qua in duas scinditur, nesciat vtra sit eundū. Quod tamē oīno non ignoraret: si secundo aut tertio, nūc p hāc ingrederet. Nam qm̄ alterum nouit, alterū nō nouit. ppter ea videlicet quod cōmunē viæ speciem cognoscit, p̄pria autē huius, vel illi⁹ ignorat: vtiq; quatenus nouit, nō fallitur. Quippe qui tritæ insistit. Quatenus ignorat: fallitur. nescius subinde in triuis quā eligat. Duplicē ergo cognitionem habēt & asini. Cōmuniū specierū alteram, priuatarū alteram. In sūma, siue vnā speciem appellare cōmune illud velis, siue genus, siue cōmunitatem, si illius/hanc quā ipse nunc interpretor notionem custodias: de nominibus contendes, rem tamē mutare non poteris. Et de nominū quidem impositione, alius fortasse quispiā tecum contendet: vtiq; qui æque in rerū cōtemplatione vt tu parū est exercitat⁹. Cæterū nos saltem nō contendemus. illud potius te monebimus meminisse, quod Plato ait. Multa em̄ vnū esse, & vnū multa. Mirificū sane dictū. nec facile est cōtendere cū eo, q; horū vtrūlibet statuatur. Etenim, si hoc obserues: nō erit quod cōtendas, vt nūc cōtendis, partim ignorantia: partim adductus pertinacia. Sed siue quis vnū esse phreniticū dicat, vnū esse cōsenties; siue multa, ita quoq; cōsenties. Simili modo & Empiricū, & dogmaticū & Methodicū. nō aliter sane & medicū vnū esse, ac multos dices. Vnū qdē qua medicū, nō vnū vero particulari multitudine. Nō em̄ de empirico loquēs, illud. Quatenus, adhibebis: de medico loquēs, id tolles. Neq; rursus de medico loquens adijcies, de hoīe loquens auferes. Nec phreniticum vnū esse dices, qua phrenitic⁹. ægrotantē vero nō vnū. Siquidē hic quoq; qua ægrotās est, vn⁹ est. Dedisce igit̄ tandē nugas illas, quib⁹ in alijs libris capitiōse vtēs censēs, ostēdi tibi ipm̄ hoīem solum, & seorsum a particularibus hoīb⁹. Tanq̄ ipse ostēdere possis, empiricum, citra Menedotum & Serapionē, & alios particulares empiricos. Aut etiā phreniticum seorsum a particularib⁹ phreniticis. Vbi igit̄ est error, vnde q; hęc mutatio: vt asinis adeo ipis sint stolidiores. Nepe vn̄, i alijs quoq; infinitis fallunt. Quippe vbi a notiōibus ad rerū substantias transire

Asinos cōmunes priuatasq; species nosse.

Asinus totus priuatus

tentant, Deinde per logicæ cōtēplationis imperitiā falluntur: utiq;
 subuertunt cum rerum addubitatione, etiam ipsas notiones. Siquidē
 excipit eos hic quæstio de generibus & speciebus, quæ nō modo ho-
 mines qui in logicis methodis non sunt exercitati: sed etiam nisi acri-
 ter intendant, aliquos ex ijs qui sunt exercitati, potest fallere. Cæterū
 non oportet, propterea quod de rerum substantia dubitantia manife-
 stis recedere notionibus. Nec putare cōsultū aliquid inuenisse utro-
 uis, vel empiricos si vnū dicant, non adiecto quo significato vnū sit,
 vel methodicos si p genere, vel specie, vel cōmuni cōmunitatē vsur-
 pent. Mihi em̄ melius visum est, notione ipā clare iā definita, Nempe
 qua phrenitici sunt, hac esse omnes vnū, qua vero hic iuuenis, ille le-
 nex, aut gracilis, aut corpulentus, aut vir, aut mulier, hac multos: ve-
 teri elocutione de cætero uti. Accū Aristotele, Theophrasto, & Pla-
 tone loquendo periclitari, qui omnia id genus specie esse vnū dicūt,
 multitudine vero nō vnū. Nō phreniticū modo, aut lethargicū, aut
 empiricū: sed etiā dogmaticū, & methodicū, & hoīem, & equū, & vi-
 rū, & mulierē, & reliquos singula. Quod si ad particularia descende-
 ris, veluti hāc mulierem q̄ indicari digito potest, hanc sane non pos-
 sis specie quidem vnā dicere, multitudine vero multas. Quippe hāc
 mulier q̄ indicari digito potest, vna est utroq; modo, & specie, & mul-
 titudine. qđ etiā aliter numero dicere solemus. Hi vero ita nō faciūt.
 sed alij cōmunitates nominant, ceu vero nō magis dubitari de ijs q̄
 generibus & speciebus possit. Alij quaten⁹ hoc quippiā est: vnū esse
 dicunt, quatenus autē non vnū, nequaq; explicāt. Eten̄, par erat, hos
 quoq; quēadmodū ostēdūt, qđ Menodotus, & Serapio, & Theodas,
 et Glaucias, & appolloni⁹, & Calicles, & Diodor⁹, & Heraclides,
 & lycus, vnus oēs sunt qua empirici: ita rursus quēadmodum nō vn⁹
 omnes: sed multi sunt, exponere. Siquidem in his exponendis, alicu-
 bi plane deprehendissent, idem tum vnū, tum multa, non modo esse:
 sed etiā dici posse. Menodot⁹ nāq; & Serapio, qua empirici sūt, vn⁹
 sunt. Imo vero & qua medici, & q̄ hoīes. Quid vero qua aīalia? Nā
 id q̄ri ab his, opere p̄ciū est. Num haften⁹ quoq; Menodot⁹, & Sera-
 pio vn⁹ sunt? Nā si id negēt: nec nos cōcedem⁹ quaten⁹ empirici sūt:
 eaten⁹ esse duos hoīes, vnū. Sin concedāt hac quoq; duos esse vnum,
 nēpe quaten⁹ ambo sunt aīalia: p̄tinus illud subiiciemus. Recte igit̄
 ab antiquis philosophis dictum est, aliud numero, aliud specie, ali-
 ud gñe esse, quod tum idem, tū vnū est. Dehinc rursus interrogabi-
 mus, phrenitic⁹ Menodot⁹, phreniticus Serapion, idē ne est, an di-
 uersus? Si respōdent oīno vnū phreniticū esse, vnūq; & eūdem am-
 bos, qua phrenitici. Rursus p̄contābimur, quid aut̄ qua ægrotantes.

Idē nume-
 ro etiā idē
 multitudi-
 ne dici.

methodici
 empirici

num hac quoq; ambo vnus sunt: Si negent, neq; nos illis concedem⁹, qua phrenitici. Sin annuent: vtiq; rem aliquam ponemus / cuius vna sit species, de qua omnes homines morbi nomē enūciant. Non enim phrenitis / res aliqua fuerit, cui vna sit idea, atq; hactenus omnes qui ea sunt affecti, vnū efficiens. Morbus autem / similiter vnum nō faciet eos quos occupauerit. At nulla est (inqt) ita distincta species, aut animalis, aut morbi: sicut hominis, & phrenitidis. Quid ais improbe. An nihil tibi significare videntur hæ voces, animal et morbus. Sed si militer efferri vt blytyri & scindapsus. An significant quidem, verū nulla res substat, quæ vocibus respondeat, veluti in scylla & centauro, an etiā significant, atq; id quod significatur vnū est? Quippe si nulla sit res, quæ ijs vocibus animal & morbus indicetur: non recte dicis hominē esse animal, aut phrenitim morbū. Sin est res aliqua, et vere dicis, tum hūc qui aduenit animal esse, tum hūc q; decūbit / ægro tare: est vtiq; omnino aliquid eorū, quæ ipsis insunt, de quo vocē vtrāq; enūcias. Verum ad hæc intelligenda parū es exercitat⁹. tameti ea ex primis sint / quæ in logicis institutionibus tradantur. Cæterū, quid hoc ad ipsam veritatem. Nō em̄ pfecto ex ijs quæ tu nō intelligis / iudicāda veritas est: sed ex ijs / q̄ quispiā intelligit, q; & natura prudens sit: & ea didicerit, ac exercuerit. nec idē cōtētiol⁹ ht, sed veritatē amet. quorū nullū in te est. quāq; mediūsfidius haud scio, an ista, natura prouiderē desyderet. Quis em̄ nescit, nō idē significare Socratē, ac resimū. sed Socratem totius esse subiectæ substantiæ nomen, reliquorū nominiū nullū de tota corporis substantia dici. Nō simum, non pgestora, nō caluū: sed horū aliud / figuræ nasi esse nomē, aliud / defect⁹ capilloꝝ in capite, aliud magnitudinis esse vētris. atq; hæc sūt q̄ respectu partiu dicūtur. At si cādidū aut nigrū Socratem dicā, de oibus arbitror corporis partib⁹ nomina pnuiciem. Cæterū, non totā substantiā, sed vnū ex ijs quæ illi accidūt, indicem. Nepe colorē. Quinetiā / si crassum dicam, aut tenuē, durū, aut mollē, hirtū, aut glabrū, aut cætera id genus quæ Socrati accidūt: ne sic quidem de omni eius substantia appellationes assero. Sed vnū aliquid eorū quæ ipsi accidūt ostēdo. Ad eūdū modū, & sedere ipm, & inābulare, & mouere, & dormire, & vigilare, & singula id gen⁹ noīa, de nulla pfecto substantia dicim⁹. Sed aliquid eorū quæ Socrati insunt / his significamus. Quæ nimirū in superiorib⁹ vel actiones esse, vel passionēs, vel quosdam affectus diximus. Satiū ergo fuerit, nūc quoq; sub hac te formula exerceā. quēadmodū etiā in superiorib⁹ ostēdim⁹. ac nō a noīb⁹: sed a rebus orsus. Incipe vero a teipso primum, æstimaq; simplex ne res sit, an composita. Vtrū ne pes sis, an nasus, an ocul⁹, an caput: Cōstat em̄ nullū te horū

D. iij.

*Cōtra reales quos vocat⁹ i
hyeme, sunt rōsa esse.*

*Quæ noīa
de tota sub
stantia rei di
cant.
Quæ de ac
cidentib⁹ vel
ptiū ei⁹ vel
totius.*

Dem

esse, sed nec sine his. Verū, & ex his & ex relijs partibus vniuersis, quæ singulæ debitam habeant posituram, totus es compositus. Esto igitur tibi nomē Themiso. At cum Themisona claudū esse aio, eo qđ dico claudum, pedum affectum significo, Themiso vero totius est nomen. Quinetiā simus ceculq; a parte dicitur Themiso. Rufus vero & crassus non a parte: sed ab affectibus qui toti insunt. nō aliter q̄ inambulans, sedens, disputans, & viuens. Num igitur intelligis, non esse hæc totius substantiæ tuæ signa. Sed alia a parte quapiam esse nominata, alia ab vno affectu? Cum vero bonū te, iustūue quispiam dicit: non etiam prospicis, hæc esse affectuū nomina, qui in animo tuo consistunt? Atqui si noris, quod hæc ad portionem se habent, cum albo, & nigro. (Quippe, sicuti ista corporis: ita illa animi affectionū sūt nomina) intelliges (arbitror) & artificem & inertē, vel si quod nomē artificis est contrariū, ab animi affectibus esse imposita. Iā, si artifex vnde nomen accepit scias: scies arbitror Medicus quoq; vnde sit appellatus. At hunc, si vnde dictus sit cognoris: non est, quod magnopere labores, vt inuenias, cui demū inditum sit nomen empirici. Sane ipsum quod a vobis exigo, nec adeo difficile, nec magnū est. Quippe ipsa prædicamenta diuidere, logicæ speculationis est initium. Cuius esse vos omnino expertes, facile declarant ea, quæ temere nugamini. Vel nunc igitur resipiscites posthac incipite, quæ corpori accidunt nominare. veluti quod hic albus est, et niger, aut certe vehemēter, adeo vt ægre ferre calorē possit. Deinde, calorē ipsum, qui adeo auctus sit, vt occasione eius corpus laboret, nec probe perfungi actione possit: permittite volenti appellare febrem. Siquidem omnes homines eum qui ita sit calidus, febricitare dicunt. Nec sane rem magnā facietis, nomen mutantes, nisi quod tempus vestrū perdetis. Illud potius vir bone facito. Cū Themisonem febricitare dices, & Dionē febricitare, & multos ad eum modū febricitantes nominabis: perpende diligenter, nunquid in ijs omnibus vnū idemq; sit, ipsum (vt sic dicam) febricitare, an diuersum? Inuenies enim vnū esse idemq; speciem; multitudine, (quod etiam numero dicimus) non vnum. Cū aliter tibi nec vt respondeas fas sit, nec intelligas. Ergo qui febricitat, is qua febricitat vnus plane est. Quando et qui delirat, quatenus delirat, etiā est vnus. Quid vero & qui simul febricitat & delirat, nunquid & is vnus est, qua simul & febricitat & delirat? Sane id neminem latere arbitror. Ponatur igitur ambobus ijs vnum nomen, febricitanti dico ac deliranti, voceturq; phreniticus, qui ita laborat. Quod si non intelligis, quemadmodum ambobus vnum nomen sit positum, admo-nebo te fortassis nominum quæ ipse vsurpas. Quippe equum

aliquid appellas. Nempe animal (vt ita dicam) hinnibile, siue quod ad hinnitum fit habile. An igitur interesse censes, Equū dicas, an animal quod ad hinniendū fit habile? Ego sane, non cēseo. Atqui si id ita est ambobus illis nominibus, et animali, & hinnibili, quo vtiq; breuior esset sermo, equū indidisti. Ad hūc etiam modū, si quod pedestre & bipes animal fit, pro tribus nominibus vno interpretari velis, hominē vocabis. Et sane, solutio cuiusq; nominis in suā orationem ad eū modum absoluitur. Quā etiam vt cōiicias, componasq; orationem in vnū nomen, nō aliter, q̄ iā dicto fit modo. Cū videlicet & simplicium cuiusq; notionem secundū ipsius nomen tenes, & simul ex duobus simplicibus rursus alterā notionem efficere compositam potes. mox illi nomen imponere. subinde rursus ipsi compositæ alia simplici adiecta, vbi ex tribus iam simplicib⁹ vnā notionē feceris: huic quoq; nomen aliquod imponere. Quomodo inquires & qua ratione id? Siq̄dē non grauabor, exercēdo eos, qui resipiscere a diuturna ista ignorantia nō recusant: longius p̄gredi. Calor, simplicis rei nomen est. præterea actionis læsio, simplex quædā res est. At tantus calor, quātus iā actioni officiat, nō etiam simplex res est. Quod si etiā totū vexet corpus, multo profecto minus iā simplex est. Ergo quo minus multis vtantur hoīes, ad cōpendiū alioqui natura procliues, eiusmodi calorē, febrē vocant. Quippe expeditius dictū est, febricitare Dionem: quā tantū in toto corpore caloris habere: vt multas functiones corrumpat. Ergo cum affectum ipsum significare volūt: febrim, cum vero eum qui affectu laborat, ab affectu ipso nomen declinant. vocantq; febricitantem, ad eum modum quo a candore candidum, & a nigrore nigrum. Itaq; compositæ rei nomen febris est, atq; hoc etiam magis febricitans. Simplex autem est delirium. Verum si simplex hoc cum composito copules: homo ipse phreniticus, affectus phrenitis nominat. Quēadmodum et homo imple, ne animal rationale mortale dicamus, breuitatis causa, homo est nominatus. ipso hominis vocabulo orationis vim quādam comprehendente. Atq; id est, quod veteres philosophi orationem nominis dicere appellant. Cæterum, non ducunt in infinitum: sed vsq; ad simplicia subeunt. Nam cum hominem in animal & rationale & mortale solueris: postea ipsum animal solues in substantiam sensilem. At non ipsam substantiam amplius soluere poteris, nec etiam sensile. Quippe simplex primūq; est horum vtrūq;. Quo fit, vt mihi mirari subeat, de ijs qui phreniticum & hominem esse concedunt: morbū vero & animal esse, non concedunt. Quippe, qd̄ pinde est, ac si cōposita esse des: de simplicibus dubites. quasi nō priora cōpositis natura, simplicia sint. At nō vidi inq; ipm p se aīal.

D.iiiij.

Exercet le
ctore in ex
emplis.

⁹. suas spes quid sit
Simplicia
compositis
natura esse
priora.

Sed nec hominē insulse vidisti. Et tamen te ipsum ais hominē esse. An illud fateberis animal autem esse te nō fateberis? Nusq̃ inquit vidi per se morbū. Sed nec phrenitim vnq̃ solam vidisti. Sed in Thione, aut Dione, aut alio quopiam homine. Quare hoc plane puerile est. eo quod nusq̃ morbum ipsum per se solū videris; ideo putare morbū non esse. Quippe ita nec febrim, nec phrenitim, nec aliud quippiā id genus esse dabis, vt quorū nullū vsq̃ ipsum per se solū videris. Sane expediebat potius nō ita: sed vt dictū supra est, a rebus ipsis cōpisse, cogitationeq̃ ipsa spectasse, quot essent in totū simplicia. Mox proprio nomine, cuiq̃ imposito, ex ipsis iam compositanectere. Ergo subiecto corpori vnū hoc primū insit, quod sentit. Num cui id inest, animal nō appellabis non, inquires. Atqui de nomine hoc pacto hesitabis. Sed nec sensile corpus esse concedes. Iam ita de rebus ipsis falso opinaberis. At si & corpus aliquod sensile esse, & nomē hoc animal de eius modi corpore dici cōcedes: audebis postea dicere animal nihil esse? Ergo nec album aliquid erit, nec inambulans nec currens. Quippe ab ijs quæ ipsi accidunt, dicitur corpus album, inambulans, et currens. Ipsorū vero accidentium, hoc albedo, illud inambulatio, tertius cursus dicitur. Eodem modo sensus vnū quid est, ex ijs quæ corporibus accidunt. sentiens vero, ipsum est corpus, hoc vero etiam animal nominatur. Quis igitur vbi sentiens corpus aspexit: omisso hoc nomine animal: aliud quærat, quod de eo dicat. Num corpus dūtaxat intelligitur, tanq̃ Centaurus: an res quoq̃ aliqua huic appellationi est subiecta? Patet proculdubio esse subiectam aliquā. Age quid sensus intelligitur ne tantum: an aliquid est eorum quæ corpori insunt? Mihi vero etiam id clarum esse videtur. Nempe sensum vnum esse ex ijs quæ corpori insunt. Atqui si neq̃ corpus tantūmodo intelligitur: sed etiam subsistit: nec etiam sensus. Imo is quoq̃ subsistit: qui fiet vt ambo coniuncta compositum efficiant non ens: nam id iam perridiculum sit corpus quidem esse ac sensum, nihil tamen esse sentiens corpus. Sicut illud magis ridiculum, sentiens quidem corpus esse: animal autem nihil esse. Ceu aliud quiddam animal sit, & non hoc. aut quicq̃ intersit, oratione: an nomine iudicare aliquid velis. Aequē absurdum sit, & morbum negare aliquid esse. Quippe si affectus nihil sit, morbus quoq̃ nihil erit. Sin affectus aliquid esse detur: vtq̃ & morbus aliquid fuerit. Quicūq̃ enim affectus functioni officit, is est morbus. At non potes inquirunt ostendere mihi ipsum per se morbū. Imo nec phrenitim vir bone, nec febrim, quæ tamē nihilominus esse fateris. sicuti multa alia. Nā micrologiā nominū quā philosophi quidā scite sunt cōmenti, sed quæ omnem in vita loquens

di consuetudinē subuertit, sic, vt ne ipsi quidem in suis ipsorum operi-
bus ea vti possint: impræsentiarum omitto. vt qui & alibi de ipsis/dif-
fusius egerim: & in opere de elementis, quæcūq; sunt necessaria, dixe-
rim. Intelligo autem micrologian, qua diuidunt in genera, græca illa
ἐν ὅπῳ, & ὑπάρχον, et τὸ ὑφ' ὧν. latine ens, & subsistens, huc subsistans dixe-
ris. Quippe quæ translaticie nobis, tum hic, tum in sequentibus lati-
ne ponentur. Vt autē omnes in omnibus refutem, fieri omnino nō po-
rest. Sed enim quod non modo propria morbi notio sit: sed etiam res
aliqua subiecta, quæ hanc appellationē sit sortita, satisfaciant ad præ-
sens quæ hætenus sunt dicta. Clarius autem idem ipsum in progres-
su sermonis intelligetur: vbi de primis indicationib; absoluta dispu-
tatio erit. Quæcūq; vero nūc dicta de morbo sunt, ea mihi & de sym-
ptomate, & passione esse dicta censeo. Præterea sanitate, & paritate,
et robore, & potentia, omnibusq; alijs quorū nomina, & notiones
de rebus quibusdam subiectis sunt dicta. Omnia namq; hec
corporibus insunt, partim vt affectus: partim vt actio-
nes: partim vt passiones. Præterea quædam ceu
naturaliter insunt, quædam, ceu præter
naturā. Indicatio quoq; ex lingua
lis eorum seorsum prebetur.
a plurimis tamen
prætermissa.

GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER TERTIVS.

Igitur Hiero, indicatio quæ ab ipsa rei natura primū oritur: quod agendum sit, inuenit: necesse est, remediorū inueniendorum initium/ex morborum ipsorum natura sumi. Si quidem absurdum sit, aliud esse quod curandi rationem præscribat: aliud quod curetur. Etenim, indicare de se quicq; magis potest: quā de alio. Hoc autem clarius fiet in sequentib⁹. Verū quoniā omnibus in confesso est, primas indicationes/ex affectib⁹ esse sumendas: certe laborandum pluribus frustra non est: vt hinc esse incipiendum doceam. Illud potius monstrare tentemus, neq; totum hoc esse, nec prorsus magnā aliquam partem, veluti methodici putāt. sed minimā, & tātum initiū. Igitur iidem ipsi aiunt, calculū qui in vesica sit, propterea quod toto genere præter naturā sit, ablationē sui indicare. Ad eundem modum verrucas, & myrmecyas, & atheromata, & steatomata, & meliceridas, & alia id genus. At intestinum quod iam in scrotum decidit, omniaq; quæ luxata sūt, quod videlicet loci gratia præter naturam se habent: reponenda se in suum locum docent. Atqui tantum abest, vt horum quippiam artificij cuiusq; sit: vt etiam priuato rum cuiq; patere possit. Quippe qui membrū quod luxatū sentiunt: reduci in artus iubent. Præterea verrucā tolli. & vlcus ad cicatricem duci. & aluum fluētē sisti. Verum quibus hec rationibus fiant, id sane nesciunt. Atq; id est quod adijci a medico debet. Itaq; indicatio quæ a morbis sumitur: principium tantum est, & (vt sic dicam) carcer, vnde medēdi ratio promouet. Nulla prorsus ipsius medicinæ artis adhuc portio, aut certe nec magna, nec propria, sed quæ etiā plebei sit communis. Ergo cui facultas est, illa inueniendi, ex quibus perfici possit quod a prima indicatione suggeritur, is merito morborum est curator. Qui si per experientiam inuenit, obseruator & empiricus est nominandus. Sin ratione quadā et methodo: logicus, & methodicus, & dogmaticus. Ergo plebeius quidem (altius enim idem repetēdū est) medicum adit, reponi sibi mēbrum iubens, aut os, quod forte fractum est, formari atq; componi, aut melicerida sibi tolli. Verum, quo pacto horum quodq; perageretur, id sane inuenire medicinæ artis est munus. Ac empirici quidem, per experientiam inueniri omnia contendunt.

Indicatio
nem quæ a
morbo su-
mit principiū tantum
esse metho-
di quæ de
medēdo in-
stituitur.

scrotum

Carcer, i. p. p. p.

Hūc demū
medicū esse
qui pficere
ea possit, q̄
prima indi-
catio p̄scri-
bit.

Nos partim experientia: partim ratione. Cum neq̃ illa inuenire omnia queat, neq̃ sola ratio. Veruntamē, cōfusam mixtāq̃ tradēdam esse doctrinā, nō censemus. Sed seorsum empiricam, & seorsum logicam, quo facile appareat, quā habeat vtraq̃ vim. Nunc vero de ea quæ ratione paritur, inuentione dicere statuimus. Num igitur est nobis methodus aliqua, qua vsis, inuenire prædictorū singula liceat. dico, quod superuacaneū genere sit, adimere. & quod motum loco sit, id proprio loco reddere. & quod vnitatis solutū sit, vnire. An empiricen ad hæc requiremus? Ego sane methodum esse aliquam, qua quæsitā inuenias, plane mihi persuasi. Eiusq̃ principium esse, id quod singuli morbi faciendum dicant, vnitatis nanq̃ solutio, vnitionē postulat. Ea in osse, fractura dicitur, græce, catagma. In carnosā parte, vlcus. Sicuti etiam vulnus, & ruptio, quod rhegma, & cōuulsio, qđ spasma dicit̃. Vulnus quidē, solutio quædam ex vulnerādo in carnosā parte relicta. Ruptio et cōuulsio, citra vulnerationem facta. prior enim carnosæ partis diuisio est. posterior neruosæ. His omnibus vnitio moliēda indicatur. quæ an præstari vbiq̃ possit, an in multis non possit, hoc vtiq̃ inter noscere primū iam hominis artificis est. Quippe nemo plebeius nouit, nec neruosā, trāsuerſi septi partē, nec intestina tenuia, nō posse quem indicant finē recipere. Sed & de præpucio, & de tenui buccarū parte, quod similiter se habet idem ignorat. Præterea, an caries ī osse, quæ Tæxedon, græce dicitur, sanari queat, sicut erosio in carne, cōpertum nō habet. Iam an coalescere fractura possit, veluti vulnus. Præterea, an callo adglutinari possit, certum nō intelligit. Pari modo in capitis fracturis, vulgus omnino non nouit, sit ne expectāda calli generatio, an aliter curandum. Porro, multo adhuc magis ignorat, an corde vulnerato, aut pulmone, aut ventriculo, aut iocinere, fiducia sanationis sit. Nec in sūma, quicq̃ vltra primā indicationē vulgaris quisq̃ nouit. Itaq̃ hoc ipsum primū artis est opus, vt intelligas, sperare ne, id quo tēdis debeas: an secus. Eius rei duplex cognitio est, nec potest addi ratio tertia. Altera per experientiā, cui longo vsu est opus. Altera per ipsius rei naturam, siquidem hæc tum cuiusq̃ particulæ substantiam æstimabit: tum actionem, tum vsum, sitūq̃. A quibus procedens, non solum quod sanari nō potest, præuidebit: sed etiam quod recipere sanitatem potest, de inueniendis ei remedijs deliberabit. Constat autē, quod a simplicissimis incipiet. Porro nihil est simplicius vlcere, quod in summa carnosā parte sit. Huius ergo si quidem vlcus tantum se an liceat sit: curationis finis vnitio est. Sin etiam cum cauitate sit: duplex eius propositus est finis. Sicuti etiam duplex est affectus. Nēpe vlcus, qđ est vnitatis solutio: & cauitas, quæ ex amissa aliqua animalis propria

fractura
Vluis
Vulnus
Ruptio
Conuulsio

catagma.

rhegma.

spasma.

Cui no incipiat maior

S. mirationis

Primū ar

tis opus eē

vt itelligas

sperādū ne

sit qđ desti

nes.

Dupliciter

itelligi pos

se an liceat

qđ destines

sperare.

De vlcere,

In metho-
dicos.

Sarcoticon

Disputatio
cū Empiri-
co.
Cephalicō

substantia est cōtracta. In quo genere fieri interim nō potest, vt alteri⁹ propositarū finīū sis compos. veluti si non modo caro ipsa: sed etiam subditum illi os perierit. Quippe impleri ad vnguē cauitas eiusmodi non potest. cicatrice induci certe potest. Sed hęc vlcēis sanatio est. Cauitas insanabilis remanebit. Hoc igitur ipsum aut per experiētā, aut rationis ope dignosci oportebit. At Thessalus nec his vtitur, nec tertium quicq̃ adiicit. & tamen nugari non erubescit. sed id mittamus. Illud potius doceat imitator Thessali medicus, quo pacto cauū i car- nosa parte vlcus, nullo ex ijs quæ subsunt lēso, sanabimus. Sarcotico (inquit) medicamento, id est, quod carne impleat, iposito. Bene sane, magna facilitas, fortasse autē stupiditas potius erat dicendum, si cum sarcoticū dixit: satisfecisse se quæstioni putat. Quippe, si sarcoticū iā scimus, quid amplius requirimus? Dic nobis, quod illud sarcoticon sit, quo es vsurus. Thus reor inquires, aut iris, aut aristolochia, aut erui farina, aut panax. Nam de siccis medicamentis principio mentio- nem faciam. Age igitur, hęc medicamenta quo pacto inuenisti? Expe- rientia inquis. Quid igitur est, quod per te amplius est adiectum. Si quidem quod cauum implendū sit, id quidē vel priuatus quisq̃ nouit. At ex quibus id, & p quæ medicamenta fiat, experientia docuit. Thes- salus vero nec vt empiricus, nec vt logicus medicamentum id nouit. Vt empiricus, quia videlicet nō vult. Vt logicus, quia nō potest. Nā ego eum, vt empiricum id scire, plane noui. Cū enim duo sint omnis inuentionis instrumenta. (Nempe experientia & ratio) qui qd̃ inuē- tum est nouit, sed tamen rationem eius dicere in promptu non habet: is prodit se per experientiam id inuenisse. vt igitur quantū erret in- telligat: aurium nobis operā paulisper accōmodet. Volo enim pau- cis cum solius experiētiae professore agere. Etenim hunc quoq̃ dice- re par est, quo pacto siccum hoc, quod carnem producat, medicamen- tum inuenit. quod vtiq̃ cephalicon nominant. Porro componitur id ex iride & aristolochia, & eruo, & thure, & manna. i. cortice thuris. Est autem, & aliud, quod præter iam dicta corticem panacis recipit. Sicuti etiam aliud, cui elota cadmia admiscetur. Dicat itaq̃ mihi, hęc quomodo sint inuenta. Et quid (inquit) attinet de inuentione eorum quærere, ac non recte potius inuentis vti? Atq̃ hęc quidem ab initio statim respondent. Post vero interim ex somnijs inueniri posse talia dicunt: interim forte quapiam aliud fuisse, in aliud effusum. Mox ali- quē vti mixto ausum. Cæterū fiduciæ eius spem nō dicunt. Hęc igit manifestæ sunt nugæ. Tertius his inueniendi modus plane est ratio- nalis. Si quidem simplicium illorum quispiam vnūquodq̃ vt sarcoti- cū expertus, mox carnē aliquando non facere cernens: ratione depre-

hendit, nō omni naturæ eorum quodq; competere. Si enim cui aristo-
lochia vlcus carne non impleuit: huic itus cōtulit, Cui thus nō pro-
fuit, huic iris adnota, fuit utilis: rationabile erat (arbitror) non om-
nes ab omnib; similiter affici. Hoc ybi semel in ratiocinationē venit:
optimum factu est visum: q̄ plurima eiusdem speciei in idem miscere,
quo nulli corporis naturæ deesset, quod cōueniat. Atqui amice in cō-
mixtis speciebus nō seruatur actio suæ cuiusq; substantiæ. sic, vt i vna-
quaq; substantiæ specie nō desit quod morbo curando conueniat. Nā
si aut corporis naturam inuenire possent, aut adhibiti medicamenti
vim: non esset fortasse ijs tali varietate opus, vt quibus vnū illud me-
dicamentū quod vni corpori conueniret, inuenire in promptu esset.
Nunc cum ignorant vtrūq; parum recte omnia miscent, vnum scilicet
quod omnibus naturis quadret, moliri medicamentum studētes. Hāc
ego componendorum medicamentorum rationem, primis illis medi-
cis excogitatam arbitror, atq; vt antiquū inuentum recipio. Caterū,
tantum eam a vera medicinali methodo abesse reor: quanto certe ra-
tionabilior est transfusis in se mutuo cribris. Quippe nisi illud pri-
mum cogitet, solius se compositionis, quæ ex similibus spæcie medi-
camentis conflatur, non eius quæ ex cōtrarijs initur, methodum di-
xisse, Mox in eius miscellæ multitudine vnum fortasse esse medica-
mentum, quod laboranti sit utile, fortasse vero nec vnum, contra, se-
ptem octoue, quæ ex vsu non sint, ita vt pluribus numeris obsit eius-
modi medicamentum, quā prosit: hæc inquā nisi reputet: plus eū igno-
rare negotij, quā nouisse dixerim. Oleum nāq; cauo vulnere infusum,
aduersissimū omniū medicamentum est. Cum si ita mederi velis, vsu
ipso intelliges, sordidum ac male olens vlcus fieri. Quod si tempus
quoq; anni calidius sit, ac vitio mali succi homo laboret, aut fluxioni-
bus obnoxius natura sit, aut etiam in viētus ratione delinquat: timor
est ne illi pars ea computrescat, in qua vlcus est factū. Timor vero est,
& si cera siue sola, siue in oleo soluta vtare. Atq; hæc quidem putresce-
re vlcus facient. At si eruginem ad leuorem tunsam insperges: ea qua-
dem nullo modo putrefaciet, dolorem tamen ac rosionem inferet non
paruam. Præterea exedet, ac phlegmonem excitabit. Quod si largius
vtere, conuulsionē quoq; accerset. Quoniam igitur neq; oleum, neq;
erugo, neq; cera, cauum vlcus implere carne potest: constat, quod ex
ijs qui experiētiam profitentur, nemo vsquā ea miscebit. At ego sane
hæc miscebo. Imo debita mensura, non hæc modo: verum etiam alia
mille pharmaca, ex ijs quæ cauo vlceri sunt inimica. Quippe, si non
ijsdem facultatibus lædūt, sed quodāmodo contrarijs: imparia quidē
immodicaq; profecto fuerint, vt ad cauum vlcus implendum. Verum

*Cui propositum medicamentum
interdixit, recipi.*

*33 0310-X9
1917-8 51
.311*

ronyloib

Copositi medicinalia 20.

METHO. MEDEN. GALENI

Sarcoticon
ex oleo ce-
ra & ærugi-
ne.

In metho-
dicos.

quidem

Idiosyncri-
sia.

quæadmodum ex duobus temperamentis immodicis: vnum efficiatur modicum, id in medicamentorum componendorum rationibus docui-
mus. Non est igitur difficile, ex oleo, cera, & æruginē medicamentum quod carnem producat, conficere. Si enim noris, eiusmodi vlcus me-
diocriter ficcandum esse: non siccare autem nec ceram, nec oleū: utiq;
intelliges, nec alterum seorsum, nec ambo simul, cauum vlcus imple-
re posse. Imo vero nec æruginem solam, ut quæ imodice siccet. Ergo
si omnia miscueris: modice siccum efficere medicamentum poteris.
Quis vero cuiusq; esse modus debeat, id mihi in libris qui de medica-
mentorum compositione sunt inscripti, iam traditum est. Nunc quoq;
si res postulet, indicabitur in sermonis progressu. Nam primum om-
nium abigendus mihi a sequentibus libris amethodus iste Thessalus
est. sed indicato prius illi, quantū a recto aberret. Nam prudenti, vel
quæ nunc dicta sunt, satis ostenderint, qualis esse debeat medendi me-
thodus. Verum, non est cum talibus sermo. Itaq; etiam necesse est, cū
illis adhuc disputemus, hinc sumpto initio. Omnis, quæ præter natu-
ram est cauitas: impleri postulat. Quare, & quæ in carnosa etiam acci-
dit parte. Ipsa vero impletio, inueniendorum remediorum finis quo-
tenditur est. Ut vero quæ impleant inuenias, & multa ratione opus est,
et multiplici particulatim indicatione, & methodo rationali exacta.
Etenim, sæpe vidisti difficilia sanatu vlcera curare nequiuisse, nec eos
qui experientiam profitentur, istos inquam qui remedijs scatent, nec
etiam eos qui rationem sibi vindicant omnes (Quippe Thessalij isti,
quos methodicos nominant) sunt autē reuera a methodo alieni, tanq;
asini lyram, ne ad audiendam eiusmodi speculationem sunt idonei:
nedum quod rectum est, ratione inueniant. Vidisti autem subinde, in
eiusmodi vlceribus empiricos quidem, alias se ad aliud medicamen-
tum transferre. Cum nulla profecto ratio transitum ipsum mōstraret.
Verum, quoniā multa sunt experti, quæ cauum vlcus impleant, ipsam
vero ut idem vocant idiosyncrisian, i. corporum proprietatē, in qua
singula eorū pollere sunt visa, nec agnoscere, nec meminisse possunt:
ideo nunc quoq; ad quod se transferant non intelligentes, sed speran-
tes, in multis particularibus experiendis, obiter quod conueniat om-
nino inuentum iri: alias ad aliud transiliunt, fortunæ potius, quā ra-
tioni eius qd cōducatur inuentione permessa. Similes his sunt, tametsi
id nolunt, & qui ex dogmaticis, ad naturalia corporū principia subia-
re ratione nō valuerunt. Quippe hi (ut ante ostendimus) ex dimidio
empirici sunt. De istis vero amethodis Thessalijs, quid etiā loquar?
Soli igitur hi, qui vera methodo curant, tum singulis id genus vlceri-
bus idonea medicamenta, & viduum aptum inueniunt: tū liquidissime

rebus ipsis ostendunt, quantopere conducatur, quantumq; ad medendū lumē præstet, ipsa de natura tractatio. Etenim prætermitti negligiq; aliquando quod vtile sit, his qui ab alio pharmaco ad aliud assidue transeunt: non semel tibi ostendi, vno aliquo ex medicamentis quib⁹ illi fuerāt vsi, eiusmodi vlceribus sanatis. Spreta vero eiusmodi medicamenti facultas ab ijs merito est, quod videlicet & propter intempestinum vsu non solum non prodesse: sed etiam obesse est visum, & quod in primo vsu nihil aliquando quod esset euidens, effecit. Vidisti porro non minus oculorū nos grauissimos dolores sanare, aut balneo, aut vini portione, aut fomentis, aut sanguinis missione, aut purgatione, quibus nihil aliud adhibet medicorum vulgus: q̄ medicamenta hæc, quæ ex opio, & mandragora, & hyoscyamo fiunt. Maxima plane oculorū perniciem. vtpote quæ nulla re alia illius ad præsens leniminis speciem præstant: q̄ quod ipsum sensum enecant. Multosq; nosti ab eiusmodi medicamentorum vsu, cum liberalius fuissent admota, nunq̄ postea naturalem statū recepisse. Sed ex his principio quidem, cōfule atq; ægre vidisse, tempore vero, suffusione quam hypochysin, vocant, vel pupillæ nimia dilatatione, quā mydriasin, appellant, vel tabe, vel corrugatione, quam rhytidasin, vocant, occupatos. Nosti profecto non minus & illud, cū ab ephebis vsq; mecum sis versatus, nec sub vllō me vsq; præceptore vidisse, eiusmodi opus: sed id per meratione excogitasse, & quā longo tempore aphorismum illum, Dolores oculorum meri potio, vel balneum, vel fomentū, vel vena incisa, vel purgatio tollit, consyderauerim. Quamq; ex reliqua Hippocratis diligentia sperarim, ne in hoc quidem vel falsum quippiam, vel quod fieri nō possit, præcipi. Idq; fuisse quod me ad inquisitionem incitauit. quoad ipsa Hippocratis insistens via, inueni, quo pacto discernere, quādo, quomodoq; dictorum quoq; sit vtendum. Qua ratione multis qui talia viderunt, manifestum feci, quanta medicinalis methodi vis sit. quanti q; mali occasio fuerint, qui non seruata veteri medicina: nouas sectas condiderint. Itaq; & vos me quamq; a principio recusantem: orando tamen impulistis, omne hoc opus tractandum susciperem. Quod deos precor, alijs quoq; hominib⁹ sit vsui. Certe exiguam spem habeo, propter eum qui nunc regnat bonarum artium contemptum, diuitiarum vero existimationis & ciuilis potentie admirationem. Ad quæ quisquis se conuertit, is nulla in re veritatem inuenire poterit. Verum hæc prout deo placebit: ita finiuntur. At nos medendi methodum, quæ veteribus quidem exulta est, nunc vero neglecta iacet, pro virili restituemus, repetita nimirū quæ de cauo vlcere inchoauimus disputatione. Ac de prima quidem inue-

Stupefaciē
tium noxa.

Hypochy
sis.
Mydriasis
Rhytidās
sis.

tione eorū, quæ eiusmodi vlcus carne impleant: satisfaciāt quæ paulo
 ante diximus, concedamusq; si libet empiricis quæ dicunt omnia. At
 Cur empirici vbi pri ne indicare conabor. quæadmodum empirici, vbi solenne cuiq; medi-
 us medica camentum nihil profecit: apte ad aliud, certaq; ratione transire nescia-
 mentū non ant. Atq; id iure accidit. Siquidem cum causam improspere successus
 pfecit, trāsi prioris medicamenti ignorent: nec quo eam in secundo declinent, ha-
 re ad aliud bent. Quippe cum causam ignorent, cur munere suo medicina funga-
 ratione nō tur, nec cur fallat intelligere valent. Hoc vero ignorato, neq; ad aliud
 possint. transire rationabiliter possunt. Quando nec in illo vitare eandē cau-
 Cui vlce sam possunt. Agedum igitur, ipsi iam Hippocraticam veramq; cau-
 ris sanandi vlceris sanandi methodum, tradamus. Porro hanc ab ipsa rei substā-
 vera metho tia ordiri oportet. Itaq; qm̄ in cauo vlcere id nobis proponitur, vt
 dus. caro quæ periit restituatur: scire licet generandæ carnis materiā, san-
 Generādæ guinem bonum esse, opificem authorēq; naturam. Verū non satis est
 carnis san- naturam dixisse, nisi etiam quorum natura, sit adiectum, & vbi. Con-
 guinē mate stat autem quod subiectorum corporum quibus super induci caro de-
 riā eē. opi bet, natura ipsa gignendæ carnis opifex est. Porro cuiusq; corporis
 ficē, naturā natura monstrata est ex calidi, frigidi, humidi, ac sicci tēperatura cō-
 Quorū na sistere. Quare manifestum est, iustum horum temperamentum in sub-
 tura carnē iectis particulis quibus restitutori deficientem carnem sumus: opifi-
 gignat. cis habere rationem. Ac primū quidem in omni cauo vlcere, duo illa
 Vnde con- consyderanda nobis sunt, & quod subiectum est, iusta ne temperie sit,
 flet cuiusq; id est an secundum naturā se habeat. (Quippe monstratum est, sanita-
 corporis tem in similiaribus corporibus ipsarum quatuor qualitatum esse tē-
 natura. periem). Et præterea sanguis qui influit, bonus ne an modicus sit. Si
 igitur horum alterutrum vitiosum sit: multi sane affectus præter natu-
 ram existunt. Nobis tamen vna cauitas in carnoso membro proponi-
 tur. Fingamus igitur, & sanam esse partem: & sanguinis cōfluxum ci-
 Duplex ex tra vllum, vel in qualitate, vel quantitate vitium. Porro his ita se ha-
 cremētū in bentibus, nihil est præterea quod obstat, quominus prima carnis ge-
 alimēti mu neratio prospere contingat. idq; nullius externi medicamenti ope.
 tatione per Quippe, causis ambabus vnde nascitur præsentibus, nulloq; extrin-
 vniuersum secus quod impediāt obstante: nō potest prohiberi carnis generatio.
 corpus pro Verum in ipsa primæ carnis generatione duplex prouenire excremē-
 uenire. tum necesse est. veluti etiā in cōmētarijs de natura docuimus. Quod
 Inuisibilis omnē qualitatis alimēti mutationem alterum crassius, alterū tenuius
 pspiratio excrementum sequitur. His excrementis etiam per vniuersum corpus
 quō reddat semper prouenientibus, quod tenuius est, ipsa inuisibilis est peripi-
 visibilis. ratio. Quæ etiā subinde fit visibilis, quoties vel naturalis calor lan-

guet, vel nutrimento vtitur q̄ iustum sit ampliore, vel motus quispia
vehementior animali contigit. Alterū est sordes quæ in summo cor-
pore nostro colligitur. Quinetiam in vlceribus tenuius excremen-
tum, sanies, græce ichor appellatur. Quod crassum est, sordes. Ac ex
tenui quidem excremento, vlcus humidum redditur, ex crasso sordi-
dum. Eoq̄ duplicibus medicamentis eget, vtiq̄ vt humidū est siccan-
tibus, vt sordidum quæ expurgent. Ergo cum nullo vnq̄ tempore na-
tura cesset: certe nec tempus vllum erit, in quo nō ambo hæc in cauo
vlcere colligentur. Quare nec tempus vllum erit, in quo non vtrūq̄
medicamentorum genus desyderabit. vtiq̄ & quod siccet & quod ex-
purget. Ac cuiusmodi quidem genere esse medicamentum debet: in-
uentum iam est. Verum, non est id satis. Siquidem, specie aliqua inue-
ta est opus, quæ sit vlceri admoenda. Hæc igitur, quomodo, & qua
methodo inuenietur? Nempe ea quæ in libris de simplicium medi-
camentorum viribus est tradita. Ostendimus namq̄ in his quædam
medicamēta siccare, quædam humectare, quædam refrigerare, quæ-
dam calfacere. Nonnulla per coniugationem vel calfacere & siccare,
vel frigefacere & humectare, vel calfacere & humectare, vel refri-
gerare & siccare. esseq̄ in singulis eorum maioris minorisq̄ ratio-
nem, multitudine sane infinitam. Cæterum ad vsū medicinale, li-
mitibus qui facile comprehendantur, circumscriptam. Primo quorū-
dam in his, & secundo, & tertio, & quarto statuto ordine, graduue.
Cuius igitur ordinis erit medicamentum quod carni producendæ
sit aptū, quodq̄ modice tū siccare debere, tum detergere proposuimus.
Certe primi ordinis. Quippe qd̄ super hūc fuerit, ita, vt nō modo
humoris, qui influit redundantia cōsumat: sed etiā affluentē sangui-
nē populet: id refici carnē, ceu materiē eius absumens, prohibebit.
Porro talia esse ostēsū est. Thus, & ordeacea, & fabacea, & erui fa-
rinā, & iri, & aristolochiam, & cadmiā, & panacē, & pompholygē.
Omnia vero hæc, tum maioris minorisq̄ discrimine inter se disti-
dere: tum alia eorū simplices qualitates vincentes habere. Alia com-
positas, monstratum est. Siquidem aristolochia, & panax, tum
cæteris plus siccant, tum natura magis calent. Ordeacea fabarum-
q̄ farina multo his minus siccant, nec vllum calorem optinent.
Thus modice calet, minus tamen illis siccant. Adeo vt qualdam cor-
porum naturas omnino non siccet. Erui farina & iris, horum atq̄
aristolochias & panacis medium locum tenent. Verum quod sermo
noster vtiliter attigit, denuo repetam. Quippe thus in humida cor-
poris natura carnē pducere potest. In sicca nō potest. Scire namq̄ licet
duas esse primarum indicationū differentias. Quod secundum natu-

Nō satis eē
medicamē-
ti gen^o, nisi
inuenta sit
& species.

Quatuor gradus, medi-
nari

Cuius ordi-
nis siccatiū
detergentiū
q̄ sit, quod
carnē pro-
ducat.

Duas esse
primarum
indicatio-
num differe-
rentias.

Contemplatio
 ram se habet, custodiam sui indicante, & propterea quæ similia sui
 sint postulante: quod præter naturam est, sublationem sui, eoq; con-
 traria requirente. Perit enim quidq; in contrarium, & a contrario.
 Atq; vlcus quidem quo est humidius: eo sane medicamento quod ma-
 gis siccet, indiget. Corporis vero natura quanto est humidior: tanto
 quod minus siccet, medicamentum postulat. Quare, si qua sunt vlce-
 ra, quibus par est humiditas: quod in sicciore corporis temperamen-
 to consistit, utiq; magis siccari postulat: quod in humidior, hoc sa-
 ne minus: quo natura naturæ interest. Siquidem productam carnem,
 ei quæ præfuit, similem esse oportet. Vbi igitur pristina sicciior fuit,
 nouellam quoq; sicciorem fieri conueniet. Quare vberius hæc siccari.
 Quantoq; magis sicca fuerit: tanto quod admouetur medica-
 mentum, magis siccam facultatem habere debet. At in humidior
 natura, tanto rursus ijs quæ minus siccant medicamenti est opus:
 quanto caro ipsa minus est sicca. Thus igitur vt ad humani corpo-
 ris naturam eiusmodi optinet temperamentum. Quod cum tempera-
 tis & medijs naturis consentit, humidiores paulo liberalius siccant.
 Aequè sane vt quæ ad summū sunt sicca: ijs paulo est humidior. Me-
 rito itaq; thus in quibusdam, tum vlceribus tum naturis, pus quidē
 mouet, carnem non producit. in quibusdam etiam carnem producit.
 Itaq; si obseruaueris, rationi respondere euenta deprehendes. In
 humidior nanq; natura producere carnem potest. In sicciore non
 potest. Præterea in modice humidis vlceribus carnem efficere pos-
 test. In ijs quæ præhumida sunt, prorsus non potest. Vides ne igitur
 clarissime, qui recta methodo curare vlcus velit: quot huic theore-
 matis sit opus? Nam postq̃ inuentum est, humorem omnino huic vi-
 tio inesse: utiq; siccans parandum medicamentum indicauit. At quo-
 niam ipsorum siccantium quædam magis siccant, quædam minus,
 partim ex vlcerum diuersitate, partim ex ægri natura, quod expedit
 est desumptum. Itaq; non modo de corporis natura meditatus sit o-
 portet, quisquis commode sanare vlcus debet: verum etiam diligen-
 ter speculationem omnem de medicamenti didicisse. tum sicci hu-
 midiq; corporum temperamenti notas callere. Contemplare igi-
 tur, quanta sit methodicorum istorum pronuntiandi temeritas. qui
 In metho- vnum id sibi ad cauum vlcus sanandum satisfacere putant, si sciant
 dicos. quod carne est implendum. Non enim in hoc curandi ratio consi-
 stit. imo in eo inueniendo quod carne sit impleturum. At quod
 Empiricos implebit, iam inquit experientia est inuentum. Dic proinde, &
 expientias quod sanabit, inuentum experientia esse, nec frustra gloriare,
 limitare. nec methodum extolle. Quamquā apud ipsos quoq; empiricos

experientia quæ sine certa limitatione sit, damnatur. Scribunt namque
 in commentarijs de medicamentis ad hunc modum. Emplastrum ad
 eos qui molli sunt corpore, & pueros & mulieres. Noruntque, thus
 in naturis eiusmodi carnem in cauis vlceribus, (modo aliud nullum
 symptoma sit) producere, eademque implere. Vtrum tamen eiusmodi
 corpora humida sint, atque iccirco modice siccantia desyderent, an
 alia euentus causa sit: sane non norunt. Rursus enim ad senilia cor-
 pora aliud scriptum medicamentum inuenies, aliudque ad ea vlcera,
 quæ ægre ad cicatricem veniunt, orasque prætumidas habent, quæ
 ochthodes græci vocant. multasque alias discretiones in omnibus suis
 medendi commentarijs scribunt. Quibus quoad licet, ad curandæ
 naturæ proprietatem appositum pharmacum inueniunt. Quippe
 discretiones in quaque arte proprium a communi secernere conantur.
 quantoque plura quis discreuerit/limitaueritque: eo propius ad pro-
 prietatem accedit. Ipsum vero ad vnguem proprium, nec scribi om-
 nino potest, nec dici. Eoque tum empirici ij qui in arte fuere diligen-
 tissimi, tum dogmatici fere omnes, fatentur, nullam scribi posse cu-
 rationem ad vnguem exactam. Sed id quod ad coniecturam de labo-
 rantis natura desyderatur, alij ex proprio cuiusque medentium vsu:
 alij ex ratiocinando adiiciendum esse affirmant. Nemo tamen eo-
 rum adeo fuit preceps, vt omni vlceri cauo vnam se habere medici-
 nam, quæ carnem restituerit, profiteretur. Non enim apud vllum in-
 uenies eiusmodi pharmacum, quod omne vlcus cauum sanet. Imo
 pro modo humoris/sordisque, atque ipsa laborantis natura: immutan-
 dum medicamentum esse. Missa ergo hic methodicorum impuden-
 tia: age, videamus quid empirici dicant, qui ex proprio cuiusque vsu
 exercitationeque adiiciendum aliquid censent, ad propria laboranti
 inuenienda remedia. Siquidem (vt sæpe diximus) nulla est in arte
 medica, nec res, nec medela, quæ specie dicibilis non sit. Sed quod
 nec dici nec scribi/nec omnino præcipi potest: id quantitas in quo
 scribi nec
 nec dici nec scribi/nec omnino præcipi potest: id quantitas in quo
 scribi nec
 quæ est. Nam in vlceribus humor & sordes dici possunt: quantitas præcipi po-
 in neutro dici potest. quamque hic quoque accedere propius ad indi-
 candam eam studemus, exiguum copiosamque sordem dicentes. præ-
 terea tenuem, & crassam, & prorsus multam, & admodum paucam, &
 quæ est.
 mediocrē, & cōpetentē, aliterque ad hunc modum varie nominantes. Quanto pe-
 quo videlicet quæ proxime licet, ad quantitatem indicandam accedam. Dili-
 genter igitur attendas nunc velim, vt intellegas, quantum præstet metho-
 quiduis: quæ sola experientia facere. Esto namque notum sit, hoc vel illud
 pharmacum ad cauum vlcus implendum facultatem habere, in ijs qui vt nos
 loquimur, humidiores sunt temperamento; vt obseruator, & empiricus, facere.

qui molli sunt carne ac mulieribus & pueris. deinde nunc tali admo-
tum, nihil proffit. Nos igitur cuius causa nihil profuit, inuestigabi-
mus, atq; hanc, in duo æstimanda reducemus. Nam aut parcius sicca-
uit medicamentum: aut nimium. horūq; notas habebimus, sordem &
saniem. Nam si plusculum sordis sit, totumq; vlcus humidius: intra
modum siccauit. Sin purum & absq; humore cernitur: vltra. Statim
igitur mensuram quoq; excessus defectusq; ex ipso notarum modo in-
telligemus, tantoq; pharmacum quod deinceps applicabitur, vel sic-
cius, vel non tale, admovebimus. Empiricus autem, si admotum cui-
piam medicamentum carnem non restituit: id quidem videt. cæterum
ignarus, parcius ne, an nimium siccando, id euenerit: transire ad alte-
rum non potest. Ad eundem plane modum & Erasistratus Herophi-
lusq; ex dimidio (vt dictum est) dogmatici, male vlcus sanabunt.
Quippe qui ea tantum vitia curare ratione tentant, quæ instrumen-
taliū partium sunt propria. Vlcus (vt iam dictum est) commune si-
miliarium instrumentaliumq; est. ideoq; id quatenus in similaribus
prouenit: eatenus empirice curabunt. Quinetiam, si ea curare ten-
tent quorum substantia omnino periit, aut etiam quæ manca curtaq;
sunt: in his quoq; necesse esse a logice curando multifariam aber-
rent. Si enim quod periit, substantia quæpiam similis sit: necesse
est, eum qui regnendæ huic consulat, totius esse naturæ peritum.
Ac de his quidem post dicetur. Illud interim clarissime ostensum ar-
bitror, non esse cuiusq; probe vlcus curare. primamq; indicationem,
quæ vel plebeis patet, minimam esse curationis partem. Nam & ca-
lorem, frigus, humiditatem, ac siccitatem, actiuas qualitates esse, de-
monstratione accœpisse necesse est. & deinde, quæ nobis tum de tem-
peramentis seorsum dicato volumine sunt scripta: tum quæ huc per-
tinent in alijs voluminibus omnia nouisse. Atq; hætenus quidem de
ulcere cauo sermo est habitus, ipsam tantum cavitatem curantibus
nobis. Siquidem quæ vlcus propria curatio sit, nondum tra-
ditum est. Perficitur autem ea quoq; iuxta eandem methodum.
Non posse medicū si- Quippe quæ tum a laborantis partis temperamento: tum a me-
ne naturali dicamentorum facultate accipitur. Porro ambo hæc a tractatio-
sciētia simi ne de elementis pendent. Etenim nisi illud in methodo concessum
lariū cura sit, quatuor qualitates genituræ corruptelæq; causas esse: nec metho-
tionē iueni dum inchoasse, nec prouexisse, nec absoluisse fas est. At vero vt il-
re, sed nec las agentes mutuo patientesq; ostendas: id ad speculationem de ele-
instrumen- mentis pertinet. Quod igitur in præcedentibus ostendimus: id nunc
taliū saltem præsentī sermone est confirmatum. Nempe nihil posse medicum de
integram. vlla similiarium partium agitare, sine naturali quam vocant scientia.

Verum illic de familiaribus dumtaxat id est ostensum, hic iam sermo noster quodammodo insinuat, ne in ipsis quidem instrumentali-
bus cuiq[ue] integram inuenire curationem licere, qui illam non attigerit. Porro idem in toto opere etiam evidentius monstrabitur. **Vlceris qd**
rum ad ipsam vlceris quod solum consistit curationem transire nunc solū confi-
tempestiuum videtur. Fuerit autem solum, si nec affectus vllus simul stat, cura
adsit, nec symptōma. Esto igitur quæ exulcerata est particula, nec flu-
xione vexata, nec malo succo vitiosa, nec omnino extra naturalem
temperiem, sed nec vlla cavitās adsit, nec vlla cutis amissio. Nam id
quoq[ue] bona pars medicorum præterit. non intelligens, postq[ue] cauum **Duplicē eē**
vlcus carne iam impletum, ac planum effectum, nihilominus tamen in vlcere af-
hiat: duplicem adhuc particulæ affectum superesse, alterum substan-
tiæ cutis amissionem, alterum continui solutionem. Ergo quoties vnū **fectū post**
id habetur, nempe continui solutio, siue ea summæ est cuticulæ (quam **cavitatē ex**
epidermida vocant), siue cutis totius, siue etiam pariter subiectæ car-
nis: vitium quod vlcus dicitur, ita existit, postulatq[ue] tantum agglu-
tinari. Quippe si commissæ simul sint cutis oræ: nihil erit in medio **pletam.**
cutis generis diuersi. quemadmodum in eo quod iam repletum est
planumq[ue] redditum. In hoc enim oræ vlceris se non contingunt, sed
totius vlceratæ partis cutis periit, quam vtq[ue] restituere oportet. At
in eo quod acuto aliquo est diuisum: vna adglutinatio requiritur,
non etiam cutis generatio. Quoties ergo vlceris simplicis propo-
situm sit inuenire curationem: præsumendum in sermone est, diuisam
esse carnosam particulam, citra vllius portionis amissionem. Nam
latum quod cicatrice induci postulat: omnino cuticulam quā epider-
mida græce vocauimus, desiderat. Hanc igitur tum gignere, tum si-
bi vnire oportet. duoq[ue] tibi hoc loco existunt, ad quæ sicuti in cauo
vlcere consilium diriges. Propterea quod affectus ipse geminus in
ambobus est. Quo igitur (ipsorum inquiet forte aliquis) planum
vlcus a cauo discernitur? Si & geminus vtrobiq[ue] est affectus, & gemi-
nus curanti propositus finis: Nempe multitudine amissarum par-
tium. Quippe in cauo vlcere, non ipsa modo periit cuticula: verum
etiam reliqua cutis natura vniuersa, & subiectæ carnis portio ali-
quando non exigua. In repleto vlcere caro non deest: exterius co-
operimentum desideratur. Ac quæ eius generis vlcerum curatio sit,
post dicemus. Nunc eius quod vlcus tantum sit, nec alium vllum af-
fectum adiunctum habet, quænam debita curatio sit, præcipiamus. **Vlceris qd**
Ergo quoniam hic sola diuisio proponitur, diductorum oras vna cō-
iunctas esse oportet. An non id solum: verū etiam coniunctas manere. **solū sit sine**
Potro bifariam simul manent, quæ commissæ sunt. Cum alia per se, **alio affe-**
ratio.

Dupliciter alia ope aliorum subsistant ac maneant. Per se quidem, quæcunq; se
 cōiūcta ma cum concreſcunt ac coaleſcunt. Aliorum ope, et quæ colligantur, &
 nere quæ quæ glutino aliquo tenentur. Ac quæ concreſcant: omnino mollia na
 cōmittant. turaliter ſint oportet. Talis ſane eſt, tum caro ipſa, tum quæcunq; car
 + *et merni / arteria* nea ex ipſa conſtitutione ſunt. Quæcunq; vero dura ſiccaq; ſunt, eo
 rum diuiſæ partes coire ſimul nequeunt, ſed glutinum aliquod vincu
 lumue quo cōmiſſa maneant, requirunt. Et talium quidem ſanatio, in
 ſequentibus præcipietur. Nunc de ijs quæ vniri poſſunt, inceptū ſer
 monem peragamus, hic quoq; ipſam coitionis coaleſcentiæq; cauſam
 Vnitionis inueſtigantes. Eſt vero ſicuti in cauiſ vlceribus, vt caro producat
 effectrix ita in ſimplici vlcere, vt oræ ipſæ ſecum coaleſcant, natura certe cau
 cauſa. ſa. Adeo ſi quæ diſſident, in idem adamiſſim componas, citra omnem
 reliquam extrinſecus molitionem coaleſcunt. Oriturq; tibi iam aliud
 attendendus finis. Nempe orarum adductio, a quo orſus, quibus id
 Oræ vlce efficias inueſtigabis. Quippe aut vinculo ex duobus initijs cir
 ris quib⁹ re cundato, aut futura, aut fibulis (quas græce anēteras vocant) impo
 bus cōmita ſitis: aut horum quibuſdam, aut omnibus, quæ diducta ſunt in idem,
 tantur. adduces. Expedit autem quod circuminiſcitur, neq; molle nimium
 ſit, & algæ ritu fragile, bryodes græce vocant, quo videlicet tuto cō
 tineat: neq; ruruſus ita durum, vt premendo offendat. Tum vero ipſa
 circumductio, nec ita laxa ſit, vt nihil efficiat: nec ita vehemens, vt
 premendo dolorem excitet. Hæc ſi feceris, fueritq; vlcus ſolum, citra
 vitioſum ſuccum, aut fluxionem, aut intemperiem, aut phlegmonem,
 aut aliud quodlibet vitium: proculdubio coibit. At ſi vel præ eius
 magnitudine fieri nequeat, vt diſiunctæ ipſæ partes exacte ad imum
 vſq; ſibi coniungantur, videlicet nec futura, nec fibulis, nec deligatu
 ra pertingere ad eas valente, vel etiam ſanies iam illic ſit collecta,
 vel dolor quiſpiam adiunctus: eiufmodi vlcus ex ſola partiū cōmiſ
 ſione adglutinari omnino non poteſt. Quando quod dolet, plus alia
 quid affluere facit. Atq; etiam, ſi quod affluit, pro iuſto nature modo
 ſe habeat: attamē vires ipſæ partium, quæ tum propter dolorem, tum
 etiam ex vulnere ſunt imbecillæ, ne quod iuſtum eſt ferent, ſed veluti
 ab iniuſto grauabuntur. Atq; hinc omnino ſuperuacua ſanies proue
 niet. mirū etiam niſi & phlegmone. Iam vero ſi etiam citra dolorem
 ſanies in medio adductorum labrorum vlceris interuenerit, aut eti
 am locus quiſq; medius interfuerit, qui ſanie quidē ſit vacu⁹, ſed aere
 plenus: nō poteſt eiufmodi vlcus ſola diſſidentiū partiū cōiunctione
 glutinari. Quādo & ſanies iā vnionē diſpeſcit: & quæ cōiūgēdis ite
 ueniūt loca vacua, interior & laterū fronteſ prohibēt ſe cōtingere. Quæ
 re illæ ſaltē vlceris partes, vt coeant, etiā carne prius impleri naturæ

opera postulant. Porro hæ adeo plane sunt exiguæ, si modo diuisæ
 vlceris partes rite sint coniunctæ: vt vnus diei spatium desyderent,
 aut ad summum bidui. Hoc igitur tempore/medicamento opus est,
 quod particulam siccat, vt & si qua sanies iam subfit: hanc consumat.
 et si qua in vacuum locum influxura est: hanc prohibeat. Nunc igitur/
 medicamentum quod carnem producat & mediocriter siccat: rursus
 mihi ad memoriam reuocabis. vt intelligamus, siccius ne eo esse glu-
 tinatorium debeat: an secus. Sane, quod carnem producit, si totum qui
 confluit sanguinem consumeret: ipsam materiem creandæ carnis adi-
 meret. At glutinatorium, aut omnino carnis generatione nõ eget, aut
 plane exigua, quare plus siccat oportet, quam quod carnem producit.
 Ergo tum hac ratione, tenui quadam differentia inter se dissident:
 tum vero altera non parua. quatenus scilicet quod carnem produ-
 cit, statim etiam detergendi vim optineat oportet, quo non modo re-
 dundantiam humoris siccat: sed etiam sordem auferat. Glutinatori-
 um nec detergeat, nec expurget: sed contra prorsus substantiam om-
 nem in idem cogat. Cuiusmodi facultatem habent medicamenta ea
 quæ austera & astringentia vocantur. Hæc namq; in idem cogendi,
 ac stipandi, non detergendi, neq; purgandi facultatem habent.

Quo fit, vt vbi carni producendæ studemus: maxime cauendum
 sit: a medicamento quod astringat. Vtpote, quod sordem vlceribus
 arctius affigat, q̃ vt facile possit absolui. Vinum igitur omnis vlce-
 ris, qua vlcus est, optimum est medicamentum. Quod, si nec illud
 qua vlcus, sermoni sit adiectum: idem tamen arbitror intelliges.
 Quippe recordationis tantum causa est additum, ne quis obaudi-
 at, non sicut necessarium aliquid definiens. Adeo si memorem te, eo-
 rum omnium, quæ in proximo libro sunt tradita de rebus singulis
 tum nominandis, tum vero subiectis præstiteris: nihil est quod talia
 tibi de cætero definiam. Illud tantum abunde mihi erit, si per singu-
 la eorum simplices affectus a compositis secernam. De quibus mihi
 non nihil prius est dictum. ac nunc nihilominus est dicendum, non
 adeo me hercle rei ipsius causa: quam quod pleriq; medicorum di-
 ctione ipsa decepti, cauum & æquabile/recens & inueteratum, sor-
 didum & purum, liberum phlegmone & phlegmone impeditum,
 putant differentias esse vlcerum. Necesse igitur est distinguere, quæ
 propriæ vlcerum differentia sint, & quæ aliorum affectuum com-
 plexiones. Verum hoc/posterius paulo. Sane solennis veteribus
 doctrina (quæ vtinam nunc esset in vsu) maxime naturalis est.

Quippe ij simplicis cuiusq; affectus propriam curationem dicunt,
 precipuæq; omniũ Hippocrates. Medendi namq; methodus/ad hunc

E.iiij.

vinum s3, vt paulo 7.

Glutinatori-
 rij & carne
 producētis
 differentia.

apud et supflud et tepid

Vinum, solum optiz medicamentum

modum bellissime procedet. Si de singulis simplicibus seorsum præceperim⁹, post deinde de cōpositis omnibus alterā aliquā methodū indicauerimus. Veluti enim si duo vere essent in vītus ratione morbi, clausum & fluens, i. qui in retentione & fluore spectaretur, cū seorsum vtriusq; curationem dixissemus, de coniunctione amborum esset agendum, sicut thessalus ipse censet: eodem (arbitror) modo, quoniā vlcera qua vlcera sunt, vna omnino est species: tum phlegmonarū, qua phlegmone sunt, altera item species vna est. Oportet vbi seorsum vlcera, seorsum rursus phlegmones curationem tradideris: post deinde ambas in idem coniungere. Id igitur si fecerimus, omne profecto vlcus tum siccari debere, tum etiam astringi, pro dicta iam methodo inueniemus, non tamen detergeri. Contra, cauitatem in carne siccari quidem postulare & abstergeri: minime autem astringi. Quin etiam ad eundem modum quem prius diximus in cauis vlcerebus: nūc ad portionem naturam corporis æstimabimus: mollis ne ac laxa sit, an dura, sicca & compacta. Siquidem prior quanto est humidior: tanto medicamentis minus siccantibus eget. Posterior quatenus est ficcior: eatenus rursus quæ vehementius siccent, magisq; astringant desyderat. Empiricus enim (arbitror) hic quoq; pueros, & fœminas, et qui tenero sunt corpore memorabit. iuuenes, agricolas, & nautas his opponens. Caterum cum non intellegit, quod in pueris, & fœminis propter humiditatem temperamenti, eiusmodi medicamenta visa sunt conducere, rursus, altera messoribus, ac nautis propter siccitatem conuenire: nec cuiusq; corporis curationem exacte coniiciet, nec erroris causam deprehendet. Quo fit, vt nec quēadmodū se ad potius transferet, vbi parum cessit his quæ per experientiam prius nouit, intelleget. Hec igitur summam de glutinatorijs medicamentis diximus. Hinc vero altera quædam methodus succedit ad eorum præparationem compositionemq; pertinens. Siquidem cauo vlcere quicquid volumus, statim applicamus, siue siccum id, siue humidum medicamentum sit. Licet enim omni parti vlcera ea tum inspergere, tum il-linire. At in vulneribus quorum maior est profunditas, id non licet. Quippe vbi semel oras coniunxeris: contingere quæ in alto sunt diuisa, non possis. Considerandum igitur est, non modo an siccans astringensq; modice medicamentum sit: verum etiam an peruenire ad imum valeat. Nam & cerussa & lithargyrus, siccant astringuntq; modice: sed si ea cineris ritu circa vulnus insperges: nihil proficies. Neq; enim ad fundum peruenit medicamēti vis, quod ita sit siccum, humiditatem igitur desyderat, quo simile emplastici sit, vel etiam humidioris cuiusq; medicaminis. Verum hæc operis ei⁹ quod de me-

Altera me-
thodus ad
p̄parationē
medicinæ
spectans.

+
in 7° vltim

dicamentorum compositione præcipit: ppria speculatio est. nō eius /
 quod de medendi ratione instituitur. Quo utiq; an ad rem propo-
 sitam requisituri videamur: id pcedente opere dicemus. Nūc ad vlcus
 quod cicatrice induci postulat, reuertar. de quo paulo ante dixi, eius
 quoq; primū quo tēditur finem ex eodem esse genere, cui⁹ est & caui.
 Quippe regnere aliquid opus est quod perijt: non tantum vnire
 quæ dissident. Cæterum, diuersa ratione hic gignere quod defit: quā in
 cauo. Quando illic sanguis, hic caro pro materia fit. Impletur igit
 quod caui est, ex gignenda carne. quæ ipsa ex sanguine primordium
 habet. At ad cicatricē perducitur quod iam est impletum, ex gignen-
 da cute, quæ ex subiecta creatur carne. Cæterū caro eadem specie cū
 ea quæ perijt: gigni in cauo vlcere potest. Cutis talis omnino, qualis
 erat quæ perijt: prorsus restitui nō potest. Simile quiddā cuti, & qd
 eius officium suppleat potest. nō tamen plane cutis. Ac causa quidē,
 cur sic cuti caro adepsq; regnūtur: ita cutis quæ prorsus perierit re-
 gigni nequeat, ex naturalibus pblematis est petenda. quēadmodum non.
 autem tum naturā, tum vsum cutis imitemur: hinc accipiendū. Eiusq;
 rei methodum iam tradam⁹. Quoniā tegere carnem naturali aliquo
 tegumēto propositum est (quippe id est ducere ad cicatricem vlcus):
 aut cutis nobis generanda est, aut sūma caro cuti similis efficienda.
 Verum vt cutis regeneretur fieri omnino nequit. quod super est igit,
 efficere est tentandū. At quæ igitur huius efficiēdi est ratio? Nempe
 alteratio, Quippe vt carnis pars quæpiā non amplius caro perma-
 neat: sed veluti cutis euadat, postulamus. Quo pacto igitur inquires
 alterabitur? Profecto, alicuius alterantiū qualitātū ope. Incidit enim
 rursus hoc loco, vel nolentibus nobis, de elementis sermo. sine quo
 nec quod cicatricē inducat, inuenire medicamentū licet: nedum quod
 carnis producendæ, aut ad glutinandi facultatem habeat. Ergo quoni-
 am cutis carne ipsa tum siccior est, tum etiā densior, si carnem siccabi-
 mus & astringemus: cuti etiā persimilem reddemus. Habes medica-
 menti, quod cicatricē inducit summā. Verum ea non satisfacit. Nam et
 glutinatoria tum siccabant, tum etiam astringebant. Ergo quo hæc ab
 illis distent, id si ipsam reꝝ substantiam inspicias, inuenies. Nā quo-
 niam in glutinatione vlcere, siccandū quod confluit est, quo videli-
 cet affecta pars superuacuis vacet, in cicatrice ducenda, nō modo qd
 confluit, verum etiā humor qui in ipsa carne continetur, est consumen-
 dus: multo pfecto siccius quod cicatricem inducat, quā quod aggluti-
 net esse cōueniet. Quando glutinaturū vnū id propositū est, vt eius
 quod secundum naturā est redundātiā consumat. Qui cicatricē in-
 ducet, non hoc modo: verū etiam vt ei quod secundum naturam se ha-

q^d s^z planū ē.

si in vnlere

*Diuerfitas
regnendi
ei⁹ qd i ca-
uo vlcere
defit & qd
i plano.*

*Cutis, nō potest
restitui.*

*Naturā cu-
tis q̄ rōe fit
imitādū.
Ducere ad
cicatricem
qd sit.*

*Cicatricē i-
ducētis me-
dicamēti sū-
ma.*

*Glutinato-
rij & Cica-
tricē iducē-
tis differen-
tia.*

bet, aliquid deradat. Galla igitur imatura hoc loco, & malicoriū, & ægyptiæ spinæ fructus, modice siccantia pharmaca sunt. Chalcites, et es vsum, & æris squama, & misy, & fissum alumen, multo his sūt cem pducēs valētiora. Misy quidē, & calcites p̄cipue. Mitior autē æris squama. tes, materie Atq; etiā hoc mitius es vsum. Quod etiā si lauabis: vtiq; minus mor dens medicamētū habebis. Porro hoc quoq; ad speculationem de cō ponendis medicamentis ptinet, quæ sane medēdi methodum ordine Facultatis sequitur. Nam medicamentorum facultates nosse, id quidem meden medicamē di methodum præcedit, tractatumq; de his alibi est. Compositio ve torū noticiā ro medicamentorū, medēdi methodū sequitur. Quippe vbi hæc vni hoc opus p̄ uersale præcepit, dico autem siccandum, aut humectādū, aut calfaciē cedere, cōs dum, aut refrigerandū esse. tum vel modice id faciendum esse, vel va positōis se lenter, vel leuiter. intelleximusq; cuiusq; simpliciū medicamentorū fa qui. cultatē, hancq; per se & seorsum perpensam: tum profecto quo pacto quis ea cōmode ad vsum miscuerit/consyderare cōueniet. Existit igitur eo pacto duplex de medicamētis peritia. Altera de eorū virib⁹, al tera de compositione ac præparatione. Verū ad id quod superest me De supcrescēte carne. thodi de vlcēribus, redeundū est. Superest autem (vt arbitror) de su percrecēte carne dicere, quā hyperfarcosin græce vocat pleraq; me dicoꝝ pars. Est porro is quoq; morbus ex eo genere, quod in quan titate magnitudineue partiū spectatur. Licet em̄ pro arbitrio voces. Ex eodem genere et cauitas erat, de qua iam egim⁹. Ergo veluti quod vlcus cauū vocant, nō vnū est vitium: sed pariter et cauitas & vlcus. Ita vlcus quod supcrescētem carnem habet, nō vnus est morbus: sed simul caro supercrecēs, & vlcus. Indicat autem magnitudo quæ præ ter naturā est, primā indicationem (quā etiam veluti metam inueni endorū remediorū diximus) ipsius scilicet exuperantis ablationem. Carnis de At hæc sola medicamentorū ope perficitur, non opera naturæ. videli tractionem cet cōtra quā in carne restituenda aut glutinatione se habuit. Hæc em̄ medicamē naturæ ipsius sunt opera. pharmacis tantū, quæ actioni eius obstant tis p̄fici nō summouentibus. At supercrecētis carnis detractio, nullum quidem opa naturæ naturæ opus est. sed medicamentis perficitur, quæ vehementer siccet. Porro p̄xima sunt eiusmodi medicamēta, tum ijs quæ valenter deter gent, tum ijs quæ cicatricem inducunt. sic vt non pauci interim p̄ er rorem medicamentū quod carnē minuit, vel pro eo quod sordem de terget, vel pro eo quod cicatricem inducit, accipiant. Exempli gra tia, misy & chalcites si humidæ naturæ applicabis: potius carnem de mere, q̄ cicatricem inducere deprehendes. Vnde si quando ijs vti ad cicatricem inducendam in aliorum penuria cogimur, parcissime ip sis vtemur. summū tantū specillū in ea ad exactissimū leuorem tunia

+
2/3 me / my
glutinatione

dimittentes. ac post velut tenuissimū quēdam pollinem/partibus quæ cicatrice induci postulant, imponētes. Quod si minuere, quæ supercrevere studemus, liberalius imponemus. Sane ærugo magis etiam quā hæc minuere carnem potest. Ita vt genus eorū quæ cicatricem inducant, omnino sit egressa. At si illa etiā aduras/vt minus acria: sic ad cicatricem inducēdam/reddes magis apta. Si vero etiā laues: adhuc fient mitiora. Meministi vero arbitror & tu/eius qui celebri hoc viri di medicamento/sordidū vlcus citra rationem curauit, melq; ei admiscuit. Ac multis deinceps dieb; æque sordidum repperit, sicq; inops consilij fuit, nec quo se verteret habuit. Accidit em̄/vt non modo non purgaretur sordes: sed etiam, vt de subiecta quoq; carne/nō nihil vna detraheretur, & colliquaretur. Propterea, quod medicamentū/valentius: quā pro laborantis natura erat. Is vero qui medebatur/pl^o deinde mellis assidue medicamento adiecit, quo videlicet/adhuc valentius purgaret. ceu nō satis id medicamentū prius adhibitum/fecisset. Euenit autem plane contra. Quippe/quātū ille intenderat medicamentū acrimoniā, tantū caro subiecta contabuerat. Quod vero in vlcere/ex liquata carne sordis apparuit, id medico/ceu medicamentū parum efficax fuisset, imposuit. Atq; huius quidem ignorantia/etiā in discernendi peritia erat: non solum in medendi methodo. Etenim si quāmaxime similiter sordidum/ex vtroq; medicamento vlcus deprehendit, at certe cauitas maior/ex valenti, & quod colliquat medicamento/efficitur. Quinetiā labijs præaltis, rubrūq; et phlegmōe quodāmodo affectū/vlcus cernitur. Aliquādo vero rosionē quoq; manifestam, ex huiusmodi medicamento æger sentit. Quod vero minus quā par est ficeat, nec mordet, nec quicq; efficit eorū quæ retuli. Patere autem & in his arbitror, Empiricū/etiā si experientia q̄maxime distincta, discretaq; vtatur: transire tamen, vbi quid non cessit, ad id quod expedit/nō posse. Imo/vni illi id dicere, q̄ vera methodo/quā ipse nūc instituo medet. Quippe/quā Thessalij isti amethodi methodū profitētur, nomen esse nudū, intelligis, omnis effectus vacuū. Qui/cum tanta tãq; multiplex saltem methodus sit/in vlcere sanādo, neq; empiricorū discrimine/ad inueniēda remedia sunt vfi, neq; sicut dogmatici ab ipsa rerum natura indicationem agendorū sumpserunt. Sed solum id, quod nec vulgares lateat proponentes: Nempe/cauū vlcus, impleri postulare. plenum, cicatrice induci. quod carne supercrecente luxuriat, minui. sordidum, expurgari. mūdum, vel cicatrice induci vel agglutinari: vlcera curationis/methodum quandam explicasse se putant. tantum scilicet absunt, vt intelligant/humidioribus naturis, minus siccantes medicinas/conducere, siccioribus/quæ magis siccent. Ergo

Ergo

Speculatio
ad discreti
onem pti
nens.

quod in tota disputatione nostra manifeste apparuit, id denuo resu-
mendum est, ut et nos illi quæ maxime sumus attenti, & reliqui omnes qui
veterem methodum corruerunt, quantum aberrant, clarius intelligant.
Incipiam vero ab eo vlcere, quæ impleri postulat. unum id pro exem-
plo proponens. quando etiam proxime de eo sermonem feci. Ab hoc de

Non omnem omni in uniuersum curationem loquar. Ergo illud non ratione modo: ve-
naturam earum etiam experientia considerantibus apparuit, non omnem naturam
de medicamentis eadem medicamenta requirere. sed infirmiores mollioresque, mitiora,
metam requirere validiores siccioresque, valentiora. Ita vero tum in iis quibus cicatrix
inducebatur, se habebat: tum etiam quæ glutinatione egebant. Omni

† Videtur non enim nullum vehementium pharmacorum ferunt molles nature. † In
desiderari eiusmodi vero sermonis nostri decursu perspicuum plane fit, tum ægri
hoc loco a naturam esse considerandam, tum cuiusque hominis propriam esse cu-
liquid. rationem, tum supra hæc illud tertium. Nempe quoniam cuiusque na-

Quis optime turæ proprietas ineffabilis est, nec exacta scientia comprehendibi-
mus sit melis: hunc esse optimum cuiusque particularis ægritudinis medicum, qui
dicus. iam methodum comparauit, ex qua & dignoscere naturas possit. &

cōiectura consequi, quæ sint cuiusque propria remedia. Porro existima-
re communem quandam esse omnium hominum curationem, sicuti stupidis-

In metho- simi methodici putant: extremæ est dementiæ. At qui illi ob id stata-
dicos & esse putant omnia medicinarum artis Theoremata, hoc est eiusmodi esse,
Empiricos quæ scientes homines faciunt firmamque sui noticiam præstent, ipsorumque

artem, noticiam quandam esse communis, non proprietatis, tanquam co-
munem & generale hominem non particulares curarent. Ergo sicuti

in alijs omnibus statim inter initia sunt lapsi: sic in hoc quoque. Siqui-
dem curatur non homo communis et generalis, sed nostrum quisque.

Alius videlicet aliud temperamentum naturamque optinet. Hi vero unam
esse omnium hominum curationem existimant. Ego contra si cuiusque pri-

uatim naturam explorare ad vnguē scirem: utique qualem fuisse Aescu-
lapium mente concipio, talem me esse putarem. Sed quoniam id fieri

non potest, certe ut quoad hominem licet quod proxime accedam: tum ipse
me exercere decreui, tum alios ut idem faciant adhortor. Ac conan-

tur quidem quantum possunt, & empirici, ut a communibus quidem se-
cedere: ita propius ad ea quæ propria sunt accedere. Verum, quantum

hi quoque ab eius rei perfectione absint: supra est dictum. Non enim hæc
in pueris, vel mulieribus, vel senibus, vel mollem carnem, albamque ha-

bentibus, aliamque id genus, pro certis discretionibus (sicuti illis pla-
cet) sunt ponenda. Imo quemadmodum in humore & siccitate corpus

se habeat. Ac empiricos quidem medicos tum ob alia multa tum ob id
probare maxime conuenit: quod accedere quantum licet ad ægri pa-

prietatem conant. Post enim reliquas discretionones omnes, quas adhibent, etiā quæ a consuetudine sumitur, adiiciunt, tanq̃ hinc/remediorū quæ ægro magis sint propria, cōpotes futuri. Dicitur autem a nobis in sequentibus de cōsuetudine fufius. Vbi pro cognoscenda proprietate laborantis/naturæ etiam discrimen a consuetudine, priscis inuentū esse docemus. Hanc itaq; cū reliquis/empirici recipiunt, & p̃ter hanc/ ipsum etiā medicū/qui sæpe ægrum inuifit, quā eum qui non viderit, cōmodius curaturū aiunt. Postea tamen/cum hæc omnia adiecerint; stabilem se atq; scientificam habere noticiam propriæ curatiōis ægri adhuc non dicūt. At vero impudētissimus Thessalus/illud modo vnū intelligens, quod cauū vlcus sit implendū: constantia tamen et firma dicit esse medicinæ Theoremata. quāq; hoc/saltem omnes (vt ante iam dictū est) homines sciunt. non ij modo/qui nunc sunt, postq̃ Thessal⁹ iste, alter videlicet Aesculapius/inter eos venit: sed etiam (arbitror) q̃ ante Deucalionē & Phoroneū fuerunt. si modo hi/rationales erāt. Imo vero/præter hoc/quod carne esse implendum cauū vlcus nouerunt: etiam illud non ignorarunt, qui medicamenta nosset, quæ/tale vlcus/carne implerent: hunc medicum esse. Atq; hæc si per experientiam sunt inuēta: constat empirice nobis esse curandū. Sin ratione inuenta sunt: logice. Non em̃ profecto aliud inuenit, aliud nūc cōmode vtetur. Verum de his/nobis cum empiricis res est. Quod autem dicere cōperā, vera ip̃a medicina/de laborantis natura cōiecturam fecit. Nominat (arbitror) id/vulg⁹ medicorū græce/idiōsyncrasian. omnesq; id incomprehensibile fatentur. Ideoq; ipsam verā medicinæ artem/Aesculapio, Appolliniq; cōcedūt. Pendet porro omnis hæc ratio/ex duplici principio. empiricis obseruatoribusq; ab ijs q̃ manifeste apparent. logicis, ab ipsis elementis. Nam quod alij aliud medicamentū profit: etiā pueri iā ferme sciunt, & ratio pariter/quæ ab elementis ducitur, id cōfirmat. Si nāq; quindecim differētias in hominum temperamētis/ex minoris in ijs maiorisq; ratione, idq; in humida tantū natura/statuas: necesse profecto est medicamētorū etiam quibus sis vsurus, quindecim differētias noueris, quæ alia magis, alia minus siccent, quo nimirū/quod cuiq; naturæ cōgruat inuenias. Quod si etiam in sicciore natura, alijs quindecim positis, ad has quoq; pari modo, alia quindecim medicamenta requiras: Habebis in totum/triginta medicamenta, quæ triginta naturis conuenient. Quibus uti is demū cōmode poterit, qui in corporis temperamento diligēter se exercuerit. Nunquid igitur si totum corpus temperamento sit sicciore, ab ijs quæ magis siccent medicinis/iuuabitur. Si pars quæpiā ei⁹ cōsiderat: sic teris partibus sit sicci⁹, quæ minus siccent requirēt. An liquido pars

Discrepant

L. i. d. Glannd

Redit ad

rem.

Idiosyncra

sia.

Sicut totū

corp⁹ si tē

peramentū

ei⁹ sicci⁹ sit

sicci⁹ de

etiā pars.

tet hic quoque, quæ pars siccius temperamentum obtinuit: hanc etiam quæ magis siccant postulare. Quæ humidius sit sortita, minus siccantia. Atque hoc totum prætermittunt amethodi isti Thessalij, qui unam omnium particulæ congruere medicinam putant. Empirici quantum in hoc Thessalios istos methodicos superant: tantum a veris methodicis logicisque superantur. Habent enim perfectio illi quoque ab ipso scilicet usu edocti, aliud medicamentum ad ea ulcera, quæ in oculis accidunt, aliud ad ea quæ in auribus, aut articulis, aut carnibus, aut sola cute. Cæterum quod nec in ijs se transferre ad alia possint: ex ijs quæ supra diximus, facile patet. Quoniam autem et de his satis iam dictum est, rursus ad dis-

Misceamus vlc-putationis initium reuertamur. misceamusque vlceri omnes qui simul cum
cus cum omnibus ipso incidunt affectus ab intemperie primum orsi. Si enim exulcerata ca-
q cum eo si ro/vel prius etiam ex quauis occasione fuit, vel ipso vlcerationis tem-
mul icidunt pore, iusto calidior frigidiorue est effecta: utique medelam exigat, quæ
affectibus: non modo moderate siccet, sed etiam in tantum calfaciat, refrigeretue: in
Vlceris cum quantum subiecta caro a naturali suo habitu recessit. Cum fieri non pos-
intempie, cum sit, ut in vlcere, vel carnis productio, vel sinus impletio, vel aggluti-
ratio. natio, vel cicatricis inductio, recte unquam cedat: nisi subiecta caro per na-
turali modo se habeat. Nec frustra dictum supra est, hæc omnia naturæ esse
se opera. Purgari tamen sordida/minuique supercrescentia, hæc fieri etiam
carne naturalem statum non seruante licet. propterea quod tantum medi-
camentorum sunt opera. Quocirca legitimi vlceratarum partium tempe-
ramenti, quoties eas vel carne implere, vel glutinare, vel cicatrice
inducere studes: maior tibi sollicitudo erit. Seruari namque debent na-
turæ motus, quos comprehensorum singula comitantur. At alias non
seruabuntur, nisi prorsus se pro naturæ suæ ratione pars habeat. Velu-
ti igitur si phlegmone cum vlcere una esset, priusquam hæc discussa esset, ne-
mo id vel carne implere, vel glutinare, vel cicatrice inducere, tenta-
ret: ad eundem arbitror modum etiam, si sine phlegmone sola subsit intem-
peries: nullum horum fore prius sperabimus, quam illa sit sanata. Rur-
sus igitur hinc indicatio quedam, ad medicamentorum quæ superius com-
prehensa sunt inuentionem oritur. Quippe omnia ea siccantia erant.
sed dissidebant inter se pro intensioris remissionisque modo. Cæterum
definitum antea non est, quatenus in calefaciendo frigefaciendoque se
haberent. sed methodus hoc quoque inuestigandum cogit. Non enim
tantum an siccet: sed an etiam non valde calefaciat, aut refrigeret, ex-
pendi oportet. Ergo altercū, hyoscyamum græce vocant, & mandra-
gorā, & meconium, ceu supra modum refrigerantia fugies. tametsi sic-
cant ea quoque, quantum sit vlceri ex usu. Resina vero, et pix, & asphal-
tus, quam modice siccant: tamen imodice sunt calida. Ideoque eis ne-

mo vtetur solis, nec aliter: nisi cum leuiter refrigeratibus admixtis, vnum ex omnibus medicamentum fecerit quod sit temperatum. Si igitur hæc ita se habent, sicuti profecto habent: inspicere etiam conueniet, & circūdantis nos aeris temperiem. Siquidem veluti medicamentum quoddam, is quoque corporibus nostris forinsecus incidens, ubi immodicus calore vel frigore est: sanationem moratur. Dāda igitur opera est, vt medicamenta excessui occurrāt. Ideoque Hippocrates in calidioribus anni temporibus, ijs quibus frigidior facultas sit, medicamentis vtitur; calidioribus, per frigidiora. Non ignoras profecto hic quoque, ex stupidis Thessalijs quēdam fateri, quo pacto in calore & frigore se habeat, qui ægrum continet, aerem, inspicere: nō tamen anni tempora a se inspicere, quasi nomina ipsa temporum anni profint obsintue, nō eorū temperamēti ratio, aut non huius causa veteres ad ea respexerint. Verum, quod qui certa methodo curare vult debet, huic necesse sit, tum ad prima & maxime elementa venire, tum anni tempora, & corporis temperamenta non in toto modo: verū etiā in singulis partibus consyderare: abunde monstratum reor. Rursus vero repetendum hoc etiam loco est, quod prius diximus in indicatione quæ a sicco humidoque sumitur. Nam sicuti in illis humidior natura, humidiora, sicciora sicciora medicamenta exigebat: ita nunc calidior calidiora, frigidior, frigidiora requireret. Contrariam scilicet ijs quæ præter naturam, & ijs quæ secundum naturam sunt indicationē præstantibus. quippe quæ secundū naturam sunt, similiū sibi, indicationes sunt. quæ præter naturam, contrariarum. si modo illa seruari, hæc sum moueri desiderant. Ac quod tum corporū temperies, tum anni tempora, tum partiū naturæ, consyderanda ab eo sint qui probe vlcus sit sanaturus: clare me docuisse existimo. Ad hæc quod prima quædam medicationis indicatio a solo sumatur affectu, remedia tamē inueniri non posse, nisi prius ad corporis elementa sit ascensum, & ægri temperamentum perpensum, non corporis modo vniuersi: sed etiam afflictæ particulæ. Cum hoc quoque ambientis temperie æstimata, quæ utique cum ad præsentis status, tum vero regiones extenditur. Quod autem contrariæ subinde in vna curatione indicationes sint, atque has quēadmodum tractare conueniat: latius quidem dicetur in sequentibus, non tamen alienū sit, nunc quoque paucis de ipsis egisse. Etenim quod ægri temperamentum sit humidius, particula ipsa quæ laborat siccior, aut contra quæ hæc sit humidior, totius temperamentum siccior: mirandum non arbitror. Pari modo in calore & frigore, quod contrario temperamento sit pars cum toto. Veluti igitur si totum corpus medio temperamento esset, quod esse optimum docuimus, nihil

Ambientis
quoque aeris
inspicieda
temperiem.
Hippo.

Limitatio
modi i cali
do & frigi
do a natura
corporis.

Contrarię
indicationes
quemadmo
dū tractāde

In corpore plane/quantum ad laborantis naturam attineret, in medicamentis no-
 optimi tem uaremus: ita ubi vel ficcius, vel humidius, vel calidius, vel frigidius
 peramenti iusto cernitur: eatenus intendere vires medicamentorum oportet: quate-
 mutanda me nus corpus ad naturalem intemperiem est verum. Non enim arbitror ex
 dicamenti cidit nobis, quæ naturalis intemperies sit, et quæ præter naturam. Di-
 vis qd ad etum enim de ipsis est in alijs, ac precipue in libro qui de inæquali intem-
 corporis na peramento est inscriptus. Pone igitur totum laborantis corporis te-
 turâ ptinet peramentum humidius esse, eoque medicamenta desiderare, quæ min⁹
 non est. siccent; ipsam vero ægram particulam ex earum numero esse, quæ sic-
 ciores sint, qualia esse diximus, quæ minus sunt carnosa. Cuius ge-
 neris sunt quæ circa digitos, et articulos habentur, Præterea quæ
 circa aures, & nasum, & oculos, et dentes sunt. ac ut semel dicam, ubi
 crebræ cartilagine, & membranulæ, & ligamenta, & ossa, et nervi sunt.
 Adeps vero, et caro, vel omnino nulla est, vel perquam exigua. Diuersa
 fa autem in his est ea, quæ a patiente particula accipitur indicatio, ab
 ea quæ ex ægri sumitur natura. Quare si quanto ægri temperamentum
 iusto est humidius, tanto particula iusto sit ficcior: nec adijciendum,
 nec detrahendum pharmaco quicquid est. sed tale adhibendum, quale si
 vlcus in medijs temperamenti particula confisteret, adhiberem⁹. Sin
 ficcior debito particula magis fuerit, quàm corporis temperamentum
 iusto est humidius: utique in tantum intendi ficcitatem medicamenti cō-
 ueniet: quantum particula temperamentum, totius temperamentum exa-
 cedit. Veluti si quatuor numeris sit exulcerata pars, medio tempe-
 ramento ficcior, ægri natura gradibus tribus humidior: manifestum
 est particulam, quæ nunc exulcerata est, siccius vno gradu desidera-
 turâ medicamentum, quàm quæ sit temperata. Quod autem hæc omnia cō-
 iectura sint accipienda, tum quod optime conijcere poterit, qui in ra-
 tiocinando de his sit exercitatus: ligdo patet. Ac in talibus quidē om-
 nibus contrariæ subinde indicationes vno tempore fiunt. Neque enim est
 quod de indicationibus, quæ a calido et frigido sumuntur, etiamnum
 dicam, utpote quæ ad portionem dictorum intelligi possunt. In alijs ve-
 ro etiam in temporibus quibus perficiendæ sunt indicationes, sepa-
 rationes q rantur. in principio præsertim curationis altera cessare, altera offi-
 bus simul cio fungi. Sicut exempli causa, cum vlcus/cauū simul sit, et admodum
 subseruire sordidum. Quippe affectus præter naturam in hoc triplex est, vl-
 cūs, cavitās, & fordes. Ordo vero sanationis, a sorde expurganda or-
 dietur: quod videlicet nec glutinari quicquid, nec carne impleri potest,
 priusquā purum fuerit. Secundū locum exiget cavitatis sanatio. Si namque
 vel glutinabimus, vel cicatricem inducemus, vel (ut summatim dicā)
 curabimus vlcus: cavitatem implere non poterimus. Pone ergo, non

Cōtrariæ i-
 dicatiōes q
 bus simul
 subseruire
 nō licet.

LIBER TERTIVS FO. XLI.

In cōplica
tis affectib⁹
tria spectāda
esse.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

Primū cu
rādū esse id
qd vrget.

710 q51 A

F.j.

a nobis ipsis induci, partim in neruo puncto, vel tendone, vel vasorum cuiusque sanguinis profusione, partim in capite vulnerati musculi. Nam ubi luxatio cum ulcere una consistit, non ipsi affectum facimus: sed tantum eum qui factus est, non sanamus. Dicitur vero de ijs accuratius in sequentibus. In presentia namque redire ad proprias ulcerum differentias placet, ac propositum sermonem breuiter complecti. Quod si qua ex his etiam indicatio remediorum sit reliqua: eam non pretermittamus. Ergo putrescens ulcerus, & quod exeditur, & quod gangrenosa, & quod erisipelate affligitur, & cancerosum, & dolens, & indolens, quaque alia id genus veluti ulcerum differentias loquuntur: si quis empiricam curationem prodens, nec aliud cogitans pertractet: non est cum eo contendendum, si ulcerum ea differentias nominat, Millies enim dictum est, non oportere de nominibus contendere. Sin tanquam artificiosum aliquid de indicationibus dicturus: docendus est, omnes iam dictos affectus compositos esse. Alias vero esse differentias simplicis solumque ulceris, et cui nullus alius adiunctus sit affectus. Nam si ab acuto aliquo facta tantum diuisione, forma eius quod vulnerauit impressa est: existent profecto sic multae ulcerum differentiae. obliquorum, rectorum, pampini modo retortorum, hami ritu uncorum, aliter quocumque modo se habentium. Atque haec quidem differentiae omnes a figura sunt. A magnitudine rursus pro maioris minorisque ratione mille aliae. Nam et magnum, & paruum, & maius, & minus ulcerus ulcere, tum dicitur, tum vero est. Quinetiam breue, & longum, in summo residens, & in profundum penetrans. Atque in singulis horum, tum quod magis tale, minusque est, siue in spatij, siue magnitudinis, siue quantitatis, siue quocumque modo appellasse libet differentia. Quod si haec ita se habent, omnino profecto, & aequale ulcerus, & inaequale in alto, differentiae erunt. Quippe diffisso si ita sors tulit, per longitudinem femore, potest superior diuisionis pars altae descendere, inferior in summo corpore herere, aut contra, in summo esse, quae superior est, profunda quae inferior. Iam illa quoque. Nempe disruptum aliqua ex parte, aut ex toto fuisse, & incisum fuisse, & ubi quod vulnerauit, oblique sub cutem se dedit, alteram ulceris partem in conspectu esse, alteram sub cute latere, idque vel ex supernis partibus esse, vel internis, vel lateralibus: omnia haec ulceris differentiae sunt. Ab ipso tempore rursus aliae ulcerum differentiae sumuntur, cruentum, recens, exiguum temporis, & diuturnum. Atque in omnibus his ipsa maioris minorisque ratio numerosa est. Atque ab ipsa ulceris natura haec differentiae sumuntur, maxime quidem propriae quae a substantia rei capiuntur. Nempe quae a figura ducuntur, & a diuisionis magnitudine, Idque vel in longitudine, vel in altitudine, vel in ambabus.

Simplicis
solumque vl-
ceris diffe-
rentiae.
A figura.
A magnitu-
dine.

A tempore.

Præterea æqualitate in his & inæqualitate. Extrinsecus vero accedentes, et quæ scilicet rationem optinent eius sine quo non. Tum a tempore in quo factum vlcus est (ita enim aliud recens, aliud vetus vocatur): tum ex eo quod totum, parve conspectum fugit, vel conspiciendum se præbet. Iam vero & a generatiōis ratione, eo quod totum sit incisum, vel totum disruptum, vel pars incisa, pars disrupta. Quod si quæ a loco quoque in quo est vlcus, differentiæ censeas: veluti si finis musculi, vel principium musculi, vel medium musculi, vel cutis sit quod vlcera tum est, vel iecur venterue sit, in quo vlcus consistit: fuerint profecto, & ipsæ vlcera differentiæ, non utique a propria ipsorum natura: sed a locis in quibus consistunt desumptæ. At cum phlegmone quis obsessum vlcus dicit, aut suprescente carne pressum, aut cauum, deinde similes vlcera differentiæ dixisse se, ijs quas modo retuli putat: hunc necesse est in medendi methodo falli. Quippe græce phlegmæ non elcos, ex formula dictionis similem habet interpretationis figuram, cum paruo vlcere. Cæterum quod significatur simile non est. Siquidem profundum, aut summo tenus tactum, cum de vlcere dicimus: propriam eius differentiam ostendimus. Phlegmæ vero omnino vlcera differentiæ non est. Cum possit phlegmone pars affici, etiam ubi vlcus non sit. Quo fieri (arbitror) ut hic immutare dictionem liceat. Si enim accidisse alicui vlcus cum phlegmone dixeris: proprius ad rei naturam, & clarius interpretatus sis. Non autem si alij cum magnitudine, alij cum paruitate factum dicas. Quippe cum & magis ex natura rei, & clarius loquere: si huic magnum accidisse vlcus, illi paruum dixeris. Adeo si heri possit, ut mutata dictio, et rei naturæ conuenientior, et audituris clarior sit: committendum non est quo minus id fiat. Quippe caput ad effugiendam in rebus deceptionem est, ut definita locutione utare. Quamnam igitur in talibus methodum statuamus. Etenim tradenda quæpiam præceptio est, ac veluti scopus, quo semper intentis discernere statim liceat: differentiam ne alicuius affectus dixerit quis, an alterius. Discrimen affectus complexum. Esto igitur tibi discrimen hoc, quod consistit in differentiæ scire seorsum, & per se potest: id nullius unquam alterius fuerit differentia. Ergo magnitudo, paruitas, æquabilitas, inæquabilitas, ætus, ab ætate, tempus, & figura, ex eorum numero sunt: quæ alijs accidunt. Vlcus, phlegmone, gangrena, & putredo, singula seorsum, & per se consistere possunt. Sunt namque corporis nostri affectus quidam propter naturam, minime ea quæ affectibus necessario accidunt. Quippe omnibus his necessario accidit, ut vel parua sint, vel magna, vel æquabilia, vel inæquabilia, vel recentia, vel inueterata, vel euidenter appareant, vel condantur, nec videantur. Phlegmone vero affici ex

ijs quæ vlceri accidunt non est, veluti nec putrescere, nec gangre-
na tentari. Sunt enim hæc omnia ex morborum genere. Siquidem
affectus præter naturam sunt, et actionem vitiant. Alio rursus mo-
do vlcus crucians, & vlcus sordidum, ceu quædam vlceris differen-
tiæ dicuntur. Cæterum compositum quippiam hic quoq; indica-
tur. Sed diuersa ratione: quam vt phlegmone tentatum, aut putres-
cens vlcus dicebatur. Quippe illic affectus sunt phlegmone, &
putredo: hic dolor & sordes, ex symptomaticum sunt genere. Pari-
modo & cum dicitur, cacochymon vlcus, id est vitioso succo ob-
fessum, aut fluxione vexatum, aut arrosam: causa cum affectu co-
pulatur. Manifestumq; ex talibus est methodi eius, quæ de medena-
do instituitur, primos, ac simplices, sineq; vlla compositione mor-
bos, veluti elementa quædam esse. Quo magis in commentarijs,
qui de morborum differentijs sunt scripti, omnes eos enumeraui-
mus. Sane nihil referat primos, an simplices dixeris. Quando
Quod pri- mum est, sim- quod primum est, simplex est. & quod simplex, primum. ideoq;
plex est. & etiam elementare. Indicatio vero curationis, ex differentijs fit. sed
quod sim- non omnibus. Nam recens, vetusue vlcus, nihil indicat. Quamq;
plex, pri- indicare videtur nonnullis. sed hi seipsos fallunt. non aliter, quam
mum. in his, q; ad victus ratione spectant. Cû aliâ initij, aliâ incremēti, aliâ
summi vigoris, aliam remissionis indicationem esse dicunt. De quib;
bus latius in sequentibus dicturus: non est quod nunc sim verbosior.
Verum, quod tantum ad rem præsentem sit satis: id adijciam. Recens
vlcus cum omnino ab altero quolibet affectu est liberum, nec sym-
ptomata vllum habet adiunctum: aliam putant indicare curationem
q; vetus. Id vero non ita se habet. Siquidem quod vlcus tantum est,
nec quicq; aliud, est porro eiusmodi, cui nec cauitas adest, nec do-
lor, nec sordes, quodq; & omni alio affectu est liberum, & ipsam tan-
tum vlceris sanationem desyderat, cuius utiq; propositus finis, vel
vnitio, vel agglutinatio, vel coitio, vel continuatio est (Quippe
millies diximus, licere/appelles vt lubet, modo rei nihil mutes):
eiusmodi igitur vlcus, siue recens, siue antiquum sit: eadem sem-
per curationem requirit. nihil plane proprium indicante discrimi-
ne eo, quod a tempore sumitur. At si cauitatem alte reconditam sub
Vlceri qd; cute habet: consyderare oportet, vtrum ea in superiore parte sit, ita
sinu habet vt sanies ex ea/prona effluat: an in inferiore, sic vt illic sistatur. Eius
reconditum: igitur cui effluxus patet: eadem quæ aliorum curatio est. Cui nō est:
moliendus huic ipsi moliatur effluxum oportet. Eius duplex ratio est, alias
efflux⁹ est. tota cauitate defecta, alias in fundo tantum aperta. Quando ve-
ro harum alterutra sit ineunda: docebit tum locorum ipsa natura,

tum vero vlceris magnitudo. Si nāq; et loca ipsa dubiā sectionē faci-
ant, et vlcus magnū fuerit: in fundo aperire magis expedit. Sin con-
tra se habeant, perſcindere pſtat. Deligatio vero eius incipiat quidē
ſuperne, finiatur infra, vbi ſcilicet patet effluxus. Quod autem diſſe-
rentia ea, quæ a vulneratis omnibus particulis ſumitur, ad indican-
dam curationem ſit maxime opportuna: id in ſuperioribus eſt dictū.
Verū ea quidē vt ſimilariū, hæc cuius nunc memini, vt instrumenta-
liū eſt indicatio. Sane dicetur de ea, quæ vlt vt ſimilarium corporum,
vel vt instrumentalium indicatio eſt, in ſequentibus vberius. Nunc
ad proprias vlcerum differētias eſt redeundum. Ac de ipſo ſeu trāſ-
uerſum ſit, ſeu rectum, ſeu profundum, ſeu in ſummo corpore, ſeu par-
uū, ſeu magnū definiendum. Trāſuerſa nāq; vlcera, eo quod labra eo-
rum magis diſſident, abſuntq; a ſeſe, coniūgi diligentius poſtulant. De trāſuer-
ſis vlcerib;
Ideoq; tum futuris, tum fibulis in his eſt vtendum. Quæ vero per lō- De ijs quæ
gitudinem muſculorū ſunt facta: hæc ſi a duplici initio deliges, nec ſu- p lōgitudi-
turis, nec fibulis, egebis. Sin aliter deligare placebit, vel fibulis, vel nē muſculi
futuris vtere. Sufficiet autem pauciſſime omnino futura. Et magna ſunt facta.
quidem vlcera, ſi recte ea, que prius dicta ſunt meministi; ijs quæ va-
lentius ſiccent medicamentis curabis. Parua vero, vel quæ modera- De magnis
te ſiccent, abunde ſanauerint. Profunda vero vlcera, omnino etiam & paruis.
magna ſunt, voluntq; tum a duobus initijs deligari: tum vero nec la- De pfūdis.
bra ſua ppropere glutinari. At quæ profunda, multum, lataq; ſunt, vt
duplici ratione ſunt magna: ſic duplicem quoq; indicationem pſtant. De pfūdis
Itaq; et quæ valenter ſiccent, poſtulant, & ne immature labra coniun- ſimul latiq;
gas: & vt a duobus initijs deliges, & vt altis futuris conſuas. Ad eū-
dem modum, & ſi multæ ſimul differētiae coierint, quarum ſua cuiq;
ſit indicatio, ſi quidem inter ſe minime pugnent: omnibus vti maxi-
me expedit. Sin aliquatenus ſecum pugnent, quēadmodum diſtingue
re de talibus oportebit: dictum quidem alicubi in præcedē-
tibus eſt. locupleti⁹ tamen dicetur in ſequentibus.

Nunc em̄ finiēdus hoc loco tertius hic liber

videtur. In quarto qui ſequetur, de ijs af-

fectib⁹, qui vlcera comitari plurimū

ſolent: diſceptatio erit. Traden-

tur autem cum his etiam

internarū cauſarū

curatione

nes.

GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER QVARTVS.

Catagma.

Spasma.

Apospasma

Rhegma

Thlasma.

Ecchymo-

sis.

Anastomo-

sis.

Diapidesis

Anabrosis

Erosionis

causæ.

De his quæ

maius vlc^o

reddunt in

hoc libro

agi.

Num esse morborum genus ipsam quoque cōtinuitatem solutā diximus. Hæc in omnibus animalis partib⁹ incidit. nō tamē vnū nomē in oib⁹ sortit^r. Quippe q̄ in car- nosa parte, vlcus. in osse fractura, græcis catagma dici- tur. in neruo, ruptio. græci spasma vocāt. Eiusdē gñis sūt & q̄ græci iterū apospasma & rhegma et thlasma dicūt. Illud in li- gamēto, hæc in vasis, musculisq̄ ex violēto ictu, vel graui casu, v^l a- lio quopiam valēte motu excitata. Quæ vero ecchymosis græce di- cit^r, plurimū vna cū cōtusiōe ruptioeq̄ incidit. Fit autē aliqñ et ex oris vasorū aptione, quā anastomosis vocāt, & ex ea q̄ a nōnullis diapide- sis dici^r. Aliud vtiq̄ tūc solutæ cōtinuitatis gen⁹. Iā vero & ex erosio- ne, quā anabrosis in græce vocāt: soluit interim in aialis partib⁹ conti- nuitas. Verū is iam mixtus affectus est. Vt q̄ aliud quoddā morbi ge- nus adsciscat, quod in quātitate partiū consistit. Veluti supra cum de cauis vlceribus ægimus, est monstratum. Est em̄ horum ipsorum du- plex ortus. alias ab excisione. sæpe ab erosione proueniens. Verum excisio quo pacto eueniat, non latet. Erosio si intrinsecus ab ipso ani- mali puenit: vitiosi succi soboles est. Sin extrinsecus: aut a valentib⁹ medicamentis fit, aut ab igni. Et sane (vt dictum supra est) diligenter attēdere oportet, et simplices affectus a cōpositis discernere. Cū sim- plici morbo simplex adhibenda curatio sit. composito, nō simplex. Ac quānā in cōpositis curādis/tenenda methodus sit, supra est dictū. Cæterū nō tantū generalitatē eius didicisse: sed etiam in singulis eius partibus exercitatū esse oportet. Cū in his quoque non paucis metho- dis (vt ita dixerim) particularibus sit opus. Propterea qd̄ cuiq̄ mor- borū speciei, sua sit methodi species. Ergo quod reliquū est, vlcerū cu- rationis in hoc libro exequamur. hinc sūpto initio. Omne vlcus aut solum est, ipsumq̄ per se, nullo nec cum eo simul inuadente, nec ipsū pcedēte, aut sequēte alio affectu: aut cū alio quopiā/vno, multisue cōfi- sit. Quorum alij non modo statim ab initio vlcus excitarunt: sed etiam nunc maius efficiunt, alij eius sine quo non, vt ad curādi opus rationē optinent. Verum de his prius dictū est. At q̄ maius vlcus red- dūt de ijs hoc volumine age^r. Ac duplex in his curatiōis cōsiliū est:

vt vel eiusmodi affectus/e corpore prorsus eximas, vel incōmodum quod inferunt/vincas. Verū hoc/vbi exiguus plane affectus est, fieri licet: vbi magn^o est, duci ad cicatricē vlcus/prius nō poterit: q̄ illi affectui remediū attuleris. Ergo/quinā & quos numero eiusmodi affect^o sint: diligenter nobis considerandū est. inde nimirū sūptō initio: vñ supra est cōptū. Omne vlc^o siue solū sit, siue vna cū cavitāte: & subiectam sibi carnē naturaliter se habere postulat, & ne qd inter oras conglutinandas/interlit. qd tñ sæpe fit. ita vt pilus, arena, sordes, oleum, aliudue id gen^o glutinationē phibeat. Cæteræ hæc/ceu symptōmata q̄ dā vlcera sūt, & q̄ morari sanationē, si sint, possūt. officere si nō sint, nō possūt. Subiectæ vero carnis affectus/causæ rationē optinet, ad id qd efficit. Quippe ex hac, & p̄ hāc, tū q̄ dissidēt glutinant: tum q̄ caua sunt, carne implent. Hanc ergo plane p̄ natura sua se habeat oportet: quo hæc vtraq; cōmode pficiant. Atq; recte hæc qdē se habuerit: si id quod reliqs etiā oib^o est cōmune, ppriū tēpamentū tueat. Itaq; temperatā esse subiectā carnē, ad vlcera tum glutināda, tum carne implenda prorsus oportet. Nūqd igit hoc tātū satis est: An etiā sanguinem qui cōfluit, & bonū esse/et modicū quātitate oportet: Mihi id quoq; multo maxime verū esse videt. Nā & q̄ corruptus sanguis est, tātum abest, vt ad glutinandū, et carnē implendū sit vtilis: vt etiā ipe/nōnūq; corpus erodat, atq; exulceret. et mult^o humor/cū in vlcereb^o/excremeta creet, sanationē (ceu prius dixim^o) morat. Atq; hi tres ægre sanabiles vlcera modi vident. Qui ex intēperie subiectæ puenit carnis. qui ex vitio cōfluētis sit sāguinis. & tertius/q̄ ex mēlurā cōfluētis nascit. An nō ita faciēda diuisio est, sed sit pot^o: Nēpe ægre sanabiliū rebeliūq; vlcera, alia/ ppter vlcera carnē intēperie, alia/ ob cōfluentem humorē: ita fieri. tū intēperie rursus ipsam, bifariā diduci. Cū alias in qualitate sola/naturæ modū egressa subdita caro sit: alias/etiā cū accessorio quopiā tumore. Iā ipm cōfluxū bipartito etiā scindi. Nēpe in cōfluētis succi, tum qualitatē, tū quātitatē, interim vero misceri ditorū affectuū, aut aliquos, aut etiā pariter oēs. Porro tradēda est methodi dēdi method^o, nō oīm simul: sed cuiusq; seorsū. Ac/carnis qdē intēperies, si squalēs siccaq; videt: aq̄ tēpata fouēs humectatq; corriges. Quoties aut eo remedio vteris, esto tibi pfusionis, humectationisq; meta, vt cum primum rubescit, attolliturq; particulæ moles: tum desinas. Quippe si vltra pfundas: quod attraxisti, id euocabis. Itaq; nihil p̄feceris. Quæ etiam medicamētorū humectandi facultas plenior esto: q̄ vt in sana carne præceptum est. Si vero humidior, q̄ pro natura li habitu caro fuerit: contraria ratio ineunda est. ac medicamentorum facultas/ad ficius transferenda. Aqua vero nullatenus ad

Tres ægre
sanabilia
vlcera mo-

di.
Aliter diui-

Methodi
curadi, sin-

guloꝝ.
Sicca intē-

periei cura
tio.
Humidior
ris intēperiei
curatio.

monenda. imo si lauandū vlcus videtur: vinū, aut posca, aut decoctū
 Calidioris austera cuiusq̃ herbæ præparandum. Eodemmodo et calidiorem, q̃
 itēp. curat. par est carnis habitum refrigerabis, & frigidiorē, calefacies. Agnos
 Notę calo- sces vero horum vtrūq̃, partim colore, partim tactu, partim laborā
 ris & frigo tis sensu. Quippe alias vstionem sentire se fatentur, alias manife
 ris. stum frigus in particula, gaudentq̃ vel frigidis medicamentis, vel ca
 lidis. Et alijs quidem rubor lenis infidet, alijs color magis albicat.
 Verum hæc distinguere, propositi operis officium non est. Quip
 Vlc^o cū tu pe in quo non dignoscendi, sed medendi methodum instituimus. sed
 more parti consequentia quadam sermonis inuitante, digressi in hanc sum^o. Rur
 culæ. sus igitur ad ea quæ proposuimus reuertamur. Partium quæ cum ali
 quo præter naturam tumore exulceratæ sunt: earum prius sanandus
 tumor est. Quæ vero omnis præter naturam tumoris curandi ratio
 Labrorū vl sit: in sequentibus diceſ. Nūc quantū eius rei cōiūctū cū vlcerū cura
 ceris q̃ de tione est: tractabitur. Cū labra tantū vlceris decolorata dura ve plu
 colorata sculū fuerint: excidenda ea sunt ad sanā vsq̃ carnem. Cū vero ampli^o
 durave sūt, pgressus eiusmodi affectus est: deliberatio incidit, excidēdū ve omne
 curatio. id sit, quod pter naturā visitur: an spatio potius curādū. Proculq̃ du
 bio est, ægri animū hoc casu cōsulēdū esse. Aliqui enim longiore tem
 pore curari citra sectionem malunt. Aliqui quiduis subire dūmodo
 Mali succi citius sanentur, sunt parati. Aequē vero et mali succi, qui ad exulce
 & exulcerā ratam partē cōfluit, vt vlcerās quidē est, sanatio eius hic diceſ. vt ma
 tis curatio. lignus succus est, aut copia redundās, in pprijs ipsoꝝ locis tractabi
 tur. Cū ergo q̃ exulceratis partibus influit succus, nec multo plus ius
 sto, nec mltō deterior sit, auerti hūc regeriq̃ cōueniet, astrictis scili
 cet refrigeratisq̃ ijs particulis, q̃ añ exulceratā sunt. Inchoāda quoq̃
 deligatio est a laborāte ipa particula, deducendaq̃ versus sanam. ve
 luti in fracturis ossiū pcepit Hippocrates. sed & q̃ vlcerib^o ipis ad
 mouentur pharmaca, siccant valentius oportet: q̃ ea, quæ simplici ad
 mouēt vlceri. Quod si sisti cōpesciq̃ medicamētis influxus nequeat:
 causa ei^o inuestigāda est, atq̃ hæc prius adimēda. Ac si quidē ob par
 tis q̃ fluxū recipit ibecillitatē aliquā id fiat, huic nimirū medēdū est.
 Fuerit autē hæc vlceratæ quoq̃ partis ppria quædā curatio. Sin pro
 pter sanguinis copiā, vitiosūve succū, vel corporis totius, vel alicu
 ius suprapositarū partium: illa scilicet prius sunt corrigenda. At im
 becillitas quidem partis propter quā plus iusto succoꝝ illi influit
 Valētiorei^o omnino ab intemperie provenit. Non tamen ab omni. Eoq̃ fit, vt
 tēperie ibe exulcerata caro nonnūq̃ intemperata tantum sit, non autem imbe
 cillitatis eē cilla: nonnūq̃ vtrūq̃, & intemperata, & imbecilla. Quippe imbecil
 causam. litatis affectæ partis, valētior intēperies causa est. hæc autē sicut pri^o

dictū ē, curabis. vtiq; calidā, refrigerādo, siccā, humectādo, frigidā, calfaciendo, humidā siccando. Quod si frigidior pariter humidiorq; locus sit: calfaciendo pariter ac siccādo. & in alijs ad eundem modū. Ratio cui vincentem videlicet qualitātē/contraria semper oppugnans. Huius cōtrarium rei ratio hæc est. Quidquid rectum est, non in animalibus modo/plā contrario tis ve: verū etiam alijs quibusq; id symmetron est, mediūq;, & omnis oppugnan vitiosi excessus expers. Cui enim nec demere quicq;, nec adijcere, nō dum. partem aliquā, nō qualitātē possis: prorsus id recte se habet. Contra, quod demi sibi aliquid, adijci ve postulat: id iam ab optimo statu recessit. Ad quem vtiq; redire/aliter non est: nisi & quod superuacuū est/tollatur: & quod deficiens est, adiungatur. Ac de ijs quidem, quibus partes quæpiā abundant, deficiunt ve, alibi sermo erit. Vbi vero qualitas aliqua plus iusto inualuit: ibi & continuo vinci contrariam illi necesse. Et continuo vitium corrigi. ex ea, quæ victa est/restituenda. Quippe refrigerans quod imodice incaluit: vna & quod deficit restitues, & quod superat diminues. Quare quæ per intemperiem aliquā a naturali habitu recesserunt: eorum sanationem/per ea, quæ cōtraria viribus sūt, fieri omnino est necesse. Atq; ad hūc modum/caro, alia ve carnosa quæpiam pars, quæ fluxione humoris ob imbecillitatē/affligitur, sanari debebit. Vbi intēperiei affectum iam sanaueris: deinde etiam exulcerationis affectum sanabis: Non aliter plane/nunc curata intēperie: q̄ si citra vlceris incidisset. Quo/manifestum fit, nō esse vlceris, sed intemperiei propriam omnē eiusmodi curationem. Ad eundem modum si aut alterius cuiuslibet particulæ occasione, aut etiam totius corporis, cum in eo/sanguis/mali ve succi redundāt, vitiosum aliquid/exulceratis partib⁹ influxerit: medendum prius est, vel ei qd fluxionis est causa, vel etiam toti corpori. Ita igitur & varices, qui sæpe supra exulceratum locum sunt, prius sanabimus, vt deinde mox vlceris sanemus. Etiam qui ex liene, aut alia quauis notabili parte laborant. ipsa prius parte percurata, mox ad vlceris curationem accedemus. Cæterum/ nulla harum curationum ipsius est vlceris, sed alterius cuiusq; affectus, qui/ vlceris vel gignit, vel certe fouet. Nam illud causas quoq; iam definiri/tempestiuū videtur, nullam externarū, vel vt nunc tionē nō in loquuntur primitiuarum causarum, curationis indicatricem esse. sed dicare. sed huius indicationē/ab ipso affectu initium habere. Quæ vero parti affectum. culatim sunt agēda, hæc/tum ab eo quod prima indicatio dictat, tum Quid cura vero/ab ægræ partis natura, tum ambientis temperie, quæq; alia sunt tionē indi his cognata, inueniri. Nam (vt breuiter dicam) a nullo eorū quæ ad cet, qd quæ huc non permanēt, indicatio sumi, eius quod ex vsu sit, potest. Sed p^o particulatū pterea/quod ad eum affectum noscendum/qui omnino tum rationem, sunt agēda:

calor s⁹ frigus

tum sensum lateat, sæpe cogimur de externa causa inquirere: opinatur vulgus hanc quoque sanationis rationem indicare. Quod plane secus est. Apparet id liquido in ijs quibus nosci affectus exacte potest. Siue enim ecchymosis, siue vlcus, siue erisipelas, siue putredo, seu phlegmone, in parte aliqua consistat: superuacuum est causam quam horum quodlibet effecit, inquirere, nisi iam etiam faciat. Sic enim simul quod iam factum est curabimus: simul quod adhuc facit: facere inhibebimus. Si vero fecit illa quidem, ceterum iam abiit: utique quod factum est curabimus, quod adhuc non est: nec si velimus, summouere id possumus. Quippe rei presentis est curatio. Eius autem quod futurum est, prouidentia. Quod vero nec nunc lædit, nec læsurum timetur: id ab utroque artis munere, tum eo quod curat, tum eo quod prouidet, excessit. Quare nec indicatio ab hoc ad curationem vlla, nec prouidentiae ratio sumitur: sed uti dictum est, ad eos tantum affectus, qui nostram noticiam fugiunt, externae causae cognitio, est utilis. Empiricis tamen, ceu pars totius syndromes, id est concursus in quo curationem obseruarunt: externa causa interim sumitur, veluti in ijs qui a rabido cane, & omnibus qui a venenosis bestiis sunt læsi. Quinetiam ex dogmaticorum quoque numero ijs qui sine rationali indicatione, sola experientia curare se talia confirmant. Quippe his quoque externa causa, ceu pars totius syndromes, id est concursus, quaeritur. His vero qui ex priore usu venenosarum animantium vim norunt, atque ab hac indicationem curationis sumunt: non sane ad curationis indicationem conducit externa causa cognita, sed ad presentis affectus cognitionem. Nam pone, sciam scorpionis venenum frigida vi esse, sumamque veluti a frigido remedij indicationem, nullo tamen signo intellegam, talem esse in hoc corpore affectum: manifestum est, si scorpionem percussisse didicero, quod calfacere tum corpus totum: tum punctam ab eo particulam conabor. nulla amplius expectata experientia, sed ab ipsa rei natura indicatione sumpta. Monstratum enim in his libris est, qui de medicamentis sunt inscripti, in quibus exercitatum esse censui, quisquis ex his commentariis fructum percipiet: nullam eiusmodi facultatem sine experientia inueniri. Eset enim profecto felicitatis cuiusdam munus, si quis inspecto lithargyro, aut castoreo, aut cantharide: protinus eorum vires intelligeret. Verum sicut in omnibus peccata, tum ab ijs qui modum excedunt, tum qui citra consistunt, committuntur: ita nimirum hic quoque, ac bis διαπασαι (ut in praeuero græco est) non semel arbitror inter se discordant, & qui neque in hodiernum usque diem affirmant sciri medicamentorum vires, idque post tantam experientiam; & qui ex vna experientia sciri eas censent. Nam & hoc precipitanter inconsulteque dictum est: si utique inconsultum

 in forte / ex ad huc
 scilicet, melius et
 praeuero te magis
 cognoscimus?

est quod fieri omnino non potest. & illud hominum est aut omnino attonitorum: aut plane litigio forum. Verum de his plura expectare nunc non oportet. utpote de quibus dictum latius est, tum in tertio de temperamentis: tum in ijs libris, quos de medicamentis inscripsimus. Cæterum (ut dixi) ad noscendos affectus aliqua externarum causarum conferunt. Vbi vero præsentis affectus nihil latet: nulla iam externæ causæ est utilitas. Ac diximus quidem in superioribus, non esse in idē coniungendas utrasque doctrinas: sed seorsum empiricem, & seorsum tradendam rationalem. Memoria autē tenendum nūc quoque est, quod quoniam propositum nobis in his cōmentarijs est solam rationalem tractare, quāq; ad quæpiam horum quæ dicimus non apponitur quod absolute vera non sint, sed tantum ex methodicorum sectæ sententia: aliæ quæ tamen id per se ratiocinari, ultroque apponere debere. Nunc enim ipsi apposimus nullam externarum causarum ad curationis indicationem conducere, sed ad affectus aliquando agnitionem, fatentes videlicet externam causam ijs qui empirice quidvis curant: vnam esse partem totius cōcursus. idque siue ij ratione reliqua curant: siue omnia empirice. In his autem quæ deinceps scribentur, non erit necesse hoc adscribere. Rursus igitur ad propositum redeamus, indubitatum illud principium præsumentes, quo etiam in præcedentibus sumus vsi. vbi diximus quod finem quo medicus tendat, indicet id esse affectum qui curari desideret. Ex hoc vero, & reliqua omnia sumi. Quod vero cum hoc nulla externæ causæ societas sit: ex ipsis maxime vlceribus a quibus sermo est ortus, intellegas. Finge enim ex eo quod in partem aliquam procubuerit natum vlcus esse. Quod si sit: ex vitiosis prouenire succis manifestum est. Ita enim in morbis facere natura solet, cum corpus expurgat: omne excrementum ad cutim trudit. Atque hanc quidem vlcerari, totum vero corpus purgari accidit. Quænam igitur est eiusmodi vlcerum sanatio? Nempe quæ reliquorum omnium, quibus nullus affectus malignus, quod cacoethes græce vocant, est adiunctus. Verum si hoc sic se habet: manifestum est, nullam esse ad curationem a causa quæ vlcus excitauit, indicationem. At qui si vitiosus succus remaneret: omnino aliqua ab hac quoque indicatio sumeretur. Et alioqui absurdum sit, si curationem postulet: quod amplius non sit. aut si curationem indicet: quod nullius indigeat. Quare dicere indicationem curationis ab externa causa sumi: omni modo est absurdum. Quoniam ergo non ab hac, perspicuum est: ab ea quæ præsens est indicationem fore. At qualis tandem ea est indicatio? Nempe ei qui exacte loquetur, quæ ad prouidentiam pertinet. prophylacticen græci vocant, qui abuti vocabulo vult, medicinalis. Quandoquidem ipsorum vlcerum, siue tantum vlcus

Curatio vlc
ceris cuius
medicinæ
partis pro
prie sit.

Prospedri
cis medici
næ duplex
genus.
Duas esse
functionū
medici pri-
mas differē-
tias.
Curare, qd
Prospice-
re, quid.

ra sint: siue etiam cum caultate: si quis diligenter æstimet: ex fugiēdis
prospiciēdisq; ijs quæ nature officient, sanatio perficitur. Et in summa,
in quibus/quod efficitur, naturæ ipsius opus est, veluti vlceris gluti-
natio/& impletio: in his/ad eam quæ prouidet artis partē, omnis per-
tinet cura. Cæterum/sanatio vulgo dicitur. Ideoq; etiā huius quæ pa-
uidet partis, in altero genere constitutum est, quod morbosum affectū
iam præsentem sūmouet: in altero, quod eum qui nō dum vrget, pro-
hibet. Itaq; hic quoq; iuniores medici de nominibus cōtendere se nō
intelligunt. Par autem erat, si de reb? studiosi essent, illud inuenissæ:
duas esse functionū medici primas differentias. Aut enim eos qui nūc
urgent affectus, ijs quæ moluntur curant: aut eos qui non sunt, fieri
prohibent. Ergo præsentis iam affectus tollere, siue amouendis ijs,
quæ naturæ opus impediunt, id fiat: siue per medicamēta, quid ipsi mo-
liamur: omnes profecto homines curare dicunt. Cauere autē ne acci-
dant: prospicere. Et sane/ea quæ succorum vitio sunt exulcerata: curāt
ij qui ratione ac methodo artem administrant. simul illos purgantes:
simul ea quæ naturæ opus impediunt, auferentes. Quorum vtraq; qui
exakte loquit, prophylactica vocat. Vetant nāq; (vt in proximo ostē-
sum est libro) omnia talia/aut sordem vlceri: aut humiditatem nimia
vitiosam ve/in nasci. Non est igitur/de nominibus misere cōtendēdū.
sed methodus potius aliqua sanandorum vlcerum tradenda, qualem
arbitror ipse/tum in proximo libro: tum in hoc/præcipio. Ego nanq;
de vlcerib? vel stupiditatem Thessali demiror, ita de vlcerum quæ cacoethe dicū-
tur curatione scribentis. Sunt autem perq; necessariae & cōmunitates ce-
the vocant, vlcerum diuturnorum, ac non sanescentium, aut post cicatricem indu-
ctam, redeuntium. Ad hoc vt in ijs quæ non coalescunt quidem, estis ce-
metur quid sit quod prohibeat, idq; tollatur. in ijs vero/quæ post cica-
tricem inductam renouātur, vt cicatricem tenere cogas. roborans sci-
licet (sic enim τὸ μετασυνήγειν vertimus) vel patientem particulam; ce-
vel etiam cōmuniter totum corpus; atq; ne facile patiat, id præpa-
rans, per ea quæ hæc faciant præsidia. Atq; hæc quidem Thessalus cū
in principio statim libri de chirurgia/proposuisset: postea/de ijs ip-
sis/latius ad hunc modū scripsit. Diuturna vlcera/& quæ nō sanescūt, ce-
aut quæ ad cicatricem perducta/denuo reuertūtur: hæc indicant. Quæ ce-
quidem ad cicatricem non perueniunt, vt quæ coitionem fieri vetant ce-
auferas, ac locū affectum noues. Postq; simile recenti vulnere feceris: ce-
rursus vt cruentum sanes. Quod si non processerit: vt phlegmonē mi-
tiges, & reliquam diligentiam adhibeas. Quæ vero ad cicatricem ve-
niunt, & rursus se aperiunt, in accessionibus quidem, & exulceratio-
nibus: vt simili modo cures ijs quæ recens phlegmone vrget, tum ex ce-

ijs quæ mitigare solent, super cataplasma inducas. idq; donec defer-
 ueat ira. vbi deferbuit, adiuues ad cicatricem inducendam. post hæc vt
 partes circumpositas late complexus/malagmate quod ex sinapi sit
 compositum/rubere facias, aut alio quopiã quod mutare possit, ac vt
 minus malo pateant efficere. Quod si ita non cessent: etiam totius cõ-
 muniter corporis curam habeas. ipsum per varias exercitationes, &
 gestationes, & vociferationes, adhibitis scilicet earũ rerum peritis,
 roborans etiam, victus ratione gradatim tum aucta: tũ diminuta. prin-
 cipio a vomitiõẽ per radículas factõ. Vteris etiã albo veratro, alijsq;
 omnibus quibus vtimur in ijs, qui diurni ægreq; summoti morbi/
 victus ratione subiiciuntur. Atq; hæc quidem est Thessali dictio. Ope
 repræcium vero est/æstimare hominis vel stuporem: vel audaciam.
 utiq; si recte se dicere sibi persuasit: stuporem. sin conscius sibi nihil
 dicere, imponere legentibus sperat: audaciam. Ex diurnis vlcerib;
 quanam est o Thessale/curatiõis indicatio? Ego sane/neq; ex his: neq;
 ex recentibus/nec omnino a tempore/in vllõ morbo curationem vnq;
 inueni. sed ex ipso quẽ sanandum mihi proposui/affectu. Prorsus enim
 si tempus spectabitur, tanq; ab eo indicatio sumatur: alteram omnino
 secundus: alteram/tertius dies indicationem dabit. Ad eundem modũ
 et quartus/alterã a quinto. & ab his omnibus/sextus. & a reliquis/sin-
 guli qui post istos. Sic/affectus quos curamus, nõ vltra nobis ad cõ-
 syderationem proponentur. nec ab his/indicatio sumetur. quo tamen/
 ne cogitari quidem magis alienum a ratione potest. Quomodo ergo
 necessariæ sunt diurnorum vlcerum cõmunitates. vbi nihil indica-
 re tempus ipsum per se potest? Non enim profecto/vbi a malis succis
 vlcus eroditur: diuersam ex eo post quatuor menses indicationem su-
 memus; ab ea/quam statim ab initio sumpsimus. Ego sane/nec finerem
 quidem/eiusmodi vlcus diurnum esse. sed protin⁹ in principio/cau-
 sam eius adimerem. Nam & nosse affectum a principio/plerũq; licet:
 et indicationẽ ab affectu sumi est necesse. Tempus vero quid ampli⁹:
 q̃ dierum numerus docere possit, non hercle possum conijcere, nisi id
 voluit Thessalus/ad eiusmodi vlcera noscenda/tẽpus omnino esse ma-
 nendum. Verum/sic primum idiota prorsus sit. si videlicet fatetur, nõ
 prius agnoscere se affectũ: q̃ vlcus inueterauerit. Deinde illud quoq;
 aperte fateatur oportet, ex alio/suggeri sanationis indicationem: ex
 alijs/preberi affectus noticiam. Nam esto/conferat aliquid tempus
 ad agnitiõẽ. certe indicatio curationis/a tempore nõ sumitur. Quid
 enim ad rem pertineat, si quod vlcus inueterauit: adimere quæ coitio-
 nem impediunt, & nouare locum qui affligitur? Nam si ppter fluxio-
 nem malignam, quã cacoethe dicunt, vir inepte/vlceris labra hoc vel

Nec a diu-
 turnitate
 nec a recen-
 tia nec om-
 nino a tpe
 indicatio
 nõ vllã esse.

illo modo sunt affecta: quid cōmodi erit si ea excideris, anteq̃ fluxio-
 ni sistendæ cōsulueris: Videlicet vlcus latius efficies. veluti nōnulli
 faciunt eorum/qui similiter vt tu/vlcera curant. Siquidem causa, quæ
 ea & dura & callosa prius reddidit adhuc manēte: nihil aliud ex his
 excidendis accedet: q̃ vlcis amplificatio. Quippe illa ipsa quæ exci-
 deris, perinde & dura: & callosa rursus erunt: atq; ea quæ prius. Quā
 q̃ ne id ipsum quidem adiecit prudens scilicet Thessalus, callosa, &
 dura, & decolorata, exulcerata partis excidēda esse. sed absoluto ser-
 mone/abscindi quæ coitionē morantur iubet, ac nouari. Ac si quidem
 summouere causas quæ glutinationem morantur suaderet: & vetus ea
 ratio esset: nec ipse eum accusarē. Præcipitur enim ab omnibus fere
 antiquis medicis/quicūq; ratione quadam, ac methodo de vlcerū cura-
 tione scripserunt: causas quæ illa creant, abscindēdas esse. æque profe-
 cto, vt cæterorum omniū morborum. Non enim arbitror, in vlcerib⁹
 manēte adhuc causa, quæ ea excitauit: hāc prius tolli expedit: In alijs
 morbis nō expedit. sed omnino in omnibus, in quibus effectrix cau-
 sa ad huc manet: ab hac/inchoanda curatio est. Quod, si quæ coitionē
 impediunt, non dixit de omnibus causis quæ eam impedire possunt,
 sed de labris tantum: veluti ex ijs quæ subiecit, ostendit. plus certe ne-
 scire: q̃ scire eorum quæ ad vlcis curationē spectāt, videtur. Quippe
 fieri aliquando potest, vt & hāc causa/sola sit, quo minus sanescat vl-
 cus. potest etiam (vt dictum est) causa esse, & quæ citra tumorem/præ-
 ter naturam sit in exulceratis partibus/intemperies: & quæ cū tumo-
 re quidem coniuncta sit, non tamē/qui omnino sibi labra excidi desy-
 deret. potest & varix superiacens, vel lienis auctior. vel in focinore
 vitium aliquod. præterq; hāc oīa/imbecillitas ægræ partis. quæ ipsa
 quoq; intensa quædam est intemperies. Quinetiā vitiosus in toto cor-
 pore succus, cacochymian vocant. maxima scilicet causarum/quæ in-
 cōmodare vlceribus possunt. Vexat sanē non minus vlcera, & succo-
 rum æqualiter se habentiū/exuperantia, quā/plethoran vocant. Ho-
 rum quodq; si adimi thessalus iubet: laudo hominē, ceu veterib⁹ sub-
 scribentem. sin labra tantum: vnum nouit ex multis: sed quod nec opī-
 liones lateat. Quippe si opilio/vlcis labra, dura, & callosa, & liui-
 da, & nigra, & alio quopiam notabili coloris vitio videat: prorsus ea
 excidere non dubitabit. Est enim excidere/res promptissima. Maius
 vero quippiam atq; artis egens/medicamētis sanare. Thessalus autē,
 nec quæ labra molliri medicamentis possunt, vnq̃ nouit: (Quippe fa-
 tentur eum/penitus hāc artis partem declinasse. ita utiq; vt ipse quoq;
 indicat.) nec omnino/experientiam rationalemve scientiam de vllo
 medicamēto visus est habere. quod ipsum quoq; ex libro eius de me-

*Nonne causa, q̃ vlcis
 moratur ipsam. Variæ cau-
 sæ propter
 quas nō sa-
 nescat vlc⁹.*

Cacochy-
 mia.

Plethora.

*+
 ipse hanc*

dicamentis ostenditur. Verum/de ijs quæ ibi non recte ab eo sunt pro-
 dita, in progressu operis dicemus. Nunc/de diuturnorū vlcerum sa-
 natione, quam in prius posita dictione tradidit paramus, differere.
 Sane melius fuerat non diuturna, sed cacoethe ea vocasse. tum naturā
 eorum narrasse, & causas generationis eorum exposuisse, curationē
 q̃ cuiusq̃. Primū quidem cōmunē omnium quatenus vlcera sunt: qua-
 lem in tertio libro descripsi. deinde/priuatam cuiusq̃/pro efficientis
 causæ specie, veluti in hoc libro docui. Hic/cum nihil horum fecerit,
 & nouandum vlceratum locum censet: & vbi instar recentis vulneris
 fecerit: vt cruenta/sanandum. Hoc sane/quis in operibus artis exerci-
 tatus/non euidentissime intellegat/ab eo esse scriptum: qui nūq̃ vlcus
 curauit: Sanare ne vlcus diuturnum/vt cruentum/quisq̃ potest, vbi id/
 simile recēti vulnere fecerit: vtrum ne/labris eius fibula adductis: an
 futura coniunctis. an potius horum nullo. sed medicamēto quod cru-
 entis sit aptum, & cum hoc/sola deligatura fretus: Quis est/qui nō no-
 rit/vlcus cacoethes: statim etiam cauum esse. vtpote/ex rosione natū:
 Nunquid igitur insulse Thessale fieri potest, vt coalescat cauū vlcus,
 priusq̃ cauitas/carne sit impleta: an non est hoc/vt cruentum sanare:
 Ergo ipse tu frustra cauorum vlcerum curandorum indicationem/nō
 esse glutinationē: sed impletionem scripsisti. Quod si etiam non esset
 ex se cauum/omne vlcus contumax: certe dum vt tu præcipis, excisis
 videlicet labris/vt cruentū efficitur: ex necessitate cauū fit. maximāq̃
 conquirat labrorum distantia. Adeo/vt nō videam/quomodo id gluti-
 nes, & coire vt cruentū facias. Nam si adducere violenter/labra quæ
 plurimū distant tentabis: phlegmonen necessario accersent, nec coa-
 lescent, id quod tantū intelligere mihi Thessalus videtur. Subdit em̃.
 „ Si non fuerint victa: vt phlegmonen mitiges. Satius vero fuerat, scri-
 bere, cum non vincentur: vt phlegmonē mitiges. Nam necesse est, nō
 esse vincenda. Verum, vt hoc quoq̃ Thessalo donetur, atq̃ id transeā-
 mus, nec anxie examinemus: illud cuius apertum est, quod a commu-
 nitate, quā ipsemet tradidit, prorsus recessit. Quippe, si quod obstat/
 auferemus: nihil amplius/de cōmunitate diuturnorum vlcerum, qua
 diuturna sunt, sumem⁹. Sed detur hoc quoq̃. videamus quæ sequunt̃.
 „ Scribit enim ad hunc modum. Quæ ad cicatricem veniunt, & rursus
 „ se aperiūt: hæc in accessione, & vlceratione similiter curabis: ijs quæ
 „ recenter vexata phlegmone sunt. Post hæc subdit. Malagmate quod
 ex sinapis semine fit, circumpositis partibus, ruborem excitandum.
 Quid ais insane, etiam si acre & calidū sit quod influit, rubrifieri par-
 ticulam ex sinapis semine oportet: vt quod in multo tempore contra-
 here ex fluxione debebat: id statim ex tuo medicamēto optineat, tota

Quæ vete-
res rubrifa-
ciendo cura-
bant.

videlicet vlcerata atq; erosa: Nam veteres eas partiū imbecillitates, quæ vel ex frigore, vel plurimo humore citra manifestum calorem, acciderant: rubrifaciendo curabant. Tu rubrificatione in omnib⁹ deinceps vteris, primū nullo facto discrimine, propter ne partis imbecillitatem; an propter fluxionis maliciam, nō sanetur vlcus. Deinde ordinem inuertis. Nam cum sinapi particulam vsseris, nec quicq; proferis: tum ad corporis totius curationem accedis. Cum contra (vt arbitror) tum ratione: tum experimēto de ijs sit statutum, vt toto prius corpore a superuacuis liberato, tum calidum aliquod, acreq; medicamentum parti admouere sit audendum. Quippe eiusmodi medicamenta omnia cucurbitæ ritu ad se trahere a toto corpore sūt habilia. Itaq; nisi id prius vacuaueris, materiem fluxionis acri medicamento relinques. Hoc enim tum empirici fatentur: tū dogmatici. hoc philosophorum optimi senserunt. (Nam cum eorum meminit Thessalus: nō alienum sit eos citare testes) quod oculum recte sanare ante totum caput non licet. Neq; hoc ante totū corpus. sic Aristoteles ac plato de morborū curatione senserūt. Sane & Hippocrates, & Diocles, & Praxagoras, & Plistonius, & veteres vniuersi. Thessalus vero solus non sic. sed primū ad compositionem ex sinapi venit. post de toto corpore sollicitus est. ne hic quidem prudenter quicq; docens. Nam cum liceat corpore medicamento quod purget semel vacuato, mox salubri victu reficere: hic vociferationū meminit, exercitationūq; & gestationum, et victus certo ambitu mutati, tum vomitionis ex radícula. mox summam his imponit, ipsum veratrum. Idem scilicet, qui sine vlllo magno negotio omnia sanare promisit. Ego vero ne intelligere quidem possum, quomodo quisq; aut deterius: aut maiore tēporis dispendio, aut inani magis opera sanauerit. Age igitur, sicut vlu nō nunq; vidimus: sic verbis quoq; hominē fingam⁹, cui sanari vlcus cōtumax sit opus. Esto aliquis qui quidem sit sanus: sed ex scabenda de repente quapiā particula, veluti brachio: pustulam statim excitarit, mox eadem ipsa particula iterū atq; iterum pruritu vexetur. pustulaq; dirupta, vlcus decolor, inæqualiter erosum gignatur, atq; hæc in tribus, quatuorve diebus a principio inciderint. Dicat mihi hoc loco quispiam ex medicis qui Thessalū imitantur, quonā pacto sanare eiusmodi vlcus cōueniat. Ego nanq; cacoethes omnino id dico, & ob id qualis sit totius corporis affectus, statim consyderabo. Inueniam nanq; tum ex vlceris ipsius symptōmatis: tum ex notis quas totū corpus præ se feret, cuius maxime generis sit is qui redundat succus. Atq; hūc medicamentum protinus educā. nec protraham, dum totus hominis cubitus affectū quedam contumacē rebellēq; curationi contrahat. At Thessali secta

Cacoethus
ab initio
curatio.

saluū et nre.

tores/ipsius videlicet praecepta seruantes: primū expectabūt, dum vl-
 cus inueteratū sit. quo/in mirificā illā inueteratorū vlcerū cōmunitatē
 recidat. Quasi nō longe melius esset/cōtumaciū vlcerū, nō autē inue-
 teratorū cōmunitatē, quae curationē indicaret, tradere. Mox duorū
 alterū/aut excident, & ceu recens vulnus reddent, ac veluti ad glutinā
 dum/partes eius adducent: aut primū/quod ex sinapi conficitur medi-
 camento, vtentur. Quo nō proficiente, ad sublatas voces, & gestatio-
 nes, & reliquas exercitationes, & victum per circuitus mutandū con-
 fugient. ab ijs vomitionē ex radícula mouebūt. Quod si his/vlcus nō
 sanabitur: veratrū dabunt. Sin nec id profecerit: hominē in libyā ab-
 legabunt. Nā id quoq; adijcere debuit Thessalus, post eximiā illā cō-
 tumaciū vlcerū curationem. Quippe in vociferationibus, gestationi-
 bus, & alijs eiusmodi immorantur, quasi malū habitum corporis quā
 cachexiam græci vocant, nō vitiū humorum quā cacoehymia dicūt,
 curet. Et quid miri, si tum fatentur/se vlcus cacoethes/statim vt est na-
 tum non nosse: tum vero dum fit inueteratū, ac sæpe cicatricem ducat:
 sæpe se aperiat manebunt: anteq; quid facto opus sit intellegant. vbi
 etiam eos qui quoquomodo febricitent, accessionē/quæ tertio die fus-
 tura, nō futura ve est, transire censent. Adeo videlicet ad vnguē/cona-
 templationē de crisi prouenerunt. aut summū morbi incrementum futu-
 rum prospicere possunt. Quid igitur sæpe accidit? Nēpe tabescere in-
 lectulis/horū culpa homines, q statim/secundo die explicari potuissent.
 Quippe nō semel nos, aut bis/ter ve: sed sexcenties, tū ipsi multos fe-
 bricitates, simul vt prima accessio desijt/lauiimus: tū praeceptores nos
 stros/id ipsum facere vidimus. intrepideq; de cætero vicitare pmisi-
 mus, ceu post febris carituros. quos sapiēs scilicet Thessalus q primā
 diatriton. i. tridui mediā excogitauit: prorsus arefecisset, totis (puto)
 trib⁹ dieb⁹ fame cōfectos. mox dein (arbitror) modice scilicet i quara-
 to die nutriuisset. ab hoc paulatim reficiēs: vix sexto aut septimo, ad cō-
 sueta munia qui semel febricitassent, dimisisset. Adeo semp homines i
 morbis tabefaciunt: a quib⁹ vtiq; facile possent liberari. Nam cū pau-
 cissimis dieb⁹ sanari vlcus cōtumax incipiēs posset: Thessalus id in
 annū, aut etiā longius tēpus, incurrere finit. Manere nāq; dum id cica-
 tricē sæpe inducat: sæpe etiā se resoluat, vt scias/an contumax sit, mox
 vbi curationē incōperis, ne tūc quidē/corpus statim purgare, sed pri-
 mū/medicamēto ex sinapi, dein gestatione, & vociferatione, & certo
 victu, post radícula, ab his veratro vti. hāc quid aliud: q annū expe-
 ctantis sunt? An per deum immortalem cum sex diebus, aut plurimū
 septem: posset homo curari: multos menses trahemus. quo videlicet
 primū/an cacoethes vlcus sit sciamus, dein curationē inchoabimus &

Methodus
quid.

Promissio
galeni.
Reuertit
ad ppositū

Methodi
curādi for-
mula gene-
ralis.

In thessa-
lios.

Et quæ demū necessitas erat, propriam inueteratorum vlcerum cōmu-
nitatem tradendi, præsertim cū nihil ad curationē conducatur, licueritq;
non inueteratorū; sed contumacium, nec horū me hercle cōmunitatē
indicatricem, sed curationē scribere? Quippe accidit quibusdam tum
vlceribus: tum morbis, vt contumaces rebellesq; ad curandū sint, nec
tamē inde curationis indicatio sumitur: sed affectus ipse primā cura-
tionis indicationē suggerit. Ex ea vero, & quæ sunt agēda inueniunt,
ad eū modum quē ipse tradidi. Quare, hoc est methodo curare, quod
nos facimus, veteres imitantes. si modo methodum esse oportet, vnam
quādam vniuersalem viam, quæ omniū particulariū sit cōmunis. Hic
vero etiā in hoc fallitur. putatq; quicquid omnino in ijs habetur, qui
methodo aliquid faciūt, ipsam methodum esse. Nā noticiam certe ha-
beat oportet, tum similis, tum dissimilis, qui methodo quiduis molit.
non tamē ipsum hoc methodus est, similis scilicet dissimilisq; noticia.
Neq; hoc Aristoteles, Plato ve affirmat: quos falso Thessalus citare
audet. Verum hæc ad præsens refellere non attinet. Quare rursus ad
medendi methodum reuertor. promittoq; ostēsurum me, tum vñ esse
eius in omnibus curationibus principium: tum viam quæ ab eo prin-
cipio ad finē vsq; ducit, in omnibus particularibus similē esse. Quare
& si in singulis morbis priuata quædā methodus sanandi videtur: cō-
mune tamē in omnibus genus vñ est. Auspicari nāq; perpetuo ope-
ret, ab indicatione quæ ab affectu, cui mederi paramus, accipit. Aesti-
mare vero, ac discernere, an causa quæ affectum excitauit: iā defierit.
an nunc quoq; ipsum tum augeat: tum faciat. Dein si defijt: ad eam quæ
in tertio huius operis libro traditur methodum est veniendum. Sin
adhuc facit: ad eam quæ hic docetur. Quippe eadem hac methodo,
tum phlegmones: tum febris, tum omnium vno verbo morborum re-
media inuenias. Vtiq; si nihil etiam nū sit: de præcedentibus causis nō
laborans. sed ab ipso tantum affectu ordiens. Sin nunc quoq; aliquid
fit: duos tibi curationis fines proponens, tum alia deinceps, vt dictum
est faciens. Sed enim mirari stupiditatē eorum qui Thessalum sequū-
tur, est opere præcium. Nō vtiq; quod in talibus delinquūt: sed quod
dysparthias, & metasyncrasis, & ibecillitates, & firmitudines, & alia
id genus nomina non pauca proferentes. quæ per ea significantur, ne
nunc quidem si interrogas respondere possunt. Nam quid sit, quod in
omnibus diuturnis vlceribus græce dicunt metasyncrine in ten exin,
nec similiter inter se oēs: nec clare, nec vt prudentes respondent. At
qui, si vel antiquum nomen esset: vel ab vllō græcorum vsurpatum: ex
ijs fortassis quæ illi scriberent, intelligi posset, de quo id negotio di-
cerent. Nunc quoniam stupiditatis ipsorum proprium est, vtiq; ex

Asclepiadis Hypothesi natū, sicut & reliqua eorū placita: æquū profecto est, ipsi sua somnia intrepreserent. Vnde scilicet, qđ græce dicitur *συρνεῖν δαί τὰ σώματα καὶ διακρίνειν δαί* quasi misceri/secerniq; corpora diccas. solis ijs qui corpuscula, & meatus, aut indiuidua, & vacuum, aut deniq; ipatibilia, & inalterabilia, prima elemēta statuūt: liceat vsurpare. Sicut certe vsurpant, & assidue ipsis nominib⁹ vtunt. Quinetiā ipse Thessalus/in canone cū hac principia cōfirmat, nouat quidē aliqđ ibi quoq; præter ea quæ a Themisone, & Asclepiade sunt posita. ceterū/qđ sentit, docet sane nō obscure. Nō enim prorsus, sicut Asclepiades/cū in symmetria quadā. i. cōpetentia exiguorū meatuū/sanitatē, in ametria. i. incōueniētia/morbū cōstitueret, reditū ad priscam meatuū symmetriā sanationē putauit: ita Thessalus quoq; est arbitrat⁹. sed totū exiguorū meatuū statum/censet imutandum. Atq; ex hac opinione/processit metasyncriseos nomē, idē plane indicans potestate, quod græce metaporopoeia. i. exiguorū status mutatio. Cæterū nō decebat ipsum/in quib⁹ fugere ab incertis obscurisq; iubet, & tantum ijs cōmunitatibus, quæ euidenter apparent/animū intendere: in his quoq; dogmaticorum vti nominibus. At noli/inquiunt sectatores eius/cū his vtitur: dogmatice eum audire. sed aphel⁹. i. simpliciter. Nā ita ferre suppetias ex sectatoribus eius quidā solent. videlicet ad aliud rursus nomē nos reuocantes. Nepe aphelian/quā nos simplicitatē vertimus. quā ne ipsam quidē/quid significet, ipse sane intelligere possum. Si em̄, sicuti ipsi/hoc quoq; rursus exponunt, ad aliud scilicet magis friuolū nomē nos remittētes. nempe græce *ὑπερβολῆς*, qđ ipsum rursus exponētes: significari p id dicūt, idē qđ vulgo hominū similiter: vtiq; tantūde fuerit aphel⁹/ei qđ nō definite, nec exacte, sed sine omni tū arte:tū sciētia. siquidē loquūtur homines/q; magis sunt ad loquēdū præcipientes/artiū noīa, sub sensib⁹ quibūdā, q; nullo fundamēto nitātur. Rogati vero qđ significant, ostēdere clare nō possunt. Qđ si hoc/Thessalij isti accidere sibi fatētur: loq se quæpiā, nec intelligere se exacte quæ loquant: id ipm pfecto fatent, qđ nos/illis obijcimus. Nā metasyncrisis illa, siquidē/de imutāda poropoeia. i. exiguorū meatuū statu, dicat: certe/intellectus aliqd habuerit, significaueritq; rē aliquā. ceterū friuolā multis modis. Nā nec ex corpusculis, & meatib⁹ corpora nostra cōstant: nec si hoc verū esset, posset tamē aliquis docere, qua ratione/sinapi meatuum illorum statum imutaret. Nec si id quoq; ostendere aliquis posset: consentiens eorum sectæ esset, qui se apparētib⁹ communitatibus contentos esse dicunt. Ne igitur vtantur hoc nomine, nec nobis negocia facessant. Licet enim & sine metasyncriseos nomine, diuturnorum vlcera curationem alijs verbis dicere.

Metasyn
crisis.
Metaporo
poeia.

ficut empirici faciunt. Quod autē & in atonias .i. imbecillitatis vocabulo simili modo nugentur: mōstratum prius est in secundo libro. Si enim ficut empirici, nomē vsurpant: aliud prorsus nō significant: q̄qd actio nō seruatur. Sin autē facultates aliquas gubernare animal pponunt, quales tum nos asserimus: tum oēs fere veteres: prāter id quod Asclepiadis dogmatis cōtradicunt: etiam incerta, & de quibus parum inter authores cōueniat, attingunt. quāuis ea fugere iubeant. Sed dic thessale, clare, quid sibi velit illud ^{μετασχηματισμὸς} Si nāq̄ exiguos meatus mutare: & falleris, & quæ incerta sunt vsurpas. Si firmari sanāq̄ reddi corporis particulam, vel hominē totū: nihil hic prāter nomen plus: q̄ empirici doces. Quippe, sciunt hi quoq̄ remedijs quibusdam ad motis reddi hominē sanum. Cāterū, qua ratione remedia id faciāt, utiq̄ nesciunt. Neq̄ enim an exiguos meatus mutet medicamēti facultas: neq̄ an symmetriam efficiat, neq̄ an totū patientis particulæ qualitatem alteret, potest empiricorū quispiā dicere. Atq̄ illi saltem sunt modesti, vt qui vnum se solum scire dicant. huic scilicet morbo in hoc tempore si medicamentū ex sinapi adhibeatur: sæpe notasse se vtilitatem secutam. Non tamē methodos loquuntur, nec superciliū attollūt. nec tali sibi noticia placent. nec antiquis maledicunt. nec Hippocratem pro nihilo habent. imo vero ipsum laudant. fereq̄ omnia vere dixisse affirmant. Hic vero Thessalus qui tum hunc: tū reliquos omnes medicos contemnit: empirica cōtumacis vlceris prācepta, se scribere nō intelligit. Quāq̄ si vel hoc cōmode faceret: utiq̄ aliquid opere precium faceret. Atqui ne id quidē fecisse videtur. cum ordinē remediōrū inuertat: & prius partis remedijs vtatur: q̄ totum corpus prāparaauerit. Nam hoc insignis iusticiæ argumentum est. cum in vno eo fere omnibus medicis cōueniat: quāuis in plurimis dissentiat: quod totū corpus vacuū, purūq̄ ab excrementis ante sit reddendum: q̄ vlla pars valentibus remedijs sit subiicienda. Nam siue experiētia iudicare quis velit: siue etiam ratione (Tertiū enim quo iudicet, neq̄ in alia quapiā arte: neq̄ in vlla vitæ parte: quisq̄ habet) maximū esse icōmodum deprehēdet, cū toto corpore suā curā requirente, priusq̄ illi sit p̄spectū: afflictæ parti acre aliqd̄, & calidū medicamētū, sit admotū. Trahit enī ad se cucurbitæ more ex toto corpore supuacua. atq̄ ita in graui parte affigit: vt ægre auelli possint. Quo magis opere precium est Thessalios istos percōtari. vndenā Thessalo in mētē venerit de cōtumaciū vlcerū curatione talia nugari. Cū nec empiricus quisq̄ atē: nec rationalis ita scripserit. sed nec ipse Thessalus: nec ei⁹ sequaciū quisq̄ eiusmodi remediōrum ordinē, aut cum experientia consentire: aut cum ratione affirmare ausit. Adde qd̄ nec docere possunt quomodo tēpus indicet, non

In quo oī
bus medi
cis conue
nerit.

in fine

autē affectus. Sed neq; (quod hoc maius est) quomodo Thessalus, qui
 æstimandū cenſet, quid ſit qđ cicatricē vlcerū moreſ, atq; id tollendū:
 non prorsus ſit ſtupidus. Simul cū hoc tantū ſatis eſſe nō videat, diu-
 turnitatē autē vlcerū nihil eſſe ad rē ſimul cū non in vlceribus modo:
 verū etiam reliquis morbis omnibus id eſſe faciendū, veluti veteres
 monent: non aduertit. Verū ad hæc nobis nihil reſpondent. ſed ſemp
 nō recte intelligere nos diſtantes. tanq̃ videlicet ipſi vel Hippocra-
 tis: vel veterum cuiuſq; ſententiā ad vnguē intelligerent: recte theſſa-
 lum dixiſſe affirmant, diuturnorū vlcerū vnā quādam cōmunitatem
 eſſe. Ita enim Hippocratē quoq; ſenſiſſe in libro de vlcerib⁹, cum ita
 ſcribat. Etiā ab inueteratis vlcerib⁹ id agere, vt ſanguis crebro efflu-
 at: cōducit. quomodocūq; videt̃ opportunū eſſe. Fortaſſis ergo ad rē
 pertineat, tamenſi nō prædixerim, me de Hippocratis mēte hoc loco
 diſſerturū: vel ſummatim aliquid de ea perſtringere. fuerit vero quod
 dicemus, nō minus & priſcorū ſenſus interpretatio. Hos nāq; viros
 ceu nullius adhuc dogmatū ſectæ addictos, ſed pura, & ſimplici mēte
 ſtudentes: vtile quippiā ad ſanitatē inuenire credibile ſane eſt. quædā
 vſu: quædā inueniſſe ratione. tū ſcripſiſſe quæ inuenerant, ſubinde nō
 adhibita inuētionis ſuæ ratione: aliquādo vero & adhibita. atq; id fe-
 ciſſe ipſius legentiū vtilitatis cauſa. Quippe, vbi ad dextrū inuentorū
 vſum, conducturū poſteris ſperabant, ſi rationē inuētionis nouiſſent:
 tum eā diligenter pdiderunt. vbi ſecus: & ſuperuacuā relatu putarunt:
 et propterea omiſerunt. Nam quod ſermonis cōpendiū priſci impri-
 mis coluerūt: id oēs, vel me tacetē iā norunt. atq; ob hāc maxime cau-
 ſam, nō Hippocrates modo: verū etiā reliqui priſcorū, medio interim
 trāſgreſſo, primo/tertiū adneſtunt. Si em̃ primū/ſecundi ſit ſignū: atq;
 hoc/tertiū ex neceſſitate ſequit̃: ita tertium/primō ſubiſciunt, ſecū-
 dum prætereuntes. Oſtendi vero perſæpe, tū reliquos antiquos: tum vero
 maxime omnium Hippocratē talia ſcripſiſſe. debetq; qui callere pri-
 ſcorum interpretandi genus volet, in illis exercitari. Nunc vero ipſi
 ſum quod propoſitū eſt tantū exponā. Nam quæ vlcera oībus rite de-
 centerq; factis, tamē nō ſanantur: ea medici græce cacoethe, nos mali-
 gna, contumacia, rebellia ve dicimus. Quæ vero ſit vlcerum vt vlce-
 ra ſunt/curatio: in libro qui hūc præcedit, definitū eſt. Hæc igitur vl-
 cera, & cacoethe & inueterata, & diuturna vocant. indifferenter his
 nominibus vtentes. Quinetiam ad noſcendum quod affectus ipſe ca-
 coethes, i. contumax ad ſanandum ſit, vna cū alijs notis: etiam id ali-
 quam portionē habet. non tamē aut ipſa diuturnitas: aut quod diutur-
 na & vocetur: & ſint, idoneā curationē indicat. ſed ex hoc quod male
 affecta ſit vlcerata pars, licet colligere. hoc vero inuento, & curatione

Hippo.

De hippo-
cratis mēte
ex multis
eiuſdem lo-
cis.Cur, pſi ſermonis cō-
pendiū ſummoſe coluerūt.Veteres me-
dio tranſ-
greſſo, ſæ-
pe tertium
primō cō-
iunxiſſe.Cacoethe,
quæ.ſi p oī vlcerat' ſunt, tū
nō ſanct' ſunt.

nis ratio constabit. Quo inquires modo: Nempe ubi tantū ex partes
 quibus vlcus infidet, ita sunt affectæ: si has sanaueris. ubi totum cor-
 pus vitioso aliquo succo abundat: si hunc vacuaueris. Ac signū qui-
 dem vitiosi succi, est ipsa vlceris diuturnitas. inuentio autē eius quod
 expedit, non ex diuturnitate: sed ex succi vitio suggeritur. Quare tria
 hæc deinceps se habent: signum, affectio, & curatio. Signū quidē ipsa
 diuturnitas. Affectus, succi vitium. Curatio, huius vacuatio. Atq; hac
 ratione subinde veteres inuenias medio prætermisso: tertium statim
 primo subijcere, veluti Hippocrates fecit, cū dixit. Tū ab iueteratis
 vlcerib⁹ cōfert, vt assidue sāguinē effluere facias. vtcūq; id opportunū
 videbit. Non vtiq; curationē indicante vetustate, sed sanguinis vitio.
 Quippe ipse mox subijcit. Prohibet nāq; maxime quidem eiusmodi
 vlcera sanescere. Post vero etiam reliqua oīa, putredo sanguinis, & si
 quid ex sāguinis trāsmutatiōe est ortū. Quinetiā post paulo cū de vl-
 cerib⁹, quæ ad cicatricē nō veniūt, differit. Nec, si (inquit) quæ vlcus
 ambiūt nigricēt, sanguine putri, aut etiā varice fluxionē supeditate:
 id gen⁹ vlcera coire possunt. nisi quæ vlcus ābiunt, sana reddas. Post
 etiā de varicū sanatiōe, scribit. Ad hæc etiā purgatiōis meminit toti⁹
 corporis. tū i alijs quibusdā vulnerib⁹: tū his quib⁹ cariē quā sphace-
 lon vocāt, instare est metus. Præterea serpentib⁹ vlcerū, & esthiome-
 nis oībus. i. quæ exedūtur. Ita enim græce nominare solet ea, quæ hu-
 mor aliquis erodit. Iā vero in ijs quæ mox sequuntur, rursus ad hunc
 modū subiungit. In quocūq; vlcere erysipelas superuenerit: purgatio
 totius corporis adhibēda est. Et in sūma, si curiose librū de vlceribus
 reuoluas: inuenies sēp eū ab affectu indicationē sumere. vti vero interi-
 et tēpore: sed ad affectū noscēdū. Quod vero hæc ita se habeāt: ex ipso
 libri ingressu agnoscas, q talis est. Vlcerā madefacere quæcūq; ea fue-
 rint, nisi vino non oportet. Tum causam adiiciens, ait. Nam siccū sa-
 no vicinius est. humidum vero, non sano. Et mox, vlcus enim humidū
 est. sanum autem siccum. Ideoq; per totū librū cum totius vlcerum cu-
 rationis finem, siccationē statuatur: mox particularia inuenit. etiam finis
 ipsius subinde nos cōmonefaciēs. Cū enī ita scribit. Quodcūq; vlcus
 acuto telo cesim, percussim ve diuisum est: medicamētū quod cruentis
 statim iponitur (enhæmon græci vocant) ac siccans aliquid, qd sup-
 purare vetet, admittit. Fit enī effluēte sanguine siccius. Et rursus. Quæ
 cūq; probe & opportune purgata, semper ad siccius promouētur: his
 caro magna ex parte non supercreseit, nisi si contusa sint. Et rursus. Si
 quod coire nequit: huic humecta caro in causa est. In his oīb⁹ primæ
 sanandorū vlcerū indicationis nos admonet. Siq; vlceris q vl⁹ est
 sanatio, mediocris siccatio est. Cui⁹ rei demonstratio i libro q hūc præ

Hippo.

Sphace-
los.Esthiome-
na.

Hippo.

Hippo.

Hippo.
Enhæmon.

Hippo.

cedit tradita est. Verum vlcis quod cum alio affectu cōiunctum est: cuius videlicet præcedere curationē oportet: eius curatio vt vlcis solius, nō est, sed prior illius affectus, secunda vlcis. Nā siue phlegmone quæpiam: siue nigricia, siue ecchymosis, siue erysipelas, siue tumoris qui oedema dicitur, vlcis carnē obsederit: primū eius molienda curatio est. At vero quod vlcus interim, non solum nō cōmode curatur: sed multo etiam maius redditur: id neminē lateat. Nam siue contusa fuerint circumposita vlcis loca: seu phlegmone, alius vt tumor in his constitit: propria eius affectus sanatio inuenienda nobis est, illud pro certo habentibus, fieri non posse, vt vlcus sanetur, nisi locus in quo constitit, prius sit sanatus. Ac proinde Hippocrates ipse redigens nobis in memoriam ea quæ statim in libri initio tradiderat: tum reliqua quæ paulo ante sunt comprehensa: tum vero hæc

adscript. Quodcūq; vlcus celsim percussim ve acuto telo est diuisum: medicamentum enhaemon & siccans aliquod, quod suppurare vetet, admittit. Sin caro aliqua telo tum contusa tum celsa sit: huic ita medendum est, vt q̄ celerrime suppuret. Nam & minus phlegmone vrgebitur & necesse est carnes quæ contusæ celsæq; sint, putrefactas, & i pus versas, liquari: postea nouā carnem nasci. Indicat enim hoc sermone manifeste, solos eos vlcis partiu affectus non esse siccandos: in quibus gigni q̄ celerrime pus cupimus. vtiq; quod cum aliqua putrescentia pus fiat, obiter docens. Porro omnia quæ putrescunt, ex calido & humido sic afficiuntur. Ideoq; etiā ea cataplasmata, quæ ex ordeï farina componuntur, seu quæ calefaciant, humectentq; omnib; ijs affectibus, quibus moueri pus expedit, admouemus. Ordeï namq; farina ex aqua & oleo. Itēq; panis ex aqua & oleo. præterea fomētū multæ calidæ aquæ. & tetrapharmaci vis, omnia deniq; quæ calefaciūt, & humectant, celerrime pus mouent. Ideoq; etiā ijs partib; quæ phlegmone infestatur: vbi vehementius iā pulitant, sic vt iā desperetur de horū citra pus curatione: veteres oēs eiusmodi applicāt medicamēta, ante vero nequaq;. Atq; hoc Hippocrates ipse aperte nos docet i memoratis iā verbis. quib; iubet, quæ sine contusione vulneratæ partes sunt, q̄ maxime siccare. quæ cum cōtusione sunt facta, his q̄ primū pus mouere. Quinetiā cū dixit. Quæcūq; vlcera nō probe, & vt cōuenit expurgata, semp prius pullulare incipiunt: his maxime caro supercrescit. quæ vero pbe, & vt decet expurgata, sep: ad siccius pmouetur. his nisi sint cōtusa, caro nō supercrescit. Quippe hic illud (nisi sint cōtusa) qd̄ adijcitur, redigit nobis i memoriā, qd̄ in supius pditis verbis est dictū. Nepe oportere oia siccari ppter ea quæ cōtusa sūt. Neq; em sicubi cataplasmate qd̄ calfaciat humectetq; illinūtur quæ phlegmōe infestæ:

Hippo.

ita vt nō sit disca.

pus, nō sit putrefacta gignitur

Quæ putrefiunt, ex calido & humido putrefiunt.

Hippo.

G. iij.

Hippo.

Omniū
quibus ad
vulcerū cr-
rationē est
opus, inuē-
torē hippo-
cratē fuisse

Hippo.

ex prima ratione id fit, hoc est vt remedium affectus, sed vt sympto-
matis mitigatio. siquidem ipsius phlegmones remedia, sicciorū sunt
virium. Audi namq; loquentem Hippocratem cataplasmata oedema-
tum, & phlegmones quæ in circapofitis consistit: verbalcum coctum,
& folia trifolij cruda, et epipetri folia cocta, & polium. Quippe om-
nia hæc siccandi vim habent. veluti in commentarijs de simplicibus
medicamentis docuimus. Et cōpendiaria obfessorū phlegmone para-
rium curatio, per id genus præsidia obitur. quæ sane vel affectū pror-
sus sūmouent vel si quid exiguum, quod suppuret, reliquerint, alter-
rum medicamentum acre, quod educere pus queat requiritur. vel si te-
nuis circumposita cutis sit, vel si celerius explicatum ægrum: sectio
petenda est. Ceterū curatio phlegmones per ordeifarinam lenientis
tractatio est non medentis. & contra malum pugnantis. Verum de ta-
lium differentia in sequentibus plenius docetur. Illa porro mihi de-
monstrata manifeste puto. Hippocratem, tum vlcerā quæ siccanda
esse iussisse: tum hanc esse curationis finem sanxisse. ipso scilicet affe-
ctu indicationem præbente, non tēpore. Quod si quis hoc magis etiā
sibi persuasum cupit: librū eius de vlceribus totū diligētius euoluat.
Intelliget enim perspicue, tū vnā esse vlcerū omniū generalem cura-
tionē, Nepe quā nos proximo libro docuimus: tū vero nō minus il-
lud, nullā esse a tēpore, nec in vlceribus: nec in phlegmone, nec deniq;
in alio quopiā affectu, indicationē. Quoniam vero in hunc sermonis
locum peruenimus: æquū est ostendere, non modo horum quæ iā retu-
limus fuisse inuentorē Hippocratē: sed etiam reliquorū omniū, quæ
cūq; hunc scire qui cōmode vlcus sit sanaturus, est opus. Videtur enī
is non solū vlcerū quæ citra aliū affectum consistunt, sanandorū ratio-
nem inuenisse, vt quæ in siccando consistat: sed etiā priuatim per spe-
cies affectuū cuiusq;. Nam aut vitiosus succus ad partem cui vlcus in-
fedit, amplius non fluit: aut etiam fluit. ac si non amplius fluit: ipsi tan-
tum quod laborat succurrendum est. Si quidem vel liuidum, vel ni-
grum, vel rubrum conspicitur: scarificando, ac sanguinem emittēdo.
mox (vt ipse verbis utar) spongiā statim sicciorē magis: q̄ humi-
diorē, super imponendo. Neq; enim (arbitror) ignorabit quispiam par-
ticulam illam (q̄) negationis hoc loco vim habere. tanq̄ ita diceret, sic-
ciorē, nō humidiorē. Post hæc vero etiā siccantia remedia applican-
do. ab his si res postulet, rursus sanguinē auferendo. ac mox iterū ta-
lia peragendo, donec parā omnino sanitas sit. Quod si labra vlceris
dura, callosaq; appareant: etiā ea excidendo. Etenim de his quoq; ita
ait. Circularia vlcerū, si subcaua sint: circulo p̄cidere quæ abcesserunt
oportet, vel oia: vel ex dimidio circuli, secūdu hominis longitudinē.

Scripsit vero & de tumorib⁹, qui coniuncti cum vlcere sunt, vniuersis. quæadmodum curandi singuli sint. simili modo, et varicib⁹. Quãdo hor⁹ quoq³ occasione cõtumax ad sanandũ vlcus reddit. Quoniã aliqua ex his humiditas ad exulceratas partes defluat. Ad eundẽ modũ & cum ex toto corpore humor cõfluit: totũ purgare iubet. nũq³ videlicet in his indicationem a tempore sumens. Nã & ridiculũ plañe fit, adeo multas, ac varias, sæpe etiam contrarias indicationes: ab vna cõmunitate fieri. Nam si etiam demus indicationem aliquam a tempore sumi: quæ tandem ea sit dicere par est. ac sũma quapiã vna, eam complecti. veluti in reliquis omnibus ipse quoq³ Thessalus facit: nedum nos. Quippe vnum illi ppetuo indicat adstricti corporis affectus. Nempe vt remittatur, ac relaxetur. vnum rursus soluti, vtq³ vt astringatur. Quinetiam in ipsis vlceribus, quod fordidum est, abstergeri postulat. quod caui est, impleri. quod æquabile est, cicatrice induci. cui caro supercreuit, hæc sibi detrahi. etiã eo ipso authore. Ergo sicut in hor⁹ singulis: ita in diuturnis quoq³ alterum aliquid ad portionem ostendat, quod vnũ sit. verũ non potest. Nam & excidenda ea p̄cipit. At quæ nã q̄so sit ista rationabilis a tempore indicatio. tũ remedio ex sinapi vti, de quo vanũ illud nomẽ metasyneriseos usurpat. ab hoc ex radícula vomitu. & postremo, cum nihil vltra inueniat, veratro. Verum hæc quidem (quæadmodũ dixi) etiã in sequentibus plenius dicẽtur. vbi nihil vsq³ vllò in morbo a tempore indicari, sed signũ id nõnũq³ affectus esse: docebimus. Verũ rursus ad Hippocratem reuertor. Quem sane diligentia nomine admiror. cũ in alijs omnibus: tum vero quod p̄cipuũ quiddã, quod medico ad indicationem non in vno alteroue: sed prorsus omni morbo sit spectandũ: nõ omiserit. Est porro id quod ab affectus magnitudine sumitur. quem non modo methodici p̄termiserunt, non em̄ est id mirum: sed etiam rationalium pleriq³. atq³ etiam empirici, quamq³ alio modo, omnes. Nam vbi in redũdantis sanguinis (vt illi loquũtur) cõcursu, vacuationem a se obseruatam dicunt: manifeste fatentur, ob nullius alterius eorum quæ in ægro visuntur respectũ, se ad vacuatõem accedere. Neq³ hoc dico propterea qd̄ purgatio, vacuatio sit, quã redundãtis sanguinis concursus non indicet: sed quod etiam tamen redundãtis sanguinis concursus non adfit: ad ipsam tamen sanguinis missionem interdum sit confugiendum. Quando, si valens morbus sit cum viriũ robore: nemo est qui sanguinem non mittat. qui vtq³ in artis operibus sit exercitatus. Quippe ipsos empiricos videm⁹, cum lapsus ab alto q̄s fit, aut alias plaga aliqua contusas vehementer corporis partes habuerit: ad sanguinis missionem confugere. Quãq³ idem homo paulo

Redit ad
thessalios.

Redit ad
hippocrate

Indicatio
nem ab affe
ctus magni
tudine nõ o
misisse hip
pocratem.

Mittẽdum
sanguinem
vbi valens
sit morbus,
et si sanguis
abundãtia i
corpe non
sit.

*Sanguis missus
laudat.*

ante sanus fuerat, prorsusque redūdantiæ sanguinis expers. Ex quo patet, non hoc esse/quod mittendum sanguinem indicet. sed magnitudinem morbi, ac virium robur. exceptis tamē a sermone pueris. Nā et alia ratione si quis etiamnum sanus, nec adhuc quicquid læsus, in san-

Statim
Quæ i sano guinis redūdantis concursu sit positus: non stantē huic mitti sanguinem est necesse. Imo alij satissacit inedia. alij cibi parcitas. alij soluta sanguis re- alius, vel purgatio, vel frequentius balneū. alij sola exercitatio, vel dūdet p sã multa frictio abunde fuit. Missio vero sanguinis/ne ab ipsis quidē em guinis mis piricis, ijs qui ita se habet, necessario adhibetur. Ad eundem modū, siōe satissac nec purgatio in sola vitiosi succi abundantia, conueniēter suscipitur. ciant. sed sicut missio sanguinis, vel propter ipsius abundantia: vel ppter

Purgatio morbi magnitudinem: ita purgatio & propter abundantiam al- nē non solū terius cuiusque succi: & propter vim morbi adhibetur. Ac de sangu- ppter mali nis missione, tum in alio libro egimus: tum vero in sequentibus age- succi redun mus. de purgatione, in hoc libro differam. Desyderant em̄ ægri hanc dantiā: sed non modo, vt quod noxiū superuacuū quo vrgētur, educat: sed etiā, et ppter vi vt quod tum ad diuersum trahat: tum vacuet. Atque ob eam rem Hippo- morbi ad- pocrates, tum in reliquis omnibus operibus: tum in eo quod de vlc- hiberi. ceribus prodidit: etiam morbi magnitudinē ad purgationis indica-

De purga- tionem considerat. Purgatio inquit per aluū, plerisque vlcerū pro- tiōe qb° & dest. Præterea vulneribus quæ in capite sunt accepta. item quæ in vē- q rōne sit tre, & articulis. ad hæc ijs in quib° ossi caries impendet. præterea que- suuntur, et quæ exedunt, & quæ serpunt, et reliquis, quæ vlcera diu- utilis. turna reddūt, etiā quæcūq; deliganda sunt: per aluum purganda sunt. Hippo.

Vina rubea / Gm
cc.

His verbis/clare docuit, vlceribus oibus & vulnerib° quoties præ ualida sunt: purgationem esse vtilem. Cū enim trifariam nō hæc mo- reddi vitia do vitia: verū etiam reliqua omnia grauiā magnāq; reddantur. Nem- magna. pe, vel propter afflictæ partis pstantiam: vel propter affectus magni tudinē, vel propterea quod sunt cacoethe. cuiusque horum seorsum vi- detur hippocrates mentionem fecisse. vtiq; in capitis ventrisque vulne-

Venter hic ribus/pstantiam læse indicans partis. ventrē autem hoc loco, non solū inferiorē intelligendū esse: sed etiam superiorem, patere cuius arbi- tror. Diuiso namque quod inter collum et crura est trunco, in duas ca-

pacitates maximas, prior sub thorace: secunda sub mēbrana q abdo- Peritonēō mini subtenditur, peritonæon græci vocāt, cōtinet. Et sane vuln° qd intra Thoracē, intraue etiam peritonæon, penetrauit: nō parū peri-

Cur vulne culum affert. potissimū si quid interiorum vna sit vulneratum. Quin- ra i articul etia cacoethe esse, quæcūq; in articulis accepta vulnerata sūt: id quoq; cacoethe oēs fere sciūt. Empirici quidem ex sola ipa experientia. qui corporis sint. naturæ scientiam comparare studuerunt, ex ipsa vulneratarū partiū

natura. Vbi em̃ tendones, et nerui, et carne vacua, atq; ossa loca sūt:
hic doloris, vigiliarum, conuulsionis, & delirij periculum instat. Tū
hæc igitur vulnera: tum quæ suunt, i. quæ adeo sūt magna: vt futuris
indigeant, aut si non his: certe deligatura: purgationem desyderant.
At vero iam dictum in proximo libro est, quæ magna vlcera sunt: ea
vel futuris, vel deligaturis esse coniūgenda. Quinetiam quib⁹ cor-
rumpendi ossis periculū impēdet: ea cum magnitudine phlegmones
sunt. Iam quæcūq; exedunt, ea tum cacoethe sunt: tum malorū succorū
soboles. Herpetes quoq; a bilioso excremento ortum habent. reli-
quæ quæ inueterantur omnia: ex huiusmodi quapiam causa proue-
niunt. Quare in omnibus his non sine ratione, purgari per aliu⁹ ius-
bet. In progressu vero hæc insuper adiicit. In omni vlcere cui erysi-
pelas supuenit: purgari corpus oportet. qua parte vlceri maxime cō-
ducit. siue id per superna: siue per inferna sit, Cuius etiā ipius rei dis-
crimen in libro de succis nos edocuit. auertere nos iubens ad con-
traria. deriuare vero ad latus. Quinetiā cum maxime ifluit, tum ad
diuersa reuellere. dictum vero & de hoc in eo libro est. Quare nūc
quoq; si etiānum fluxio valenter irruat: reuellere ad contraria stude-
bimus, utiq; si in superioribus vlcus consistat: per inferna purgan-
tes. Sin autē in inferioribus sit: superiorem ventrem vacuantes. At si
iam fluxio restitit, atq; in membro inhesit: deriuare per vicina magis
expedit. Cum & in propinquiora translatio sit: & purganti medica-
mēto promptior, tum accessus: tum attractus, e vicino detur. Hæc ve-
ro rationem ad aliam quoq; artis partem spectare, Nempe quæ de suc-
corū medicatione præcipit: neminem latere arbitror. Proindeq; in se-
quentibus etiam repetere eam erit necesse, ac totam absoluere. Nunc
illud docere volo, tum ipam morbi: siue vim: siue magnitudinē apper-
lare velis: pro indicatrice quadam sanguinis detrahendi, vel purga-
tionis adhibendæ, statuendam esse: tum vero Hippocratem hæc om-
niū (quos nouimus) primam indicationem adinuenisse. Ac de alijs
quidem morbis in sequentibus libris id ostendam, de vlceribus ve-
ro in hoc, qui in manibus est. Ac de purgationibus quidē mihi expli-
catum iam est. Nā cum triplici genere morbi quisq; sit grauis: aut p-
pter pcellentiā partis: aut propter affectus magnitudinem: aut ppter
ipsius cacoethiam: omniū horū meminit Hippocrates, vbi de purga-
tione egit. Quid igitur (dicet aliquis) nūquid etiam sanguinē detra-
hi interdū suadet, propter has ipsas causas? Mihi vero id quoq; iu-
bere videtur. Verum breuiter, nec sine demonstratione. Veluti, tū ip-
si: tum reliquis antiquis mos fuit. Id ita esse, intelliges, primum qui-
dem, si hæc eius verba religeris. Omni recens facto vulnere, nil in

alind
Hippo.

purgando, autē ad grā.

Indicatio-
nē q̃ a ma-
gnitudine
morbi acci-
piū primū i-
uenisse hip-
pocratē.

Sanguinem
detrahendū
ppter eas
de cās pro-
pter quas
& purgan-
dū dixit.
Hippo.

ventre sit, expedit ex ipso statim sanguinem plus, minusve effluere, ^{ce}
 Quippe phlegmone minus tētabitur, tum vlcus ipsum, tum quæ cir ^{ce}
 cūposita loca sunt, Post hæc autem verba, quæ in libro de vlceribus
 ab eo sunt scripta: si etiam que in alijs omnib⁹ libris sæpe proposuit
 recorderis, debere scilicet imitatore esse medicum, nō tantū natu-
 ræ: sed etiam eorū quæ cū sua sponte veniant, conferunt: clare iam se-
 nis mentem intelliges de sanguine cū magna sunt vulnera detrahens
 do. Sināq; expedit in talibus sanguinem effluere, nō autem effluxit
 quod deest, ipe adiicias oportet. declarant id, ea quæ subiūgit. Quip-
 pe hæc statim cum iam dictis verbis copulat. Et ab ijs quæ inuetera- ^{ce}
 ta sunt vlcera, vt sāguis crebro fluat: efficere prodest, vtcūq; opportu-
 num videbitur, tum ab ip̄is vlceribus: tū a circūpositis vlceri par-
 tibus. Nam quoniā prædixerat omni vlceri recens facto sanguinem
 emitti debere: cernens nisi etiam de inueteratis mentionem faceret: fo-
 re vt ab aliquo putaretur, de recentibus tantū ita p̄nūciasse. idcirco il-
 lud recte adiecit, et ab inueteratis vlceribus sanguinem mittere. Ac si
 perpetuū est, quod ab eo didicimus, incipientem fluxionem ad cōtra-
 ria trahendam esse, fixam vero iam in laborante particula, vacuandā
 esse, vel ab ipsa particula quæ affligitur: vel a maxie vicina: in prom-
 ptu nobis, & de sanguinis detractione colligere nūc est, qđ in prin-
 cipio hæc longinquo, postea ab ipsis exulceratis partibus sit emo-
 lienda. Quinetiam si ijs quæ iam dixi, illud quoq; adiicias; nēpe qđ
 ip̄m qui redūdat succum vacuandū esse Hippocrates suadet: alias sā-
 guinis detractionem adhibebis, cum videlicet is vincit: alias phar-
 macū, qđ ad bilem flauā, vel atrā, vel pituitā educendam vim habet,
 dabis. Illius interim in omnib⁹ his non imemor: non esse vlceris q̄
 vlcus est, vllā id genus curationem: sed vel vitiosi, qui coniunctus
 est succi, vel redundantia, vel phlegmones, vel herpetis, vel ei⁹ ge-
 neris alterius. Sed nec illius oblitus, quod aliquid interim ex ijs quæ
 vlceribus accidūt, indicationem propriam suggerit. veluti magnitu-
 do. Dictum autem & de ip̄is vlceribus est in libro, qui hunc p̄cedit.
 vbi vlcerum differentias omnes, et quot, & quæ sint, & quæ sit vniū-
 cuiusq; indicatio, exposuimus. Præberi tamen interim vacuandi in-
 dicationem ab ipsa ægritudinis vi, in eo libro non dixi. propterea
 quod & longior rem demonstratiōe requirebat: et totius corporis cu-
 ram, cum vlceribus in eo non cōiunxi. hic vero executus sum quātū
 Quæ cōsū- ad rem propositā erat vtile. Nam absolutus sermo de hoc genere in-
 matius i se- dicationis quā a magnitudine morbi sumi diximus, etiam in sequen-
 quētib⁹ tra- tibus habendus restat. Pari modo de indicatione quæ ab ætate sumi-
 etabunt. tur, p̄terea de ea quæ ab humoribus sanandis accipitur, Ad eundem

Apph'm ad plenitudinē,
 qm a jura qm ab
 end pte / sanguis mit-
 tendus e.

modum et quæ ab afflictis partibus indicatio exhibetur: consumma-
 tius in sequentibus libris tradetur. Nunc em̄ quod ab earū natura,
 id est temperamento, & substantia sumi ad curationem potuit: tātum
 diximus. Quæ vero tum a positu, tum a forma, itemq; usu, præter
 ea sensus acumine, hebetudineue, indicatio suggeritur: hanc non atti-
 gimus. Dicatur itaq; & de his, quantū sit ad vlcerum curationem vti
 le. Igitur quæ acuti sensus pars est, eam q̄ maxime citra dolorem cu-
 rare tentandū. Tradita vero eiusmodi remediorum materia est, in ijs
 libris, qui sunt de simplicibus medicamentis inscripti, quæ parum
 acri sensu est, hæc si affectus ita suadet: valentiora remedia recipit. Et
 principis quidem membri robur seruari oportet, veluti latius vbi de
 phlegmone agemus, docebitur. Quod tale nō est: licet huic eam me-
 dendi rationem tuto adhibeas, quæ relaxando remittendoq; mitiget,
 chalastice græci vocant. Atq; hæc quidem in sequentibus fusius tra-
 ctabimus. In hoc libro eam quæ & a positu, & a figura partiū sumit,
 trademus. atq; ita quarto huic libro finem imponemus. Hinc igit ex-
 cogitatum est, ei cui exulceratus ventriculus sit: medicamenta esse bi-
 benda. Cui gula: non semel: nec tota simul adsumenda, sed paulatim, &
 assidue, quando ex transitu, et contactu, vulneribus, quæ hic sūt, vti-
 litas accedit. non ex continendo, et diutius adherendo. sicut ijs quæ in
 ventriculo sunt. Quinimo, & quod crassiora hæc: & magis lēta sint
 adhibenda: id quoq; a positu figuraq; est indicatum. Nam quoniā gu-
 la, trāsitus quidam cōmestorū bibitorūq; est: iccirco remediorū eget,
 quæ adherere, et vndiq; quasi concreescere, & adglutinari possint. nō
 autem quæ elui, ac defluere sint prompta. Ac circa partes eius veluti
 concreescunt: quæ crassa sunt. adglutinantur: que lenta sunt. Quæ ve-
 ro vlcera in crassis sunt intestinis: his quæ per sedem iniiciuntur re-
 medijs magis egent. Quippe cui magis sunt propinqua. Quæ in te-
 nuibus habentur, quoniā & longinquiora sunt: et medio situ posita:
 ambo requirunt. & quæ superne sumuntur: et quæ per sedē intundū-
 tur. Sane cōmunis omniū internarū partiū indicatio est: vt ea eligā-
 tur, quæ animalis naturæ maxime sint familiaria. siue ea cibi sint, si-
 ue medicamenta. fugiantur respuanturq; huic contraria. Quāq; in ijs
 quæ foris sunt vlceribus: innoxius etiam taliū medicamentorum est
 vsus, æruginis, ærisq; vsti, & æris squamæ, & cadmiæ, & pompholy-
 gis, & lithargyri, et cerussæ. Hæc igitur, & similia, interioribus ex
 hiberi non debent. Porro proditum de natura horū est, tum in ter-
 tio de temperamentis volumine: tum de simplicibus medicamentis.
 Eligenda vero alimenta sunt, si quidē ad cicatricē perducere, aut glu-
 tinare vlcus studem: tum austerā: tū glutinosa, tum quæ minime ro-

De indica-
 tiōibus q̄ a
 positura,
 forma, usu,
 sensus acu-
 mine hebe-
 tudineue ca-
 piuntur.

Chalastice
 Quæ a posi-
 tura & figu-
 ra indicet.

Cōis oīm i-
 ternarū par-
 tiū idicatio

Quæ iterio-
 rib⁹ nō cō-
 ueniāt.

Quæ con-
 ueniāt.

dant. Sin emundare: quæ modice abstergeant, quod munus mel non
 costum præter cætera præstat. Austera vero potiones, et eiusdem ra-
 tionis alimenta, cuius sunt nota. Voco austerum, id quod styphon
 quocq; græce. i. astringens dicitur. Acerbum vero, quod intensum au-
 sterum est, græce stryphnon. Quæ vero medicamenta tuto intror-
 sus sumuntur, ea tradita sunt: in ijs libris qui de medicamentis sunt
 scripti. Dicetur tamen & nunc eorum formula. Ergo internis vlceri-
 bus opitulantur hypocystis, & balaustium, & cytini punicorum, et
 galla, & malicoriū, & terra samia, & lemnii figillum, et rohis, rosa-
 rii succus, & acacia, aliaq; id genus. nec ullam visceribus noxam
 inferunt. Danda vero hæc sunt ex aliquo astringentium decocto. vel
 mali cotonei, vel lentisci, vel summorum rubi, vitisue, vel mirti vi-
 rentiū ramorum, vel deniq; ex vino aliquo austero. Nō latet autem,
 & de vini vsu, quod cauendum id est, vbi phlegmones suspicio adest.
 Vinum vbi cauendū. alias dari nihil vetat. Nec illud obscurum est, eiusmodi medicami-
 na, præparanda, ac iam dictis humidis excipienda esse: tum vero tra-
 gacanthem, & gūmi illis admiscenda. potissimum si quis ea his quæ in
 gula fau- gula sunt exhibebit. Sed & gargarizare quocq; iubendū est, ei qui ad
 cibis pari- fauces, & paristmia: his vtetur. At ad vlcus qd in aspera sit arteria, vt
 sthmijs & suppinus, qd diutissime in ore teneat. ac omnes qui illic sunt muscu-
 aspa arte- los relaxet, remittatq; præcipiendū. Influit em sic sensim, & paulatim
 ria. de medicamento aliquid sensibiliter, & manifeste, in ipsam arte-
 Potiōis ali- riam. Nam et cum naturaliter se habet: scire licet potione non ni-
 qd i aspera riam. Nam et cum naturaliter se habet: scire licet potione non ni-
 arteriā etiā hil huc percolari. sed veluti in secunda valitudine: ita nimirum in ad-
 cū natura r uersa cauendū est, ne largius influat. vtpote quod tussim excitabit. Nā
 se habet p quoad humor vndiq; iuxta tunicas arteriæ, ceu iuxta murū aqua de-
 colari. scendit: tussim vtiq; non cit. si quid per mediā spiritus viam incidit
 Ad vlcera tusses statim excitat. Tum hæc igitur a situ, & forma partium omnia
 pulmōis & sunt desumpta. Tum vero nō minus illud, quod omnibus medicamē-
 thoracis mi- tis, quæ thoracis, & pulmonū vlceribus sunt destinata: mel sit admi-
 scēdū medi- scendum. Quando si austera ijs dūtaxat medicamenta exhibebis:
 camentis ea in ventre morabuntur. Ergo digestionis eorum in corpus, instru-
 mel esse. mentum mel erit, ac celeris transitus, veluti vehiculum. cū eo quod
 Ad vlcera i nec vlceri nocebit. Ad eundem modū quoties in vesica, & renib⁹ via
 vesica & re- tium consistit: non solum mel ipsum: sed etiam eorū quæ vrinas mo-
 nibus non uent quippiam, vlcerū medicamentis misceri oportebit. Illud quo-
 modo mel: qd patere vel me tacente, cuius arbitror: exulceratas partes, tum ex
 sed ē q vri earum substantia, tum functione, tum vtilitate, tum positu, tum figu-
 nas moueāt ra discerni. Monstratum autem id abunde est, in libro de notis affe-
 miscenda. ctorum locorum, verum non est de illis nunc locus. Rursus igitur

ad medendi methodum reuertor. Aio igitur, nō hāc modo: sed etiam alia nō pauca, ex figura partium, posituraq̃ indicari. Quippe quādo nec deligare cōmode agram pticulam possis: nisi prius vel ex figura, vel positura, vel vtriusq̃ indicationem, sumpseris. sed nec imitere in sedem clysteris fistulam cōmode queas: absq̃ eius generis indicatione. iam per penē inijcere medicamēta in vetricā saepe necessum est. Igitur illud de cathetere apponere opus non est, quod eo probe vti omnino nequeas: nisi & positum, & figuram totius vetricae plane perspectam habeas. In talibus ergo omnibus clare patet: nō parum ad totam curationem, affectum ipm locum indicare. In ruptis autem quae rhegmata graeci vocāt: multae indicationes in idem concurrunt. si quidem & quae a positura capitur: recte ad examen venit. Nam propterea, quod et in profundo corporis sunt, & latent: iccirco diuersam curationem, ab his quae apparent, postulabunt. Quoniam vero, cum ecchymosis quidem omnino, aliquando vero et cum contusione circum ipsam pruptam carnē consistunt: iccirco plures curationes indicabūt. Semper enim pro affectuū numero, etiam medendi indicationes respondent. Ac docebitur quidem vbi de phlegmone differemus: locupletius, quod valentiora medicamēta requirant, quaecūq̃ in profundis partibus laborant: q̃ quae in summo corpore sunt affecta. Nūc id saltem arbitror, patere, quod solui necessum est, praesidiorum q̃ fors applicantur vim, vbi quod ab his iuuandum est, in profundo latet. quare intendere hanc eatenus oportebit: quatenus per transitum ad profundum est remittenda. sane ecchymosis omnis vacuationem pro remedio curationis, indicat. Quare calfacientib⁹ huic, & modice ficcantibus medicamentis est opus. Quippe quae vehementer ficcant: digerunt illa quidem in principio euidentius: q̃ quae sunt imbecilla: ceterum non nihil ipsius vitij scirrosus difficileq̃ curatu relinquit. Ac dicemus de his in sequentibus diligentius. sed & nunc quantum ad rem pertinet, abunde est dictū. Quae em̃ humectant, calfaciuntq̃ pharmaca. praeterea haec quae omnes iam graece vocare chalaistica. i. relaxantia solent, atq̃ ex his quaecūq̃ ad ficius paulo vergūt. nec tamē adhuc clare manifesteq̃ cōtrahentia sunt, q̃ syntatica graece vocant: haec omnium sunt ecchymosum remedia. Curandum vero est, vt ruptis quae in profundo herēt corpore: Hæc tum vires magis habeant intentas: tum ipsa magis acria, magisq̃ dissipantia sint. tū (vt semel dicam), tanto efficaciora: quanto magis a cute ad profunda ecchymosis recessit. In talib⁹ sane nec cucurbitæ vsus sit inutilis. Id est instrumentū ad violentum attractum a medicis excogitatum. Cetera cum totum ecchymoma digestum per halitum est: siccare iam ve-

Ad deliga-
tionē & cly-
steris & ca-
theteris v-
sum figurā
ptiū positu
rāq̃ cōfero
re.

In ruptis
multas idica-
tiōes in idē
cōcurrere.

Valentiora
medicamen-
ta requirere q̃
in pfundo cor-
pore labo-
rāt q̃ que in
sumo.

Ecchymo-
sin omnem
vacuationē
indicare.
Ecchymo-
sis curatio.
Syntatica.

hementius ruptum ipsum permittitur, ac deligatura coniungere. omniaque in summa facere, quæ ut vlcus coalescat, efficiant. Ergo si euocatum celeriter ecchymoma sit: facile coalescet rupta ipsa caro. Sin longiore spatio: sordes multa subnascens mediū inter vlceris labra spatium occupat, ita: ut iam coire ruptio non possit. Atque inde adeo fit: ut qualibet leui de causa nos hæc sui admoueant. Nam siue quis obrigit, siue parum concoxit, siue febris laborauit, siue se vehementius fatigauit: eiusmodi particulis illico dolet. Non enim in idem coire ruptionis labra. sed tantum prope sunt admota. Quo fit, ut leue momentum ea facile separet. & mediū locum superuacuo humore repleat. Et quid quæso aliud: quod assidue nouum ecchymoma his gignitur. & primo illi, cum videlicet primum caro est rupta, simile. nisi quod nunc ex tenui magis sanie constat. cum in principio e sanie ecchymoma esset. ideoque facilius etiam nunc: quam intra iustia digerit. Hæc itaque quæ hætenus diximus, disputatiōis de vlceribus satis faciet. finemque iam quarto huic volumini impono.

Nota.

Cur quæ rupta fuere subinde dolore renovent.

FO. CLVII.
GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DEMORBIS CVRANDIS
THOMA LINACRO AN-
GLO INTERPRETE.
LIBER QVINTVS.

Quemadmodū quis vlcum curationem optime molia-
tur, cum duobus ante hūc libris docuerimus; illud obi-
ter ostendimus reliquos omnes medicos, qui simpliciū
in nobis particularū elemētis minime inquisitis artem
adeunt, non posse quicq̃ certa ratione sanare, minimeq̃
omniū qui thessali dogma profitentur. Reliqui nāq̃ ea saltē vlcera q̃
in diuersis sint partibus, diuersis rationibus sananda censent, ipsa ni-
mirum experientia docti. Qui thessalum authorem sequuntur pro-
pter excellentem scilicet sapientiam, omne vlcus quacūq̃ in parte
animalis federit, similis ægere curationis putant. Quippe si cauum
sit impleri, si æquale cicatrice induci, si caro supercrelcat hanc de-
trahi, si cruentum recensq̃ sit, agglutinationem postulare aiunt. Ceu
vero qui hæc norit, eum recte mederi sit necesse, nec sit hæc ratio eti-
am cuiuslibet e plebe cōmunis. Cum nemo sit qui horum quicq̃ igno-
ret. Cæterum nec quēadmodum implendus sinus sit, nec quēadmodū
ad cicatricem perducī, quod impletum est debeat, aut cōprimi quod
superauctum, aut coalescere quod purum citraq̃ sinum est, intellegūt.
Sunt enim eiusmodi opera, tantum medicorum quæ vel ratione, vel
experientia, vel vtriusq̃ ope sunt inuenta. Rursus igitur repeten-
tes summam ea percurram⁹. Quo dicendorum caput cum dictorum
copuletur calce. Monstratum est omne vlcus siccantia medicamen-
ta requirere. Cæterum quod sinū habet, vt minus sane q̃ reliqua, sic
ea quæ præterq̃ quod modice siccet, etiam abstergēdi facultatem ob-
tineant, desiderare. Quod vero coniungi sibi labra postulat (cuius-
modi scilicet sunt, quæ medicis latine cruenta græce enæma dicun-
tur) huic tum quæ magis etiam siccant, tum vero quæ citra abster-
sionem leuiter astringant, opus esse. iam quæ vlcera perducī ad cica-
tricē postulant, hæc nō solū magis adhuc siccantibus; sed etiā strenue
astringētib⁹ remedijs ægere. Qd̃ si caro eorū p̃ter naturæ modū itumu-
it; acria et demoliētia q̃ eadē calida siccaq̃ necessario sūt, desiderare.

H. i.

Sympa-
thia.

Si quod vero aliud sympt^{ma}ma vlceri adiunctum erat: ab eius natura curationis indicatio sumebatur. atq; ex hac rursus remediorum facultas petebatur. Si namq; sordes innasceretur: quæ hanc tollerent opus esse. eaq; omnia abstergendi vim habere. multo, sane maiorem: quam ea quæ carne implerent. Si vero copiosior in his humiditas cerneretur: etiam quod magis ficcaret medicamento opus esse. cæterum quod propriam speciem non egrederetur. Ac si agglutinaturū medicamentum esset: ficcans astringensq; id esse debere. si implere: ficcans & abstergens. atq; in singulis reliquorum vti dictum est. Si vero intemperata subiecta caro esset: primum eius intemperantiæ succurrendum esse. vtiq; quæ ficcior iusto esset: hanc humectantibus. quæ humidior ficcantibus. Tum quæ calidior esset refrigerantibus, quæ frigidior hanc calefacientibus. Et si gemina qualitate esset intemperata: pharmacum quoq; elegantibus, quod gemina esset qualitate contrarium. Quippe id omnium quæ præter naturam sunt, commune esse: non posse ad naturam suam redire quicquā, sine his quæ ipsi facultatem haberent contrariam. Considerandas præterea & intemperantiæ causas hoc tempore esse. siue hæ totius corporis essent communes: siue quarūdam partium propriæ. quæ videlicet per societatem (quam sympathiam vocant) exulceratum membrum infestarent. Medendum vero primum esse causæ quæ intemperantiam adhuc foueret: post hanc vero, ipsi quæ iam facta esset intemperantiæ. Quippe hanc communem indicationem esse omnium quæ ex causa quapiam oriantur. Ostendimus autem tum ab vlcerum differentijs, diuersas preberi indicationes: tum eas quæ a laborantis corporis temperamento sumuntur, diuersam ab his habere rationē. Siquidem illæ, cum ex ijs quæ præter naturam sunt sumuntur: omnes contraria esse adhibenda dicunt. hæ cum ab ipsa natura capiuntur: similia. Nam si qua ficcior pars est: ea magis ficcari postulat. quæ minus talis est: ea minus est ficcanda. Ad eundem certe modum & de calefaciendo refrigerandoq; est præceptū. Nec illud omisimus: ex præcellentia membri, aut contrario statu itemq; ex sensu acri, hebetæue: diuersum medicandi consilium peti. Ergo quod reliquum est huius morborum generis curandi: id nunc apponamus. Nos genus id lucidioris doctrinæ causa, vnitatis solutionem appellauim⁹. nec refert, si continuitatis solutionem voces. Incidit hæc nō in similaribus modo & simplicibus partibus: sed etiam in cōpositis, & instrumētalib⁹. At vero remediorū indicationes, aliæ a similaribus sumuntur: aliæ ab instrumētalib⁹. Quæque ambas norūt qui methodum Hippocratis comprobant. propterea quod vtrarūq; partiū naturā

intelligunt. alteras dumtaxat (nempe quæ ab instrumentis prebentur), qui Erasistratum & Herophilum sequuntur. Quare in his quæ sequuntur sermonibus: quæcunq; a calido, frigido, humido, & sicco corpore morboe indicationes sumuntur. nullius certe methodum hi habebunt, quæ a forma, positu, præcellentia, acri hebetere sensu prebentur: has non ignorabunt. Illustrius erit quod dicimus, si partes ipsas proposuerimus. Quoniam igitur de ijs maxime vlceribus, quæ in carnosissimis partibus hætenus tractauimus: nunc tempestiuū videtur de ijs agere, quæ in arteria, vena, & nervo cōtingunt. nec de ijs absolute, sed vt in quouis sunt viscere. vltimè deniq; instrumentali animalis parte. Ergo si cui arteria, venaue magna vulnerata est: & copiosum sanguinis profluuium continuo superuenit, & glutinari id vulnus, difficile quidē etiam in vena est: in arteria vero non solum difficile: sed etiam quod fieri (sicut nonnullis medicorum est visum) omnino fortasse non possit. Dicendum ergo de vtriusq; est ac prius de sanguinis profluuiio. secūdo loco de agglutinatione. qm̄ autem et per anastomosin, & per diapedesin, (vt mox docebitur) profluvia eiusmodi fiunt: nō alienū sit propterea quod curationem cōmunē habent, etiam hoc loco de ijs meminisse, tametsi ex alio esse morborum genere videantur. Sane profluit ex vena, vel arteria sanguis, aut resecato earū ore, aut tunica earū diuisa, aut (vt sic dicā) transcolatus siue transmissus. Porro diuiditur ipsa tunica tum ex vulneratione, tum contusione, tum ruptione, tum erosione. Anastomosis accidit propter tum vasis imbecillitatem: tum sanguinis, qui ad os eius impetu ruat copiam. ad hæc acrem quāpiā, quæ illi extrinsecus incitat qualitatem. Diapedesis ex tunica quidem ipsa rarefacta, sanguine vero tenuato oritur. accidere præterea interim potest, & ex graciliū vasorū ore adapto. Dicendū igitur est de horū affectuū vnoquoq; seorsum. Ac primum de diuisione quam vel ex erosione, vel vulnere, vel contusione, vel ruptione diximus accidere. Quæ itaq; vulnerant: ea sunt acuta. atq; ad secandum habilia, quæ contundendo soluunt: ea grauiora duraq; sunt. quæ rumpunt: omnia id tensionis interuentu faciunt. idem & intensior actionis vehementia facit. tum succi abundantia, non vtiq; virium respectu: sed quæ cum a vase suo non continetur, etiam casus ab alto. tum graue quippiam, durumq; incidens. Quippe eiusmodi aliquid cum vel vasis vacuis: vel pusillam omnino rem continentibus in ea inciderit, si durū ex opposito obiectū habet: contusa reddit. at si plenū vas sit: prius id rumpit: quā contundat. Cum sit quod tum accidit persimile, ac si virem vesicamue impleas, atq; in hanc lapidem iactes, vel contra lapidi virem

violenter illidas. sane huic per simile est, quod accidit in casibus ab alto. Quam namque rationem vter habet ad lapidem: hanc homo habet ad solum. Quisquis vero ex maximo acutissimoque clamore in pulmonibus vas perfregit: is violentiae actionis acceptum malum referet. similiter huic, et qui ex eo quod praegraue onus, aut humeris imponere est conatus: aut alias manibus attollere: vas fregit. atque hoc etiam magis, cui ex concitatissimo cursu, aut valentissimo saltu, aut aliter particula vlla violenter extensa: id accidit. Est enim id quoque per simile: ac si funem, aut lorum, quod maxime distendas. Porro per rumpi quoque non pauca, propterea quod sanguinem quem in se habent, non continent, potissimum cum flatulentus is sit. indicio sunt tum dolia, quae saepe musto rumpuntur: tum alia multa valentissimorum corporum. Ac si ex vulnere, vel clamore, vel casu, vel contusione per ruptum vas est: utique in his causa ipsa desijt. Si vero ex abundantia: fieri potest, ut vas etiam amplius rumpatur. effectrice saltem adhuc manente causa. Atque in hoc quidem affectu vacuanda quod primum abundantia est, Abhinc sanguis supprimendus. mox vlcus ipsum curandum. Vbi vero effectrix causa iam desijt: primum sistere sanguinem expediet: post vlcus sanare, obturato quidem quod per ruptum est. auerso autem atque aliorsum translato, quod per id ferebatur. Quando si id eo quo inter initia impetu confluat osculumque vasis pari modo pateat: citius plane moriatur animans, quae profluuium laborat: quam sanguis cesset effluere. Porro vlcus ipsum claudetur, vel labris eius quae dissident in idem adductis: vel osculo eius obstruendo. Adductur in idem labra eius, tum nostrarum manuum opera vbi sic ad manum vlcus se exhibet: tum per deligaturam. tum vero per ea remedia, quae refrigerent, & astringant. Neque enim suere fas est, arteriae, venaeue vulnus. veluti dixerint qui nullam a vulneratae partis substantia naturaque sumi indicationem aiunt. Obstruetur vasis osculum, & sanguine ipso concreto, qui thrombos graece dicitur: & ijs quae foris illi imponuntur. Possunt autem superimponi, tum carnosae ipsae quae circa vlcus sunt, partes: tum in nonnullis vulneribus ipsa cutis. ad haec quaecunque ipsi comminiscimur. Ea sunt & linamenta, quos morous graece vocant: & medica quae. menta ea quae iccirco quod ex lenta crassaque substantia consistant: meatus obstruunt. graeci emplastica vocant. praeterea quae crusta, quae graeci escaram vocant: efficiunt. Quippe hanc quoque ceu septum quoddam huiusmodi vlceribus veteres excogitarunt. Efficiunt hanc tum ignis ipse: tum quaedam medicamina, quibus ignea vis inest. Atque his quidem rebus obstruitur vasis osculum. Auertitur autem sanguis, atque ad

alia membra cōuertitur, tum ad p̄xima deriuatus: tū ad contraria reuulsus. illū parocheteusin: hunc antispasin, gr̄ci vocant. Nam hæc Parocheteus quoq; hippocratis inuēta sunt, omnis scilicet immodicæ vacuationis teufis. cōmunia remedia. deriuatio ad vicina fit: cū id quod per palatum vacuat: p̄ nares transfert. ad cōtraria reuulsio fit: cū id ad inferna reuelat. Hippocratis inuēta. Rursus quod p̄ sedē profluit: id p̄ vuluā deriuam⁹. Sursum vero, Exēpla parocheteuse de causa, si vel mēses cōfertim eruperint: vel sanguis ab vtero quos os & antispasios. quo modo p̄fluxerit: sursum reuelles. cucurbitam magnā sub māmīs paleos. defigens. Nam et hoc Hippocratis inuentū est. Eandē ob causam cū Ad mēsiū p̄ e naribus sanguis erumpit: id retinēt, magnā in p̄cordijs defixæ cucurbitæ. Infigendæ aut̄ sunt, si ex dextra nare p̄fluitur: sup̄ iocinore. Hippocratis inuēta. sin ex sinistra: sup̄ liene. si ab vtraq; nare: sup̄ vtroq; sunt imponendæ tis inuēta. viscere. Quod si resolutus adhuc æger nō sit: etiā vena sub eo cubito Ad sanguinis e nari bus p̄fusio incidenda est, qui profusioni e directo respondet, vbi paulum detraheris: mox vnam horā intermittēs: rursus detrahes, post iterum, atq; iterum p̄ laborātis viribus. Ad hūc modum & reliquas omēs fluxiones. Ad alias vicinas deriuabis. vtiq; quæ per aluū fluūt: ea vel per vrinas: vel vterum transmittens. Quæ vero per vrinas: ea vel per locos: vel per se dem transferens. Pari modo, quæ per locos erumpūt: vel per vrinas: vel p̄ aluum. quæ vero in oculis, aure, vel palato, fluxiones accidunt: eorum ad vicina deriuatio per nares est. Antispasis vero in ijs, quæ supra sunt omnibus, deorsum semp̄ agitur. sursum in ijs, quæ sunt infra. Præterea a dextris ad sinistra. sicut ab his rursus ad illa. similiter ex ijs quæ intus habentur: ad ea quæ foris sunt. contraq; ab his: ad illa. Ergo frictio contra positæ partis, potissimum per ea medicamenta, quæ calefaciant. præterea vincula valētius adducta: ijs quæ ad contrariū reuocant remedijs sunt adnumeranda. nō secus profecto & naturalium meatuum, qui positi ex aduerso sunt: reclusio. Quæ vero id p̄ stare medicamenta possint: eorum tradita materia a nobis est, in libris quos de medicamentis prodidimus. sed de omni fluxione in sequentibus etiam libris, tractare necessum erit. Nunc ad sanguinis profluvium est redeundum. Quippe de genere obturantium quodammodo est, & vinculum ipsis profluentibus vasis iniectum. ipsiq; nostri digiti dum ea cōmittunt stringuntq;. Est & alia huc pertinens ligatio, quam gr̄ci epidestin vocant, quāq; ipsum vas circulo non complectitur, sicuti vinculum. verū cū ex parte circūplexu suo cōmittat quodā modo vulnerati mēbri dissidētia labra, & q̄ sup̄imposita sunt

*Soluti vena, per
q̄ter eod̄ die.*

*Tunc vena n̄r, tunc
m̄r, p̄lyon.*

*Id 5° ampho. 7° 8°
Non videri, 1° morbo sy
a dextris ad sinistra tra
hendū p̄m Galenū*

Frictionem

cōtra posi

tæ ptis & li

gaturam ex

antispasti

cis esse.

Epidesis,

qualis.

Sitū partis continet: merito inter claudentia remedia numeratur. Præter omnia iam dicta, inter hæmorrhagias remedia censeatur, & appositus ragian con vulneratæ partis situs. Porro appositus fuerit: si ad geminū hunc finem sit directus. Nempe ut & dolore pars careat: & sursum spectet.

Si vero vel prona spectet: vel doleat: non solum profluuium non sistetur: sed etiam si non sit, prouocabitur. Ergo qui hæc norit, si quando

Tractatio do astiterit ei cui ex vulnere sanguis profluit: (de his enim primum eius cui ex agam) illico digitum super os vulneris vasis imponat. blande innitens, ac sine dolore comprimens. Quippe simul, tum sanguinem vulnere sistet: tum eum cōcrescere in vulnere faciet. Quūmo si vas unde profluitur alte sit dimissum: certius ipsi⁹ tum positum intellegat: tum etiā

magnitudinem. præterea vena ne sit: an arteria. post hæc iniecto vna co attollat, ac modice intorqueat. Quod si obiter non sistitur sanguis: si vena fuerit: tentet citra vinculum sanguinem suppressere. alio

quo ex ijs medicamentis, quæ sanguinis suppressendi facultatē habent. Sane optima horum sunt emplastica ea, quæ ex frixa resina, et farina triticea tenuissimo polline, & gypso, alijsq; id genus, sūt cōfecta. Sin arteria sit: duorum alterum. aut vinculo amplectens: aut totam præcidens profluuium sistes. Sane vinculum magnis quoq; venis iniicere interdum cogimur. atq; etiam interdum totas præcidere.

Qñ totum vtiq; transuersas. Incidet autem huius necessitas in ijs, quæ ex profunda vas sit præcideret. do loco recte assurgunt. præsertimq; per angustas, vel principes paratulas. Quippe ita retrahitur ex vtraq; parte, pars vtraq; celaturq; ac integitur superiacentibus corporibus vulnus. Tutius tamen est vtrūq; facere, & vinculum vasis radici iniicere: & quod deinceps habetur, præcidere. radicem vasis voco priorem eius partē, quæ vel iociori propior est: vel etiā cordi. hæc in collo: ab inferiore est parte. In brachijs, et crurib⁹: a superiore. In singulisq; reliquarū partiū: prout ex dissectione intelligere licet. Quā nec ipsam amethodi isti Theofalij admittūt. His peractis: implendum carne vuln⁹ q̄primū est. priusq; vinculum a vase decidat. Nisi em̄ pducta caro prius locum, q̄ circa præcisam arteriā est: impleuerit, si loc⁹ aliq; vacuus supfuerit: vtiq;

Aneurisma quod græci aneurysma dicunt, sequitur. Quā ob rem eo potius genere sanguinē sistendum, vtendum suadeo, quod sua lētia meatus obstruat emplasticon vocant: quā, qd crustā efficit. propterea quod & citi⁹, & miore cū piculo post ipm̄ implet vuln⁹. Quippe piculū i alio

Optimū ad tero est, ne si defluat crusta: rursum sanguis profusio ex vase excitef. Optimum igitur omnium, quæ noui, medicamentorum, quo etiā ad cerebrum as medicamentum. membranarum hæmorrhagias tutissime vtemur: est quod nunc subijciam. Thuris pars vna, aloes partis vnus semissi, miscef. mox cum

vtendi tempus instat: tantum huius cum oui candido subigitur: quātum mellis reddat crassitudinem. hoc dehinc leporis mollissimo pilo excipitur. deinde tum vasi ipsi: tum vlceri toti, liberaliter imponitur. alligandum autem id forinsecus fascia est, ex tenui linteo. Cuius fasciæ primi quatuor quinque amplexus ipsi profluenti vasi iniiciuntur. abhinc vasis radicem versus, ducentur. In quibus videlicet partibus radicem versus ducere licet. Licet autem fere in omnibus, præterq̃ cerebri membranis. His factis: vbi tertio die solueris, si tu to adhuc medicamen vlceri adheret: aliud rursus superimpones. ac veluti linamentum id quod ex pilis factum inhesit madefaciens: deligabis. ita: vt initio deligasti. Sin prius sua sponte reiecerit linamentum: radicem vasis digito blande comprimens, quatenus videlicet nihil cōfluat: hoc quidam suspēsa manu adimes. atq; alterum impones. ad hunc modū, quoad carne muniet: curare vas debebis. vtiq; a principio ad finem vsq; particulam supinam seruans. Custodito tamen in hac situs figura modo. Vitandum enim ne dolor incidat, ac rursus profluium excitet. Cum nihil sit quod profluiū magis q̃ dolor proritet, & phlegmonas augeat. Hoc medicamento multifariam vtor. alias (vt dictum est) duplum thuris, aloë admiscens: alias pari modo ambobus vtens. alias paulo superante aloë thure, aut etiam plusculo. sed non dum duplo. etiam mannam pro thure aliquando iniiciens. Est autem manna medicamentum quod magis: quam thus astringat. Thus vero quam manna: magis emplasticum. Porro constat in duris corporibus: plus aloës esse immiscēdum. in mollibus: plus thuris. Eritq; alterum eorum magis astringens: alterum lenticia, & crassitudine sua tenuibus spiramentis, magis inherens. quod emplasticoteron vocant. itaq; etiam magis tenax. ac (vt sic dicam) resinosis deligas thus oportet, vbi magis esse emplasticum medicamentum studebis, id sane tum mollius est: tum albidius. tum quod mansum, ritu aloës, & mannæ non cōminuitur. sed partes suas sibi coherentes defendit. veluti mastiche. Verum hæc eius tractationis sunt propria: quæ de cōponendis pharmacis præcipit. quam in hoc opere non alicubi attigisse omnino non licuit. Siquidē aut nusq̃ nobis particularis exempli facienda mentio fuit, sed ipis tantū vniuersalibus cōtentos esse methodis oportuit: aut si particularia poneremus: etiā pparatio eorū fuit attingēda. Verū (vt ante est dictū), eius generis remediorū, q̃ methodo sint iuēta, vno alteroue exēplo hic posito cōtētos esse cōueniet. Id vero semp mihi teneri memoria velim. Sed reuertamur rursus ad id quod dicēdo parū absoluim⁹. Mētionē em iam dicti medicamēti iccirco pluribus feci: quod cæteris id oib⁹

Dolor pro
fluuiū pri-
tat & phleg
monas au-
get.
Māna ma-
gis astrin-
gens.
Thus ma-
gis est em-
plasticum.

Laus descripti scripti su pra medica menti. praeſtare mihi perſuaſi. mirorq; ſi cui meli⁹ inuenire cōtinget. ideoq; tū in cerebri membranis ſemper: tum in colli vulneribus eo vtor. etiā ipſarum venarum iugularium, quas ſphagitidas vocant. vtpote cū harum quoq; profluuium citra vinculum ſiſtat. Nō eſt autem in his commitendum: vt in opere properes, veluti quidam ſtolidi chirurgi faciunt. ſed altera manu inferiorem vaſis partem comprimes, aut cōplexus tenebis. altera medicamentū vulneri impones, ac blāde ei apprimes. donec concretum adheſerit. mox deligabis ſuperne de orſum. nō vt in artubus, inferne ſurſum. ſiqdē radicē verſus vaſorū ducere deligationē oportet. ac quod cōfluit reprimere. Sūt porro & alia non pauca pharmaca, quā citra omnē dolorē emplaſticam vim optinent. Verum nullū ita carne implet. Expedit autem q̄maxime in eiufmodi caſu vt priore medicamine cadente: caro circū vaſ ipſum ſit producta. At quā cruſtas generant, quoties decidunt: magis nudam partem: quā pro ipſius naturali habitu, derelinquunt. Eſt nanq; ipſa us cruſtæ generatio, ex ſubiectis circūpoſitisq; corporibus (vt ſic dicam) ſemiuiſtis. ſic vt cuiuſmodi in hiemem extinctos hos carbones rem parāt: eiufmodi ipſæ exuſtæ cruſtæ carnis ſint reliquiæ. Quare quantum particulæ aduſtum ad cruſtam eſt: tantum proſecto ipſi de naturali carne deperditur. id itaq; omne particulæ decedit: cum cruſta cadit. Atq; ob eam rem nudum ſineq; carne viſitur. Multisq; iam ex ijs quibus cruſta decedit: profuſio ſanguinis, quæ ægre ſupprimi potuit ſuperuenit. Quare in his quoq; quiſquis methodo admi niſtrare omnia volet: is tum modos omnes, quibus ſanguis ſupprimatur longe ante conſyderauit: tum eum eliget, qui minus ſit cū periculo. vtens non minus, & reliquis omnibus quoties neceſſitas vti gebit. Maximā aut neceſſitatē vel cruſtificis medicamentis: vel ignitis ferramentis vtendi animaduerti: vbi ex eroſione putreſcentis alicui⁹ pfluuiū ſanguinis cōcitur. Quin etiā vbi in tali affectu totū quod computruit eſt ſublatur: tutius eſt vel ipſius veluti radicem adurere: vel certe cruſtificis medicamentis vti. Hac vero ratione, tum in pu dendis: tum ſede ad talem neceſſitatem ſæpe deuenimus, quod videli cet hæ partes, tum propter naturalem humiditatem: tum quod excre ſedē cur fa mentorū ſunt canales: ex leui cauſa putreſcant. id vero quo pro incru ſcile putre ſtantium pharmacorum delectu conſilium diriges: erit non vtiq; ſo lus calor: ſed cum quo aſtringendi facultas ſit coniuncta. qualis in chalcitide, & myſi, & atramento, ſiue vſtis his, ſiue inuſtis vtea ſtificis deli re: viſitur. Quæ vero ex calce non extincta conficiuntur: ea vtiq; gēdis ſpe valentiora his ſunt. Cæterum aſtringendi vim non habent. Ex ſtandū. cidunt igitur citius, quæ ab his ſunt cruſtæ. herent autem diu

tius, quæ ab astringentibus. Quod utiq; longe est vtilius: quando ita prius nascitur, in imo earum caro, efficiturq; pfluenti vasi velut operculū. Vnde nec nosmet præcipientes esse, veluti nonnulli sunt, ad crustas, vbi hemorrhagias periculū imminet detrahendas oportet, nisi in illis tantum affectibus: in quibus propter putredinem candens ferrum corpori hominis admouimus. Appellant (nescio quomodo) eum affectum oēs nūc medici græci *νομμη* a verbo quod pascere significat, propterea quod pergere pascendo id vitium, ab ægris particulis, ad eas quæ integre sint soleat. Atq; harū semp aliquid ægris adijcere. Quare nō a substantia indicatæ rei: sed ab accessorio, appellationem indiderūt. Copia materiæ medicamentorum omnium, quæ hac prædita facultate sunt: in proprijs cōmentarijs dicitur. Proprios intellego, & qui de simplicibus medicamentis: & qui de compositione eorum sunt scripti. Ergo recensitis huius methodi, qua sanguinis profluvia quæ ad manum sunt cures capitibus: mox ad eorum quæ i alto sunt corpore tractationē accingemur. Qui igitur e vasis profluit sanguis, aut propterea quod amplius non confluet sistetur: aut quod occlusa diuisio erit, aut etiam propter vtrūq; id quod reor tutissimum. Porro confluere prohibetur & propter animi deliquiū: & cum ad contraria reuellitur, & cum ad vicina deriuatur, & per refrigerationem tum corporis totius: tum vero præcipue ipsi⁹ partis afflictæ. Hac em̄ ratione etiam frigida pota sæpe hemorrhagias suppressit. Idem facit & frigida foris infusa. Sed & pulsa, & vinū acerbum, quod *stryphnon* dicitur, aliaq; quæcūq; vel astringendi: vel postremo refrigerandi vim habent. Clauditur ipsa diuisio: si vel contrahatur cōniueatq; id quod diuisum est: vel obstruatur. Sane contrahitur tum astrictione: tum refrigeratione, tum deligatura, tum vinculo exceptum. Obstruitur vel intrinsecus: vel extrinsecus. Et intrinsecus quidem, ipso sanguine cōcreto, græci *thrombon* vocant. Extrinsecus, tum hoc ipso: tum vero linamentis, & spongijs, & crustis, & medicamentis ijs quæ lenticia crassicieq; sua meatus obserant. græci *emplastica* vocant, ad hæc corporibus ijs quæ circūiacent, propius admotis. Quorū singula quæadmodum perficiantur dictū iam est. At quæ de profundo sanguinis profluvia erūpunt: ea nec vinculo, nec deligatura sanes, veluti nec ignitis ferramentis, nec vt semel dicam ijs, quæ diuisum ipsum corpus partē ue contingere machinamur. Imo per antispasin, ac deriuationē ad vicina. præterea cibum, potionēq; qui & emplasticam vim habeant, et refrigerent, & medicamenta quæ astringant. Habes vero vberem talium materiem, in proprijs operibus. Quæ vero a partibus indicatio sumitur: ea cōmunibus quæ iam dicta sunt curandi indicationib⁹, mētalis.

Νομμη,
vnde.

Anacephaleosis.

Animi deliquio cōfluxum phiberi.

Frigidā & pulcā et vinum acerbū sæpe hemorrhagias inhibere.

De his sanguinis proflutionib⁹ quæ de profundo erumpunt. De indicatione a partibus instra-

H.v.

De planta-
ginis succo

veluti auctarium in singulis affectibus accedit. siquidē instrumentis aliquādo vtimur, pro partis ipsius proprietate. alijs ad vterum, alijs ad vesicam, alijs ad omnia intestina quæ sunt crassa. Quippe in hæc per clysterem, in vterū: per ea, quæ metrenchytas græci vocant, idoneorum aliquid medicamentorū infundimus. Sic & in vesicam per indirectū foratas fistulas. Sane rariora ex his profluvia sanguinis fiūt. sed tamen aliquando fiunt. & quāq̃ non profusione ipsa periculosa: at certe ob diuturnitatem, nō sine periculo. Siquidem quaternis diebus vidimus e vulua profluere sanguinē, nec potuisse vllō remedio fisti: quo ad quarto die plantaginis succo vtentib⁹ prorsus constiterit. Est porro id medicamē & ad ea quæ ex erosione excitantur sanguinis profluvia vtilissimū. cui etiam valentius aliquod hoc casu medicamētū, aliasq̃ aliud, ei miscere soleo. vtiq̃ ad totum respiciēs affectum id qd̃ semper est faciendum, ac pro maximo documento in omnibus habendum. Nam in his ipsis quæ ex vulua, vesica, & intestinis profluvia ci-
tantur: æstimari debet ipsius profusionis quantitas. vt videlicet hāc iam vel vt primā: vel vt secundam indicationē curationis habeamus: nec tamen obiter totius affectus non habentes rationem. Nam si per-
ruptum vas aliquod magnum est, aut vehementer reclusum hiat: vtiq̃ astringentibus medicinis est opus. veluti balauſtio & hypocystide, et rhoe, & omphacio, & acacia, et gallis immaturis, & malicorio. Sin vel exiguū vas est quod perruptū est, vel modice reclusum, sic vt nō multus sit qui ex eo profluit sanguis: etiam aloē, & manna, & pini cortex, & terra lemnia, & spinæ egyptiæ fructus, & crocū, & lapis ematites, aliaq̃ id genus ex vino nigro austero vtilia medicamenta sunt. Quod si nec genus id vini præsto sit, nec plantago, nec solanū (quippe hæc quoq̃ sunt idonea): coquem⁹ in aqua, & rubi germina, & cynosbati. i. canini rubi, & mirti, & lentisci, et hederæ, in sūma omnium quibus astrictoria vis iest, siue radix sit, siue fructus, siue cortex, siue germen. ideoq̃ etiam astringentium malorū, maximeq̃ cotoneorum, itemq̃ mirtorum, & mespilorum decoctum, idoneū ad proposita præsidium est. At si ex erosione profluuium incidit: nō est id ipsis magna ex parte profusus. sed exiguum, & paulatim effluens. Eoq̃ vel panno-
nis, vel andronis, vel polyide pastillis, vtendum est. aut etiam (vt dictum est) nostro. qui genere eandem vim optinet. cæterum magis potentem. Sistunt enim hæc erosionem. si tamen etiam toti corpori sit cōsultum vt prius est dictum. Sin profusior hæmorrhagia sit: ijs quæ vehementissime astringant vtendum medicamentis est, quo ad vehemēs eius impetus frangatur. mox deinde admiscēdi illis pastilli sunt. postea ad ipsos solos veniendum. cum aliquo ex ante dictis succis, aut

decoctis. At vero quæ extrinsecus profluenti particulæ admouentur, Frigida vel
tum astringentia, tum citra astrictionem frigida: hæc ipse veluti ple- astringentia
riq; medicorum non vbiq; probo, sed mihi contra omnino q̄ fieri res extrinsecus
postulat, ipsum sanguinem intro cōpellere, ac venas quæ in alto sunt admoueri,
implere videntur. Vidimus enim quosdam eorum qui ex pulmonib⁹ vbiq; non
sanguinē reijcerent, ex thorace refrigerando manifeste læsos. Aequē cōducere,
vt qui sanguinē vomuerunt non nullos, postq̄ venter foris est refrige-
ratus. Eodem modo & eorum quibus ex naribus sanguis profluxit,
aliqui ex capitis refrigeratione deteri⁹ habuerunt. Ergo nec omnino,
nec sine discrimine, nec omni tempore, loca quæ circa particulā vnde
sanguis profluit sunt posita, refrigeranda suaserim. Imo posteaq̄ in Quando re-
alia prius auerteris, vt exempli gratia, in naso, vbi sanguinis missio- frigerantia
ne (vt diximus) sis vsus, vel artuum frictione deuictioneq; vel ad extrinsecus
præcordia defixis cucurbitis. Quin ne sic quidē ad frontem & caput admouēda,
illico refrigerantibus vtendū, sed prius est ad contraria reuellendū.
vtiq; affixa in summa ceruice cucurbita. Quippe duplex est i sanguis
nis ex naribus profusione auersio. Et quæ est ad totius corporis infer-
na: & quæ est ad capitis posteriora. Propterea videlicet qd̄ ipsæ nares
et in superiore, et in anteriore parte sunt fixæ. Aduersatur autē ei quod
supra est, id quod infra: et ei quod post habetur, id quod ante. Verū de
sanguinis profluvio vel hactenus dictū abūde sit. Patet nāq; et diapi Diapide-
desin quā vocant, refrigerantibus astringentibusq; esse curandā. Et si seos cura-
propter tenuitatē sanguinis aliquando incidat: crassiore victu. Is ve-
ro cuiusmodi sit: dicetur in sequentibus. Dictūq; iam ad quēdā modū
est, in libro qui de attenuante victu, est scriptus. Iam vero ad memo-
ratorum affectuum curationem est redeūdum. Ergo quod venæ isedit Curatio vl-
vlcus, vbi ad manum est, eandem desyderat curationē, ijs quæ in car- ceris inue-
ne accidūt. de quibus duobus ante hoc voluminibus disputavi. Nam na,
siue ex recenti vulnere factū est: id agendū est, vt medicamētis ijs quæ
enema vocant coeat, siue ex erosione: quæcunq; dicta de rebellū vlce-
rum curatione sunt: ea prius ratione discernenda, mox vt opere per-
ficiantur, tentanda. Quæ etiam vbi vinculo vas sis complexus, aut me-
dicamentis sanguinē supprimētibus, aut ferramentis ignitis vsus, il-
ludq; tibi curationis propositū restet, vt quæ circa vlceris labra sunt,
carne impleas: ijsdem omnino medicamentis vtete: quæ in methodo
sinuosorum vlcerum sunt præcepta. De arteria tamen vulnerata, iam Cur aliqui
dictum est, nō nullis medicorū videri, non posse fieri, vt coeat. Atq; arteriā vul-
id asserunt aliqui quidem sola experientia se cōtentos professi, aliqui neratā coi-
vero etiam ratione vsi eiusmodi. Siquidem duram esse ac cartilagine re posse ne-
am aiunt, alterā arteriæ tunicā, talium vero nihil posse in vnū coire. gent.

Paros qd. Galeni ex periētia de arteria vul nerata.
 cum sit mollium tantū corporū in vnum coeundi habilitas. vt tum in externis videre licet, nullo nec lapide cum lapide, nec testa cum testa coeunte: tum vero in nobis ipsis. Quando nec cartilago cum cartilagine: nec os cum osse coalescat. Non enim fracta ossa per vnitionē coherent. sed per callū eum quem paron græci vocant, ceu glutino iunguntur. Igitur nos quoq; ab experientia nostra primū incipiamus, in mediūq; proferamus, ea quæ ipsi visu vsurpauimus. Vidimus enī in mulieribus, & pueris, tum conglutinatās arterias: tum carne vndiq; circumdatas. Idq; in fronte, malleolo, & articulo brachij sumaq; manus medio. Simile quiddam aliquando & agresti cōtigit iuueni. dum sanguinem sibi mittendum veris tempore curaret. quod nostratibus maxime est in vsu. Cum enim medicus, qui venā incisurus erat, brachium hominis deligasset: contigit attolli velut in gibbum arteriam. ita hāc pro vena medicus diuisit. Sane brevis incisio erat, sanguis autem flauus, & tenuis, & feruidus statim eiaculabatur. idq; cum quodā veluti saltu. Ac medicus quidem vt erat admodum iuuenis, & operū artis parum peritus, venam se incidisse putabat. Ego vero cū quodā alio ex ijs qui aderant medicis, vtiq; seniore, vbi quod accidit aduersi: præparato ex emplastrorum genere quod sanguinem supprimit, medicamento: tum incisionem curiose coniunxi: tum super medicamē illico imposui. ac spongiam mollissimā extrinsecus super hoc deligavi. Mirante vero qui arteriam inciderat, insolitam nostrā in hoc casu prouidentiam: indicauimus homini rem factam. sed posteaquā incisi hominis diuersorū exiissemus. Iussimusq; ne vel solueret nobis absentibus: vel ante quartum diem id aggrediretur, sed ita vt erat: deligatum haberet. spongiam dumtaxat desuper madefaciens. Postea vero quam in quarto soluentes: plane conglutinatam incisuram inuenimus: rursus idem medicamē imponere iussimus. tum similimodo deligare. nec multis postea diebus soluere. Atq; ita percurata est huius hominis incisa arteria. sola omnium quas in cubito incisas vidi. Nam reliquis omnibus aneurysma, alijs maius, alijs minus supuenit. Ac quæ admodum quidem aneurismata curare cōueniat: in progressu dicetur suo loco. vtiq; cum reliquorum omnium præter naturam tumorū, curatio tradetur. Nunc cōeptam disputationē absoluamus. Siquidem arteriæ natura difficultatem quidem durioris tunicæ suæ conglutinandæ prorsus indicat, nō tamē eiusmodi quæ euinci omnino nequeat. Neq; enim ita est sicca duraq; vt os, vel cartilago. Imo longe his mollior. ac magis carnosa. Quo vtiq; minus de vnienda sectione eius est disperandum. vbi tum ipsa sit parua: tum hominis corpus natura molle. Videtur autē experientia quoq; ipsa rationi subscribere. Cū & in puer-

Vnus mittendi sanguinis in regione Galeni
 Arteriæ incisæ, curatio Galeni.

Medicus, Chirurgi errore regat.
 Aneurysma.

Cur vniri aliquā arteria possit.

ris, & in mulieribus, propter corporum humiditatē, & molliciā, eam viderim glutinari: & in vno iuvene, cui (vt dictum est) exigue erat incisa. Cum vero sanatu difficilior sit arteria, q̄ vena: nō tamē est medicamentoꝝ admodum diuersus in vtraq; vsus. imo specie plane idē. maioris minorisq; ratione euarians. Quippe tanto ficcioribus medicamentis eget arteria, q̄ vena: quanto ipsa est suapte natura ficcioris temperamenti, quā vena. Quod si carnem circa gigni est opus: eadem ambæ requirunt. Siquidem ad eundem modum prouenit carnis generatio in his circundandis: quo in cauis vlceribus prouenire est traditum. At quæ in vtero, vesica, vel intestino venæ arteriæq; sunt: cū eadem genere medicamenta, vbi exulceratæ sunt requirant: etiā instrumenta quibus infundantur metrenchytas. i. vterinum clysteren, & syphonē rectum, & clysteren desyderant. Ad ea vero quæ in recto intestino sunt vlcera: etiam per vesicam, cui sit fistula ad finē annexa iniicere liquatum medicamē tepidum licet. Variabitur itaq; remediorum crassitudo, pro instrumentorū specie. Neq; enim fas est eiusmodi instrumentis crassa, medicamenta infundere. sed humidiora postulant. Atq; idcirco mediocriter plerūq; calida. proinde sicca medicamenta magis sunt idonea: q̄ ea quæ liquabilia vocantur. Quoniā facile vel plantaginis, vel alterius eius generis succo misceātur. Eiusmodi medicamenta sunt & crocum, & pompholyx, & aloe, & quæ cephalica græce dicuntur. In ipso autem primo producendæ carnis tempore, quod suppressionem sanguinis continenter excipit: etiā lemnia terra salutare auxilium est. At quæ in pulmone heserunt vlcera, difficiliora ad curandum sunt. Quibusdam vero non difficilis modo eorū curatio: verum etiam quæ perfici omnino nequeat, videtur. idq; tum ratione coniectantibus: tum experientia. Ratione, quoniā pulmo inter viscera propter anhelitum perpetuo sit in motu. cum vtiq; quietem requirant, ea quæ sint sananda. Experientia, quod neminem vnq; eorum qui ita sunt affecti, sanatum viderint. Atq; de experientia quidē (nam hinc cœpisse par est) dubitare fortasse licet. propter agnitionē. Nos enim vidimus alium ex eo quod maxime vocem in clamore intendisset, alium quod ab alto cecidisset, alium in palestra percussus, non solum statim grauissime tussiuisset: sed etiam simul cum tussi, alios vnam duas ve, alios plures heminas sanguinis spuisset. Qui vero ita erant affecti, aliqui omnino sine dolore erant: alij in pectore dolebant. Quibus etiam sanguis ijs qui doluerant, nec confertim reiectus est: nec mult⁹. qñ sanguis minusq; tum ruber: tum calens. ceu e longinquo veniens. At quibus citra dolorem est reiectus: ijs & cōfertim, & plurimus, tum ruber, fer & qñ a thoracis ueniscq; expuebatur. clare docens quod nō procul veniret. Porro aliā race reijciē

Vulneratæ
i vtero, ve-
fica, vel inte-
stino venæ
vī arteriæ,
curatio.

De pulmo-
nis vlceri-
bus.

Cur nō nul-
li pulmōis
vlcera insa-
nabilia esse
putarint.

Discretio
qñ sanguis
a pulmone
& qñ a tho-

dubitationē facit, nec hanc leuem, ipsa sanguinis ex thorace in aspe-
ram arteriam translatio. propositam videlicet a medicis ijs, qui trās-
mitti eum per membranā, quæ pulmonē inuoluit, posse nō putarunt.
Indicia fan- Forteque nisi multis eorum qui ita sunt affecti, tum statim ortus dolor:
guinē a pe- tum vero quibusdam eorū phlegmone superueniens, quæ postea sup-
tore p mē- purauit, manifestum indicium prebuisent, in pectore cōsistentis af-
branā pul- fectus: pronunciaissent sanguinem ex pectore per fauces nunq̃ reijci.
monis trās- Nunc vero his indicijs confusi, a pectore quidem venire concedunt:
mitti posse cætera dum aliam viam, quā per pulmonis membranulam inquirūt:
Empyri. multa, eaq̃ absurda proferre coguntur. Quāuis in his quos ^{ἐμπύου}
græce vocant, ipsum pus quod medio spatio inter pectus, & pulmonē
contineri ipsi fatentur: videant arbitror apertissime ex pulmone ex-
spui. Nos vero in ijs quibus erat in pectore tantus abscessus: vt etiam
Melicratō ossium aliquid carie corrūperetur: manifeste ipsis ostendimus, mul-
in thoracē sam quæ iniecta in pectus fuerat, ex pulmone exspui. Sane nouimus
iniectū per in vrbe roma, loco profecto fluxionibus maxime obnoxio, eiusmodi
pulmones affectus in pectore non raro constitisse. vt necesse fuerit ipsum os qđ
exspui. infectum fuerat excidere. in plurimis vero etiam membrana quæ co-
stis intra subtenditur, vna cum corrupta costa inuenitur putrefacta.
Solemus ergo in curatione, mulsā per vlcus infusa, iubere aliquando
quidem vt inclinati in laborātem partem tussiant, sæpe vero molliter
concutere. interim etiam organo quod pus extrahit (piulcum græci
vocalit) educere quod intus ex mulsā reliquū est. Hoc facto, vbi tum
pus vniuersum, tum etiam saniem vlceris eluisse cōfidimus: mox me-
dicamenta iniicimus. Ergo in eiusmodi affectibus si quē in medio pe-
toris, ac pulmonis spatio humorem reliqueris: statim hūc tussi eie-
ctum contēplabere. Mirum vero profecto est, eos qui de via per pul-
monē hesitant, quo pacto non magis hesitant, quemadmodum crassus
sanguis in fracti ossis callum effundat. Nam & ipse qui infundit, non
paulo naturali est crassior: & cutis substātia lōge utiq̃ crassior pulmo-
nis inuolucro est. Qđ igit̃ dixim⁹, cū vel casu, vel præualida acutaq̃
voce, vas aliquod in pulmone rumpitur, citraq̃ dolorem, confertim
sanguis floridus, multusq̃ cū tussi expuitur: scire licet in viscere vul-
nus esse. Aggredienda vero curatio est, prout nos sæpe sum⁹ aggres-
si. quibus utiq̃ raro non successit. Igitur laboranti ipsi iniungendum
est, vt nec magno vtatur respiratu, ac semper agat silentium. præterea
vena quæ iuxta cubitum internaq̃ est, protinus incidenda. A qua bis-
terq̃ postea sanguis est detrahendus. utiq̃ eius auertēdi causa. tum ar-
tus omnes fricandi vinciēdiq̃. ita vti ipsi solemus. vbi hæc sunt facta,
primū posca, tum diluta, tum tepida potui est offerēda. quo si quis in

Curatio
vulneris a-
licuius in
pulmone
vasis.

Poscā, cru-
ore cōcretū
resolvere.

viscere thrombus .i. cruor concretus latitet: resolutus expuatur. atq;
hoc nihil vetat bis ter ve, ternis horis facere. Ab ijs vero etiā aliqd
eorum quæ tum emplasticam vim habent: tum astringant medicamē-
tum exhibendum. idq; aut ex posca diluta primum: aut ex malorum
mirtorumve, vel alicuius eiusmodi astringentium decocto. Rursusq;
vesperi medicamen hoc similiter dandum. circumciso si valentior sit:
omni nutrimento. sin aliter: sorbitionis quod satis est, exhibendum.
Maxime vero ad rem pertinebit, si etiam postero die modo fortis cu-
bans sit: parum sanguinis ab incisa iam vena rursus detrahatur. tum
victu medicamentisq; eodem modo in quartum vsq; diem vtatur. pe-
ctore interī si estas sit: vndiq; malino rosaceoue madefacto. sin hiems:
nardino vnguento. Quod si emplastico aliquo vti medicamento pla-
cet: habes a nobis optimum. quo etiam ad reliqua vulnera cum fidu-
cia vtare. Cōstat id ex bitumine & aceto, alijsq; quæ illis misceri me-
dicamentis solent: quæ enhæma barbara a medicis dicuntur. Quod si
mulieri mederis pueroue, aut deniq; corpori quod mollis sit carnis: **Enhæma
barbara.**
quod ex chalcitide fit, satis habile medicamentum fuerit. cuius vires
in primo libro eorum quæ de medicamentorum compositione inscri-
psi, explicauimus. Hac nos ratione multos ad quos statim vt malum
senferunt accessimus: percurauimus. Quippe hoc maximum est cuiq;
te attentum esse magnopere oportet, an videlicet statim a ruptura va-
sis facta curationem incipias. quo cruētū adhuc vulnus priusq; phleg-
monē excitet glutines. Nam si ea semel inuaserit, exigua spes est eius
postea glutinandi. in longius tamen trahere potest tēpus. Quod vero
eiusmodi vlcera vel difficulter, vel plane nunq; curari possint: hoc in-
causa est. Quod phlegmone soluta: eluēda pus vlceris, & sanies sunt. Postq; phle-
atq; ex vtero quidem & vesica tum sua sponte excernuntur, quoniam
videlicet pronis delabi licet: tū elui præterea a nobis possunt. in pul-
mone neutrum omnino fieri potest. Quare omnibus quæ huic loco
herent vlceribus, vna reliqua expurgatio est, ea quæ per tusses fit. At
si recte his tum reliquam omnem quietem suasim⁹, tum vero vt parce
respirarent, nec quicq; loquerentur, vt vulnus glutinaretur iniunxi-
mus: quæ potest tussientibus esse sanationis spes. Non igitur propte-
rea quod in perpetuo propter respirationē motu viscus id est, despe-
rata curatio est, velut qui ante nos fuere senferunt. sed propter saniei
et puris vacuationem. Ideoq; si statim quis sit aggressus, ac iam dicta
ratione medeatur: coeunt. sin phlegmone prius occuparit: difficilem
incertamq; curationem recipiunt. Quando pus & sanies prorsus to-
taq; ex spatijs in pulmone nō expelluntur: & tussis ægras partes val-
de lacerat. At quæ ex pectore educuntur, triplex compēdium præ ijs pulmone.

Ante omnia
seruādū vt
recēs vasis
in pulmōe
vulnus ag-
grediari.
Postq; phle-
gmone in-
uasit parua
glutinandi
est spes.
Cur eius-
modi vlce-
ra curari
vel difficul-
ter vel nūq;
possint.
Collatio vl-
cerū in pe-
ctore & in
pulmone.

quæ ex pulmone vacuantur, habent. Nam et vasa ipsa multo sunt minora: & sanies in spatium interi⁹ effluit. & in summa magis carnosum pectus est: q̄ pulmo. Nam asperæ arteriæ natura quæ admodum carnis expers hccaq̄ est, nulla alia animalis in parte inuenitur. quæ etiã ipsa in eiusmodi reiectionibus rumpi solet. Cum si qua reliqua vena vel arteria sit rupta: ipsis asperis integris manentibus: per solas osculorum (vt sic dicam) coapertioes translatio sanguinis fit. Itaq̄ nec calidus in talibus, nec ruber, nec multus sanguis emittitur. Ac videntur ruptæ et nõ quidem prima saltem fronte leuiiores eiusmodi affect⁹. vt quæ copia vacuationis minime terreãt. Sunt vero vel ob hoc ipsum grauiiores. Quippe concretus circa ruptũ vas cruor: cui facilis transitus in asperas arterias non est, glutinationem prohibet. Simili modo & transitis curadæ uer si septi vulnera, quæ foras non perueniunt, in carnosis quidẽ par eius causa. tibus subinde coalescere sunt visa. eius motu non obstãte. Quæ in ner De trasuer uosis eius heret: insanabilia sunt. Sane difficilis grauisq̄ curatio est si septi vulneribus. etiam eorũ quæ in carnosis sunt partibus. si has iam phlegmone occupauit. Idq̄ non ipsi modo diaphragmati: verum etiam omnibus q̄ in tra peritoneon sunt contenta. quod in ea scilicet sanies defluat. Ceterum danda opera est, vt ea quacũq̄ ratione siccemus, tum per ea præsidia quæ extrinsecus imponuntur: tum per ea quæ ex aqua, uino uetenui bibuntur. Porro horum maxime idonea sunt, & quæ propterea quod ex seminibus fiunt diaspermaton græce dicuntur, & quod solenne nobis est, quo q̄ in pectore perforato semper utimur, quod ex casia cõponitur. Cætera tum hæc, tũ humida quædã foris applicadã, quæ eiusmodi vulneribus sunt accomodata, ad tractationẽ de medicametis ptinet. Hic methodos tantũ tradim⁹. q̄ p̄sidiorũ indicet genus. Quare si qñ quædã a nobis particulatim p̄ exemplis adhibeant: hæc addita claritatis causa fuisse existimandum. Rursus igitur propositas methodos repetamus. monstremusq̄ quantũ generalis oim vlcerũ curatio, p̄ singulas animalis partes speciatim imutet. Hic nãq̄ discemus p̄cipue qdẽ id quod in toto ope est p̄positũ. Nẽpe minime in curationib⁹ errare. uelut appedidem uero, etiã eorũ q̄ se methodicos uocant, audatiam. Nam si qd mihi, q̄ nec ad grãam quicq̄, nec ad odium loqui soleã est credendũ: omniũ ipsi medicorũ maxime a methodo alieni, damnant quatenus saltem scribãt, non solũ reliquos ueteres: sed etiã ipm ois nobis methodi authorem Hippocratẽ. Ac empiricus q̄dem oia quæ nos per indicationes inueniri ostẽdim⁹: ea dicit per experientiã cognita. Cũ uero p̄pter indicationẽ et experientiã nullũ inuentionis organũ præterea sit: isti neutro utẽtes, tñ appellandos se methodicos cẽsent. Ergo sequant⁹ nos. & nũc saltẽ ostẽdãt, vlcerib⁹ oib⁹

Asperã ar-
teriã rumpi
solere.

Nota venæ
ruptæ et nõ
asperæ arte-
riæ.

Difficultas
tis curadæ
eius causa.
De trasuer-
si septi vul-
neribus.

In metho-
dicos.

per singula membra curandis, vnam esse sanationis rationem, Audiamus homines quo pacto vlcus curent: aut quales indicationes ab eo sumant. Nū alias vllas quā qđ plenū: cicatrice sit inducendū. sinuosum; carne implendū. cruētū: glutinādū: At quo pacto iueniā qđ cicatricē inducat, & qđ impleat, & quod coalescere faciat: Ne labora inquirūt. Sūt em̄ inuēta. Atqui haud scio an recte, aut an oīa. Fieri em̄ potest, vt vel ex deteriorū nota quādam inuēta sint, potiora inuēta nō sint: vel vt quā inuēta esse videātur: etiam ipsa sint mala. Inde qđ adeo accidere, vt quēdam vlcera prorsus non sanentur, quādam longiore spatio, et cū dolore. et famis cruciatu minime necessario. Neq; enim audet quisquam nouam aggredi experientiam, priusq; sibi persuaferit, priorem curā di rationē recte se dānasse. veluti in ijs vlceribus, quā in pulmone cōfistūt, quā ne agnouisse quidē oīno fas est, citra dissectionū actionūq; noticiā. quorū nimirum vtrūq; aduersantur. Cāterum concedatur ad præsēs cognosci ab istis Thessali sectatoribus, vlcus quod pulmone infederit. Nunquid igitur sicuti hoc illis cōcessimus: sic etiā an quod sordidū sit intellegāt, an purum, an æquale, an sinuosū, an sanier, vel puris plenū, concedemus. videlicet vel ex diuino afflatu, vel per inasomniū ea vidētes: an hęc quoq; quomodo agnoscāt percōtabimur: an vero citra horū agnitiones, pharmacū quoduis exhibere cōcedemus: Ego nanq; existimo primū expurgandam esse immūdorū vlcerum sordem, implenda vero esse quā pura, & sinuosa sint, rursus pus saniēq; expurganda quib⁹ hęc circūhereant. mox ita cicatricē inducēdā. Isti vero haud scio quonā modo talia vlcera sanauerint (nā Thessalus de his prorsus nō scripsit, ne videlicet, vel ignorātiā suā, vel inconstantia pderet). Quippe vel rationi parū cōsona & falsa de his dicent: vel si quis vera dixerit: eorū indicationē ex mēbri substantia, præterea situ formaq; accipiat necesse esse. Nā esto vlcus in pulmone sordidū purūq; & cū phlegmone, & sine phlegmone, & sinuosum, & plenū dignoscere norint. etiā illud scire eos deē, quāq; ne ei⁹ quidē, tāetsi minimi inuētionē sibi vindicēt, nepe qđ tale vlcus viridi medicamēto expurget, Macherionis (si libet), vel Ifidis, (nihil em̄ refert.) Respondeāt igit mihī, si vlcus in viscere heserit: qđ faciēt: Nū viridis medicamēti aliqd deuorādū dabūt: Oīno ridicula res est. Sed dicāt vndeā medicamē id in pulmone deferendū sciūt: Qđ si id quoq; sciāt: illud certe itelligere nō poterūt, an ipsā vim suā quā i extrinsec⁹ positis vlcerib⁹ habuit, seruauerit. At esto sciāt hęc quoq; qđ & eandē tuebit vim, quā i externis vlcerib⁹ optinuit: & qđ sordes deterget, certe antussim mouerit itelligere nō poterūt. cū tamē nisi p tussim sordes expurget: nullus sit detergētis medicamēti vsus. Ergo id quoq; istis deē,

at illud saltem effugere non possunt, quin diuersam curationem in vlcere fœmoris, & vlcere pulmonis adhibeant. Siquidem alterum aqua perluūt, alterum tussibus expurgant. Pone vero rursus vlcus, quod in pulmone sedit, crasso esse pure circumdatum. Nunquid tum quoq; viride medicamen exhibebunt, an mel potius lingere iubebunt? At id dicant vndenā inuenerint. Non enim profecto id respondebunt, quoniam tenuandi incidendiq; vim quandam optinet. Cum ipsi a facultatibus eiusmodi disquirendis vltro diffugiant. Sed nec quod empiricis in eiusmodi notarum concursu inuentum est, mel prodesse: propterea istis, sicuti illis, eo vti fas est. Primum, quod experientiam cōtemnunt, deinde quod empiricus in eiusmodi concursu, quanam sit in pulmone affectio ignorare se fatetur, cæterum quæ conducant, se per experientiam obseruasse. At Thessalo nō satis est curare quod omnino non norit, sed ab affectuū indicatione procedit. Sane si omnia illi scire donemus, sicuti prius, non minus quā nos: at nūquā profecto effugiet, quin in diuersis corporis partibus, curatiōis species mutetur. Non enim eadem curationis species profecto est: aut mulsam in veterum propter sordidum vlcus infundere: aut mel comedendum exhibere, aut spongia vlcus detergere. Cæterum hæc adhuc parua, illa plane maxima sunt. Fingamus diutinum vlcus citra phlegmonem in multis esse partib⁹, oculo, aure, naso, ore, fœmore, vetre, sede, pudendis. Fingamus & illud si placet, vlcus eiusmodi vel plenum omnino esse, vel exiguo min⁹ plenū. Respōdeantq; nobis isti sectatores Thessali, qui hæc nusq; discreuit: quomodo id cicatrice tegem⁹? Nepe eo medicamine qđ ex cadmia cōficiť. Id enim vlceri qđ in fœmore constitit, belle cicatricē iducere potest. Sed nū igitur & ei qđ in audiēdi meatu cōstitit? Dicā fortassis incredibile, cæterū dijs ipsis notū. Deprehēdi aliquādo quēdā ex sapiētib⁹ istis, Thessali sectatorib⁹, sic vlcus medicantē diuturnum. Cum citius homini auris putruisset, ac vermes creasset: quā medicamēto quod ex cadmia cōponitur, inclusum cicatrice fuisset. Cæterū permissio homine plurib⁹ dieb⁹ medicamēto similiter vti: postea quā indies graui⁹ auris oleret, & sanie impleretur: etiā incredibilius quiddā, qđ prius ausum vidim⁹. Quippe ratus meatū ipsū i pfundo cōtraxisse phlegmonē: cōfugit ad tetrapharmacū, qđ plane multo magis augere putredinē debuit. vt pote qđ siccare vlcus prorsus nō potest, maturare phlegmonē potest. Ergo vbi hoc medicamēto ad affectū sanādū vno die est vsus, vt facile videres id maxime esse cōtrariū: & multiplicata statim saniei vis est, & fetor itolerabilis obort⁹. Itaq; qui p̄p̄inqui laborātis erant, contingere amplius aurē thessaliū nō linebant. Ille vero præ ipudētia, stulticiaq; volebat nō modo me-

Auris cuiusdā a methodicis curata.

dicamenti tetrapharmaci aliquid inijcere: verum etiam extrinsecus cataplasma relaxans imponere. At cum eum propinqui hominis abigerent, timerentque ne in magno periculo æger foret: nos vnum diem amplius permitti Thessalio asino curationem exorauimus. Erat autem profecto postridie, tum sanies multo copiosior futura: tum odor grauissimus. quo die tentauimus an fieri posset ut sententiam Thessalij aselli mutarem. ne omnes perderet ægros, imo aliquos iam tacti paucos feruare aliquando posset, tam aliena scilicet ab omni vera methodo deserta secta. Ergo sic agere cum homine sum orsus. Nunquid in phlegmone esse videtur in intimo meatu, proinde relaxantibus utris auxilijs? Ille tum ita esse magnopere contendit: tum aliter esse non posse. An igitur (inquā) aliquando vlcus quod cum phlegmone coniunctum esset, aceto acerrimo cum glaucio curatum vidisti? Minime gentium (inquit) imo si quis pastillis andronijs ex aceto liquatis utatur: etiam conuulsionem fortasse accersat. Ergo (inquam) si quis alio quampiam medicamento, quod sit andronis multo valentius, ex acerrimo aceto utatur: idque ad aurem ita propinquam cerebro inuolucrisque eius particulam: nunquid plane te authore conuulsionem accerset, si phlegmone præsertim aliqua subsit? Hæc tum ipsi, tum his qui astabant vniuersis recte dici sunt visa. Ergo quantum inquam ad ipsarum partium habitum spectat, quæ ea quæ ad summum siccent desiderant, tametsi nunc curatione tua sint veluti effœminatæ: iam tali medicamento uteris. Nunc quoniam plures iam dies male ipsas assuefecisti: transferre eas ad contrarium vno impetu & semel non licet. Nam tibi ac Thessalo continere consuetudinem licet, non minus quam partium naturam. nobis non licet. Sed primo die aceto utar cum glaucio, secundo utar andronio, tertio ad valentius aliquod: quod ipsum sit andronium, transibo. Atque hoc tribus quatuorve diebus vsus: si mihi vehementius etiam medicamentum requirere vlcus videbitur: eo uti non dubitabo. Extrinsecus vero inquā imponā capiti ea parti qua auris infestatur, non me hercules sicuti tu, cataplasma quod relaxare potest, sed eorum medicamentorum aliquod, quæ vehementissime ficcare possunt, cuiusmodi est quod ex salice conficitur, aut etiam ipsum andronium ex aceto illiniam, aut ex ijs aliquid quæ hoc magis siccent. Nam quoniam particula cui medemur siccissima est: necesse est valentissime siccetur. Indicat enim veluti vitium ipsum ut curetur, sibi applicandum esse contrarium: sic particula ipsa quod sit sibi simillimum. Itaque et prout dixi, egi, sanauique hominem, nullo potentiore requisito remedio. Quibusdam vero qui potentiora desiderabant, quibus vno altero ve anno vlcus aurem infestauerat: valentius omnibus iam dictis medicamentum

Medicamē adhibuimus. id fuit ferri scoria tunsa. cribrataq; tenuissimo cribro. tū ex ferri mox in tenuissimum veluti pollinē leuigata. post cum acerrimo aceto scoria valē ad mellis sordiūq; crassitudinē cocta. Constat autē multiplex esse de- ter ficans. bere in mixtione acetum. Verū quod sæpe iam dixi, materiæ medica- Redit ad mentorum copiam ex alijs cōmentarijs petes. Nunc quæ ad methodū methodum spectant, absoluantur. Nam audiendi locus quoniā est siccissimus: ica Audiēdi lo circo medicamentis eget, quæ vehementissime siccant. Quorū nullū, cus siccissi reliquarum partiū cuius applicasse expedit. Sed oculo exulcerato, mus. collyriū fortasse qđ ex thure cōficitur. Naribus vero qđ multo sane Quæ ocl'o magis siccet, quā vt oculis cōueniat. minus vero quā vt auri quadret. exulcerato Itaq; & prius cōprehenfi oēs pastilli, vtiles sunt. & medicamē quod cōueniant. ad musam refertur, aliaq; generis eiusdē. Vlcera vero quæ in ore ac- Quæ nari- cidunt, quæcūq; admodū sunt humida, ea medicamētis egent quæ ve- bus. hemēter siccant. veluti diphrige, tum ipso per se, tū ex melle & vino, Quæ vlce- et mulso. Præterea ea quæ iris dicitur. & quæ anthera. hisq; vel siccis: rib⁹ in ore, vel ex melle. vel mulso. vel vino. Vtile vero ad talia est, et musæ medi- camen. Præterea rhois succus. et omphacium. aliaq; quæcūq; strenue siccant. Quid enim materias percensendo morer. At quæ simpliciora oris vlcera sunt: hæc sanare cōmode possunt etiā medicamēta quæ mo- dice siccant. veluti hæc ipsa quæ ppter ea quod in assiduo sunt vsu: sto Stomatica. matica græce sunt dicta. Ea sunt quod ex moris conficitur. et quod ex rubi fructu. & quod ex succo corticis iuglandium viridis. Atq; etiam his magis qđ ex musto, & cupressi spherulis cōponitur. Quæ vero i ore admodum humida vlcera sunt, proximeq; ossa vnde carie tentari ossa periclitentur: hæc propter ossium naturam, quæ ficca est, vehe- Quæ ad ve mentissimis medicamentis indigent. Itaq; ego iam comprehēsos pa- ficā vterum stillos semp leuigo. ac ficcū ipsum medicamētū super impono. Porro & intestina dicta paulo ante sunt, et ad vesicam, & vterum, & intestina, et pulmo- Gen⁹ medi nem idonea medicamentorum genera, quibus sit in singulis vtēdum. camēti a p genere quidem medicamenti ab ipsa curandarum partium substantia tis substan- desumpto. sed cum affectu prius etiam æstimato. modo vero vtendi tia & affectu eius tum a forma, tum etiam situ. Hinc nanq; excogitati sunt, & ori- Modus vtē cularij clysteres, quos contenchytas vocant. & vteri clysteres, quas di a figura metrenchytas, & recti syphones, quibus in vesicam aliquid in- et situ. funditur. quos catheteras dicunt. & ipsi clysteres. Hinc rursus quæ in ventriculo pectore & pulmone, vlcera constitere: per ea quæ e- duntur, ac bibuntur esse curanda. Quæ vero in intestinis bifariam. Nam quæ vicina ventriculo sunt: his per comesta, & bibita suc- curritur. Quæ vero inferius sunt sita: per ea quæ iniiciuntur. Quando neq; ad ea quæ vicina ventriculo sunt. subire potest quod

per sedem infunditur: nec integris viribus ad inferiora pertingere, Quæ deuo
quod per os sit ingestum. Ideoq; etiam quæ vlcera in thorace, & pul- rata per os
mone consistunt: tum difficilior, ijs quæ sunt in ventriculo sanantur, sunt nō pos
vt quorū situs longius absit, atq; idcirco medicamentorū vis remitta- se integris
tur: tum propter hoc ipsum, multo valentiora, ea quæ deuorētur præ viribus ad
fidia requirūt: quā si ipsis statim vlceribus admouerētur. Inde q; adeo inferiora p
excogitata medicis sunt. vbi expurgādum ex pectore & pulmone pus tingere.
est, fortissima, quæq; maxie dissecent pharmaca. taliaq; omnino, quæ Ad vlcera
si vlcus in ventriculo esset: ipsum exacerbarent. Quinetiā quod hæc pulmonis
per tusses expurgentur, nō aliunde quā ex forma particularum est de et pectoris
sumptū. Quod hæc nullum talem exitū habeant: qualē vterus, vesica, purganda,
sedes, auris, nasus, et os. Hinc etiā fit, quod vētriculus vtrinq; expur fortissia eē
gari possit. sursum per vomitū, deorsum secundum naturam. Quippe excogitata.
hoc genus indicationū. ab instrumentalibus quatenus instrumenta Cur pul
lia sunt, est sumptum. Sicuti quæ ficcandum esse docent, ab ipsarū si mo et pecc
miliarium substantia sumuntur. Ab ipsis vero morbis rursus tales. ve per tusses
luti ab vlceribus (quoniā de ijs disputatio erat) & quod ficcanda sint purgentur.
vt supra est cōprehensum: & quod qui e vētriculo eluere pus volunt, Ventriculū
non sine periculo vomitum mouent. Sicuti si aliter infixam illi pitui dupliciter
tam per oxymeli, ac radiculam detergerent. sed tutius deiectione vtū purgari.
tur. Cum vomenti periculum sit, & ne quod exulceratum est, dilace- Non esse
ret: & succum quēpiam inutilem ex vicinis attrahat. Quo nomine (vt pus e vētri
dixi) et vlcera quæ pulmone infident, difficillima sanata sunt. vt quæ culo purgā
nec citra tussim expurgare possis: & si tussim excites laceraueris. dū per vo
Itaq; quasi per mutuas operas, malum ijs in orbem redit. Quippe natum.
cum quæ lacerata sunt, rursus phlegmonem excitent: secundo rursus Cur vlcera
phlegmonē ipsam maturari, & pus expurgari desyderant. Quare ex pulmonis
omnibus sanandi difficultas his exoritur. Et quod ea quæ idonea vl- difficultia
ceribus medicamenta sunt, contingere vlcus. sicuti in ventriculo non curatu.
possunt: & qd per mediū interuallū fere vim suam amittunt. & præte- Ruptum i
rea quod respirando mouentur. & tussiendo lacerantur. Itaq; cum in pulmone
pulmone ruptū vas est: scire aperte licet, nisi protin⁹ ante quā phleg- vas post
mone excitetur glutinatum sit: id postea insanabile fore. Cæterum vl- phlegmonē
cera quæ in asperæ arteriæ interiore sunt tunica, & potissimum quæ excitatū in
summæ eius parti quam laringa vocant, sunt vicina, aut etiam in ipsa: sanabile.
hæc & curationem recipiunt: & nos nō paucos eorum qui ita sunt as- Aspe arte
flicti sanauimus. Sane curationem eorum hinc maxime inuenimus. rie interior
In grauis huius pestilentiae initio quæ vtinam aliquando cesset iu- ris tunice,
ueni cuidam, cū nouē iam dies ægrotasset, totū corpus vlceribus sca- et laringis vl
tebat. veluti omnibus fere qui euaserant. eo die etiam tussiebat pau- cera sanari.

METHO. MEDEN. GALENI

De iuuenē lulum. postridie vero vbi se lauerat: illico & vehemētius tussiuīt, & qui ephelci tussi expulit crustulā quā græce ephelcida vocant. eratq; hominī sen-
 da tussi ex- sus manifestus vlceris in aspera quæ ī collo est arteria, ppe iugulum
 puit. nati. Quin aperto quoq; hominis ore, fauces eius inspexim⁹, nūquid
 Ephelcis in ijs alicubi vlcus esset. sed nec sic inspectantib⁹ apparuit vitium, &
 plane laboranti sensus eius aliquis manifestus, ex comestorū bibito
 rumq; transitu fuisset: si illic vlcus fuisset. Quinetiā ex aceto & synapi
 certioris noticiæ causa, quædam ei deuoranda dedimus. sed nec horū
 quicquā eū momordit. & sensus doloris manifeste in collo erat. Quo
 Curatio loco etiam adeo irritabatur: vt tussire impelleretur. Suafimus itaq; re
 iuuenis. niti quantum posset. nec tussire. quod & fecit. eo certe facilius, quod
 exiguū erat quod proritabat. & nos omnibus modis operā dedimus,
 vt vlcus ad cicatricem perueniret. foris medicamētum aliquod quod
 ficcaret imponentes. tum cubanti supino, humidū aliquod ex ijs me-
 dicamentis quæ ad eiusmodi vlcus facerent, exhibentes. ac iubentes
 id in ore cōtinere. paulatimq; permittere in asperā arteriam defluere.
 Sic igitur faciens, sentire se manifeste aiebat astringentis medicamē-
 ti circa vlcus vim. Siue ea vis huc transmissa est: siue medicamē ipsum
 roris specie in arteriam defluxit & tanq̃ percolatum est. Erat autē nec
 æger ipse medicinæ imperitus. sed ex ijs quidam, qui ex vsu et exerci-
 tatione empirice medicabantur. Ergo sentire se aiebat, tū medicamen-
 tum in arteriam defluere: tum tussim quoq; aliquando mouere. Oblu-
 etabatur tamē plurimū. ac tussim cohibuit. Igitur ipse quoq; sua spō-
 te, Romæ quidē vbi correptus fuerat, triduū etiā nū post nonū diem
 est moratus. post hoc cōscenso nauigio: primū per flumē ad mare na-
 uigauit. quarto die post, puenit ad Tabias. vsulq; est lacte, qđ & miri-
 ficā plane vim habet, nec sine causa prædicatur. De cuius vsu aliquid
 dicere, oblatū nunc tēpus videtur. nec de eo tantū quod apud Tabias
 habetur: verum etiam alio omni. Neq; enim ijs modo qui italiam in-
 colunt, est succurrendum: sed quoad fieri potest, qui vbiuis habitant
 gentium. Igitur ad lac quod in tabijs habetur cōmendandum, multa
 concurrunt. & locus ipse satis editus: & aer illi circumdatus ficcus. &
 pascuū pecoribus salubre. Atq; hoc quidē alibi quoq; arte præparare
 licebit. si quis in colle modice edito herbas fruticesq; serat, qui salu-
 bre simul astringensq; lac reddant. Quorū exempla paulo post dicē-
 tur. Cæterum vt ambientē aera similem reddas: fieri omnino nequit.
 Eligere tamen simillimū ex ea quæ datur aerum copia licet. Similli-
 mus autem is fuerit cui eadem adsunt, quæ illi. Altitudo collis medio-
 cris, via a mari ad ipsū triginta stadia. ampliusq; aliquid. sed nō mul-
 to. Locus autē ipse versus mare. Nempe Tabiæ in imo maxime sinu

Lac tabia-
 rum merito
 laudatum.
 Quæ lac
 tabiarū tā
 vtile red-
 dant.

Descriptio
 tabiarum.

est. qui inter Surrentum & Neapolim cōspicitur. magis tamē in latere quod ad Surrētū pertinet. Porro totū id latus, collis est satis magn⁹. longitudine ad Tyrrenū mare porrectus. Inflectitur autē leuiter collis hic ad occasum. nec in meridiem in totū plane procurrit. Ergo hic collis a ventis ijs, qui ab ortu flant, Euro, Subsolano, & Borea tutum defendit finū. Cōiungitur illi in imo sinu, alter collis nō paruus. quē et veteres romani in historijs: & qui nūc diligentiores sunt, Vesuuū nominant. Celebre nunc nouūq; nomē Vesuium est, omnibus hominibus notū, propter ignē qui in eo ex terra sūmittitur. Quæ res nō parum mihi ad ambientis aeris siccitatem conducere videtur. & alioqui præter ipsum ignē, nec stagnū, nec palus, nec fluuius alicuius momēti vsquā in sinu habetur. Omnibus vero vētis qui ab arcto ad æstiuū occasum pflant, Vesuius collis obijcitur. multusq; cinis ab eo ad mare vsq; peruenit. reliquæ videlicet materiæ, tum quæ in eo combusta est: tum quæ nunc etiā vritur. Omnia hæc aerē efficiunt siccum. Licet porro & alibi terrarū eligere collem simili modo siccum. scilicet nec longe a mari, nec adeo magnū: vt ventis sit expositus. nec adeo humile: vt subiectorū camporū halitū prompte recipiat. Seruetur autem ne ad septētrionē sit versus: ita enim erit auersus a sole. Quod si etiam in tēperato orbis loco collis sit, veluti is qui ad Tabias cōspicitur: longe magis ad rē pertineat. Hoc in colle sunt herbæ quidem Agrostis, & Lotus, & Polygonon & Melissophyllon. Frutices vero Lentiscus, & Arbutus. & Rubus. & Edera. & Cytisus. alijq; his similes. Atq; ita tibi collis præparet. Pecora vero quæ in colle ad Tabias pascuntur, boues sunt. Estq; eius animalis lac spissum: ita vt asinorum tenuē. Ego vero ne quod lactis genus vsui desit, ex vaccis crassum, ex asinis tenue, ex capris medium: & boues & asinos, & capras i pascua depuleri. Veteres vero etiam mulierē lactantem ijs qui phthoe cōsumerentur, adstare voluerunt. Quorum sententiæ ipse quoq; accedo. et quod familiare id sit: & quod priusq; ab ambiēte refrigeretur, id sumi voluerint. Porro hoc tibi de lactis vsu pro maximo præcepto fit: vt hi quibus eo est opus, oīno id adstāte animali statim multū bibant. etiā melle iniecto. si cui cogi in ventriculo solet. Qd si ipsum descendere ad aluū citius cupis: etiā sale. Atq; ille quidē adolescens cū vlcus in arteria ex pestilēti morbo haberet, sanatus est. ac post eū similiter alij. Alter vero adolescēs annos natus circiter decē & octo, cū multis diebus ex destillatione laborasset: primū quidē sanguinē floridū cū tussi expuit. non sane multū. postea vero etiam tunicæ ipsius partem, quæ tegēs intrinsecus arteriā, in fauces & os per ipsū arteriæ caput, (laringa vocant) ascendit. Videbatur autem mihi tum ex crassitudi-

Vesuius
mons.Quæ in ve
suiuo ad ae
ris siccitatē
cōpetant.Herbæ &
frutices
idonei.Lactis asi
næ, vaccæ,
et capræ
collatio.Maximum
pceptū de
lactis vsu.Mel & sal
cur in lac
ijciantur.De iuvene
q ex catar
ro sāguinē
reiecit.

Larinx.

Cur his q
ex pestilen
tia labora
rūt facile vl
cus sit cura
tum.

Descriptio
pestilētiae.

Ephelcis
quid.

Qui ex ca
tarro sāgui
nē reijciūt,
quomō tra
ctandi.

De splendi
da Romae
muliere q
sanguinem
reiecit.

Curatio
Galen.

ne eius coniectanti: tum ægri sensu: ipsius laringis esse interna tunica. Quinetiā læsa illi ex eo vox est. Atq; hic quoq; lōgiore quidē tēpore, sed tamē sanatus est. Cæterū qui ex pestilētia hoc vitio laborarūt: ppter ea mihi facile sanati videntur, qd̄ præficcatum ijs, præpurgatūq; totū corpus fuerit. Quippe cū & vomuerunt ex ijs nōnulli: & oībus vēter pfluxerit. Atq; cū ita iā vacuati essent: ijs qui euasuri erant, pus stule quas exanthemata vocant, nigræ toto corpore cōferti multæ apparuerūt. vlcerosæ quidē plurimis. oīb⁹ certe sicca. Eratq; itueti per spicuū reliquias eas esse sāguinis, q in febris putruerat. quas veluti cinerē quēpiā natura ad cutim trussilet. Sicuti alia ex supuacuis nōnulla trudit. Verū medicamētis ad eiusmodi exanthemata opus non fuit. Cū siderēt sua spōte ad hunc modū. Alijs quidē quib⁹ videlicet exulcerata sūma pars fuit: decidit ipsa vlcis crustula quā ephelcida nomināt. deincepsq; qd̄ reliquū fuit, ppinquū sanitati erat. Ac post vnū duos ve dies ad cicatricē puenit. Alijs quib⁹ scilicet vlcera sūmitas nō est, exanthema quidē ipsum, & asperū, & scabiosum erat. Decidit vero veluti squama quædā. ac dehinc oēs fuere sani. Nihil itaq; miri fieri hi quib⁹ eiusmodi exanthemata in pulmone sunt orta: ppter vlcerrū siccitatē sunt sanati. Quod nāq; in cæteris vlcib⁹ vniuersis supra monstrauius curationis esse ppositū: hoc iam ijs quæ ex pestilētia sunt orta, præsto fuit. Omnia nāq; sicca & aspera fuere. plurima quidē scabiei. quædā vero etiā lepræ similia. Ergo cū experiētia rationi attēstetur, vlcerrū curationē hunc vnū habere finē, vt liccēt: poterit quispīam ex ijs qui sanguinē ex pulmone reijciunt seruare permultos. ita vt nos fecimus. Ac quēadmodū quidē medendum ijs sit, qui notabile in pulmone vas fregerunt, inde adeo quod ab alto sint lapsi, vel imo dice clamarint, vel pondus supra vires sustulerint, vel qd̄ durum magnūq; aliquid extrinsecus ipsorū pectori inciderit: dictum prius est. Quēadmodū vero qui ex catarro sanguinē reijciunt, cōmodissime tractentur: nunc dicemus. pposita claritatis causa curatione, quā Romae in splendida muliere, peregimus. Hæc nāq; cum eiusmodi sermones audisset, quales nunc de ijs qui sanguinem ex pulmone reijciunt, habuimus: siue ex catarro id, siue vehementi tussi paululum quiddam quod per noctem expuerat, illico ad me misit. se quicquid exigerem prebituram promittens. Audiuerat vero ante id tempus, nisi quis illico præsidium strenue afferret, priusq; vlcus phlegmonen contraheret: eum operam amissurum. atq; hanc esse præcipuam eorum qui sanguinem reijciunt interitus causam. Igitur incidere mulieri venam, quæ iam quatrimum propter catarrum propemodum sine cibo egisset, non placuit. sed iussi vt acri vteretur clysteri, tum crura

manusq; calfacienti pharmaco plurimum fricaret. vinciret. mox caput raderet. cui deinde medicamē quod ex palumbium stercore cōstat, imposui. interpositisq; tribus horis, in balneū duxi. ac laui. nullo caput cōtingēs pingui. Dein pro eo qui tum erat tēporis statu, caput idoneo pileo cōtexi. nutriuq; sola sorbitiōe. post quā statim fructum aliquem austerum dedi. Deinde cum dormitura esset, quod ex viperis conficitur medicamentum dedi. (Theriacen vocāt), circiter Theriacen quatuor menses ante confectū. Habet em̄ id etatis adhuc pualentē paupaueris succū. qui in antiquatis ignauus reddit. ideoq; & somniferū qtuor mēsum sōniferū est, & fluxiōes tum siccāt, tum leuiter crassat. Finito vero prorsus carū cē & fluxiōes siccare. & leuiter crassare tarro, liquido apparebat, tum ex respirandi specie: tum sonitu semel excitatē tussis, pulmonē purgatione egere. Cæteræ exhibere hāc nō placuit secūdo saltem die. sed in omni taciturnitate. & quiete muliere seruata, tum artub⁹ ei⁹ pfricatis vinctisq; iussi reliquas quoq; omnes partes pfricari. excepto capite. quod adhuc ex medicamento incaluerat. rursus aut vesp̄i dedi Theriaces, ceusabæ nostratis magnitudinem. Erat vero quod pridie acceperat, hoc longe amplius. Postea vero q̄ hac quoq; nocte probe dormiuisset: tertio die mane mel coctū copiose exhibui. ac in quiete seruauī. Procedēte vero die, totū corpus similiter pfricui. ac ptissanæ cremorē cū pane exiguo p cibo sumere iussi. Mox quarto die mane qdē, dedi medicamētū quod ex viperis fit. sed qd̄ iā in etate vigoris esset. idq; cū copioso melle. Capiti vero mulieris eodē pharmaco quod vehemēter tum siccāt, tum calefacit imposito. ac deinde ip̄a lota nutritaq; modice: valentius iā pulmonē expurgare in quinto sum aggressus. Ac dehinc rursū rursūq; ex interuallo ad caput qdē cōsuetō cerato quod Thapsian recipit sum vsus. Lotam vero corporis curā, in gestatione, frictione, ambulatiōe, lauādīq; abstinentia, ac victu tum moderato: tum vero boni succi ad reficiendum direxi. Hæc itaq; mulier recte se habuit. minime lactis opem requirens. Alteri vero adolescenti cui non ex destillatione, sed ex refrigeratis spirit⁹ instrumētis orta tussis fuerat, cū sanguinē & ip̄e ad dimidiā hēminā reijceret: statim venā incidi. ac bis eodē die ex ea sanguinē detraxi. Deinde rurs⁹ postridie bis. sed artuū frictiōe & vinctura priore die vsus, ad vesp̄erā dedi pharmacū nostrū quod diaspermation dicit. Secūdo die post alterā detractionē imposui toti pectori ceratū, quod ex thapsia cōficiē. Mox vesp̄eri ne supra modū calfaceret id auerēs. Tertio die rursus ad tris horas ip̄osito: hoīem laui. Ci bavi aut sūp̄ trib⁹ his dieb⁹. priorib⁹ qdē duobus, sorbitiūculis, tertio vero ptissanæ primū cremore, deinde pisce statim aliquo, q et facilis cōcoctū eēt: & simplici rōne pparat⁹, adiecto. Dedi quoq; medi-

Theriacen
qtuor mēsum
sōniferū
rū cē & fluxiōes
siccare
& leuiter
crassare

De iuvene
q ex refrigeratis
spūs i
instrumētis,
sanguinē re
iecerat.
Curatio ga
leni.
Diaspma
ton galeni.

Dialpma- camentum dialpmaton, & secūdo & tertio die similiter ad vesperam.
 ton quæ fa- Quippe quod & somnū conciliat: & sensum doloris eleuat. & siccā-
 ciat. di vim habet. Tum vero cū & spiritui delegatæ partes in naturali tē-
 Eorū quos peramento essent, et totū corpus vacuatū, ac nulla phlegmones suspi-
 phlegmōe cio circa ruptū vas suisset: expurgare cœpimus. Mox bibito medi-
 fic occupa- camēto quod vyperas habet etatis iam maturæ: ad Tabias dimisi. sic
 uit vt feбри ego oēs qui primo se die mihi curādos pmiserūt, sanauī. Qui vero
 citarēt nul- post duos, aut tris, non oēs. sed aliquibus eorū insanabile vlcus fuit:
 lus est pfa- Quotquot aut phlegmone sic occupauit: vt iam febricitarēt: horum
 natus. nullus est intotū pfanatus. Sed qui postea sic p oīa p̄fidia rite transie-
 Qui diuti⁹ runt: vt ficcaret vlcus: hi tantū saltē lucrifecerūt, vt illud nec vltra p-
 vixerūt. grederet: nec maius fieret. sed ficcatum ac callo duratum: longiore vi-
 Qui insana ta frui, hoiem fineret. Ex his vero qui vlcus in pulmone habēt, hi de-
 biles ex his mum insanabiles mihi esse videntur, qui ex succi vitiosi erosione id
 q in pulmo possident. quorū aliqui ceu salfilaginē sputū suū sentire se aiūt. Nam
 ne vlc⁹ hnt. longo arbitror tēpore omnino opus esse vt succi corrigat vitiū. In tē-
 & cur. pore vero necesse est duorū alterum, aut ficcando vlcus ceu callū fie-
 ri, eorū fore omnino insanabile: aut non ficcādo tum ipm putrescere,
 tum quæ circa sunt depascere. atq; ita spatio pulmones putrefacere.
 Porro multi ex ijs q eiusmodi succū vitiosum congefferent, cū ex eo
 tussirent, nō tamen etiānum sanguinē reijcerent: hui⁹ nostræ puiden-
 Quid maxi tia compotes facti: prorsus sunt persanati. Oportet aut in principio
 me idq; iter nullius rei æque esse sollicitū: quā vt neq; tussiat: neq; ex capite aliqd
 iitia his ca in pulmonē defluat. Cauet id triplici præsidio. purgatiōe primū, se-
 uendū. cundo medicamine, quod dialpmaton dicit. tertio ipsi capiti proui-
 Ne quid ex dendo. Quod purget, diuersas facultates habeat oportet. cuius gene-
 capite i pul ris nostræ sunt pilulæ, quæ ex Aloe, Scamonia, Colocynthide, Aga-
 monē deci- rico, Bdellio, & Gūmi arabico cōficiūtur. ad plures videlicet excre-
 dat, tri- mētorū purgandas species. Sane satisfaciant ad vsum, & quæ sine gū-
 plex p̄fidiū mi cōponūtur. Postea vero si res postulabit, etiam ijs quæ nigrā bis-
 Pilulæ ga- lem expurgēt vtare. Capiti providebit, cerati vsu qd fit ex thapsia.
 leni ad plu Atq; hæc quidem in principio pagenda sunt. Post vero reficiendus
 res excre- æger salubriter est, cibus boni succi. frictione. inambulatione & bal-
 mētorū pur neo. Tradetur aut de his methodus, in idoneo operis loco. Porro hi
 gādas spēs sunt qui maxime lac requirūt neglectoq; eo: omniū maxime sunt insa-
 De mittē- nabiles. Cæterū de mittendo his sanguine, scire illud licet. Quicunq;
 do his san- parū habere sanguinis videbūtur, his ad quēdam succum probiorē,
 guine p̄ce- ficuti p̄dixi reductis: detrahare sanguinem poteris. tum rursus refice-
 ceptū. re. eosdem etiā rursus purgare. ac rursus reficere. denuoq; si res suadet
 sanguinem mittere. potissimū quibus veluti limus quidā vitiosus &

crassus, totus est sanguis. At qui validi sunt multiq; sanguinis: his statim a principio est detrahendus. horum quæ retuli vel modo, vel ante, siue ea inueni ipse: siue iuxta Hippocratis viam usurpauit: nihil plane non examinatum, ac iudicio comprobatum est. sed per experientiam omnia iudicata. In quibus erroris pericula ipsi pertulimus. Fructum ex eorum usu habituri sunt, quibuscumq; artis opera sunt curæ. Siquidem alij veri sunt, alij sophistarum sermones. Quamquam quid sophistas memoro? Cum etiam non contemnendorum medicorum aliqui, etiam qui integra volumina de sanguinis reiectione prodiderunt, alia quidem multa & parua recte perscripserint, maximorum autem auxiliorum nullius meminerint. parum intelligentes, permulta illa & parua quæ recte admonet, longum ipsis ægrotis comparandum interitum. Per hæc autem tria, qui plane deplorati non sunt, omnes seruant. per sanguinis missionem. & purgationem. & ea quæ caput roborant. Sane in sequentibus. cum de succorum curatione precipiemus: dicemus de sanguinis missione diligentius. Minime igitur sicuti medicorum nonnulli censerent, a paruis incipiendum auxilijs est. Nec sicut illi dicunt sentiendum. ista scilicet prius esse tentanda. mox si nihil profecerint: aggredienda maiora. Nam in morbis, in quibus periculum non imminet: vera ea opinio est, at ubi moriendum ægro prorsus est, si phthoe semel exceptus sit: alienissimum a ratione est, a minoribus inchoasse. Nam sicuti reliqua omnia ab Hippocrate tradita: ita illa quoque sententia recte est dicta. Nempe ad ultimos morbos ultima prorsus remedia maxima valere. Quamquam igitur inductus opinione Erasistratus in taliu assensum principio, segnis tardusq; est, post diligens cum perijt occasio: Nam sanguinis missione, cum sanguis reijcitur, nusquam prorsus vitatur. vitiosissima ratione inductus, sed nec purgat quemquam, nec caput ficit. Quibus nimirum si quis phthoe occupari periclitantes fraudet: quous reliqua omnia probe peragat: nihilo plus arbitror agat. Nam sanguinem mittere recusat, ac solis artuum deuinctionibus ad eum auocandum vitatur. quo ut ipsemet ait, ad phlegmones tempora sat nobis sanguinis superfit. nec propter inopiam eius ægrum nutrire cogamur. Sed heus tu Erasistrate dicat arbitror aliquis. si post venam ruptam phlegmone iam pulmonem occuparit: non est quod speres hominem sanandum. propter ipsas quas paulo ante comprehendere rationes. Quare amplius opera tua non egebit. perditus videlicet per te inter initia. Quippe idem facis quod gubernator, qui ubi per eius incuriam periclitata nauis est. nautarum cuiquam asserem in manum dat. indeque salutem comparare suadet. Sed Erasistratus fortasse existimabat phlegmonem esse ex iis quæ necessario vulnus comitentur. Verum si ita sentiebat in magna plane erat ignorantia. Cum videre cuique liceat sexcentis eorum qui quotidie singulari

Tria eē quibus seruetur q̄ deplorati non sint.

Vbi a minoribus incipiendum & ubi a maximis.

Hippo.

In Erasistratum.

certamine decertant, maxima citra phlegmonen glutinata vulnera, sic
 vt secūdo, vel q̄rto die sint omnino in tuto. Nos vero etiā plurimos
 ex ijs qui vas i pulmone ex casu, clamore, plagaue rupissent: priuſq̄
 phlegmone excitaretur, curauim⁹. Quod si horum quoq̄ pulmones
 phlegmonen inuasisse asserit: ipse suis ipſius placitis repugnat. Si
 mul princeps viſcus quod maxime vicinū cordi fit, phlegmone labo
 rare affirmas: simul hominē febrī carere. itemq̄ rupta phlegmone ni
 hil expuisse. Ergo a nobis quoq̄ inuicē audiat, nec fieri posse, vt glu
 tinetur vlcus, si phlegmone pulmonē inuaserit: omninoq̄ febricitatu
 rū. ac purulēta deinde cū phlegmone soluit, tussi exputurū. Ergo si
 quis nec febricitabit, nec tussiet, nec saniē aliquā ex vlcere & phleg
 mone spuet, quæ ratio est vt huius inesse pulmoni phlegmonē dicas?
 Itaq̄ tum hoc maximū certe p̄fidiū nō recte ab eo damnatum est: tum
 purgatio sine vlla mentione prætermittitur. Ac nec vllum pharmacū
 quod efficax sit, cōtra vllum ex cōprehensis generibus ab eo est posi
 tum. Quin siue caput fluxionem mittat, eo statu seruabitur: siue ex in
 tēperie ipſorū spiritaliū tussis incidat: etiā ipa sic manebit. Ergo Era
 sistratus statuario illi adſimilis videt, qui reliquis omnibus partib⁹
 scite perfectis, statuam reliquit cecam. Nā quæ q̄ſo reliquæ pulchri
 tudinis gratia, cū oculos deſyderes? Postea si dijs placet cū tanti viri
 maxime aberrant: egregius vir Theſſalus qui artem ne nouit quidem
 methodicum se cenſet appellandum. Ac nunc ferme omnes ſectatores
 eius sanguinē mittere videmus, tum alijs ægroꝝ non paucis, quibus
 non solum nō vtile: sed etiā noxium exiſtimare id p̄fidiū oportebat,
 p̄ſertim si proprijs ipſi hypotheſib⁹ ſtarent: tum vero ijs qui sangui
 nem siue hunc per vomitum, siue etiā cum tussi reiſciunt, modo valen
 tes vires habeant. Sed quomodo coherebūthæc ſecum, vt venā vbi
 ſanguis reiſcit incidere iubeant, et in cōmentarijs ſuis ſcribāt reme
 dium id aſtriſtis vitijs cōuenire. Ergo ne ſe methodicos amplius no
 minent, ſed empiricos. ſi reiſcta ratione quā eſſe rectam putabāt: ex
 perientia vtuntur ad inuenienda p̄ſidia. An igitur in his quidem cla
 re deprehenduntur, nec methodo, nec omnino ratione aliqua quicq̄
 facere: vbi vero partes inutiles eſſe ad curationis inuentionem aiūt:
 non multo magis? Atqui ſi quis ad memoriā reuocet ea quæ de au
 ribus, naribus, oculis, ore, peſtore, pulmone, præterea vtero, veſi
 ca, et ventriculo, diximus: errare eos tota via videbit. Talis igitur
 erat qui ad phlegmonē quæ in pudendo erat, macedonico medicamē
 to eſt vſus. ac cū eo etiam cataplaſmate quod relaxandi vim habebat.
 Nempe ſolenni hoc quod ex pane, aqua & oleo conficitur. Etiā alius
 quidam illi perſimilis: qui ad ſedem exulceratam, iſſdem eſt vſus.

In theſſali
 os.

Verum de talibus vbi de phlegmonis disputabitur agemus. Cæterū Redit ad
 vlcera quæ citra phlegmonen, in pene, sede ve consistunt: nullum ca- aliæ par
 taplasma desyderant. sed medicamen quod cicatricem inducat. Nō ta tiū vlcera,
 men me hercles eius naturæ quæ vlcera quæ in carne sunt, inducere
 cicatrice possit. imo quæ tanto magis ficcare possit: quāto hæ partes Ad vlcera i
 sunt carne ficciores. Q uinetiā quod magis admirere, ipsorū quæ in sede & pe
 pene sunt vlcerū, magis etiam ficcari postulāt, & quæ in toto cole he ne,
 ferunt: & quæ extra hunc etiā finē eius qui glans dicitur infestant. Mi
 nus vero quæ in præputio sunt. Atq; etiam his minus, quæcūq; in re
 liqua sunt cute, quæ totum colem vestit. Cum igitur humidum in glā
 de vlcus quidam ex amethodis istis medicis, istis inq; Thessalijs sa- Dehumido
 nare aliquando non posset: medicamentis ijs, quæ epulotica vocan- vlcere in
 tur. i. quæ cicatricem inducunt: adhibuit in consilium me. Vbi igitur glande ma
 ex me audiuit longe ficciorē medicamēto particulam egere, propter le a quodā
 ea quod ficcioris naturæ esset: primū non credidit, vt vero coact⁹ ne curato.
 cessitate est, aliquo ex nostris medicamentis vti: tribus diebus sanatū Epulotica
 vlcus est. perspicuūq; erat medicū non tam fuisse de salute hominis quæ,
 letatum: quā inde adeo tristatum, quod in mala disciplinæ secta fuis
 set educatus. Siquidem medicamē quod ex papiracea charta combu- Medicamē
 sta fit, hoc scilicet nobis vñtatum: id genus vlcere sanat. ficuti etiā tū ex char
 anethum vñtum, simili modo inspersum. Itemq; colocyntha sicca atq; ta cōbusta
 vñta. ad eundem modum. Alia præterea multa ex ijs quæ vehemen itē alia va
 ter sicut illa, ficcant. Si qua vero eiusmodi vlcere fine madore sunt, lenter siccā
 ac recentia: his sola aloe salutare medicamen est. Inspergitur autē sic tia.
 ca. sed in tenuissimū ceu pollinem redacta. Hæc vero etiam quæ in se
 de consistunt, sicca vlcera probe percurat. Simillimam huic vim ha-
 bet & cadmia. vino elota, et sicca. Ab hac quoq; non longe abest argē
 ti spuma. Lithargyros græce dicta. Deinceps vero molibdena sequi- Lithargy
 tur. Omnibus vero his tum minus inferens doloris: tum nullo min⁹ ros.
 efficax pompholyx est. Sin humidiora sunt: ipse per se pini cortex, Pomphos
 itemq; lapis hematites idoneus est. Q uod si profunditas quæpiam lyx.
 etiam adfit: dictorū alicui tantulum mannæ admiscendum est: quantū
 fit ad carnem gignendam satis. Neq; igitur horum quicq; vel per som
 nium norunt qui istius sunt alienæ a methodo sectæ. Cum omne vl
 cus in quacūq; animantis sit parte, eandē postulare curationē opi
 nētur. Neq; etiam quēadmodum fuere quædam vlcera oporteat, velu
 ti ea quæ in abdomine contingunt. de quibus in sequenti libro cū ijs
 quæ restant vniuersis agetur.

GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER SEXTVS.

On dubito fore non nullos quibus esse proli-
xus videbor. qui vnum haftenus morborum ge-
nus quēadmodum methodo curetur, exponam.
Par est autem non tam mihi longitudinem hanc
imputent: q̄ ijs qui parum intelligentes quæ re-
ctissime ab Hippocrate sint scripta, ea calūnia-
ri sunt conati. Quos ne quēadmodū vlcus qdē
recte curent scire ostendi. nedū quod maius sit
quicq̄. Atq̄ ipsum quidē morbi genus cuius vna species vlcus est seu
continuitatis: seu vnionis solutionem voces, nichil referat. Illud mō
stratum est methodum curandi eius in quocūq̄ corporis membro sit
quæ quidem ab affectu ip̄o sumantur, indicationes seruare cōmunes,
quæ ex partibus p̄beantur, alias atq̄ alias habere. Cum em̄ in carno-
sis particulis inciderit, nominatur quidem vlcus. Habet vero cura-
tionis indicationem omniū quidem quæ præter naturam sunt cōmu-
nem, sui scilicet ademptionem. quā vero ceu affectus p̄stat, vt per cō-
traria tollat. quā vt diuisio est, vnitionem. Quippe generatio hui⁹
vitij in diuisione vnitatis consistit. Ideoq̄ in osse vocatur fractura,
græce catagma. in neruosis fibris, spasma, in musculis vlc⁹, et ruptio.
quorū differentia prius iam dicta est. Idem tamen morbus cū in ner-
uū, et arteriam, & venam inciderit: nullam propriam appellationē
est sortitus. Mutuatur autē interdum vlc̄eris, interdum vulneris, vel
ruptionis appellationem. Cæterum parum esse de nominibus sollici-
tum debere, eum cui rerum scientiam inuenire sit propositum: sæpe
iam diximus. Itaq̄ huc potius nominibus neglectis properemus.
Quando nō ex horum exquisita impositione, sed ex appōitis reme-
dijs, ægro salus paritur. Rursus igitur reuocandū ad memoriam est,
quēadmodum audacissimus Thessalus cum nullā curandi vlc̄eris me-
thodū tradiderit: omnes tamen dixisse se arbitratur. Siquidem quod
sinuosum vlcus postulet impleri, & simplex glutinari: hæc nec idiotis
sunt ignota. Quēadmodum tamen methodo quis pharmaca inueni-
at, quibus vel impleatur quod sinuosum est, vel glutinetur quod sim-
plex est: hæc vulgus non nouit. At id est quod medicis consyderan-

Catagma.

Spasma.

Vlcus.

Ruptio.

In thessalū
et eius secta-
tores.

dum proponitur, atq; hoc est in quo alius alio est pstantior. Quippe veluti in pcedentibus ostendimus, et inueniet remedia, & inuenitis recte vtetur, quisquis in medendi methodo est exercitatus. Vt em iam aliquid persequamur, quod pcedentibus sit deinceps: fingam⁹ quēpiam ad nos venire, cui tantū cutis acu sit puncta. Hunc hominē, si is sit cui facile vlcera sanescāt, etiam si citra medicamentum nudoq; membro. ad opera cōsueta dimittas: nihil sentiet mali. Sin cui difficulter sanentur, primum quidem dolebit, post etiam tum pulsu paricula infestabitur: tum phlegmone. Ac empiricus quidem examinando pcontandoq; hominis naturam discet. Nos vero tum ex eiusmodi examinatione omnib⁹ his vfi, quæ per experiētiā inueniant: tū nihilominus ex his notis quas de boni succi maliq; naturis habemus, præterea de ijs qui acris hebetisq; sunt sensus, tum plenitudine grauat⁹is, modiceq; se in succis habentibus, nō ignari, quod qui vel plethoricus est, vel vitiosis succis pmitur, vel acris est sensus, vel horū quib⁹busdam, omnibus ve pmitur, phlegmone tentabitur: qui contra est affectus, nihil mali sentiet, atq; hæc prospicientes: non equidē medicamen quod glutinet imponem⁹. Cuiusmodi pleraq; sunt, eorū q̄ enhæma vocāt (ea sunt quæ recētibus statim applicant⁹ vulneribus), imo molle, & blandū, & quod dolorem mitiget. siquidem vbi magna diuisio est: ibi studiū impendi debet, vt siccantibus remedijs labra vlc⁹ceris vniantur, atq; coalescant, vbi acu stilove facta diuisio est: id dū taxat curandū est, ne phlegmone particula tētetur. Atq; ex hoc manifestum est cruentorū vlc⁹cerū indicationē quæ a Thessalo est pdita, nihil nos maius adhuc docere: quā sit cuilibet e plebe notū. Nū em scire quid fieri oportet, id magna res est. vt quod oib⁹ hominibus natura in⁹sit, sed quibus rationibus illud efficias, id vero scire artificū est. Nam si nauem quispiam sit ædificaturus: scimus profecto oēs etiam qui nauium fabri non sumus, quo loco poni gubernacula debeant, quo loco puppis, quo prora, ac reliquorū quiduis, cætera nihil nobis hæc ad rem, nescientibus quēadmodum ipsa struantur, Aequē & qui ædes molitur: vtiq; non ignorat, nec quod primū iaciendā muro⁹ fundamenta sint, nec quod super his erecti minimeq; inclinātes erigendi sint muri, nec quod super his strui tectū oporteat, nec quod hostia, et fenestræ, singulæq; reliquarū dom⁹ partium, proprijs collocande sint locis. Verum hæc ad domum ædificandā quid cōferāt, quoad ipse fabrilis artis ignarus, ea fabricare nesciat. Vni igitur Thessalo ex omnibus hominibus nosse quid fieri oporteat, ad artificiosam noticiam satis esse videtur. Sed nos per superius comprehensa mōstrauimus, id esse operum quæ ex artibus expectētur, veluti principium

Orditur a
neruo pun
cto,

Vnde hoīs
natura ra
tionali, me
dico dephē
datur,

Enhæma,

In thessa
lios.

LXXX METHO. MEDEN. GALENI.

quoddam. nōdum aliquā eorū propriam partem. Sed quæ etiā sit cuius
uis e plebe cōmunis. Quippe primæ in omni arte indicationes om-
nibus hominibus natura sunt præsto. Quare si hæc satis sunt ad opifi-
ces faciendos: nihil vetat, quin & naues ipsi ædificemus, et materiā fa-
bricemus. promptūq; sit omnibus tum calceos facere, tum vestes. tū
domos. sed & architectos esse. et cythara psonare. & rethoricari. Ve-
rum non ita se res habet, nec qui vulneratæ parti naturalem vnitionem
esse moliendā nouit, is medicus est. sed qui quibus id rebus pfi-
ciat, intellegit. quāq; ne hoc quidem ipm per se satis est: nisi quis etiā
quo pacto his sit vtendum, sciat. Sed qui viam omnē curationis cou-
q; percalluit: vt ipm consequi destinatum finem qat: is demū est q me-
deri nouit. Ergo istis amethodis Thessali æmulis illud accidit, vt cū
maiora viribus audeant, nec ad ea quæ consequi alioqui possent, ac-
cedant. Quippe cum dudum stilo quidam vulneratus in manu esset,
ita vt tota diuisa cute aliquid neruorū qui suberant pungeretur: sapiēs
scilicet Thessalius in principio emplastrum quoddam imposuit, quo
sæpe in maximis vulneribus vsus prospere fuerat. Putabat em̄ arbi-
tror omne vulnus eandem curationē requirere. Phlegmone vero ob-
orta: ad cataplasma quod ex farina tritici componitur se conferens,
atq; interim hominem tabefaciens: intra septimū diē iugulauit. Nec
sane cōprehēdere numero est, quot, vbi in Pgonias istorū manus inci-
dere, cōuulsione perierint. quo si dijs placet sanctio illa Thessalia sen-
uetur, omne cruentū vlcus similiter esse curandum, idq; partib⁹ his q
laborent nullam indicationē conferentibus. Cæterū vera ipsa metho-
dus, nō perinde atq; hæc Thessali est amethodos. imo potest vel nūc
etiam, post tot tantosq; medicos non solū meliora medicamēta q pri⁹
fuere: sed etiam vniuersum curationis modum inuenire. Nemo enim
statim ab initio ijs vsus, quæ nos inuenimus, ex nerui vulnere in cō-
uulsionem incidit. Aduerti nāq; vbi punctus neruus esset: ei ex sentiē-
di quod optinet acumine, necesse esse tum dolorem incidere: quā re
liquis partibus maiorem: tum ex necessitate phlegmonē cōsequi. nisi
quis et medelam dolori inueniret: et phlegmones generationem pro-
hiberet. Rationabile igitur mihi est visum, cutis quidē vulnus aper-
tum inglutinatūq; custodire. quo per id ex neruo vulnerato sanies ef-
flueret. totum vero corpus supuacuis humoribus liberare. ac ne quis
dolor vulneratam partem vrgeret, in primis sollicitudinem habere.
Itaq; etiā medicamēta excogitavi nō pauca, quæ vulnere imposita ad
vtrūq; mire sunt cōparata, tum vt dolorē mitigent: tum vt exitum sa-
niei patefaciant. Tutius vero fuerit, etiam si qs cutē latius incidat. ac
totum corpus sanguinis missiōe ianiet. vtiq; si fortis sit virt⁹. Si vero

Quis me-
dicus.
Thessali
cuiusdā cu-
ratio.

Qua ratio-
cinatiōe pū-
cti nerui cu-
rationē inue-
nerit Gale-
nus.
Curatio.

LIBER SEXTVS. FO. LXXIII.

vitiosis succis repletum corpus fit: ptinus purget. Aqua vero calida. Aquā cali-
quāq; reliquas phlegmonas valde mitigat: vulneratis tamen nervis dā vulnera
est inimicissima. Cum præsertim eorū substantia ex refrigerata con- tis nervis
cretaq; humidior materia sit condita. Omnis em̄ eiusmodi constitutio aduersissis
tio, per ea quæ simul calefaciunt & humectant: resoluitur ac putref- mam.
cit. Itaq; ab aqua calida eos qui ita vulnerati fuerant, omnino prohi- Neruorum
bui. vtilius iudicans oleo calente fouere. propterea quod demonstra- substantia,
tum a me est, hoc quoq; si frigidum applicetur, tenues meat⁹ obstrue vnde.
re. sin calidum digerere. Porro fugi ex huius quoq; generib⁹, & cru- Cur oleo
dum quod ὀμωτῆς bes græce dicitur, & quod deniq; astringēdi vim ha- calente ad
beret. Delegi autem tenuissimū, cuius generis Sabinū est, quod etiā neruū pun-
vtilius fuerit: si bimū trimūve sit. Quippe id q̄ recens magis per- etū vtēdū.
halitum digerit. quoq; magis est antiquū: hoc semper magis digere- Sabinum
re est potens. verum dolorem minus sedat. In pharmacis autem huc oleū tenuis-
om̄e cōsiliū direxi, vt eēt eorū facultas, tū tenuis tū modice excalfaci- simū
ens, & quæ admodum siccare citra dolorem posset. cum sola hæc tra- In medica-
here ex profundo saniem, neq; contracta: neq; demorsa particula pos- mētis pun-
sit. Vñ sum autem primū terebintina resina, tum per se, tū etiā pau- etī nerui q̄
lum euphorbij admiscens. Et per se quidem in pueris, & mulierib⁹, seruāda. *Terebintina*
et generaliter ijs qui molli essent carne. Cum euphorbio vero in ijs Medicamē
qui dura. Non secus autem et propoli. non per se modo: verum etiam ta quib⁹ vs⁹
cum euphorbio molliens. Quod si durior esset, cum tenui quopiā est galen⁹.
oleo. Quin & sagapeno in duris corporibus sum vsus. vtiq; cū oleo
& terebintina id miscens. Sed & opopanace ad eūdem modum, quo
& sagapeno. Mihi vero & lachryma cyrenaica non inutilis fore vi-
detur. si quis emplastrum ex ea faciat. cuiusmodi est quod nos ex eu-
phorbio composuimus. Verū nōdum id experientia, quēadmodum
reliqua omnia comprobauimus. Quippe præcedere oportet, eā quæ Præcedere
a vera methodo proficiscitur remediorū inuentionē, huic vero expe- debere re-
rientiam ad certiorē etiam fidem subscribere. Siquidem ex tali me- mediorū p
thodo etiam sulphur, quod ignem expertum nō sit, quodq; lapidosū methodum
nō sit, sed omnino tenuiū ptiū: ei cui nervus vulneratus esset cōductu iuētiōē. de
rū sperauimus. tantū eius tenui oleo miscentes: dum quod ex vtrisq; ide hæc, ex
mixtum erat, sordidū haberet crassitudinē. In valētiorib⁹ vero durio- periētia cō
ribusq; corporib⁹: etiam si ad mellis spissitudinem redigas: sic quoq; firmare.
iuueris. Nam id quoq; cōprobatū expientia est. Quinetiā lotā calcē, Sordium
similiter oleo admixtā, his applicādā excogitauim⁹. quæ etiā si mari crassitudo.
lauet: magis pficiet. Lauat optie p æstatē sub estu caniculæ. Qd si bis Mellis cras-
terve eā laueris: vtili⁹ medicamē efficies. Quo pacto aut talia pparan- situdo.
da sint: ex cōmētarijs quos de medicamētorū compositiōe edidimus,

METHO. MEDEN. GALENI

Iā dicta me intelleges. Nūc mihi tātū dixisse sufficit, me tum hæc: tum alia multa dicamta ab medicamēta aduersus neruorū vulnera iuenisse. cū nec sub aliquo magistro ea vsurpata viderim: nec ī veterū alicui⁹ aut medēdi libris: aut quos de facultatibus inscribūt, prodita. sed ex ipa rerū natura indicationes sumplerim. id quod propriū esse medici methodo vtentis, existimo. Mirificus autē Thessal⁹ cū ne vnū quidē medicamētū inuenerit: iam pridem materiā eorū notam esse affirmat. Atqui multorū medicamentorū q̄ nos excogitauimus, nō modo Thessalo, et qui ante eū medici fuerūt, materia nota nō est: sed nec ijs q̄ post eū in hunc vsq; diem fuerūt. Siquidē ipse cū accersitus aliquādo essem ad quēdā, qui a thessalijs istis amethodis medicis putris fuerat factus, ac cernerem eū cataplasma quod ex triticea farina fit, impositurū: vbi nullū ad præsens mihi medicamētū erat: poposci ex figulo quodam, quē viderā ægri vīcino, aquā lixinā. tum coquens in ea farinā ordeaceam, nō autē sicut illi in oleo & aqua triticeam, imposui. Postea vero farinam erui similimodo coctā, iā phlegmone inflāmato & putri ex bella horū curatiōe neruo imponēs: vindicaui ab ea putrefactiōe hominē. Verū de his q̄ cū phlegmone putrescūt: alia disceptatio sequet. eaq; diffusa. ī opportuno opis loco. De neruis vero vulneratis satisfaciāt, q̄ dicta iā sunt. Et sane ex ijs q̄ ipi inuenimus, plurimi vno illo emplastro vtunt, qd ex euphorbio, & cera, & fricta refina est cōpositū. Cui nescio quomōdū aliqui sinopidis aliqd postea miscuerunt. aliqui ochrē. quo videlicet fucatū, vnde cōponat lateret. Verū nō est a principio sic a me cōpositū. Miscuerint fortassis ei nō nulli, et e salis flore aliqd: aut aliud q̄ pīa tale. quod colorē ei⁹ imutet, nec vim eius minuat. Potest quis per ignorantiā, etiā tale aliqd imiscere, quod facultatē eius imutet. Verum nos illd ex cera, refina terebētina. pice, & euphorbio, cōposuim⁹. immiscētes ex cera partē vnā, ex terebintina, & pice, vtriūsq; ptis vni⁹ dimidiū. sic vt quod ex vtriusq; cōflaret ceræ par eēt. licet autē interim & plus, sit quod ex ambobus confit: q̄ cera. licet rursus & alterum eorum tantum, ceræ admiscere. Quinetiam etiam in penuria terebintinæ, tum humidam pineam: tum etiam frixam commodē admisceas. Strobilina vero duris tantum corporibus idonea est, ad mollia vero immiscenda non est. Si itaq; humidam resinam imiscebis: tunsum cribratūq; euphorbiū reliquis imittes liquatis. Esto vero pondus eius, ceræ pars duodecima. etiam plus aliquando. vbi scilicet valentius efficere est in animo. Sin ficcam, sicuti quæ fricta est: vtiq; olei pusillū desiderabit euphorbiū. Quare ego tum id cum oleo cōtundēs, ac ad sordiū spissitudinē redigēs, mox reliqs post liquationē refrigeratis: terēs misceo. Sæpe etiā

Galenii Emplastrum.

tantulum aquæ immiscui medicamento conficiendo: quantum in mixtis ip̄is liquandis, tum absumi: tum euanescere prorsus potuit. Verū omnia huius generis ad tractationē de medicamentis magis attinet. Nunc suffecerit sicuti antea fecimus, indicato quale esse debeat medicamenti genus: pauca p̄ticulatim exēpli causa, apponere. Vberē nāq̄ omnium materiā in opere de simplicibus medicamentis inuenies. Præparare autem debetis vt in opere de eorū compositione est traditū. Nunc igitur satis est hoc tantum dixisse, atq̄ ad alia transire. Vulnerati nerui curatio medicamenta postulat, quæ & tepidum calorem excitent: & valenter siccent. tum quæ ex substantiæ suæ natura, & trahendi vim habeant: & tenuiū sint partiū. Sanē nō ad medicamentorū modo, viciūq̄ inuentionē ip̄a medendi methodus proficit: sed etiam ad ipsum inuentorum vsum. Nā veluti in superioribus ostendim⁹, quisquis citra methodū quæ vlceri apta medicamenta sunt molitur, eorū ne minimo quidem probe vti possentia & nūc ostendere licet. Si quidem intellexisse quāto pere affectū vel siccarit, vel calefecerit, vel mitigarit, vel laceggerit medicamētū applicatio. is demū potis est, qui methodo quadam curat. Idē vero ip̄e, nec alius etiā intendere ea quibus inter initia est vsus, vel remittere, nouit. Cū nāq̄ quod dieuphorbiū, p̄pterea quod euphorbiū accipit vocāt, qdē vulnerato neruo statim imposuisset, idq̄ subinde prius p̄sperere fuerat exptus: tertio die indicauit mihi vulneratā partē tum dolentē: tū phlegmone tentatā, mirat⁹ medicamen nihil cōtulisse. Percōtatus igit laborantē sum: num primo die cū impositum medicamētū esset calorem quēpiā veluti ex sole suauē sensisset, is se quicq̄ eiusmodi sensisse negauit. Rursus itaq̄ p̄cōtabar & medicū: quanto iam tempore p̄paratū apud se medicamentū habuisset, ac quos eo sanasset. Ille plus āno apud se habuisse, sanatos vero a se aiebat pueros duos, & adolescētē vnū. Cū autē & de corporis habitu adolescētis rogassem: albū eū, molliq̄ corpore fuisse affirmabat. His ego auditis, cū intelligerē, vt ad p̄positi adolescētis tēpore euphorbiū deesse, postulās tū ip̄m emplasticū medicamētū: tū etiā euphorbiū, sumēsq̄ ex his quātū satis putauī: iussi manib⁹ medicamētū subigere, ac euphorbiū diligētē cōtūdere. Posteaq̄ hæc facta sunt: miscere ea simul iussi. Ip̄e vero oleū sabinū, vtiq̄ subantiquū, modice calefaciēs: foui vulneratā partē. Resectoq̄ leuiter puncturā quod cōniuebat foramine: imposui medicamen. iniūxiq̄ homini inediā. Medico vero præcepi, vt vesp̄i rursus eum solueret, ac simili modo quo me viderat, oleo vteret. Atq̄ his pactis apparuit postridie pars egra & sine dolore: et sine phlegmone, intellexerūtq̄ q̄ huic operi aderant oēs, verissimū esse quod nos sæpe vsurpam⁹, nō eē adeo magnū qd̄

Cuiusmodi
eē nerui p̄
cti medica
mētū debe
at.

Solū eū me
dicamentis
recte vti
posse, q̄ cer
ta metho
do curet.
De quodā
qui dieu
phorbiū
nō recte fue
rat vsus.

METHO. MEDEN. GALENI

medicamen p̄stare possit: nisi natum sit qui eo dextre vtatur. Est aut̄ dexter vsus qui tali plane methodo: qualem ip̄i iam sæpe in cōmenta-
 rijs, qui ante hūc sunt ostendim⁹, p̄cedit: omniū medicamentorū vsu
 ad calidū, frigidū, humidum, & siccum, veluti ad normas relato. quā
 nimirū methodum nō solum amethodi Thessali sectatores probe tra-
 ctare nō valent: sed nec Erasistratus, nec ali⁹ medicorū q̄sq̄ qui corpo-
 rū elemēta, aut prorsus nō inuestigarūt: aut alia, q̄ quæ comprehensa
 a nobis sunt, posuerūt. Sed de his haftenus. Si autem nō p̄ctus, sed
 De neruo plane cesim vulneratus neruus sit: considerandū est, quo pacto facta
 cesim vulne vulneratio sit, vtrū ne per transuersum neruū: an per lōgitudinē ei⁹,
 rato. tum vero quātum interueniētis diuisum sit cutis. Proponatur igit̄ pri-
 mū multum esse cutis adapertum. adeo vt neru⁹ nudus appareat. isq̄
 De ceso p̄ per directū, nō per transuersum diuisus. Huic neruo nullū iā memo-
 directū ner ratoꝝ medicamentorū quæ ex euphorbio, ac similiter acrib⁹ emplastri
 uo. sp̄e fiūt, applicabis. Nudatus nāq̄ nō feret eorū vim. ita vt cū interpo-
 sita cutis erat, tulit. Optime igit̄ eo casu calce elota in multo oleo solu-
 ta, vtere. Salutare vero est, & quod ex pompholyge medicamentum
 fit. si in largo rosaceo sit liquatum. Quod utiq̄ melius fuerit si tum ro-
 faceū ip̄m: tum oleum salis sit expers. Siquidem nudato neruo omnis
 Curandi curationis consiliū huc tibi dirigendū est: vt minima cum rosione fic-
 nerui gene ces. Possunt vero id p̄stare plane paucissima medicamenta. Esto igit̄
 ralis scop⁹ hoc casu calx salubri aqua æstatis t̄pe sæpe elota. Esto præterea (vt di-
 ctū est) & pompholyx elotus. ita videlicet: vt elot⁹ habetur, in eo cō-
 posito medicamēto quo publice vtimur. qđq̄ alia elota in se nō pau-
 Metallica ca cōtinet. Quippe quæ ex metallis cōsistunt: ea elota esse oīa opor-
 eluēda esse tet. si modo citra rosionē vllā sint siccatura. Salubre vero medicamē-
 si rosioe ca- tum est, & quod ex melle sub emplastri specie cōponitur. utiq̄ cū ex
 rebunt. optimo fit melle. Solui vero et id rosaceo oportet. quod tum reliquis
 conditiōibus sit optimū: tū salis omnino expers. Quinetiā cerā quæ
 Actis mor- eiūsmodi medicamētis sit miscenda, elotā esse cōuenit. Aequē & si qđ
 dēsq̄ medi- terebintinæ resinæ iniicies: hæc quoq̄ elota sit oportet. atq̄ hac ma-
 camētorum gis si alteri⁹ cuiusq̄ resinæ qđ imittes. Quippe medicamētis oībus q̄
 humor elu- laueris, acris mordensq̄ sanies eluif. atq̄ abstergeif. Si vero robust⁹
 endo detra fit, qui vuln⁹ accēpit, & cui corpus sita superuacuis humorib⁹ mun-
 hit. dū: in hoc fas est, etiā valentioribus remedijs nonnullis vti. Veluti
 Iuuenis q- ip̄e aliquādo cū id genus vulneris in medio brachij manusq̄ articulo
 dā phūs ex accēpisset iuuenis qđā, philosophiæ studiosus, alioq̄ corpore bene
 vulnere hito, & tū in æstiuo sole pusto: ex polyidi pastillis sapa solutis, post
 nerui cura- ea sup̄ calida aq̄ tepēfactis linamēta ibuta ip̄osui. Nā id quoq̄ v̄l ip̄i
 tus. mis sēp habēdū curæ est: ne qđ ex his q̄ vulnus contingēt, frigidū sit.

LIBER SEXTVS. FO. LXXV.

Quādoquidē ip̄a laborās pars, & sensilis maxime est: & principum Quod vul-
partiū primati cōtinua, & tēperamento suo frigida. Quorū omniū oc neratū nera-
cacione & ex facili a frigido offēdit: et suā offēsam impertit cerebro. uū cōtinget
Quod si ex ijs fuerit q̄ in musculos perueniant: etiā cōuulsionē facile frigidū ne
accerfit. Siquidē mōstratū est, musculos volūtarij motus instrumēta sit.
esse. Idē fore & in tendonibus expectabis, ijsdē de causis. Cēterū cū Musculos
memoratū remediū tū vulnere ip̄i iuuenis imposuisses: tū vero par- voluntarij
tiū quæ supra erant non parū eodē cōplexus fuisses: quæ circa axil- mot⁹ instru-
las, collum, caputq; ei⁹ erāt, oīa calēte oleo assidue madefeci. Detra- mēta esse.
xi vero illi & primo statim die sanguinem. scarificata vena. In quare
to igitur hic quoq; iuuenis recte habuit. adeo vt & rugosum, & par-
uum, et contractū vlcus iam cerneret. Verūtāmē cōsultius visum est,
vsq; ad septimū nihil nouare. post quem diem plane reddit⁹ est san⁹.
Sane oleo perfundere tale vlcus nō oportet. p̄sertim cū vt nūc cōpre Cuiusmodi
hensum est, curat. Nā oleum pastilli huius virib⁹ est aduersum, ac for nerui vul-
didum vlcus reddit. Neq; em̄ parū interest, nudo ne neruo oleū: an p n⁹ oleo nō
interpositam cutem admoueas. Abluēda igitur a vulnere sanies est, p̄fundat.
molli lana specillo circūuoluta. Madefacere vero lanam si placet ne
scilicet sicco vlcus attingas: sapa suffecerit. In hac igitur lanam intin-
gens, mox exprimens: vlcus detergebis. Esto vero hæc quoq; ip̄a te-
pida primis maxime dieb⁹. Quod si oīa ex sentētia successerint: etiā
vino dulci madefacere citra periculū licebit. verum dulce id oī mor-
dēte q̄litate careat. Cuiusmodi tum thereū est: tū scybelite. atq; ab his
qd̄ Caryinū vocāt. Quæcūq; vero & dulcia piter: & fulua sūt, veluti Phalernū
phalernū: iutilia sūt. Quippe acria sūt oīa talia. ac supra modū calida dulce et ful-
Vlcere vero iā ad cicatricē veniēte: q̄ alba plane sūt, et tenuia, nec mul uum
tā aquā tolerāt, nec odora sūt: ea dulcib⁹ p̄stāt. Aquæ vero vsū ad ner-
uū vulneratū, sēp fugies. sicuti etiā relaxās cataplasma. Ad iā dicti ve-
ro pastilli vsus, ppe etiā accedit & medicamētū vsus, qd̄ diacalchi-
teos vocāt. quo publice vtimur. Liq̄ri vero ē hoc debet æstate ro-
faceo. hieme, sabino oleo. Descriptū aut̄ est medicamētū hoc, in priō
de medicamētorū cōpositiōe. Polyide vero pastill⁹, vel trocisc⁹, vel
quomōcūq; appellasse libet, oib⁹ ferme not⁹ est. Cui⁹ si copia nō est: Diacalchi-
andronis, vel passiōis, p eo est sumēd⁹. vel noster q̄ etiā oib⁹ illis est teos.
valētior. Sane iam dictū est robustis corporib⁹ valētiora medicamē-
ta, imbecillis mitiora esse adhibenda. Ista & vera methodos inuenit:
et expiētia cōfirmat. Thessal⁹ vero cū suis vna sophistis in alto thro
no residēs ἐν νεῖον ἔστω ἀνδρῶν, (vt cercitas ait) in p̄cio erit, dū suis ra-
tionibus confirmat: omnis vlcus recentis eādē esse curationem. neq;
hanc vllā ex partiū natura indicationē sumere. Vnus tamē magni in

METHO. MEDEN. GALENI

eius sapientia nois admirandā vulneratorū neruorū curationē, exco-
gitauit. Nam p̄tinus eos totos p̄cidit. ne admonito quidē qui vul-
nerat⁹ fuerat. quāq̄ in hoc quoq̄ a secta sua desciuit. Siq̄dē par erat,
vel & musculos vulneratos, & arterias, & venas, & aliud quiduis to-
tū p̄cideret: vel nec neruū. Alioqui sic quod fugiūt, id facere dephēdū-
tur. vt diuersā pro discrimine partiū indicationē accipiāt. Verū hos
De neruo iam mittamus. ac de transuerso nerui vulnere agamus. in quo maior
p̄ trāsuerfū cōuulsionis metus impendet. phlegmone scilicet a defectis fibris, ad
vulnerato. non sectas, cōmunicata. Cæterū cōuulsione ab ip̄is nō sectis excita-
Curatio. ta. Ac q̄ ad vlceris curationē attinet: hic quoq̄ sūt eadē. ceterū detrahe-
re largius sanguinē, ac tenui magis: q̄ in illis vti victu, tum in quiete
omnino, ac lectulo molli hoīem continere, oportet: tum oleo calenti
vbertim in axillis, collo, tēdonibus, ligamētis, & capite vti. Quod
si vulnerat⁹ neru⁹ ex ijs sit, q̄ in crure habent: sicuti cū in manu erat
alas: ita i his bubones largo oleo imbuēdi: tū p̄ totā spinā, ad collū, et
De neruo caput ascēdendū. Cōtusi vero nerui vbi cū his vna cutis quoq̄ cōtusa
cōtuso vna exulcerataq̄ est: medicamēta postulāt, q̄ in ficcādo qdē cōmune ner-
cū cute con ui vlcera sanatiū cōfiliū seruēt. cæterū q̄ ptes q̄ p cōtusionē a se disside-
tusa & exul ant contrahere cōstringereq̄ sint apta. Qui vero absq̄ cutis fili affe-
cerata. ctu sūt cōtusi: hos oleo calēte, cui euocādi facultas infit, sæpissime pfū-
Semel visū dere oportet. ac toti⁹ corporis similē curā h̄re. Semel hoc icidere vi-
a galeno. di. sanauiq̄ id mature ip̄a ex oleo pfusiōe. Verū vna cum cute neruos
Athletarū cōtulos sæpe nūero vidi. et p̄pter ei⁹ symptōmatis frequētiā: athlete
cataplasma ip̄o vsu edocti, h̄nt cataplasma, qd̄ ex oxymelite & fabacea farina cō-
Si dolor cū ficit. quod plane salutare medicamētū est. At si dolor vna cū cōtusiōe
cōtusiōe sit. vexat: etiā picem liquidā imiscere, ac bene coquere, tum calens medi-
camētum imponere oportet. Vbi vero magis ficcans efficere voles:
erui farinam inijcies. Quod si vt ampli⁹ quoq̄ ficcet desyderabis:
Si tot⁹ ner- irim illyricā immittes. Totius autē corporis cura, his quoq̄ cōmu-
uus p̄cisus. nis est. At si totus p̄cisus neru⁹ sit: metus p̄terea null⁹ instat. debilis
tñ particula manebit. Curatio vero ei⁹ cōmunis est, cū ea q̄ aliorū est
De nerueis vlcerū, quāq̄ vnā Thessali imitatores norūt. Ergo de neruis hæc abū-
ligamētis si de sint dicta. Phlegmone vero quæ in his superueniēt, quēadmodum
ue copulis curādæ sint: vbi de phlegmonis agem⁹ docebitur. Neruea vero liga-
vel syndes- menta, siue copulæ quos syndesmos vocāt, cū simillimā habeāt tēdo-
mis. nibus speciē: valētissimorū remediorū vim tolerāt. quod nec ad cere-
Neruos brū p̄tingūt: & sensus sunt expertes. Nam nerui omnes alij ex ip̄o
oēs ex cere plane cerebro ortū habēt: alij spinali interueniēte medulla. Tēdones
bro ortum quoq̄ qm̄ cōpositā eorū eē substātiā, ex neruo ligamētoq̄ ostendim⁹:
habere. quaten⁹ nerui participes sunt: eaten⁹ ex cerebro oriūtur. cæterū mi-

LIBER SEXTVS. FO. LXXVI.

nus saltē: q̄ ipsi nerui cōuulsionē accersunt. Syndesmi vero cū ex osse ortū habeant: quicūq; rotūdi sunt, hi neruis adsimiles sunt, duricie tamen plurimū dissident. Verū in eo quod albi sunt, & exangues, & cauitate carentes, et in fibras diuidūtur: similitudo illis cū neruis, & tēdonibus cōstat. Ergo vbi teretes syndesmi, tendonesq; videntur: quī dissectionū sunt ignari, neruos eos imaginantur. Potissimū qui multo duriores eos neruis esse nō intellegūt. At vbi lati sūt: ibi eos a neruis diuersos eē intellegunt. quāq; ne id quidem omnes. ceteri ipsos a sese discernere non valent. Verū tu q̄ p̄sertim cuiusq; triū p̄tū naturā p̄spectā habes, tū vero & formā, & quā in toto corpe positurā. optinent, in quocūq; mēbro vulnus fieri cōtigerit: statim intelliges neruū ne sit, quod in eo vulneratū est: an syndesmus, tēdove. Et de nerui quēdam, ac tēdonis curatiōe, iā dictum nobis est. Syndesmus vero vulneratus si is est, qui ab osse ad os p̄meat: et maxime sine periculo est: & quē ficans quibuslibet medicamentis, nihil hominē offendes. Sin is qui in musculū se inserit: quanto est neruo & tendone minus periculo oportunus: tanto vtiq; nisi rite curet, reliquis syndesmis magis terere debet. Horū nihil peragi methodo ab ijs medicis potest, qui indicationē quæ a particulis sumitur, vtilē esse ad vlcus curationem negant. nec ab ijs qui id quidem confitentur. sed tamē cuiusq; particulæ naturam ignorant. quæ nimirum sicut ostendimus ex ipso elementorum constat temperamento. Verum hi quāq; nihil aliud, saltem quæ ex instrumentaria partium constitutione indicantur, intellegūt. Theſſalus vero, & qui sequaces eius sunt, etiam hæc ignorant. Veluti statim si diuisum abdomen tam alte sit: vt intestinum ex eo procidat: nec quēadmodum id reponere conueniet, nec si omentum exciderit: abscindendum ne id sit: an non, nec an vinculo id excipiēdum: an secus, nec an suendum vulnus sit: nec ne, nec si suendum sit: qua ratione suendum: quicūq; intellegunt. vt quæ ne nos quidem intelligerem: nisi ex dissectionis ratione omnium quæ istic continentur partium naturam didicissemus. quam etiam exponere necessum est, non claritatis modo gratia eorum quæ dicenda sunt: sed etiam fidei. Cutis extrinsecus omnibus antestat. hæc vero in membranam finitur. A cute medio circiter loco neruea tenuitas musculorum, (quā aponeurosis sin græci vocant), gemina tēditur, membranarū ritu. Eas pleriq; anatomici, duas esse minime norunt. Cū & vna cohereant coalescātq; sic vt labor sit eas separasse: & summa præterea sint tenuitate. Post has deinceps habentur duo muscoli recti, & carnosi, qui a pectore ad ipsa pubis ossa perueniūt. Atq; hæc q̄dē oīa, & sibi coherēt coalescūtq;. Et quod cōflatum ex ipsis est, græci qui quēadmodum diuisum

De syndesmo q̄ ab osse ad os permeat vulnerato.

De abdomine vulnerato.

Abdominis dissectionio.

METHO. MEDEN. GALENI

Epigastriū ventrem sui conueniat, prodiderunt epigastriū .i. abdomen nomi-
 narūt. Quod vero hoc deinceps excipit: ab illis quidem vocat per-
 ritoneon. putantibus videlicet vnū & simplex id esse corpus, mini-
 meq; compositum. sed falso. Cum id compositū ex duobus corpori-
 bus sit, quorū vtrūq; & exangue: & neruosum sit. Verū alterū eorū ner-
 uosa tenuitas (aponeurōsin græci vocāt) eorū musculorū est, qui per
 transuersum se agunt. Alterū mēbrana prætenuis velut aranea, quæ
 vtiq; vere est peritoneū. Ac tale quidē in medio sui est abdomen. Par-
 tes vero eius quæ vtriq; ad latus, ad quatuor quasi digitos recedunt:
 hæ statim a cute obliquos musculos habent. Priores quidem, q a pe-
 ctore demittunt. Secūdos, qui ab ilibus ascendunt. Deinde post hos
 trāsuersum musculū, sub quo est peritoneon. Ergo et minus periculi
 in hoc loco: q̄ in medio est. Cū tenuē eiusmodi mēbranā qualē aponeu-
 rōsin vocant nullā habeat. et futura in medio difficulter administre-
 tur. Quippe cū & p̄cidāt hac parte maxime ītestina: et ægre inibi cō-
 tineri queant. Qui em̄ cōstrinxerant contraxerātq; ea: recti illi car-
 nosiq; muscoli erāt. quos ex pectore ad pubis ossa demissos dixim⁹.
 Ergo quoties horū aliquis est vulneratus: duplici de causa procidere
 ītestinū est necessum. a partibus quidē quæ sunt ad latus: propterea
 quod musculis q̄ isthic sūt, cōstringitur. a medijs vero: qd nec muscu-
 lū eū, q cōtineret habet etiānū validū: & quod locus oportune ad p̄-
 cidētiam est cōparat⁹. Quot si maius etiā vuln⁹ fuerit: tum plura ne-
 cesse est ītestina excidere: tū difficilī⁹ denuo imitti. Porro alia rōne
 parua vulnera tractatu sūt difficilia. Nā nisi quod p̄cidit, illico in loa-
 cū suū reponas: inflat⁹ surgitq; in tumorē. Quo euenit vt p̄ angustum
 foramen imitti neq̄at. Min⁹ igit in eiusmodi vulneratiōib⁹ graue me-
 diocre foramē est. Atq; hæc qdē p̄scisse est vtile. Proximū est vt quē-
 admodū q̄s hoc genus vulnerū cōmodissime cōtredeat: cōsyderem⁹.
 Nā Thessali p̄ceptū, quo cēset ēhemis ea p̄sidijs glutināda eē: parū sa-
 tisfacere manifesti⁹ puto: q̄ vt quēq; latere, q cōpos sit mentis possit.
 Qm̄ igit principio id agēdū est, vt ītestina q̄ exciderūt in suū locū
 recōdant, Secūdo loco vt vlcus suat, Tertio vt medicamē imponas,
 Quarto vt ne q̄ p̄stantior pars simul afficiat p̄spicias: age iā de pri-
 mo horū agamus. Cum igitur triplex (vt dictum est) discrimen horū
 vulnerum in magnitudine sit: propriam a quoq; indicationem sume-
 re tentemus. Esto autem principio vulnus adeo parū: vt inflatum
 iam qd excidit ītestinū remittere nō sit. Nūqd igit hoc loco alterū
 e duob⁹ est necessum. aut flatū educere, aut vulnus ampliari: Præsti-
 terit autem. (vt arbitror) prius si modo id cōsequi liceat. At nō alia
 poti⁹ ratiōe id consequare: q̄ si cām vn̄ excitata īflatio est, sūmoueris.

Verū peri-
 ritoneon.

Cur pua ab
 domis vul-
 nera tracta-
 tu sint diffi-
 cilia.

Quæ in ab-
 domie vul-
 nerato or-
 dine agēda.
 Si vulnus
 adeo sit par-
 uū & ītesti-
 nū adeo in-
 flatū, vt re-
 mitti non
 possit.

Ea igitur quæ demū est? Certe ambientis aeris refrigeratio. Itaq; etiā Inflationis fanatio ex calefaciēdo petetur. Ergo spōgia molli & ex feruenti aqua curatio. madenti, ac mox expræssa, calfacere intestinū cōueniet. Præparetur vero interea vinū austerū calidū. Quippe id magis calefacit: q̄ aqua. ac robur intestino acquirit. Quod si huic etiā præsidio intestini inflatio nō cesserit: incidendū peritonei tantulū est: quantū ei quod excidit reponendo sit satis. Apposita porro ad eiusmodi incisionē sunt ea, quæ græci syryngotoma vocant. i. quæ ad fistulas incidendas sunt cōparata. Scalpelli vero quib⁹ acies vtrinq; habetur, aut quibus cuspis acuta est, omnino fugiēdi sunt. Situs vero laborātī appositus fuerit, cum in inferiore parte factum vulnus est: si sursum vergat, cum vero in superioribus: si deorsum. Vnum autē vtrobiq; cauetur: ne quod exciderit, ab alijs quicq; intestinis degrauetur. Itaq; ex hac ratione conueniet, vt si in dextris vulnus sit: corpus in contrariā partem inclinetur. Sin in sinistris sit: in dexteram. sic vt quæ vulnerata pars est: semp altiore locum occupet. Atq; hoc tum in magnis: tum etiam in medio cibus vulneribus, cōducibile fuerit. Quippe id omnib⁹ cōmune cōsiliū est. Cæterum repositio intestinorū in suū locum, vbi ex magno exciderunt vulnere: plane ministrum postulat dextrum. Debet enim vbi manibus suis totū vulnus extrinsecus apprehēderit: intro reprimere, tum constringere, ac exiguum semp suenti nudare. Quinetiā id ipsum quod assutum est: modice cōprimere, quo ad totum persuatur. Iam vero quæ cōmoda ratio suendi abdominis (gastroraphian vocant) in talibus vulneribus sit: deinceps doceamus. Quoniam coire, coalescereq; cū peritoneo oportet abdomē: incipiendum quidē a cute est, atq; ab externo introrsus acus iniicienda. Vbi vero tum cutē: tum rectum musculum totū transierit, præterito quod ei subest peritoneo: per reliquū peritoneum eam ab interno extrorsus iniicies. atq; inde per reliquū abdomen transmittes. Vbi hoc penitus transiit: rursus ab externo introrsum idem abdomen est perforandū. Mox vbi peritoneum, quod illi quoq; subheret, præterieris, atq; ad contrarium veneris: hoc quoq; ab interno extrorsus perpungendum. vnaq; cum eo totum ipsi coniunctum abdomē. Deinde ab hoc rursus incipiendum. atq; id cum contrario peritoneo consuendum, ac rursus vicina quoq; cute transmissa: iterum ab ea parte acus introrsus est iniicienda. consuendumq; abdomē id cum contrario peritoneo, etiā inibi vicina cute transmissa. Atq; hæc iterū iterūq; facienda. quoad totum vulnus similiter cōsuerimus. Interuallum vero quod futuris interuenit, quod ad cōpescenda pertinet ea quæ subsunt: breuissimum esse postulat. quod vero ad firmitudinem ipsius cutis nec vbi rumpatur: breuitas parum

Scalprum
aptū ad in-
cisionem.
Syringo-
toma.
Sit⁹ idone⁹

Repositio
intestinorū

Suendi ab-
dominis ra-
tio. id est
gastro ra-
phia.

Suturarū
interuallū,

METHO.

MED EN.

GALENT.

M E T H O . M E D I C I N A .
 Fili ratio. Quare vtriusq; vitato excessu: eligenda mediocritas est. Iam
 Qua distā- hoc quoq; omniū vlcerum cōmune quodāmodo est. sicuti etiam ipsius
 tia acus ab quo suuntur, fili ratio. Nam quod iusto durius est, cutem rūpet. quod
 oris vlce- mollius, cito ipsum rūpitur. Aequē vero si proxime sūmas oras acum
 ris sit ini- transegerit, quod reliquum est cutis quoniā minimū est dum violēter
 cienda. adducitur: cogitur perrūpi. Si plurimū ab ijs recesseris: multum cu-
 tis inglutinatum relinques. Hæc tamen omniū sint vlcerum cōmu-
 nia: maxime tamen seruanda in abdomine suendo sunt. Ipsa vero ab-
 dominis futura aut iam dicto modo administrabitur, vtiq; si quis huc
 studium dirigat, vt peritoneū abdomini coalescere faciat, (vix enim
 cum eo coalescit, vtpote neruosum): aut sicut nōnulli faciunt, qui quæ
 cognatæ naturæ sunt, ea cōmittunt. vtiq; peritoneo peritoneū, & ab-
 Alia suendi domini abdomē. id fiet ad hunc modū. Oportet a vicino nobis abdo-
 abdominis mine incipere. atq; ab externo introrsum per id tantū acum transmit-
 ratio. tere. post præteritis vtriusq; peritonei labris: ex aduersa parte ab ex-
 terno introrsus per vtrūq; eius labrum acum reuocare. deinde rursus
 hanc reuocare. atq; ab interno extrorsum p aduersum abdomē trajice-
 re. Hic modus a publico, & exprompto, quo videlicet vno adactu p
 quatuor labra acum transmittunt. hoc discriminis habet, quod totum
 peritoneon intra abdomē prorsus abscondit. Deinceps vero de me-
 dicamentis præcipiamus. Sane hæc quoq; eiusdem esse materiæ debe-
 bunt: cuius sunt ea quæ enhæma dicūtur. quæq; aliarum quoq; partiū
 vnire vulnera in superioribus commentarijs ostendimus. Deligatio
 Deligatio. vero extrinsecus vel præcipue in his necessaria est. Quarta vero cu-
 Quarta rationis in his pars, nō paulo ab alijs diffidet. Siquidem quod inter-
 pars cura- bubones et axillas est: id totum molli lana ex oleo mediocriter cali-
 tionis i ga- do imbuta circūdare oportet. Satius item fuerit et si per clysterem in-
 stroraphia. testinis aliud simile infundas. Quod si quid ipsorum intestinorum sit
 Si qd testi- vulneratum: quæ extrinsecus fieri debent omnia similiter sunt pagen-
 ni sit vulne- da. Cæterum quod iniicitur vinum nigrum, austerum, & tepens erit.
 ratum. eoq; magis si totum perforatum vsq; ad internum meatū sit. Ac crassa
 Intestinorū quidem intestina facilia sanatu sunt. econtrario difficilia quæ tenuia
 quæ facile sunt. Ieiunum tamē omnino incurabile est. tum propter magnitudinē
 sanētur quæ multitudinēq; vasorū: tum quod tunica eius prætenuis neruosaq; est.
 difficulter. adde quod tum bilem sincerum hoc intestinum recipit vniuersam: tū
 quæ nō sa- omnium iocinori maxime est vicinum. Ventriculi vero quæ carnosæ
 nentur. partes infernæ sunt, curare cum fiducia tētabis. Nam fieri potest etiā
 Cūr ieiunū vt bene cedat. Non solum quod hæ crassiores sunt: sed etiam quod sa-
 vulneratū nantia medicamēta facile hoc loco ipsius subsistant. At quæ in ore ei?
 nō sanetur. ac gula vlcerum sunt, dumtaxat contactu medicamentorum in trāsitu

LIBER SEXTVS FO. LXXVIII.

fruitur. Quæ vero in ore eius sunt, his sensus quoque acumen sanationi obstat. Verum quam ratione ventriculi vulnerati, aliorumque exitialium vulnerum Hippocrates sanationem moliatur: ab ipso peti est satius. Ego namque non eo consilio, ut nemo Hippocratis libros legat: ad hoc opus scribendum accessi. Verum quoniam is mihi primus idonea usus esse via videtur, nec tamen eam totam compleuisse, cum quædam minime limitata, quædam imperfecta, obscuraque ab eo prodita inuenire liceat: ideo ipse tum omnia ea lucide explicare: tum quæ parum discreta sunt distinguere, tum quæ deficiunt supplere studui. Vbi igitur aliquis se in his nostris primitus exercuerit: tunc se ad libros Hippocratis legendos conferat. ac tum eius de vlcibus librum relegat: tum quæ de vulneribus scripsit. Porro simul maximè adiumentum ex his nostris libris habebit: simul certo intelletget, neminem methodicæ sectæ quæ nomine specioso se venditat, re autem maxime est a methodo aliena: comode vlcus sanare posse. sed nec reliquorum rationalium quæpiam. quicunque parum cognitis familiarium partium elementis, artem aggredi censent. Quippe nesciunt hi quoque rationalem simplicium animalis partium curationem. ut qui ab instrumentalibus tantum indicationes sumant. Cæterum paucis etiamnum contra methodicos additis: de istis quæ in ventre accidunt vulneribus alio stilum conferemus. Vulnerato peritoneo excidit subinde omentum, quod primaria ne pars sit: an non primaria, vel ex quibus condatur, vel quod habeat opus, usum ve hi cõpertum non habent. Itaque si iam liuet, aut nigricat portio ea quæ excidit: ibi quid facient audire est opere præcium: utrum ne præcident: an intra peritoneon remittent. Omnino enim vel ab ipsa experiëntia quid agendum sit intelligent: vel ab ipsa particulæ natura indicationem summent. Atqui refugiunt hæc utraq. Eam quidem quam experiëntia supeditat cognitionem: dum venerandum scilicet hoc sectæ suæ nomē methodum extollunt. eam vero quæ ex particulæ natura suggeritur, quod nec substantiam eius norunt, nec opus, nec usum: dum a dissectione ceu re plane inutiles abhorrent. Itaque nesciunt, sit ne ex ijs quæ necessaria ad vitam sint: an quæ necessaria quidem non sint. nec tamen omnino irrita. sed nec an ad eius affectum, simul afficienda pars aliqua primaria sit: an secus. adde quod nec an vasorum quæ in eo continentur aliquid, possit per sanguinis profusionem hominem interimere. nec si quis post nigrum eius abscissum, quod integrum est vinculo cõplectatur, quo sanguinis profluuium declinet: an id ipsum periculo vlli sit futurum. cum leui saltem intuitu etiam neruosum videatur, adeo nisi quis exacte naturam eius habeat compertam: nunquam audebit vinculo uti, conuulsionis scilicet metu. Horum cum nihil mirifici isti methodici intel-

De vetricu
lo vulnera
to legendus
hippocra
tes.

De omento
cum præcidit
contra me
thodicos.

METHO.

MEDEN.

GALENI.

legant, vbi nigrum redditum omentum est: sane dicere quid agendum sit non possunt. At nos arbitror possumus. Qui cū vsum eius nō adeo esse animali magnum, substantiāq; eius ex membrana tenui, ac arterijs venisq; compositam sciamus, horum tamen initia ex maximis orta tū arterijs: tum venis intellegamus: sanguinis quidem profusione caueamus. coafficiendos vero nervos non timebimus. proinde id quod supra nigricans positum est, vinculo excipiemus. quod post vinculū est amputabimus. atq; vt in imo sine iam comprehensā gastroraphiæ vinculi fines pendeant, curabimus. quo nimirū facile eas cum ex vulnere suppurante euomentur: recipiamus. Ac de reliquis quidem corporis partibus dictum abunde sit. nunc de ossibus agendum superest. Quando his quoq; de quo nunc agitur morbus accidit, quem vnitionis siue continuatis solutionem appellamus. Huic cum in hanc inciderit partē: propriū nomen inditum græce est catagma. omnibus fere hominibus qui græce loqui norunt, tritum. Apagma nanq; medicorū appellatio propria est. plebei inusitatū. Solent autem ita nominare, quoties ossis finis, qua parte maxime cum alio cōmittitur, abruptus est. sed & e fracturis ipsis quæcūq; fracti ossis partes iā prorsus separarunt: eas *καυλησθρ* factas græce dicunt. Patet vero eiusmodi diuisionem per transuersum esse factam. veluti alteram esse quæ per longitudinem magis sit facta. i. qua vero non omnino separatur a se partes sic affecti ossis. sed veluti per rectitudinem finduntur. quod genus schizacedon fieri dicere solent. Non desunt ex medicis iunioribus qui adeo ambiciose oēs fracturarum differentias, proprijs interpretentur nominibus: vt etiam aliquam *γαφρανιδῶρ*. i. ad raphani speciem fieri dicant. non contenti oratione, os quod varie sit fractum, explicasse. At non Hippocrates huius fuit sententiæ. sed quoad fieri licuit vfitatissimis vtens nominibus, oratione interpretari non est grauatus. nō has modo fracturarū differentias: verumetiam earum quæ in capitis ossibus eueniunt. Ac si ad eū modum de omni vitio egisset: profecto breuis mihi proposita tractatio fuisset. Nūc cum plurimorum viam qua sit insistendum indicarit, sed quæ particulatim sunt agenda, inchoata indefinitaq; reliquerit: necessum est in illis immoremur. Nec tamē in ipsis plus iusto. sed quæ tradita illi abunde sunt ea sūmatim cōmemoremus. quibusdam etiam, demonstrationem adiiciamus. vtiq; quæ ab eo ratione parum sunt munita. eorum præterea quæ parum sunt definita, quædam definiamus. & quæ inordinata sunt, ea in ordinem disponamus. postremo ex ijs quæ ille parum lucida reliquit, quibusdam lucem addamus. Verum si in singulis verba eius adscripsero: expositorij cōmentarij longitudinem liber noster habebit. Nec deerit for-

Omēti pci
dentis cura
tio galeni

De ossium
continuita
tis solutiōe

Catagma.
Apagma.

Fractura
καυλησθρ
facta.

Fractura
schizacedō
facta.

Fractura
raphanidō
facta.

LIBER SEXTVS FO. LXXIX.

tassis aliquis qui immodicam longitudinem nostram hic merito accusa-
 bit. qui de hac in tertio, & quarto volumine parū merito est questus.
 In his enim necesse fuit mihi multa Hippocratis ex eo libro qui de
 vulneribus inscribitur loca apponere. quibus reliquis medicis ostē-
 derē cuiusmodi res sit, methodo quadam vlcera curationē conscri-
 bere. In libro autē quo de fracturis præcipit. quis adeo est stupidus,
 vt doctrinam eius omnē ceu lucidam planēq; absolutissimā non suspi-
 ciat? Quod si quis etiā, vnus videlicet alterue dicat parū se id opus
 mirari: his oportunissime respondeatur, illud poetæ. hos vnum atq; Prolixita-
tis excusa-
tio.
 alterum permittite tabescere. Quænam igitur sit fracturæ curandæ ve-
 ra methodus quāq; ipsa rei natura præscribat: iam tempestiuum dice-
 re videtur. atq; hinc sumpto initio. Quoniā fracti ossis soluta partiū Poetæ di-
ctum.
 continuitas est: vtq; finis quo tendet is qui eas curabit, saltē primus, Fracturæ
curandæ ve-
ra method⁹
 vnio est. Quod si is per affectarum partium siccitatem perfici posse
 non videatur: restat alter, qui est vt alterius cuiusdam interuentu glu-
 tinentur. qui si nec ipse comparabilis aduertitur: insanabile esse vi-
 tium dixeris. Quod igitur coalescere nequeat tam durum os: quā id Quorū fra-
cta ossa coa-
lescere non
possunt et
quorū pos-
sunt.
 quod in iuuenibus, & adolescentibus, & viris, multoq; magis in seni-
 bus cernitur: id profecto vel cuius patere potest. Potest certe illud
 tantum vnitionem recipere, quod abunde molle est. cuiusmodi cōspi-
 citur in puerulis. Quod autē alia quapiam interueniente substantia,
 ceu glutino quodā agglutinari, colligariq; secum separatæ fracti ossis
 particulae queant: hinc maxime speret quispiam. Monstratum est om-
 nem animalis particulam proprium ac simile sibi trahere alimētum.
 Id si verum est: ossium certe idoneum nutrimentum & crassius, & ma-
 gis terreum q̄ aliud quoduis nutrimentum in toto animali fuerit. Non
 est igitur nec a ratione alienum: nec quod fieri omnino non possit, vt
 quod ex hoc ipso proprio alimēto redundat, & in labris fracturæ cō-
 crescit: suo ipsius interuentu illa quoq; conglutinet. Quinetiam ita vsu
 euenire conspicitur subscribitq; spei quam ratio suppeditat, etiam ex
 perientia ipsa. Itaq; considerandum deinceps est quā potissimū ra-
 tione corpus hoc quod fracturis innascitur, quantū qualeq; sit ex vsu
 prouenire possit. Nam quod nec quantumlibet, nec qualecūq; sed qd
 mediocritatem i vtroq; seruet requirim⁹: id plane est euident. Porro
 huius symmetriæ tum qualitate: tum quātitate inuenta: deinceps est,
 vt qua maxime quis vtrūq; assequatur rationē ipsam quærat. sed nec
 tempus quo hæc effici cōueniat minus necessarium quæritū est. Vtrū
 ve statim a fractura facta, veluti statim in vulnerib⁹, moliebamur vni-
 tionem: an id cōmodum tempus non est, sed apius requirendū. Sane
 inuenias hoc quoq; sicuti et reliqua omnia ex ipsa rei natura edoctus. Quæ dein-
ceps inqui-
renda.

METHO. MEDEN. GALENI.

De fractu-
ra quæ per
transuersum
est facta.

Antitasis.

Secundus
scopus.

Quænam igitur est ipsius rei natura? Nempe os fractum sub aliqua paulo ante comprehensarum differentiarum. Age igitur videamus nūquid a singulis differentiis aliquid desumi ad eius curationem possit, ab ea quam *κατακτόν* .i. per transuersum fieri diximus orsi. Dissidentia se in hac fracti ossis partes, ut e directo non iaceant. Quare patet primū id esse agendum, ut in directum agatur, tum eorum quæ deinceps sunt, aliquid geratur. Sane cum situm habuerint, si quis ea quæ sic dissident: integræ partis exemplo usus, in contrarium adducat. A qua nimirū certissima indicatio transpositionis eorū erit. Fieri enim potest ut tum prorsum: tum retrorsum, tum in hanc partem membri, tum in illam facta translatio sit. Quæcūq; igitur retrorsum magis sunt acta: ea prorsum impelli conueniet, nec minus alteram quoq; fracti ossis partem modice ad contrarium retrudi. Contra, quæ prorsum sūt emota: hæc rursus ipsa quidem retrorsum, reliquam vero partem sensim duci prorsum. Eodem etiam modo, & eorum quæ ad dextram sunt detorta medicatio est: si ad sinistram ducantur, contraq; eorū quæ ad sinistram: si mutantur ad dextram. Semper scilicet altera parte modice in contrarium acta. Cæterum in adducendis contrario motu partibus, ne quæ frangantur earum extantia: non leue periculū est. Neq; enim veluti in serra defectis visitur, leuis est vtriusq; partis finis. Nā si illæ frangantur: non poterunt ad amissim secū coaptari fracti ossis fines, duplici de causa. Nam siue ipsa fragmenta inter partes coniungendas interciderint, non sinent ea quæ adaptantur se contingere: siue quid forte ossium extra ceciderit, ne sic quidem eorum quæ effinxeris exacta coniunctio erit, sic ut pristinam vnionem imitentur. Quippe quæ tum demū erit: cum ossis extantia in suas cauitates fuerint recondita. Quod si semel cōminuta perierint: necessum est inter applicata simul ossa vacans interueniat spatium, in quod sanies collecta, atq; in tempore putrescens: totum pariter membrum secum corrūpet. Atq; ob hæc quidem quæ dissident, ossa se directo admota esse oportet, qd̄ commodè certe fieri nequit: nisi retrorsum prius sint tracta. antitasin vocant. Oportet igitur aut manibus ipsis, utiq; si paruum sit membrū: aut vinctis impositis, aut vna cum his etiam instrumentis: cuiusmodi nobis Hippocrates prodidit, antitasin ossium facere. Postea vero q̄ abunde retracta fuerint, nec vllus supersit metus, ne se in adducendo tangant: tum in directum opponere, vinculaq; remittere, ac musculis ipsis diductorum in idem cōmissionem permittere. Interim vero te ipsum quoq; manibus subseruire, ac sicubi aliquid paulum subsultet, corrigere, atq; formare. Ab ijs secundum quo diriges fuerit: ut imotū prorsus membrū consistat, ne quid eorum quæ effinxeris moueatur.

Quando ita necesse est ea rursus dissidere. Ac si ipsi quidem ægro-
tanti, vt quietudini membri prospiciat permiseris: vigilans fortassis
probe id curauerit. at dormiens omnino mēbrum mouebit. Vt igitur
non dormientis modo hominis: sed etiam ad desidēdum, itemq; cum
cubile resternitur surgentis. eorum quæ formata sunt positura seruet:
tuta deligatura cōplecti fracturam oportet, quæq; fracti ossis partes
secum coactare ad amissim, possit. At vero cum per laxiorem adhibi
tam deligaturā ossibus moueri licet, quod autē vehementius est astri-
ctum, dolorē excitabit: danda opera est, vt vitato ambarum incōmo-
do: vtriusq; fruamur cōmodo. Id fiet si quod nimium est, declinabi-
mus. Ergo nec adeo arctare deligaturam debemus: vt iam compri-
mat: nec adeo remittere: vt laxa sit. Ac si quidem æqualis esset crassitu-
dinis membrū quodq; vtiq; latissima fascia esset cōmodissima. vtpo-
te quæ totum æqualiter continenterq; ex omni parte fractum os com-
plecteretur. Sed quoniā id non est: pectori quidem latissimā licet cir-
cūponas. artubus certe & iugulo non potes. sed in talibus vtilior est
angusta. vtpote quæ nec rugas contrahet: & totius membri cui circū-
data est cutem continget. Verum si paucis cōplexibus fracturam con-
tinet: parum tuta est. Quantum igitur securitatis ex angustia deficit:
tantum ei ex iniectionis numero & versus integrum deductione est,
adijciendum. Sed quoniā deligationum quæcūq; citra dolorem carnē
constipant coartantq;, id virium habent, vt ex ijs partibus quib⁹ pri-
mū iniiciuntur, succos exprimant, in eas, in quas ipsæ sunt finitæ re-
ponant, atq; figant: nō alienum a ratione arbitror, deligaturæ princi-
pium super ipsam fracturam iniici. abhinc vero ad reliquū membrū
dispensari. Etenim qui contra deligat: is ab integris ad ægram partē
sanguinem compellit. At qui si ab ægro loco incipiat: in integrum fi-
niat: non solum innoxia eiusmodi deligatura in ijs quæ diximus erit:
sed etiam vtile quiddam contulerit. Quippe cum nullam circa fractu-
ram finet excitari phlegmonē cuius rei curā habere imprimis oportet.
timendum enim est ne tum ex illa in diuersum vulsione, quā mem-
brum in suam formā effigentes administrauimus: tum vel magis ex
eo quod causæ quæ fracturam faciunt plerūq; circumdatā ossibus car-
nem constipando contundendoq; prius ledunt: magnæ subsequantur
phlegmonæ. Nec sane mirer si phlegmones quiddam simile etiā ipsis
fractis ossibus ad portionem accidat. Quando etiam quæ parum pbe
sunt curata, magis humida: q̄ pro natura sua manifeste cernantur. vbi
videlicet vna cum vulnere sic os perfractum est: vt sub aspectus notis-
sima veniat. Quūmo nec ossis caries quem sphacelon vocāt, ex alia
occasione oboritur. quæ ipsa totius ossiū substantiæ corruptela quædā quid.

Deligandū
os fractum
esse.

Deligatu-
ræ modus.
Quib⁹ fas-
cia lata &
quib⁹ angu-
sta utilis.

Deligatio-
nū numer⁹.
Succos per
certam deli-
gationē &
expelli a
partibus
posse et in
eas cōpelli

Deligatu-
ra, vitari
phlegmo-
nem.
In osse simi-
le quiddam
phlegmōæ
incidere
posse.

Sphacelos

METHO. MEDEN. GALENI.

Duplex pri
ma deliga
tura.

Cur sple
nia adhibe
at hippo
crates.

Ceratū hu
midum cur
adhibitū.
Repositio
nis figurā
ad duo dire
ctam esse.

imū
mabb
dōm
m
allog
Sob
copu

est. Non igitur negligendum quin totum superuacuum humidum ex omnibus quæ circa fracturam habetur partibus, exprimas. Incipies itaq; ab ægra parte, ac cum bis ter ve circumdederis: inde sanum verus dispensabis. Siquidem qui ita deligat: & ab integris ad laborantē partem sanguinis confluxum arcet: & quod iam collectū in ea est, exprimit. Cum vero duæ partes sint quæ & recipere aliquid a laborāte particula: & transmittere ad eam possint: utiq; quæ superiacent tum ppter multitudinē: tum magnitudinē ad ambo magis sunt habiles. Extremæ vero propter contrarias cōditiones: exiguum quidem aliquid vel recipere: vel transmittere possunt. Multum vero nec ægris partibus sumministrare: nec ab ipsis recipere. Quo circa cum duas primas fecerit Hippocrates deligaturas: priore quidem, tum quod in laborante particula cōtinetur ad superposita expellit: tum quod ex his confluit, repellit. Reliqua vero, primis quidē complexibus quos sup ipsam fracturam facit, itemq; dispensatione, deorsum, quædam ad inferiora extrudit, quædam ne quid ex ijs confluat, prohibet. Reliquis deinceps omnibus, quibus videlicet ab infimis partibus sursum recurrere deligaturam censet, vt eodem videlicet loco cum priore finiat: tum ad superiora repellit: tum confluxum ab ijs prohibet. Muniunt igitur ac stabiliunt fracturam, nec phlegmonē oriri finunt prima duo lintea. non tamē ea quæ dicta sunt ad ambos hos vsus satisfaciūt. præsertim sola. Vnde ad eorum quidem tutelam Hippocrates remedium excogitauit, vt splenia vna cum exterioribus fascijs adhiberentur. Quæ hæc quoq; ipsa stabiliunt. Ne autē phlegmone oriatur, medicamento quopiā ex ijs quæ phlegmonē prohibent, vt iubet. Quale nimirum est ceratum humidum. Hæc igitur omnia ratione vt cōprehensum est, dictante sunt inuenta. Et præter hæc ipsa repositionis figura, quæ ipsa quoq; geminæ indicationi subiicitur. priori quæ ex solis cōmunibus notionibus pendet. alteri quæ ex curādorū organorum naturali constitutione præstatur. Prior igitur eam quæ maxime a dolore abest, eligendam figuram suadet. quo nec phlegmonē particula contrahat: & æger persistere in vna ea diu imotus possit. Secunda quæ ex curādorū sumitur natura: arterias venas & musculos q̄ rectissimos poni præcipit. Sed et cōsentiunt inter se hæ indicationes. Quando & rectissima cuiusq; partis figura maxime est a dolore aliena: et quæcūq; magis q̄ alia est a dolore libera: ea maxime naturalis membro est. Brachio quidē angulosa quæ eggomos græce dicitur. Cruri vero quæ paulominus porrecta est. Porro ad dolorem vitandum non modo naturalis habitus cuius instrumentum est utilis: verū etiam consuetudo quoq; conducere non nihil videtur. Atq; hæc quidē

LIBER SEXTVS. FO. LXXXI.

figuræ in qua custodire membrum conueniat, inueniendæ ratio est. Eadem porro inueniendæ figuræ ratio est, & in retractione partium a se quam antitafin vocant: & cum in naturalem situm aptantur fracti in ossiū res ossis partes. Etenim expedit vt in rectissima atq; a dolore alienissima tractione et forma, eas tum retrorsum retrahas: tum in naturalem habitum coaptes. multoq; etiam magis, vt sub eadem figura, tum deliges: tum ad quietem membrum reponas. Siquidem sub alia deligare, in aliam vero mutare: non dolorem modo incitare potest: verumetiam ossa intorquere. Nam nisi eorum quæ præcepta sunt in cōmentarijs quos de musculorum motibus scripsimus obliuio obrepfit: necesse est, vbi figura mutatur: alios musculorum tendi, ac velut contractos rotundari: alios solui, ac remitti. Ergo vbi tenduntur: tum premi eos a deligatura est necesse: tum ex compressione ipsa dolere. vbi vero tensio remittitur, quo loco deligatura est laxa: ibi fracturam fulcimento destitui. Horum igitur omnium causa, tum extendere, tum effingere, tum deligare, tum reponere, vna ea figura quæ doloris minimum habet, præcipue est studendum. Atq; ad primum quidem opus quod in fracturis molimur: nullum iam reliquum est præceptum. Soluere autem ex Hippocratis sententia tertio die debebis, quo in membro præter solitum cooperto, nec dolor, nec pruritus creetur, nec eius quod iam infixum fracturæ est perspiratio prohibeatur. Cuius occasione non modo noxius pruritus quibusdam accidit: sed etiam cutem ex acrimonia saniei erosam exulcerari. Infundendum igitur tantum temperatæ aquæ est: quantum ad euocandam eiusmodi saniem est satis. Quod si rursus quoq; simili modo facies: vtiq; septimo id a primo die facere debebis. Apparuerint vero iam omnia, modo nihil impediatur phlegmone libera, ac quam pro naturali habitu, magis aliquando gracilia. Tum igitur licebit & ferulas circumponere: & soluere ex maiore interuallo. Nam antea cum phlegmones deuitandæ consilium vinceret: tutum non erat ferulis premere. Nunc cum illud desijt, ac stabilire fracturam est opus: sane non incommode his vtare. Sed & soluere ex maiore interuallo licet. videlicet non desyderantibus præterea partibus saniem excernere. Quinetiam callus, quem pæron græci dicunt, felicius ita prouenerit. Quando ad hunc gignendum (sicut dictum est) cogi concrefcereq; aliquid proprij ossium alimenti oportet. Non est igitur hoc a labris fracturæ eluendum, aut foras euocandum, quod tamen assidua solutio faciet. At vero nec tanto interuallo intermittendum: vt nescias quemadmodum fractura procedat.

L.j.

Figura ptis
Eadem porro
se quam antitafin
vocant: & cum
in naturalem situm
aptantur fracti
in ossiū res
ossis partes.

Liber de
musculorū
motibus.

Quādo sol
uenda deli
gatio.

Pruritus
remedium.

Quādo fe
rulæ circū
ponendæ.

Pæros.

Solutionis
interuallū.

METHO.
MEDEN.
GALENI

Vidimus enim non semel cum valenter ficcarentur ossa, ægre prouenisse callum. Expedit igitur istis tertio vel quarto die, modice aquam calidam infundamus. Hanc metam finiendæ perfusionis habentes: cum carnes in rubrum tumorem attolluntur. Atq; in his quidem priusq; subfidere incipiant: desistendum est. Contra vbi digeri quid volumus: non prius est desistendum: q̃ quod ex perfusione intumuit, subfidat. In quibus vero quo minus callus in fracturam proueniat humigignendo obditas abundantior obstat: ibi hanc ficcare sicut prius est dictum conuenienti deligatura, & perfusione aquæ quæ vel minima omnino sit, vel plurima, conabimur. Quippe minima cum prius desistat: quam ma pfusio aliquid confluat & qui ad manum humores sunt per spiritum digerit, & qui in alto sunt modice liquat. Expedit autem ita solui liquariq; qd plurima ea quæ per deligaturam sunt expellenda. Plurima vero digerit, plus Arctatio fa quam attrahit. Sane constat in ea quidem deligatura quæ exprimet, scia: in ex minus esse arctandos fasciarum fines: in ea vero quæ ad renutrienpulsione & dum est comparata. nec minus hos arctandos & vniuersos circumrenutritioe ductus laxiores faciendos. Quoniam autem non solum quo tempore subueniendum callo gignendo sit: sed etiam quo pacto, est inuentum: De victus reliquū fuerit de vniuersa victus ratione præcipere. At quod in principio quidem sit tenuissime cibandum: id vbi de propria phlegmonarum curatione agemus, dicetur. Porro monstrabitur & quod venam incidere interdum oportet: & per ventrem superuacua expellere. At Viç⁹ p^{ro} gignendo quo tempore callus gignitur: nutriendum corpus est, cibus boni succi. & quæ multum nutrant. ex quibus prouenire succus soleat non aptus. solum bonus: sed etiam tenax. ex quali fieri callum maxime expedit. Quippe cum ex serosa humiditate, ac tenui gigni prorsus nequeat. Ex crassa vero, sed quæ fragilis sit: ac pinguitudinis expers gigni quidem poterit, non segniter. cæterum tempore siccescens friabilior, De magni atq; ita fractioni obnoxius, reddetur. Magnitudo calli ea sit, quæ et tudie p^{ari}. ossibus tuto vinculo sit: nec musculos tamen comprimat. Nam qui minor iusto est: hic ossa parum reddet tuta. qui maior est: dolorem musculis inuehet. attendendum vero diligenter est, vt vel promoueatur, si minor iusto proueniat: vel inhibeatur, si immodice increcat. Sunt vero quibus hæc efficies ipsius perfusionis tum quantitas: augeri vel tum vero qualitas. præterque ciborum quantitas ac medicaminum, minui pos quæ illi extrinsecus imponuntur facultates. Ac de perfundendo quid sit. dem, & victus ratione supra est dictum. Ex medicamentis vero quæ cūq; emplasticā substantiā habent ac modice calfaciunt: ea callos tum promouent: tum vero augent. Quæ vero digerēdi vim optinēt: ea ma

LIBER SEXTVS. FO. LXXXII.

gnos iam callos diminuunt. Si vero nec augere callum: nec minuere
studes, sed eo sicut vltro prouenit es contentus: medicamento aliquo
eorum quæ cruentis adhibentur vulneribus, vttere. quæ cum modice
siccent: etiam coagulari ac concrefcere mediocriter callum faciunt.
Ac de transuersis quidem fracturis, hæc satisfacciant. De longis vero
reliqua omnia ad eundem se habent modum. cæterum comprimendæ
hæ magis in ipso fracturæ loco sunt, tum quod recessit retrudendum
introrsus est. Quæ vero contra fracta multifariam sunt, potissimum cum
vlcere, quemadmodum fieri plurimum solet: his splenium circundan
tum asciæ ritu incuruum. Hippocrates præcepit. eaq; vino imbuta,
tum austero: tum nigro, æstate potissimum. Quippe putrescunt
siue oleo quis vtatur: siue cerato. cum postulent amplius: q̃ reliqua sic
cari. vtpote vitio ipso reliquis maiore. Quinetiã medicamenta quoq;
omnia exsiccantium sint numero. sicuti ille præcepit. sed simul modum
ipsum siccationis definiens. Etenim ex enhæmis eiusmodi esse phar
maca vult. Quod si protinus ab initio quis ipsis vtatur: tale esse debe
re enhæmon suadet, quod imbui sit aptum. Ac reliqua quidem omnia
ex illius præceptis sunt peragenda. non in ijs quæ dicta sunt modo:
verumetiam siue nudatum os defecari ferra postulet: siue fragmenta
quæpiam vel te ipsum eximere: vel expellenti naturæ subseruire oport
teat. De ijs vero quæ cruribus supponuntur organis, quos solenas
græci vocant, quæcūq; Hippocrates addubitauit vtenda ne sint: nec
ne: et omnes norunt: et laudandas esse rationes censeo. Quod autem
neotericis inuentum est glossocomion quo maxime tempore gignen
di calli vtimur: laudandum id quidem quantum aliud quiduis eiusmodi
machinarum, ducimus. Verum non videtur id Hippocrates no
uisse. quãq; alias in organis quæ vsui forent excogitandis non indi
ligens. At vero quod cruribus subiicitur instrumentum recte illis ex
cogitatum est, quod per vnicum axem, qui in fine machinæ ad infernâ
eius partem est collocatus, contrarium nixum toti membro gemina
tensione efficit. Nominatur earum altera quæ utiq; membrum tendit
in directum, græce enthyporos id est in rectum procedens. quæ vero
prius sursum, mox deorsum, ea metaleptice græce, dicitur, quasi trans
latiuam dixeris. Obeuntur ambæ per laqueorum circumplexum.
Porro aptissimus in hunc vsum laqueus est, qui duas habeat appen
dices. Hic igitur cum in partibus membri quæ infra fracturam sunt,
iniectus est: priorem siue enthyporon efficit tensionem. brachijs sci
licet ipsius axi circumpositis. Cum vero in partibus quæ supra fra
cturam sunt idem laqueus imponitur: metalepticen tensionem efficit.
abactis videlicet ipsi⁹ brachijs prius sursum, mox deorsum. Quippe hæc
L.ij.

De longis
fracturis.

De multifa
riam con
fractis.
Hippo.

De glossocomio.

Aptissim⁹
laqueus.

METHO. MEDEN. GALENI

Aliud glottocomion.

De reliquis fracturis ad hippocratem remittit lectorē. De cycliscis, phucotis et angustis scalpellis. Cyclisci. Phacoti.

Cephalica unde componantur.

quoque circūdanda axi sunt. Porro circumactum, ac veluti flexum bachiorum laquei, qui a superioribus partibus ad inferiores agitur, per trochleas fieri oportet. quæ in lateribus glottocomi sint positæ. Licebit & solena voces eiusmodi machinam, & cum adiectione sic. solena mechanicū. aut glottocomō mechanicum. Verum de instrumentis vberius præcipientur, quando de luxatis agemus, vbi etiam de varietate deligaturarum quæ super imponuntur non minus dicetur. Nunc vero postquam de mechanico solene mentionem feci, qui plurimum cruri commodat, tum alias cum reponitur, tum vel magis cum æger cubile mutat, aut etiam e ventre aliquid excernit: non ab re fuerit, quo nihil tractationi de eo desyderetur multo magis illud glottocomion laudare. cuius alterum laterum, itemque tabellulam in qua pedem collocant, quo nulli non quadret membri magnitudini, mobilia faciunt. Ac de reliquis quidem fracturis hæc nosse cum ijs quæ Hippocrates præcepit, sat fuerit. De ijs vero quæ in capite accidunt, Hippocrates certe integrum volumen scripsit. vbi omnia præcipit quæ in his sunt agenda. et nos cum huic operi finem imposuerimus, enarranda eius opera aggrediemur. Ad præsens vero quoniam in his commentarijs, & quæ supra ea, quæ ille dixit sunt inuenta, adiicimus: et quæ indefinite dixit definimus: necesse est primum de cauīs excisorijs scalpellis quos græce cycliscos vocant, mox de ijs quos a lenticulæ specie phacotus vocant, post hos, de angustis scalpellis, demum de medicamentorum usu, aliquid agamus. Ergo de fracturis calvaria quædam usque ad secundam laminam quam græce διπλόην vocant, perueniunt. quædam usque ad internam ossium faciem. quedam simplices fracturæ sunt. quædam contusiones. quædam vestigia eorum, quibus inflata plaga est. Quæ igitur simplices fracturæ ad secundam usque laminam perueniunt: ijs quos modo diximus angustis scalpellis indigent. Expedit autem hos ut numero multos: ita magnitudine impares esse. nec vbi desit quod operi sit commodissimum. postea vero nudato prout fieri solet, vitiatō ossis: utendum primo quidem latissimo. secundo loco quod illo est angustius: mox ita reliquis deinceps, usque ad angustissimum. Hoc vero in ipsa displotie est utendum. Post hæc tum protinus: tum ad finem usque siccis medicamentis est medendum. Quæ ob id ipsum cephalica græce id est capitalia sunt dicta. Ea componuntur ex iri illyrica, et erui farina, & manna, & aristolochia, & panacis radicis cortice. in summa oibus, quæ extergere citra rosionem possunt. Ipsa namque generatio carnis, naturæ opus est. Itaque agro ad eam rem nihil opus est arte medica. ut autem quæ puenit caro coalescat, circumhereatque omni ossis parti: id inde maxime eueniet, si neque sordes sup

LIBER SEXTVS. FO. LXXXIII.

eo fit: nec oleosa quæpiam pinguitudo. Id igitur est quod ægris medi-
ci ad carnis productionem præstāt. vt totus locus siccus sit. tum quæ
libet vitiatæ ossis pars plane pura. Atq; hæc quidem omnium fractura
rum cum caro in his produci incipit: cōmunia sunt. Ex fracturis vero
quæ ad cerebri vsq; membranas peruenerunt: si simplex tantum fractu-
ra sit: iam dictis scalpellis angustis vtendum. Sin cum contusione ali-
qua: quod contusum est excidi debet. idq; vel terebellis prius in cir-
cuitu perforatum. mox deinde scalpris admotis. vel protinus ab ini-
tio cycliscis. Ac quæ per terebellam quidem ratio fungitur, parū tuta
est. propterea quod dum audacius eam tractant: duram mēbranā quæ
ossi substernitur non raro violent. Quod vero per cycliscos opus ad-
ministratur: ne id quidē omnino vitio caret. Cum quatiat imodice ca-
put, quod potius quietem postulat. Mihi igitur hic quoq; placet. vt si
magnæ sint fracturæ, & ossa quæ fracta sunt vehementer mota: cyclis-
cis vti. quippe paucis excisionibus: facies lenticulatis excisorijs locū.
Sin firma plurimū ossa sint: foranda terebella sunt. Quidam autē quo-
minus vsq; aberrant: eiusmodi terebellas excogitarunt, quæ mergi nō
possint. quas ab argumento abaptista dicunt. Circūcurrit enim parū
supra terebellæ acutam cuspidem, circulus quidam parū extans. Sane
expedit complures id genus præparatas habere, ad omnem caluariæ
crassitudinē. Nam crassiori longior terebra cōueniet, (voco autē ita,
cuius spacium quod inter summā est cuspidem, & circulum qui extās
circūcurrit, maius est.) Tenuiori, breuior. est autem huic quoq; quod
interest inter cuspidem & quod circūcurrit, minus. Aliqui vero siue
illos his timidiore: siue tutiores appellem, etiā ijs quas chynicidas
vocant, sunt vsi. Tu vero si neq; improvidus eorum quæ fallere pos-
sunt sis futurus: neq; plusq; satis est timidus: commodissime cycliscis
vtere. & primo quidem aggressu latoribus. postea magis angustis.
donec ad crassam membranā perueneris. Cæterum quod excidi o-
portet: id totum circulo cycliscis nudandum non est. sed ex ea maxi-
me parte, qua fractura est grauissima. Nam præter alia etiam mēbra-
na ipsa ab ossib⁹ quæ vehemēter sunt afflicta, celerrime recedit. Adeo
vt nullus sit metus eam quæ iam seiuncta est tetigisse. Si vero vnā se-
mel nudaueris partē, ac scalprū qui in cuspidē præfixum habet obtu-
sam leuēq; lenticulæ speciem, aciē vero per longitudinē erectā, submi-
seris: vbi latā partē lenticulæ sup mēbranā statueris: series malleolo.
ac sic caluariam diuides. Euenient em̄ ita agentibus quæ requirimus
oīa. Nam mēbrana ne si dormitans quidē quis agat, lata tantum lenti-
culæ parte occurrens vulnerari potest. Qui sicubi adhereat caluariæ:
huius quoq; adherentiam innoxie dirimit ipsa lenticulæ rotunditas.

L. iij.

Quid me-
dici ægris
ad carnis
productionē
præstent.

Terebellæ
q̄ mergi nō
possint, a
baptista
græcis
dictæ.

Chynici-
des.

Phacoti
vltus.

Subsequitur vero præeuntem eam a tergo ipse scalper. caluariam secans. Quare nec qui minus cum periculo; nec qui celerius perficiatur forandi modum inuenias. Maxime tamen hunc in vehementissimis fracturis laudabis. quas vtrique recentiorum non nulli medicorum græce eggisomata, & camaroses nominant. Eggisomata quidem, quæ in medio sui membranæ innituntur. Camaromata vero, quæ eandem ipsam partem exaltatam habent. Cæterum qua primum ab integris fracturæ partibus diduci ægrum cœpit; intro magis recedunt, ac membranæ innituntur. Quippe celerrime in talibus quod ægrum est, totum exciditur. utpote cum promptius subintret lenticulati scalpri finis, in his quæ plurimum a naturali habitu recesserunt. Quinetiam instrumento quod ostagran vocant, aliquibus ossium quæ vehementer sunt comminuta, vel exaltatis vel conuersis: ea potissimum parte ut demittatur lenticulatum scalprium, præparabimus. Quo facto: succedunt deinceps omnia, quibus est opus. cum securitate simul ac celeritate. Ut ferme dixeris celebre illud dictum in reliquis quidem omnibus, probe se habere. Dimidium facti qui bene cœpit habet. Hic vero non dimidium, sed vel totum, vel paulominus totum habeas, ubi lenticulatum scalprium immiseris. Atque hæc optima est fracturarum, quæ in caluaria sunt manualis tractatio. quam chirurgian vocant. Quantum vero excidere conueniat eius quod affectum est: deinceps exponam. Quod vehementer est confractum: id totum est auferendum. Si vero ab eo fragmenta quædam longius excurrant, quemadmodum aliquando cernitur accidere: hæc persequi ad finem, non expedit. illud persuasum habentibus minime futurum, ut ex eo noxa sequatur vlla. modo reliqua omnia rite sint peracta. Nos enim, non semel aut bis, sed plane per sæpe sic facientes: voti compotes fuimus. Indicatio vero agendorum hic quoque ex natura ipsarum partium affectarum sumministrata est. Nam deligaturam quam in alijs fracturis ceu maxime phlegmonas arcentem ratio inuenit, capiti adaptare non possis. Itaque nec quod affluit reprimi: nec quod in ægris partibus continetur exprimere, queas. Sine quibus præfidijs, nec reliquorum ossium vllum seruari sanum potest. Nam pone in brachio ad medullam usque fractum os esse, neminemque postea pro fracturæ legibus id deligasse. Omnino necessum erit sanum non solum qui foris sub cute, & sub musculis est collecta: sed etiam quæ in medulla continetur, tum ipsam primum ac maxime corrumpere: tum cum ipsa os vniuersum. Quando etiam nunc quoque omnibus rite peractis aliquando talia contingunt. Quomodo ergo non vel magis in capite ea accidant. Cum nec deligaturam quæ fracturis debetur, admittat: & omnis sanies prona feratur, sic ut super membranam vniuersa

Eggisomata.
ta. Camaroses.

Ostagra.

Chirurgia
Quantum
excidendum.

Cur fractura
caluariæ ex
cidere cogi
mur.

coaceruetur? In alijs igitur fracturis deligatura cum rite adhibetur, tātum abest vt superuacuum aliquam humiditatē colligi in læso osse patiat: vt etiam gracilius: q̄ pro naturali habitu membrum reddat. In capite vero ratio quæ per deligaturam est excogitata, nec potest ita, tum os ipm̄ confractum: tum quæ illi circūstant ficcare, vt neq̄ phlegmonen contrahant: neq̄ penitus vllam efficiāt saniem, nec medicamentum est vllū quod vel in alijs qdē partibus citra deligaturā, os fractum quatenus nunc dictum est ficcum, atq̄ ab supuacuis purū reddere valeat. Necessū igitur est nobis primū fracturæ aliquid nudare, quo videlicet detergere, & abluere saniem a membrana liceat. Post vero cū phlegmones tps̄ p̄terijt, oīaq̄ ficca ad vnguem sunt: car nē pducere, ac cicatrice locū includere. Nō est hic sermo nudus rerūq̄ vacu⁹: cuiusmodi est ille sophistarū: q̄ operū artis nescij querūt, cur capitis fracturæ callū nō ducūt. Ducūt em̄ viri boni, volq̄ tā demētes estis: vt eorū quæ nō sunt, tanq̄ sint causas assignetis. Nouim⁹ em̄ aliq̄ando sincipitis os fractum, quod aut os huic ossi protinus succedit (t̄pis os vocat) in quo ipsas squamatim cōpactas cōmissuras eē accidit, in eo loculēta fractura longissime ptinebat, quā ipse equidē minime cōtingēs, sed tantum sincipitis os excindens: hominem sanauī, sic vt nūc quoq̄ multos iam annos viuat. Quod si sincipitis quoq̄ os dimississem: putruisset citius quæ illi suberat cerebri membrana: q̄ callum fractura duxisset. Nam si nulla ex læsis partibus sanies intro cōflueret: superfluū esset os excindere. Ergo illi prout solent nugētur. Cur os a latere capitis dimittere, ac quod a laterib⁹ erat quo sanies deflueret eximere, mox cum & crassitudinem eius, & duritiam æstimassem: vtilius fore iudicaui supernum os potius eximere: q̄ ob defluxus sollicitudinem, cerebrum valenter concutere. Cogitaui præterea accidere Neros alios posse, vt si a latere magnum fieret in ossibus foramen: promineret fortassis hac parte cerebrum. Est porro & in lateribus non vno in loco etiam neruorum, horumq̄ non levis momenti, quidam exortus. Cum in supernis capitis ne minimus quidem vsq̄ h̄re, nullos oriatur nervus. His admonitis abstinui ab eximendo osse, quod in latere capitis esset. At callum semper duxit, modo rite curaretur. Ac iam quod disquiramus, hoc fere superest. Quānā sit postq̄ foratū os est, tum medicamentorū: tum vniuersæ diligentiae nostræ p̄cipua oīm ratio, vtrum ne blandissima et qui maxime voluptati cubantis subscribat, veluti qua nūc pleriq̄ vtūtur: an quæ huic maxime est aduersa. Nempe quæ p̄ medicamēta, quæ vehemētissime ficcet, perficitur. Cuiusmodi et meges sidonius laudat: et ciuis quidam noster semper donius.

Ifis.

est vsus. sic vt etiam emplastrum quod ifin vocant, illico nudatæ mē-
branae imponeret. & super hanc foris oxymeli. Sane is senex erat sa-
tis exercitatus in hac artis parte. Cæterum neq; alium quempia his

Eudemus.

vsus vidi: nec ipse vti sum ausus. Tantum tamen testificari Eudemo
possum (nam id seni nomen erat) magis fuisse seruatos qui ab illo cu-
rabantur: q̄ qui ab ijs qui blādis utebantur. Aggressus vero fuissē
aliquando ipse quoq; experiri eiusmodi curationis rationem: si per-
petuo in Asia mansissem. Sed cum Romæ plurimum agerem: ciuita-
tis morem sum secutus. permitta ijs quos chirurgos vocant, maxi-
ma eiusmodi operum parte. Cæterum ipsam rei naturam æstimās: ta-
lem quandam determinationem longa nostra experientia confirma-

De audito-

rij meat⁹ si

tu et natura

tam concipio. Qui auditorius meat⁹ dicitur, non solum vsq; ad cere-
bri duram membranam pertinet: sed etiam neruum contingit, qui in
ipsa a cerebro descendit. Is autem quāq; ita positus in vicino: tamen
vehementissima sicut dictum prius est, medicamēta tolerat. Ni-

hil igitur miri sit: si post forationes crassa cerebri mem-

brana, anteq̄ notabiliter phlegmone occupet:

valentissimis gaudeat medicamentis.

ceu siccam naturaliter substan-

tiam habens.

GALENI METHODVS

MEDENDI, VEL DE MORBIS CV-

RANDIS THOMA LINACRO

ANGLO INTERPRETE.

LIBER SEPTIMVS.

Medendi methodū Eugeniane charissime, quā olī in Hierononis gratiā scribēdā susceperā, postea q̄ illū subito longum iter ingredi coactum, nō multo post diē obijisse nūciatum: ipsi quoq; persequi destitimus. Tu em̄ mihi conscius es, neq; hoc me opus: neq; aliud vllum popularis auræ studio fuisse aggressum. sed quo vel amicis gratificarer: vel me ipsū simul vtilissima ratione ad rem propositam exercitarē: simul ad obliuionem senij (vt Plato iquit) cōmentarios mihi reponerē. Quippe multitudinis laus commodum ad vsus nō nullos instrumentū viuētib; aliquando est. mortuis certe nihil prodest. sicut neq; viuētium quibuscūq;. Nam qui viuere in tranquillo optarūt, ac fructum ex philosophia ceperunt, & ijs quæ corpori curando sufficiunt sunt cōtenti: hijs vtiq; impedimēto non paruo est apud vulgum fama. vt quæ eos a rebus pulcherrimis plus iusto transuersos auferat. veluti me quoq; nō ignoras ab ijs quæ sunt molesta, sic nōnunq; tedio affectum: vt bono interim spatio ne tangere quidem librum possim. Ego vero (haud scio qua ratiōe) ab ipsa vsq; adolescētia mirifice siue inspiratus, siue furore percitus, siue quomodocūq; dixisse libet, & vulgi famam cotempsi & veritatis scientiæq; studio flagraui. nullā esse nec honestiorem nec diuiniorem possessionem ratus. Atq; ideo nulli librorum meorum nomen meum præscripsi. Imo vos sicut ipse testis es, rogavi, ne me immodice (vt soletis) apud homines laudaretis. nec nomen meum operibus quæ proderem, inscriberetis. Ob hæc igitur omnia etiam medendi methodus quam inceperam, a me est deposita. Cum capita inuentorum breuib; commentarijs mihi ipsi scripsissem, nec vllam pleniorē docendi rationem etiamnum adiecissem. Nunc quando et tu: & alij ex amicis non pauci exigitis quæ sub inde me opere in ægris peragere vidistis: vt ea in commentarios redigam: adiiciam huic operi quod reliquū est. Ergo i horum commentariorum tertio, quarto, quinto, & sexto, quemadmodum similariū

Quid i tertio, quarto, quinto, sexto, & sexto, quemadmodum similariū

L.v.

instrumentaliūq; partium cōmunē morbum curari cōueniat, scripserā. Idcirco nimirū ab eo auspicatus, quod & conspectior reliquis esse t; et euidenter omnes propemodū priores medicos, qui certa methodo artem tradere polliciti, amethodi in ip̄is curationibus deprehenduntur, confutaret. Nam cum ab Hippocrate discesseris, qui nobis om̄ter hippo- niū salutariū praeceptorū semina prebuit: reliquorum certe nemo vel cratē conti conat⁹ est genus hoc morbi methodo curare. Postulant autem & quæ nuitatis so- Hippocrates ipse reliquit, nō malos agricolas qui ea tū seminēt cō- lutionē me mode: tum augeant, tum pficiant. Id autē fecisse ante nos neminē, sed thodo cura plerosq; etiā semina quæ reliquit corrupisse, ijs qui animū aduerter- uit. rūt clare monstratū arbitror. Porro hoc morbi gen⁹ vel continuatis solutionē: vel vnitionis, vel qualitercūq; est libitū: appellare cuiq; p- Primus misimus. Quādo de noibus nec in hoc opere: nec alio medicinaliū vl- morbus lo laboram⁹. sed quo pacto artis maxime finē cōsequamur. Reuertamur autē nūc ad morbū eū qui omniū est prim⁹. Nempe qui i similiari bus nascit⁹, quib⁹ scilicet primū animātis functiōes referunt acceptæ Adtiōes ex Siquidē mōstratū in alijs operib⁹ est, quēadmodū instrumentaliū quā similarib⁹ q; partiū aliquid agere dicamus, veluti oculū videre, aut crus ambu- p̄cipue pro lare. Esse eū sicuti id qd̄ precipuū est adtiōis crurū, nō cruris totius, uenire, sed musculosi in eo generis: sic visionē nō oculi toti⁹, sed chrySTALLINI in ipso humoris: ac i reliquis quibusq; organis ad portionem. Porro ostensū in secūdo horū voluminū est, gen⁹ hoc morbi nō solū cognitu esse maxime necessariū: sed etiā neminē ipsū ratione curare posse, qui prima corporis elemēta nō norit. Preterea nō itelligere ea quæ dicāt nōnullos eorū, qui rationales se nomināt, quoties imbecillitatē esse dicunt, vel ventris, vel intestinorū, vel iocinoris, vel oculorū, vel alteri⁹ cuiuslibet. Si nāq; infirmitatē impotētiāq; ad naturale op⁹ ita nomināt: nihil plus plebeio intelligūt. Quippe quē dicere audias imbecillū sibi ventrē esse, nō eū cōcoquere eū vel minima leuissima q; quæ sumpsit. Quod si imbecillitatē quæ est in ventre affectū quēpiā esse aiūt: interpretent̄ queso nobis quemnā demū hūc esse volūt. quēadmodū de phlegmone fecerunt. Nā empirico sat fuerit, si sympt⁹mata laborātis particulæ exposuerit. Nempe tumore preter naturā, & renixum, & pulsatile dolorē & tensionē & ruborē, aliāq; id genus. imponitq; nōnunq; breuitatis docēdi causa cūctis simul collectis vnum nomē, sicuti cōprehensio iam, phlegmonē. Dogmatici vero nō itidē. Quid Erasistrat⁹ phle- sed ipsam morbi naturam inspicunt quam sympt⁹matum illorū color lectio necessario sequitur. Siquidem Erasistrato videtur sāguis, qui gmonē cen in arterias incidit, vbi spiritu impellitur, in exitu earum impactus leat, herere, idq; phlegmone esse. At par(arbitror) erat, vel Erasistratū

ipsum: vel aliquem ex sectatoribus eius, simili modo affectum qui in imbecillitate cuiusque partis subest, interpretari. Tāq̃ em̃ de phlegmone in quidnam translatus naturalis membri habitus sit, explicuit: ita ratio exigebat & vt translatio cuiusque particulæ in imbecillitatem ab eo explicaretur. Non em̃ cum pro naturæ ratione est affecta: ad propriam actionem est imbecilla, sed accessit omnino aliqua præter naturam occasio, quæ eam dissoluit deiecitq̃ & mortuæ similem effecit, quam vtiq̃ nec Erasistratus dixit, nec Herophilus, nec alius quispiā medicorū, qui de primorū corporū natura ausi aliquid pronūciare nō sunt. Cæterū immorandū in his diutius non est. cum præsertim prius monstratū sit, & genus hoc morbi vtilissimū esse, quod a medicis disquiratur: et qui cōmode id sit tractaturus huic necesse prius esse, de elementis consyderasse. Itaq̃ qui nobis habendus sermo est, is totus ex prius demonstratis elemētis absoluetur. de quib⁹ vnū (vt scis) volumen edidimus. quod de elemētis secūdum Hippocratē inscriptum. Sane eadē opinio de corporis natura est tum Diocli, tum Mnesitheo, tum Dieuchi, tum Atheneo, tum pbatissimis fere quibusq̃ medicorū. itidē vt pstantissimis philosophorū. vt qui ex calido, frigido, humido, & sicco mixta putēt, tum alia corpora vniuersa: tū vero animantiū in primis. Cæterū ei qui de his primū pronūciauit demonstrauitq̃ iustum arbitror reddere, quod inuenit. Ideoq̃ & nos ea secundū Hippocratē elementa vocamus. etiā si Crypsippus, Aristotelesve, aut alius quispiam medicus philosophusve similiter de ijs sit opinatus. Ergo quoniā vnaqueq̃ animalis particula propriā actionē edit, quæ tantū ab aliarū actionib⁹ differt: quantū ipa particula ab alijs, quæ illas edunt est diuersa, Differt vero ab alijs particula q̃q̃ eo quod calidior, vel frigidior, vel ficiior, vel humidior sit. aut qd̃ binis horū quibuscumq̃ sit affecta: Qui tueri actionem vult: hic tēperamentum earū custodiat oportet. Custodiet autē si id quod ad calidius est conuersum: refrigerabit. quod ad frigidius inclinatū est: calfaciet. Pari modo si quod ad ficius est alteratū: humectabit. & quod ad humentius est versum: siccabit. Rursus quoq̃ si siccabit pariter ac calfaciet: quod humidū est redditum, & frigidum. siccabit pariter et refrigerabit: quod humidius, simul & calidius euasit. et in reliquis duab⁹ cōiugationibus ad portionem. Semp̃ em̃ pro eo quod exuperat inducendum eousq̃ contrariū est: quoad particulam in symmetriam & naturalē habitū vindicaueris. Ac genere quidē omnis ægritudinis, quæ in similaribus consistit, iam dicta mihi medēdi est methodus. Cū em̃ octo earum sint differentiæ, veluti in libris de morborū differentia est traditum: octo nimirū erunt & medendi rationes. quarū vna quo

Qui idē cū Hippocrate de elemētis, fēserūt.

Ingenuitas galeni in libri de elemētis inscriptione.

Gnālis curatio morbi in similibus.

Specialē cu
rationē ex
duob⁹ gñe
cōstare.
Vnde medi
camēta pe
tenda.
Vñ victus.
Ars medi
ca q̄ micra
technē.

Quēadmo
dū imbecil
lū vētrē, p̄
ceptores
galeni cura
rūt.

Epithema
ta.

medentis consilia diriguntur curationis meta est, ipsius similis corporis alteratio. Quandoquidē etiam morbus ipse ex intemperie, et naturalis temperamēti alteratione est ortus. At quæ membratim medicatio agitur, ex his duobus conficitur. Nempe materiæ copia, & huius congruo vsu. Ac medicamentorū qdē copiam tū ex libro de simplicium medicamentorū viribus: tum ex eo qui de eorū compositione præcipit methodo, haurias licebit. Eorū q̄ ad vict⁹ rationē ptinet, hic sumes. sed & quēadmodū cuiusq̄ morbi itēperiem agnoscere licebit, ex trib⁹ opib⁹ intelliges. pri⁹ eo qd̄ de tēpamētis. scd⁹ eo qd̄ de ptib⁹ afflictis. deinde eo quod ars medica inscribitur. Nō est igitur ad ea quæ nunc ordimur, ijs qui prudentes natura sunt, ac cogitationem in primis exercitarūt, multis præterea opus. Cui neutrū horū adest: huic certe ad præsentem disputationē non parua re est opus. Quod si in prauæ doctrinæ secta præterea sit altus: hic geminū tēpus requirit. alterū in quo prauas opiniones dediscat: alterū in quo meliorib⁹ se exerceat. Sane te scimus et ex ijs quæ in vniuersum dicta sunt, particularia per te inuenire posse: et alioqui multos id genus morbos a nobis pcuratos vidisse. sic, vt vtraq̄ ratione particulariū tractationē minus requiras. Sed quoniam (vt Plato ait) nō possunt quæ scripta sunt non e manibus excidere, quo si quādo liber in alterius non exercitatae rationis manus deuenierit: facilius hūc doceat: adiici particulariū quæpiam oportet. ex quib⁹ etiam protinus clare, id quod proxime dixi intelliget, fieri posse vt per teipm particularia inuenias. Siquidem ipse ea per meipm omnia inuestigauī. ratione ipsa viā monstrāte. Quando si præceptores secutus fuisset: ipse quoq̄ ventriculo imbecillis suasissem, vt cibis astringentibus, & subamaris vteretur. vino quoq̄ similiter austero. præterea apsinthio. & quod ex mali cotonei conficitur succo. alijsq̄ eiusmodi, quæ deuorantur medicamentis. At vero quod ad ea pertinet quæ extrinsecus applicantur, primū perfundi vētriculū ex apsinthio, et oleo crudo iussissem. Mox haplū lane, tum ex ijsdem ipis: tum vero ex vnguētis, melino & mastichino, & nardino imponi. ab ijs ceratum ex ijsdē compositum. post alia pharmaca. vtiq̄ ceratis valentiora. quæ a medicis vocātur epithemata. Ea tum ex dictis vnguētis: tum ex ijs quæ similem vim optinent medicamentis cōponunt. In quibus est aromatū quoq̄ multitudo nō parua. Spica nardi. & amomū. & calamus aromaticus. & iris. & ladanum. & malobathri foliū. & styrax. & bdelliū. & opobalsamū. & xilobalsamū. reliquosq̄ aromatū catalogus. Quod si horū nihil proficisset: cōmune omniū remediū, quibus imbecillitas nocet, in fine adhibuissem. nempe rubrificationem, (phœnigmon græce vocant) quæ

vel p thapsiam, vel sinapi, vel tale aliqd excitatur. phœnigmon græce vocant. deinde ad vsum aquarū calidarū ablegassem. Quippe vlt Phœnig-
 tra hæc empiricus nihil nouit, veluti cōmentarij eorum docēt. Quin mos, qd.
 tus vero ijs qui de cruditate, aut inappetētia q̄rerentur. primū quidē Quinti, cu
 exercitari suadebat. tum esse quæ & concoctu q̄ facillima essent: & nō ratio.
 multa. quibus hæc non cōtulissent cogebatur ipse quoq; ad empirico
 rū dogmata cōfugere. Nam qs nescit quēadmodum calidum, frigidū,
 humidum, & siccum mordere sit solitus. balneatorū esse nomina dicti
 tās. Sine quibus tamen methodo curare partiū imbecillitatē omnino
 non est. Quare p hos nihil obstitit quo minus ipse quoq; eadem in-
 stitissē via in eiusmodi affectibus sanandis. Verum ratio me docuit Galeni, cu
 octo imbecilli ventriculi curationes. Vidisti igitur & tu quosdā vno ratio.
 die, vel potius hora, frigida potione leuatos. quorū alijs non aquam Ad calidū
 modo dedi fontanā recentē: sed etiam quæ niue esset refrigerata. velu ventrem.
 ti romæ præparare solent. calfaciens scilicet prius, quā ipi biscoctā Frigidæ p
 appellant. cibos præterea ad eūdem modum refrigeratos identidem paratio.
 me illis pmittere vidisti. in quibus est & quā melcam vocant. Vnus Melca.
 is quoq; romæ laudatorū ciborum veluti etiam aphrogala. sed & fri Aphroga-
 gidæ facultatis fructus. similiter refrigerans. ijsdem dedi & ptissanā la.
 probe coctam pari ratione refrigeratam: aliaq; id genus sexcenta. in
 quibus vnā rem mihi proposui. ipam scilicet refrigerationem. Ve
 tui autē apsinthiū et quicquid astringeret contingere. veluti alios rur
 sus a refrigerantibus abstinui. Calfecī autem omni ratione. vinū ve
 tus ex eorū genere, quæ valde calfaciunt exhibens. cuius maxime ge
 neris sunt phalernum, & surrentinum. tum nutrimentum quod cal Phalernū
 faciendi vim haberet cum largo pipere. In non nullis omne consiliū et surrentinū
 curationis ad ficcandū direxi. dabamq; ijs tum cibos qui natura es maxime ca
 sent sicci, ac probe cocti: tum prorsus exiguā potionē. Iniunxi autem lefacere.
 & astringentiū omniū vsum. quē vnū qui illis citra rationem medēs Ad humidā
 tur norunt. Aliū vero non pridem, qui iam adeo ficcatus fuerat: vt sic intēperiē.
 millimū habitum præferret ijs, qui marasmo. i. senili ariditate mace Ad hiccā vē
 scunt: sanauī. cōtrarijs omnino exhibitis ijs quæ egregij isti medici tris itēpiē.
 suaserant. Quippe non ex alia occasione eo periculi venerat, cū in Marasm?
 ter initia exiguam intemperie ex siccitate quæ madefieri postulabat De male cu
 habuisset: q̄ quod ij qui eum curandū susceperunt, tum apsinthio po
 tantes, tum amacos, asparagos, & bulbos edēdos dantes, Itēq; mala
 cotonea, & cestiana, & punica, post quoq; vbi venter nihil contine
 bat: etiam rois succum bibere cogentes, tum quæ paulo supra dixi ex
 trinsecus imponentes. paulo minus omnis madoris expertem reddi
 derunt. hunc nos sanauimus omni ratione humectātes. ipi q; materiā

inuenientes ex ea methodo quæ in opere de medicamentis est tradita.
 Galenū dī Nam sicuti in libro de demonstratiua secta dixi, numerosis medicorū
 fidijs medi inter se dissidijs vndiq; confusus: vbi me ad iudicandū de his conuer
 corū confu ti: intellexi prius in demonstratiua methodo exercitandum me esse.
 sum: ad de Quod cum multis deinceps annis fecissem: singula ipi dogmata sub
 monstrati ieci, atq; prout inuentorū indicatio me ducebat: ita curatiōes institui.
 uā se metho Verum quoniā id nō omnes saltem possunt. expediet ipis scribi per
 dū cōtulif octo curandi indicationes particularis materiæ comparandæ medita
 se. tionem a ventriculo rursus sumpto initio. quoniam huius primū mē
 Imbecilli tionem modo fecimus. Ac facillime quidem ad curandū alterationes
 tatū vētris sunt, quæ ex calido & frigido cōsistūt. ppter ea quod maxime actiuis
 curationū. qualitatibus corriguntur. Aegrius curant, quæ in humido siccoq; ha
 Collatio. bentur. quod imbecillis, & (vt sic dicam) magis materialibus qualita
 tibus eorū curatio perficitur. potissimūq; cum humectandū esse requi
 ritur. Ac tempus quidem caloris frigorisq; reparandi, par quodam
 modo est. Securitas tamen impar. Nisi enim cūcta, quæ ei quod cura
 tur circūdata sunt corpora, valida plane sint: met⁹ est, ne ab ijs quæ
 refrigerent, noxam cōtrahant non leuem. In reliquis duabus qualita
 tibus securitas similis est. Tempus curationis in sicca intēperie mul
 to ampli⁹. Quippe quod senium in sanis est: id sicca intēperies est in
 Siccitatem aegris. Itaq; etiā insanabilis est. si prorsus sit cōsummata. Est autē pror
 prorsus cō sus cōsummata, vbi solida similariū partiū substantia reddita est sic
 sumatā infā cior. Nam est et altera siccitas. vtiq; cum ea quorū substantia ex humo
 nabilē eē. et re concreto constat, sicut caro, & adeps: sunt liquata. Etiam tertia cū
 quæ ea sit. ppria humiditas vnde partes nutriuntur omnino est absumpta. Cō
 Quadrua tinetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidā per eas spar
 plex ficci sus. de qua dictū aliubi sæpe est. Hanc igitur inserere particulis sine
 tas, nutrimento non est. ideoq; difficillima est omniū eiusmodi affectuū cu
 ratio. Diuersa ab ijs siccitas est, quæ in pprijs cuiusq; particulæ exis
 lib⁹ arterijs venisq; consistit. Prouenit & hæc ex sanguinis penuria.
 Austerorū Omnibus itaq; his siccitatibus maxime cōtrarius est austeroꝝ vsus,
 vsū Oib⁹ siue ea tibi sint: siue potiones. siue etiam medicamenta. Quippe quæ
 siccitatibus si quid in his superest naturalis humoris: id absumunt. partim ebibē
 aduersū eē. tia, partim in sinū vētris per exiguos meatus exprimētia, partim ad
 Curatio sic continentes partes trudētia. Curabis igitur ipsas, si meatus qui con
 cati ab au tracti sint, dilataueris. ac quod in vicinas particulas est compulsū,
 steris. reuellas. præterea singulas similariū partiū propria humiditate hū
 Exemplū. mectatis nutrimenti ope, repleas. veluti nos quē memorauimus a me
 dicis ficcatum curauimus. Is in ea contrarietate quæ in frigido & ca
 lido consistit, nullam euidenter vincētem habebat intemperiem. nec

in vniuerso corpore: nec in ventriculo. ficcus tamē et gracilis admodum, est redditus. propterea quod venter ei⁹ ex ficca intēperie imbecillus, male concoxerat. Huic nāq; omne curationis cōsiliū huc tēdebat. vt humectaretur tum ventriculus ipse: tum reliquum omne corpus. Quibus autem singillatim agendis, quibusq; maxime materijs sim vsus, vt voti compos essem: non sit ab re dicere. Domū ei parauī maxime balneo vicinam. quales multas esse in diuitum domibus, nō ignoras. Ab hac statim in balneum super linteis mane intuli. Vtiq; ne si ipse se moueret tum ficcicaretur: tum anteq̃ commodū esset, langueret. Horum em̃ alterum contrariū affectui est: alterum moram in balneo minuit. Lōgissime nanq; in aqua versari hominē expedit. ideoq; etiā natationes vtiliores sunt: q̃ parui aluei. quos pyelus græce vocant. atq; ex ipis natationibus potissimū quæ propinque sunt foras egresui. quo scilicet illi ab aqua foras non longa sit via. Nam aerem balnei in ijs qui ita sunt affecti, haud quāq; desyderamus. Esto autē aqua ad vnguē temperata. Cum quæ frigidior est: latenter frigus corpori infirmo insinuet. Calidior autem cogat constringatq; tenues meatus: ac dēset. At nos eos cū coacti sūt, remitti, laxari, ac dilatari postulamus. quod temperatæ aquæ qualitas præstat. vtpote quæ iucundissima cum sit: naturam ad explicādā se atq; ad dulcedinem quā pstat quoquo versus remittendā prouocat. cōtraria videlicet ratione his, quæ sunt iniucūda. ab ijs em̃ recedit, fugitq; ad profundum. Quo minus mirum est ex offendentiū contactu stipari, constringi, ac durari corpora. tenuesq; eorū meatus cogi, ac densari. contraq; his scilicet quæ iucunda sunt, succedere cōtraria. vtiq; fundi, ac molliri corpora, dilatariq; meat⁹. Ab eiusmodi lauacro statim asininū exhibui lac. sed inducta in ipam qua iacebat, domū asina. Quippe sic mihi psuaferam maxime quidem celeriter hominē sanandum, si fieri posset, vt ipse asinam sugeret: sin id grauaretur expedire, vt q̃minimo tēpore in aere lac moraretur. propterea quod celerrime mutari sit aptum. Vtiq; genitalis seminis ritu quod nec ipm aliquādiu extra ppria vasa, si modo suas vires seruabit morari patiē. sed vel in ipius maris partibus contineri: vel ipius fœminæ partibus situm esse postulat. Et sane vtilissimū lac est, cū ex ipis mamillis qs hauserit. veluti Euryphon, et Herodotus, & Prodicus censent. qui tantum in eo ad corpora refici enda fiduciam habuerunt: vt etiā qui pthoe tabescerent, ex ipa mulie ris papilla lac sugere iuberent. Verū cū hoc plerisq; non placeat: melius est calens adhuc ex mamillis, id in ægri ventriculum q̃ocissime lac sugedū transferre. Ac optimū quidem, vtpote cognatū muliebre lac est. Sed cēlebāt. quoniam id exhiberi sibi ceu pueris pleriq; recusant: vtiq; ceu asinis Dieteriū.

IV. METHO. MEDEN. GALENI.

Cur asini nū lac, his cōmodū. asininum ipsis dari conueniet. Id em̄ reliquis omnibus ad propositū affectum est utilius. Quippe cum tenuissimū sit, & minime coagula-
tur, & quoquo versus ocissime in corpus digeritur. Eget autem horū
vtriusq; cui ventriculus laborat. utiq; ne glaciatur, cōmunis cōmodi
gratia. omnibus em̄ id est incōmodū. Vt quoquo versus digerāt: pro-
pterea quod & celeriter nutrirī est opus: & quod viā per quas alimē-
tum transit iam cōniuent. Igitur tum lac ipm per se est his dandū: tum
etiam mellis tepidi pauxillulum immiscendū. Maxima vero habēda
cura est in eiusmodi affectib⁹ de vtriusq; bonitate. Quod igitur mel
Optimi colore flauo est, & odore suauī, tum purum, adeo vt totū pelluceat,
mellis, ac gustanti acutum iucūdiffimūq; præterea tam sibi coherens: vt si di-
notæ. gito attollat: continuū sibi nec intercisum ad humū defluat: id omniū
Vitiosi mel est optimū. Si vero abrumpitur, nec demissum ad terram vsq; conti-
lis, notæ. nuitatem seruat: id aut crassius iusto est, aut tenuius. aut partium dis-
similium grāci anomæomeres vocant. Deprehendas autem id, si di-
ligentius inspicias aut crassitudines: aut humiditates habere innatan-
tes, quę nec inter se sint similes nec etiā toti. Cerosum itaq; magis mel
est quod et crassius est: & cui tales quæpiā crassitudines innatant. Ex-
crementosum vero ac perfici concoquiq; difficilius, tum quod totū
humidum est: tum in quo multæ in partibus sparsæ apparent humo-
ris guttæ. Porro in quo vel ceræ qualitas aliqua: vel propolis, vel id
genus alia gustu deprehenditur, adeo non est optimū: vt etiam malū
sit. Quippe nullā penitus alterius cuiusq; rei eminentem in se conti-
nere qualitātē debet. Quo circa quod thymū plane redolet: nō pro-
bo. Est em̄ id parum consummatū. nec plane quodāmodo mel. Quāq;
non ignoro a quibusdam id laudari, eoq; fieri vt non nulli vendito-
res incisa thyma post illi iniiciant, quo id redoleat, videaturq; opti-
mū. Ipse tamen quod tam improbe thymū olet: nō laudo. multoq; mi-
nus si cui iniectū thymū sit. Quod autem confusam quādam qualita-
tem odore gustuue præfert: id non vitupero. Ad eundem modum &
Optimi la- lac nullam externā qualitātē odore gustuue præ se ferat. sed esto q̄dul-
tis, notæ. cissimū. & sibiip̄i continuū. & prout lacti conuenit, splendens. Super
omnia quoad eius fieri potest, similes habeto partes. Nāq; hanc dotē
veluti mel optimū, ad perfectionem non recipit. Quo vero tale lac
Asinæ ppa- fiat et idoneis nutrimentis alendum animal est: & exercitationibus
ratio. mediocribus admouendum: & pullus si quē lactat auferendus. Quod
autem ætatis quoq; maxime florentis esse debeat: id neminem latet.
Curandū item vt q̄optime concoquat. contemptis videlicet ijs, qui
si asinorū quoq; victus rationi consolemus ridebunt. Si em̄ qui veneti
& prassini studio tenētur, equorū stercola, quo intelligāt quēadmodū

Hor ip̄s h: 5° 5.

alimenta concoxerint odorant, tanq̃ ex eo omnē eorū bonā habitudi-
 nē cognituri: multo p̃fecto magis nostrū fuerit p̃ hoīs salute nihil ta-
 le nō p̃spicere. atq; herbas animali. q̃ nō admodū sint humidæ. fœnū
 q̃ & ordeū quod sit mediocri obijcere: sed nec illa omittē: vt afinæ
 corpus refrigerem⁹ & fricem⁹ & detergam⁹, & mūdē. Porro si hu-
 midiora, & olētiora, & flat⁹ plena excreuerit: planū p̃fecto est nō cō-
 coxisse p̃be. Quare aut detrahendū aliqd de alimēto est: aut exercita-
 tioni aliqd adijciendū. aut q̃litates imutādæ. aut refrigeratiōis frictio-
 nisq; cura variāda. Sin duriora reddat aīalis aluus: ad cōtraria est in-
 spiciendū. atq; illoꝝ aliqd imutādum. Nā si ip̃e oīa q̃ cōsyderāda circa
 aīal sūt cui⁹ lacte vsuri sum⁹ deinceps p̃sequar: totā tuēdæ sanitatis ar-
 tem cōmemorē, quā legerit necesse est, quisq; idoneum lac p̃parabit.
 Nūc vero dici op⁹ nō est. cū alibi de ea traditū sit absolutissime. Sed **Redit ad**
 ad p̃positū reuertor. Ac mihi iā rursus memoria repetes hominē q̃ & **curationē.**
 lauatus est: & lac sumpsit. Hunc itaq; ad secūdā vsq; lauationē q̃scere
 p̃mittē: tum modice fricabimus, et pinguius. vtiq; si lac quod sum-
 p̃sit iam ad vnguē cōfecit. id quod tū ex ructu: tum vētris mole licebit **Cōcocti iā**
 cōijcere. Modicū vero t̃p̃is inter primā & secūdā lauationē interual- **cibi, notæ.**
 lum erit: si quatuor aut quinq; equinodialiū horarū spatiū inter sit. sci-
 licet si tertio adhuc lauare paras. Sin aliter plurium. Sane tertio laua-
 bis, si multis lauationibus fuit assuetus. Hi nāq; et delectant: & iuuā-
 tur si sæpe lauent. **Q**uinetiā post quāq; lauationē hominē vngemus,
 priusq; se vestiāt. Quippe cōducit ad renutritionē id quoq; sicut et fri-
 ctio. Reddita vero de hoꝝ oīm facultate ratio est, in libris qui de sa-
 nitate tuenda sunt scripti. nō tamē inutile fuerit nūc quoq; summam
 ea repetisse. Nam siue cuilibet parti corporis temperatam infundas
 calidā aquā: siue frices, siue laues, siue aliter quomodocūq; calfacias: **Ex calefa-**
 idē fieri cernes, quod Hippocrates de ijs dixit, quibus aqua calida **ctione q̃ fie-**
 desup infundit. Nam primū attollitur. mox gracile efficitur. Ideoq; **ri cernant.**
 vbi carne implere quodlibet corpus studemus, id eatenus calfaciendū **Vbi imple-**
 nobis est: dum intumescat. Vbi vero digerere & vacuare cupim⁹, ea- **re & vbi di-**
 tenus continuandum est: dum quod intumuit, subsidat. Sane qui ei⁹ **gerere, qua-**
 modi operibus p̃æficatur, sollicite attētus esse debet. potissimūq; **tenus cale-**
 vbi carne implere studetur. Nā digerēdi certe tēpus adeo late patet: **faciendū sit.**
 vt etiam si velis, nō aberres. At carne implēdi plane preceptum est oc-
 casio. Siquidē cū primū intumuerit: tum est desistendū. At intumescere
 hoc singulis corporibus suū est. Nō em̃ fieri potest, vt q̃ nunc nobis
 p̃posit⁹ gracilis est: ita intumescat: vt illi q̃ sani sūt. Imo postq̃ leuiter
 intumuit: p̃tin⁹ digerit. Itaq; attēdendū diligēter est, ne clā te elabāt
 p̃positus t̃p̃is articulus. Siue igitur hominē qui extrema gracilitate
 M.j.

METHO. ME DEN. GALENI

Cur vngen
dum.

est pfrices, sufficiat tibi sol^o rubor: siue laues, satis esto mediocris calor. Si qd vltra pergas: resolues hoïem, magis q̄ nutries. Vngedū vero post lauationē oleo est. ne videlicet plus iusto digeraſ. sed obstruas ant̄ exigua spiramēta. Idē ptin^o et ficitatis remediū fuerit: & aduersus incōmodū, quod ab aere ambiēte cōtingit, veluti munimētū. Ac si quidē delectaſ lacte: post secūdā quoq̄ lauationē, id exhibebis. Sin aliter: ptissanā diligēter coctā, aut alicam ptissanæ ritu pparatā. Hic vbi rursus quieuerit: ad tertiā reducēdus lauationem est. aut illico ad cenā. Sit aut̄ pparatus illi panis purus. & qui curiose in furno sit coctus. & tum fermenti: tū salis quod satis est, habuerit. Opsoniū quoq̄ ex saxatilibus piscibus, aut ex albo iure asell^o. Præterea alæ testesq̄ gallinacei, qui lacte sit altus, idonei sunt. Quorū si copia nō est: alijs vtendū. Ad eūdē modū & pdicib^o: & passerculis qui mōtani sint, & mollis carnis, vescēdū. Vitanda aut̄ & quæ palustria sunt: & q̄ carne sunt dura. Et (vt paucis alimēti sūmā cōplectar) sit coctu facile, & nutriēs, minimeq̄ glutinosum, atq̄ excrementosum. Porro omniū (quos nouim^o) ciborū maxie nutriēs suilla caro est. Verū nō æq̄: ac p̄dicta

Caro suilla, maxime
nutrimēti.

Quod i sū cōcoctu facilis est. p̄terea glutinosum succū crassūq̄ generat. Alioquin mo nutriat nec alio eē habitu potest, qd̄ in sūmo sit nutriēs. Quippe adherere id id glutinosū debet, et firmiter adiūgi. nō aut̄ præ tenuitate diffluere. Nō tñ ad p̄ sū crassūq̄ positū affectū vti hac cōuenit. Si em̄ nutrimētū ipm, seipm cōcoq̄ret, succū omni ac in ptes digereret, præterea alēdis partib^o assimilaret, & quib^o alio no gignere mentō est opus adheresceret: pculdubio ijs quib^o plurimū nutrimentum requiritur, maxime nutriente cibo esset opus. Verum quoniam Cur suilla propositis non aliud est quod nutrimentū desyderat: aliud quod ipm cōficit, sed nō sit ex v^o quod nutriendum est, ipsum sibi & nutrimētū attrahit, & mutat, & cōsu. coquit, & adiungit, & adsimilat: ad duo nimirū nobis in opportuno cibo eligēdo spectādum esse dictat. vnū ipi^o cibi naturā: alterū vires suas proprias insitasq̄. Itaq̄ ex his illud patet: nec plane quod maxie Nec quod me nutriat optimū esse ijs corporibus quæ refici magis egēt, vtpote maxime nutrimentum requiritur, quibus concoquendi facilitas nō est: nec etiā quod facillimū cōcoctu triat, nec est. Cū scilicet ipm nequeat maxime esse nutriēs. Cū igit̄ hæ indicationes ex aduerso pugnēt: cōmittendū non est, vt dum alteri nimiū sis mū sit cōco intentus: alterius omnino obliuiscaris. sed vtriusq̄ memor quoad li- & tu ppositis cet, vtrūq̄ misceas. quod mihi pceptū vbiq̄ mēoria teneri velim. Iā cōuenire. vini tum qualitatem: tum quantitatem memoremus. vtpote quod maxie De vini q̄li mū ad talia vim habet. quādo vnum hoc vtēdum cēleo oībus, quibus rate & quā refici corpus est opus. modo non febricitent. Esto igitur vinū quod titate. exempli loco dicatur, quale est sabinū in italia. arsinū vero in asia. ac vt sūma quadā ac generatim comprehendā, quod aquosum quidē est.

De Vino.

LIBER SEPTIMVS. FO.XC.

cæterū leuiter astringit. Aquosū natura appello vinū quod tenue est. Aquosū vi
 et purū, & oligophorū vt Hippocrates græce nominauit. Est autem nū, quod.
 oligophoron quod si diluit: minimā sustinet aquæ mixtionē. Id est sa Oligopho
 ne ibecillissimū, & vt in vinis, aquosissimū. Nā quod plurimū aquæ ron quod.
 in mixtura sustinet: id tū vehemētissimū: tum validissimū est. Eiusmo
 di vinū Hippocrates oenode, hoc est vt verbi vim exprimā, vinosū
 nominat. Verū ab hoc cauendū est. qm̄ imbecillas vires feriat. At qđ
 aquosum natura est, cæterū austerū: id p̄comodū est. quod & ab aquæ
 imbecillitate recessit: & vini noxam nōdū habet. Ad hæc itaq; respici
 ens: tum ætatē ei⁹: tū tēperamētū inuenias. Quippe quod nouellū est:
 id tū aquosius: tum vero imbecilli⁹ quodāmodo est: qđ vt vino par sit.
 Adde etiā quod ægri⁹ cōcoquit, ac magis excrementosum est. Antiquus
 vero, vt vinosus est: ita vehementi⁹ est: qđ vt p̄positis sit ex vsu. Quo
 circa citius sexto anno nobile Sabinū idoneū non est. quod & diutis
 sime in stomacho, ac ventre innatet: & fluctuatiōes faciat. Nobile vo
 co, qđ austerū est. nō Sabinū modo: verū etiā Adrianū, & Albanū, et Nobile vi
 Arlynū, et Titacazēnū, oīaq; id gen⁹. Dictū nāq; fuisse de oīb⁹ vinis se num quod.
 orsum est. Ad has igit veluti metas respiciēs: etiā mixturā ei⁹ cū aqua
 tēperabis. Quæ etiā exactius cōiecturā de iā dictis facies: si vitiorū aq
 capita memoria tenueris. Porro pēdēt ea ex frigidityte ei⁹ oīa. Cui⁹ Aqua vitia
 culpa & in p̄cordijs diutissime morat: & fluctuatiōes excitat. & in fla
 tum mutat, & corrūpit. et ita ventriculi resoluit robur: sic vt deterius
 proinde concoquat. sed nec digerendo per corpus alimento, aliquid
 magnopere cōducit. At vero memoratorū vinorū virtutes cōphensis Dictorū vi
 iam aq vitijs aduersam quodāmodo naturā habent. Cū nec intrent p̄ norū virtu
 cordia, imo si inflata sint: subsidere faciāt: nec inibi morā trahāt. p̄pter tes aquæ vi
 caloris mediocritatē. Adde quod cū digestiōis vias aperiāt, & pari tijs eē con
 ter impellāt, ac nutrimētū sursum agāt: ad celeritatē deductiōis in cor trarias,
 pus cōducūt. Sunt p̄terea boni succi, & admiscēda cōcoquēdaq; ea q
 in vētriculo & venis sūt idonea. Iam vires quoq; organorū adaugēt,
 & expellendis excrementis viā faciūt. Eoq; fit vt etiā talia vina p̄ter cæ
 tera, vrinas moueāt. Quādo & ipa totū corpus celeriter trāseūt: & im
 petu cursus sui excrementa secum expellunt. Ac dictum quidem alibi
 diligentius est de vinorum facultate. æque ac ciborum. conuenitq;
 vt qui artem methodo tradi sibi studet, omnis materiæ vires pri
 us perdidicerit, nec expectet: vt eas in singulis affectibus audias.
 sed simul ac curationis tantum speciem norit: debitam victus ratio
 nem inuenire possit. Ego vero ijs consulens qui veritatis discendæ
 sunt auidi, eiusmodi doctrinā attingere saltem non grauabor. quo sci
 licet qui minus exercitata cogitatione sunt, exemplis a generalibus
 M.ij.

METHO. ME DEN. GALENI

ad particularia, veluti manu ducti descendant. Ergo quod reliquū est
 Potōis mē apponendum potionis is modus erit: vt nec in ventriculo innatet,
 fura. nec fluctuatiōis vllius sensum inuehat. Ciboꝝ vero, potissimū si fie-
 Ciboꝝ mē ri potest: vt ne grauent quidē ipsum. quod cum difficile sit vel fortas-
 fura. se eiusmodi quod vitari in imbecillo ventriculo omnino nequeat: p-
 ximū est, vt q̄citissime grauis esse definat. Ab hoc tēio inflatioq; præ-
 cordioꝝ vitādæ ijs sūt. Q d si tale q̄ppiā prio die inciderit, p magni-
 tudine symptōmatis ad portiōem: detrahēdū postridie de cibo est.
 sin recte oīa cedunt paululū adiiciendū. Ad eūdem modū & in tertio
 die. vel demere: vel adijcere, cōueniet. cum pcedente conferentibus.
 Atq; ita semp oīa pro renutriendi reficiendiq; ratione frictiōib⁹, ge-
 stationibus, inābulationibus prout corporis incrementū pcedit ad-
 ministrare. etiā reliqua oīa pro refectoria vocata ratione adiicienti-
 bus. Quæ sane genere a proposita ratione nō differt. sed in eo quod
 sub illa pinde totum corpus est affectum. sicuti sub hac ventriculus.
 Quēadmo- Accidit autem sic affici corpus in diuturnis potissimū morbis. vtiq;
 dū sicut de cum cōiūcta cuiusq; partis humiditas ex qua prima nutritur, p̄pemo
 ventre pro dum omnis exhausta iam est. Nam vt solidarū ipsarum siccitas corri-
 positū est, gatur: id fieri omnino non potest. sicuti nec senium. veluti in libro de
 sic corp⁹ to Marasmo docuimus. Hanc vero humiditatē etiam si omnino sit absū-
 tū afficiat. pta: regigni modo dicta victus ratione licet. Atq; in alijs refectiōib⁹
 ventriculus egregie præ cætera non afficit. in proposito affectu, mor-
 bus ipi⁹ est ventriculi. Tēpore vero totū corpus vtpote parū probe
 nutritū macescit. Quo rationabili⁹ est exq̄sitiore hos vict⁹ rōnē req̄-
 rere. ppter cōcoctiōis ibecillitatē. Cæteræ cū meliores sūt effecti: tras-
 ferēdi sensim sūt ad renutritoriā refectoriāq; vocatā vict⁹ rōnē anale-
 Renutrito pticen græci vocāt. Id fiet si plurib⁹ et frictiōibus, & gestatiōib⁹:
 ria refecto- q̄ ante vtemur. Mutanda vero interea est, & ciboꝝ tum qualitas: tum
 riaq; victus q̄ ante vtemur. Mutanda vero interea est, & ciboꝝ tum qualitas: tum
 rō, quā ana quantitas. sic vt tum plures: tum valētiores: q̄ prius exhibeant. Ac tpe
 lepticen vo pcedēte, cū ad sanitatis statū prope ventū iam est: seponēda sunt ptis-
 cāt. sana, et lac. præterea sorbitio ex alica. ac ad cōsuetos cibos veniēdū.
 post etiā pisces detrahendi. nisi si in cōsuetudine fuerūt. ac volatilib⁹
 cibādum. Tum suillas carnes eē a pedib⁹ in ptissana elixis, incipiēt.
 Post vero etiā imū crus recte sumāt. ab hoc etiā reliquas partes. pri-
 mum quidem iuuenis porcelli. qui si hiems sit: etiā pridie iuguletur.
 Hesternū Nam hesternū: q̄ recens necatū facili⁹ cōcoquitur. Aestate sat fuerit si
 facilius cō- mane immolat⁹ porcellus sit. ac circa solis occasum comedat. Quip-
 coquit q̄ re pe quod in superioribus suafimus, tum valentius alimētū vesperi exhi-
 center iugu bēdū cēsui⁹: id sēp obseruare studebim⁹. vtiq; nō leue pcepturis cō-
 latum. modū ijs q̄ ita cibabunt. qd sane diligētius inspiciēs: agnosces. Sati⁹

Smilla pedes, i phsana
 elixi.

LIBER SEPTIMVS. FO.XCI.

enim est a principio rem cœpisse. quoniam qui ita se habent plurimo nutrimento indigēt, nequeūt autē vel quod mediocre est concoquere: paulatim hos & sapi⁹ cibare oportet. Atq; idcirco fieri nō potest: vt semel eos cibasse sit satis. sed nec bis, quoad scilicet sūt gracillissimi. Atq; hac de cā ipe ter eos cibare sum solit⁹. Verū qn iā manifeste meliores facti apparēt: etiā bis nutriuissē sit satis. Ergo tāta exhiberi pri mā cibationē est rōnabile: quāta, priusq; secūda sumat, tota prorsus erit cōcocta. Id cōtingere valētiori alimēto nō potest. Quare prio loco leue sumēdū his est. quo videlicet et cōcoquat celerrime: & excre mētū ei⁹ discēdat. & vacu⁹ purusq; vētricus secūdū excipiat. At qm nō solū quies, & somn⁹: sed etiā lōgius tps hui⁹ naturalē administra tionē excipit: rōnabile ē: vt valētiores ciborū hoc maxie tpe offerāt. Itaq; etiā athletæ oēs, sic faciūt. Qui eū vsū nō solū aliq; rōne iuene rūt: sed etiā lōga expiētia cōprobarūt. Sed em̄ & qd illi faciūt: nihil mali sit: si ij q cōualentiū victu vtunt⁹: etiā faciāt. vt illico post cenā nō bibāt: videlicet añq; cib⁹ cōcoquat. Siquidē inatāt cibi si bibāt, ita vt eos vētrici corpus, ppter interpositū humorē, nō contingat. Verū si sitibūdi fuerint: phibere eos in totū vt graue est: ita nec expediēs. sed tantillū indulgēdū, quod & desyderiū solet: & sitim leuet. Postea vero q nutrimentū cōco xerint: abūde bibere sūt finēdi. Quippe celerrime si ita faciāt p corp⁹: digerit. Mane vero post somnū cū deiecerit, & paulū inambulauerint: modice sunt fricādi. Est aut modica his fric tio, que eaten⁹ administratur: dum corpus incaleat. Mox gestationi bus vtendū. dein rursus tum lauandi sūt: tum fricandi. idq; intra meri diem. aut plane circa ipsum meridiem. quo videlicet inde ad vespērā abunde spatiū interueniat. Quod autem & de domibus in quib⁹ con ualescens nutrit habenda in primis cura sit, potissimū ne frigidiores calidioresve iusto sint: superuacuū dicere arbitror. Pari modo & de alijs eius generis, quæ inuenire sibi quisq; sine nostra opera potest. Doctus videlicet non solum ex ijs quæ hic: sed etiam que in opere de sanitate tuenda sunt dicta. Est nāq; conualescētū victus ratio, media qdā inter eam quæ sanorum propria est, & quæ ægrotantium. Quare re difficile nō est ex ijs quæ de vtraq; sunt prodita: vt per seipm quis mediam inueniat. Nam sicut nec aliarū rerū: ita nec victus vna oib⁹ spēs i cōsuetudie est. Cū alijs semel eē, alijs bis, & alijs citi⁹, alijs ad vespērā icœpisse cibū, moris sit. Iā cib⁹ ipe alijs piscis plurimū ē. aut deniq; aliqd ex mari. alijs olera magis, aut deniq; hortētia. alijs po ma. alijs legumia. alijs nuces. alijs aliqd qppia. alijs q drupedū carnes atq; harū alijs alia. alijs auuū. idq; alijs alia. Quæ etiam caseo et lacte vtunt nōnulli, plus q ceteris cibis. generaliter qdē caprarū vel bou. vsu.

Cur valen
tius alimē
tū vespēri
fit exhiben
dum.

*Prin Hypo. p. 4.
de hoc virtus. Hanc
p. 10. p. 11. Verū
Amenia. Jm. feli
3. p. 1. et Continuo
d. 121.*

Non esse
post cenā il
lico biben
dum.

Conualescē
tiū vict⁹ rō
eius q sano
rū & eius q
ægrotorū me
dia.
Variā vict⁹
rōne veteri
bus fuisse i

M.ij.

Sunt tñ qui & aliorū aīaliū. Bibūt quoq; alij calidū, alij frigidū. & vinū vel liberaliter; vel parcius. vel omnino nullū. vel hoc genus. vel illud. Ad ea igitur reducendus quisq; est, quibus insuevit. Scriptum autem diligentius de consuetudine seorsum est. Nūc illud dixisse abūde q̄ qb^o assueuit. fit, nō modo in cōualescentiū vītus ratiōe; sed etiā in morbis magnā partem ad totius vītus medicamentorūq; inuentionē ex cōsuetudine sumi. Ratio em̄ totū gen^o indicare potest. Materia cū ex alijs quæ re nē ad medicamentorūq; vītum inspiciendæ sunt proprietates. Noui em̄ quosdam, qui si quod vigilantium opus nocte obire fuissent coacti; dormire præterea non ponē magnā tuerint. Talibus igitur vt noctu bibant, consulendū non est, ne vide vim hñe. licet ea occasione vigilare coacti; maximam inde noxam sentiāt. Sic Naturæ p̄ cat nāq; totum corporis habitū vigilia. Eoq; infestissima est ijs, qui prietates i ex siccitate laborant. Sunt & q̄ si ptissanā gustent; protin^o nauſient. spiciendæ. Eadē in quibusdam facile accessit. Esse vero aliquos q̄ facile carnē bulā cōcoquāt; iā vnū ex publice iactatis est. præterea alios esse q̄ ad Diuerſe na bulā cōcoquāt; iā vnū ex publice iactatis est. præterea alios esse q̄ ad turæ p̄pri alios cibos potulq; recte se, aut nō recte habeāt. Nō solum aut ex his etates. materiæ q̄ ad vītū ptinet copia suggerit; sed etiā ex regiōe et tēpore. Scripta q̄ iam hæc sunt a multis, q̄ me p̄cesserūt. quo min^o ip̄e istis infisto. qui ideo tātū ea cōmemoro, ne quid videlicet sit omissum, quod vero ab oīb^o iunioribus medicis est omissum; id persequor. Nempe quēadmodū affect^o corporis methodo curent. eā methodū veteres (vt ante dixi) p̄be inchoarūt. nemo tamen eorū ipsam absoluit. Verū rursus ad p̄positū redeūdum. Siccæ intēperies vbi solida ip̄a corpora cōtigerunt, si quidē in vna quapiam parte consistant, veluti nunc in vētriculo p̄positum est; nūq̄ ad perfectionē sanabunt. nec in eum statum qui ante morbū fuit, reuertent. Sed quod dici in consuetudine vulgo solet re scilicet ipsa edocto; id talib^o maxime intēperātijs accidit, morbū vētriculū afflixisse, & in reliquā vitā ibecillū reddidisse. Quippe senū hi vētriculū optinēt, priusq̄ cōsenuerint. Quo fit, vt facile ex leuibus lēdant causis. pinde ac senes, nec p̄be cōcoq̄re possint. Quo euenit, vt etiā totum his corpus deterius se habeat. Ad eūdē modum Collatio et si alia quauis afficiant parte. Quod si ip̄o etiam corde sint affecti; siccitatū in celeriter areſcūt. vocatq; ariditatē siue marasmū eiusmodi, Philipp^o varijs p̄ti ex morbo senū. Is igit marasm^o breui mortē affert. Proxie huic q̄ ab bus. iocinore est icēpt^o. Mox q̄ a vētriculo. Qui ab alijs p̄ticulis ortum Philippus habet, tātō sane tardius; quāto q̄libet harū minoris est p̄stantiæ; q̄ illæ Si vero leuiter cordis corpus siccātū fit; senescūt quidē celeriter. cæte rū plures annos trahūt; q̄ qui vehemēter sunt læsi. Ad eūdē modum in iocinore, & vētriculo ceu dictum est. ac in reliquis omnibus

ad portionem. Cæterū victus ratio eadem genere est, tum in hac ficci Curatio ge-
tate: tum in illa quæ solam eam humiditatem absumit. quæ solidas nu neralis qtu-
trit. Præterea etiam in tertia quam supra memorauimus siccitate. Fa or siccitatū
cillima vero omnium sanatu quarta est. in qua venæ succo sūt inanitæ.

Imo hic affectus vt frigiditas potius habitus curatur: q̄ vt siccitas. vel Quarta fici-
vt tutius loquar frigiditatis respectus. in hac siccitate exuperat picu citas vt fri-
lumq; in ea vertitur. Siccitas secundū locum optinet. habetq; proinde gidityas po-
sanationem tum exproptam: tum celerem. Siquidem si biduo quis vi tius curat q̄
ctus rationem his caute exhibeat, modice calefaciens, & tuto nutriēs: vt siccitas.

statim in tertio pleniorē victum citra noxā admittunt. multoq; id ma-

gis in quarto & quinto. Atq; hoc sane erat quod Hippocrates præce Hippo.

pit. Quæ longo spatio extenuata corpora sunt: ea legniter reficere oportet. quæ breui, breuius. Scire aut licet solidorū corporū siccitati-

bus si pdurēt: succedere necessario frigiditatē. Quippe pmanere fic Permanere
citas p se nō mutata oppositiōe q̄ ex calido et frigido consistit: nō po siccitatē nō
test. Celeriter em̄ ex nutriendi defectu refrigerant ptes. ppter ea scili mutata cali-
cet quod ex calido succo sanguis nutriūt. Sed qd̄ inter iitia dictū est. ditate v̄l fri-
nūc siccitatis curationē executi sum⁹. & q̄ ab initio est cōtracta: et quā gidityate nō
nulla diutissime secuta est notabilis frigiditas. Ergo pximū fuerit fri posse.

gidityatē illi copulare, quæ euidētes qd̄ habeat notas, cæterū magna Siccitatis
nō fit. Est itaq; curationis cōsiliū nō simplex. vt prius. cū nō modo ti cū frigidi-
bi vt humectes dāda sit opa: sed etiā vt calefacias. Quare intendendū tate nō ma-
acriter est ad pfidiorū materiē, necubi imprudētes ijs q̄ humectāt, ea gna, cura-
quæ nimium calefaciāt adiungam⁹. Quippe his vehemēter ficcādi vis tio.

subest. Iam vero quāritas noxæ in vtraq; intēperie ad materiæ inuen-
tionem potest viā ostēdere. Verbi grā maximæ qd̄ siccitatis sanatio-
nem modo pscriptimus. Modice vero adeo scrupulosa vict⁹ ratione
nō indigēt. Quādoq; nec vires ipis funditus sunt collapsæ. Etenim
nulla alia de causa difficilis reddit̄ validæ siccitatis in corpe cōmo-

da curatio: q̄ quod vbi refici corpus postulat: nec cib⁹ se ipso coalesce Cur galen⁹
re cū eo potest, sed ei⁹ quod nutrit̄ operā qua pparet̄ requirit: ipm̄ est difficillime
imbecillū. Ergo cū id modice ficcū fuerit, ppter ea quod vires nō pe siccitatis cu-
nitus cōciderūt: vberi⁹ cibare licet. nec metus est vll⁹, ne a modo ab rationē de-
erres. Quo magis ipsi de difficillima itēperie differere istituim⁹. ac scribingā su-
in ea veluti exēplo studiosos exercuim⁹. Hinc nāq; orsi ipimet ad me scepit.

diocres siccitates corrigēdas idoneā materiā iueniēt. Proponatur Siccitatis
autem & nūc siccitas quidem similis priori. copuleturq; ei frigiditas. supi⁹ posi-
Ergo calefacientis materiæ admiscendū iam dictis tantū erit: quātum tæ cū frigi-
particula ad frigus inclinauit. Proponam⁹ igit̄ eā primū modice re- ditate cura-
frigeratam. Ergo ijs quæ paulo ante retulimus in lactis quidem vsu tio.

METHO. MEDEN. GALENI

mel vberius adijcietur. Vinū vero quod quidē ad gen^o spectat idem. cæterū quod minus aquosum: q̄ prius, & pluriū annoꝝ sit, dabimus. Oēm cibū Quinetiā esculenta oīa calidiora exhibebimus. idq̄ nō naturalibus calidū exhi modo iporū tēperamentis: verū etiā recētib^o ex igni qualitātib^o. Nar bendū. dino p̄terea vnguento vngendus assidue venter est. sic vt nunq̄ remaneat siccus. Sin id vnguentum non adsit: mastichinū satiffecerit. sed et vngendū. opobalsamo eum perungas. tum ipo per se: tum vero cū iā dictis mixto. Quod si corpori ea magis adherere studebis: etiā ceræ aliqd ad miscebis. Si vero etiam aer ambiens sit frigidus: lanā ex his imbutā ipones. Quinetiā chia, mastiche in opobalsamo, aut nardino vnguēto liquans, lanam inde madentem ventriculo impones. Sane vtilius fuerit si qd̄ madefacies, etiā optima sit purpura. q̄lis est tyria. Quando Purpura tyria. & astringi ipm modice: et cutis ei^o meatus obstrui expedit. Siqdē q̄ rarū habitū faciunt, et relaxant: ea tum digerūt succos: tū pticulas frigidis extrinsecus adueniētib^o obnoxia reddunt. Quæ vero valēter astringūt: ea siccāt. Quo fit, vt medicamētum quod eiusmodi corpora excalfaciat: id nec euocantē vim habere expediat: nec astringentiam multā sibi immixtā. Memineris em̄ velim tum eoꝝ q̄ in ægris es cōtēplatus: tum quæ in ope de medicamētis es edoēt^o. Nēpe acerbā qualitātē suā qdē ipius virtute, & refrigerare et siccare. qd̄ si cui valide calfacientiū sit admixta: quo d ex ambobus cōpositum est, minus qdem in calfaciendi munere efficere: quā alterū. Siccādo vero nō minus: q̄ Vitiū medi vtrūq̄. Maxime cōtraria faciūt his, q̄ præcepim^o, nostri t̄pis medici. corū t̄pe ga q̄ siccæ parti & q̄ nutrimento male fruitur: cōpositū sæpe medicamētū ex calida, & acerba materia imponūt. Est aut̄ eoꝝ q̄ Stryphna græ Stryphna. ce dicunt. nos inopia cōmodioris vocabuli, acerba dixim^o. nullum p̄fecto modice astringēs, ideoq̄ nec modice siccās. quo videlicet magis prohibenda ea in iam dictis affectib^o sunt. At vero si cū siccitatis Siccitatis cū m̄lta fri intēperie multa frigiditas sit: sic vt fortius calfacere subigat: oīm pri gidityate cū mū intēperamēti genus ad memoriā reuocabis. Quippe quod oīm ratio. grauissimū esse ostēdimus. Quo circa ad corrigendū quoq̄ esse difficillimū multaq̄ sollicitudine egere id: minime est ignorādū. Incipere Tutiores vero si p̄ modo a cōprehensis prius materijs tentabis. sperās scilicet materiæ fore, vt lōgo t̄pe p̄ tutiores sanet̄ affect^o. Sūt porro tutiores hæ (nā re Mel despu petere ea q̄ sūt tā necessaria est sati^o). In nardino vnguēto solues mastichem chiam q̄pinguissimā, ac purpura excipiēs vteris. Eritq̄ vti do ventri lius mō copia ei^o sit: si opobalsamū adieceris. Dādū p̄terea vberi^o cū vtilissimū, lacte mel est. sed detracta pri^o spuma. quo et min^o sit excrementosū: & calido ini magis nutriat. Quinetiā mel ipm despumatū p̄ se optimū nutrimentum micissimū. frigido ventriculo est. ita vt calido aduersissimum. Atq̄ hæc ambo

LIBER SEPTIMVS FO.XCIII.

meminisse in primis oportet. vtiq; a plerisq; medicis ignota. Ac neq;
aliquid frigidu corpori melle potius expetere: neq; ad calidū magis
respuere. Ergo plurimū huic affectui pro nutrimento mel optimū esto.
sed quod prius super prunas ex quercu vite ve ad summū candentes,
fuerit decoctum. ac curiose despumatum. Vinum autem eligēdū semp
est antiquū. eoq; antiquius: quo maior fuerit frigiditas. Tū si res postu
labit totū genus immutandū. ac primo loco adrianū. mox tiburtinū.
aliud ve similis generis eligendum. Vetera quidem omnia. ceterū nō
adeo: vt amara iam sint. Siccant enim quæ amara sunt imodice. Sane
optimum medicamētum talibus omnibus sit: quo picatores quotidie
vtūtur. Ergo illinire eo totū ventrem cōueniet. ac post auelli. sed pri
usq; refrigeretur. Atq; hoc si bis vno die deinceps feceris abunde erit.
sæpius aut nō expedit. quando ita per halitum digeras, nō sanguine
bono particulā impleas. At nos ex propinquis locis attrahere, nō id
quod cōtinetur educere studemus. Idem omnibus particulis, quæ ex
nutrimento fructum nō sentiunt atrophūtas græci vocant, mirificum
medicamē est. si quis eo moderate sciat vti. Sed & calfacere ventricu
lum, ita vt in qualitate calorē eius nō intendas, sed quā maxime natu
rale eius temperamentū tuearis, ac substantiam inaugeas: id ex lenis
simis in eiusmodi affectu cōsilijs nō est. Efficit hoc in victu simul cum
ijs quæ iam dicta sūt, maxime vinum. Ex ijs vero quæ ventri extrin
secus applicantur: boni habitus puellus vna sic accubans: vt semper
abdomē eius contingat. Sunt qui catellos pingues in hunc vsum ha
beāt. neq; id i aduersa modo valetudine: verū etiam in psp̄ra. Tales
itaq; ijs qui propter siccitatē quoq; solam imbecillū ventriculum ha
bent sunt idonei. Seruandumq; ante omnia est ne puellus humecta sit
cute. Qui enim noctu sudore perfunduntur: refrigerant potius, q̄ cale
faciunt. Nocent præterea tali affectui, et calida fomenta. quæ quidem
ficca sunt: eo quod rorem similariū corporum depascunt. quæ humida
sunt: quod hunc digerunt. potissimum vbi largius his vtimur. Præte
rea quod nimis rarum frigoriq; opportunū corpus efficiūt. Ac de hac
intemperantiarū coniugatione hætenus sit satis. Ab hinc multæ vt pro
positum est siccitati, iuncta caliditas esto non admodū multa. In eius
modi intemperie primū curationis modum seruabimus. sed vini vim
mellisq; copiā diminuentes: non solum nō augentes. Ita vt mel pror
sus nō degustetur. Vinum vero exhibeatur quod minime sit antiquū.
Iam cibos apponemus sub lactis tepore. sed si æstas est sub aquæ fon
tanæ frigore. Sed et vētriculum vngemus oleo tum crudo: tū melino.
Ac multo sane magis si pluscula caliditas sit: ipsum vinum tum aquo
sius exhibebimus: tum sub eo frigore quod fontis aqua per medium

Vinū ppo
fitis ido
neum.

Amara sic
cant.

Picatorum
medicamē
tum.

Atrophun
tes.

Vinum

Naturalem
ventriculi
calorē augē
dū et quib⁹
augeatur.

Puellus ac
cubans.

Catelli pin
gues.

Calida fo
menta ppo
fitis nō cō
uenire.

De ventris
intemperie
multū sicca
calida.

METHO. MEDEN. GALENI.

ver exhibet. illud nobis persuadentes eiusmodi affectum ad portionē esse febrem. Quippe quod illa vel in toto animali, vel in corde est: id propositus nunc affectus in ventriculo est. Atq; ipse scio me vna cum præceptoribus primū omniū vidisse hominem quēdam maturæ ætatis, non paucos iam menses vexatum, sed nec eorum quisquā affectum eius intellexit: nec etiam ipse. Postea vero cum iam medendi eius affectus methodum inuenissem: venit mihi in mentē, hunc utiq; illū esse affectum quē olim fueram contemplatus. Melius autem est rem etiam exponam. Quippe utilis omnino erit, ijs qui audierint, non secus: ac fuit mihi. Homo erat quadraginta annos natus. medio dum valebat crassitudinis & gracilitatis habitu. Is siti affligebatur, ac caldā auerfabatur. cū illi frigidam nemo daret, tam et si hanc impense flagitabat. febricitare tamē medicis non videbatur. & ventriculus quæ sumpserat, tribus aut quatuor horis post euomuit. simul cū potione. Itaq; gracilis iam effectus est, ac periculo propinquus. minime videlicet adiutus ab austeris acerbisq; tum cibis, tum medicamentis. Sumpsit vero et post cibum austerum vinū. Is homo cum nec ultra sitim toleraret, ac ut aiebat mori mallet: quā in cruciatu viuere: aquā frigidam simul multā super cibum hauriens: protinus sitire destitit. paulo vero post plurimū eius euomuit. Ab hinc horrorem in toto corpore sensit, pluraq; operimenta poposcit. cum prius omnia abijceret. tunc igitur reliquum totum diem quo id fecit noctemq; totam in quiete egit. cooperimentis se fouens. Excreuit vero semel circa mediam noctem, quæ mediocriter erant coacta. Itaq; nec siticulosus præterea erat. Postero autem die tum coloratior multo: tum firmior est effectus. Ac deliberabant iam medici, an hominē lauare expediret. Alij quidem suadētes. alij dissuadentes. vicit autē sententia eorum qui lauare suaserūt. Itaq; etiam lauatus citra offensam est. ac modice cibatus. tum melius ei quā pridie venter concoxit. Questus autem est quod difficulter transglutiret. visumq; omnibus est propter vomitum, qui præter consuetudinem inciderat, vellicatam illi gulam fuisse. ac proinde male se habere. Cæterum ut etiam secutis diebus symptōma permansit: constabat nobis omnibus ventriculi imbecillitatē esse sanatam. gulam autem esse perfrigeratam. Nec sane mirandum erat sicut potione illa, quod immodice calfactum erat ad mediocritatem est reuersum: sic quod mediocriter se habebat fuisse refrigeratum. Cæterum gulam eius nemo potuit sanare. sed vitio in vitium mutato, tempore interposito moritur. Aliū vero huic similem non paucis annis post, vidi. cum omnē ventris intemperiem discernere iam possem. Visum igitur est mihi statim maiore conatu refrigerandum esse. priusq; homo magis extenuatus: simile

De alio q
simili mor
bo labora
bat.
Curatio
eius.

LIBER SEPTIMVS FO. XCIII.

quippiam priori ex refrigeratiōe pateretur. Tutius igitur visum est, primū refrigerantia medicamenta quæ præcordijs imponuntur experi. Quo facto æstus sane ventriculi est remissus. Cæterum homo suæ spiranti similiter respirabat. tanq̃ ægre totū thoracem moueret. Quin ipse quoq̃ interrogatus talem quāpiam sentire se offensam fatebatur. Aduerti itaq̃ illi transuersum septum refrigeratū esse. proindeq̃ abietis refrigeratorijs: foui locum oleo calido. Cum autē respiratio statim naturalem motus sui ordinem reciperet: a fouendo destiti. Statui autem hominē longiore spatio moderate refrigerare. Ergo & quæ extrinsecus applicui infra magis imposui a septo vmbelicum versus recedens. & cibum potionēq̃ omnē excepto lacte, sub fontanæ aquæ frigiditate exhibui. Atq̃ ita longiore spatio sanatus est. nusq̃ alibi offensus. Sciri tamen illud ante omnia debet. vbi valide in ambab⁹ qualitibus immutata quæuis particula est: omnem eius actionem perire. nec facile quod sic est affectum ad suam naturā reuerti posse. Vbi vero altera tantum qualitas plusculum imutata est, veluti nunc siccitatē finximus, reliquarum aliqua mediocriter se habet: utiq̃ qui ita affectus est sanari potest. Proponamus itaq̃ rursus exuperare intemperie calidam. huic autem adiunctam esse modo humiditatem: modo siccitatē. sed mediocrem vtrāq̃. ac prius humiditatē. Hanc intemperie minore metu aqua frigida curabimus. quando minime ex ea lædentur vicinæ partes. vt quæ mediocriter se habeant. Nā in siccis affectibus necesse est non ea modo quæ proxima sūt: sed etiam totum corpus gracilius reddi. Ventriculo autē ipso non dum siccato, vt nunc est propositum: nec totum attenuatū esse corpus potest. Quare nec frigida potu lædi. Sicubi vero adeo vehemēs calor intēperies ventrē occupet: vt vsq̃ ad cor ipsum perueniat: febricitare hominem necesse est. Quo minus mirū est, si eiusmodi intemperie maius periculum insequitur. sanatio tamē genere eadem est. tradetur autem, postea vbi de febrium curatione differetur. Qui autē cum siccitate cōiunctus calor est: eadē genere remedia poscit. cæterum nō adeo securus est refrigerantium vsus. propter eas quas retuli causas. Humida vero intemperies siue sola consistat: siue cum calore frigore ve coniuncta sit: omniū facillime curatur. Et quoniā tres hæ intemperies creberrime ventriculū affligūt, suntq̃ curatu facillime: harum curationē in memoria habent, quicūq̃ absq̃ methodo, hoc est via & ratione morbis medentur. ac ad alias eam intemperies vt dictum est transferunt. ignorantes videlicet plures esse. Sunt porro ipsius humidæ intemperatiæ cum sola consistit remedia: cibi qui citra valētem calefactionē refrigerationē ve siccant. præterea consuetæ potionis parcitas. Eius autē quæ cū caliditate cōiuncta est:

Particula valenter in ambab⁹ q̃li tatib⁹ mutata, omnem ei⁹ actionē perire. De intēperie i qua superat calor cum humiditate mediocri.

De calida i tēperie cū mediocri siccitate. De humida intēperie. Erroris occasio. Humidæ intēperatiæ remedia.

Humidę in astringentiũ & ciborũ et potionũ vsus. Sint autę & hi austeri sine cale-
 tēperiei cū factione. At eius quę cū frigiditate est cōiuncta, optima pręfidia sūt;
 frigiditate. acria oĩa. quibus admisceri debebunt quę acerba, sed citra manifestũ
 frigus sunt. Optimũ est & his p̄fidiũ exigua potio. atq; ea vini cuiusq;
 infiniter calētis. cōstat autę id minime nouũ esse. Ad portionē vero eo-
 rũ quę comesta & bibita sūt: etiā reliqua oĩa quę foris applicātur ad-
 hiberi debebunt. Et quoniā de his abũde tractatũ est: repetito rursus
 sermonis initio: capita ei⁹ colligemus. Calida ergo intēperies refri-
 gerāda est. frigida vero, calfaciēda. Similiter humida siccāda. & sicca
 humectāda. Quod si p copulationē aliquā duarũ qualitātũ intēperies
 cōsistat: miscēda amboꝝ cōsilia sunt. ac quę humida calidaq; est: siccā-
 da & refrigeranda. quę vero humida & frigida: siccanda ac calfacien-
 da. Ad eundē modũ, sicca & frigida: humectanda ac calfacienda. sicca
 vero & calida: humectanda & refrigeranda. Scire vero licet omnium
 harũ pessimā esse inter simplices, siccā. in cōpositis siccā & frigidā.
 Atq; hoc loco finem habeant ventris intēperies. quas scilicet extrinse-
 cus nullus alit superuacuos humor. Deiceps ad eas quę ex eiusmodi
 quapiā occasione fiunt, stilũ cōuertā. Sæpe igit in ipso sinu ventriculũ
 cōtentus humor, qui aut calfaciēdi, aut p̄frigerandi, aut humectandi,
 aut siccādi, aut etiā horũ aliqua per cōiugationē efficiēdi naturā opti-
 net: intēperie creat. Interim vero & in ipsas ventriculi tunicas, vt ita
 dicam imbibitus. siue impactus. Ergo prior affectus, si semel constite-
 rit: per vomitũ expurgatus facile quiescit. Sin rursus ex alia quapiā,
 vel alijs particulis humor cōfluit: diligēter discerni indiget. Curatio
 vero post effectricis causę cognitionē statim se exhibet. Dictum enim
 nobis est tũ alibi: tũ vero in ijs, quę de differētijs febriũ scripsimus:
 cōfluere nōnũq; ex alijs in alias particulas id qđ in his redūdat. velu-
 ti ex capite ad oculos. Quo casu oportet curato eo qđ trāsmittit: dũ
 taxat firmitati p̄spicere oculorũ. quo videlicet eorũ quę cōfluunt, mi-
 nus prompte quicq; admittant. Ita igit et in vētriculi affectu oportet,
 vbi id qđ superuacuũ transmittit inueneris: omnē huc curā conferre.
 Ne pars q̄ de vētriculo autē tantisper esse sollicitũ: ne quę cōfluāt, prompte re-
 cipiāt. Id qđ duplici (vt arbitror) ratione fiet. vna omniũ fluxionum
 cōfluāt reci-
 piat duplici
 ci ratione
 cauēri. cōmuni. quippe quę ab astringentibus reperiuntur. altera vero nō
 minus ipsa quoq; omniũ partiũ, quę ad bonā habitudinē reducuntur
 cōmuni. nēpe ex ipsarũ tēperiei mediocritate. Ergo primũ inspiciē-
 Inuestiga-
 tio eius qđ dũ totũ corpus est. an excrementosum, an plethoricon. i. nimia æqua-
 trāsmittit. lium humorũ copia redundans: fluxionē ventriculi imittat. Secundo
 loco si id non videtur singulę partes expendendę. Atq; in toto quidē
 corpore estimādo, tũ redundatię: tũ excrementorũ notas, & ex opere

de sanitate tuenda: & ex libro de plenitudine didicisti. Super has tamē illa quoq; æstimabis. primū quidē ī mulierib⁹. an naturaliter nō purgentur. mox in viris, an excretio aliqua consueta his retenta sit. Non nullis enim ora venarū quæ ī sede habent, vacuare supflua sunt sueta. Alijs pfluens e naribus sanguis aut vomitus, aut alio quopiā modo ī certis periodis, vas aliquod reclusum. Noui em̄ tum in ore: tū in faucibus id multis cōtingere. Nō desunt quib⁹ & per ventriculū sanguinis expulsio certo tēpore fiat. potissimū ijs qui cū vehementē exercitationē deposuerūt: a priore tamē victu nō destiterunt. aut etiā artuum toto aliquo sunt priuati. veluti etiā Hippocrates indicauit. Sūt quib⁹ diarroeæ, & cholerae certis interuallis omnē corporis redundātiā educant. Ab his illud æstimandū quanā victus ratione sit vsus. vtrum ne frequēti cruditate: aut satietate. idq; in ociosa vita, ac præcipue præter cōsuetudinē: an contra. Illud deinde perpēdendū, an aliud mēbrū corporis certo tēporū circuitu vexari solitū, nunc nō vexetur. Alijs enim articularis morb⁹, aut coxendicis, aut podagra. alijs cephalea, aut etiā fluxio aliqua, quæ in oculos vel aures pcubuit: nūc migravit ad ventriculū. Nō paucis vero catarri, et coryze. i. distillationes per guttur et nares quæ assidue vexabāt: cōuersæ certo tēpore in vētriculi loca sunt. His igit oībus cōsideratis si quidē ex minus momētaneis trāslatio facta est: quod superfluū est rursus ad ea reuelles. Sin ex ijs quæ maioris sunt momēti: ambobus simul cōsules. eū semp sūmouens affectum, qui fluxionē excitet. Fiet id si oēs corporis partes ad bonā habitudinē reducamus. ac oēs naturales expulsionēs, fluxiles semper reddamus. Hæc quēadmodum efficere possis: in opere de sanitate tuenda est præceptū. Nec illud latet si ppter æqualiū in toto corpore succorū redundantiā vēter fluxione tētatur: totū corpus vacuandū esse. Simili modo si ppter mali succi abundantia: hunc expellendum esse. Atq; hinc ad vētriculū veniēdum. Prorsus em̄ cū plures iā dies delata in eū superuacua sunt: aliquid vitij ex malicia eorū cōtraxit. Itaq; nō intēpestiue qui ita laborat: absinthij potione vtetur. Sed nec quæ postea adhibēda prouidentia sit, quoad pristinū vētri habitū cōparaue- ris: latere arbitror. Quippe si pro tēperamento noxiæ fluxionis intēperie aliquando laboret: corrigi nimirū per cōtraria præsidia postulat. Facillimū vero est eiusmodi noxā corrigere: vbi paucos duravit dies. Nā si desyderio ei⁹ qui curasset lōgiore spatio pmāsit: aliquādo tunicæ ei⁹ malo succo īplentur. aliquādo ipsa similis earū substātia intēperata nō leuiter effecta: similis curæ indiget ei, quā prius de in- tēperantijs in hoc libro retulimus. Reliquū igitur est: vt exponam⁹ quēadmodū curari succus vitiosus debeat. qui in vētriculi tunicis est

Spontaneæ
excretiōes
variæ.

Hippo.

Catarri.
Coryzæ.
Fluxionū
curatio.

Vitiosi suc-
ci quē ven-
tris tunicæ
imbiberūt,
curatio.

METHO. MEDEN. GALENI.

Tunicarum receptus. Sunt porro ad eiusmodi affectus idonea pharmaca genere
vētris phar quidē ea, quæ modice purgant. sic vt eorū vis super ventris et intesti
maca quos norū loca nō ascendat. aut si quid: ultra vasa tantum in mesenterio cō
usq; ptinge tingant. Speciatim vero quæ ex aloē cōponuntur sunt aptissima. Etiā
re liceat. si illa præsto nō sint: aloē ipsa. Hæc itaq; non elota valentius vacuat.
Specialia elota vacuat quidē minus. sed roborat ventrē magis. Expedit ergo pa
remedia. ratā habere, quā oēs medici picran. i. amarā vocant. atq; hanc duplici
Aloē elota ter cōfectam. vtiq; ex aloē elota, et nō elota. Admifcentur autē huic ci
et nō elota namomū, & xilobalsamū, & assarū, et spica nardi, & crocum, & chia
qd possit. mastice. Sūto autē horū cuiusq; drachmæ sex. vnius aloes dragmæ
Cōpositio centum. Præstantissimū hoc medicamentū est ad vitiosos succos. qui
hierę picrę in tunicis ventriculi habentur. vtiliusq; est eo sicco ex aqua vti duum
Vtilius vtē paruorū cochleariū mensura. vbi mediocriter ac medio quōdā modo
dum picra eo vti studemus. Nā maximus eius modus, ac absolutissim⁹ est, duo
sicca et cum rū nō vtiq; paruorū. sed magnorū potio. in aquæ tēperatæ cyathis tri
aqua. bus. minimus vnius parui. Vtēdum vero hoc tēpore, & ptissanæ cre
Modus more est. qui primus a balneo sumetur. Nā medicamē ei solito purgā
picræ. tiū medicamentorū tēpore dabitur. Post id vero vbi modice inambu
De picra lauerit, & modice se mouerit: de reliqua victus ratione nihil est imu
cum melle tandum. Sunt qui reponunt medicamentum. excipiētes id despumato
et sine mel melle. Et fit quidē ita durabilius. cætera non perinde ad ppositos hoc
le. loco affectus vtile. cū et minus ventrē roboret: et magis deiiciat. Verū
Si lēta pitu quibus lenta pituita vētriculo infigitur: ijs prius exhibēda sunt, quæ
ita vētricu cūq; hanc dissecant. post deinde purgandū. Quod si ad vomendū sunt
lo affigif. idonei: nō inutile fit per radiculā ex oxymelite vomere. Sin nec lētus
Mod⁹ ptis humor sit: nec crassus: vtiq; abunde sit a ptissanæ solius cremore vo
sanæ et mul muisse. itē a mulsa. Quo casu sumēdum vtriusuis plus est: quā vel nu
sæ cum pro trimenti: vel etiā deiectionis causa sumeretur. Idoneum vero est, & si
vomitione mulsa in qua incoctum absinthiū fit: bibatur. Nā id quoq; tenues suc
sumuntur. cos quicūq; videlicet in ipsius vētriculi ore cōtinentur: cōmode deorū
Mulsa in q sum impellit. Sane cōmunis est totus hic sermo qui de intēperie agit:
incoctum cū sanitatis tuēdæ præceptis. ea scilicet sui parte: qua de parū firmis
absinthiū actionibus disputat. Non em̄ profecto ea: qua de perditis. aut vitiose
fit. functis agit. Quippe pars illa a sanitatis tuēdæ cōtēplatione plane
Quomodo seiuncta est. Imbecilla vero actio prout magis minus ve talis est: aut
imbecilla ad sanitatis tuēdæ: aut ad medēdi tractationē pertinet. leuiter quidē
actio tū ad impedita ad priorē. grauius ad posteriorē. Discernitur vtraq; ex eo
hoc op⁹ tū qd a cōsuetis actionibus obeundis ppter noxæ magnitudinē vel de
ad sanitatē sistatur: vel non desistat. Dictum autē et de his est in opere de sanitate
pertineat. tuēda. Quo vtiq; celerius transeunda eorū tractatio nūc est. præsertim

Imo qferio.

omni methodo qua ventris intemperies sint curanda, iam perscripta. siue
hæ firmitus ei ex mora inheferint: siue leui⁹. Nec vero illud latere pu-
to: esse aliquando mixtū ex trib⁹ iam dictis simplicib⁹ in ventriculo af-
fectū. ita vt et ipsæ solidæ partes laborent, & mali succi ita ventri sint
infixi: vt elui ex facili nequeant, et alij in interno eius sinu cõtineantur.
Potest namq̃ iterim fieri: vt primus cū secūdo cõsistat. potest et secun-
dus vna cū tertio. potest et primus cū tertio. sæpe etiā oēs simul. Pro
quibus methodum quā prius de vulneribus tradidimus, vbi oēs affe-
ctus simul cõiuximus: ad memoriā reuocabis. Quam nunc quoq̃ ap-
ponere nō fit inutile. Primum namq̃ in eiusmodi cõplexu æstimabis a-
quo maxime discrimen ægro impedere videatur. Secundo loco quid,
quæ ve ex his causæ rationē optineāt, & quid effectus. Tertio quæ sa-
nari ante alia possint. & quæ nō possint. veluti de vlcerib⁹, quæ vna
cū phlegmonis cõstitere ostēdimus. Vbi namq̃ a quoq̃ affectuū nō leue
periculū instat: ad id qđ vrget: dirigi primū curantis cõsiliū debet.
Vbi aliud efficiens est: aliud qđ ab eo efficitur: ipsa causa spectanda.
At vbi curare hoc sine illo nō licet: ad id qđ ordo dicit, est respicien-
dum. Atq̃ i eo quidē curationis cõsilio qđ ab urgente initur: affectus
magnitudo perpendenda est. Ea triplex est. alia quæ ex læsæ actionis
præstātia spectatur. alia quæ ex ppria affectus essentia. et tertia præ-
ter has, quæ ex facultate, quæ læsum corpus gubernat æstimat. In eo
vero cõsilio qđ ex causæ ratione initur animaduertēdum est. quidnā
eorū quæ cõiuncta sunt, augere aut gignere reliqua possit. Quæ rur-
sus vel gignantur: vel incrementum ab eo accipiant. In eo vero qđ or-
do præscribit: quid a quo, vel quid cū quo, vel quid post quid, sanari
possit. Fingatur igitur in ventrē defluere ex cerebro superfluū quēdā
humorē frigidum. atq̃ eius occasione intemperie in ventre cõtactam iā
esse. Quī potius malū iam succum per totū eius corpus media omnia
similariū particularū spatia occupasse. In eiusmodi cõplicatis digna-
tione maius est intemperies. ppter ea videlicet qđ ipsa tēperies. ppriæ
vero essētiæ ratione quodcūq̃ utiq̃ tale fuerit, circa ppositū in sermo-
ne ægrum. Ac ponatur ad præsens maximus trium affectus esse succo-
rū, qui in tunicis ventris cõtinentur. Esto (si libet) vt idem quoq̃ affe-
ctus rosionis sensum faciat, atq̃ ex eo ipso animi defectum. & sudores
quosdam cū syncopes dissolutione accersat. ita videlicet: vt quatenus
supra vires est, reliquis sit maius. Constat igitur primā esse adhibēdā
curam: vt ei qđ vires resoluit, occurratur. Deinde qm̃ omniū maximū
ppriæ essētiæ ratione hoc finximus: utiq̃ ad id primum te verteris:
ac primū id sanes. Vbi id mediocriter se habuerit, ac neq̃ vires apli⁹
labent, neq̃ plurimū vitiosi succi in vētre sit: tū nimirū ad causam ac-

Varias esse
ventris af-
fectuū com-
plexiones.

Methodus
de cõplica-
tis affecti-
bus repeti-
ta.

Triplex
magnitudo

Morb. ex tribus.

Exēplum.

Rosio syn-
copen et su-
dores accer-
sens.

METHO. MEDEN. GALENI.

cedes. illud pro cōperto habens, nō posse ad perfectionē vllum affe-
 Ordine cur- dum sanari, manēte ad huc ipsa vnde nata est, causa. Ordo autē cura-
 rationis ali- tionis, modo cōtraria inter se remedia, sicut in phlegmone, & vlcere
 quando vni indicat. (ostensum nāq; est quæ phlegmonē sanant, ea maius reddere
 affectui no- vlcus): modo alteri affectui nihil nocet, sicut in pposito nūc casu. Qui
 cere, aliqñ enim educit humorē, qui in sinu ventris continetur: is humorū qui in
 nulli, tunicis cōtinētur alimētū adimit. æque et qui cerebrū ita sanat, ne quā
 sensibile redundantiā creet: is veluti fontē fluxionis in vētrē destruit.
 In his ergo ordo curationis, cū ordine causarū cōsentit. quāq; in alijs
 dissentit. Cæterū quod ex magnitudine spectatur: id distingui prout
 dictum est, debet. Ac primū quidē id agēdum est: vt ei qđ maximū
 est, propriā medicamentorū materiē accōmodes. Deinde pro causa-
 rū ordine, totū cures. Etenim cū neq; copia notabilis excrementorum
 in vētre sit: nec eorū quæ in capacitate eius cōtinētur: nec eorū quæ in
 tunicis, sed neq; rosio quæ viribus officiat: tū omniū primū sanādum
 ipsum cerebrū est. Ab hoc sinus ipse ventris vacuandus. extergēdusq;
 est. Postea ipsæ tunica expurgandæ. Postremo intēperiei est meden-
 dum. Dicta vero prius sunt cuiusq; horum medicamēta. Itaq; nec pro-
 lixus habēdus ad huc sermo est. sed finis iā libro iponendus. Omniū
 em reliquarū partiū intēperies similiter ijs, quas in ventre proposui-
 mus sanabuntur. Semp em cōparandum remedium est: qđ sit affectui
 tione cōdu- cōtrariū. ac illi remediorū indicatio, quæ a laborātis natura sumitur,
 centiū va- adijcienda. de qua dictum in superiorib⁹ iam est. dicetur tamē in sequē-
 ria. tibus vberius. Neccsum vero erit & nunc paucis de ea mentionē fa-
 cere. Prima quidē indicatio a laborātis loci tēperie sumitur, quæ cal-
 ducentium faciendi, refrigerandi, siccandi, vel humectandi, vel aliquid horū con-
 indicatio. iūcte cū alio faciendi, mensurā præscribit. Secunda ex eo sumitur,
 Secunda. quod actio eius oibus aīalis partib⁹ sit cōmunis. aut quod cōmunem
 Tertia. virtutē nūc sumministret. Tertia, ab ipsa partis figura. Quarta ab ip-
 Quarta. sius positura. cuius portio est ad vicinas aīalis partes societas. Tum
 Quinta. præter hæc oīa ipse sentiēdi, vel acrimonia, vel hebetudo. Ac dicetur
 quidē in sequētibus de singulis horū latius. nunc paucis ea transcur-
 ramus. Quæcūq; calidiores natura partes ex frigore laborant: hæc &
 liberalius: & diutius cal fieri postulant. Sicuti etiā quæ frigidiores na-
 rura sunt. si ex calore laborēt: refrigerari. Et sicciore, si ex humiditate
 male habeant: siccari. Ad eundē vero modum & humectari, quæ humi-
 diora naturaliter sunt: vbi ex siccitate laborant, tū vberius tū diutius
 postulant. Quippe eatenus redeat ad naturā eorū quodq; necesse est:
 quatenus a natura recessit. ac veluti quadam via retro feratur. quæ in
 diuersum agat ei, quæ facta in ipso est trāsmutationi. Cōtra vero pars

LIBER SEPTIMVS. FO. XCVII.

quæ calidior natura est, si calido morbo ægrotat: exigua brevis ve-
poris refrigeratione eget. Sicut quæ frigidior est: calfactione. Ad quæ
modum in humidis quoque, et siccis se habet. Si quidem brevis est in
eiusmodi, in id quod præter naturam est, lapsus, et rursus in id quod se-
cundum naturam, reditus. Vnde etiam minus periclitantur quicunque
cognato naturæ suæ morbo laborant. Nō latet vero et quod sicubi cō-
iugata intemperies inciderunt: eatenus hæc reduci ad naturam postulant:
quatenus a natura recesserūt. Atque ita quidē a temperamento laborantis
partis auxiliorū indicatio sumitur. Ab eo vero quod actio ei⁹ omni-
bus animalis partibus utilis sit, aut paucis quibusdā, aut vni sibi: ijs
intemperiei generibus, quæ absque humore infestant, utique nihil ex hac in-
dicatione sumit. Nam et refrigerari, et cal fieri, et siccari, et humectari,
et per cōiugationē quiduis horum pati, singulæ particule pro morbi
portione requirunt. In ijs tamē quæ ex humoribus sunt ortæ, si parti-
cula soli sibi inseruiat: audacter vacues licet. prout affectus suadebit.
sed tamen etiam virtuti attentus. Sin necessarium opus eius sit oībus
animalis partib⁹, veluti ventris et iocinoris: nō levis habenda solli-
citus de robore virtutis est. ne hanc. magna semel vacuatione vsus
dissoluas. Est porro cōmune opus, & venarū, & arteriarū & cordis,
et thoracis, et renū, et vtriusque vesicæ. tum eius quæ lotium excipit: tū
quæ bilem. cum vasis etiam, quæ ab vtraque procedunt. Cerebri vero
opus cū sani sumus ad voluntarias actiones necessarium est. ijs scilicet
instrumētis quib⁹ eiusmodi actiones obimus. Cum ægri sumus neces-
sarium non est. nisi ijs tantū quæ ad respiratū sunt deputata. Reliquorū
vero organorū actio certe non est. ministeriū tamen est ad vitā neces-
sarium. veluti pulmonis et asperæ arteriæ et faucium. Ergo ex eiusmodi
particulis quæ primū vacuare redundantia licet, prout volueris. Ex vē-
tre vero, & iocinore vtriusque vacuare nō licet. sed cū cautione. ut ne quid
virtuti officias. Quā autē nō par est actionū dignitas ad ægros seruā-
dos, sed aliæ magis his: aliæ min⁹ salutare sūt: utique ad portionē actio-
nū dignitatis, etiā cuiusque partis pspiciendū est robori. Maxima igit est
cordis officij dignitas. atque ægrotantib⁹ maxie oīm necessaria. Cerebri
vero ad vitā quæ par est momētū. nō tñ par robur ei⁹ i ægrotis requi-
mus. Cū necesse oīb⁹ nō sit neruorū, ac musculorū opa vti. Itaque abūde
fuerit. si tantū ei⁹ seruātū sit: quo respiratiōis mun⁹ sit obeūdū. At vero
iocinoris opus oīb⁹ particulis p necessarium est. nō tamē adeo saltē ppe-
tuā necessitatē habet: sicuti ipse cordis. Ad portionē autē iocinoris,
etiā vētris opus se habet. Intelligēs ergo oīm particularū, tū functio-
nes: tum vsus quos in alijs cōmentarijs tradidimus: haud difficulter
inuenies, quatenus cuiusque robur custodiri oporteat. Ad eūdem vero

Min⁹ picli
tari eos qui
cognato na-
turæ suæ
morbo la-
borent.

Vbi indica-
tio quæ a
ptis officio
ut cōis est,
sumit locū
habet.

Quarū ptiū
necessariū
est opus.

Quarū etiā
cōe opus.

Quaten⁹ ce-
rebri opus
necessariū
sit.

Quorū a-
ctio nō est
sed ministe-
riū ad vitā
necessariū.
Officiorū
cordis cere-
bri iocino-
ris et vētri-
culi colla-
tio.

METHO. ME DEN. GALENI

modum, et quæcūq; partes alijs authores facultatum sunt: harū quoq;
robur seruare decet, pro facultatis earum vsus portione. quo videli-
cet illis animalis partibus sumministrent. Sane de his particulis illud
arbitror didicisti. Cerebrum nervis ac musculis, Cor arterijs, Iecur
venis, suppeditare virtutem. A figura vero indicatio ipsius modi va-
cuandi excrementi, suggeritur. ad hunc modum. Venter vomitu deie-
ctioneq; inanitur. Intestina deiectione tantum. sicuti etiam iocinoris
caua. Renes vero, et vesica, ac iocinoris gibba, si multo vicioso succo
sunt repleta: per deiectiones et pharmaca deiectoria, catoterica græci
vocant, expurgantur. Sin modico: per vrinales meatus. Cerebrum
vero per palatum, et nares, et aures. Pectus, et pulmones per asperā
arteriam, et fauces. A situ indicatio dabitur, tum ad solidarum intem-
peries: tum ad succorum vitium, sane non leuis. Nam qui per summa
corporis intemperie laborant: ijs medicamenta quæ intemperies re-
quirit applicabimus. Quibus autem in profundo corpore intempe-
ries est: in his rationem interualli inibimus. Si enim medicamentis
his vtere, quæ intemperies requirit: utiq; multo imbecilliora: q̄ pro
vsu tuo, ad locum peruenient. Iam ad vacuationes quoq; non nihil
fitus indicat. dum societatem laborantis particulæ cum alijs docet.
Nam nisi illud compertum haberemus, quod cauo iocinoris subijci-
tur ventriculus et ieiunum, tum quod ieiuno ipsi tenue intestinū suc-
cedit, id vero colon excipit, ac colon, quod appellant, rectum: utiq;
inuenisse illud non licuisset. quod iecur, et per aluum: et per vomitum
expurgari possit. Cæterum aptior sit prior vacuatio. tanq̄ vsu iam
callentibus intestinis, iocinoris superflua tolerare. Non spernenda
vero indicatio est, et ea quam sensus partium acuitas hebetudoq; sup-
peditant. Quando omne medicamē contēnunt quæ tardi sunt sen-
sus. etiam si non leuiter rodant. At quæ acuti sunt sensus: eorum
vires dolore resoluuntur. Expedit igitur has nec cōfertim: nec
semel valentibus auxilijs mederi tentes. sed tuto potius in
tempore. At vbi tardus est sensus: in his etiam celeri-
ter obire quod iustum est licet. semel vhs remedio,
quod sit idoneum. Verum quod supra dixi de
horum indicatione latius disceptabitur in
sequentibus. Idq; eo præcipue loco,
quo de tumorum præter
naturam curatione
agemus.

Quæ ptes
virtutē reli
quis suppe
ditent.
Indicatio
nē a figura
modū vacu
ādi docere.
Variæ ptes
quæ modo
vacuentur.
Catoterica
Indicatio a
situ qd do-
ceat.

Quid ptis
societas do-
cuerit.
Sit^o quarū
dā partiū.
Iecur pal-
uum & vo-
mitum pur-
gari, vnde
intellectū.
Quæ acuti
hebetis ve-
sensus sunt
quæ medi-
camenta fe-
rant.

*Ordo testimonij
et 6° de sternis
affectibus ca: 2°*

FO. XCVIII.
GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER OCTAVVS.

Vemadmodum vero febres quoque non secus quam alij morbi qui ex intemperie in nobis consistunt, quosque in precedenti libro narraui methodo curentur: tempestiuum nunc dicere videtur. Quod igitur Eugeniæ charissime simplicium ac primarum partium (quas aristoteles similes vocat) natura, ex calido, frigido, humido, et sicco inter se mixtis constet: vno volumine ostendimus. in quo de elementis secundum hippocratem disputauimus. Quod vero ex eo quod hæc calidior sit, illa frigidior, vel humidior, vel ficior, vel simul horum aliquibus copulatis affecta, simplices ac primæ particule inter se differant: id in libro de temperamentis est assertum. at in libro quo de morborum differentiis agitur, duo in vniuersum esse morborum genera quæ in simplicibus animalis particulis oriantur docuimus. alterum quod etiam secundis & compositis & instrumentalibus sit commune (vocauius autem id vnitionis solutionem). alterum ipsarum peculiare. quod in calidi, frigidi, humidi, & sicci intemperie consistat. esse autem ex intemperantiis ipsis, quæ quidem in vna sunt contrarietate: simplices, quæ in ambabus, compositas. In ea itaque quæ est inter calidum et frigidum oppositione, duas esse simplices intemperies. alteram vbi quicquid tanto efficitur quàm erat, calidius ut eius ledatur actio. alteram, vbi pari modo inualuit frigidum. In ea vero oppositiõe quæ est inter humidum et siccum, alteras etiam geminas. nempe humidam et siccam. copulatis vero iuicem simplicibus: alias existere quatuor. humidam et frigidam, humidam & calidam, siccam et frigidam, siccam & calidam. Traditæ vero sunt et causæ quæ has intemperies generent, in alio libro. in quo morborum causas reddidimus. sane vni quævis morborum est, quæ intemperies creat, et febris. utique cum adeo imodice auctus calor est, ut et hominem offēdat, et actionem ledat. Quoniam si neutrum adhuc efficit, quātūvis sit homo nunc quātē calidior: nōdū tamen febricitare eum monstrauimus. Quoniam autem quicquid propter naturam in nobis oritur, siue speciale nomen sortitum sit, siue generale, id extra corpus nō est, sed tū pleuritis, tū phlegmone, tū morbo, tria simul in vno consistunt corpore, verbi gratia Dionis, indicat autem et horum quisque propriam indicationem, æque profecto ut ei quod maxime

Febris quod.

Cur alibi omnium specialis est ipse differentia: ob hæc utilius visum est seorsum de febrium differentiis tractare. Quo omnibus prius præparatis, sermo nobis hoc loco citra omnem eorum qui parum recte de ijs scripserunt, refutationem absolueretur. Reuocemus igitur ad memoriam discriminis earum capita. Quo propriam ex vnaquaque indicationem sumamus. Est igitur vna earum differentia illa in qua causa ad huc adest, febrim creans, aut febris excitata, iam desijt. Altera vero qua vel ut græci loquuntur, Hæctica febris est quæ iam facta est: vel etiã ut alii quis eorundem dixerit, Schetica. Nam quoniã eos affectus qui facile discutiuntur, enscheseli græce vocant qui tales non sunt enxi: concedendum est dilucidioris doctrinæ causa, etiã febrium ipsarum eas quæ ægre discutiuntur, hæcticas, quæ facile scheticas nominari. Dicendumque febrium alias facile solubili affectu esse, perinde ut percalfactum in sole lignum, alias difficile solubili. Veluti quod igni eatenus excalfactum est, ut iam accendatur, et fumum edat. Hæ sunt primæ febrium differentia. Quas ubi cum summis primis indicationibus iunxerimus: mox ad magis illis speciales veniemus. Primam enim omnis febris indicatio veluti a morbo est, ablationem eius præscribens. Secunda vero ceu abs tali est morbo, quæ non absolute sublationem, ut prior, sed certam quandam sublationem indicat. Nam cum febricitantes ex intemperie laborant: necesse est sanationem quoque eorum intemperantiæ depulsionem esse. Omnis autem excessus per contrarium excessum sanatur. Etenim id quoque ante est ostensum. Quare febrilis quoque intemperantiæ excessus, per contrarium excessum sanabitur. Est autem febrilis intemperantiæ excessus in caloris abundantia. Huic ergo ad temperamentum via erit, per id quod refrigeret. Itaque si iam præsens febris est, sed causa quæ eam excitauit iam desijt: huc tantum sanandæ eius consilium dirigitur, ut refrigeretur. Quare querenda nobis talis materia est, quæ cum redundante calore paria refrigerando faciat. At si in generatione adhuc febris est: causa quæ eam accendit submouenda est. Sin pars eius iam genita est, pars in gignendo: utriusque consulendum est. Primum quidem submouendo quæ eam accendit causam, deinde extinguendo quæ ab hac accensa est, febrim. Ergo nisi quis ad vnguem memoria teneat, & quæ causæ febres generent, & in quo cuiusque corporis affectus: is nuncuranti. quæ methodo febris prospiciet. Dictum namque est in ijs corporibus meatuum constipationem febrim excitare, in quibus quod transpirat halituum stipatio tuosum non est. Quod atmodes græci dicunt. Cuiusmodi visitur in ijs qui boni sunt succi. Sed mordax et acre fumo fuligini ve non abstermile. His igitur corporibus saluberrima est ex aqua dulci et temperata lauatio, tum frictio quæ rarefaciat, et exercitationes modicæ. &

LIBER OCTAVVS. .ON FO.XCIX.

viētus qui dulces efficiat succos. Aduersissima vero sunt lauatio frigida et aluminosa. & lauationis abstinentia. et exercitatio acuta. et frictio vel plane nulla, vel dura. et viētus mali succi. et vigiliæ. & ira. & tristitia. & cura v[er]itatis in sole. & fatigatio. Verum de reliquis post dicam. De stipitatione vero meatuum vnde digressus sermo est liquido scire licet: solam eam si reliqua omnia desint, accendere febrē posse. Si itaq[ue] eiusmodi naturas a conuenientibus sibi lauationibus prohibeas: protinus febricitat. Vidisti autem profecto quo tempore Romæ nobiscum egisti, aliquos ita laborare. In quibus qui mirificā diatripton transmittere eos in cibi inedia censent: ipsi difficillimas febres faciunt. Quando protinus in primæ accessionis inclinatione, in balneū eos ducere oportebat. Ibiq[ue] finire crebro si vellent, nedum semel aut bis lauare. Ego nanq[ue] reliquis omnib[us] omissis. eum tibi in memoriam reuocabo, qui in aquis aluminosis quæ Abula vocant, est lauatus. Ac ex eo cute densata: post incepit febricitare. Quippe satisfaciet is per claritatem sermonis nostri veluti exemplum. Sane hominē inuisebant medici quidam nō incelebres. Alter Erasistatius, Alter methodicus. visum autem est ambobus hominem a cibo cōtinere. Quod tamē nos cum post illos digressos superueniremus: nō permisimus. Sed statim in balneum perductum, et tepenti oleo largissime perfusum, tū blandissime perfriētum, quā plurimū temporis in calidi solij aqua versari iussimus. Mox egresso, ac frigida ex consuetudine vso, tū syndone cooperto, confidere paululū ad vires recreandas præcepim[us]. postea, denuo in balneū perducto, ac rursus similiter tum vincto, tū perfriētum, ac in calida morari iusso, dein rursus educto ac frigida merso deterfoq[ue]: exhibuimus cibum. Protinus quidē vt egressus est, atq[ue] aquā bibit: Prissanæ cremorē. dein paruo interuallo lactucam. Ac post hanc ex simplici albo iure, piscium aliquid, eorū qui molli sunt carne. Cuiusmodi saxatiles sunt omnes, et aselli. Porro non alienum sit quo nihil narrationi desit, omnia recensere. Tempus anni erat, quo hæc agebant, paululū post caniculares quos vocant dies. Homo ipse circiter quinq[ue] et triginta annor[um]. colore nigello. et habitu corporis gracili atq[ue] hirto. tū q[ue] tangentib[us], etiā cū valeret, manifeste calorē exhiberet mordentē. Urinas quoq[ue] habuit abunde flauas. Ac si plusculū cibo abstineret, etiā mordentes. Alius assidue sicca erat. Tū quæ excreuit, exigua acriq[ue] et sicca. Mores animi ad irā et cogitationē p[ro]pensi. Ipse paucissimo somni. et qui p[ro]petuo de vigilijs quereretur. Hic quodā loco, quo negotiorū gratia cōcesserat: Abulis quæ haud longe aberant vtebatur. Septima (vt aiebat) diei hora. ac ter quaterq[ue] se lauit. Salubriter sibi consuluisse ratus. Hinc quoq[ue] vbi rursus in agrum se re-

N. iij.

Quæ con-
traria.

De meatuū
stipitatione.

De eo qui i
abulis est
lauatus.

Curatio.

Narratio a
capite repe-
tita.

Abula.

cepisset, ac cibum sumpisset, & paululum indormisset: venit ad urbem sero vespere. Vbi destitutus idoneo balneo, nocte febricitauit. Cum autem tertia fere diei hora contemplati eum medici essent: iusserunt non eum modo diem: verum etiam posterum totum per inediam transigere. Quo tertiae diei noctem obseruarent. Atque his dictis abierunt. Nos tum lauato, tum ut praedictum est cibato: ministris praecipimus, si medici vesperi venirent, quiescere hominem dicerent, eosque statim remitterent, ac postridie mane redire iuberent. Ut vero abierunt: rursus hominem simili modo lauatum, ac cibatum, his ipsis quae egimus, dormire probe fecimus. Accedentes autem mane postridie medici: censuerunt etiam eo die cibo illi abstinendum. Etiam si quam maxime sine febris prorsus esset. Illo vero promittente quod iuberent: scis quatus illis digressis risus sit excitatus. Quem nos paulo post superuenientes deprehendimus. Non fugit vero, nec quomodo cum laborante ipso sit actum. Nam quoniam inquam cum valeres, bis lauare solebas, ac medici cibum tibi omnino circuncidunt: nec illis iure in totum obsequendum esse, et aliquid eorum quibus per sanitatem es usus imutandum arbitror. Eo vero putante me suasurum, ut lauaret quidem, sed non bis, tum paratum se affirmante quicquid iusserim exequi: ergo inquam neque inediam tolerabis, neque lauabis bis. (Siquidem et laborasse mihi videris iam triduo et calfactus vehementius a sole fuisse). propter igitur laborem inquam et vstionem, vnam te adijcere lauationem ad duas oportet, ac ter mihi audientem lauari. Quoniam id mihi pollicitus es. Ille subridens dura inquit imperas. Caeterum quoniam stare pactis est iustum: faciam quae iubes. Quae vero medici post haec egere: nostri plane quanto erant digna risu. Bis iam lauatus fuerat, pransusque dormierat. Cum circa occasum solis ministrorum quispiam adesse medicos nunciat. Hic vero febricitare se simulat. Ac veste circumdatus inuolutusque, quo minus bibisse vinum deprehenderetur: amico cuidam mandat, medicis si quid percontentur, pro se respondeat. Erant autem de more ubi inuolutum curiose hominem, etiam cum capite viderent: primum illud solenne ipsis rogaturi. Quota hora accessio inuasisset. Cum autem amicus respondisset, ferme ne vnam quidem integram ex quo coepisset intercessisse horam. cum horrore ne an frigore coepisset, rogant. Eo cum horrore respondente: tangunt hominem iam corpore propter risum & operimentum madere. Itaque ubi hominem laudassent, quod sibi obtemperasset, nec quicquam ante tertiae diei accessionem deliquisset: ob id ipsum inquit nunc te deseruit horror. Estque sudoris indicium, ac multa humiditas circa cutem. Quae haud quaquam euenisset: nisi inediam tolerasses, et triduum transmissetes. Iussis igitur pro-

Iocus gale
ni ex para
prosdodia.

pinquis si quæ guttulæ illi manarent, diligenter detergerent, ne frigore officerent, tum mane se redituros præfati discedunt. Ne tum quidem post sudores, iussu homine nutrir. Visæ nanq sunt illis noctes eo tempore breues. Vtiliusq esse postridie mane nutrire. Digressis igitur ipsis: perfusus sudore iuuenis, ita vt inuolutus vestibus fuerat in balneum cucurrit, ac tertio lauit, et similiter est cibus. Postridie priusquam aduentarent medici: egressus domo dedita opera est, ne se deprehenderent. Itaq cum paulo post venirent, & egressum intelli- gerent, mirati inter se sunt, quid tandem hominem egredi subegisset. iam bidui passum inedia. Ergo si hoc vno male affecti ab eiusmodi medicis ægri essent, quod pluribus diebus in cubilibus detinentur, cum liceret sine intempestiua hac inedia, multo citius ad consueta vi- tæ munia redire: erat profecto vel id pergrauē. Verum longe grauius est quod accidit. Cū enim memoratæ naturæ vbi sub tali victu regun- tur, grauissimis occupentur febribus: qui hunc iniungunt medici, ni- hil mihi a carnificibus differre videntur. Non enim veluti qui hu- mido ac boni succi sunt, vbi in febris diaria transmittere mirificam dia- triton coguntur, vnum id tantum patiuntur incommodum quod fru- stra cruciatur: sic etiam naturæ iam comprehensæ. Imo ex longiore inedia accerrimis acutissimisq corripuntur febribus. A quibus prom- ptus est in hecticas transitus. atq ab his rursus in torridum maras- mum. Aut si os ventris facile iniurijs patet: in eum qui syncopen. i. animæ defectum infert. Audisti enim subinde nonnullis talium medi- corum dicentem me, licere ipsis euidenter intelligere, quantum mali cōmittant, dum eiusmodi naturas in inedia custodiunt, si velint dum sani omnino sunt, biduum eos inedia iubere tolerare. Cernent enim illico febricitantes. idq ob nullum profecto aliud, quam famē. Siquidem cui nec suberat prius quicquā in corpore, qd grauaretur, nec quicquā illi interim accessit extrinsecus noui: is plane ex inedia febricitauit. Quando enim vt dictū est, non vnus alterue, sic intēpera- torum, sed plane omnes vbi inedia tolerarunt, & balnei solio absti- nuerūt, febris corripuntur: ne vel leuis quidē amplius relinqui nobis suspitio potest, quasi ob aliud qppia, & nō iediā febricitarint. Quib⁹ nanq in corporis temperatura ficcum præualet humido, & calidum frigidum: his corporis habitus gracilis, hirsutus, & nigrior est, ac re- liquis tribus intemperamentis, quæ hoc sunt minus calida, tactu ca- lidior aduertitur. plurima quoq his flaua est bilis, vrinæq ac deie- ctio bili saturata. et pulsus magni. et somni leues. et pauci. et animi im- petus vehemens. Ergo recte horum hippocrates tum generalē victus formulam, cuiusmodi esse conueniat, tum quot, ac qualia symptōma-

Ex diatrira
riorū præ-
ceptis qtu
mali interi
succedat.

Syncope.

Calidæ et
ficcæ intem-
periei notæ
Hippocra-
tem ppositi
intēpamēti
vict⁹ formu-
lā, et sym-
ptōmata
docere.

METHO. MEDEN. GALENI

ta in eiusmodi homines incidant, non solum ubi totum diem in cibi inedia transegerint, verum etiam ubi altero cibo, qui pro prandio datur abstinuerint prodidit. Quippe in sexto de populating grassantibus morbis ita iquit In calida natura refrigeratio, aquæ potio, quies. cc
 Hippo. In libro autem de acutorum victu quem aliqui Cnidijs sententijs ad cc
 scribunt: cum de ijs disputat, qui solitum prandium dimittunt: etiam cc
 Picrocholi huius naturæ hominum meminit. Picrocholos eos græce quasi amaræ bilis homines, ab redundante scilicet succo nominans. Habent vero eius verba se ad hunc modum. Sed et qui bis die comedere consue cc
 uerunt: ij si non prandent, ægrotant. Tum imbecilli fiunt, ac timidi ad cc
 quoduis opus. Præterea cordis dolorem sentiunt. Siquidem suspensa cc
 illis viscera videntur, et calidum pallidumque mingunt, & deiectione cc
 vratur. Sunt præterea quibus os ventris amaricat, oculi cauantur, tē cc
 pora saliant, & extremæ partes frigent. Hæc ubi prædixit: mox alia cc
 quædam, tum de cena, tum de nocte, ad finem sermonis ait. Huiusmo cc
 di notæ homines quos picrocholos vocat tum vnicum i die victum, cc
 tum inediam, quā alios homines difficilius ferre. vnam nimirum in eo cc
 libro exponens partem, eorum quæ in sexto epidemion monuit in cc
 Refrigera- vniuersum. Nempe quod ad victum spectat. Nam refrigeratio quam cc
 tio interim calidis naturis suasit: efficitur, cum ex alijs: tum non minime ex cibi cc
 excibi exhi- exhibitione. Qui namque originalem temperaturam parum moderatam cc
 bitione. habent, horum insitum calorem, si squalens acerbus est, cibi mitiorem cc
 minusque mordentem reddunt. Sane illud non latet et boni succi, et ex cc
 Qualia eē quæ debere esse, quæ his exhibeantur nutrimenta. Non tamen ea cc
 debeant p quæ boni succi propterea quod exiguum huiusmodi substantiæ in se cc
 positi intē habent, nominentur, ac nutrire nequeant, Imo quæ utile plurimum cc
 peramenti in se contineant. Sunt namque et maluæ, et brassicæ, & betæ, & lactucæ, cc
 nutrimēta. et denique omnia olera & fructus, nutrimenta. Cū substantia in his ha cc
 bilis ad alendum contineatur. Verum sicut in his exiguum est quod nu cc
 trit, non exiguum quod est inutile, ita in pane puro, et ouis, et carne, cc
 et alica plurimum est quod nutrit: minimum quod est inutile. Quod cc
 Medicamē si id quod admixtum inutile est præter quam quod non nutrit, etiam cc
 tosum nu acrem, aut acutam, aut acerbam, aut amaram aut denique vitiosam quā cc
 trimētum. piam qualitatem habet: non modo non proprie nutrimenta sunt: sed cc
 etiam medicamentosæ facultatis non parum in se habent. Expedit igit cc
 Picrocho- tur tales homines illis nutrire cibis, quicunque nec medicamentosam vl cc
 los nō opti lam sensu perceptam vim habeant. sed nec ipsum quod nutrit pluri cc
 me cōcoqre mū. Quando hoc quoque si exuperat, vitio non caret. Principio namque cc
 Triplex cō nec quæ in ventriculo eorum agitur, concoctio est exacta. Nec si ves cc
 coctio. tricus eorū superet: quæ in venis obitur, est absoluta. Nec si isthic cc

LIBER OCTAVVS FO. CI.

haud magnus sit error, saltem tertia quæ singulis partiū propria est: facile in omnib⁹ illis ex sententia respōdet. Cōueniet profecto huic, et vt frigidū, humidūq; quodāmodo ei nutrimentum exhibeas, vbi corpus tum calidius tum ficcius solito est redditum. Quare cōmodis finis huic est ptissanæ cremor. ad vnguē coctus. in quo nullū sit superfluū condimentum. Vtpote qui et refrigerare, & humectare, ac si ne fiti seruare hominem potest. Cū eo quod nec halituosum, nec humidum, nec ficcum detinet excrementum. Voco halituoſa, quæcunq; per cutim foris effluere sunt apta. Humida quæ per vesicam. Sicca q̄ per aluū. Quippe a vincenti in singulis eorum substantia, nomina imposui. Quod autem nullum horum retinebit ptissanæ cremor, manifestum est. Quæ enim alui deiectiones sunt, eas astringentia retinere solent. Quæ per vrinas et vniuersam exeunt cutim, hæc detinet ea quæ exiguis meatibus inherant. Emplattomena vocant. Præterea quæ valenter astringūt. Ea stryphna græci vocāt. Ptissana vero, nec exiguos cutis meatus obturandi, nec astringēdi vim habet vllam. Ac quod non astringat quidē, vel gustus ipse docet. Cui⁹ vnius est, quod astringendi vim habeat discernere. Quod vero nec cutis meatib⁹ lētia crassitudineve sua inhereat. Id vero ratiocinari ex reliquis eius effectibus est promptum. Nam siue sordidū corpus extrinsecus ptissana defrices: vtiq; sicut aphronitrū et mel deterget. Siue ex vētre educere mediocrem pituitā velis: nihilominus multa, vtilē ptissanæ cremorem experieris. Additum tamen in dictionem est (mediocrē) quoniam si multa, & vehementer glutinosa, et crassa pituita fit: hanc radica ex oxymelite non multa, aut ptissana detergere est habilis. Est sane & aqua multa ad omnes ante dictas expulsionē idonea. Verum nec sitim restinguit, vt ptissana, & in amara bili abundantibus naturis facile vertitur in bilem. Optimū igitur (vt prædiximus) in eiusmodi temperamentis nutrimentū est ptissana. Proximū ab hac, alia ca. Cui paululum aceti fit adiectum. Tertiū quæ sine aceto liquida est, non crassa. Qualem nonnulli præparant ad similem pultē. Inieciſse vero huic & cocti aliquid porri satius est. Nam quod tum anethi, tum salis aliquid necessario habebit, neminem latet. Quinetiam in furno coctus panis, vtilis est cibus. Sicut etiam e piscibus, saxatiles omnes. Nec ipsis minus aselli. Nisi si prope lacum, aut magnum flumen, quod in mare decidat, depasti: humidam magis glutinosamq; habeant carnem. Proxime asellos sunt solea, & torpedo. Itemq; lupus. & mullus. Post mugil e pelago. Omnis autē piscis deterior est, qui prope lacum, qui mari coniungitur, aut magni fluminis hostium pascit. Ex volatilibus autem optimi sunt perdices. ac montani omnes.

N.v.

Ptissanæ cremor
picrocholis aptus,
& cur.
Ptissanæ vires.

Triples excrementū halituosum,
humidū, & siccū.
Nullum excrementū a
ptissana retinere.

Quæ tria excrementa
retineant.
Quod astringat solo
gusto dephendit.

Ptissanā detorsoria
vires habere.
Cibi picrocholis idonei.

Pisces idonei.

Saxatiles
Aselli
Solea
Torpedo
Lupus
Mullus
Mugil.

Aues idoneæ.

passeres. Ab his gallinacei. & phasiani. & iuuenes columbæ. Sed nec hæ tamen intus claudendæ. Cum excrementosa sint omnia, quæ exercitatione carent. Excrementosa vero non minus sunt, tum lacustria, tum palustria omnia. Quo fit ut etiam ex ipsis suillis carnibus, optima sit montana. Ab his deinceps hedi sunt. In omnibus iam dictis fugienda, tum vetula, tum recens edita sunt. Illa namque duriora concoctaque difficiliora sunt. hæc imodice humida, & excrementosa. Ac potissimum quæcunque ex animalium generibus sunt, quæ naturaliter humida sunt. ut oves suæque. Verum de omni ciborum facultate, alibi præcepimus. Nunc veluti alia in hoc opere: sic ista quoque exempli causa sint dicta. Siquidem propositum nobis in hoc est, non tanquam in ijs, quæ de alimentis. et medicamentis scripsimus, materias investigare: sed solas facultates generales. Nihil autem profecto referat generales ne facultates, an universales appelles. Reuertamur ergo rursus ad propositum. Quibus acre aliquid quotidie transpirat: hi si cutis ipsis stipetur prompte febris corripitur. Stipant vero hanc: tum quæ astringunt omnia, veluti paulo supra memorauimus de Abulis aquis: tum quæ lètica crassitudine sua exiguis meatibus inherant. Aliquando autem ipsa cutis immoderatio siccatas, exiguos ipsius meatus densat. Proinde qui oenæthe in balneo utebatur hunc nos vidisti quo tempore inæqualitatem sentire sequeretur vetuisse. Simili modo et qui largo vino, cum oleo exiguo utebatur. Item qui lentiscino tum cum dèstitudinem sentiebat: hunc quoque de cætero (ut scis) uti prohibuimus. Inhibuimus non minus & eum qui quotidie insolabatur. & eum qui puluere utebatur. Alteri vero qui iam ad inæqualitatem febrilem peruenerat, vehementiam remittere frictionis iussimus. Iam alium (ut scis) curauimus. mirantem quo pacto vna lauatione, ac debita frictione horridam eius multorum dierum inæqualitatem dissoluerimus. Utebatur autem et ille astringente oleo. hoc inquam iure propter alios usus celebri. Hispanum vocant. Hoc igitur mutantes ac sabino, tum pinguius, tum molliter vberius perfricantes, ac bis lauantes: illico sanum reddidimus. Non solum igitur hæc vitanda ijs sunt, quibus qui humidum & fuliginosum e corpore exhalant. Sed etiam quæ glutinosum, & quæ crassum gignunt succum. Quando hæc paruis meatibus inherant: transpirationem morantur. Retinent non minus (ut dictum est) transpirationem & quæ cutim immodice ficcant. Multos siquidem talium cum sole vterentur: alios vero cum vberiore nitro / alios cum sale, aut exercitatione multa, aut frictione dura, præterea frictione sicca (xerotribian vocant). & calidis fomentis, & puluere, cum horum occasione quotannis ægrotaret: ipse testis es, ut ab his prohibitos, multis iam annis integros seruaueris.

LIBER OCTAVVS .OH FO.CII.

mus. Sunt autem merito eiusmodi praecepta tum valentiū, tum eorū Prospectri
qui de valitudine q̄runtur cōmunia. Non em̄ ei quæ iam facta est fe- cis et medi-
bri consulunt. Sed ei quæ nunc in generatione est prospiciunt. Tollē catricis me-
dis scilicet ijs, quæ illas excitant causis. Q uippe quæ adhuc in gene dicia, cōia
ratione febris est, dum aufertur causa, ipsa vna interit. Q uare quæ p̄cepta.
in libris de sanitate tuenda de eiusmodi temperamētis sunt prodita;
ea omnia ad eos qui febricitare incipiūt, siue id sanationem appellas-
se oportet, siue prouidentiam, sunt transserenda. Siquidem sanamus
id febris quod iam inuasit, etiam si exiguum est. Prospicim⁹ ne quid
amplius proueniat. Adimentes causam. Veluti vero iam dictarū ma- Alia picro-
xime naturarum, et cum valent, et cum de se q̄rūtur, illud cōmune cō cholorum
filiū est, vt fluxile & transpirabile vndiq; corpus reddatur; ita illud cōia cōsilia
quoq; vt tum vigilias, tum iram, tum tristitiam, tum curam, tū vltio
nem, tum frigus, tum lassitudinem fugiant. Cum promptissime post
hæc, eiusmodi temperamēta febricitantur. Sanare vero eas, quo- Sanatio pi-
ties ex aliqua dictarum occasionū febricitant, oportet, partim simili- crocholorū
ter ijs quos ex stipata cute laborare diximus, partim dissimiliter. cum febrici-
Q uippe in prima accessione inclinante, ducendi in balneū omnes tant.
sunt. Tum pinguiter, simul ac molliter fricandi. Q ui quidem ex ali- Curatō om-
quo quod cutim astrinxit laborant, sicut dictum est. Qui vero ex sic- niū cōis.
citate, fricandi quidem et ipsi sed parcius. Lauandi autem vberius. Astrictā ha-
Respicendum vero semper ad virtutis modum est. in omnibus eius- bētiū cutim
modi auxilijs. Atq; iræ quidem, & tristitiæ, & vigiliæ, ac curæ, nec ppria.
frictione indigent: nec multa lauatione. Sed omnibus qui ex eiusmodi Siccatorū p-
di occasione febricitant, oleum infundendū tepidum large est. cui mi pria.
nime astringens vis inest. tum paululum fricandi. atq; ex consuetudi- Virtutis ro-
ne lauandi. Vltio vero protinus ab initio refrigerationem desyde- bur ī stricti-
rat. tum crebriorem lauationem. Minime vero aut oleum largum, one lautio
aut crebram frictionem. Sint autem quæ refrigerent, & rosaceum, & ne et talib⁹
omphacinum quod arbitror omotribes. i. crudum oleum nominant. attēdēdū
Vtiliora vero ex his sunt, quæ nihil in se salis omnino habent. Effi- Refrigerā-
cies hæc magis frigida, si ita vas in quo continentur in puteo suspen- di olei rō.
das: vt aquam tangat. Præterea si defluxus frigida aqua, vasi se illi-
dat, magis humorem refrigerat. Quod si largi⁹ refrigeratam cupis: Ex frigore
niue circūdabis. Infundere autem syncipiti sublata in altum manu p febricitātis
mediocrem lanæ modum oportet. Hæc vsq; ad inclinationem faciēs: curatō ppia
in balneum duces. Si vero qui memorato est temperamento, de quo Si cū graue
omnis hic sermo est ex frigore febricitet: etiam ducendus ad balneū dine & de-
in remissione is est. Si autem cum grauedine & destillatione febrici- stillatōe fe-
tet: priusq; hæ concoquantur, lauandus non est. At qui ex vltione fe- bricitet.

METHO. MEDEN. GALENI.

bricitant: ij vel cum hæc adsint lauari debebunt. Veluti in libris de sanitate tuenda ostendimus. Post lauacrū vero iisdem quibus ante mæ defacienda amborū capita sunt. Eorum quidem qui ex vltione febricitant, refrigerantibus, qui ex frigore calfacientibus. Sunt autē & hæc post balneum mediocria. cuiusmodi Irinū est & Nardinū vnguentum. Verum de his immorandum pluribus non est. Præsertim in libris de sanitate tuenda iam proditis. Sed suffecerit dixisse reliqua simili modo in febricitantibus esse facienda: quæadmodum in vltis & Non quo refrigeratis citra febrem, facienda præcepimus. Non tamē quouis tempore lauandos febricitantes esse. Sed in accessionis remissione. Prædos febricitantes esse. terea qui ex vltione febricitant, his intendendam quæ ex refrigerantibus constat curationem esse. His vero qui ex frigore, eā quæ ex calfacientibus consistit remittendam. Reliquū autem fuerit, vt communatatem ac differentiam in victu, omniū comprehensarum conditionum in proposito temperamentum, vbi febris diaria laborat, exponamus. Omnium igitur cōmunis victus species esto, quæ & boni sit iā cōphēso succi, & concoctu facilis, & quæ nusq̃ exiguis cutis meatibus inheareat. Sed ijs qui exusti sunt, cum eo quod refrigeret & humectet. Pari Exustorū & modo ijs quos ira male habuit. Iis vero qui refrigerati fuerunt, cum q̃ ex ira febricitant p̃ eo quod calfaciat modice. Iis qui peruigilio, et tristitia, & nimia cura sunt affecti: quod humectet ac somnū conciliet. Ad eūdem modū: prius. ijs qui fatigati sunt: magis nutriēs. Iis qui refrigerati sunt minus nutritiens. Reliquis quod medium sit amborum. Vinū vero ip̃e conscius vigilijs tristitia & curis febricitant, p̃priū. stat autem et Hippocratem, non in diarijs modo febribus: verū etiā quale vinū in acutis ex ijs quæ de acutaz. victu p̃dit vinū dare. At in sexto epidemiā, siue ip̃e sit, siue thessalus eius filius: vinū calidis temperamētis prohibet. Idq̃ non modo cum febricitant: sed etiam per sanitatem. Thessalus Quippe in calida natura suadet, tum refrigeratiōem: tum aquæ portionem. tum quietem. Nisi forte copiosius vtendum esse aqua quā vltis filius. no eiusmodi naturis suadere eum dixeris. Quæadmodum nonnullis placet. Hoc igitur seorsum per se disquiratur. De potione vero frigida decidendum. Ego igitur censeo eius generis naturas, et dū vationē picrolent, eiusmodi potione magnopere iuuari: nec in diaria febris his qui cholis magnobus in vsu fuit eam circūcido. Si quis vero non adsueuit: huic per se gnopie conuenire. Quod si vel propter timiditatem, vel propter cōsuetudinem a pueris, vel falsam opinionem frigidam timeat: tum opere homini per-

suadeam, obseruans in æstate cum æstuat, tum oratiōe post opus. Nā vbi post vsum eiusmodi potionis, liberatus statim ab vrendo estuan doq; est, visusq; firmiorem ex eo stomachū, quā ante habere: tum ven ter illi biliosum deiecit: et probe concoxit: ac corpus cum ea iterum iterūq; est vsum, reficitur: tum vero alijs quoq; indicatis, quib; simi li ratione contulit: exposuerim primū quidē illud esse omniū longe verissimū, quod contraria contrariorū sunt medicamenta. Proditum autem mihi de hoc prius est. Mox illud quod temperamentum ei; sa nitatis symmetriam egressum: morbo est propinquū. Tum quod sani tas eiusmodi corporum dubia est. ac potius in affectu quā Schefin vo cant: q̄ in habitu quam Exin. Præterea quod si boni temperamēti eēt: hoc illi oī studio tuerer. cum vero vitiosi sit temperamenti, et naturæ: in melius imuto. Porro dictū et de his fuisse est, in libris de sanitate tu enda. Vnde nec immorandū mihi hic multis est. eos imitanti scripto res, qui cum pauca prorsus sciant: ipsa in omnibus libris inculcant. Id em̄ non multa est docere, sed multa scribere. & multas chartas cō sumere. cum liceat paucas. ac multum temporis nulla necessitate cō terere. Itaq; nec notas diariarum febrium hoc loco describo. Vtpote iam prædictas mihi in secundo de crisi propemodum vniuersas. Si quæ vero reliquæ fuerunt: etiam in primo de febrium differentijs p ditas. Quā etiam in libris de pulsibus, quātum ex ipsis sit vtile, ex posuimus. soli (vt scis) omniū qui ante nos fuerunt. Idq; adeo (arbi tror) clare, vt nec puerum quod tradidimus lateat. Cum Archigenes (vt ostendimus) non docuerit. Sed deblaterarit plurima. tum in ope re de pulsibus: tum in eo quod de febrium significatiōe inscribit. Tāq; autem eum qui in aluminosa aqua se lauit: medici vsq; in tertium diē cibo abstinere iusserunt: ad eundem scis modū neminem eorū qui vel exusti fuerunt, vel alia quapiam ex iam dictis causis febris tentati, la uasse. aut nutriuisse, priusq; diatricon transmisissent. Necesse em̄ pro fecto est & me diatricon dicere. Ne in hoc quoq; nugis eorum me ex ponam. dicentium aliam esse tertij diei accessionem, aliam ipsam pri mam diatricon. Quippe hætenus eorū nugas processisse, ipse aliquā do audisti. Sed siue primā diatricon, siue aliud quiduis appellasse ve lint, non semel nos bisve aut ter, verum sæpius, quā vt meminisse pos simus, tum in primo statim die ad vesperam, eos qui diaria febris la borarunt, lauimus: tum vel magis in secundo. imo etiam in ipso ter tio. ceu paulo ante diximus. de eo cui stipata cutis fuerat. Verū hanc causam rarenter vidi febrem accendere. Itaq; etiam hanc maxime tra ctandam desumpsi. Vstionem vero & lassitudinem, et cæterorum sin gula plane sæpe. Vidisti autem eos omnes quarto die mane, ad solita

Cur diatri
ti vocabu
lo vtaf.

METHO. MEDEN. GALENI.

redire munia. ac medicis qui ipsos tertium diem prorsus in cibi inedia exegisse fuerant opinati, occurrere. Itaque etiam miranti tibi, quod demum causae esset, cur vel nunc saltem ab ijs quae perperam opinantur, non recedant: conuenienter (ut arbitror) respondi. quod neque veram speculationem noscerent, & nunc eam incipere discere erubescerent. Aliquid tamen (veluti confitentem aliquando ex ijs quendam, idque cum lachrymis veritatem nobis solis audiuiisti) nec vitae sibi necessaria aiunt supfutura, si qui eos scire aliquid existimant discetes iam videant. Verum tu hoc semel audisti. Deos autem testor, multos id mihi saepe soli confessos. idque lachrymantes, ac infelicitatem suam deplorantes, quod sub malis praceptoribus tempus perdidissent. Iuroque tibi rursus deos, illud quoque mihi persaepe a condiscipulis dictum esse, cum essem adhuc adolescens. Nam cum mihi mos fuerat, ubi aliquis me de secta aliqua, num sana esset percontaretur, dicere me respondere non posse, nisi reliquorum dogmata didicissem, ac methodum quampiam mihi comparassem, qua quod potius esset discernerem: non pauci ex condiscipulis qui haec audierant, responderunt. Me & excellenti natura & singulari propter patris mei liberalitatem esse eruditione. tum & aetatem ad discendum idoneam, & impensas unde studiis vacem, suppeditatas, habere. secum non ita agi. qui & rudes in primis disciplinis essent, nec acuto ut ego, ingenio. nec quod impenderent habere. Itaque contentos esse oportere ijs quae nossent. qualiacumque ea forent. Minime igitur mireris, cur plerisque medicorum non pudeat diatricon in ore habere. etiam si sexcenties nos praesagire in aegris viderunt, diariane febris laborarent: an ea quae tertio quartove die affligeret. Illud potius aestima, quod Hippocrates monuit, homo alias ingenio maxime philosophico. Cum in acumine morbus est: statim tum ultimos labores infert, tum tenui ad ultimum victu necesse est uti. Vbi vero non, sed licet liberalius cibare: tantum est de ultimo remittendum, quantum morbus, ultimis est mitior. Labores namque dicit, omnia quae hominem offendent. ultimos vero, maximos. quales utique in summo vigore fiunt. Iubet autem reservari in id temporis summam victus tenuitatem. nihil profecto doces diuersum, ab eo quod alibi dixit. Cum in summo vigore morbus est: tum victu uti tenuissimo est necesse. Atqui fieri non potest, ut summam victus tenuitatem, ad summi vigoris tempus differas, nisi inter initia conieceris, circiter quotum diem in vigore morbus sit futurus. Sed & insanire Hippocratem dicunt, cum haec scripsit. & tamen nos opere ea ostendimus: omnia potius putant quam posse quaequam in prima aliquando accessione, certam noticiam affectus habere. Ego vero nec in omnibus aegrotantibus, fateor exacte me scire in primo

Hippo.

Sententiae
hippocratis
interpretatio.

Hippo.

LIBER OCTAVVS FO.CIIII.

die affectum, nec ullam diariam me febrem posse fugere. At vero ut nihil in victus ratione primis saltem diebus pecces, hoc satis est. Si discernere diariam a reliquis queas. Ac propterea quarto die, in quo illi hominem, quem iam siccarunt, primū nutrire incipiūt: nos ad cōsuetam dimittimus. Ac a diarijs in acutas febres transitum fieri, hac vietus ratione prohibemus. Cum si quis aliter cibet: excipient necessario iam dictas naturas ardentissime febres. Sunt em̄ aliæ naturæ quibus aut nihil, aut non magnopere incōmodet tot dierum inedia. Si cutē diuerso aliæ, quibus non modo non innoxia: sed etiam utilis est trium dierū inedia. Verum de cæteris naturis post decernam. Propositam vero nunc nobis ab initio naturam, inediæ in summū ducūt discrimen. in quacūq; iniungantur febre. non solum ijs quas modo commemoravi diarijs. Etenim si propter obstructionem aliquando, ut dictum est, morata trāspiratio est: si parua ea sit: qui recte deterferit, secundam fore accessionem vetabit. Sin momentanea: non possis ita permittere. Quod si & multi & crassi et glutinosi impacti succi sunt: quæ hos excipit febris, fieri non potest, ut intra fines diariarum cōsistat. Quando ex necessitate huic, in mali succi naturis, ea quæ ex putredine humorum accenditur succedet. Nam in alijs saltem temperamentis, quæ in sequentibus exponam: excitari ex tali causa potest, citra humorum putredinem aliqua continentis febris species. Porro capere eiusmodi sermones omnino non potest, qui prius in memoratis operibus nō sit exercitatus. ac potissimū in eo quod de febrium differentia inscribitur. Nā ubi obstructio quæpiam mediocris est, ob quā febricitāt qbus vitiosus est succus, in primo die atq; etiam secūdi aliquā parte, nullum est in pulsu putredinis signum, æque ut nec cruditatis in vrinis. Protracta tamen remissione, nec amplius pro ratione, sicut post summū vigorem incœperat cedente: suspectus affectus est. Veluti e diuerso in quibus ad dissolutionem festinat, vel halitus aliqui, vel sudores exierunt, vel multa bona vrina, cum signis in pulsu bonis: in ijs proculdubio diaria febris est. Sed quæ ex parua oritur obstructione, ea ut dictum est, saltem inter initia similis diarijs est. Protracta tamen inclinatione: suspecta redditur. quāuis putredinis indicia in pulsu adhuc non appareant. Quippe nisi vitiosus succus penitus trāspiret: necesse est putrefiat. Ergo ut trāspiret maiore iā auxilio est opus. Ac si quidem vel puer vel senex sit: sanguinem detrahare non licet. inter has ætates, ubi robur ægro non deest: secanda vena est. etiam si plenitudinis signa non adsunt. Præstat em̄ vitiosi succi maiore parte emissā: ad detergendas obstructions accedere. Cū alioqui metus sit, si obstructionibus liberandis priusq; vacua-

Quibusdā naturis uti lē eē tridui inediam.

Duplicē ex magna obstructione oriri febrē posse.

Putredinis signū i pulsu
Cruditatis signū i vrinis.

Putredinis suspectæ notæ.

Diariarum notæ.

Curatio trāspiratio nis ipeditæ

METHO. MEDEN. GALENI.

ueris, studeas, ne ipsas magis impingas. At soluunt quidē obstructiones quæ deterforiam facultatem obtinent. Seu foris cuti sint admota, seu intro in corpus accepta. Periculum vero est etiam ne quæ foras trahunt, vna cum ijs quæ obstruunt, etiam aliud quippiam attrahant. et quæ ab interno sursum feruntur, aliquid secum ex ijs quæ in vasis continentur rapiant. Quod ipm si tenax sit, & crassum, obstructionē plane geminabit, sin aliter: multitudine certe sua non parum omnino nocebit. Cernimus em̄ aliquando etiam quod multum est, cum simul rotum confluit, obstruendo herere. infigiq. nō minus quā ea quæ glutinosa sunt. et crassa. Quod si per meatus angustos est transitus: multo profecto magis retineri. Quo igitur & his iter liberum, et quæ foris admouetur attractio tuta sit: vtilissimū est corpus inanisse. Quin etiam fumosa fuliginosaq. succorum excrementa quæ transpirant succis, ipsis imminutis pauciora restabunt. Quare inde quoq. minor reddetur febrilis calor. Sic vt foras trāspirare, si exigue obstructiones sint, queat. Ergo cum suspicio erit cutim esse ex obstructione occlusā, Id quod tum ex eo conijcies quod non fuerit in primæ accessionis remissione, vacuatio satis magna, tum quod similis sibi perdurauerit remissio: si homo ex nulla manifesta febricitauit causa, etiam certius argumentum obstructionis habes. Sin ex euidenti aliqua causa: fieri potest vt duæ simul coierint causæ. Nā si altera tātum causarum, Nempe quam externa impressit, subesset: imminuta remissio fuisset. cum sensibili alicuius expulsiōe. Haud quā igitur differendum est sanguinis aliquid ita laborantium mittere. Scilicet tum ad virtutis, tum ad do obstru obstructionis modi portionem. Discernetur autem obstructiōis magnitudinis vñ dignitudo, ex ipa magnitudine febris. vt quæ ex maiore obstructione scernat. maior, ex miore minor iciderit. Vbi vero modice vacuaueris: haud Post vacua multo post, aut nutrimentum aliquod, aut pharmacum, ex ijs quæ de tione deter tergeant exhibebis. Sunt porro non multa quæ in febribus id præ gēdū vñ nu stent. Sed sicut dictum prius est, in alimentorum ratione, sunt ptissana trimeto vel na, & mulsā. In pharmacor, oxymeli, & quæcūq. incoquere in muls medicamē sa licet, ceu calamintham, & hisopum, & origanum, et serpillum, et to eē. irim, et apium. Verum hæc omnia iusto sunt calidiora. Ideoq. febres Detergētū accendunt. Ita vt iq. vt vinum. Oxymeli vero solum, nec febres accē materia. dit: et strenue deterget, sic vt ea quæ glutinosa crassaq. sunt, dissoluat. Ptissana & meatus obstructos liberet. Porro inter mulsam & oxymeli mediū Oxymeli. locum habet, quod apomeli græce dicitur. Cuius plurimus circa pe Apomeli. loponesum est vsus. Nō immerito arbitror & Saccharum inter hæc Saccharū. numerādum. Ex hoc victu seruabis quantum de febrili calore minui Quō lauan tur. Etem si tertio die mane videris minimū esse, quod de febre relin dū.

Excludit
in v. arum
iubim de
micham

Excludit
in v. arum
iubim de
micham

De Vino, Jm d 3
fo. 102. et 89.

Detergit Saccharum

LIBER OCTAVVS. FO. CV.

quitur, ac neq̃ putredinis humor in pulſu nota ſubſit, neq̃ in vrina cruditatis, ſuſpecta vero hora qua primo die febris occupauit extra meridiem ſit: audaſter hominē q̃ ocyſſime lauabis, longe ante ſextam horam. Abunde tamen ſit, ſi intra tertiam horam lauatiōem compleueris. Ad eundem modum & ſi decimam horam ſuſpectam habueris, vſq̃ ad ſeptimā laues licet. Cū tris æquinoctiales horas, quatuor ve, inter balneū accēſſiōisq̃ tempus interponi, abunde ſit ſatis. Debet autem in balneo corpus prius vnctum, ac moderatiſſime frictū, mox detergeri extrinſecus abluicq̃. ſane detergētium materiam expoſitam habes in commentarijs ijs, qui de medicamentis ſunt conſcripti. Deligēda vero ſemper ſunt, quæ ad rem propoſitam ſint accōmoda. Quippe diſtincta in his ſunt, tum quæ magis, tum quæ minus detergent. Sed et nunc exempli cauſa pauca dicemus. Moderatiſſime detergent, tum erui farina, tum ordeī. tum fabarum. Præterea muſſa, quæ ſit aquoſa. Magis vero q̃ hæc iris et panacis radix, & auſtolochia, et muſſa quæ mediocri eſt mixtura. Veluti etiam hac magis quæ meraciſſima eſt. Fit hæc vbi mixta melli exigua eſt aqua. Sic vt liquatum mel, exiguos cutis meatus facile ingredi poſſit. Poſſunt autem vel hac magis detergere, tum ſpuma nitri. tum nitrum ipſum. tum aphronitrū. Sit autem nitrum oportet, quod ex tenuibus partibus conſtet. cuiuſmodi Berenicium eſt. Si vero lapidoſum ſit: vri id leuigariq̃ diligenter debet. Mel autem puriſſimum. acerrimumq̃. cuiuſmodi eſt hymettium. Eſt autem et ſapo, ex his quæ maxime detergere valeant. Atq̃ hæc ſatis multa detergentium materiæ exempla ſunt. Tempeſtium enim eſt iam ad ea quæ poſt balneum adhibentur, accedamus. Sunt autem ea minime multa. Nam præter aquam quæ parum apij incōctum in ſe habuerit: nihil his eſt offerendum. Licet quod inter balneū et ſuſpectas horas ſpatium erit trium fore horarum conijciamus. Si vero circa vesperam, aut duabus horis citius, accēſſio inuadet: tū lauiffe mane liceat: tum cibaffe. ſed tantum ptiffanæ cremore. Deinde ſi ſuſpectæ horæ nihil afferant: & lauare rursus ſi velit, licet: & cibare. ad eas quas diximus conſyderatiōes intento. Sin aliquid eueniat: & conferendū id eſt cum accēſſione, quæ primo die inciderat, & tum vrinæ conſyderandæ, tum pulſus ſunt. Quæ omnia proſecto mediocria apparebunt, vbi exigua reliquit obſtructio. Quare ipſum & lauabis q̃rto die: & cibabis. ad iā dictas cōſyderatiōes ſpectās. ſperabisq̃ nihil quinto die ſupueturū. At ſi magna obſtructio facta ſit: ea febris ex diariæ gñe non erit. Quare in pximū differatur librū. Cū in hoc de diarijs tātū agere ſtatuierim. Qm̃ igitur diariæ febres, in p̃poſitis corporis tēpamētis, ſæpenuero etiā cruditatib⁹ ſuccedūt: pxi-

Quo ppoſitus in balneo tractandus.

Quæ extrinſecus detergeat.

Quæ moderatiſſime detergeat.

Quæ magis.

Nitrū berenicium.

Mel hymettium.

Sapo.

Quæ poſt balneū exhibenda.

Habet et diaria accēſſio.
5. fo. 102. pag. 2.

De diarijs a cruditate.

METHO. MEDEN. GALENI

Pessima cruditas. mum fuerit de ipsis differere. Ergo pessima quidem in eiusmodi temperamentis cruditas est, citissimeque febrem accendit, in qua cibi in nidorulentam, et fumosam qualitatem corrumpunt. Quando ea quæ in acidam vertit, ut raro talibus naturis contingit: ita minus nocet. Dicemus autem de utraque seorsum, incipientes ab ea, quæ sæpius his incidit, & magis lædit. Ea est (ut diximus) nidorosa quædam ac fumosa. Quæ utique si alius lubrica est: minus est noxia. Sin astringit: gravis uis est. Siquidem ex astrictione eius vitiosæ naturæ in febres prompte incidunt ac potissimum cum neglecto consilio in lectulo domi manduci ad solita conuertuntur opa. Febricitant autem nonnulli, & ex ijs quos diarrhoea post cruditates male habet. Quibus utique non minime prorsus tatur febris ex desurgendi frequentia. Quod si etiam rosio, aut dolor, aut calor immodicus in ventre & intestinis sit, hinc utique vel longe magis affectio febrilis increfcit. Est autem eorum quibus clausa alius est, & quibus fluens, non eadem sanatio. Itaque etiam seorsum de utrisque ageat. Apparebit enim sic tractantibus non solum quatenus differunt: sed etiam quantum profuit cura ambobus sit commune. Si igitur ea tantum quod corrupta fuere, vacuata esse videntur: tum lauandum, tum nutriendum in remissione febris est. Sed ijs quod circa ventriculum sunt, prius consulto. Sin ita multa inanitio, aut prius eorum quod circa facta sit, aut nunc etiam in homine duret, ut virtus iam defessa sit: satius est omissa lauatiõe cibare. Sed consulto prius ijs quæ circa ventrem sunt. Consulet ita laborantibus, si modo vacuatio amplius non duret fomento ex oleo & apsinthio. Expedi autem tingi apsinthium, quo minus nido dore offendat, feruenti aqua. Quod si quæ rosionis aut doloris sensus in ventre adhuc supersit: incingi illi peniculus post fomentum debebit, qui vel calidus sit, et siccus: vel ex oleo in quo apsinthium incoctum fuit, madens. ac plurimum expressus. Satius autem fuerit, si nardini vnguentum quod curiose sit factum, facultas sit ex eo peniculum eodem modo imbutum abusiue ventri incingere. Iam multo etiam satius sit, si purpura marina is sit, atque etiam longe optimum, si optima sit tyria. Quippe tenuiorem astringendi vim habet, tum ea purpura, tum optima nardus. Ita ut earum vis siccando, calfaciendo, ac robur inferendo, corpora quæ circa ventrem habentur, alte penetrare possit. Quod si os ventris, quod stomachum appellare solemus, abutentes nimirum appellatiõe, imbecillius sit: etiam tanta portione chix Mastiches in nardino tunsa, unde sordium crassitudo existat, madefacta ex eo purpuram imponemus. Esto autem Vngueta in abunde calens talium quodque cum primum imponitur. Quippe quæ duplici vapore tepida sunt, omnia ventriculi firmitudinem dissoluunt. Non autem tepida se calefaciunt fugit, solere me vnguenta calefacere in vase duplici. Utique coniecta prius in vas maius, aqua feruente. Quam aliter calefactis, viciat eorum fa-

Tepida oia, summi
madine vtriusque
solunt.

LIBER OCTAVVS. FO. CVI.

cultas. Cæterum fluente adhuc aluo: vtilius est optimo recenteq; melino simili modo quo Nardino vti. Vtile autem ad omnia talia est, & mastichinum. Non in postremis accommodata sunt eiusmodi ventriculi affectibus, & vngueta ea, quæ ad gratiã delicatarũ mulierũ fiunt. Hæc inquam præciolã quæ Romanorũ luxus videtur inuenisse appellationesq; dedisse. Nominant enim tum spicata, tum foliata. Si vero qui affligitur, cinctum non patitur: siue ob consuetudinem, siue de licias cingi recuset: licet cerato idem efficias. Est aut in eiusmodi vsu optimũ, quod ex cera fit Tyrrhenica in vnguento nardino liquata. Cui postq; refrigeratum est: aloes ac mastiches mollissim⁹ puluis est admixtus. Debet autē singulorum hic esse modus. Cerae ac nardi partes pares. Aloes pars octaua. Sic etiam & mastiches. Vel (si placet) huius paulo aliquid plus. Quod si cerato aliquid e sumptuosis his vnguentis admisceas: præstantius medicamentum habebis. Si autem ventriculus intus vratur, ita vt affect⁹ quidam phlegmone similis in eo consistere videatur: vtilius est ceratum quod ex melino cõficitur. Sunt porro et alia medicamenta non pauca. Alia quidem ex oenãthe. Alia ex hipocyscide, & balaustijs, & palumlarũ carne cõfecta. quæ ventriculo tum refrigerando, tum vero firmãdo sint idonea. Horum ergo quod ad rem præsentẽ sit cõmodissimũ, id deliges. ijs quas memorauim⁹ cõsiderationibus intentus. Cibãdi vero his sunt. Fluente quidẽ etiãnum ventre: polenta, & pane, quem græce oxylipe vocat. qui vtiq; minimũ aceti habeat. non sicuti in dysenteria, & diutina diarrhoea pparare solemus. Inspergere autem polenta debebis, alias aquæ calidæ vbertim, alias, vbi scilicet venter adhuc plus iusto excernit, vel mali punici, vel pirorum, vel malorũ succo. potissimũ cotoneorum. Quod si iucũdius laborãti erit: etiã decocto ex piris, aut malis, aut myrtis, præparato, polenta insperges. Sin venter non amplius excernit: suffecerit tum alicã similiter ptissanæ præparata, hoc est aceti habens pauxillum, tum ex ea sine aceto sorbitio. tum gallinaceorum testiculi. & saxatiles ex albo iure pisces. Præterea fructuum aliquis, ex his qui astringant. vel solus: vel cum pane. Hos vero vel magis, etiam ventre adhuc fluẽte, dabis. Quod si appetentia careant, sic vt cibos auersentur. (Incidit nãq; id non paucis eorum quos diarrhoea ex cruditate male habet) etiam de medicamento quod ex succo fit cotoneorum, vnum aut duo coclearia danda his sunt. Aut si huius copia non est: eius quod ex carne eorum componitur. Tradita vero eius generis medicamentorum compositio est, in libris de tuenda sanitate. Atq; ita quidem in prima remissione, his qui ex cruditate febricitant, mederi conuenit.

O. ij.

Spicata.

Foliata.

Ceratũ pro
positis ac
cõmodum.

Stomachus reatu

Si vetricus
l⁹ int⁹ vrit.

Cibatio pa
positorũ si
aluus fluit.
Oxylipe.
Polætæ vs⁹

Si fluxus si
stitur.

Si appeten
tia fit deie
cta.

METHO. MEDEN. GALENI

Siveter om Si vero omnino veter astringitur: praetatis prius praecordijs, mox
nino astringitur, quid agendum. toto ventre, considerabis num cibus in gracile intestinum, aut in co-
lon descenderit. Deinde aegrum interrogabis, quae maxime in parte,
vel rosionem, vel gravitatem sentiat. qualesque habeat ructus. Vbi ex
his compertum habueris, in quam totius ventris parte nutrimentum
consistat: si in superioribus partibus pendet: aliquid diatricon pipe-
reon dabis. non medicamentosi illius, sed eius quod in opere de lanita-
te tuenda, seu & simplicissimum, et ijs qui cruditate laboraret aptissimum,
laudavimus. Post deinde praecordia, omnemque ventrem perfundes.
Hoc vero etiam si inferius descenderint quae vitiosa sunt, tacies. plu-
ris minorisque ratione id varians. Siquidem plus et temporis et perfu-
sionis exigunt, ad praeparationem eorum quae deinceps sunt agenda, qui-
bus in superioribus ventris corruptum nutrimentum adhuc manet. Sin
motum id notabiliter ad inferiora sit: adiuvandum aut glande subdita, aut
leui per inferius infusione est. Vtique si rosio simul adsit: hanc mitigan-
tibus, si flatus: hunc comprimantibus. Sin neutrum fuerit: ex melle aqua
et paululo olei, id quod subter infundetur facietibus. Vbi vero vehes-
mentior rosio urget: sabinum oleum, in quo aliquid seui anserini sit li-
quatum, est utilius. Si vero eius copia non est: gallinacei seui. Sin nec
huius facultas est: caprini. Quod si huius quoque penuria est: iniicien-
dum oleo parum cerae est. potissimum elotae. Flatus vero sanandi sunt,
oleo in qua ruta, & semina quae flatus discutiunt, fuere incocta. Cu-
iusmodi sunt apij, & cumini, et maratri, et finonis, aliaque id genus.
Vacuata vero aluo, nutriendum protinus, in ceteris quidem, ijs quos
memoravimus similiter est, amotis tamen ijs quae astringant. Acti quod-
dem primo die ad vespere hanc egeris, aut etiam noctis qualibet ho-
ra: etiam secundo die similem adhibebis providentiam. In quo etiam si pla-
ne desit febris: lauari hominem fines. Ac ubi in sequenti nocte quietus
citra offensam dormierit: sanum iam hominem prorsus existimabis.
Si vero qui cruditati successit dies, cum sequenti nocte febrem attu-
lerit: veluti in secundo die: ita tunc & accurandus: & nutriendus ho-
mo est. Si vero & nox tertiae diei febrile quiddam paululum afferat:
ne id quidem formidandum. Sed hos quoque postridie lauabis. nutriesque.
Crudi in aci Ac reliqua omnia in illis, ut ante definitum est, exequeris. Sane
dum mutatio mutationes crudi alimenti in acidam qualitatem, nec incidere in
ne raro in pi eiusmodi naturis cernuntur, nisi admodum raro, idque ex cibis quae
crocholis in prompte acescunt: nec febrem accendere diariam. Aequae ut nec
cidere. tarditas concoctionis. Quando sicubi propter tale cruditatem fe-
bricitant, quibus amara bilis in temperamento abundat: obstructi-
onis & humorum putredinis suspitio est. De qua postea dili-

Semina q
Anserinum
Gallinaceum
Caprinum
Rosionis
curatio.

Flatus cura-
tio.

Semina q
flatu discu-
tiant.

Cibatio.

gentius definiam, cum de putredine agā. Nunc huic de diarijs febribus disputationi, hoc adiecto, ad alia trāsibo. Fumidus vapor ex tarditate cōcoctionis, aut cruditate, in qua ructus sentiuntur acidi nunq̄ excitatur. Quippe frigidi halitus abs talibus succis ascendunt. Hiq̄ omnino paucissimi. Minime aut vapores multi, fumidiq̄, ac fuligino si. Cum nec in ijs quæ extra sunt, aliter aut fumū edi aut fuliginem videas: q̄ fumū ex materijs (vt ita dicam) semiustis. Fuliginē ex immodice assis vstisq̄. Est nāq̄ fuligo vapor terrestris, fumus mixtio q̄dam ex terrestris aqueaq̄ substātia. Verū non est quod hoc loco audire expectes, aut quēadmodū ijs q̄ tarde cōcoquūt, aut ijs q̄ acidū ructant, sit p̄spiciendū. Est em̄ de his tractatio ad opus de tuēda sanitate p̄tinēs. hic tantū earū cruditatum mentionē faciemus, quas febris subsequit̄. Quoniā igit̄ diaria febris cruditates quæ cū acido ructu sunt, nō cōsequitur. Quæ vero ex putredine humorū oriū, ea q̄nq̄ sequit̄: nō sine ratione in eam tractationē, quæ de illis instituitur, distuli de his cruditatibus præcipere. Sed ne tūc quidem eo modo quo in sanitatis tuendæ libris. In illis em̄ diximus quānam per sanitatem agenda sint illi qui cruditate laborat. Hic vero quānā in ijs febribus, quæ cruditati supueniunt. Dicta mihi ferme sunt de diarijs febribus vniuersa. Quando qui ex bubone febricitant, medicos quid sibi sit agendū, ne consulunt quidē. Sed vbi tum vlceri quod bubonis occasio fuit, tum postea buboni ip̄i p̄spexerint, in remissione eius quæ inciderit accessionis, lauantur. Ac si quis tum diatricon vel nominet: oēs irrident. Scholasticūq̄ appellāt. Natura (puto) ip̄a intelligentes, id transmittendū non esse, quod omnino non erit. Censentq̄ etiā in omnibus ijs quæ sensum fugiūt, tales debere esse medicos: quales ipsi sunt, in ijs quæ sensui apparēt. Porro in omnib⁹ tales esse, nihil est aliud q̄ intelligere, q̄n sit in tertio accessio futura & quando futura nō sit. Quin etiam qui refrixerunt, aut vsti sunt, aut fatigati, aut tale quippiam passi, postea vero febricitarunt: hi vbi in remissione talem statum quietem qualis erat per sanitatem sentiunt, ne tunc quidem eos qui diatricon nominent, ferre possunt. Quod enim vsurpare sæpe soleo, quemlibet primatum qui secundum naturam se habeat, quouis sophista veriores opiniones habere: hoc etiam in diuina istorum q̄ in diatricono videre licet. Vt quæ ab omnibus qui naturaliter se habent sit irrita. Nuper enim e plebe quidā qui in splendida cena prolixius sibi epulis potuq̄ indulgisset, venit domū errabundus ac manu deductus. Cum autem quibus grauabatur, in ventriculo eius fluitarent: omnia ea euomit, et per noctem quidem febricitauit. Dormiuit autem in magnā partem sequentis diei. Postea surgēs ac paululū

Fumidū va
porē ex tar
da cōcoct
aut acida
crudita. nō
puenire.
Halitus.
Vapor.
Fuligo.
Fumus.

Verissima
snia de ijs
q̄ in sophis
matis cōse
nescunt.

inambulans, lauit. risitq; eum qui sibi diatriton manendā suaserat. Il-
lo nāq; authore etiā postero die inedia[m] tolerare debuisset. Vt autem
res ipsa monebat, & ipe sua sponte faciebat, lotus et modice cibatus,
post somno deditus, eoq; inoffense fruens, mane surrexisset. ad cōsue-
taq; redisset. etiam in ipsa diatrito. in qua cū tolerare inedia[m] opor-
tuisset, si diatritarijs paruisset. Ita enim eos per iocum eleganter no-
minauit quidā. Sed et cū cenatus iam ex consuetudine homo esset,
accedens facetus ille, risum excitauit. cōmemorans quēadmodū eum
qui tertio ante vespere vomuisset, oportuisset etiam biduo inedia[m] sic-
cum ac sordium plenum tolerare. ad horasq; spectantem pro diatrita-
riorū iussu decūbere. Sūt em̄ arbitror plebiq; nō obscura, q̄ pter re-
rū euidētiā temere audenē. Atq; inde merito alios medicos, alios græ-
ce logiatros. i. verbis tenus medicos esse dicūt. Quomodo em̄ nō iu-
re hac appellatiōe censeantur, qui ea nesciāt, quæ nemo e vulgo igno-
rat? Quomodo non meritissime irridendi carpendiq;, qui etiā cū ta-
lia ignorēt, Hippocrati se pponūt. Verum illorū stupiditatē ne Mer-
curi⁹ quidē ipe cū musis sanauerit. Absoluta vero in ijs naturis qui-
bus amara bilis redundat, in quibus scilicet elementum frigidū vin-
citur a calido, & elementum humidum a sicco, de diarijs febribus di-
sputatione: ad aliud corporum temperamētū trāseam⁹. quod nihil mi-
nus q̄ supra dictū vitioso est succo. in quo scilicet calidum pualet fri-
gido, & humidū sicco. Maxime em̄ oīm putredinis morbis hæc intē-
peries exposita est. Propterea quod p ipam sanitatem p̄xime putredi-
nē accedit. Veluti tum ex sudorib⁹ conijcere est, qui grauiter his olēt:
tum vero ex vrinis, deiectionē, atq; etiā ipsa respiratiōe. Etem̄ qualis
est hircoꝝ: talis est et taliū naturæ tēperies. Ideoq; prōpta est ex q̄li-
bet occasiōe, tum alijs morbis, tū vero febrib⁹ corripī. Nā q̄ hac in-
tēperie sunt, cū stipata cutis eoꝝ est, effugere febrem nō possunt. Sed
nec cū valentē cruditatem cōtraxerūt, aut pusti in sole fuerūt. aut tale
quippiam aliud passi. Ac vitiosis quidē habitib⁹, stipatio cutis pluri-
mū esse incōmoda solet. Ideoq; quibus amara redūdat bilis, nō min⁹
q̄ qui ad putredinem sunt proni, σκτερογώδεσ. i. putredinosos græci
vocāt, febribus ijs quæ ex stipata oriunt̄ cute, patent. At ab nidoro-
sis cruditatibus, q̄ humidæ & calidæ naturæ sunt, quas modo putre-
dinosas p̄pterea vocauī quod succi facillime in ijs putrescāt, prōpti⁹
lædenē. Nā de obstructiōe quid attinet dicere? Quā idcirco maxie fe-
bres accēdere dixim⁹, quod putredinē in ijs q̄ nō trāspirāt corpori-
bus creet. Verū de eiusmodi febribus post agemus. Sane diariæ oēs
prōptissime in iā dictis tēperamētis accēdūt. Idq; ex q̄libet earum
cāꝝ, q̄s mō in amara bili vitiatas naturis retuli. curationēq; p̄similē

Diatritarij
quodā p̄ io
cū dicti.

Logiatri,
qui.

De calido
et humido
tēperamē-
to.

Putredino-
si habitus.

LIBER OCTAVVS. FO. CVIII.

illis habent. ac in paucis omnino dissidentem. Nam cum hæc humidio Curatio di
res naturæ sint. magis ferunt quæ illæ famem sitimque. Itaque minus lædent ariarum in cali
hæc, si quando fame per diatritarios crucientur. si modo libera ipsis trans dis & humi
piratio non defuit. Atque idcirco balneum hi, ceu quod cutim eorum laxet, dis naturis
vel magis vel certe non minus, quam qui amara bili abundant, requirunt. Quomodo
ceu quod humectet, non requirunt. Quæcumque vero de eiusmodi natu his balneum
ra sunt dicta, eadem de acquisito habitu dicta esse censendum. Aliqui enim profit.
quibus boni sunt natura succi, coeuntibus aliquando eodem tempore De acquisito
re pluribus siccantibus calfacientibusque causis, in amaræ bilis vitio habitu.
sum habitum mutant. Da enim venisse hominem æstatis tempore in regionem Exemplum
calidam & siccam. esse præterea eodem tempore statum cœli calidum ac siccum. tum acquisiti habi
vesci eum cibis calidis siccisque. cogitare quoque ac tristari. & vigilare. tus genera
& irasci. & quæ plurimum laborare. fieri autem potest ut idem homo per id di.
tempus venire sit usus frequenter, et in sole maiore ex parte versatus.
et medicamenta quæ siccant calfaciantque biberit. veluti aliqui Theria
cen. nonnulli Ambrosiam. alij Athanasiam. (Scimus enim profecto me
dicamenta a iunioribus medicis eiusmodi nominibus vocari) Cui er
go omnia iam dicta. per æstatem contigerunt: hunc necesse est calidum &
siccum reddiderint. ac propterea eo habitu, qui amara bili abun
det. quavis antea optimi succi fuerit. Itaque etiam ex omnibus iisdem
causis facile febricitabit. Ad eundem modum & si quis naturaliter boni sit
succi, ac locum temperatum incolat, si illinc se in alterum locum qui calidus sit,
et humidus transferat, idque statu cœli calido humidoque tum omni vi
ctus ratione calida humidaque utatur: is quoque similiter illis qui natura
sunt putredinosa, tum cæteris tentabitur morbis, quemadmodum illi, tum
febricitabit. non solum alijs sicuti illi, ex iisdem causis febribus: sed etiam
non minime diarijs. de quibus nunc instituimus. Cum vero octo intem
peries in vniuersum sint, ut ostendimus: opportunissima ad febres est
calida & sicca. Ac nisi quis hæc ut dictum est cibet, occyissime in ea mutat
diaria febris in acutam. Propinqua huic est præsertim quod ad febrē atti
net, quæ ad alia sit deterior, calida intemperies & humida. Tertia ab his
intemperies est simplex illa, in qua oppositio altera recte se habet, utique quæ
ex humido et sicco constat, in altera calidum exuperat. Quippe oportu
nior est hæc quam cæteræ quæ sequuntur, tum ut omnibus supradictis occasioibus lædatur:
tum ex diarijs in plurium dierum febres transeat. Huic proxima est quæ in calido
et frigido debitum modum servat. Cæterum siccum elementum habet humido
prævalens. Ab hac deinceps inedia omnium est, scilicet quæ mediocritatem in
vtraque oppositioe servat. Quatuor quæ reliquæ sunt intemperies, neque inediā in fe
facile febribus, occasione iam dictarum causarum patent: neque dia
ria tentata, si inediam tolerant, in plurium dierum febres transeunt. randā.

Collatio tem
peramento
rum ad fe
bres. *Diarius TH*

Collatio ad
bribus tole
randā.

METHO. MEDEN. GALENI

Imo aliquæ saltem earum ubi redundantiam humorū citra corrupte-
lam contraxerunt (contrahunt autem eiusmodi intemperies assidue)
utilitatem ex inedia sentiunt. Ac potissimum quæ frigida est & humi-
da. Ab hac quæ humida est. Tertio loco quæ frigida. Quarto loco quæ
ficca est et frigida. Siquidem post diarias febres discussas ubi coact⁹
quispiam nulla necessitate est mirificam diatripton trāsmittere: alia quæ-
dam nulla in frigidis temperamentis ex inedia febris excitabit. Læ-
detur tamen ipse succus & frigidus corporis habitus quæ maxime. Ne
ut nisi longo tempore redire ad naturam, qui ea sunt intemperie, nō
possint. Cæterum si quod forte fortuna his adsit acquisiticiū hu-
morum vitium: fieri potest ubi in fame, & illoti per triduum custodi-
untur, ut ex diarijs in plurium dierum febres immigrent. At quæ fic-
ca quidem corporis natura est, sed in altera contrarietate temperata,
ea in longioribus inedijs gracilescit, magis quæ quæ ficca est & frigi-
da, reficitur tamen facilius. cum idoneum nata est victum. Eūvero
Vicus di- eiusmodi omnibus victus ratio alterandus est. multo profecto magis
uersitas i te quæ ijs de quibus primū omniū est dictum. Nempe calido & ficco item
peramētis calido & humido. Quippe qui frigidus et humidus natura est, quæ
frigidis, calido siccoque in utraq; intemperie contrarie est affect⁹: contrario nimirū
vte victu. Meli⁹ tamē est non absoluto sermone contrario dicere, sed
ex solius temperamenti indicatione. Quando ex eo quod eadē febris
febricitant, non diuersam, sed omnino. eadē sortiētur indicationē.
Dictū nāque sæpenumero iam est, id quod secundū naturā est similia sæp
postulare. Quod præter naturā est, contraria. Si quidem quod natu-
raliter se habet, custodire, quod præter naturā est tollere oportet. Por-
ro febris oīs præter naturam est. Ideoque victus rationem humidā fri-
De victu ra gidāque exigit. Temperamenta vero ipsa, alias similia: alias postulant
tiōe tēpera contraria. Quæ enim vitio carēt, similia perpetuo. Quippe quas seruare
menti theo expedit. Quæ vitium habent veluti in opere de sanitate tuenda est di-
ria. ctum, alias similia: alias contraria. Idque merito accidit, cum nec ad-
vnguem naturaliter se habeant, (quomodo enim essent vitiosi): nec
prorsus præter naturam. quando qui sic attemperati essent: per-
petuo ægrotarent. Ergo similia desyderant, tum in alijs de quibus
mox dicetur, tum vero in vlceribus omnibus. Monstratum enim id
sæpenumero iam in superioribus est. Contraria vero, in eo victu
qui per sanitatem adhibetur. veluti de sanitate tuenda docuimus.
Duplicē in Sed neque hæc perpetuo, sed tū cū corrigere intemperie eorū studemus.
sanorū vi Quippe duplex nobis in ijs qui sani sunt, finis pponitur. Nempe
tu propo- vel corpus sanum in pristina eius tēperie tueri, vel etiam hanc melio-
ni finem. rem reddere. Sic igitur arbitror in ijs qui diaria febris laborāt cibā

dis, vel vni febrili affectui cōtrariū, vel etiā ipsi laborantis intēperamento desumā. In ea tamē natura quæ haud dubie in medio tēperamēto est, ab ipsa febris cōtrariorū indicatiōe accepta: eatenus humidum frigidūq; victum adhibebimus: quatenus siccius calidiūsq; q̄ ante, iam redditū corpus apparet. Verū hoc tum perspicuū, tum idubitatū est. Reuertamur autē rursus ad itēperatas naturas. Nam qm̄ eas sicut de sanitate tuenda est proditū, licet et quales accepimus seruare: licet et ad melius transſerre: satius arbitror est, cū plane valent, nō cū ægrotant, vel de se quæruntur, victus illis rationē mutare. Gaudent enim Naturā cō naturæ cōsuetis semper. vt et Hippocrates euidentissimis argumētis fuetis gaudere. in libro de acutorū victu astruxit: et oībus qui se secundum naturā habent manifeste apparet. Quod nāq; qui sibi iā displicent extra cetum Hippo. eorū qui secundū naturā se habent, sint ponēdi: id nemo qui cōpos est mentis dubitet. Cæterū hi an præter naturā se, an nō naturaliter solū habeant: id vtiq; quis æstimandū duxerit. Atqui si ex ipsa cōsuetudine Quādo in indicationē aliquā sumi cōueniet, si quidē multo iam tēpore intēperat temperatis tas naturas cōtrario victu ei qui vicit intēperiei cibauimus: ita etiam naturis cō et cū parū ex sententia se habent, faciemus. Sin minus: quæ similia tē trario intēperamento suadet indicationē præferemus. Ita vero & Hippocrates periei sue mihi sentire videtur. vbi ait humidus omnis victus, febricitantibus victu vtendū. et quādo simili. est idoneus. Potissimū autem pueris. et alijs qui ita cibari sunt sueti. do simili. Febricitantib⁹ enim in quantū febricitant, ex ipsa cōtrariorū indicatione, humidus victus cōducit. Pueris ex similiū. Eodē autē modo & Hippo. eam quæ a cōsuetudine præbetur, quo eā quæ ab ætate datur, accepit. Nā et ætas cū ex ijs sit, quæ natura nobis insunt, similē sibi victum postulat: et quæ a consuetudine indicatio sumitur, sic sumpta est, sicut ea quæ ab ætate. Quippe seruare quoq; hāc iubet, perinde ac proprium ætatis tēperamentū. Itaq; etiā nos tū ex omnibus quæ circa ægrū spectantur, eius qđ cōducit inuentionē moliri: tum quando indicationes oēs secū cōsentiant, et quādo inter se dissentiant, inspicere cōueniet. Omnibus enim cōsistentib⁹ vnā prorsus victus speciē cōstituem⁹. Cōis cibā Dissidentibus inter se: quæ valētiores ac plures sint præferemus. Ita di ratio in vt victus species quā hæc præscribant, præferatur. Sic tamē ne cōtra oīb⁹ cōtra ria sit neglecta. Porro prælatio hæc. alias vtrīq; in vnus auxiliij materiā mixtis pficitur. alias seorsum sumptis. Ac cōmunis quidē hæc rijs indica ratio est omniū quæ cōplicatæ sunt cōtrariarū indicationū. Quomodo autē hanc ad vsum cōferre oporteat, cū aliquādo ipsi morbi coeuntes sint cōtrarij, aliquādo morbus vnus sit, sed qui cōtrariam indicationē subiiciat, aut naturali laborātis tēperamento, aut ei quam nunc acq̄uerit, præterea ætati, et cōsuetudini, et loco, et anni tempore in O.v.

METHO. MEDEN. GALENI.

ipsa particulatim tractatione ostendā. Nunc ergo cum propositū no-
bis hoc loco sit, vnicuique memoratorū intēperiei generū, idoneū inue-
nire victum: cōmunis quem cōpimus methodi modus, veluti sub ex-
emplo examinetur. Pone enim correptos febri esse duos homines,
exempla. in regione natos educatosque tēperata. nunc in ea non esse. imo alterum
Duo p exē in calida et sicca. alterū in humida et frigida. Præterea eosdē diuerso
plo ppositi esse tum tēperamento: tum natura. tum cōsuetudine. tū ætate. etiam sub
diuerso (si placet) et anni tempore. & statu cæli ægrotare. Sic vt alter
calidus ficcusque natura sit, ac tali victus rationi in totum insueuerit,
præterea iuuenis sit et hieme ægrotet, idque in humida et frigida regio-
ne, ac statu cæli simili. Alter humidus et frigidus, simili victu assuetus.
tum puer ætate. ac æstate. in calida siccaque regione. ac simili cæli statu
Quæ a pro labore. Quænā igitur in vtroque horū sunt indicationes? Nempe quæ
positis indi a febricitando sumitur, cōmunis amborum est. Ac quæ refrigerent et
cationes. humectent desyderans. Reliquorum nulla est præterea cōmunis. Si
Quæ a quidē priori, et propter naturā, et propter ætatē, quæ simili sibi victu
priori. fuere assuetæ, ficcioris calidiorisque temperamenti cibus idoneus est.
Idēque propter et anni tēpus. et statum celi, & regionē cōuenit. Nō em̃
quæ ab his suppeditatur indicatio, similia desyderat. sed contraria.
Quæ a se Alteri ex propositis, propter ætatē, & naturam, et consuetudinē, simi-
cundo. lia ipsis exhibēda indicantur. Propter ætatē quidē humida modiceque
calida. Propter naturā et cōsuetudinē, humida et frigida. Propter re-
gionē et anni tempus, et statū cæli, cōtraria. Quæ et ipsa nimirū sunt
tanto tēperatis frigidiora et humidiora: quanto regiones ipsæ sunt ca-
lidiores tēperatis, et ficciores. A cōsuetudine enim semp est indicatio
similiū. quoad scilicet ægrotant homines. At ab ætate, natura, regio-
ne, anni tēpore, et statu cæli, vbi tēperata hæc sunt: similiū semp præsi-
diorū est indicatio. siue valeant homines, siue ægrotent. Cōtra ab in-
tēperatis anni tēpore statu cæli et regione, contrariorū est indicatio.
Quid ma Cæterū ab ætate & natura nō absolute. sed cum consuetudine. Porro
xime in cō nihil in contrarijs indicationib⁹ tam cōuenit expendi q̃ magnitudi-
trarijs indi nem eorū quæ ad indicationē coierunt. Quā utique in libris de sanitate
cationibus tuēda duplicem esse ostendimus. Alterā quæ ex ipsorū quæ indicātur
fit spectan- dignitatib⁹ censeatur. Alterā quæ ex ipsorum (vt sic dicam) proprijs
dum. substantijs spectetur. Quas ex conferendo cū mediocri et quod secun-
Duplex in dum naturā est, accipiendas esse testati sumus. Nisi em̃ ita quis indica-
dicantium tionum potestates examinet: nequeat sane mensuram victus inuenire.
magnitudo Cum em̃ refrigerandum humectandūque esse febris perpetuo indicet,
reliquoꝝ vero quodque prout dictū est: vbi cōcors eorū indicatio est:
nullū exhibetur negotiū. vbi discors, p pluribus ac potioribus for-

LIBER OCTAVVS

FO.CX.

mari victus ratio debebit. Siquidē i modo ppositis, ex eo qđ febricitāt, cōis refrigeratiū ac humectatiū indicatio pstat. Nō tamē ex cāteris. Sed cui⁹ tū aetas, tū tēperamētū, vna cū cōsuetudine, tū regio, tum anni tēp⁹, et cāli status, humectatiā refrigerantiāq; exhibēda indicāt: hūc haud dubiū est nō solū humectādū refrigerādūq; esse: sed etiā nec leuiter hāc, nec vtcūq; faciēda eē. imo plane magnopere ac vehemēter. oīb⁹ scilicet indicatiōib⁹ idē diātib⁹. Cui⁹ vero reliqua oīa refrigeratē quidē humectatēq; victum, quēadmodū et febris non indicant, sed contrariū ipsi, calfacientē scilicet et siccantē: vtiq; ambiguitas pugnaq; indicatiōnū inter se oritur. Quo casu magnopere opus est, tum numerū indicatiōnū: tum magnitudinē simul cōferas. Quippe quā a febris sumitur, ea reliquis quando oēs contrariū faciendum prāscribunt numero quidē inferior est. Magnitudine tamē quā ex dignitate, aut potestate, aut quomocūq; appellasse libet, spectatur: vtiq; superior est. potissimū si longe a natura recessit. Quippe duplex tum magnitudo illi accedit, et quā ex febris genere prouenit, quā oībus est cōis: et quā ppria suaq; ipsi⁹ est. Siquidē et qā febris, plus cāteris oīb⁹ sollicitos nos habet: et qā pter qđ febris est, etiā magnitudo illi notabilis accessit: iccirco cōtrarias indicatiōes iducit atq; obūbrat. Sin parua fuerit: fas est reliquas oēs vna cōiūctas cū ea cōferri, atq; expendi. Ac siquidē pares vident: neq; febris idicatio pferet: sic vt humectādū et refrigerādū sit, neq; etiā reliquorū, sic vt calfaciendū ac siccandū sit. imo media victus ratio, vbi ita se corp⁹ habet, eligēda erit. Sin altera indicatiō exuperet: tātū recessisse a tēperato et medio victu par est: quā tū ea quā pollent, sua cōtraria superāt. Ergo tū exercitatū in oīb⁹, tū natura prudētē esse medicū cōueniet. Quo cuiusq; idicationis potestate diligētē cōsyderata: oībusq; iter se collatis: vnā idonei victus summa, quā laborātū sit cōmoda, cōparet. ac diariarū quidē febriliū idicationes, ex his generib⁹ capiunt. Raroq; accidit si alicubi a laborātis viriū modo. Cū febriliū q plurib⁹ dieb⁹ affligūt idicationes, nō solū viriū respectū necessario adhibeāt: (Nō ei leue i his cōsiliū est, qđ a virib⁹ peti) sed etiā causarū q ipas excitāt. Exceptis tñ hecticis. Vtpote q̄s nulla accēdit causa. Quēadmodū nec corp⁹ id qđ iā habitu calorē ignis i se suscepit. Siue id lapis siue lignū sit. Illud nāq; cōe cū diarijs habēt. qđ videlicet nō āplius fiūt. Differūt i eo qđ diariā, i leui vt sic dicā affectu, (Cata schefin grāci vocāt) calorē habēt. Hecticā i habitu, q̄agre soluat. Licet etiā dicas eā quoq; q a virib⁹ sumit indicatiōnē, tū i reliqs oīb⁹ morbis: tū i diarijs febrilib⁹ sēp adhiberi. Nobis tñ i p̄feti disputatiōe op⁹ ea nō esse. Propterea qđ ex p̄ma qđē ratiōe nō idicet, ex accidētī vero idicet. Deo vero accedēte i sequētib⁹ differem⁹.

Exempla.

Medicū de
bere exer-
citātū ac na-
tura prudē-
tem esse.

Hecticā et
diariā col-
latio.

Cata sche-
fin.

GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER NONVS.

Diariarum o Eugeniæ curationem, in libro qui hunc præcedit, exposui: totius propositi operis octauo. Est autem huius febrium generis vnica accessio. vno plurimum die ex ipsius saltim natura, circumscripta. Quippe quæcunque vel per medicorum ignorantiam, vel ægrorum imperantiam, vel ministrantium errorum, in eiusmodi febribus commissa, in aliud ipsas genus transferunt: hæc suæ naturæ sponte non incidunt. Non enim est profecto mirum, si per ea quæ delinquantur, non solum porrigatur, aut in aliud genus transeat morbus quiuus. sed etiam cum prius non esset, nunc excitetur. Nam cum ijs qui integri sunt, delinquere non sit tutum: haud quæquam id ægris sine discrimine contingat. Reliqua vero cum sint genera duo, veluti in libro de febrium differentiis est ostensum: alterum ex humorum putredine nasci docuimus, alterum quod iam solidas animalis particulas occupauit hecticam nominant. Transeunt autem diariæ febres, veluti ante ostendimus, in vtrumque genus, nisi quis eas commode tractet. Veluti autem in cæteris rebus omnibus, quæcunque vno genere comprehensæ, societatem in naturis habent, ac propterea mutuo in se transire valent, tertia quædam formula in transitu ipsarum existit, quæ neutrius extremitatum formam plane exhibet: ita nimirum et in diariarum febrium transitu imaginari licet, alterum quoddam genus in transitu exoriri. quod neutri extremitatum sit idem. Ac primum quidem de hoc differendum esse mihi videtur. Quo sicuti reliqua, etiam ipsum tum protinus noscatur cum incidit: tum sic inhibeat in primo ortu, ne aut ægre sanabile aut insanabile postquam auctum est euadat. Cæterum medium id cum inciderit, nec nosse ijs possunt, nec sanare, qui extremitatum quarum est medium, speciem ignorant. At tibi qui præsertim non solum diariarum: sed etiam reliquorum duum generum notas intelligis: ubi vel diariarum notæ aliquatenus sunt alienatæ, vel reliquarum notæ simul apparent: haud difficile fuerit iam transitum suspicari. Ergo ex adustione, cruditate, lassitudine, vigilia, animi perturbatione, vel bubone qui ex euidenti aliqua sit causa: nunquam ad tertium usque diem progredietur febris accel-

Tria febrium genera.

Diarias in putrescentes et hecticas transire posse.

In transitu a diarijs in putres vel hecticas, tertium genus existere.

De tertio genere.

Tertij generis indicium.

fio, nisi quid delictum circa laborantem sit. At quibus stipatio febris
 occasio est: ijs etiam vltra hos porrigi accessio potest. Nam quoniam
 stipatio vel obstructis exilibus meatibus, vel cōnuētibus, vel etiam
 corpore ipso imoderatius densato accidit: merito arbitror diximus ex
 frigore, et balneis, quæ vel contactu refrigerent, vel facultate, præter
 rea pharmacis similis generis, pari modo ijs quæ cutim ficcet, veluti
 sole feruente, nec minus etiam ijs quæ densent, veluti dura cū ijs quæ
 frigefaciant, frictione: et detineri intra corpus ceu fumida fuliginosa
 q̃ excrementa, et ab ijs febrem accendi. Verum ex his densationem
 quādam corporum ipsorum fieri, ac veluti exiguum meatuum cō
 nuētiam. Obstructionem vero, vel propter glutinosos, vel crassos,
 vel copiosos succos incidere. Quinetiam febres quascūq̃ vel cōnuē
 tia meatuum, vel recens corporum densatio excitant: has et desistere
 post primā accessionem, si quis recte eas tractet, et vere diarias tum
 esse, tum appellari. At quæ ex obstructione creatur, si hæc pusilla sit:
 solui ipsas quoq̃, similiter vt alias diarias. si quis ea legitime sanet.
 Sin valenter impacti humores sint, sic vt valentius aliquid quod eos
 eximat desyderent: eas febres porrigi vltra vnum diem necesse est. ac
 diariarum febrium genus videri egressas. Quomodo enim dici vltra
 diaria febris potest, quæ in tertium vsq̃ diem extenditur. Quādo ex
 ipsa nominis ratione in secundo eam desistere par erat. Dictum enim
 supra est. xxiiij. horas esse sic appellatæ diei spatium. vtiq̃ vt cum no
 mine diei, nox quoq̃ vna comprehenditur. Atqui si neq̃ humor pu
 trescens subsit, nec corpus ipsum febrilem calorem vt habitum susce
 perit: a duobus generibus diuersum sit. Aut ergo aliud præter tria iā
 dicta genus esse in prima febrium diuisione dicendum est: aut appella
 tione p̃ nihilo habita, diarias ipsas nominare oportebit. Neq̃ enī
 profecto de substantia ipsa talium febriū est diariæ vocabulum. Verū
 cōuenienti nomine destituti, clarioris simul breuiorisq̃ doctrinæ gra
 tia: ab eo quod sæpius accidit nomē indidimus. Ac natura quidē eadē
 his est, quæ diarijs. nomen non idem. Si quidem in quibus vna acces
 sio ab initio ad finē perpetuo manens, in multos dies porrigitur: eas
 febres Synochos. i. continentes appellant. non illi quidem græco no
 mine vsi, cæterum Soloecismū cōmittendum potius rati, quā formam
 ipsarum sine nomine linquendam. At non sicuti idea vna eiusmodi fe
 brium est, a qua Synochos eas nominant: ita et natura simplex vnaq̃
 est. Quædam nanq̃ earū manifestam habent putredinis notā. Quædā
 prorsus non habent. Quas nimirum ex diariarū febrium genere esse
 diximus. Cum enim accessionis remissio ex feruentiū humorū trans
 piratu contingere solet, non transpirant autem in vehementi stipatio

Stipatio
 corporum
 vnde.

Obstructio
 nes vnde.

Quæ dia
 riæ vno die
 finiantur.

Quæ inte
 rim, non.

Synachos
 ex diariarū
 natura.

Cur febres
 synochi di
 cantur.

Duplex sy
 nochorum
 natura.

Prior syno
 chorū spēs.

Vehemens
stipatio,
quomodo
intelligenda.

Duplex p
seuerantiæ
febris cau
sa.

Triplex in
synochis
differētia.

Secūda sy
nochorum
species.

Cōia vtri
usq; speciei
Neutrā sy
nochon in
gracili et
frigido cor
pore icide
re solere.

ne: necesse est multorum dierum fieri accessionē. Igitur vbi in tali fe
bri nulla subest occasio, quæ alterius accessionis principium excitet:
vltra hoc quod multorum dierū febris est, nec inuasionem alicuius fe
brium significatiōis facit. Sed permanet ab initio ad finē vna febris,
quæ nec quotidianæ, nec tertianæ, nec quartanæ notā præferat. Cate
rum cum me audis dicentem, vbi vehementer stipata corpora sunt,
cohiberi intra corpus febrilem calorem, non ita factam prorsus den
situdinem putandum est, vt nullum ex ijs humoribus qui tenuati ad
modum sint, effluere foras sinat. Cum nec si de ossibus ita dixeris, id
verum sit, ne dum carne et cute. Verum cum feruentium humorū va
por subest plurimus, effluit autē foras exiguus, hunc qui relictus est
febrem seruare est necesse. Neq; id modo propterea quod ipse manet:
sed etiam propterea quod quæ proxima sunt, adurit. Quoniā igitur
ex duobus his seruari febris potest, et quod totus vapor non transpi
rat, et quod idem vapor ea quæ contingit, etiam excalfacit: necesse est
trīs esse in synochis febribus differentias. Nempe vel pari permanē
te magnitudine ea, quam in prima accessione summā habuit, vel etiā
adiacente semper exiguum aliquid, diminuēte ve. atq; hæc vel æqua
liter faciente, vel inæqualiter. Ac si quidem quod accenditur, ei quod
trāspirat par fuerit: nec augeri nec minui febrilis calor cernetur. Sed
perinde sibi similis permanebit, ac si nihil illi adijceretur, aut deme
retur. Quippe ad æqualitatis custodiam, nihil interest seruetur ne ea
dem assidue substantia, an ei quæ vacuatur, par sit ea quæ adijciatur.
Verum si altera earum vicerit, vtiq; si quæ vacuatur: minui febrem ne
cesse est. Sin quæ adijcitur, omnino īcrescere. Sed nec illud sane quēq;
latet: quod cum ex febribus altera magis minus ve q̄ altera, tum auge
tur tum minuitur, id ob exuperantiæ imparitatem necessario accidat.
Nam vbi alias ampliore mensura, alias minore, vel febrium genera
tio, vel transpiratio exuperat: nec ijs quæ augentur omnibus par esse
auctio, nec ijs quæ minuuntur demptio omnino potest. Imo plurimā
esse tum excessus tum defectus differentiam est necesse. Atq; vnum
quidem hoc siue genus, siue speciem, seu quiduis aliud appellare li
bet. Synochon id est cōtinentium febrium est. quodq; ex eadem cum
diarijs, natura constat. Alterum est vbi in omnibus vasis, ac potissi
mum maximis, æquabiliter succi putrescunt. Eiusmodi febriū in gra
cili et frigido corpore, neutra consistere solet. Sed plurimū in ijs qui
sanguine abundant, et corpulentis gigni cernuntur. Quando nec ob
structio, citra putredinem excitare febrem valet, nisi id quod transpi
rat, et copiosum sit, et calidum: nec humorum putredo in omnis quæ
inter inguina, et alas intersunt venas, æquabiliter, ac cito porrigi, in

frigido habitu potest. Debent enim quæ putrescunt, tum calida hu-
 midaque esse: tum vero difficilem transpirationem habere. Eoque fit, ut
 nec in frigida ætate, nec in frigido corporis temperamento, siue id ab
 initio constitit, siue modo frigidum sit factum: continens excitetur fe-
 bris. Sed nec in gracilibus, vel qui raro sunt corporis habitu. Imo
 tum ætate, tum natura, tum acquisitio temperamento, quæ calida sint,
 ac præcipue, si et carnosus, et bono ac multo sanguine affluens, et denso
 corpore æger sit. Aut etiam calidis excrementis refertus. proinde fit,
 ut qui ita febricitant: ijs et pulsus maximus sit, et æqualis, et vehemens. Pulsus sy-
 Quibus etiam arteriæ habitus, nec durior quam pro natura est, nec mol- nochis la-
 lior. Celeritatis tamen frequentiaque eo peruenit, quo febris ipsa ma- boratium.
 gnitudinis. Atque hæc quidem ambarum sunt communia. Alteri vero Putrescētis
 priuatim putredinis insunt notæ. idque tum in lotio, tum pulsu, tum ca synochi p-
 loris ingrata qualitate. Ac tibi exempli causa, redigam in memoriam pria.
 adulescentes duos, quos una mecum vidisti. Erat alter eorum liber, et Duo adole-
 palestræ peritus. Alter seruus, haud inexercitatus ille quidem, cæte- scentes pro-
 rum in palestra parum vehemens. nec tamen ad quotidiana quæ seruū exemplo p-
 deceant, tum exercitia, tum opera tractanda, non idoneus. Porro liber positi.
 continenti citra putredinem febris laborauit. Seruus continenti: cum pu-
 tredine. horum utriusque quænam sit adhibita curatio: non intempestiuū
 dictu nunc arbitror. Quandoquidem in exemplis exercitari quiduis
 discantes, maxime expedit. Neque enim satisfaciunt ad exactam cogni-
 tionem vniuersales methodi. Sunt autem exemplorum ea pro potio Potiora ex-
 ribus habenda, quæ ipsi oculis usurpauimus. Quando si omnes qui empla esse
 docere scribere ve aliquid sunt aggressi, ea prius operibus ostendit- quæ ipse qs
 sent: prorsus paucula quædam falso diceretur. Nunc vero plerique alios viderit qua
 docere tentant, quæ nec ipsi unquam fecerunt, nec alijs ostenderunt. Cæte libus gale.
 ra vulgus medicorum nihil miri est si contemptis bonis moribus, opi- vtitur.
 nioni sapientiæ magis quam veritati inhiat. Verum non sic fuit ratio nos-
 tra. Non enim heri, aut nudius tertius, sed statim ab adolescentia phi-
 losophiæ studio capti: primum nos ad eam contulimus. Mox patris Galenus
 euidenti insomnio moniti: ad medicinæ studium venimus. ac per totam quomodo
 vitam operibus, magis quam verbis, utriusque studio incubuimus. Quo mi- ad medici-
 nus mirum est, si in quo tempore alij totam urbem salutando lustrant, nã venerit.
 et cum diuitibus cenant, ac eosdem comitantur: hoc omni sedulo nos
 laborantes: primum quidem omnia quæ veteribus pulchre sunt inuē-
 ta didicimus. Mox eadem opere tum indicauimus, tum exercuimus. Palestræ
 Ergo qui palestræ peritus iuuenis erat, ubi febricitare hora prima perit? quo-
 noctis cepisset, postridie eum mane, circiter horam diei tertiam vidi modo cura-
 mus. Cum autem inuenissem febrem admodum calidam, Sed pulsus tus.

æquales, et maximos et celeres, et frequentes, et vehementes, tum caloris qualitatem quæ minime morderet, iam vero et vrinas tum crassitudine, tum colore, a naturali habitu non multum alienas, audiens præterea hominem circiter triginta dies exercitationis consuetudinem intermisisse, pridie tamē exercitasse se vehementius, cæterum non multum, sumpsisse autem solitos cibos, atque eos concoxisse, quibus tarde, et ægre, utpote cum febris vespere occupasset, cum iterum rubicundus pleniusque homo appareret, atque etiam plenitudinis sensum se percipere diceret, faciente interim quodam eorum qui aderant de vena secanda mentionem: visum nobis est eius auxilij considerationem, in aliud tempus remittere. Simul ut certius sciremus, cuius generis febris esset, simul necessario propter eam quæ præcesserat concoctionis tarditatem. Cum autem vespere, similem vigorem tueri febris est visa, ceu nihil sensibilibiter remittens: suspicio iam erat synochon esse. hancque ex obstructione, et sanguinis abundantia, et præ carnis copia stipatione. Ac cum parem magnitudinem per totam noctem febris seruaret: postero die visum est medicis omnibus, qui eum inuiserant, sanguinem esse mittendum. Discordia vero orta de tempore, et vincentibus, quid in sequentem diem differendum suaderent: febris per totum eundem diem euidenter visa est vigorem suum augere. Mox tertia sequente nocte, alia quidem accessio minime incidit, quæ primæ ad portionem responderet. Erat tamen æstus ipse laboranti intollerabilis. Urgebatque tum tensio totius corporis, utpote repleti: tum capitis pulsatio. Atque ob hæc grauis vigilia. iuvene in aliam alias se figuram iactante. Itaque cum ultra ferre non posset. hora noctis circiter octaua, mittit ad me ministrum. rogatque ad se ocysus veniam. Ipse annuo atque ab eo. inuenioque febrem calidissimam, pulsumque qualem prædixi. Quoniam autem nec in hoc, nec in lotio, nec ipsa caloris qualitate, indicium aliquod humorum putrescentium apparuit: optimum factum visum est venam incidere, antequam putredo inciperet. Aufero itaque ab homine eoque de industria sanguinem, quoad animo linqueretur. Maximum plane ubi valentes vires sunt, continuæ febris remedium. Id quod tum ratione, tum experientia nescimus sanguinis didici. Primum namque in contrarium statum agitur corpus. celerrime usque liposum ex animi defectu refrigeratum. Hoc vero nemo inuenire potest, neque thymia maius quod ipsis ægris, neque quod naturæ quæ animantes gubernat, iucunximum esse diu vtilius ve sit. Postmodum in eiusmodi corporibus, necessario synochorum superuenit alui deiectio. Nonnumquam etiam bilis vomitio. Quas res statim remedium. a toto corpore maiores sudores ve excipiunt. Quæ nimirum omnia cum huic quoque contingerent: protinus febrem extinxerunt. Sic ut quidam ex ijs qui aderant, iugulasse me febrem per iocum diceret. Vnde

oēs risimus. Verū quo narrationē omnē absoluā, nihil mali erit pau-
cula addidisse. Post duas namq; a sanguinis missione horas, paulo nu-
trimenti dato, ac iusso quiescere; discessi. Quinta vero hora reuersus,
tam p̄fundo somno indormientem inueni, vt tangentē me prorsus nō
sentiret. Cū vero et ministri adeo illi altū somnū fuisse dicerēt, vt nec
cū madores eius abstergerent; exp̄gisceret; suasi ita facerent. Esse nāq;
hominē iā prorsus a febris liberū. Reuersus autē et decima rursus ho-
ra, etiā tunc dormiētem inueni. Egressus autē iterū ad alios visendos
āgros: redeo hora prima noctis: nō tamē vt ante tacens. Sed voce de
industria sublata, quo āgrū a somno excitare. Quod cum ita accidit,
vbi solo ptissanæ cremore nutriuerā, abij. Cuius modum postero die
augens, tertio lauatum dimisi. Ac quæ ad hunc pertinebant infirmum.
ita sunt gesta. Quæ vero ad alterum: nunc dicam. Is cū toto die multū
laborasset, deinde lauatus paucula comedisset: cœpit nocte febricitā-
re, totū etiam continuans sequentē diē. Hunc nos post secūdā noctē
vidimus. in cæteris quidē omnib⁹ iam dicto iuueni similiter affectum.
Verū putrescētū humorū euidētes præbentē notas. Itaq; vena quoq;
huic protinus incisa: vsq; ad animi defectum vacuauim⁹. Post id ido-
neo interposito spatio, cibauim⁹. Primū mulsā. Deinde vna interpo-
sita hora, ptissanæ cremore. Atq; hæc oīa intra quintā acta sūt horam.
Cū autē similis sibi perseueraret febris: synnochon eam fore ex putre-
dine expectauimus. Itaq; accidit. Quippe cū eā secunda noctis hora
pari magnitudine cernerem⁹: tertiæ diei accessionē, futura ne esset an-
secus: diligenter obseruare volebamus. cuius in septimā horā noctis
suspitio erat. Itaq; cum sūmo mane superuenissem: inueni quod expe-
ctaram. Nā nec tertiā inciderat accessio, febrisq; remissior paululo
q̄ vesp̄ri fuerat, apparuit. Vt autē rursus hominē meridiæ vidi: eratq;
iā certissimū, et febrē decreuisse, et synnochon febrē esse, sed quæ assī-
duæ decresceret: visum est tū quoq; hominē similiter nutrire. Quar-
ta vero exacta nocte: manifeste minor, etiam quarto die erat. Quo
rursus quoq; ad eundem modum homine cibato: aduertimus. tum illo
die toto: tum quæ hunc secuta est, quinta nocte magnitudinem remitte-
re. sic vt quīto die liquido plane appareret, minor esse febris q̄ ante.
Itaq; ad portionē minuentis se febris, vrinæ quoq; concoctio p̄cesse-
rat. Eratq; haud obscurū septimo (id quod factum est) finiendā. Hanc
igitur planē continentem ex humorum putredine febrem, et quæ assī-
due decresceret vidimus. Multas vero alias continentes cōspexim⁹.
Quarū aliæ crescentes, aliæ similē tenorē seruātes erant. Illas Epac-
masticas, has Acmasticas vel Omotonus græci vocant. Aliæ ceu quā-
modo mēorauim⁹, decrescētes, q̄s Paracmasticas dicunt. Aliæ rursus

Quæ acta
post sāgu-
nis missio-
nem.

Serui cura-
tio.

Varia con-
tinuarū ra-
tiones.

in primo die putredinis notas habuerunt, aliæ in tertio. aut certe ad summū quarto. Idq; alias medicorū ipsorū inscitia, qui sanguinē non miserant, alias laborantiū ipsorū timiditate. Si quidē eorū qui ex solo cho ex sola la obstructione febricitant: nemo in putredinis febrem incidit, qui obstructione prius sanguinem miserat. Quē vbi valida virtus subest, & ætas perlaborat, sã mittit: vsq; ad animi defectum mittere expedit. Vbi horum alterū nō guine mis- satis respondet: tutius est, quantū satis visum fuerit: tantum principio so in putres detrahē. quod defuit iteratione supplere. Etenī hoc præsidio omis- scētem non so, qui ita febricitant, in summū discrimē veniunt. Nisi si eos vel viriū incidunt. robur, vel largū sanguinis profluuiū, vel sudor copiosus ex manife- Si ætas aut sta pncie eripiat. Et tamē nō nulli ex medicis sunt, qui tametsi vidēt vires sāgui naturā sanguinis pfluuiū nō paucos eorū qui sic piclitenē seruare: ta- nē ad lipos men sanguinis missionē fugiant. Nullā nec experiētiā, nec verā ratio thymiā nō nē secuti. Cæterū hos mittamus. Disputato p̄sertim cōtra illos abūdē, patiuntur. vno integro libro, qui est de sanguinis missione cōtra Erasistratū scri- ptus. ipsi vero ad ppositū reuertamur. Erat vero in p̄senti disputatiōe tractionem ppositū, de ijs febribus differere, quæ ex stipatis per obstructionem de cōtinuis meatibus oriuntur. Quas si sine putredine cōsistant ex diariarū esse ge febribus ex nere dixi. Sin ijs putredo aliqua, vel ab initio statim, vel postmodū obstructio superueniat, vbi in oībus venis, ac præcipue magnis ea cōstitit, cōtin- ne. nuas excitari febres, vbi in vnica animalis parte accessiōes quæ cer- to ambitu repetant. Verū de his postea. Quod autē & bis arbitror, et ter, et sæpius, iterūq; dicēdū est, qui ita laborant si recte curabunt: his sanguinis missio est adhibenda. Quando quibus corpus ex succo- rum abundantia inhabile ad transpirationē iam redditum, tantum ca- loris congeffit, vt inde iam febricitet: ijs tantum sanguinis est detra- hendum: quantum vires tolerant. Pro certo quoq; habendū, nisi ijs, qui hoc per naturā sunt habitu, id adhibeatur præsidium: fore, vt vel suffocentur: vel certe syncope omnino periclitentur. Nisi vt dictum est eos, vel virium robur, vel plurimus sudor, vel largum sanguinis profluuium a morte vindicet. At illud vel me tacente constat, ijs præ- fertim qui librum de plenitudine studiose perlegerunt, quāq; & nunc quoq; a me dicetur: non esse nunc nobis de ea abundantia sermonem, quæ ad virtutem comparatur. Quippe quæ nec sic obstruit venarum ora, vt refrigerationem prohibeat: nec tunicas eorum distendit. nec ruborem, nec tumorem inuehit. multoq; minus vel carnis, vel cutis transpirationem, moratur. Verū de ea quæ contineri a vasis vltra nō valet. quæq; ob id ipsum tū perrumpere vasa, tum recludere solet. reliquaq; modo dicta symptōmata inducit. obstructionē. distentionē. tu- morē. ruborē. De hac inq; mihi oīs sermo tū habitus est. tū vero habēdus.

Proposi-
tos omni-
no sangui-
nis missiōe
curandos.

De qua a-
bundantia
fit hic ser-
mo.

*Abundantia dicitur ad virtutem
vasa.*

Siquidem copia hæc, dum bonitatē suam seruat, vt pariter augeri cū robore viriū est nata: ita si quando has grauat, nec de cætero augebitur, et bonitatē naturæ amittet. At si naturalem semel bonitatem amisserit: fieri nequit vt non putrescat. Quandoquidem nec aliud vllum ex ijs quæ foris sunt, humidum calidūq; corpus, manere imputrescibile cernimus. Ergo festinare ad sanguinē detrahendum oportet. Quo venarum natura ex transpirando, ventilandoq; naturalē temperiem seruans: humoribus eo quo inter initia modo dominetur. Quando si ad intemperiem versa laborabit: metuendum est ne hi putrescāt. Excitat autē intēperies in ea, ex febris calore. Quē si quādo rudis quispiam medicus auxit, nō vacuata stipationis causas: in certo reliquū omne remediū est. Vbi nāq; emitti abūdantia postulat, calor autē refrigerari: pugna discordiaq; inter ipsa sanandi oritur remedia. Scilicet ijs quæ refrigerant quāuis temperiē naturæ concilient, saltē abundantia intra corpus detinentibus. Quæ vero rarefacienda cute hanc educant, omnibus calfacientibus. Sic vt si abūdantiā emittere velis: febrē augeas. Si febrem refrigerare: abundantia moreris. In hanc consilij inopiam deueniunt, qui statim a principio non vacuarunt, Erasistrati persuasione inducti. Qui nec spontanea sanguinis profluuiā potuit imitari. Optimū igitur factu est (id quod nos semp in re quaq; facere vidisti) statim nō numero dierū, sed vni viriū robori, in febribus eius generis, attentū esse. Quippe quod si seruātū est: nō solū sexto septimo vero sed etiam sequentibus diebus, sanguis est mittendus. Quod si curare aliquando infirmū cogeris, cui non solū antea secandæ venæ remediū prætermisum est: sed nunc quoq; vel per medicorū ignorantiam, vel ipsius laborātis, propinquoq; ve eius timiditatē procedēte tempore mittere sanguinē phiberis: ad frigidam exhibendā accedes. Sed diligenter ante discernens, quantū ex ea nocumentum contingere possit. Nam si id aut exiguū erit, aut nullū: offerenda potui est, quæ prorsus sit gelida, quantū bibere ægro libet. Quā imo magis id audebis si frigida potioni insueuerit. Sin magnū timeat incōmodū: ab hac quidem abstinēdū. atq; alijs auxilijs quib⁹ obstructio eximatur, et abūdantia vacuetur, et febris feruor deferbeat, vtendum. Porro incōmoda, quæ frigida potione intēpestiue imodiceq; exhibitā, sequūtur: in his consistunt. Quod lentos crassosq; humores, siue hi obstructiones, siue putredinē, siue Phlegmonē, siue qualis Erisipelas, aut Scirros, aut Oedema est, affectum creauerint: attenuari digeriq; prohibent. Ergo quæ ex his febris accenditur, atq; ad eos vacuandos frigida data nō conducit: ad præsens quidem non parum affert leuamen. Propterea qd̄ iā accensam febrē extinguit. Verū cū causa eius adhuc persistet:

Cur festinā
dū i his ad
sanguinem
detrahēdū.

Vbi sāguis
non mittit̄,
quæ icidat
difficultas.

Erasistrati
persuasio.

In his febrī
bus nō nu-

mero dierū
sed robori
viriū, p̄ sā-
guine mittē-
do attēden-
dum.

De frigida
exhibēda,

Frigida itē
pestiue da-
ta incōmo-
da, i quib⁹
consistant.

In arutis, solus
Salmus 6. et 7.
du.

aliam denuo accendi est necesse. Atque ea quæ præcessit non nūq̃ difficiliore. Propterea quod densatū ex frigida corpus est. Atque hæc vna noxæ species est. minime cōtēnenda. Altera talis est. Multæ laborātis imbecillæ particulæ, siue ita se ex naturali intemperie habeant, siue ex vicio adsciticio: a frigida leduntur. Alij nāq̃ gula adeo vehemēter est affecta, vt vix deglutiret. Alij ventriculus, sic vt vix cōcoqueret. Alij ipsum vētriculi os, aut iecur, aut colon, aut pulmo, aut septū trāsuersum, aut renes, aut vesica, aut tale quippiā aliud, a frigida perculsum: ad propriū opus infirmū est redditū. Nō nulli autē ex intēpestiua immodicaq̃ eius potione, nō multo interposito tēpore, nec post modū, sed illico difficultate spirādi, et cōuulsione, et tremore corripunt, ac toto (vt semel dicā) neruoso genere lædūtur. Nec ignoro quin formidolosum te ad frigidā offerēdā, ijs quæ memorauī redderē, nisi ea me vsum subinde vidisses. semp̃q̃ cū successu. nec ægrū in vllō manifeste læsisse. Quibuscūq̃ em̃ i pncipe particula tumor aliquis e Phlegmones, Oedematos, aut Scirri genere. constitit: ijs frigidam offerre non oportet. Sed nec ijs quib⁹ obstructio, putridus ve humor non concoctus incōmodat. Quod si euidentēs pcipis absq̃ iā dictis tumoribus, cōcoctiōis notas: illud dumtaxat æstimabis, sit ne pars aliqua tēperamento adeo frigido, vt in hanc noxa procūbat. Porro Erisepelas qd̃ verū Erisepelas sit, nō aliter sanaueris. At si mixtū cū phlegmone sit: in hoc cōcoctiōis expectandæ sunt notæ. Atq̃ hæc latius q̃ p re nūc proposita. Cū postmodū etiā forte necessum erit de frigida exhibēda mentionē facere. Nunc em̃ altera continētium febriū, ex sola obstructione est orta. Altera vero, etiā cū putredine per oēs venas. Cū ergo cōcoctiōis humorū in his notas videris, de quibus dictum abūdē in duab⁹ syno libris de crisi est: audacter frigidam dabis. Quippe solidarū animas chis frigidi partiū natura roborata, prætenuatos iā humores. aggreditur. Ita vt qui vtilēs sint, atq̃ ad nutriēdū habiles: hos quidā ad se trahat, inutiles vel p ventrē, vel p cutim eiiciat. Quod si etiā frigidæ assuetus æger fuit: magna cū fiducia frigidā exhibebis. Ipsa scilicet experiētia iam doctus, oīa viscera, eius occursum familiariter tolerare. Omnino nāq̃ si quod frigidū adeo esset, vt ab hac offenderet per sanitatis id tēpus euidentē offensam suā ostendisset. Nulla vero p sanitatē particula quicq̃ ab hac læsa: nec etiā inter febricitandū quicq̃ lædetur. Vbi nāq̃ non nulli aquæ frigidæ potioni non assueti, tamen propter ardentem febrem eam bibere coacti, nullum incōmodum senserunt: multo profecto minus eorū qui assueuerūt quicq̃ lædi debet. Cui etiam quasi munimento maximo accedit ipsa caloris copia. Hic nāq̃ cum in vasorum sinibus plurimus contineatur, vtpote tū aerea in his substantia,

tum etiam succis omnibus inflāmatīs: quantum ab frigido patitur res
 frigeratus, tantum rursus calfaciendo in ipsum agit. Ideoq; minus tu
 ta, ijs qui exiguū sanguinē carnēq; optinent, frigida potio est. Celeri
 ter nāq; ad solidas animalis peruenit partes. Nulli quod ei⁹ vim fran
 gat, occurrens. Eo etiam fit, vt hæcticæ febres, nec perinde eam quæ
 prorsus sit gelida, nec multam desyderent. Ceu quæ extenuatis omni
 no, exiguiq; sanguinis corporibus incidant. Verum de illis post age
 tur. Maxima vero continentium febrium remedia, hæc duo sunt. De
 tractio sanguinis et potio frigida. Verum illa nullo non tempore mo
 do vires sustineant: hæc cum et in pulsu, et vrinis, concoctionis eui
 dentes cernuntur notæ. febris autē est maxima. Attendenda vero cum
 venæ secandæ indicationibus sunt: tum quæ eam præcedunt, tum vero
 quæ omnino excipient. Nam si præcedat ciborū cruditas, tato tēpore
 differre venæ sectionē iubebis; quantū satissacere, tū ad eorū cōcoctio
 nē: tū vt excremēta discēdant videbit. Sin sequē necessario vacuatio
 quæpiam: tantū illi de superāte parcēdum: quantū est per eam vacuā
 dum. Itaq; si tēpore mittendi sanguinis. menses moueri contigerit, si
 ue etiam ora venarum sanguinem fundere solita, sint reclusa: si inspecto
 fluentis impetu, ipse satis fore videbitur, qui solus quod requiris va
 cuet: naturæ rem omnem permittes. Sin minus tantum ipsæ detrahes,
 quo ex coniunctis ambobus, perficiatur quod postulas. Veluti autem
 in his ad ipsam naturalem vacuationem, quæ sensu vsurpetur, non le
 uiter attentum esse oportet: ita alibi vel ad naturā ipsam, vel ætatem,
 vel cæli statum. Sunt em̄ nonnulli ad exhalandos digerendosq; cor
 poris succos, natura propensi. Pueri certē propter ætatem perpetuo.
 Cæli vero status vbi calidus nimium est, et siccus. Voco cæli statum:
 ipsam ambientis nos aeris tēperiē. sub qua et anni tēpus, et regio cō
 præhēditur. Quando horū quoq; vtrūq; ex ambiētis tēperiæ, indica
 tionem mutuatur. Propensi autē ad dirigendos corporis succos sunt,
 quicūq; natura sunt humidi. magisq; si accedat caliditas. Præterea qui
 raro corporis sunt textu. Ad hæc quib⁹ os vētris aut amara bili abū
 dat, aut imbecillū est, aut supra modum sensibile. Atq; hæc quidē indica
 tiones sunt, quæ sanguinē detrahendū dehortātur. Contra postulant,
 vna cū affectu cuius causa primū requirebat, habitus durus, densusq;
 et vno verbo qui haud facile digerit. tū ambiens humidus frigidusq;
 Sane merito quædā sanguinē mittendū adhortātur, quædā dehortan
 tur. Siquidē ea pro vacuatione omnino suscipitur. At eorū quæ com
 prehēsa sunt, quædā transpirationes morantur. Quædā promouent.
 Et quædā ad vacuandū prōpta sunt. Quædā secus. Sane trāspiratio
 nem corporū prohibent, tū meatuū stipatio, tū circūdantis nos aeris

METHO. MEDEN. GALENI

Quæ pmo humiditas et frigiditas. Cōtra promouent, ea quæ his sunt cōtraria. ueant. Eorū autē quæ vacuantur, quæ calida humidaq; ac tenuia sunt, ea celer
 Quæ facile rime digeruntur. Cōtra quæ crassa glutinosa et frigida sunt, ægre trāf
 digerātur, pirant. Atq; hæc quidē ad rem ppositā de missione sanguinis, ac frigi
 et quæ nō. dæ aquæ potione nō ignorasse expedit. Quarū vtrāq; metuentes non
 Hemophobos paucos medicos vidisti. vtiq; iperitos. Quorū alteros hæmophobos
 bi. psychro id est sanguinis mittēdi timidos. Alteros Psychrophobos, i. frigida
 phobi. exhibēde formidātes, sic græce nominamus: sicut q a rabido cane sunt
 morfi, Hydrophobos. Sunt em̄ procul dubio horū quoq; aliqui, præ
 dogmatis sui studio, non leui in rabie. Ergo relictis his nos institutū
 Quēadmo psequamur. Ad memoriā reuocātes quēadmodū sermo noster occasio
 dum sermo ne cōmuniū quorūdā in ipsis accidētū, a diarijs venit ad cōtinuatas.
 a diarijs ve Qm̄ enī obstructionis affectus, cū et ipsa exilis est, et rite curat, dia
 nerit ad cō riā febrē efficit, cū vero vel ppter magnitudinē, vel medici iusticiā,
 tinuas. consuetū diariarū tēpus excessit, aut cōtinentē, aut aliquā earum quæ
 certo ambitu repetunt: merito nos de ea quæ diarijs cognata est cōti
 nenti febre disputatio excepit. Propter hāc vero p̄tinus et de hac quæ
 cū putredine humorū erat. Visumq; satius est, vel claritatis, vel exer
 cendi legentis causa, vnius ægroti in vtroq; febrium genere mentio
 nem facere. Igitur quoniā hæc nobis peracta sunt. ac per ea demōstra
 tum euidenter est, id quod in præcedenti hunc libro ad calcem est di
 Reuertitur ctum, oportere in alijs febrib⁹ quæ amplius diariæ nō sint, nō modo
 ad metho ab ijs rebus quæ in illo præcipiātur faciundorum indicationes peti,
 dum. sed etiā ab ea causa quæ febrē excitet, ac laborantis virib⁹: ad vniuer
 Ad artis cu salē denuo exercitationē reuertamur. pro comperto habentes non li
 iusq; sciētiā cere vllius artis scientiam nancisci, nisi et methodum quandam habue
 et generalē ris per vniuersalia vocata theoremata, et in particularibus te exēplis
 methodum exercueris. Cum neq; fieri possit, vt sine multiplici in ægris singula
 et exercita tim exercitatione, quod ex vsu sit facias, nec sine vniuersalium cogni
 tionē i par tione probe exercitatio procedat. Quippe cum in vniuersalibus me
 ticularibus thodus, in particularibus exercitatio consistat. Tanq̄ igitur qui iter
 requiri. aliquod ingredi student, vtroq; inuicem vtūtur crure, qui altero clau
 De virium dus est, vno dumtaxat vtitur, et longo spatio, et sæpe errans viā per
 indicatiōe. agit: ita sane et qui finem cuiuslibet artis consequi parat, duobus his
 In eos qui veluti cruribus, vel instrumentis, vel quomodocumq; appellasse li
 virtutis idi bet, vti debet. in vniuersalibus theorematis, methodo. in parti
 cationē cō cularibus exercitatione. Reuersi igitur ad methodum, nunc age de
 ferre ad cu ægrotantis agamus viribus, conferant ne ad curationem hæ quip
 rationē ne piam, an planē nihil, ceu nonnullis est visum. Videtur tamen eo
 gabant. rum qui inutilem virtutem esse ad curationem inueniendam dicunt,

non propria operum artis disceptatio esse. sed logica potius. ac philosophistarum. Aiunt enim ab eo quem curamus affectu, faciendorum indicationem præstari. Haudquaquam a viribus. Ergo et anni tempus, et regionem, et statum cæli, et ætatem, et cōsuetudinē, et corporum temperies, inutiles esse eadem scilicet ratione dicunt. Postea cum mutare curationem propter hæc coguntur, immemores eorum quæ inter initia dixerant, quædam eorum contraria aliquando indicare aiunt, ijs ad quæ curantis consilium dirigitur. quædam ad præfidiorum materias esse vtilia. quemadmodum & animalis partes. Etenim in illis quoque eadem vtuntur strophæ. In principio sermonis inutiles eas esse ad curationis inuentionem asserentes. Post vbi redarguuntur, ad curationis quidem indicationem inutiles dictitantes. ad materiæ tamen mutationem, vel inuentionem, vel differentiam, vel qualitatem, (nam nec nominant eodem omnes modo) necessarias esse fatentes. Itaque quod modo dixi, nunc quoque repetam. Nempe quod egressi si ex eo quod in arte est vtile, in logicam disceptationem veniunt. Est namque artis vtilitas auxilia quibus æger sanetur, inuenire. Quo illi relicto de nominibus litigant. Endixes, et Antendixes, quasi indicationes et indicationum contradictiones dicas, item communitates, et Scopos, et auxiliorum materias, aliaque similia loquētes. Scilicet hac nominū diuersitate, responsum pro ijs quæ falso affirmauerant, dedisse se arbitantes. Ego vero minime veto nominibus quibus libitū sit vti. Meminisse tamen eos velim, eorū quæ ab initio proposuerunt. Ea sunt auxiliorum inuentiones. Ad quas quicquid cōducere quomodolibet videbitur, id fatendum est ad curationem esse necessarium. Sic igitur et virtus necessaria ne consideratu in ægris a medico sit, an non indagemus. Ego enim sæpe maxime esse necessariā aio. Sic vt quæ circa ægrū administrātur: oīa ferme eius vnus causa fiāt. Aliquādo mediocriter necessariā. Sic vt aliquid ex hac quoque, ad ea quæ faciēda sunt, consilij petatur. Nō tamē præcipua faciendorum ratio huc oīs referatur. Possū rursus ostēdere tibi, virtutē adeo exiguū ad inuenienda remedia conferre, vt propter exilitatē etiā lateat. Alias vero prætermitti, ac silētio præteriri. quasi prorsus ex vtiliter considerandis nō sit. Verū quod accidit in virtute, id in reliquis oīb⁹, quæ aliquid faciēdū indicāt, vñ venit. Nā aliquādo aliud eorum alio minus, aut plus valet. Aliquā adeo est valēs, vt solū idicare videat. aut ita ibecillū, vt omittat. Hæc igitur dū doceo: adsis animo veli. Illud habēs in memoria quod nec in alijs vllis curatio quæ per methodum agit, cōsistit, nec alius ante nos quisque oīa ea ordine definiuit. Quāquam etiā ab Hippocrate via est inuenta. Hæc enim ipa quæ ego nūc enarraturus sū, ille curationē idicare primus oīm scripsit.

IV. METHO. V. MEDEN. VI. GALENI

Traianus.

Omniū me
dicādi indi
cationū ex
plicatio.
Quæ i pxi
mo libro
dixerit.

Verum ceu primus inuentor, nec debitum omnibus ordinem dedit. nec cuiusq; indicationis dignitatem ad vnguē finiuit. et quasdam in ipsis discretionēs omisit. obscuręq; plurima pro antiqua dicendi breuitate est interpretatus. Præterea de complicatis affectibus, paucis-
sima omnino præcepit. Ac vt breuiter dicam omnem ad medicatiōē
viam aperuisse mihi videtur. Sed ita tamē, vt ea curam diligētiāq; ad
absolutiōē desyderet. Veluti nunc quoq; videmus quasdam veterum
in terris viarū. Quibus pars quæpiā est, vel lutosa, vel lapidib⁹ senti-
bus ve īpedita, vel moleste ardua, vel piculose prona, vel feris obses-
sa, vel ppter magnitudinē fluminū, inuia, vel longa, vel aspera. Itaq;
cū sic se haberent oēs in italia viæ: eas Traianus refecit. Quæ quidem
earū humidæ ac lutosæ partes erant, lapidib⁹ sternens. aut editis ag-
gestionibus exaltās. quæ senticosæ. et asperæ erant, eas expurgans. ac
flumina quæ transiri nō possent, pontib⁹ iungens. Vbi longior quā
opus erat, via videbatur, aliā breuiorē excindens. Sicubi vero ppter
arduū collem difficilis erat, per mitiora loca descedēs. Iam si obsessa
feris, vel deserta erat, ab illa transferens. ac per habitata ducens. tum
asperas complanans. Itaq; mirari nemo debet, si cum viam rationēq;
medendi ab Hippocrate inuentā esse, sim testis: ipse tamē hoc opus
scribere sum aggressus. Neq; enim ad hæc ceu plane nō inuenta. Sed
veluti quæ proxime diximus desyderātia: prodenda venimus. Ne-
mine priorum qui eā methodū absoluerit, ante me inuento. Q uādo
alij omnino eā nō nouerant. Alij cū nossent, nō potuerunt tamē quod
defuit adijcere. Non deerant qui incognitā esse vmbraq; inductam ac
prorsus e medio sublatam voluerūt. Ii vero qui fuerint, in progressu
dicetur. Nunc qd̄ promisi aggrediar. omnesq; deinceps medicādi in-
dicationes exponā. Vtile autē ad claritatē eorū principiū sumetur, ex
reuocatis ad memoriā ijs, quæ in proximo libro disseruimus, cum de
diarijs ageretur. Videbatur em̄ in illis prima, ac (vt sic dicā) maxime
præcipua faciendorū indicatio esse, quæ affectum ægrotantis ammo-
uendū suadet. Aequē vt in sanis prima esse, quæ statum eorū seruādū
monet. Verum hic sicut per similia seruatur: ita per contraria perimi-
tur. Conferre præterea ad auxiliorum inuentionem diximus, tum
ipsam corporis temperiem, vna cum consuetudine: tum regionem:
tum anni tempus. tum cæli statum. In quibus vero morbis egregius
aliquis in vna parte animalis affectus subsisteret, veluti ex adultio-
ne, in capite: a parte quoq; ipsa aliquam faciendorum indicationem
sumi. De viribus tamen, vel causa quæ affectum creet, in eo libro ni-
hil est dictum. Propterea quod nec vires in diarijs febribus egre-
giam vllam providentiam requirant, vtpote validæ, nec affe-

LIBER NONVS FO. CXVII.

Etus vllus in vera diaria subfit, quæ eam vel gignat, vel augeat. Nam vtroq; modo loqui licet. Verum nunc prius de viribus præcipiam. deinde ad causas quæ febrem excitant accedam. Gubernât animal vtrîn libro de Hippocratis & Platonis dogmatis est monstratû, tres diuerfi inter se generis facultates. toti corpori ex suo quodam veluti fonte quæq; distributa. Eas Plato animas vocat. propriâ cuiusq; substantiam inueniens. Est em̃ ear; quædam ad nutriendû animal necessaria. ac stirpibus cõmunis. quæ iecur veluti pro fõte habet. Canales vero ab hoc in totum corpus sparfos, ipas venas. Hanc seu appetitricem, seu naturalem, seu altricem voces: nihil interest. Veluti nec si animam, aut facultatem appelles. Altera est, quæ non modo vt stirpibus, aut vita præditis. Sed etiam vt animalibus nobis est insita. Hæc sedem in corde habet. Ipo quoq; insiti caloris quodâ ceu fonte. Ab hoc fonte canales arteriæ sunt. vocaturq; hæc multis sane nominibus. Nam et facultas siue virtus vitalis. & facultas siue virt^o animosa. et anima animosa dicit^r. Tertia ratiocinatrix in cerebro domiciliû habet. Ea voluntarijs actionibus, vna cû sensib^o præsidet. Vti^t et hæc particulis quibusdam, ceu canalibus. nempe ipis neruis. sensum motûq; per hos in totum animal transmittēs. Ergo has facultates seruare, nihil plane est aliud, q̃ vitam seruare. Siquidem monstratum est, qualibet earum amissa, necesse esse reliquas quoq; vna perire. Ac propterea in opere de sanitate tuenda, huc omne cõsiliû direximus. In hoc vero quod est de methodo medendi, primû propositum, et ei quod in opere de sanitate tuenda pponitur, ad portionem respõdēs: morbi est sublatio. Q uâdo cuiusmodi in illo sanitatis est tuitio, eius modi in hoc est morbi sublatio. Q uor; vtriq; vnû est cõmune. ipsa scilicet vitæ custodia. Quæ nimirû in illo opere sanitatis custodiam sequebatur. Q uod em̃ secundæ valetudinis tuendæ gratia gerit^r, idē statim et vitam tuetur. at in hoc ope aliter se habet. Propterea quod quæ affectiones præter naturam in nobis discutiunt: ea non omnino vitam custodiant. Q uippe aliqua eiusmodi prædita sunt facultate, vt si immoderate, aut intempestiue vtare: vitam adimant. Siquidem in sanguinis missione, quâ vsq; ad animi defectum faciendâ esse, paulo ante diximus, quo flamma in continentibus ex meatu clausura febribus, exstingueretur: non parû merito subsequetur incommodû. nisi oportuno tēpore, aut debita mensura fiat. Duos nãq; in ipsis medicorum manibus perire vidi. qui postq; animo linquerētur, nūq; reuixerunt. Multi vero & si non protinus, at postea propter virtutis missi sãguinis infirmitatem perierunt. Q uos si quis citra eius resolutionem vacuas nis incomset: minime periissent. Quinetiam aliqui in morbos inciderunt longe modum.

P.v.

Tres facultates animal gubernare.
Plato.
Prima.
Secunda.

Tertia.

Qualibet triû virtutum amissa necesse esse reliquas perire.

Ad synopen vsq; , nominq; mittendus sanguis.

METHO. MEDEN. GALENI.

gos. Postq̃ immodica inanitione resoluta naturalis vis fuit. Alijs cū immodice vacuationis noxam sartire nō potuissent: in omne reliquū vitæ tempus, totius corporis temperamentū redditum est frigidius. Ex qua refrigeratione, facile ex quavis occasione læsi, alij decolorati, ac malo corporis habitu vixerunt. Alij ex eo ipso in morbos deciderunt exitiales. Aquā intercutem. et orthopnæā. et iocinoris ac ventriculi imbecillitatem: et apoplexian. et deliria. Ergo cum virtus tantopere necessaria sit, eam autem lædāt omnia vacuantia remedia, si quis scilicet ijs parum moderate vtatur: vtiq̃ aduersæ inter se faciendorum indicationes in talibus corporibus sunt: in quibus affectus quo expugnetur, notabilem vacuationem desiderat. virtus autē hāc ferre non valet. Verum cum sæpe ex vacuatione virtus nihil lædāt: hinc sumitur inconsideratis & temerarijs medicis occasio, vt eā prætermittant. ceu nusq̃ quicq̃ indicet. Falluntur autem (vt dictum est) ppter ea quod non intellegunt, alterius cuiusdam rei causa virtutē esse spectandam. nec quicq̃ ad affectum ammouendū indicare. Tanq̃ igitur in ijs qui valent, semper ea comitatur quæ sanitatis gratia administrantur, nec est quicq̃ inuenire quod sanitatem tueatur, quod idem quando ex vires corrumpat: sic in ægrotantibus aliquando ijs succedit quæ velut ijs q̃ veluti luti in perniciem eius administrantur, aliquando ab ipis soluitur. Si in pniem nāq̃ abundantia paulo viribus supior fuerit: vtiq̃ ex moderata vacuatiōe, adeo nullum accedit viribus incōmodum, vt etiam maximum comparatur commodū. quod eam premebat sublato. Sin quo Vbi vacua affectus sanetur multa vacuatione est opus, resoluetur autem ex tanta inani- tio virtuti ta inanitione virtus: non modo rursus homini nō proderit: sed etiā aut oberit. maximum illi periculum afferet. Porro in ijs continentibus febribus, quæ ex stipatione meatuū accenduntur, quoniam valida plerūq̃ virtus est: citra periculum vacuatio adhibetur. In alijs vero morbis maxime est periculosa. Veluti (si ea forte incidit) in corruptela De corru- humorum. De qua tempestiuum est, mentionem facere, quo omnes ptione hu- mittendi sanguinis indicationes in hoc libro decidam⁹. Ergo quod morum. corruptum est, id alienum a natura est. quod tale est id se auferendū dicat. Si igitur cum virib⁹ imbecillis corruptela incidit: vtiq̃ quod affectus remedium est: id cum virtutis custodia pugnat. Siquidem affectus vacuandum esse præcipit. Idq̃ vel vena incisa, vel purgatione. Harum autem neutram ferent imbecillæ vires. Quoniam igitur in omnibus eiusmodi repugnātijs incerta succurrendi ratio est: alias insanabilis omnino affectus relinquitur. Alias spatio, & ægre, idq̃ si magnum nactus sit medicum, sanari poterit. Oportet nāq̃ vbi indicationes ita sibi aduersantur, et paulatim quod vitiosum est va-

Ex m̃ potu frigide, aqua
intercutem. et ventriculi imbecillitas, nō semper q̃ ex
nimio sanguinis fluxu.

cuare, & paulatim inuicem quod salubre est, pro eo reponere. Vocāt Vbi cū cor
medici eiusmodi vitiosi succi curationem, græce Epicrasin. Memine ruptioe hu
ris vero mihi ad ea quæ dicēda sunt, etiā quorum causa venæ sectio moræ virt⁹
petitur. Nam quoniam hæc sanguinis vacuandi causa adhibetur, ibecilla est.
sanguis autem vtilis naturæ est: vtiq; probe hanc administrari con- quid agen-
ueniet. sic vt quod inutile naturæ sit emittat. Fit sanguis naturæ inu- dum.
tilis, bifariam. vel cum propriam qualitatem ad vnguem non ser- Epicrasis
uat, nec amplius nutrire sicut prius, cum vtilis esset potest, vel ita quid.
multitudine creuit: vt aut vires premat, aut tum venas, tum arterias, Sanguinē
vel distēdat, vel findat, vel obstruat. Ac in his quidem missio sanguis reddi inuti-
nis vtilis est. ceu vacuantium præsidiorum vna. In alijs, ceu quod lē bifariā,
humorum vehemētiorem impetum ad diuersam partem reuocet, vel In qb⁹ mis-
per propinqua deriuat. Postulat autem semper valentes vires. quæ fio sāguis,
modo vacuationis eius respondeant. Ad hæc igitur respicientes: san vt vacuatio
guinē detrahimus. alias semel, alias bis. vel ter. vel sæpius. veluti in vtilis sit.
sequentibus patebit. In præsentia vero illud manifestum fecimus: vir In qb⁹ ali-
tutem vacuantia remedia aliquando citra noxam ferre. vtpote nec ter vtilis.
adiutam ab his quicq; quod sit æstimandum, nec vero læsam. Sæpe
vero magis minusve tum iuuari, tum lædi. Præterea quoties notabi-
lis illi ex vacuantib⁹ auxilijs noxa incidet: toties patere, ipam quo
q; vtile aliquid ad consyderandum indicare. Aequē vtiq; vt cum ma-
nifeste iuuabitur. Vbi vero ex ijs quæ affectum summouent, nec com-
modum illi accedit vllum, nec incommodum: ibi velut inutilis præ- Vnū eē qđ
termittitur. Porro vna semper est quæ ab hac præstatur conferen- a virtute in-
tis indicatio. Veluti etiam reliquorum omnium. Nam quicquid pro diceē sicut a
natura sua indicat: id vnum semper indicabit. ceu quod vnam habe- reliqs oib⁹
at naturam. Atq; id vnum si quod indicationem facit simplex est: ipm
quoq; simplex erit. Sin illud est compositum: hoc quoq; erit compo-
situm. Sane quædam sui custodiam indicant, quædam ammotionem.
Siue autem hanc indicent, siue illam: quod simplex est simplicem
quoq; indicationem habet. Quod non simplex: etiam non simpli-
cem. Idcirco in superioribus semper simplicem intemperiem, simpli-
cem indicationē præbere diximus. veluti in frigiditate et caliditate.
Non simplicem vero, etiam indicationem suggerere non simplicem.
Calidam enim ficcāq; intemperiem, curationem sui per ea quæ hu-
medent & refrigerent moliendam indicare. Ergo virtus quoq; vnā
rem semper indicabit. vtiq; sui custodiam. Quib⁹ ergo (roget quis)
rationibus seruabitur: Nempe potissima ratione ex eo quod de sub- Quib⁹ re-
stantia eius vel inanimatum, vel alteratum est, corrigendo. Secundo lo b⁹ seruetur
co ex prohibēdis ijs, quæ substantiam eius vacuare alterare ve pos- virtus.

Epicrasis

METHO. MEDEN. GALENI.

sunt. Comphenſa vero inter ea quæ alterant, breuitatis cauſa ſint, et quæ eius vnitatem diſtrahunt. Hæc itaq; cum virtus perpetuo indi-
cet: in valentibus (ſicut dictum eſt) conſenſus agendorum omnium
ad eius perennitatem eſt. in ægrotantibus non ſemper. Quo tem-
pore æſtimari debet, quod vel magnitudine, vel dignitate (vt prius
Maxia di- eſt dictum) præualeat. Maxima igitur dignitas ipſarum eſt viriū. Quan-
do viuere ipſam nobis ex harum cuſtodia conſtat, vtpote cum vitam
gnitas indi- aut ipſas eſſe vires, aut earum actiones ſit neceſſe. At vita ipſa, nihil
cationis a- eſſe prius in animantis corpore poteſt. Propterea quod nec ſanos
virtute. eſſe citra vitam licet. Virtus ergo omniū prima cuſtodienda homi-
Vita qd. nibus eſt. Idq; ex eo quod nec eius ſubſtantiam inaniri, nec tanta al-
teratione alterari, quæ corruptioni ſit propinqua, patiantur. Atq; hu-
ius cuſtodix pars eſt, vbi vel temperiem ipſam præſentem ſeruam⁹,
Secdæ dig. vel abſentem inducimus. A virium indicatione proxima eſt. quæ ab
indicatōis affectib⁹ quos curare proponimus datur, poſtea deinceps reliquæ.
ab affectu. Quicquid igitur indicationi quam vires præbent aduerſatur: id ſecun-
di eſt loci. ac poſterioris, ijs quæ illæ præcipiunt. Quæ vero cū ijs
q virib⁹ cōducūt, in idē cōpetūt: hæc vtrūq; calculū referunt. & eorū
Quæ ſine q primæ (vt ita dixerim) ſint notæ: & eorū q ſecdæ. Itaq; hæc citra oēm
mora obeū cūctationē ſūt obeūda. Quæ vero aduerſant⁹, aliquādo adminiſtrāda
da. prorsus nō ſunt, aliquādo paulatim. Quippe ſi quæ curare ſtudes af-
fectū, is vacuationem requirit: vires autem extrema imbecillitate
Quæ aliqn obeūda nō laborant: toto illo tempore quo vires reficim⁹, eorum quæ affectum
ſunt. aliqn ſanent, nihil plane ægrotanti exhibebimus. Vbi vero eo roboris præ-
paulatim. ueniſſe eas cōijcimus, vt nihil parum ve ex vacuando ſint lædendæ:
tum eſt ad affectus quoq; curationem accedendum. Prima igitur om-
nium indicatio ea eſt, quæ a virtute ſumitur. Verum non ſic prima,
Indicatio a vt quæ curationem doceat. cum ex numero curatricium indicationū
virtute, non ſit. Verum (vt ita dixerim) vitalium, ſiue quæ ad vitæ cuſtodiam
quō ſit pri- pertinent. Nam neq; vt valeamus, nec vt a morbis liberemur ab ea
ma. & quō quicq; primū deſumimus. ſed vt viuamus. Additum autem in ſermo-
ne eſt: illud primū, quod ex accidente aliquando virtutis roboratio,
non. ad affectus curationem conducit. Verum id in ſequentibus docebi-
mus. nunc ad penſum rursus redeamus. In paucas ſummas compen-
Breuiariū dij cauſa, rem omnem cogentes. Medicatoriæ indicationes a mor-
idicationū. bo ipſo ſumuntur. a corporis temperamento, et tertio ambiente nos
Tres eē me aere. Quod ſi aliæ quædam antea ſunt poſitæ, rursusq; non hæc modo,
dicatorias verū etiam aliæ dicuntur: omnes tamen ex ijs in partes diductis, na-
idicatiōes tæ videbuntur. Siquidem corporis temperies quæ illo tempore fuit,
generales. quo ægrotare id cœpit, quæq; ad inueniēda remedia eſt utilis: ex na-

*Vt addidit a corpis
moderatione.*

tura, ætate, consuetudine, et ambiente nos aere ortum habet. Ambiens vero ipse eiusmodi est redditus, propter tum regionem ipsam, tum anni tempus. tum cæli statum. Ergo cum vnum sit eorum vtrūque ex pluribus tamen tale efficitur. Affectus vero haud quāquam vt in causas, diduci est aptus, sed vt in differentias. Nam aut in similaribus consistit partibus, aut in instrumentarijs. Ac in similaribus quidem vel simplex est intemperies, vel composita. In instrumentarijs circa simplicium partium, vel posituram, vel formam, vel numerum, vel magnitudinem, tum quæ horum traditæ sunt differentiæ, consistit. Hæc itaque tria illa prima sunt, quæ curationem indicant. Nempe ambiens ipse cum geminis corporis siue affectionibus siue constitutionibus libitum est appellasse. vna naturali, altera quæ præter naturā sit. Hæc autem morbus est. Non posse autem plura esse genera indicationum quæ ad medendum pertineant, quam tria quæ modo diximus, ex ipsarum rerum substantia scire licet. Nam morbus & sanitas corporis sunt affectus. Ille se tollendum. Hæc se tuendam indicans. Ambiens vero is est sine quo nec tolli morbus, nec teneri sanitas potest. Hic igitur causæ sine qua non, obtinet rationem. At vero cum id quod ægrotat alteramus, nisi constet quousque sit mutandum, vtiq; quando sit ab alterando desistendum non intelligemus. Generatim igitur in omni curatione agendorum indicationes in his ad summū tribus consistunt. Membratim vero (vt supra est comprehensum) aliquæ simplicium particularum sunt propriæ. aliquæ compositarum. Eorum ergo quæ in simplices incidunt partes, vnum est intemperies ea, quæ in calido consistit. Hæc cum in totum diffusa corpus est, febris nominatur. ideoque Febris. omnis febris, qua febris est: humectatio refrigeratioque remedia sunt. Ac si sola hæc sit: ad refrigerandum humectandumque omne medentis consilium, veluti ad finem dirigitur. Ita vt nihil sit, quod præterea desideretur, nisi vt materiæ inueniatur, quæ huic proposito sunt idoneæ. Materia vero inuenta, vt opportunum tempus ex febris tempore captes. Quantitatem vero, ex conferendo cum naturali habitu, morbum. Quippe quantum is a naturali habitu recessit: tantum ex morbi re opus est ægrum refrigeres & humectes. Sane ambiens si contrariam morbo temperiem habet: e præsidio numero vnus est. Sin simile, aliquando ægitudinalium causarum est vnus. Quoniam autem reliquas materias tum deligere, tum fugere licet: quam autem ambiens præstat: fugere non licet, imo necesse est præsentis cæli statu vti: idcirco huic quo Quod ambiens ferat suadet (vt diximus) est concors. Sæpe discors. & qui contra molia. vitari non posse. Habebit ergo (vt diximus) ambiens rationem modo materiæ sanæ posse.

METHO. MEDEN. GALENI.

tis, modo causæ morbum fouentis. Quippe cum humectari refrige-
 rariq; morbus postulat, si hæc præstat: sanantis materiæ rationē ob-
 net. Sin calefaciat & siccet: morbificis causis est annumerandus. Vbi
 igitur cum medendi indicationibus consonat: pro gratia est habedū.
 Sicubi aduersatur: inhibenda eius noxa est. scilicet reliquorū auxilio-
 rum humiditate ac frigore intentis, audactisq;. Sedulo igitur agendū
 est, vt ambientem quoad fieri potest, qualem esse expedit, præpares.
 scilicet humidiores frigidioresq; domos tum deligens: tum vero præ-
 parans. Sicut e diuerso si frigida sit, humidaq; morbi species quæ cal-
 fieri ficcariq; postulet: & eligendæ & præparandæ domus sunt, quæ
 calfaciant & exsiccent. At deligendas quidem dico quæ se ip̄is eius-
 modi sunt. Præparandas vero, cum arte nostra molimur per æstatem
 subterraneas eas, & ad septētriones versas, ac pauimenta earum assi-
 due humore aspergentes. Tū vt ex euripo aliquo aura inspiret machi-
 nantes. Flores præterea ac germina, quæ frigida humidæq; faculta-
 tis sint, per aream proijcientes. per hiemem vero contraria horum
 molientes. Præsertim vbi morbus vt prædictum est suadet. Vbi non
 suadet, excessus tantū vtriusq; temporis remittētes. De quo mihi ali-
 quid necessario postea est dicendum. Nunc auxiliorum materias iu-
 dicare non decreuimus. sed methodos docere. Quare rursus ad has
 disputationem reuocem⁹. doceamusq; quæadmodum et pauca & mul-
 ta pro diuersa sectione curatoria indicationes sint. Quando et tris
 vniuersas (vt proxime docuimus) facias licet. in pauca capita tota sū-
 ma reducta. et qualibet earum rursus diuisa, ex ip̄is multa efficere. Id
 quod etiam monstratum est. Quin & ip̄arum sectionū quālibet rursus
 diducas in membra licet, donec ad insectile venias. Iam primas
 indicationes quoq; illas tres quas memorauimus, fieri potest, vt redigas ad duas.
 reducūt ad duas. sic vt bina eorum quæ curationem indicent summa capita sint. Nem-
 pe præsens affectus quem morbum nominamus. & qui prius fuit. quæ
 sanitatem & naturalem habitum diximus. Neq; em̄ aliud est ipsa sa-
 natio, q̄ præsentis in corpore vitiosi affectus in naturalem habitū mu-
 tatio. Cum autem contrarij hi affectus sint: necesse est per cōtraria fi-
 at eorum alterius in alterum trāslatio. Atq; ita rursus vna sola erit cu-
 Curatoria rationum maxime generalis indicatio. nepe cōtrarietas. Ergo hinc
 indicationes rursus sumpto initio, age particulares indicationes disquiram⁹. Quo-
 ad vnā re- niam id quod ægrotat, ei quod valet est contrarium: vtiq; per contra-
 duci. ria est ab illo in hac via. At quomodo inquires in cōtrarijs inuenietur
 Resolutio mod⁹. Nō em̄ satis est calido affectui admouisse frigida, nisi id debi-
 vni⁹ in par ta fiat mensura. Cum alioqui metus sit, si intra modū id fiat: ne mora-
 ticulares. bi reliquū quippiā relinquat. Sin modum excedas contrariū genus

morbi inducas. Qui em̄ supra q̄ par est calidū morbum refrigerat:
 is sanitatis mediocritate transmissa: alium excitabit morbum, qui fit
 frigidus. Quod quo minus accidat: naturam curandi corporis scias
 oportet. quo quantum morbus ab illius symmetria discesserit intelli
 gens, mensuram refrigeranti p̄sidia imponas. At fieri non potest, vt
 quantū a se inuicē distet inuenias, nisi compertū habeas quā esset cor
 pus aut humidum, aut frigidum, aut calidum, aut siccum cū valeret.
 quantūq; ex his excesserit postq̄ agrotauit. Quippe quod plurimū
 a naturali habitu recessit, id vehementibus eget contrarijs. quod nō
 plurimū, leuibus. Sane plurimū recessit frigidus morbus, a corpore
 natura calido. Ita vt e diuerso calidus, a frigido. Minus recessit tum
 calidum a calido: tum frigidum a frigido. Quare ex vtriusq; indicatio
 curatiōis præstatur. Verum cum materiæ reliquorū præsidiōrum om
 nium electio in nostra potestate sit, eius vero quā ambiens præstat in
 nostra manu nō sit: ratio est ex hoc quoq; ppriam quādam indicatiō
 nem sumamus. Cæterum quoniam nosci ad vnguē oportet corporū
 temperamenta, id vero est plane difficile: vtiq; tentandum est, tum *Tēpamēto*
 ex ijs quæ in libro de temperamentis sunt scripta, ea inuenire: tum *rū* cognitio
 vero vltra hæc, quo magis scientifica noticia sit, ex ætate, & tota an
 te acta vita. quæ nimirū in vitæ exercitio & victus ratione consistit. *nienda.*
 Præterea in hac regione, & hoc anni tempore, & hoc statu cæli, cō *Vita hoc lo*
 uersatione. Si nāq; natura gracilis, & tangētī calidus, & biliosus, et *co* ex qbus
 propensus ad iram, & hirtus fit: calidus hic siccusq; natura est. Non *cō*sistat.
 tamen necesse est nunc quoq; cum agrotare incēpit, eūdem plane ha
 bere affectum. Fieri enim potest vt in desidīa vixerit. Idq; cum frigi
 dis humidisq; potiōe et cibis. Ad hæc etiam cum balneis post cibos,
 et multo somno. Præterea in habitatione humida. & frigida. & hieme
 in qua frigidus et humidus exuperabat cæli status. Rursus fieri po
 test vt horum præcesserint contraria. i. calfacientia & siccantia. idq; p
 singula dictorum iam generum. Ergo si quo ad præsens temperamē *Præsens tē*
 tum noscendū deficimur: id ex præeūtib; ip̄is supplebimus. Ex illo *peramētum*
 vero inuento, administrandorum indicatio suppeditabitur. Ac di
 ctum quidem prius est vbi de frigida exhibenda præcepimus, illud *vita* aliqñ
 quoq; ex ijs vnū esse quæ cōsideranda tum essent, nunquid particu *cognosci.*
 la quæpiam cui frigida natura esset, lædi magnopere ex eius potio
 ne posset. An igitur fas est in agrotante homine cuiusq; particulæ tē *Prouer.*
 peramentum inuenisse, absq; ijs notis quas in libris de ip̄is retuli. *Qualis sit*
 mus: Atq; illi quidem nec inquirunt, nec norunt. Sed iuxta prouer *tēpamētico*
 bium vno calapodio omnes calceant. Nos certe quibus inquiren *gnitio* ex
 di cura fuit: illud inuenimus, quod per plures ac cognitu difficiles notis.

METHO. MEDEN. GALENI.

Præcipuā
tempamēti
cognitionē
ex cōsuetu-
die p̄stari.

Cōsuetudi-
nem cuiusq̃
corpis na-
turā osten-
dere.

Aliq̃s con-
suetudines
nō facile p̄
expiētiā
dephēdi.

notas, cuiusq̃ membri temperamentum coniectura potius q̃ scientia inueniāt. Si igitur notis multis et paruis aliqua certior apparuerit: nonne abiectis illis, hanc pro omnibus arripiemus? Nemo id arbitror qui mentis est compos negabit. Atqui si omnes temperamentorū notas in vnum colligas: ex longissime absunt vt parem ei quam consuetudo præstat fidem faciant. Si em̄ antea per sanitatem quispiā frigidā perpetuo biberit, neutiq̃ nec in iocinere, nec vesica, nec ventriculo, nec alio quopiam talium offensus: planum est & valida illi esse hæc omnia, nec nunc a frigida lædendum. Non est igitur quod paruum quiddam, atq̃ ad spectandum leue, ad inuentionem remediorum consuetudinem existemus. Veluti nec ad sanitatem tuendam. Nemo em̄ adeo est stupidus, vt magnopere ex frigida potione læsus: hæc in diutinum vsum duxisse velit. p̄pterea quod læsus interim, atq̃ ægro-
rans, omnino ab ea desistet. Ergo sicut alia non pauca quidam medici præter cōmunes sensus: ita illud quoq̃ effuderunt, quod nulla nec salubris inueniendi victus, nec ægroꝝ curationis, ex consuetudine sumatur occasio. Videtur enim non sicut alia quædam exigua leuemq̃, sed plane maximā, ac maxime principalem potestatem habere. Vt quæ singulorum corporum naturam ostendat. Sane ipsi via rationeq̃ ab ea procidentes: fatemur nos partium affectum inuenire. Dein ex illo rursus ad faciendorum indicationem venire. Empiricus vero prætere se naturæ inquisitionem profitetur. Quippe quod per eam cōsecuturus fuisset, id iam se habere. Intelligere scilicet se non lædi a frigida potione ægrotantis corpus. Id vero esse quod nobis ab initio proponatur: non vt naturam noscamus. Post arbitror nos quidē veluti ambages frustra secutos merito taxet. Eos vero qui in totū inutilem esse consuetudinem dicunt: veluti a communi sensu alienos iuste accuset. Quid igitur (inquies) dicemus nos qui methodo artem condimus? Nempe quid aliud q̃ quod vera dicunt, de ijs consuetudinibus quæ adeo euidentem vtilitatem offensam ve ostendunt? Quippe quas nemo vel ante methodum nō nouit. At reliquarum quasdam quæ scilicet paulatim magnū contrahunt incōmodum: non æque licet per experientiam inuenire. Dictum autem fusius de eiusmodi consuetudinibus est in libris de sanitate tuenda. Vnde si in frigida quoq̃ exhibitione, cōsuetudo citra methodum satiffacit, nec nos p̄fecto experientiam fugimus. imo omnem quam illi vtilitatem ab ea capiētes, etiam extrinsecus præter hanc adiicimus (qui saltem id possumus), eam quæ a rerum natura suggeritur indicationē. In hoc vero libro methodi rationem sequentes, fatemur longiore via idem inuenire, quod breuius inuenire citra ratiocinationem liceret. Si quidem cum

LIBER NONVS. FO. CXXI.

sæpe iam vidimus non paucos ex ijs qui febribus ardentibus premerentur, cum iam mediocriter concocti humores essent statim ex Cōsuetudine frigida potione febre liberatos, quāuis eius potioni parum assueti nē iterueni fuissent: multo arbitror magis in ijs qui assueuerunt vtilitatem fore ente natura citra noxam vllam sperabimus. Habes itaq; nunc etiam de consuetu morbi indine rationem et si ex incidenti oblatam, tamē satis definitam. Est em̄ care. ea quoq; vnum quiddam eorum quæ curationis rationem per morbi Aetate iteraturā intercedentem indicent quemadmodum et ætas. Siquidem ipa uentu tēpa quoq; temperamenti interuentu indicationem præstat. Veluti puero menti. rum quæ cū humidam et calidam temperiem habeat: facile digeritur. De corporibus Adsis enim animo velim ad ea quæ de corporū diuersitate hoc loco rū diuersificā. Lapidum substantia constans stabilisq; propter siccitatem et frigiditatem diligēsus est. Ad eundem modum æris, & ferri, et auri, & vno verbo om̄ter signādnium quæ ex terra sunt corporum. At quæ humida calidaq; sunt, eo Frigida et rum substantia celerrime in ambientem dissipatur. Alias in halitum sicca cōstan sensibilem soluta. Alias in perspirationes. quæ visum fugiant. Sed ti substantia ratione deprehendantur. Atq; hæ corporum naturæ veluti per diē esse. metientem vt græci loquuntur. i. longissimo interuallo a se distant. Humida et Reliquarum omnium illæ quæ frigida ac sicca, proxime accedunt: calida facilægre quidem per halitum digeri possunt. minus tamen ægre q̄ ferlime resolum et lapis et adamas. At quæ calida et humida sunt vicinæ: hæ ui. promptius quidem digeruntur. atq; exhalant. Cæterū minus hæ quo Citra calorem q̄ aqua calefacta. Nam citra calorem non potest in halitum diē rē nō posse geri corpus vllum. Substantia eius coacta densataq; manente. solui i haliē Sed nec per calorem omne. Imo quod habile est in halitum resolutū corp⁹ vlu. Tale porro est quod humidum est. Ergo puerorum substantia omnium facillime digeritur ac dissipatur. propterea quod est Humidum omnium humidissima, nulla vero frigidior. Quo minus vacuantis eē ad resolutiōem præsidij eget, cum habeat ex seip̄a vnde naturaliter vacuetur. Fit au uedū habitem profecto et propter calidam siccāq; regionem, & tempus æstiale. uum, et statum cæli impense calidum, & siccum, notabilis per cutim Puerorum vacuatio. Itaq; etiā huius causa, his qui sanguinis detrahendi egent: substantiā fa aut prorsus venā nō secabimus, aut parum detrahemus. Sane erunt cillie dige in hac quoq; detractiōe multa a medico spectanda. Natura ab initio ri. Cōsuetudo, Aetas, Locus habitatiōis, Anni tps, Cæli status. Ad hæc Pueros nō ægritudinalis quē curam⁹ affect⁹. aliaq; ratiōe ante hūc laborātis vi egere vacu res. Cū vero affect⁹ nūerosi sint, cuiq; eorū sua est curatōis indicatio. atione. Quippe a calido indicatio est refrigerandi. a frigido calefaciendi. ac Qd tps ma a reliquorum quolibet contrariū applicandi. Quare cū octo intempe xime corp⁹ ramenta sint: octo etiā erunt morborū quibus simplicia corpora sunt digerat.

Q. j.

obnoxia, particulares indicationes. Vltraque has vna eius affectus, q
 etiam instrumentalium est communis. Cuius nullum apud priores no
 Solutionis cōtinui no men fuit. Sed nos qui eum interpretari sumus coacti, cōtinui solutio
 men a gale nem appellauimus. ostendimusque communem curationis indicatio
 no inditū. nem hic quoque esse vñtionem. At vero quæ ex hoc rursus in partes
 diducto particulares consistant: hæ quatuor voluminibus sūt pditæ.
 Nēpe tertio. quarto. quinto & sexto huius operis. Ac nunc quidē in
 stitutum de intemperamentis sermonem, etiam in sequentibus libris
 persequar. Hoc absoluto ad instrumentalium partium morbos con
 uertar. ostendamque secundum eandem methodum in his quoque tum
 primas omnium curationis indicationes: quas vtiq; generalissimas
 appelles licet: tum quæ ex harum sectione nascantur. Deinde rursus
 quæ ex illis oriantur. donec ad eas quæ vltra sectionem non admit
 tant peruenero. Hanc etenim omnis constituendæ artis methodum
 Artis cōsti tuendæ me Plato nos docuit. Verum de instrumentalibus postea (vt promisi) di
 thod^o a pla cetur: nunc si prius in qua parte propositi operis simus admouerim^o:
 tone data, præsentī iam disputationi finem idoneū imponemus. Est igitur vnū
 quæ. morbi genus quod similes et simplices animalis vexat partes, quā
 intemperiem vocant. Huius aliquas differentias ex corporibus nu
 da qualitate alteratis prouenire docuim^o. Aliquas cum materia qua
 piam. quæ corporibus inhæserit. Rursusque ambas incidere. vel in vñ
 cam animalis particulam, vel plures. vel etiam totum corpus. Ergo
 cum in operis huius septimo intemperies eas quæ alteratis tan
 tum qualitatibus in partibus proueniunt pertractarim: in
 duobus deinceps libris ad eas quæ in totum se animal
 extendunt venientes: primum agere de febribus
 placuit. At quoniam harum ipsarum aliquæ
 adhuc fiunt. manēte scilicet in corpore cau
 sa quæ eas excitauit. Aliquæ factæ iā sūt,
 sed quæ eas accēdit causa iā abiit:
 sati^o visum est de ijs primū ser
 monē facere. vtpote simpli
 cē primā curatiōis indica
 tionē habētib^o. Deinde
 illas quoque stilo ag
 gredi quarum in
 corpore causa
 subsi
 stit.

FO. CXXII.
GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER DECIMVS.

ERgo in diarijs febrib⁹ simplex qdē est in corpore pter naturā affect⁹. vtpote causis q̄ primū eas excitarūt iam ademptis. In quib⁹ vero causa q̄ eas accēdit, adhuc manet; in ijs nec affectus simplex, nec sanatio est. Siquidem quod febris iā receptū in corpore est; id ex ppria ipsi⁹ curandi indicatiōe discutere oportet. Quod adhuc est futurū, id p̄pullare, ac ne fiat vitare. Vt abis aut, si q̄ id excitat causa, prorsus sit summotā. Itaq; in diarijs faciēdoꝝ indicationē ex ipa febre maxime capiemus. Sed cū illa, naturā, & ætatē, & cōsuetudinem, præterea anni tempus, cæli statum, & regionem et vires simul expendentes, in reliquis quæ accensiois suæ causam intus habēt, prima indicatio ab ipsa sumetur causa. Itaq; si febriū quæ multos dies cōtinuant, recte ostēdimus putredinē esse causam; hæc nimirū sananda est prima. Sed nec interim extinguēdæ febris, quæ per eam iam accensa est; ratio nō habenda. Ac si quidem in idem consentiant & quæ febrem extinguunt, et quæ causam oppugnant, in quod vtraq; conspirant, cum vnū sit, sine cunctatione peragendum est. Sin febris quæ iam accensa sit sanatio, causam quæ hanc excitauit, est auctura; aut quæ causam summouēt, febrem exasperabunt; diligens habenda cōsideratio est de remediorum specie. Sane diligenter cōsiderauerit, qui totam deliberationem in tria hæc æstimanda diuiderit, febris ne sola curanda sit, non sollicitis de causa. An causa oppugnanda minime curantibus de febre, an plurimū quidem remediorum ad alteram earum sit adhibendum. non tamen altera neglecta. At quod primo quidem loco est dictum, probare non debemus. Quando si quibus præstis id quod febris semper gignitur, oppugnamus, ea affectricem eius causam auxerint; plane nec generationem eius aliquando inhibebimus, nec magnitudinem minuemus. Quippe & generatio ei⁹ effectricis causæ speciem imitabitur. & magnitudo cum illa pariter inaugetur. Quod secundo loco diximus, si id distinguemus; poterit esse non incōmodum. Nam si intolerabilis ægro magnitudo febris sit; cōmittendū nō est, vt per ea quibus causam adimim⁹, febrē

Vbi febris
et causæ cō-
trariæ sunt
indicatiōes,
tria statim
ab initio æ-
stimanda.

Q. ij.

augeamus. Simul em̄ arbitror utrūq. et febrim sustulerimus: et homi-
nem. Sin ita mediocris sit febris: vt quo tempore contra causam tan-
tum pugnas, obruendæ interim vires ægrotantis non sint, vtiq. con-
tēendus is modus non est. Non contēendus autem nec tertius est,
qui contra id, cuius maius momētū est, instare iubet. nec tamen alte-
rius omnino negligentem esse. Sane plerūq. causæ maior est vis. Fie-
ri tamen aliquando potest, vt ea sit febris magnitudo, quæ præsen-
tem perniciem nisi occurras afferat. Quo casu oportebit hac prius
sumota, deinde ad cām accedere, atq. hæc mi Eugeniæne decidenda ti-
bi inter initia statim de cōtrarijs indicationib⁹ sunt. Cū autem in ijs
examinandis nō parum visa est ad hominis salutem momentū habere,
vis ipsa naturalis: vtiq. de ea quoq. non leuis ad agendorum inuen-
tionem consideratio est habenda. Ita fit vt tria prima sint quæ in p-
positis iam febribus agendorum indicationem nobis prebeant. Vna
febris ipsa. Altera effēctrix eius causa. Tertia vis ipsa naturalis. Cæ-
terum priora duo sumouenda sunt. tertiū est tuendum. Erit igitur rur-
sus hic quoq. eadē tibi cōsideratio quæ supra. vt cum virib⁹, tum fe-
brem: tum causam inuicem cōferas. Mox si eadem ambo remedia re-
quirent: ea prompte exequaris. Sin indicationes pugnabūt: vnā præ-
feras vel quæ a viribus sumitur. vel quæ a causa. vel quæ a febre. Ac q̄
cæteris sit valentior, hæc magis sequaris. nec tamen cæteras negligas.

Ordo agē- Ex hac nāq. discretionē, doceberis. primū causam febrēq. pfligare.
dorū. Vbi videlicet cōiicis hæc remedia vires posse ferre. Rursus primā
Repetita roborādā virtutē esse, vbi hæc imbecillior est, q̄ vt causæ febrisq. pfi-
mentio de dia sustineat. Quinetiā oīa pariter sub cōiecturā agi licet. veluti pau-
diarijs. lo supra de febre, & de causa est monstratum. Ergo cum tria hæc sint
Ad diarijs ad ad quæ attentum te esse in propositis febribus oporteat, febris ipsa
pluriū die- huius efficiens causa, & ægrotantis vires, inuenti præterea genera-
rum febres les indicationū modi, quos etiā vniuersales dicimus: transeundū ar-
trāsiri trifa bitror nunc est, ad præsidiorum differentias. quæ specialia particula-
riā. riaq. sunt. Sed mentione de diarijs repetita. Quandoquidem ab ip-
In qb⁹ dia sis in eas quæ plures dies continuēt, aliqui transeunt. At vero cum
rijs effec- in has transeant, vna quidem ratione maxime cōmuni, ipsa medicorū
trix cā de- inscitia, duabus magis priuatis, quod ipsæ febriū vel causa iā abiit,
sijt. vel etiamnum manet: de vtrūq. seorsum est dicendū. Porro abiit ef-
In qb⁹ ma- febr̄ix causa quoties ab ira, dolore, vigilia, cura, æstiuo sole, fatiga-
net. tione, & bubone iā inclinato, excitata citra stipatiōē febris est. Ma-
Que faciāt net quoties vel ab externa causa, vel ab ipsa febre stipatio aliqua facta
stipulatio- est. Nā et frigiditas, & astringētū vsus, stipandi occasiōe semp fe-
nem. brē excitāt. Vltio præterea nōnūq. corporis habitū cōstipat. Iā ipm

febris principium, vbi cū horrore iuasit, stipationē subide fecit. Quin Ipm febris etiā glutinosi, & crassi, aut etiā copiosi succi, vbi mediocriter obstru- pricipium xerūt, diariā aliquā febrē accēdunt. vtiq; cū idoneū sortiti sūt medicū. aliquā stipa- tionem effi- vt supra est indicatum. Sane dicuntur idcirco id genus febres diariā, quia solui (quod vtiq; ex ipis est) vno die sunt aptæ. computato cum cere. hoc vna et nocte. Quēadmodum dici solet, mēsem esse triginta die- Cur febres rum: et annū trecentorū sexagintaquinq;. & hoc gestum esse ante tris diariā no- dies. aut gerendū esse post quatuor. Cæteræ non est idem ipæ omniū minentur. affectus. Sed ab aliquibus inseparabilis stipatio est. Ab aliquib; mi- Diariarum nime inseparabilis. Sed vel vt plerūq; simul adest: vel ambigua sorte, nō vnū esse vel raro. Inseparabilis stipatio est, ijs q; ex aluminosa aqua, vel atra- affectū sed mentosa vel tali quapiam alia, aut ex frigore, aut leui obstru- ctione fe- varium. bricitarunt. Plurimū vero ijs adest, qui ex vstione febricitant. Am- A qb; dia- bigua sorte, ijs qui ex fatigatione. Quicunq; vero ex ira vel tristitia rijs insepa- vel vigilijs vel pertinaci studio vel cruditate vel bubone febricitant: rabilis sit ijs raro adiūcta stipatio est. Atq; harū oīm febrium nulla (quod vtiq; stipatio. ex ipa sit) ad secundā vsq; accessionem perdurat. Sed intra quatuor et Cum pluri viginti horas omnino definit. Aut si quādo earū aliqua (quod tamē ra- mū est cōiū- rius sit) longius trahūt: duæ ijs accedūt causæ quæ ipas solui vetant. Et: et cū ali- Earū vna frigus est, quod vel ex ambiente aere, vel ex vntione qua- quando est,- piam extrinsec; admota pueniat. Altera egregia ista diatritos est. Si aliquā nō. q; videlicet hāc trāsire medicorū inscitia cogunt. Quod si & ambiens Quib; ra- aer calidus sit: et nemo ex medicis q; diatriton suspiciūt, ad ægrotan- ro adest. tem accedat: febris quidē post primā accessionē finiet. Idq; cum sudo- Duas esse re. vel madore. vel transpiratu, q; halituosus sit. Aeger aut vbi se libe- cās cur dia- ratū a febre senserit: ad cōsuetā munia redibit. Lauans vngēsq; se. aut riā aliquā- etiam si agrestis quispiam monticola sit: his omissis, cōedēs. Ac vul- do diutius- gus qdē licuti multa alia (vtiq; ab ipsa re; natura edoctū) melius q; so- trahāt. phistæ agit: ita in diarijs febribus, oīa sibi ipi p̄stare sufficit. Præserti- vbi citra valētē stipationē cōstitere. Vbi vero cū hac vna inuasērūt: qui infortunati sunt, in medicum aliquē incidunt, eorum qui diatri- ton efferunt. Qui fortunati, in eum qui ipsos et lauabit: & nutriet. cæteraq; omnia præstabit, quibus stipatio soluatur. Sæpe nāq; (ceu dictum est) ex leui obstru- ctione, cum cutis latente densitudine, quæ vel ex vitiosa lauatiōe: vel alio quopiam est contracta: diarijs non nulli febribus sunt correpti. Quo tempore nisi quis celeriter obstru- ctionem sūmouerit: in pluriū dierū febres transeūt. Est nanq; eiusmo- Quæ febris di- di febris (quantum ex ipa est) earum quæ plures dies infestant & quæ diariarū & diariæ sunt, communis. Cæterum propter causæ paruitatem, vnius polyemero diei efficitur. Sicuti etiā propter magnitudinem, multorum interim rū sit cōis.

dierum. Verum accessio eius ab initio ad exitum vsq; vna est. Mo-
do ne ipam excipiat, ea quæ ex putredine humorum nascitur. Ergo quo
ad nec in pulsu, nec in calore, nec lotio, putredinis adhuc aduertitur
nota, atq; ex sola obstructione ortum habet: vtiq; ipsa obstructionis
solutio eius est sanatio. quemadmodumq; hanc soluere cõueniat, an-

Diariarum a- te est dictum. Multæ igitur apparent diariarum esse febrium particula
nacephale- res differentiarum. Vna, quarum iam prorsus abiit effectrix causa. veluti
osis. vsus. Altera, quarum hæc etiam adest. sicut stipatio. Cuius duæ mōstra-

Duplex sti- te sunt differentiarum. Nempe exiguarum meatuum densitas, et de qua nunc
patio. agimus obstructio. Sane densitudo ipsa, alias ex siccitate prouenit.

Veluti post-feruores. aut fatigationes. aut iras. Alias ex frigore. eoq;
vel simplici: vel cum astrictoria vi. Quæ quemadmodum inter se

differant: in libro de medicamentis est præceptum. Iam vero obstru-
ctionum ipsarum, alia est quæ ex abundantia, alia quæ ex qualitate

succorum, scilicet qui aut lenti aut crassi sint, incidit. Preferetur au-
tem inter remedia, in ea quam copia facit, sanguinis missio. In ea quæ

ex humorum qualitate consistit, attenuantium vsus. Quod vero ex
viribus consilij petatur, vt in diariis sane est exiguum: ita in ijs quæ

pluribus diebus vrgent, satis magni est momenti. Eoq; maioris, quo
hæ sunt longiores. Enimvero vbi naturaliter se vires habent: ne mi-

nimum quidem in plurium dierum febribus, vacationum vsus mo-
rantur. Vbi non naturaliter se habent: (voco autem non naturaliter

cum infirmiores quodammodo sunt) pro magnitudine imbecillita-
tis, impeditur vacuantium auxiliorum vsus. Sane rarius accidit vt

illas eẽ vi protinus in primo secundo ve die, vires imbecillæ cernantur. Acci-
res in prio dit tamen interdum. vel propter ægrotantis malum corporis habi-

vel secũdo tum: vel propter senium. Nonnullis etiam fatigatio, vbi tristitia vi-
die. giliarum præcesserunt, & inedia per totum secuta est diem, dein fe-
bris priusq; homo cibaretur, circa vesperam occupauit, et nox in

Ægri a pri somnis est acta, vires magnopere resoluit. Nec alienum sit, si tibi ta-
mo die ibe- lem ægrotum describam. In quo primum ausus sum ratione ipa mihi

cilli, descri- viam monstrante: & diatriton contemnere, & virium rationem habe-
ptio. re. Posteaq; alios quos in simili casu vidi, audacter eodem modo quo

illum curare. Siquidem primum periculũ, postq; ijs quæ ab indicatio-
ne sunt inuenta subscripsit: ad secundum vsus reddit magis animo-

fos. Ergo iuuenis qui febris est correptus, annos natus erat quinq;
& viginti. gracili corpore & musculoso. veluti canis, tum sicco cali-

doq; omnino tẽperamento. Iam idem exercitatioẽ delectabatur. & ali-
oqui cogitabundus, & industrius erat. Is peregre agens cum nun-

cium parum gratum accepisset: & tristat' est & propere se accingens

Sanguinis missio, & diaria.

ad urbem festinauit. Ac priore quidē die & laborauit modice: & lot⁹ cenatusq; in quodā diuersorio quieuit. sed maxia ex parte sine sōno. Postera die etiā magis festinauit ac lōga via, & sabulosa, & squalēte, tum sub feruēte sole cōfecta, hora ppe septima & semisse puenit in urbem. Ibi cū ea quorū causa maturasset meliora audiret: in gymnasium lauaturus p̄ficiscitur. dein vnctus, vna cū quodā eorū qui aderāt iuue ne pfriētus est. A quo cum vt paululū dimoueret, puocaret: orta inter eos contētiōne, qualia sēpe incidunt his qui exercitationib⁹ indulgent: plus iusto est exercitatus. eratq; iam immodice ficcus. Egressus vero gymnasium: inuenit amicorū quosdam pugnantes, quos dū dirimit: imprudēs in aliam exercitationē nō leuē incidit. Dum alios eorū diuellit. Alios impellit. Alios cōplectit̄ medios. Alios vt iniurijs os increpat. ac p̄ ijs qui iniurijs affecti essent irascit̄. Adeo vt domū se in summa ficcitate reciperet. lassitudinē inæqualitatemq; sentiens Aquam igitur ex cōsuetudine bibēs, vbi nihilo se leuatū, sed inæqualitatem sibi intendi sentit, hanc quidem vomuit, ratus autem vtilius adhuc cibo abstinere, accubuit. ac quieti se dedit. hora ferme diei vnde decima. Vigilans autem ac febricitans per totam eam noctem, post tri die quoq; quieuit. vsq; ad meridiem. sperās se somni aliquid consecuturum. Quo tempore cum eum quidam diatriton colentes, inuiserent: tum quidem homini satis magnam esse febrem aiebant, vesperi autem se illum reuisuros. Itaq; & vesperi cum redirent, ac febrem inclinatam cernerent: ne tum quidem nutriendum censuerunt. quis etiā id alius quidam medicus suaderet. imo strenue resisterunt. Adijcientes si quidem sine febre esset: fortasse cibum daturus. febricitante adhuc: minime id facturos. Quin etiam cū tertio die mane redirēt: etiā tertiæ diei accessionem transmittendā censuerunt. Erat autem (vt prius dictum est) suspecta hora, illius diei vndecima. Ergo digressis illis: ipse accessi, ac faciē iuuenis contemplatus: vidi talem esse, qualem in p̄gnosticis Hippocrates his verbis pingit. Nasus acutus. concui oculi. ac reliqua q̄ deinceps ab eo dicta scim⁹. Itaq; cū oīno mihi p̄ Galeni curatione suaderē, fore vt tū in hecticā febrē, tum quā marasmoden vocāt hō nī ratio: si cibaret̄ icideret: sorbitionem ex alica q̄ primū paro. atq; exhibeo. Et tamē quis hac sūpta, cū accessio suo t̄pē, circa vndecimā inuaderet sic extremis partib⁹ pfrixit: vt calferi hæ vix possent, et pulsus illi paruus. rarusq; q̄ maxime fuit. Qua ex causa illi etiā quarto die. tum mane, tum vesperi cibū dedi. Quo scilicet et vires repararem et corpus humectarē. Erat nāq; cutis ei⁹ ceu coriū, arida. vbi autem febris tenuis, & similis perseuerauit: statui deinde quinto non simplici sorbitiōe hōiem cibare vt ate, sed alica ex aqua calida, citraq; cōditurā,

Q. iij.

Optim⁹ bi iniectis in hanc mali punici granis . Est nāq; is optimus cib⁹ bilio-
liofo sto- stomacho. Nā & roborat hūc malū punicū; & Alica cū diutissime in
macho ci- vētre citra corruptionē maneat. Sensim cōcoquit. nec acescēs nec ina-
bus. tās. Quæ vitia accedere sorbitiōib⁹ aliqñ solēt. Incidit vero et in ipso

Cum vicia sorbitiōib⁹ acciderent

quinto principiū accessiōis simile. Itēq; cū & sexto & septimo eum si-
mili ratione cibare; in nono rursus simile principiū pcedentibus fuit.
Vbi nimirū vel amentia, vel ptnacia, vel haud scio quid dicam, eorū
qui in principio hominē transmittere tertiæ diei accessionem sine ci-
bo iusserant, prorsus intelligere licebat. Nā cum cūctis euidenter ap-
pareret, nūq; puenturū eū ad quartū fuisse, si nutritus ante accessionē
tertij non fuisset. illi & tum eum; & secutis etiam diebus, non recte nu-
tritum aiebant. Cæterū cōmittendum nō erat vt eorū redarguendi stu-
dio ægrū q; nō exhibito in ipso accessionis die cibo pderet. Igit nō-
no die similiter hominem nutriendū, cernensq; in accessiōe pullum ei⁹
redditum, q̄ prius erat firmiorem, cæterum imbecillitatem illam ad-
huc præferentem. cū extremaꝝ partium frigore: non potui sustinere
medicorum illorum meras nugas . Sed vndecimo die præfat⁹ prius
ægrotantis amicis, fore vt ipso die intelligerent hominem hætenus
nostra opera fuisse seruatum: permisimus illi præterire accessionis
horas . Ergo cum et sine pulsu omnino in ipsis esset, & frigus eū ve-
hemens totius corporis premeret, sic vt nec loqueretur amplius,
& vix impellentem sentiret, conuocati in vnum medici omnes qui
ab initio videramus: ab ægrotantis propinquis propemodum su-
mus discerpti. Ego quidem quasi ob pertinaciam prodere ægri salu-
tem voluissem. qui diatriton colebant, propter ignorantiam, et stu-
pinitatem. Ac illi quidem pallidiores frigidioresq; q̄ ipse æger, consi-
liū quoddā fugæ captabant. Quod ego prospiciens aulae ostium ob-
seruari iusseram. et simul amico cuidam clauē seruare. Post medi⁹ eorū
stans. iam inq; vobis cōstare plane arbitror, quis hætenus hominē
seruarit. Seruabitur autem et nunc nostra opera. Neq; em si periturū
omnino in hac accessione putassem a cibatione destituissem. Sed qm̄
ex præcedenti iam victu tantum illi roboris superesse noueram vt to-
lerare accessionē posset: pmisi accessionis horas sine cibo trāsmitte-
re. Ac satius qdē fuisset multo ante hominē nutrire . Verū quo et istos
redarguā & qbusdā his auscultatiū, q̄ cōfici a nobis iuuenē, quod illā
occasionē omiserim dicūt psuadeā: nūc illis ostēdā, vel in accessiōe ip-
sa ægrotātes quosdā nutriri debere. nedū ante hāc. His dictis, ac didu-
ctis hoīs maxillis, infundo ex angustis oris vasculo, cremoris ptissa-
næ tris cyathos. Paulo autem post albi & tenuis vini modiceq; cali-
da diluti, duos cyathos. Post quos & sustulit oculos, & tum audire,

tum loqui, tum præsentes nosse cœpit. Cum ante veluti lignum aridū porrectus sine voce ac sensu iaceret. Rursus itaq; dato ex vino, (quo dixi modo diluto), pane ad comedendum exiguo prorsus hominē reuocaui. Quem ut rursus ad institutā ab initio victus rationē reduxi, et tertij decimi diei accessionem facile tolerare vidi: in quarto decimo rursus mane cibavi. Ac post circiter horam octauam laui. Deinde rursus liberalius cibavi, ac mox vinum bibendum exhibui. Idē vero et in duodecimo et tertio decimo feceram. In quinto autē decimo rursus cibavi mane. Cum vero facilius tum quoq; accessionem ferret: in sexto decimo denuo laui. Cæteraq; circa hominē peregi, sicut in præcedentibus diebus. At ubi in decimo septimo minime grauis paruaq; accessio fuit: audacter hominem de cætero sub cōualescentium victus ratione habui. Hic æger non paucos seminalorum, ac non penitus asinorum, docuit etiam ante accessiones ipsas nōnunq; esse cibandum, vel si duarum horarum intercedat spatium, ac multo magis ante accessionem tertij. Ostendi autem tibi et in prima ipsa accessionis inuasionē eiusmodi homines esse nutriendos. Dico autem eiusmodi homines in quibus corporis intemperies ad ficcum et calidum cōuersa, febres accendit. Porro hoc quoq; plerisq; medicorū fortasse sit incredibile. Sed siue rationi ipsi fides est adhibenda, siue operibus: nos fidem amobus facimus. Operibus quidē, dum homines his monstramus, qui si biduo patiantur inedia: necesse est febricitent. Ita scilicet ut non nulli ubi concitati ad iram sunt, vel merore vel vigilijs affecti, euidē Cōualescentissime enim tum in conualescentibus ex diutino morbo, talia fieri certes ex leuinnuntur: tum ijs qui calido et ficco sunt temperamento. Quam vero causa febricitio ipsa fidem huic rei facit, alibi iam dicta est. Dicentur tamē & nunc citare, eius rei summā. Mordens halitus et ficcus ubi per sensibilia corpora Ratio curfertur: horrores et inæquales toti⁹ corporis cōcussiones (Rigos græ aliqui in ce dicunt) facit. in ijs quibus cute stipata, quæ prius trāspirabant iam pñcipio febris sunt retenta. Quoties em̄ fuliginosa sunt, febres accēdunt. Ergo eiusmodi halitus et succos, tum multa et vehemēs dimotio, tum vigiliæ, bandi. et ira, et dolor, et cura, plures reddunt, tum proxime ab istis vnum illud per se interdum augere eos sufficit. utiq; si cibum quis nō sumpserit. Efficitur enim corporis halitus in ijs naturis, quæ facile amaram gos et febrēbilem generant, ex longa inedia biliosus. Si igitur tum id incidat, tū excitare æger motu quopiam valentiore, q̄ pro viribus vsus, rodentium excrementorum impetum confertim foras excitarit: necesse est veluti in symptōmatum causis ostendimus, vel concussionem quā modo dixi, Quando ex vel horrore subsequi. Ac concussio quidē ista succidet, ppter eorū quæ citetur conferuntur excrementorū, tum multitudinē, tū acrimoniā, tum impetus cussio.

METHO. MEDEN. GALENI.

Quando
horror.
Quando vl-
cerosus sen-
sus vel tātū
iæqualitas.

Alius ciba-
tus in hor-
rore.

Cibationis
i varijs pñ-
cipij tēpori-
bus, varia
euenta.

celeritatem, tum laborantis virium infirmitatem. Nam & multa pau-
cis et quæ qualitate sunt insigni, ijs quæ ita non sunt, rodunt magis.
Pari modo et quæ cum celeritate feruntur, ijs quæ tarde. Iam vires
vbi valentes sunt: omnia contēnunt. ac tolerant. vbi infirmæ sunt red-
ditæ: abs quouis offenduntur. Horror fiet vbi et qualitas eorū, et im-
petus velocitas est remissa tū copia minor. Ac potissimū, cum vis na-
turalis tristanti obsistit. Si vero iam dicta largius remittantur, ne hor-
ror quidem fiet. Sed vel vlcerosus sensus: vel tam inæqualitas. Ergo
coeuntibus omnibus iam dictis: quod vehemētissimū est oritur. vtiq;
supradicta totius corporis concussio. Rursus remissis oibus: nullus
ex transitu excrementorum fit sensus. Quod si quædam sint, quædam
non sint, et quædam maiora sint, quædam minora: in eiusmodi mixtio-
nibus, media latitudo omnis, quæ inter id quod maximum est, quod
rigos græce vocari diximus, et minimū, qui est nullus omnino excre-
mentorum sensus, efficitur. Itaq; nihil mirum est, si dictarū causarum
quælibet vel per se vel cum alijs iuncta alij inæqualitatē, alij vlceris
quempiam sensum, aut horrore, aut dictam concussionem afferre vi-
deatur. Nam pone vires imbecillæ sint, corpus ipsum admodum sen-
sibile, (Quippe id quoq; ostensum est non parum ad eiusmodi sympto-
matum generationē conferre) habitus autē corporis gracilis, et tēpe-
ramentum biliosum, stomachusq; similiter bili affectus. tum his omni-
bus accedant inedia cibi, et vigiliæ quæpiam, et tristitia, et sollicitu-
do. Ad hæc perigrinatio quæ exurgente quapiam causa sit necessaria.
Postea his propositis, id quod aliquādo fieri vidisti, det sedulo ope-
ram vt plus itineris re ita postulante peragat. quo cito ad urbem re-
deat. Nunquid huic ex eo qui excitatus est rodentium excrementorū
motu, primū quidem inæqualitas quædam, mox vero etiam horror
prompte incidet? Quod si motum quoq; continuet, nisi prius cibum
sumat, protinus etiam febris. Equidē ita febricitantes aliquos ostē-
di tibi. maxime ex ijs qui e longo morbo conualuerant. Quorū cum
vni forte fortuna occurrissem, qui mox ante horrescere cœpisset, vt
rem ostenderat, dato ex vino diluto pane: continuo horrorem inhi-
bui. Verum hunc (vti scis) per viam in officinā quādam perductum,
febricitare prohibui. Alios vero qui prius se domum recœpissent, in
ipso principio horroris, vel paulo posterius cibauim⁹. Atq; vt semel
dicam quibus incipientis adhuc accessionis aderant symptōmata: ijs
omnibus panem ex vino diluto, ac calente mature exhibens: et hor-
rorem statim inhibui, & febrem prohibui. Quanto vero hos citius
cibaueris: tanto scilicet magis febrem prohibueris. Quod si paulu-
lum aliquando morere: vtiq; febris ne tum quidem, calor tamen mul-

LIBER DECIMVS. FO. CXXVI.

tus ijs aduenit. Simillime plane ijs qui per vehementes rigores facto itinere, reuerſi domum, calidis ſunt nutriti. Quippe ſi pluſculū more re, maiorem calorem ſentient, talemq; ac tantū vt dubites an hunc febreſ appellas. Sin duæ horæ ab initio inæqualitatis interpoſitæ ſint: nutries tunc quoq; modo horror adhuc duret. Prædicens tamē quod hi febricitabunt. cæterum innoxia febre, et cui cutis mador ſuccedet. Quo facto tum lauare, tum rursus nutrire debebis. Quod ſi horror præterierit ac iam plane febricitent: cibandi id tēporis non ſunt. Sed decreſcente iam acceſſione illico ſunt nutriendi. integritate non expectata. In nullo nanq; ſicco affectu, cōmode finitur acceſſio, priuſq; illi vel ex lauachro, vel humido victu, humectatio acceſſerit. Hæc ego omnia cum operibus indicarem: qui me vel laudabant, vel emulabantur, ſcilicet quod ſupra eorum opinionem erant quæ egeram: paradoxopæum, quod paradoxa facerem (vt ſcis) vocabant. Cum vero ratione de ijsdem differens, docerem aliquos ante acceſſionem eſſe cibandos, aliquos in ipſa, idq; vel inclinare iam incipiente, vel etiā in ipſo ſummo vigore, tum paradoxologum me quod paradoxa dicere viderer, appellabant. Ergo quid facias his hominibus quibus nec opere, nec ratione perſuaderi poteſt? At inquit fieri nequit, vt eiſmodi affectus quis agnoſcat. Quomodo igitur nos eas agnouimus? Videtur ne cuiſiam fieri non poſſe vt calida et ſicca intēperies agnoſcatur, vel quæ ab ortu vſq; fuerit, vel quæ in præſenti tempore talis ſit reddita? Mihi ſane tam videtur facile, quā has ipſas agnouiffe litteras. Quid illud vero ſi huic non ſit adhuc in ſuccis putredo vlla, illi vero ſit: non poſſe vobis videtur hoc diſcerni? Mihi poſſe videtur. Nam & ex pulſu, et vrina et ex ipſa nonnunquam quæ in calore eſt qualitate, euidenter id diſcernimus. Quod ſi propterea quod nec ipſi quicq; diſcere volunt, nec ſeſe exercitare, ſcientibus parū credunt: quid vetat quo minus tum geometris ipſis, tum arithmeticis, tum reliquis artiſtibus omnibus nihil credant? Miſſo igitur hoc genere hominum rursus ſeriem ſermonis noſtri perſequamur. Calidis ac ficcis naturis aduerſiſſima res inedia eſt. ac februm paratiſſima cauſa. Voco naturas calidas et ficcas, non ſolum quæ a primo ortu tales ex proprio temperamento ſint: ſed etiam quæ poſterius ex calido ſiccōq; victu et plurima dimotione, et vigilia, et cura, et triſticia & regione calida ſiccaq; et tempore æſtiuo, et cæli ſtatu calido ſiccōq; ſint acquiſitæ. Sane licet et citra temporis anni mentionē, in eiſmodi ſermone ſtatum cæli nominare. Verum ſi altius repetā: id quod dico magis credes. Calida & ſicca temperamenta, ſiue ea ex prima origine talia ſint, ſiue ex victu, et aliquando immodico labore, et animi perturbationibus, et regione, & cæli ſtatu intellegi.

Horrore ſi
nito et febr
incepta, nō
eſſe ciband
dū, ante in
clinationē.
Paradoxo
poeos.

Ex quibus
diſcernatur
putredo.

Tēpus ani
i ſtatu cæli
intellegi.

tu: inedia vehemēter lædit. In hac dictione ipsis saltē verbis, omissum est anni tempus. potestate tamē omissum non est. vtpote quod in cæli statu comprehenditur. Quando calidus in summo siccusq; cæli status: iam dictam temperiē efficit. Hic autem status alio anni tempore quā æstate, plane incidere non potest. Quādo nec in autūno, nec in vere, multoq; minus in hieme fieri potest vt calidissimus simul siccissimusq; cæli status fiat. Sicut nec humidissimus pariter frigidissimusq; in alio quā hieme. Ob hæc igitur ipse quoq; prætermisso anni tempore, cæli statu sum contentus. Liceat tamen cuiq; nominibus quibus velit vti. modo a rerū natura non discedat. Est porro rerum natura qualem & Hippocra modo diximus, et nihilominus nunc dicemus. Nam quæ maxime sūt tem quæ & ad curationem necessaria, eademq; maxime ignorata, nec Hippocra maxime ne tes ipse identidem repetere grauatur. Igitur inedia siccis calidisq; cor cessaria sint poribus, valentibus quidem noxia est. ijs vero qui in calida & sicca et ignorata æstate febre laborant, quæ scilicet ex vstione aut labore imodico, aut subinde re- vigilijs, aut compræhensis iam animi motibus sit contracta: nō tantū petere. noxia est, sed si quicq; aliud, plane perniciosa. Quippe vel in febres ardētes ex ea incidunt, a quibus nisi prius mors occupet, in hecticas migrant, atq; ab his in marasmū: vel protinus ardentibus præteritis in hecticas. Maxime tamen (vt dictum sæpius est) siccis calidosq; affectus statim a principio hectica corripit. Sicuti mulieri accidit quæ autūno ex tristitia & vigilijs febricitare cœpit. Perseuerauit autē ad plurimū hiemis. Hanc quarto die (vt scis) vidimus depræhēdimusq; statim hecticam esse febrem, cum alia quam humores excitarent cōiun- ctam. Curatio autem vna tum fuerat, vt frigida tēpestiue & moderate daretur. Consuetæ scilicet hanc per sanitatem bibere. Verum eo die alijs iam curationem cōmiserat. Quare nobis silere est visum. Alteri vero qui eodem tempore ægrotarat, et se nobis cōmiserat, quoties nu- tritus est: fontanæ plane gelidæ dedimus interim binos cyathos, inte- rim ternos. Quando frigidam simul multam sibi dari, qui ita sunt affe- cti, citra noxam non ferunt. Quocirca vtilissimū est, vbi febris ideam perspexeris, in prima statim accessione, minore cum periculo, copio- siori frigida vti. corporibus ad validam siccitatem nondū perductis. Iuuenis q̄ i Qui enim in feruoribus sub canicula ex ira febricitauit, (iuuenis au- feruoribus tem hic erat siccus et calidus) vbi in prima accessione duas frigidæ he- ex ira febri minas bibisset: statim quidem vomuit flauissimam bilem, non multo citauit. autem post etiam deorsum excreuit. Deinde cū rursus post cibū aquæ heminam similiter sumpisset: iam febricitare desijt. Nō defuere tamē medici qui cū nullā a principio febris speciem agnoscerēt, sed postea cum iā præterisset occasio intellegentes vel in hecticā, vel etiā in ma-

*Statim et a principio
aqua frigida.*

rasmoden febrem ægrotantem incidisse, frigidam bibendam, nos imi-
 tantes præbuerunt. Sed nemo metam attigit. Nam magna sollicitudo
 habenda est, in ijs qui ita se habent de frigida potitionis mensura. De
 qua paulopost dicemus. vbi propositæ disputationi finem imposueri-
 mus. Quippe æger is quæ descripsimus, exemplo omnibus est quib⁹
 propter siccitatem a principio statim dari cibus debet. etiam si febrici-
 tare iam incipiant. Nam cum accenditur in his febris, ppter morden-
 tem acrimoniam excelsa attenuatq; ex sole, et inedia, et laboribus, Ratio.
 succi: maximū eius remedium est humidum nutrimentum. Sicuti e di- Vbi cibare
 uerso vbi ob copiā, vel obstructionem, vel phlegmonē, vel (vt semel vbi non.
 dicam) humoris alicuius putredinē febris est orta, maximo malo est Qui non
 cibus. Atq; hos quidem nec in inclinatione febris, citra noxam nutri cibandi.
 as, nedum ipsa accessione inuadente. Illos vero omni certe tempore,
 sed potissimū per inclinationem. me quoq; subinde vidisti, eos qui ex
 abundantia, et qui ex phlegmone laboraret, sub lōga inedia tenuisse. Ego, an 7^m die no pbat
 sic vt prorsus ante septimum non cibarem. sed sola mulsa contentus
 essem. viribus scilicet valentibus. Quosdam eorum quibus videlicet
 vires validæ non fuerant, aut stomachus biliosus, aut imbecillus, aut
 plus iusto sensibilis: solo ptissanæ cremore vsq; ad septimū diem traxi.
 Quo morbus in summo esse incremento debuerat. aut etiam omnino
 per crism discuti. Sunt igitur tibi a primo statim die in omni ægro Duo esse p
 spectanda duo illa, quæ Hippocrates iussit, a quibus cibandi cōsilia cibatione
 petas, morbi summus vigor, et ægrotantis vires. Postea si transiri sū- spectanda.
 mum incrementum sine omni cibo potest: in cibi abstinentia hominē Hippo.
 seruabis. Sin exiguum adminiculum requirat: abunde erit sola mulsa.
 Quod si maius desiderat quā sit ex mulsa, ptissanæ cremor satis erit.
 At si fas non est summū morbi incrementum, aut tenui victu, aut ine-
 dia transmitti: id agendum vt homo statim in primæ accessionis incli-
 natione cibetur. Aliquos vero eorū (vt dictum est) et cum iuasura ad-
 huc est, et cum incipit cibabis. Sint porro hi sicco temperamento ac
 calido, aut a primo ortu, aut certe illo tempore oportet. tum viribus
 necessario imbecillis. Neq; em fieri potest vt abunde ficcum calidūq;
 corpus cum febricitet, viribus sit valentibus. Si tamen cū eiusmodi Si phleg-
 febris ac corpore, momentanei membri phlegmone sit coniuncta om- mone cum
 nino æger morietur. Nam id quoq; prædixisse me semper, nūq; vero tali corpo-
 falsum ipse testis es. Magisq; id certum est, si pulmonis, vel mēbranæ re et febrī
 quæ costis subtenditur, vel ventriculi, vel iocinoris phlegmone sit, sit cōiūcta,
 Etenim quæ has partes phlegmone occuparunt, nō modo ijs qui tam quod disci-
 imbecillis sunt viribus, sed etiam ijs qui valentiores ipsis sunt: mor- men.
 tiferæ esse solēt. Vnaq; salus tū pleuriticis tum peripnemonicis, adde

etiam synanchitis .i. qui angina laborant est, ipsum viriū robur. Non
 secus vero, et quibus vel iecur, vel ventriculum phlegmone obsidet.
 Discrimi- Nam quod ad phlegmonē quæ in his est partibus spectat: minime pla
 nis causa. ne est cibandum. Quod ad virium infirmitatem, utiq; sæpe. Ita neces
 sario, aut vires resoluentur: aut phlegmone augebitur. Atq; hæc mihi
 latius fortassis quā pro re proposita, sunt dicta. Qui præsertim hoc
 libro statuerim de febribus quæ absq; phlegmone infestant differere.
 Cæterum tractationis convenientia fecit, ut quatenus necessariū esset
 digrederemur. Denuo igitur redeamus ad febres, quæ iam cōprehen
 sis sunt affines, quas nominare Hæcticas solem⁹. Nam qui supra de
 scriptus ame iuuenis est, hæctica febre laborasset: si mirificam diatritō
 transigere fuisset coactus. Nisi tamen prius, ab ijs qui absq; methodo
 victus rationem ordinare consueverunt, fuisset interemptus. Propo
 natur igitur alius quispiam cui cum supradicto cætera quidem omnia
 sint eadem, vires tamen tanto sint valentiores ut tridui inedia tolera
 ta duret. Necesse est hunc si modo ita cibetur, quemadmodum cibant,
 qui diatriton extollunt: in hæcticam incidere. Nam ij primū in quarto
 ipsum cibarēt. post in sexto, mox i octauo, deinde in decimo. Quippe
 talis est (ut sæpe vidisti) eorum cibandi formula. Prima quidem ciba
 tio post primā diatriton. reliquæ alternis diebus. Protinus autē (arbi
 tror) et ex artomelite .i. pane ac melle sicassent eius præcordia. Nam
 id quoq; ex legibus eiusmodi medicorum est. Siue phlegmone viscus
 aliquod laboret, siue secus. At quæadmodum quidē eos cibare, qui ita
 laborent, inter initia conueniat: supra est dictum. Sed nihilo tamē se
 cius nunc summati repetetur. Quoties vel ex lassitudine, vel ira, vel
 pluribus curis, vel vigilijs, vel tristitia, vel longa inedia, vel vniuer
 sis vna, sicut in supra descripto iuvene coeuntibus, siccatum corpus
 est, ac febris inuasit, quæ et aridam reddat cutem, et igneum habeat ca
 lorem, utiq; hunc talem timor est febre hæctica correptum iri. Potissi
 mum in æstate ac cæli statu calido siccoq;. Oportet autē quā primum
 Galenum ptissanæ cremore, et sorbitiōe ex alica nutritum, panēq; post oblato:
 phlegmo- aquæ frigida potione hominē cures. Quippe protinus extinguatur
 nē habētib⁹ ac cessat omnino febris. Modo (ut dictum est) nec phlegmone sit adiū
 aliqñ frigi- etia, nec putridus humor. Nam si horum vteruis sit: attendere diligen
 dam exhi- ter oportet ac discernere quo primum tempore aquam frigidam dare
 buisse. homini sit audendum. Ego em̄ talium quoq; nō paucis dedi. tutius esse
 Curatio p- ratus phlegmonas in præsens augere: quā finire hominē hæcticam fe
 uisionem a- brem incurrere. Vbiq; igitur (ut semper dicere soleo) curatio prouisio
 gnitionēq; nem agnitionemq; consequitur. Siquidē et agnoscat quod præsens est,
 sequitur. et prouideat quod ex eo futurum est oportet: qui volet notabilis effi.

Diatritario
 rū cibandi
 formula.

caciæ remedio vti. Si tamen magnum fore incommodum, vel humori putri, vel phlegmone conijcies: a frigida quidem danda abstinebis. Refrigerantibus autē quæ foris applicantur, vteris. Modo ea sup os ventriculi, aut tota præcordia, modo super pectus iponens. Vbi scilicet plurimū subesse caloris maxime iudicabis. Sane diximus ijs qui ita laborant, balnea quoq; esse nō incōmoda. Dico ijs qui ficcato plurimū corpore sunt. et ex aliqua earum quæ dictæ sunt causarum, citra humoris putredinem febricitant. Monstratum vero nobis est, in ijs quæ de febribus scripsimus, phlegmonas quoq; propter putredinem humorum qui in ipsis habentur, febres subsequi. Quo circa si quādo dicam febribus quæ ex putredine accenduntur, tale quippiam conducere, vel non conducere: etiam eas quæ a phlegmone excitantur, in cōmuni putredinis genere compræhensas intelliges. Sicubi vero deinceps utrūq; nominare videris: scias eas quæ ex phlegmōe, ab ijs quæ ex sola putredine ortum habent, tum discerni. Cuiusmodi autem sit phlegmones affectus, tum in libro de inæquali intemperie, tum vero in eo qui de tumoribus præter naturam est inscriptus, docuim⁹. Admonuisse tamen et nunc te non sit inutile. Cum sanguis calidus & copiosus in aliquam animalis partem procubuit: maiora eius vasa protinus distenduntur. vtpote abundantia non sufficientia. Ab his deinceps quæ minora sunt. Mox vbi nec in his satis cōtinetur, exudat foras, in ea spatia quæ inter vasa sunt. Sic vt etiam omnia quæ in cōposita carne habentur, loca occupet. Atq; hæc quidem est phlegmones affectio. Possunt vero & sine hac, in ipsis vasis humores aliqui putrescere. Idq; aut in vna animalis particula, in finibus ipsorum impacti, aut etiam in totis eorum capacitatibus, quæ inter bubones et alas sūt comprehensa. Cum igitur (ceu diximus) citra putredinem squalenti corpori febricitare cōtingerit, caput totius curationis in ijs quæ refrigerent & humectent statuere oportet. Porro duplex genere est harum rerum prima materia. Vna eorum quæ foris admouentur. Altera quæ intro sumuntur. Extrinsecus corpori accedunt, tum aer ipse, qui nos ambit: tum pharmaca quæcūq; humectādi refrigerādiq; vim optinēt. et tertium præter hæc dulcis aquæ solium. Intro sumuntur quæ eduntur ac bibuntur. et inspiratus aer. Ab his generibus, tentandum est per positis hoc loco febribus, tum humiditatem: tum refrigerationē comparare. Verum refrigeratio quoniam per efficacissimā qualitatem inducitur: & parui temporis opus est, et periculosum. contra ficcitatis per ea quæ humectent curatio vt longi tēporis est opus: ita minus est retia deinceps quā refrigeratio periculo exposita. Igitur dictas sex materiae differentias, deinceps iam examinemus ab ambiēte exoriri. Hic igitur si tem

Quo loco
iponēda re
frigerētia.

Cur febris
phlegmo
nas sequat.
Observan
dū i dictis
galeni.

Cuiusmodi
sit phleg
mones na
tura.

Humores
in vasis ci
tra phleg
monen du
pliciter pu
trescere.

Duplex re
frigerantiū
humectatiū
q; materia.
Refrigera
tiōis & hu
mectatiōis
collatio.

Sex refrige
ratis hume
ctatiq; ma
teria differē
ceps tracta
tæ.

*Cito gignitur
phlegmon*

METHO. MEDEN. GALENI

peratus est: qualem se exhibet, utique tali nobis est utendus. nihil amplius de eo sollicitis. Sin admodum calidus est, vel admodum frigidus: pro calido inducendus contrarius est. subteraneis inuentis domibus, quæ et frigidissimæ sint: et maxime perflatæ, et ad arctum versæ. tum auris quibusdam, quæ ipsis sint propriæ, opera nostra paratis. Alias ex euripis in quos se deiciant multi aquarum fontes. Alias aqua frigida de vasis in vasa transfusa. Iam hoc statim etiam somniferum est. Præterea domo assidue aqua quæ prorsus gelida sit, aspersa. Ac rosas plurimis humi fusas. aut vitium capreolis, aut ruborum, aut lentis ramorum, aut denique reliquarum quæ refrigerent stirpem aliquibus. De quibus etiam prius est dictum. Turba quoque hominum ingredi prohibita. Nam id quoque domum calefacit. Atque ita quidem calidissimum aerem refrigerare, qui scilicet in æstate calida et sicca accidit, est tentandum. Quandoquidem in hieme, calidissimus esse non potest. Sicuti nec frigidissimus in æstate. At si quis modice frigidus est: hoc esse contentos oportet. nihil aut machinantes, aut de temperie eius alterantes. Qui vero frigidissimus est, utique quatenus respirando attrahitur, admittendus est. ut qui calorem qui est in corde admodum refrigeret. Non tamen quatenus extrinsecus ægrum contingit. Quippe id densat cogitque cutim, ac putrescentium humorum effluxum transpirare prohibet. Si quidem per pulmonem quod rarum viscus est: difficile non est, utrumque qualitas ipsius: tum substantia ad cor perveniat. At per cutim fieri nequit, ut eius vel qualitas, vel substantia ad cor perveniat, utpote prius densatam. Nam quod in libris de simplicium medicamentorum facultate, de iis quæ vehementer astringunt, est dictum: id hic quoque reuocari ad memoriam debet. Ac sciri, qui nimium frigidus aer est, hunc cutim densando, semper sibi ipsi viam præcludere. Scire tamen licet maius fore ex frigida inspiratione commodum, quam ex cute densanda incommodum. Præsertim cum operimentis hanc calfacere licet. Porro utendum maxime eiusmodi aere est, in iis hecticis, quibus primum quod afficitur, ipsum est cor. Aequè ut si ventriculus primum esset afflictus: ipsi per comesta & bibita erat succurrendum. Huic enim illa cum integris adhuc viribus occurrunt, sicut cordi inspiratus aer, at iocinori ex inspirato aere, nulla certe utilitas accedit. A comestis vero et bibitis, quæ per comestam & bibitam minor plane quam ventriculo, cæterum aliqua non obscure advenit. Communis autem omnium sanatio est: per ea quæ extrinsecus applicata refrigerant et humectant. Atque in his quidem visceribus magna ex parte heclicas marasmodique febres contemplati sumus. Superveniunt tamen aliquando et pulmonum sicco calidoque intemperamento. Attamen oportunitatem eiusmodi febribus, id viscus non est, utpote humidum laxumque.

Frigidissimus
mo aere,
quomodo sit
utendum.

Maius esse
commodum ex
frigida inspi-
rata, quam ma-
lum ex cute
densata.

Quæ per aerem
frigidum re-
frigerent et
quæ per comestam
et bibitam

Comunis omnium
sanatio est: per ea
quæ extrinsecus
applicata

LIBER DECIMVS. . FO. CXXIX.

Incidunt præterea et pectori, et pingui mēbranæ quod mesarion dicitur, et ieiuno, et colo. Interim vero et vtero, et renibus. In septo vero transuerso marasmū non vidi. Hecticam sane febrem vidi. et hanc semel quidem plane absolutam, sæpe vero citius interimentē, quā plane esset cōpleta. Eiusmodi nāq; affectum, et spirandi difficultas, & delirium, excipere solet. Ex quibus magna ex parte prius moriūtur, quā hectica prorsus sit perfecta. Est autem eorum agnitio facillima, tum ex pulsus duricia: tum ex eo quod præcordia plurimū trahūtur sursum. tum ex difficultate spirādi. quæ illis est et inæqualis et varia. Quippe alias q̄ maxime paruū et frequens spirant. Rursus aliquando manifeste spiritum tardant. Dein subito quēadmodum gemētes respirarent, vel duplicem spiritus intro missionē, quasi superinspirantes, vel duplicem foras missionē faciunt. veluti respiratio respirationem cōprehendat. Respirant vero hi sæpe et reliquo pectore toto. non sensibilibiter modo: verum etiā notabiliter. Tum opertas scopulas, quas omoplatas vocant, attollentes. Aliquando admodum raram, et magnam respirationem edunt. Vtrūq; cum delirij malum præcipue dominatur. Verum præsentis instituti non est, vel laboratium partium notas, vel earum causas referre. Quare denuo ad curationes reuertamur. Aestimemusq; quas vires propositæ iam materiæ aduersus hecticas febres habeant. Sane diximus iam nō nulla de aere tum calido, tum frigido. Qui præcipue quidē est utilis, cū quod primū afficitur ipsum est cor. Quāuis confert et in reliquis febribus nō parū. Quandoquidē in his quoq; necesse est cor similē intemperie recipiat. citra quā, nec marasmus, nec hectica, nec reliquarū vlla febriū, consistere potest. Quo facile apparet etiam pulmones, vbi scilicet hi sunt, qui primum patiuntur. plus cæteris omnibus refrigerātem aerem requirere. Sequitur iā, ut de ijs medicamentis agam, quæ extrinsecus admota humectent & refrigerent. Porro horū quoq; ea deligenda esse, quæ citra vehementem astrictionem refrigerent neminē latet. Talia em̄ præterq̄ quod nō humectant, etiam demittere frigiditatē suam alte non valent. Propterea quod cutim cogunt, ac coartant. Optima vero sunt quæ nō modo citra astrictionem refrigerant: sed etiam corporis substantia sunt tenui. Ac quæ quidem absolutissime tenuium partium sit, substantiā exacte frigidam inuenisse, fortasse nō est. Dixi exacte propter Acetum. quod cum omnium (quæ nouimus) potestate refrigerantium, plane tenuissimarum sit partium: admixtam sibi aliquam caliditatem Acetum ad habet. Præterea corpora quæ contingit siccat, quāuis ad imaginationem sit humidum. Quo fit vt ad eos affectus quos humectari et refrigerari expedit, solo eo nō vtamur. Sed tanto aquæ frigidæ admixtere.

R.j.

Agnitio hectice in septo.

Omoplate

Nisi corde sit affecto nullū gen^o febriū cōfisteret.

De ijs quæ extrinsecus applicata refrigerent et humectet.

mixtā caliditatem habere.

METHO. MEDEN. GALENI

to, vt possit bibi. Cæteræ q̄q̄ corpus quod absolute tenuiū partiū sit, et simul frigidū, inuenire nō est: attamē deligi materias oportet, quæ ad eiusmodi medicamēti cōpositionē maxime sint idoneæ. Ac dictū quidē latius de his est, in opere de medicamētis. Dicitur autē in exēplis nō nihil et nūc. quo in hoc quoq̄ genere, mēbratim sis exercitatus. Incipiā autē ab eo medicamine, qđ omniū quæ humectent ac refrigerent, est simplicissimū. Quo etiā aduersus erysipelata vtor. et phlegmonas in pudendis. vtiq̄ inter initia. priusq̄ depascens aliqua subindicetur putredo. Debebit autē ad id præparari cera q̄ optima. et elota. Sane optima fuerit, vel alba pontica: vel quæ ex atticis fit fauis. Esto autē et rosaceū, quod ex oleo sit, a nonnullis vocato omphacio. ab alijs crudo. quodq̄ citra salē sit confectum. Maxime vero ad rem ptinebit, si et ipsum tenuiū prorsus sit partiū. Cuiusmodi sabinū est. Cū vti voles: ambo mixta liquātor. in vase duplici. Factoq̄ humido cerato (cuiusmodi scilicet erit quod triplū aut quadruplum ad cerā, rosaceū habebit) postq̄ ipm est refrigeratū, miscetor ei paulatī in mortario, tātū aquæ: quantū in se dū cū ea mollitur accipere possit. Expedi autē et ceratū ipsum prius admodū esse refrigeratum. atq̄ etiā quæ huic admiscebit aquā, esse frigidissimā. Abunde autē ceratū refrigerabis, si cū modice coiuit: totū vas, in quo continetur, in aquam frigidissimam dimittas. Quod si aceti quoq̄ admodum tenuis ac clari paululū adijcere velis: vtiq̄ magis adhuc tum refrigerans, tū humectans medicamentū efficiet. Nō debebit autē medicamentū hoc eo vsq̄ super ægrum corpus manere, dū manifeste incaleat. sed assidue subinde mutari. Aliud medicamentum. Oxalidos aut Oxylapathi succus cum exigua polenta mixta, excipiat duplicato peniculo detricto. affatq̄ frigidū imponatur. Quod si eiusmodi peniculi occasio nō sit: tum linteū duplicatū, et madefactum refrigerādæ particulæ impones. Quinetiam portulacæ, et semperuiui, et vuæ imaturæ succus, similiter polentæ miscetur. Ad hæc lens a lacunis siue palustris et viridis tribuli, et polygoni, et lactucæ et intybi succus. Aliaq̄ quæcūq̄ refrigerare est dictum, cū tenui polenta. Præterea sine polēta, licet integris herbis tūsis vti. Iā vero quod ex pinguibus sit palmulis, quas πατηλινος græce vocant, salutare medicamen est. Porro coquere oportet harū carnem, omni mēbrano exempto, alias ex solo claro aceto: alias aqua ipsi admixta. Atq̄ hac vbi tenera satis reddita est, tūsa vti. Quod si parū molli crassitudine videbitur: præstiterit iam dicti aliquid admiscuisse cerati. Quod si rosacei quippiam dictorum singulis miscere volueris: nihil inutilius pharmacum habebis. Esto autem quod admiscetur, tum minimum tum et simplex: et perfrigidū, et quod factum ex oleo sit salis experti.

Humectās
ac refrige-
rans simpli-
cissimū.
Optima ce-
ra quæ.

Humidi ce-
rati formu-
la.

Refrigerās
medicamē-
tū quoties
renouabit.
Aliud me-
dicamentū.
Aliud.
Aliud.

Aliud, ex
palmulis.

Sane quoties simplex rosaceū, aut aliud quiduis id genus dico: quod Simplex ro
 sine aromatis est confectum, intelligi volo. Est vero salutare ad talia faceū, cuius
 medicamē, et rosarū succus frigidus, vna cum polenta. Salutares vero modi sit ga
 sunt et ipsæ rosæ tunsæ. Præterea stirpium quæ moderate astringunt leno.
 germina trita. Ad quē modū vti aliquādo licet, et herbis quæ medio
 critter astringant. Veluti solano. Verū eiusmodi medicaminū materiā
 in alio opere reddidimus vniuersam. Nūc abūde p̄ exēplis sunt, quæ
 iam dicta sunt. Porro vtendū his est, nō sicut vulgus facit toti ipolitis Cui potissi
 pectori, aut toti vētri. Imo illi maxime qđ primo est affectū. Neq̄ em̄ mū loco iā
 necessum est, vt aut cū eo qđ refrigerari valenter desyderat, etiā id re dicta medi
 frigeres qđ prorsus nō desyderat, aut ante iustū tēpus refrigerare de camēta sint
 sistas timens vicinā aliquā particulā lædi. Ego nanq̄ hominē scio, qui applicāda.
 imposito præcordijs refrigerāte medicamēto, difficultate statim spirā Experiētia
 di laborarit. Alterū vero, qui p̄tinus tussierit. Atq̄ paulo post vtriq̄ galeni de
 finitū symptōma, vbi qđ refrigerauerat est ablatū. Quod si adeo stre applicatis
 nue refrigerare nō studebis: habes quæ id modice efficiāt, adherētū pharmacis
 medicaminū, ac cerati speciē referentiū magnā copiā. Quorū nō ma
 teriæ modo vim: sed etiā cōpositionis methodū didicisti. Verū ego cū
 iam sentiā mensurā præsentis instituti me excessisse, ad ea quæ tracta
 tionis series proxima exhibet, conuertar. Proxime vero se a iā dictis De balneis
 exhibet cōsideratio de balneis. tū suo iporū nomine: tū vel magis p̄ Philippus
 pter Philippū. qui hecticis quas marasmodos vocant eas noxias pu
 tat. Ipse igit̄ quid tū de oī balnearū vi, tum etiā quæ ad eos qui hecti
 ca et marasmo laborant, vel (vt semel dicā) oīb⁹ est accōmoda, in hoc
 maxime libro quid sentiā explicabo. Memini nāq̄ me et supra in dia
 rijs febrib⁹ illas laudare: et in septimo hui⁹ opis libro, in ijs q̄ crudia
 tate p̄pter siccam vētriculi intēperiē laborabāt, sæpe vtendas iubere.
 Cæterū de vniuersa earū vi, nullo alio libro differui, sed in hūc serua
 ui. Vbi et de ijs agit quib⁹ efficacissim⁹ earū est vsus, et quib⁹ philip
 pus ea interdicit. Atq̄ prius quidē vbi de vlcerū curatione egim⁹, idi
 cata causa est, cur p̄priæ cuiusq̄ morbi indicationes sint ignoratæ. Di
 cetur autē nihilo secius & nūc. Vtpote tū ad ea quæ nūc param⁹: tū ad
 ea quæ dicēda sūt utilis. Cū em̄ vnus in corpore affectus est, ei⁹ cura
 tionē inuenire si nō ratione certe vsu haud difficile est. Vbi vero con
 nexi duo tres ve sunt: præsertim q̄ cōtraria inter se auxilia requirāt,
 fieri neq̄, vt experiētia qđ agendū sit, inuenias. Imo nec facile ratiōe.
 Siquidē et substantiā cuiusq̄ affectus ad vnguē nouisse oportet: & p̄
 priā curatōis idicationē a quoq̄ affectu cōpisse. Præterea quē primū
 oīm, aut magis, quē rursū min⁹, aut secūdo tertio ve loco curare cōue
 niat. Hæc igit̄ causa est, cur vulgo medicorū ignotū sit, & quod febriū

METHO. MEDEN. GALENI

Febriū omniū, qua febres sunt, propriū remediū refrigeratio sit, siue ea talis niū qua se actu sit, siue potestate: et quod alia multa ex accidēti refrigerando, febres sint, p briū sint remedia. De quib⁹ et dictum nō nihil in præcedentib⁹ est: & priū reme in sequētib⁹ dicetur. Quædā nāq; remedia cōplicitā quodāmodo du diū refrige plicēq; facultatē habent. ita vt & prima ratione proficiant, et ex acci rationē esse dente. Quod genus balneū est. Nā frigida potio per se p̄ficat. vtpote Quæ p se re actu refrigerās. Succus autē vix imaturæ potestate refrigerās medica frigerēt et q̄ mētū est. Atq; hæc quidē ambo refrigerant primū. Id est p se ipsa. nec ex accidēti intercedēte alio. At sanguinis missio, (veluti prius indicauim⁹) in febribus cōtinētibus, quas Synochos vocāt, nō primū sed ex accidenti calidā aliquādo intēperiē sanat. Ad eundē modū & clyster, et purgatio, et fomētū ex calido liquore, & cataplasma qd̄ digerat, aut concoquat. Vtrāq; vero facultatē in se cōprehēsam habet ppositū nūc in seruat. Vt utroq; mone balneū. vtpote ex partib⁹ varia facultate præditis cōpositum. do refrige Quippe ingrediētes in aere versant̄ calido. Postea in aquā calidā de rare. scēdunt. Mox ab hac egressi, in frigidā. Postremo sudorē detergent. Balnei par Potest autē prima ei⁹ pars, materias per totū corpus, tū calfacere, tū res. vero liquare. Præterea quæ inæqualia sunt, æquare. et cutim laxare. et Primæ par multa quæ detēta sub hac fuerūt, vacuare. Secūda ei⁹ pars vbi quis in tis vis. sicco corporis affectu ea vti: potest madorē vtilē solidis partib⁹ imit tere. Tertia balnei pars, potest vbi quis frigida vti, et totū corpus re partis vis. frigerare, & cutē densare. et vires firmare. Quarta vero, corpus p su Tertiæ par dores citra refrigerationis noxam vacuare. Ergo cū hæc oīa circa ho tis vis. minis corpus efficere valeat dulcis aquæ tēperatū balneū, & præter Quartæ hæc etiā si quis intēpestiue lauatur, tū horrores, tū cutis densitatē: ten partis vis. tandū nobis est oīa deinceps distinguere. Ac primū de illis sermonē facere: qui cū in balneo se lauant: horrore tentant̄. His em̄ vna (vt sic dicam) cōtinēs excitati symptomatis causa est. Aliæ quæ hāc pcedūt, multæ. Sane Horroris causā esse dico, rodētū excrementorū confertim actō citatiōrē motū. Proinde quib⁹ horū est abūdātia, caro vero ac cutis densa, siue balneū sint ingressi, siue steterint i sole, siue quoquo modo vel gestati, vel perfrikti, vel exercitati, vehemētī⁹ sint dimoti: vtiq; ijs horror incidit. Cōtra quib⁹ hæc pauca sunt, et corporis habitus vt remittatur laxeturq; a balnei calore promptus, ij nō modo non horrent: sed etiā meliores reddunt̄. vtpote excrementis p id vacuatis. Cur nec in febrilis si Quo rationabilius nec in febrilis significationis principio, nec in in gnificatio cremēto quisq; ægrotātē lauit. Quippe dēfata est hoc tēpore coartaq; nis pncipio et cutis ipsa: et quæ sub hac habetur carnea substātia. At in febris incli natiōe vel incipiēte, vel procedēte, vel amplius pgressa: et nos sæpe: nec icremēto qsq; lauit et alij medici nō nulli multos sæpe nūero ægrotos lauātes, nō parq; his

LIBER DECIMVS. FO. CXXXI.

contulimus. Porro quando inclinatione incipiente, aut iam pgressa, aut etiā in sūmo incremento. (Interdū em̄ id quoq; accidit tamen si raro) aeger in balneū sit ducendus: in sequētibus definiemus. Nunc cū de generali facultate singularū balnei partiū differere institui, vnū omnium primū exponā. Dicoq; multos eorū qui cruditate laborant, plures vero eorū, in quibus rodentiū excrementorum abundantia subest, omnes vero qui vel in febrili significatione, vel in ascensu, etiam omnes qui summo sunt incremento, prater admodum paucos: siue hi sint in balneū ingressi: siue steterint in calido sole, siue exercitationes, frictions, gestationes ventauerint merito horrescere. Singula namq; horum, confertim et impetu agi excrementa subigunt. Cum igitur tam adhuc densa lauantis cutis sit, vt ad primum ambientis aeris occursum, nequeat naturalem suum habitum recipere, sed maiore ad id spatio indigeat, excrementa vero foras versus ruant vniuersa, et retineri illic ea est necesse: et qua sub cute sunt acervata, et qua per carnes feruntur, mordere. Porro in libris de causis symptomaticum indicauimus rodentia excrementa, vbi per sensibilia corpora feruntur: tum concussiones corporis nostri, quas *στυγ* vocant, tum horrores in nobis excitare. Ergo quamobrem horreant in balneis, omnes qui ante sunt compræhensi: iam causas inuenimus. Pari modo et cur non horreant, quibus aut nullum est in corpore excrementum mordens: aut tantillum, vt facile vacuetur. Ergo de his deinceps loquamur propter quos etiam de ijs qui horrent meminimus. Si quis balneum ingressus non inhorruit, sed remissa est illi laxataq; cutis: huic plane necessario prædicta succedent, excrementorum vacuatio. equalis per omne corpus calor. exiguorum meatuum rarefactio. densatorum fusio. Ac vacuatio quidem excrementorum, omni febre est vtilissima. Pari modo & rarefactio & relaxio. Fusio tamen & calor non item. Sed calor omni febre est inimicus. Quando refrigerari, non calferi febrium affectus postulat. At fundi æqualiter, id solidis quidem animalis partibus non est alienum. Succis certe non perpetuo est vtile. Sed quoties in animali vel phlegmone, vel affectus phlegmone similis constitit, vel vtrius abundantia, siue ea quæ ad vires confertur, siue ea quæ ad vasorum capacitatem: omniū profecto inimicissimum. Ac phlegmone quidem cum calefacti et liquati succi ad ipsas confluunt augentur. Tunicæ vero vasorum impares abundantia, quæ iam ex liquatione, spiritu est impleta, distenduntur. Ac vires hoc ipso male afficiuntur. Ergo calidis his ficcisq; affectibus, de quibus agebamus, et emissio mordentium est salubris: & liquatio eorum citra periculum. Calefactio tamen noxa non caret. Atq; hæc quidem pte pueniāt.

R. iij.

Qui facile horrescāt et quando.

Ratio cur horreant.

De his qui balneū ingressi non horrent.

Nō horrentib⁹, quæ ex balneo pueniant.

Collatio puenientiū ex balneo.

Fusio succorū ex balneo, vbi noxia.

Noxæ fusio nis succorū.

Quæ calidis et ficcis affectib⁹ ex pma balnei pte pueniāt.

METHO. MEDEN. GALENI

ex prima balnei parte, ijs qui ita laborant puenire, modo tēpestiue
Quæ ex se- balneo vtantur: memoria teneamus. Transeamus modo ad secundam
cunda. eius partē, quæ erat id quod proprie lauachrum vocant. Ergo in hac
Quæ ex ter- sicut ex humectatione iuuātur: sic ex calore nihil illis cōmodi accedit.
tia. Accedamus et ad tertiā, in qua et refrigerantur innoxie, quæ fuerant
excalfacta: et vires firmantur. Si qua vero et laxata, et iusto plus sunt
Quæ ex remissa: ea in naturalē redeunt mediocritatē. Id quod quarta lauachri
quarta. pars indicat. Quippe quibus omnia rite sunt adhibita: ij post frigida
Summatim vsu adhuc sudant. et omnia ipsis excrementa vacuantur. Itaq; ex om-
nibus quæ de balneis retulimus vna summa colligitur. Quod vacua-
tur quidem quicquid in corpore, vel fuliginosum, vel humidum fuit.
neis proue- Consistunt autem in naturali symmetria tum caro ipsa, tum cutis. So-
liat. lidarum partium ariditas corrigitur. et calor, non modo is qui ex la-
uacro accessit: verū etiam qui prius fuit, ex frigida vsu summouetur.
maximo huius rei documento est, status qui ex eiusmodi balneo red-
ditur, postq; aliquis in solo feruente iter fecit. Quippe accedimus ad
id ne loqui quidem, præ linguæ et faucium ariditate, valentes. Totūq;
corpus stipulæ ritu aridū habentes. At egressi e frigida: illico omnia
pro naturæ habitu recipimus. Nec febrili calore vexati, nec siccitate
afflicti. prompteq; loquentes. ac plurima sitis parte leuati. An igitur
euidētius ad huc balnei vires in sicco & calido corporis affectu vi-
dere desyderas? Ego sane nō arbitror. Licet autem cui placet, expe-
riatur quæ incōmoda sequantur, vbi tali peracto itinere: non lauerit.
Aut em statim febricitabit: aut multo plenus tedio grauato scilicet ca-
pite pseuerabit. Potissimū si frigida calorē nō dum extinxerit. Multi
tamē iuuenes, eiusmodi cōfectis itineribus, vbi illico se in aquā frigi-
dam piecerint: iuuātur. Ac potissimū q; valētib⁹ sunt virib⁹. et frigidus
solio assueti. Ita vero & ruri faciūt. vbi qd balneæ nō sunt: in stagna
vel flumina se ipsos conijciunt. nullo medici suasu. sed ipsa gubernāte
corpus natura, ad id qd conducat impulsu. Quæ eadē, etiā ratione ca-
rentib⁹ animalib⁹ instinctum inserit, ad eorū quæ offendunt cōtraria.
Siquidē ea quoq; vbi æstu vexantur: frigida se lauat. Sicuti etiam vbi
frigore vrgentur: calida cubilia sibi inueniūt. Eodē cōtrarietatis stu-
dio, etiā cū esuriunt: comedunt. et cum sitiunt: bibunt. reliquaq; oīa na-
turæ impulsu obeūt. Ac si certā febricitatiū naturæ noticiā haberem⁹:
nō (arbitror) dubitaremus eorū aliquos, assidue in aquis frigidis ci-
tra balneū lauare. Nam quod sint quidam qui eam desyderent, vel ex
ijs quos iuuit constare potest. vt quibus frigida lauatio haud quāq;
cōtulisset: nisi eo tēpore, oportunū ad eam affectum habuissent. Verū
quoniā exacta nobis affectuum noticia non est, ac maxima ex errore

impenderet noxa: utique eiusmodi præsidia recusamus. Potissimum in febre Cur hecti-
bus hecticis. Quando per has et pauci sanguinis, et nudum carne, et exca laborati
pers adipis, redditum corpus est. Nullum enim hi solidarum partium munime bus piculo
habent, quod frigida vim sine noxa excipiat. Sed protinus similaribus sit frigida
ipsis partibus occurrit, quibus omnes animantium actiones obeuntur. Iuue- da.
nis vero cui abunde sit carnis, æstatis tempore, atque in febris summo vi-
gore, modo nulla viscerum phlegmone subsit, si in frigidam se coniecerit:
sudabit. Quod si frigida lauationi sit assuetus: securus remedio utetur.
Verum de eiusmodi corporibus post agatur. Qui autem ex calida et sicca
intemperie, hectica febricitant, ac potissimum qui iam marasmodos sunt:
ijs ubi tale præsidium petunt: tutum non est in totam conijci. Aequè ut nec
gracilibus et imbecillis, qui æstate calida et sicca, longa via peracta, re
frigeratione indigent. Nam neque his tutus est frigidi solij usus, nisi prius
fuerint in balneo æqualiter excelsi. Quippe simile quiddam nobis
accidere videtur, cum in frigidum solium post balneum ingredimur: ei quod
ferro accidit, cum tingitur. Etenim tum refrigeramur: tum roboramur. quæ
admodum et illud, ubi candens iam redditum frigida mergitur. Atque huius
rei causa ad imbecilla corpora inuenta sunt balnea. quæ ea præcalfa-
ciant. atque ad frigidum solium præparant. Non dissimile quiddam faciunt, &
qui sine balneo frigida utuntur, cum scilicet se ab exercitatione in eam saltu
dimittunt. Siquidem cuiusmodi nobis est balneum: eiusmodi illis est exer-
citatio. ut quæ non tantum calfaciat: sed etiam infiti caloris motum extrorsum
concitet. Sic ut et frigida impeti occurrat: et quo minus violenter in
profundum ruens, viscerum aliquod feriat, aduersetur. atque prohibeat.
Nam neque ipsam frigida substantiam, neque eius qualitatem omnino inte-
gram, usque ad viscera ptingere, est salubre. Imo et satius et tutius est, Nec substā-
solam eius qualitatem per ea quæ intercedunt (ut sic dicam) propagatam, citra tiā frigida
substantiam ad profundum permeare. Iam qui hectica febricitantes, ad ei⁹ qualita-
balneum accedunt, nisi in frigidam sint dimissi: nihil iuuantur. Qui tē ad visce-
enim aliter febricitant, eorum solidæ partes non dum difficile separa- ra puenire
bilem calorem optinent. Itaque etiam ex sudoribus, una cum insensibili esse utile.
transpiratu, abunde his remedij est. Et sane diariarum febrium ipsam p- Hectica fe-
pemodum substantiam vacuari, per hæc contingit. In ijs vero qui ex bricitantes
siccitate et caliditate febribus hecticis vrgentur, solidarum partium ex balneo
affectus candenti ferro est similis. Quo utique minus eos in balneis cal- nisi etiā in
fecisse dumtaxat humectasseque contenti esse debemus. Quippe cum sic frigidam sint
alimentum incrementumque febri præbuerimus. Imo melius erit, ut mer- missi, non
sis in frigidam extinguamus calorem. At in hoc metus est ne corpus in iuuari.
diuersa transferas. ac frigidum reddas. Quis hoc negat? Non tamē pro-
pterea vitio dandum est, quod prospere ex præsidio succedit. Nec propterea Obiectio.

METHO. MEDEN. GALENI

quod mensura eius deprehendi est difficilis: prorsus est deferendum. Siquidem si aliter liceret tum cæteras hœticas febres, tum marasmos sanare: consultius esset, tutiore via insistere. Nunc quoniam totum curationis momentum in refrigerando humectandoque consistit, omnibus vero refrigerantibus auxilijs propter corporis horum gracilitatem noxa iminet: necessarium arbitror Thucydidis esse consiliũ, agentes aliquid, vel periclitari. Quibus enim alia salutis ratio non est, et quæ vnica videtur, ea dubia est: necesse arbitror his est aduersos periculis ire. Sed nec error ipse aut mortiferus est aut irremediabilis. Siquidem quos in extinguenda febre, aqua frigida in contrarium affectum transulit: hos licet in toto quod sequitur tempore, calfaciendo sanare. Iam nec periculum par est, nec frigidi affectus: nec etiã ipsi remediõ. Indicauim⁹ namque, tũ prius in huius operis septimo, tũ in libro de marasmo, tũ ante hos in libris de tuenda sanitate, fieri non posse, vt solidarum partium siccitas consummate sanetur. At si fieri id posset: vtique fieri posse, vt non senesceret qui ea victus ratione vteretur. Si igitur insanabilis solidarum partium siccitas est, tum expeditissima in eam per hœticas febres via patet: melius est hominẽ in frigidam intemperiem transferre, ac cui curationẽ adhibeam⁹ habere. Quippe qui id fecerit: is postea noxam oppugnauerit. Qui vero pestiferã insistere viã sine: is desperatã ægrotanti salutẽ fecerit. Quãto itaque satius est aliquid non nulla fiducia vel cũ periculo facere, quã spe adempta certo perire: tanto profecto satius est potentibus p̃sidijs pugnare: quã nihil agere. Ergo illico eos qui hœtica febricitant, oĩ ratione refrigeremus, anteq̃ p̃gressi in marasmũ peruenerint. Quẽ autẽ marasmus plane iam occupauit: hũc Qui plane sanare ne tentaueris. Nam & si calorẽ eius extinxeris: attamen siccitas marasmo laborat, non sanabit. quæ relinquitur senectutis ritu hominẽ cõficiet. Tantisper nimirũ viaturũ, quoad solidæ ei⁹ partes reniti aduersus summã siccitatem valebunt. Atqui maluerit fortasse propinquorum ægrotantis aliquis, magisque ægrotãs ipse, aliquo spatio in senis habitu viuere: quã illico mori. Ita curare hos quoque cum præfatione expedit, ac in alterũ transferre marasmũ, quem iam nominare seniũ ex morbo insueuimus. Licet enim his non tantum plures dies: verum etiam menses viuere. Ego namque cum iuuenẽ quẽdam, qui ita laborabat, sanassem, reficiẽs deinde, ac senilem eius imbecillitatẽ pro seniũ ratione tractans: non solũ in menses: sed etiã annos viuũ seruaui. Nec est quod hic eiusmodi marasmi curationẽ audire desyderes. Vtpote tũ in huius opis septimo, dum siccitas et frigidas intemperies sanauimus traditã potestate: tũ opis de sanitate tuenda ea in parte, quæ senib⁹ alendis est delegata. Presens autem liber non marasmodũ, sed hœticarũ febriũ curationẽ docendã promittit.

Thucydidis.

Primum Telsus.

De senectute.

LIBER DECIMVS. FO. CXXXIII.

Ex quo genere sunt et quæ Marasmodi græce dicuntur. de quibus tamen alia Hectica ma
non pauca diximus, quæ non modo rationis: sed etiam usus iudicio proba rasmodi
uimus: tamen illud, scilicet non oportere balneum (ut Philippus facit) for Philippus.
midare. Qui cautius fortassis eo utitur, ad eum modum quo in cæteris
solemus febribus, quas vel phlegmone, vel putrescentes succi accen Qui frigi
derunt. In his enim nihil offendes, etiam si in frigidam ægrum non mer da non mer
feris. Sed eum (ut mos est) perfundas, primum tepida. post, ea quæ ve gedi sed p
luti ex sole tantum æstiuo tepet. mox hac etiam paulo frigidior. In fundendi.
hecticis vero febribus, id quod remedium affert, calidæ solium non
est, sed frigida. ad quam balneæ ægrotantis preparant corpus. Aequ
ut reliquorum omnium, qui per sanitatem lauantur. Porro non propter
id modo videtur mihi Philippus ignorare, quæ salubris res balneum
fit in his qui marasmode hectica laborant, quod tam extenuatos in fri
gidæ solio tingere nemo audet: aut saltem ultimam aquam ipsis frigi
dam infundere: sed etiam quod sæpe altera coniuncta febris est, quæ
vel ex humoris putrescentia, vel phlegmone fit excitata. Tum vero
quod tali hectica laborantium mortiferum est viciu. Ac propterea
quidam non recte omnia quæ his exhibentur, culpant. Cum non sit il
lis imputanda culpa, sed affectui. Ergo recensitis denuo quæ diximus Anacepha
huic disputationi finem imponemus. Quicumque hectica febre laborat, leosis.
atque ex his precipue qui iam marasmode hectica febricitant modo his
alia nulla febris, nec ex putrescente humore, nec phlegmone fit ad
iuncta, eos omnes audacter lauabis. Sed prorsus citra omnem labo
rem. ne vires resoluas. Quod ipsum cum noceat vehementer: occasio fit
balnei culpandi. Quod citra laborem dixi: id ita intelligo. Volo æger
in balneum super lectulo deportetur. in cuius prima e tribus domo, Quæadmo
nudetur. ac transferatur in syndonem calentem. prompte in idipsum pa dum æger
ratam. Sint autem quatuor qui hanc teneant. a quoque fini vnus. Ac si balneo sine
quidem prima domus satis calida sit: æger in ea nudatus, in secundam labore uta
portetur. Sin tibi frigidior videatur: non nudus, sed coopertus, vel alia tur. cum tota
syndone, minime frigida: vel tali aliquo inuolucro. Constat autem rone vtēdi
et syndonem eam qua portabitur, esse valentiorē oportere. Aut si
imbecilla per se sit, duplicari eam erit satius. Esto autem media do Mediæ do
mus, non tantum situ media: sed etiam temperie. Tanto scilicet pri m^o tepies.
ma calidior: quanto est tertia frigidior. In hac domo oleum tepidum
esto. quo æger super syndone illatus: protinus perfundatur. Hoc fa Vbi oleo p
cto tertiam ingrediantur domum. ducantque hominem vbi solium est. fundend^o.
Sicut per tris balnei domos dūtaxat transferint. Per quas nec celeri Mora i do
gradu transibunt, ij qui ægrum portant. Sed tantisper in prioribus mib^o prio
domibus morabuntur: dum in altera transferatur tantum a lectulo. In ribus.

R.v.

*frequens implem hectica
in putrida.*

METHO. MEDEN. GALENI

Aer cuiusq; media vero dum perfundatur oleo. Esto autem et aer cuiusq; domus, domus, q̄ nec summo calore, nec etiam frigens. sed admodum tēperatus. & modice humidus. Id fiet si aqua temperata, ex labro sit liberaliter proſiecta. Sic vt perfluat per omnes domos. In ipsa vero solij aqua mediocriter moretur. Idq; in syndone sustentus. Nulla infusione aquæ, cuiusmodi in alijs vti solemus, adhibita. Imo nec capiti eius infundi quicq; velim. Cum sit satis id quoq; bis ter ve vna cum toto corpore in aqua mergi. demissa mediocriter deorsum syndone ac rursus per quatuor iuuenes, qui eum portant leuata. Mox hinc eductus: in frigidam semel totus tingatur. Ne vel breuissimo quidē spatio illic moratus. Porro qui eum portant, tum reliqua omnia curiose esse edoctos conueniet: tum celeritatem tingendi, non documenti modo: verū etiā præcepti loco præter cætera habere. Protinus vero alter paratā habens syndonem: ipsi iniiciat. ac deinde aliam. Tum in lectulo collocatus: primū spongijs, detergeatur: deinde mollibus linteis. Nec committent qui eum detergebunt, vt violentius eum contrectēt. sed quoad fieri potest, blandissime. Post hæc vinctum, ac vestib⁹ amictū, rursus sup lectulo in domū vbi cibatur reducent ac nutrient. Sane dictū supra est in horum commentāriorum septimo, vbi siccam ventriculi intemperiem sanauimus, domū balneo debere coniungi. Ac de balneis quidem satis (quod ad rem propositam spectat) hætenus. Sequi prædicta videtur, vt de nutrimenti facultate ꝑcipiam. Sane humidū esse ac frigidū quod hecticis febribus sit conducturum, nemo nescit. Eiusmodi vero sunt, tum ptissanæ cremor, cum frigidus sumitur: tum alicæ conalica, similiter ptissanæ cremori condita. Id vero est ex aqua, et ex inditura, filr guo porri, & anetho, tum sale. oleo & aceto. Cōmodus præterea ijs ptissanæ. qui sic laborant est, et exiguus in aqua frigida panis. Cæterum nulli⁹. Sub q̄ frigiditate hæc horum pura frigiditas esse debet. sicuti potionis. Quippe hæc maturatione tum incalescit, tum per corpus digeritur. Illa cum plusculū tem exhibēda. poris in ventriculo morentur, ipsum fortassis refrigerent. si fuerint Qñ asininū immodice frigida. Vbi vero febris iam traxerit: dandum quoq; asinī lac dandū. nū lac est. Sed diligenter obseruato, ne in ventriculo cogatur. Id vero interim ipse nos æger docebit. vtpote suæ ipi⁹ naturæ peritus. Interim id a nobis inueniendum est. Paulatim ad eius vsum accedentibus. Ac expedita quidem ratio est ad symptōma declinādum, si melle & illi admisceas. aut salis quo vescimur exiguū. Cæterum abstinendum mulsa in hecticis febribus a mulsa. Quippe protinus vertitur in bilem. & sicciore acriorisq; caloris febres reddit. Dandus itaq; principio est asinini lactis nō plus dum. cyathus: veluti a me datum vidisti. Sed inducto in ipsum cubiculum

LIBER DECIMVS. FO. CXXXIIII.

afino. Quo nullum tempus interponatur, sed æger id protinus bibat. Contemplantibus diligenter nobis, ac conferentibus arteriæ motû, qui a sumpto lacte agitur, cum eo qui ante id sumptum fuit. Si em̃ corruptum sit, eiusmodi inuenies pulsus, cuiusmodi in oris ventris affictione accidere nosti. Sin autem corruptû non sit: & maiores & valentiores redditos inuenies. Itaq; etiam licebit (cum postea exhibebis) modum lactis dimidio cyatho adaugeas, ac deinde rursus alium dimidium adijcias, sicq; sensim vsq; ad mediocrem modû addas. Modî vero non lactis tantum, sed etiam reliquorum ciborū omnium metæ quibus attentus eris: in septimo huius operis, vbi ventriculi sanauimus intemperies, sunt traditæ. Nam cum primû in eo libro frigidam eius intemperiem hætenus inueteratam proposuerimus, vt totum iam corpus gracile reddiderit: indicauim⁹ quo pacto quis simul ambo probe sit sanaturus: tum ventris intemperiem: tum corporis gracilitatem. Ideoq; fortasse sit satius, quo minus multa scribam⁹: ad illum te librum pro reliquis omnibus cibus remittam. Cum em̃ similes affectus sint: similia nimirû remedia postulant. Verum quanto hecticarum febrium affectus est calidior: tanto vtq; frigidiora requirit auxilia. Et simul maiorem sollicitudinem ne valentibus auxilijs vtētes: quicq; lædamus, at qui iam marasmo vrgentur, eos sicut dictû est lauabis. Quos vero hectica premit, nō dum tamē marasmo tentant: eos licet etiam sine syndone subiecta laues, vtpote viribus adhuc valentes. Inferri tamen & hos in domum, vel super lectulo, vel saltem alio quopiam idoneo conueniet. Mox ipsos seipsis ingredientiē, ad calidam duci, quo in ea morentur. At qui ex his minus sunt valentes: eos non tutum est permittere in frigidam natationem descendere, sed foris potius ipsos perfundes. Primum tepida. Secūdo frida. Esto autem præparata in labro aqua frigida (quanta scilicet ex eo semel hausta perfundere simul totum iam lauatum possit.) ea frigiditate vt nullam euidentem qualitatem, nec prorsus frigidarū, nec tepidarū præferat, sed qualem ea quæ fontana vocatur, quæ & frigoris, quod tanq̃ ferit: & teporis, qui resoluit, est in medio. Ac si quidem omnia curiose administrabuntur, tum quod ad balneum, tum quod ad nutrimenta spectat: vtq; sanandi iam eius quem marasmus consumit, spes est. Sin error vel in vno committatur: is reliqua subuertit omnia. Quippe cum exitialis horum affectus sit: ne leuissimum quidem errorem tolerat, ac si quis talium est seruatus: huic carnosam portionem marasmus occupauerat. Ipsis vero solidis siccatis: fieri nequit, vt homo prorsus persanetur, sed omnino vel statim eum febris ipsa iugulauerit: vel postq̃ in eum affectum est translata, quem senium ex morbo

Corrupti
lactis in vē
tre, nota

Hectica la
borātes fri
gidiora q̃
tantū gra
ciles postu
lare.

Hectica.
Marasm⁹.
Hectica tm̃
laborantes
quō in bal
neo lauādi.

Frigidæ tē
peratura.

Marasmus
in carnosā
parte.

METHO. MEDEN. GALENI

Marasmus vocamus. Nam primum eiusmodi febris propriam partium humi-
 qd primum ditatem, ex qua nutriuntur depascit. Hinc vero ad carnosum genus
 qd scdo, & transit, quod circa tum fibrosas, tum membranosas partes solido-
 quid tertio rum corporum heret. Ita deinde ipsas solidas populatur. Siquidem
 cōsumat. in singulis simplicium ac primarum quas vocant partium, (vt in dis-
 Simples sectionibus es contemplatus) alia portio substantiæ eorum est velu-
 ac priæ par ti fibrosa. alia membranosa. alia carnosā. Sicut exempli causa cū ve-
 tes, ex qb⁹ na vnam tunicam habeat, & eam tenuem: licet fibras in ea inuenire
 cōsistat. multas, quæ sint araneosis quibusdam interstitis cōtextæ. quib⁹ vtrif-
 q, ipsa propria venæ substantia adnascitur. Hæc alia, in alijs partib⁹

Carnosam habetur. nec vllum cōmune nomen est naſta. Cæterum docendi cau-
 ptē in diuer sa nihil vetat, eam carnosam substantiam voces. Vel certe huius par-
 tis ptib⁹ di ticularē carnem, quæ in ventriculo quidem sit alia, in iocinore alia, si-
 uersa. militer in arteria et musculo. Vocatur autem caro, tantum ea quæ in

Quæ ppe musculo est, reliquarum nullam homines carnem vocant præterq̃ ad
 caro dicat. modum pauci. sed quæ in visceribus, ceu iocinore, renibus, liene &

Parenchy- pulmone, visuntur: eas parenchymata quasi affusiones dixeris græ-
 mata. ce vocant. Quæ in intestinis ventriculo stomacho & vtero sunt, sine

Cuiusq; p nomine relinquūt. Tu tamen de nominibus non laborabis. Illud po-
 tis moles tius intelliges, singularum particularum substantiæ molem, ex tali ma-
 vñ maxime xime completam esse natura. quæ utiq; (vt insinuosus vlceribus vide-
 fit cōflata. re licet) & perire & regigni potest. At vero nec fibrosa, nec nervosa

Quæ substā membranosa ve natura eandem generationem habere cernitur. Nec
 tia pire & fas est eiusmodi singularum partium fibras, a malignis febribus li-
 regigni pos quari. sicuti carnes. Quando animal ipsum priusq̃ hæc prorsus sint sic
 fit: et q̃ nō. cata, interemerint. Sane sunt & quas marasmodes febres vocāt, vni-

Colliquan- uersæ ex eorum genere quæ colliquant. Sed in eo differūt, quod quæ
 tiū febrū et portio carnis in his colliquatur: ea semper vaporis vice digeritur.
 marasmo- In illis defluit in ventrem. Cernitur hoc etiam in carnibus, dum in
 don colla- craticulis torrentur euidenter fieri. Si quidem ab aliquibus plurima
 tio. liquatio defluit. ferturq; in prunas largiter. Aliquando nihil omni-

no, quod utiq; sentias, defluere videtur etiam si par sit prunarū sub-
 dita copia. Quippe feris subus, aut nihil omnino, aut plane minimū
 est quod defluat. cicurib⁹ plurimū. Quātoq; magis vel adipe, vel car-
 ne animal abundat: tanto profecto quod ab ipius carnibus dū in cra-

Quorū fe- ticulis torrentur defluit, cernitur copiosius. Ad eundem itaq; modū
 bres arden in calidissimis febribus, si carnes humidæ ac molles, cum adipis co-
 tes, in ma- pia fuerint: eas sensu liquari deprehēdas. Sin sine adipe & siccæ sint
 rasmodes in marasmodes febres transeunt. Clarissimo huius rei argumēto sunt
 transeūt. infirmi, qui per aluum, quod liquatur excernunt. qui nisi prius vel

morbi violentia vel medicorum inscitia moriantur, in marasmodos febres incidunt. Siquidem quoad materiam vberem habent: hanc colliquant. vbi illis tum adeps, tum caro mollis defecit: duras & ægre liquabiles carnes ficcant. a quibus propter siccitatem nihil defluit. veluti nec ab his quæ sale sunt ficcata. Si quis has quoque torrere parans, pari cum alijs igni admoueat. Nam & ficiores earum carnes reddentur: & corij ritu durabuntur. nec defluet ex his vlla sensibilis liquatio. Hæc igitur cum scias etiam colliquantium febrium, ijsdem methodis curam ages. tum ad frigidam exhibendam quæ primum prosperans: tum ijs quæ humectant & refrigerent, nutriens. Multam vero inimicissimam censebis. qua tamen vti plerosque medicorum in eiusmodi febribus vides. Verum de colliquantibus febribus differere in posterum licebit.

Aequè ut de ijs hæcticis febribus quæ in pestilentijs contingunt. cuiusmodi ea est quæ nunc

publice grassatur. Dicitur namque & de

hac inter pestilentes febres. Res

liquarum verum tum hæ-

cticarum, tum quas

marasmodos vocamus,

abunde mihi

sanationis methodum

trahere

vide-

or.

..

Generalis
colliquan-
tiū febrium
curatio.

Multam in
colliquanti-
bus vitan-
dam.

GALENI METHODVS MEDENDI,
VEL DE MORBIS CVRAN-
DIS THOMA LINACRO
ANGLO INTERPRETE.
LIBER VNDECIMVS.

Ebriū quas putrescēs accēdit humor, primæ remediorū indicationes dictæ prius sunt. quo loco eas quēadmodū et duas & tris efficias docui. etiā si velis vnam. Nūc vero quod in alijs febribus fecimus, vt ex primis generibus diductis, ad vltimas vsq; species diuidendo perueniremus: idem et in proposita differentia facere tēptemus. Illud prius admonentes, quod etiam in libris de pulsu ostendim⁹, siue primas differentias, siue prima genera, siue maxime generales ideas, siue quomodocūq; aliter appellare libeat, modo exactam rei notionē serues: nihil interfuturum. Ac febrium quidem ipsarū, quēadmodū eas quas diarias vocamus cures: in horum cōmentariorum octauo exposui. Pari modo et quēadmodum continentes, in libro qui illum sequitur, atq; etiam quemadmodum hecticas, in eo qui illi succedit. qui totius operis est decimus. In quibus non propria modo cuiusq; : sed etiam Eorū q̄ cōia cōmuniū pleraq; explicauī. Nunc quēadmodū quæ ex putrescentib⁹ febriū sunt humoribus excitētur, methodo sint sanandæ: aggredi statui. Quæ cum magnā ptē rationem indicant, prout in duo diuiduntur: affectus quē curamus, in pcedētib⁹ & partium ægrotantis temperies sunt. Licet autem ea (vt dictum est) tibus tradi et vna summa interpretemur. dicentes vnam esse omniū morborum tam. cōmunem curationis indicationem. Nempe contrarietate ipam. qua rursus diuisa, duas existere. morbo scilicet ex ijs quæ sibi contraria Quod re- sint, adhibenda remedia indicante. Laborantis vero temperie, vna medium au cum ipso morbo, contrarietatis mensuram definiente. Porro dictum xiliūve di in illis est, ambientē quoq; nos aerem, vnā efficere idicationē posse. citur, et vl et cum primā sectionē in duo facimus: ambientē vel ægritudinis cau- timam pri- sis, vel sanitatis annumerandū esse. At vero cum sanitatis causæ sint, mam sanita omnia quæ sanitatem efficiūt: vna certe earum est, quod auxilium re- tis cām eē. mediū ve vocatur. quod pro varijs rationibus, & vltima: et prima Ars & arti sanitatis causa recte dicitur. Quippe tempore, vltima erit. Propterea fex, quō sa ea quod tempore, & natura & ars et fortuna: priores eo sanitatis cau- nitatis cau- sæ sunt. Prima vero est, quatenus id laborantis corpus tangit. alte- sæ. ratq; eius affectum. ac propter alterationem quam id facit, cum ægra

corpora ad sanitatem perducuntur; ars et artifex sanitatis causæ fiūt.
 Non quod hæc morbos primū summoueāt. sed quod alia materia ad
 id cōmoda intercedente, quod auxilium appellatur. Siquidem san- Phlebotom-
 guinis missio, quam phlebotomia vocant, ipsa quidem per se, hoc mia alia ex
 quod iam dictum est nomen possidet. At cum homini malum affert: cāis morbi
 ex causis fit morbificis. Contra cum prodest, ex sanis. Ac propterea alias auxi-
 cum proficit: vocatur auxilium. Sicut profecto omnis materia quæ lium.
 quomodolibet corpus alterat, quo tempore iuuat: auxiliū dicitur. Ad Vñ suæ q̄li-
 eundem modum et ambiētis, proprium pro natura sua nomē est aer. tates vnde.
 Relatus tamen ad nos, alias auxilium et sanitatis causarum vnus effi Fortunā ar-
 citur. Alias cōtrariarum ijs. Nempe morbificarum. At quoniam aeri tē et artificē
 tum ex præsente cæli statu: tum anni tempore, tum regionis natura, materiæ in
 suæ in humido, sicco, calido et frigido mutationes accedūt: ex illorū teruētū agē
 rursus vnoquoq; aliæ pticulares indicationes oriuntur. Ac fortuna q̄ re.
 dem et ars, et artifex, materiæ interuentu agunt. Natura vero per se Naturā ex
 ipsam. Ea ex tribus his partibus constat, ex spiritus substantia, & ex trib⁹ cōsta-
 earum quæ vere dicuntur solidæ, substantia, quas alibi ex semine ge re.
 nitali conditas esse mōstrauimus. & tertia ab ijs carnosa, q̄ cuiq; par Qualitas
 ticulæ est sua. Singulæ autem iam dictarum trium, propriam pro na- triū vñ cō-
 tura sua tum qualitatem habent, tum quātitatem. Ac qualitas quidem stet.
 earum ex congrua temperie humidi, sicci, calidi, et frigidi consistit. Solidarum
 Quantitas vero solidarū partium par semper manet, sed ijs qui ad quātitatem
 huc inaugmentur, numero dūtaxat. Qui vero absoluti iam sunt, etiam parē mane-
 magnitudine. Carnosæ vero substantiæ, magnitudo variatur, etiam si re et quō.
 præterea non augeatur animans. Pari modo et spiritus substantia, tã Carnosæ
 tum non quolibet momēto, tum minor: tum maior conspicitur. Ergo substantiæ
 etiam supra ea, quæ indicationes præstare prius diximus: virtus vel quātitatem
 sola in ijs tribus, quæ modo comprehendimus, simul enumeratis ad variare,
 ditur: vel si temperamentum seorsum sit discretum: in ipso. Atq; hoc Spūs sub-
 ipsum rursus bifariā quoq; vt ostensum est, scinditur. & in originalē stantiā fere
 naturam, & in acquisiticiū affectum, sic nimirum, vt ex istis, & alijs quolibet
 quæ prius dicta sunt, propria quædam cuiusq; curationis ratio indi- momēto va-
 cetur. Sæpe autem adscita temperies ad efficientes causas reducta, il riari.
 lis indicationem suam concedit. Ad hunc itaq; modum ex ætate, arte
 & consuetudine, indicationē remediorū suggeri dixim⁹, consentireq; Virt⁹ vel i
 inter se omnes iā dictas indicationes. Siquidem in ijs quæ magis sūt trib⁹ iā di-
 speciales, cōtineri semp quæ magis sint generales. Agi vero in vsum dīs vel tem-
 quæ magis sint particulares, scilicet ex magis generalium sectiōe in- peramēto
 uentas. Prima nāq; omnium curationis indicationū, quæ ex ipso qui Tēpamētū
 curatur morbo accipitur: cōtrarietatem præscripsit. At quoniā morus duplex.

Quid Virtus

borum plura sunt genera: cuique eorum sua erit contrarietas. Verū cætera in præsens omittantur. Proponatur autem nobis ad præsentem disputationem dūtaxat, morbi quem curamus genus, in intemperie esse positum. Id igitur per contrariam ipsi intemperie, sanabitur. At quoniam vniuersi febriū generis, intemperies est calor: nimirum per frigiditatem curabitur. sic omnes indicationes inter se concordant. Nā siue dixeris absoluto sermone, febrem per contraria sanandam esse: siue adijciens, per ea quæ contrario sunt temperamento: nulla pugnantia in sermone erit. Similiter nec si per frigida sanandam febrem esse dixerimus. Sed nec si diuidētes id dicamus, aliquando sanare nos febrem per ea quæ effectu frigida sunt, aliquādo per ea quæ potestate, aliquando & per ea quæ ex accidenti refrigerant, aut etiam ista coniungentes, nulla pugnantia cum ijs quæ dicta sunt, in sermone erit. Pari modo nec si quis dicat, quæ actu, potestate, vel ex accidenti calfaciant: ea febres deteriores reddere quæ prius fuerant. Contra quæ effectu, facultate, vel ex accidente refrigerent: ea febres sanare. Quippe indicatio quæ ab affectu sumitur, in tot numero particulares indicationes est diducta. Hæc vero ipsæ particulares indicationes materias inueniunt, iuxta eas methodos, quæ in opere de medicamentis sunt traditæ. Quando illarum principium id est, in quo finita est curandi affectus diuisio. Ac maxime quidē in soluendo morbo intelligitur curatione dupliciter ratio. sed per abusionem, etiam mixtum genus, quod tū ex vera curatione, tum prouisione quam prophylactice pars artis præstat componitur. Ac diariarū quidē febriū, et hecticarū, vera et propria curatione dici. Earū vero quæ ex putrescentibus excitantur humoribus, vocata curatio. curatio: prophylactice quoque sibi adiūxit. cuius officium est, causam quæ morbum creat adimere. Sane notat hæc ipsa quoque pars artis curatrix. siue, quæ utique ab ea, quæ pure syncereque prophylactice dicitur, in eo distincta est, quod sub hac iam sensibiliter ex ipsa causa morbus gignitur. Prophylactices officium. In prophylactice est futurus. Atque nominibus quidem, quisque prout vult utatur. Id enim semper monere oportet. Sed remediorum indicationem quæ a rebus singulis præstetur seruet. Quando si vel vnā prophylactice, aliquā earū prætereat: ad portionem tum magnitudinis illius, tum facultatis, curatio claudicabit. Porro quæadmodum ab affectu ad materias præsidiorum peruenimus: eodem modo ab singulis reliquorum generum primorum, descendendum ad eas est. veluti a virtute. Nam curationem ea morbo ceu aduersatrix est opposita. propositumque medico est huic claudicare. omni ratione opitulari. ac subuenire. Ergo quis primus est a virtute scopus. aut quænam indicatio prima? Nam hic quoque loqui pro arbitrio possis. scilicet virtutem ipsam vnum scopum ac primum, sed quod

LIBER VNDECIMVS. FO. CXXXVII.

indictet, statuens. Quod vero ab ea indicatur alterū et secundum. Ita cum monstratum sit, virtutē sui custodiam præscribere, sicuti morbum se tollēdum: erit rursus in virtute secūsus scopus, siue quod indicat, ipi⁹ custodia. sicut in morbis iporū sublatio. At vero custodia, familiū exhibitionem indicabit. sublatio contrariorum. Quoniam vero virium substantia, tum ex spiritu, tum ex carnosa specie, tum solidis ipis completur: ex ijs que familia sunt, moliri cuiq; suā custodiā conueniet. Spiritui ex respiratione ac transpiratione, et qui ex sanguine attollitur vapore. Liceat vero hic quoq; volenti, vel græce quasi aerationem dicas, vel sanguinis attenuationem, vel in halitum solutionem, vel vtrūq; libuerit appellare. Solidarū vero generi, ex solido nutrimento. Carnoso generi per eam naturā, quā in medio humidorum ac solidorum corporum est. Porro cuiusq; horū modum, ex conseruandæ substantiæ modo inuenies. Qualitatem vero, ex iparum temperie. Cum vero horum cuiusq;, vel optima temperies sit, vel aliquatenus vitiosa, quæ quidem optima est, semper seruari debet. Quæ vero omnino vitio non caret, hæc in sanis quidem, vel seruanda est, vel alteranda. In ægris vero seruanda est. Ea ipsa scilicet ratione qua prius ostendimus, maximam esse a consuetudine indicationem. Quippe vel temperamentum originale ipam seruare, vel ad adsciticiū inducere. Præstari vero (vt prædictum est) & quā altera modi auxiliorum indicationem, ex eo temperamento quod iam præsens sit. Ita nimirū sicut ex ætate, non quam æger prius habuerit, sed quam nunc habeat. Cum vero diuersitas non parua sit in partiū animalis temperamento: propriam cuiq; mensuram fore, eorum quæ ipsi sint familia. Nempe ei quæ terrea est, eorum quæ magis sint terrea. & ei quæ humida est, eorum quæ sint humidiora. Ad eundē modum, et ei quæ magis aerea est, eorum quæ plus huius substantiæ in se habeant. sicut calidiori, eorum quæ magis substantiæ ignee sint participes. Hinc vero iam materias particulares in cibis, potione, aere, & omnibus peragi solitis, inueniendas esse. Vbi vero secum pergnauerint indicationes aliquæ: superius comprehēsa methodo ad ea quæ agenda sint inuenienda, vtendum esse. perpensis scilicet eorum quæ indicent, tum magnitudine, tum dignitate. Ostendim⁹ enim eligendas eas indicationes esse, quas digniora maioraq; indicātia præscribant. ac dignitatem eorum, vel vitæ, vel sanitatis respectu, iudicādā. Magnitudinē vero duplicem esse, vel propriæ substantiæ ratione, vel declinationis a naturali habitu. Ergo ab his iam methodis agendū exercitemur in gñe febriū, quod ex putredine nascit. Quā putredo vel æqliter in oib⁹ subsistit vasis, v^l in maximis, maximeq; principalib⁹, ne.

Maxia ma (ea porro sūt inter alas et inguina) vel vna quapiam particula, quæ
 ximeq; pri vel phlegmonen in se habet, vel etiā citra phlegmonen, veluti in fo-
 cipalia va co quodā principiū febris in se cōtinet: in singulis his differentijs se
 sa, quæ. orsum exercitari cōueniet. Ac primū eā tractandā pponem⁹, q̄ vel in
 Loca putre maximis vasis, vel simul omnibus cōsistit. Quæ igitur ex tali affectu
 dinis vnde oritur febris, plane necessum est, Synochon. i. continuā esse. Nec fie-
 febris oriaē ri potest, vt ea sanetur, nisi inhibita prius putredo sit. Porro ea inhi-
 quæ. beri, causa etiam durāte, nō potest. Quare sūmouēda ipius causa est.
 De putredi Si modo putredo ipsa primū, mox febris sanari debebit. Ergo q̄ cau-
 ne q̄ vel in sa putredinis est, quæ se p oīa vasa æquabiliter diffūditur. Sane me-
 maximis morare prius conueniet, quānam alias putredinis indicata sit, causa.
 vasis, vñ in Sic deinde cur pari modo in omnibus animalis partibus fiat, inqui-
 oib⁹ sit. rere. Ergo ostensum est vbi morborum causas reddidimus, illa tantū
 Synochos. putrescere corpora, quæ cum calida humidaq; natura sint, neq; perfla-
 Quæ corpa ta, neq; ventilata, in calido humidoq; loco maneant. Quod si in motu
 putrescāt. sint, ventilenturq; ac perflentur: posse ea non putria integraq; serua-
 ri. potissimum quæcūq; sua iporū natura reguntur. sicut animalium et
 stirpium. Ea nāq; (sicut in opere de naturalibus facultatibus est pro-
 ditum) ab initio cōgenitos secū motus habēt: qbus supflua excernāt.
 Ostensum non minus et in alijs duobus libellis est, quāta sit tum re-
 spiratiōis, tum pulsuū vtilitas, ad perflatū ventilationeq; corporis,
 atq; eius natiuū calorē tuendum. Itaq; si quid in eo manifeste putresce-
 re debebit: dictas transpirationes impeditas esse oportet. At vero q̄
 fieri potest, vt illæ per totum animal sistantur, nisi vel finibus vaso-
 rum stipatis, vel tota cute. Porro accidere in finibus vasorum stipa-
 tio potest, vel ex vehementi extrinsecus refrigeratione: vel ex suc-
 corum qui extrorsum in ipsis confertim ruerint, crassitudine. multis-
 tudine. vel lētia. Accidit hoc illis, & ex ijs quæ in palestra exercē-
 tur vel alias obeuntur, et itinere laborioso, vel ambientis statu, cū ex
 rigore in æstū subito est mutatus. Nōnullis vero feruētes ex ira suc-
 ci, ac foras simul impetu ruentes, dictas stipationes effecerunt.
 Quisquis igitur propositam sanaturus est febrem: hic simul cau-
 sam eius adimat oportet, simul calorem, qui in animali excitatus
 ab ea est, refrigeret. Ac quemadmodum quidem ille sit refrigeran-
 dus, prius est dictum. Causam vero adimi oportebit, propria cu-
 iusq; naturæ inuenta contrarietate. Vtiq; si ex frigida causa stipatum
 densumq; redditum corpus est: relaxato eo omniq; ratione remis-
 so. Sin ex obstructione ita est affectum: hac reclusa. Quod vero re-
 cludet, hic quoq; inuenies, ad contrarietatis indicationē attent⁹. Vbi
 nanq; abundantia humorū est: hos vacuabis. Vbi crassi sunt & glu-

Stipationis Cause

Fines vaso-
 rū, vnde sti-
 pent.
 Quæ succos
 extrorsū p-
 cipitēt.

Methodus
 sanationis
 harū febriū

LIBER VNDECIMVS. FO. CXXXVIII.

tinofit: tennes eos ac fluxiles efficies. Si plures causæ aliquando coibunt: omnibus per contraria occurre. Si quidē fieri potest, vt et coartatū corpus sit: et exigui meatus densati: et multi simul ac lenti humores subint. In eiusmodi autem causarum complexu, si recte quæ prius comprehensa sunt meminimus: cœpisse a sanguinis missiōe cōueniet. Ac abundantia vacuata, tum ad extenuandos humores venire. Ab hoc ad remittenda quæ sunt constricta, et rarefacienda que sunt dēfata. Atq; hæc qdē a morbi affectu, indicatiue sunt sumēda. A viribus aut ista. Quoniā has cibi, potiōes, & spūs, certa mēsurā, & apta Quæ a viri
q̄litate exhibiti, seruabūt: inuent⁹ aut est quātītatis eorū modus, ex vi bus in ppo
riū substantia, qualitatis vero a tēperamēto: nimirū æstimari debet, sita febrī in
quēadmodū vires q̄ corpus regūt, in his se habeāt. Quippe si valen dicētur.
tes sint: audacter vacuātibus præfidijs vteris. Hæc aut ab effectu mor
bi fuere accepta. Sin infirmiores sint redditæ: vacuātia remedia cau
tius administrabis. Sed et nutrimēti modus, hinc tibi est desumēdus. Nutrimēti
Quippe cū vires legitimū robur suū habēt, et morbi sūm⁹ vigor ma quantitas,
ture expectatur: tenuissimo victu licet vti. Cū sint ifirmiores: nō licet vnde.
fine graui noxa. Sed adijcere ad nutrimēta tantū oportet: quātū est de
robore viriū iminutū. atq; ex his cōsyderatib⁹ accipiēdus est nutri
mēti modus. Qualitas vero, ex morbi affectu. vna cū solidorū corpo Nutrimēti
rū, quod tū est, tēpamento. Ab affectu, si is obstructio est, q̄ extenuet. q̄litas, vñ.
A naturali iporū tēperie, vna cū cōsuetudine, put etiam prius est defi
nitum. Tempus vero nutriendi quod quidem ad reliquas spectat fe
bres, quæ ex putredine oriūtur: in progressu sermonis dicetur. Quæ Nutriēdi tē
vero vnicam a principio suo ad finem accessionem habent: (de his pus i syno
nanq; præsens est sermo) in his facilis toleratio, et cōsuetudo specta chis.
ri debebūt. Quando cibus illis eo tpe est offerendus: quo facili⁹ q̄ in
cæteris morbum tolerant. Eorū potissimū diei tempore, quo prius ci
bari sunt sueti. Etenim facillime cibum ferent, si ex his cōsyderatio
nibus assument. Quod autem frigida quoq; his qui ita laborant, sit Frigidā p
exhibenda, cum scilicet iam succi concoquūtur, & crassitudo eorum positis ex
extenuata est: id ex ijs quæ prius sunt comprehensa, manifestum ar hibendam.
bitror. Siquidem cum eiusmodi febris communia quedam cum ama
babus habeat: tum ijs quæ ex humorum ortæ putredine, circuitibus
quibusdam redeunt, tum ijs quas diarias vocamus: merito in vtro
q; genere, de ipsa mentionem facimus. Cum vnicam accessionem ha
beat vt diariæ, cæterum ex putredine orta: multos duret dies. Itaq; Cōtinuarū
etiam vnum cum diarijs cōmune habebit. Duo cum ijs quæ ex putre cū diarijs
dine ortæ: multos durāt dies. Reliquū cōtinuarū febriū quas Sino & inter se
chos vocāt gen⁹, duo habet cū diarijs cōia. Nēpe & qd sine putredie collatio.

S.ij.

*Continua p
putredine.*

fit: et quod absq̃ circuitu. Tertiū vero cōmune nō est. Cum subinde in
quintū porrigat diē. Atq̃ harū qdē cōtinētū febriū p̃dita prius cura-
tio est. Cōtinuarū vero quas putredo excitauit curatio, cū vtriq̃ ge-
neri cōis esset: etiā nos in ambob⁹ de ip̃a differere coegit. Cæterę sub-
stantia earū totaq̃ natura, ex eo est genere, quod nūc nobis p̃ponit̃.
In vno aut̃ eorū q̃ ip̃is accidūt, cū diarijs cōueniebant. Id fuit, quod
vna in totū totius morbi accessio erat. Ergo & curatio earū, vnū hoc
dūtaxat cōmune cū diarijs habeat oportet. In reliquis oib⁹ bifariam
diducatur. Atq̃ aliæ qdē curatiōis indicatiōes, ex cōmuni gñe earū q̃
ex putredine sint ortæ, accipiāt. Aliæ ex p̃pria earū substantia. Ad eū-
dem vero modū & cæteras natarū ex putredine febriū differentias,
sanari cōueniet. Nēpe (sicut sæpe prius dictū est,) indicatiōe tū a cō-
muni ip̃arū gñe: tum vero a cuiusq̃ p̃pria differētia, desumpta. Ergo
denuo repetētes, dicam⁹ primū quot sint febriū quas putredo accen-
dit in vniuersum differētiæ. deinde quænā sit ip̃ius generis earū, cō-
munis vtiliū auxilioꝝ indicatiō. Mox q̃ sit singulatim cuiusq̃ p̃pria.
Par est em̃ p̃fecto & quod oīm earū cōmune est, cōmunē habeat indi-
cationē: & quod in singulis est p̃priū, quātū a reliquis eiusdē generis
est diuersum: in tantū & diuersam ab illis sortiatur indicationē. Sunt
igīc natarū ex humoris putredine, eiusmodi differētiæ. Vna ex eo qd̃
causæ ip̃ius putredinis iam adsunt, vel nō adsunt. Secūda, ex eo quod
per totū aīal diffusa putredo sit, aut eius aliquā partē occupet. Tertia
quatenus cū phlegmone est, aut citra hanc. Igīc consyderādū nobis
est, quidnā cōmune habeat indicatiō, q̃ a causa sumit̃ adhuc manente.
Quidnā ea quā putredo ip̃a p̃æstat. Ab his deinde, quid indicatiō
putredinis q̃ per totū diffundit̃ aīal, aut certe maxime principalia in
eo sanguis vasa. Quid ei⁹ q̃ in vna cōsistit parte. Mox deinde earū q̃
in vna parte sunt, æstimabim⁹ differētiās. Quippe aliā esse indicatio-
nē ei⁹, q̃ cū phlegmone cōiungit̃ ratio est. Aliā eius q̃ sine hac consis-
tit. Rursus in istis etiam ip̃is, aliā eē p̃æsentē adhuc effectrice cau-
sa, aliā vero hac sūmota. Postremo cuiusq̃ causæ adhuc manētis diffe-
rentias, p̃ oīa q̃ in specierū diuisione sunt inuenta. Siquidem hic iam
desinant necessum est indicationes, quæ ex curandis sumuntur affe-
ctibus. post has vero eas nimirum quæ ab ip̃is curandis suggerūtur
particulis, pro iam dicta methodo sumem⁹. Quib⁹ si eas q̃ a viribus
p̃æbentur, adiecerimus: absoluta nobis methodus de febribus sanā-
dis erit. Ergo ordiamur ab eo quod primū in diuisione indicans fuit.
Ea erit humorum putredo. ac consyderemus quibus maxime indi-
cantibus, quibusq̃ indicationibus vsi: curationem eius inuenire
possim⁹. Principium vero inuētiōis, ip̃a erit rei natura, qua de agīt.

Summa di-
cendorū de
febribus a
putredine

Febriū quæ
ex putredi-
ne oriantur
differētiæ.
Quæ de sin-
gulis diffe-
rentijs sint
dicenda.

De putre-
dine.

Eteñ id quoq; in demōstrādi methodis didicimus. Quānā igitur est Principiū putredinis naturā? Nempe mutatio totius putrescētis corporis sub inueniendē stantiā ad corruptelā. a calido externo. Nō em̄ pfecto a proprio calore curatiōis, re corruptū quicq; imo contra prorsus. Quicqd in rebus subsistit: id ipam reī nā gliscit, roborat, sanū est, ac viuit, dū pprio calore regitur. veluti nī turam. mirū ipa animantiū corpora tamē plurimā naturā suā portionem Putredo humidam et calidam sunt sortita: magnū tamē annoꝝ numerū sine pu quid. tredine, ac sana viuāq; exigūt. si seruet (vt mōstratū est) eorū proprius calor. In cordis quidē corpore per respirationē. In reliquis omnib; Naturalis partibus, tum per cōmunitatem, quam habent cū corde, tum per alte caloris cōram respirationis speciem, quā per totam agitur cutem. & transpirā seruatio, tio perspiratio ve dicitur. His vero lēsis: vna etiā naturalis calor lē vnde. ditur. Alter vero quidam alienus, ac prāter naturam in corporibus excitatus: primum quidem ipos succos propter humiditatem & putrefacit & corrumpit, spatio vero tum adipēs inuadit: tum etiā carnē. Tanq; igit in ijs quā non viuūt corporib; primū quātum eorū iā cōputruit, separāt, dein ei quod reliquū est in frigidū aerem sublato, pspirationem refrigerantem moliūtur: ita utiq; & putredinem q̄ in viuis est orta, sanabimus. Id scilicet quod iā corruptū est, omni ratiōe vacuantes. Quod reliquū est moderatis motibus, & refrigerante perspiratu, ad exactam symmetriā reducētes. ac vacuationē eorū p vrianam, deiectiones, vomitum, ac sudores moliemur. Post hanc dimo- Vacuatio nes putredinis, quā. De secūdo in diuisione.

Est autem neq; in hoc difficultas vlla. Quippe cū per cōtraria tollatur. Itaq; quoniam transpiratiōis prohibitio, putredinis occasio fuit: hanc arbitror summouere oportet. At ea cum varijs generibus est orta, et densatis exiguis meatibus, & constrictis corporibus, & humoribus tum abundantia, tum crassitudine, tū lenticia sua obstruētibus: singulā harum affectionū curādā p cōtraria sunt. Dēfitas per ea quā rarefaciunt. Constrictio per ea quā fundunt. Abūdātia p ea quā vacuant. Crassitudo per ea quā dissecant. et lentor ijs q̄ detergent. Ac si quidem totū corpus dictorū iam singula occuparint: etiam toti per contraria est succurrendum. Sin vnam partem quampiam putredo inuaserit: illi adhibenda iam dicta sunt remedia. Sane non easdem omnes partes, vacuationes medicamenta ve requirerent. Cum et temperamentis, & posituris, & forma, & omni deniq; cōstitutiōe, naturaq; inter se dissideant. Ergo quēadmodū singulis sit

Putredinis opitulandum: id postea p̄ cōueniente sermonis ordine disquiremus. q̄ in toto sit Cui⁹ initiū a putredine, q̄ totū corpus occupet, q̄ ip̄a cōtinuas quoq̄ corpe, va- febres quas synochos vocāt excitet, faciemus. Ergo a corporib⁹ quæ euatio. sic afficiuntur: expellēda quæ putruerūt, p̄ vrinas & aluū, et sudorem Vomitio n̄ sunt. Quod si ad os ventriculi aliqñ sua sponte impetū capiant: etiam puocanda, p̄ vomitiones. Aliter aut̄, non est quod ea præter naturam irrites. Ac nisi humor eorū quidem quæ iam dictas vacuationes promoueant: non parua materia copia est. sed maior eorū portio, cum calida siccaq̄ facultate sit: petat. febrem auget. Itaq̄ deligenda medico sunt ea, quæ citra calfactionem Quæ apta siccationemq̄ valentem, supradictas vacuationes præstent. Cuiusmodi sunt cremor ptisanæ. & aq̄ mulsa. & oxymeli. et apomeli. & apij radix. in aqua quæ potui datur, incocta. Hæc autē ip̄a ventri quoq̄ sunt Totum cor idonea. Qui si nihil reddat: iniicienda per clysterem aqua mulsa cum p⁹, qñ rare oleo est. Sane totum corpus priusq̄ id vacuaris: rarefacere nō expediri. & dit. vbi vacuatum est: vtiq̄ licebit id medicamento aliquo cui tepida quo medi- vis sit, rarefacias. cuiusmodi est, quod ex chamemelo cōficiť. In hoc cameto: tpe si vinū quoq̄ aquosum bibatur: id omnes vacuationes promoueat. Vinū qñ ex rit. idem faciat & tēperatum dulcis aquæ lauachrū. Quod si appositum aliqñ in dictione vocabulū dulcis nō sit: vtiq̄ id subaudire debet qd faciat. bis. certo sciens de eo nos in febricitantib⁹, lauachro semp loqui. nō Dulcis aq̄ bituminoso. aut sulfureo. aut aluminoso. aut atramētofo. aut salso. aut balneū, qd marino ip̄o. Cæterū vbi magnitudo febris resistit, sicut in continuis: faciat. et nec vino est vtēdū, nec lauachro. nec ijs q̄ habitum rarefaciāt vnctio- quo tpe ex nibus. Sed aqua frigida, sicut prius diximus pota, in his febribus est hibendū. aptissima. nisi tamen aliquid eorū quæ p̄dicta sunt, hanc quoq̄ prohibeat. Quippe ipsius febris, frigida pota perpetuo est remedium. Nō In cōtinuis beat. Quippe ipsius febris, frigida pota perpetuo est remedium. Nō febrib⁹ nec tamen putrescentiū humorū. per aluū, vrinas, vel sudorē vacuādoz. vino nec Quo magis exercitātū esse, in ijs quas nunc tradim⁹ methodis oportet. ac in ægrotantibus consyderare, et quæ sint ip̄ius febris remedia, corp⁹ rare et quæ ipsius, vbi p̄ se sola subsistit: putredinis. Quæ rursus efficiētis facientibus hāc causæ. Atq̄ hui⁹ quoq̄, cū p̄ seip̄am subsistit. Quippe nō semp in- vtendū. ter se consentiunt hæc omnia. sed plerūq̄ aduersantur. Quo casu memores eorum, quæ didicimus, id quod maximū omnium est aggredi Febris, pu- oportebit. atq̄ ei vel soli vel magis q̄ cæteris subuenire. Sane scire li- tredis & ef- cet difficile esse, acreq̄ iudiciū indigēs, febrē putredinē & effectricem febricil cæe causam, vbi scilicet ip̄a quoq̄ adest: inter se cōferre. Difficilius tñ est, cū hæc ad- si vires quoq̄ cū illis vna cōferre velis. quod vtiq̄ sicut ate compressum est: difficile hensum est, propter vitæ ipsius respectum, semper est necessariū. Ali- eē collatio- quando vero & ex accidēti. sicut ad morborum sanationem. hoc vero nem. me ostēsūrū p̄misi. Sigdē qd̄ putrescit, si vestis eēt: aliud ve inanime

corpus, vtiq; ex ijs dūtaxat quæ prædicta sunt, indicationem cape- Virtutē ad
remus. Nunc cum in viuente corpore putredo concipitur: quod tum morbos cu
alterare potest, tum concoquere, tum vtile reddere quicquid putrescē rādos aliqñ
tium, veluti semiputrescens semimalumq; est, vtiq; facultatem, eius q̄ necessariā.
naturaliter concoquit excitans firmanſq; quæ putrescentia sunt, sana- In qb^o vim
bis. Itaq; etiam tum maxime eos cum fiducia, vel in balneo lauamus, cōcoctricē
vel ijs quæ habitum rarefaciant, medicamentis vtimur, vel aquā fri regram^o.
gidam, vel vinum bibendum damus: cum notas humorum concoctio
nis cernimus. Neq; enim pulsus dūtaxat vires ad eiusmodi agenda, *quidā*
firmas requirimus, veluti nec eius facultatis quæ voluntarium motū *quidā*
præstat. Sed sicut est dictum, ipsius potius concoctricis. Ergo si & vi Vbi frigi
res cunctæ valentes sunt, & febris ardentissima, & concoctionis no- da exhibē
tæ plane euidentēs: frigidam homini dare audacter debebis. Con- da.
stat namq; talem hominē senem nō esse. ex quo omnes illi virtutes va- Qñ frigidæ
lentes esse proposuimus. Quod si etiā bona corporis habitudine sit, natatione
quod ἀσκήσις græci vocant, tum status cæli calidus, ac ficcus: etiam si vtendum.
in frigidam natationē hūc dimittas, haud quāq; lædet. Eiusmodi nāq; Qñ lauatio
t̄pis oportunitate vsi, qui sese in frigidam cōiecerunt: & protin^o oēs vini potio
sudarunt, & nōnullis eorū alius biliosa reddidit. At si mediocris est et vnctio ra
febris, & vires non validæ: sed cū notis cōcoctionis: ijs qui ita se ha- refaciēs, ap
bent balneū pdest. & vini potio. tum vero ex vnctionibus, eæ quæ ra ta.
refaciunt. Idq; multo maxime cum ambiens est frigidus. Neq; enim
aut frigidam in balneo lotionem, aut frigidam potionem, in eiusmodi
di cæli statu fere expetunt. vtpote respiratu ipso assidue refrigerati. Qui frigi
Cum si quando in frigido ambiente, vehementer vri hominē contin- do ambiēte
gat: exigua salutis eius habenda spes est. Si vero nec concoctionis ha vehemen
beat signa, nec vires validas: seruari is plane nō potest. Quo minus ter vrūtur,
aut idem lauandus in balneo est, aut medicamentis ijs quæ rarefa- eos in pce
ciant, vngendus, aut vinum illi dandum, frigida ve offerēda. In quo piti esse.
em desperata omnino salus est: imprudētis cōsiliij fuerit, apud vulgū In his q̄ de
infamare præsidia, quæ multis fuere saluti. Ipse siquidem aliquos no plorati sūt,
ui, ex amethodis istis medicis, qui cum ea quæ nos gessimus, essent nō eē infā
imitati: ijsdemq; præsidijs in ijs qui prorsus morituri erant vsi: adeo mada reme
nihil profecerunt: vt etiam tempestiuū eorū vsum suspectū formido- dia.
losumq; reddiderint. Verū nos t̄pa præsidiaq; ijs, quos seruari spes
est: prodimus. Quando ægris qui insanabiles sunt: his nec tēpus vl-
lum opportunū, nec præsidium est. Atq; hoc mihi p̄ omnē sermonē tene-
ri memoria velim. Quo minus p̄cipua illa primaq; omniū curatiōis
indicatio, cōuelli aliquādo posse videatur. Quippe cum dicat Hip-
pocrates contraria esse contrariorum remedia: quid vetat omnibus

presagium

Hippocra- febricitantibus frigidam vno ordine exhibere: Verū nec exhibenda
tis pceptū, est, nec subuertitur eo tempore generalis omnis curationis indica-
cōtraria cō tio. Vnum enim ex ijs quæ actu refrigerant, aqua frigida est. Sed &
trariorum alia plura sunt, quæ partim potestate (vt dictum est) refrigerent: par
eē remedia, tim ex accidenti. Quorum alijs ppter cōcursum pugnantū inter se
nūq subuer indicationū, alias vtimur. Porro tradita iam methodus est, ei⁹ quod
ti. cōducit, ante alia semp diligendi. Ostēsum pterea est ipi⁹ febris, put
Si putredo febris est: aquā frigidā semp esse remedium. quod ad alia spectat: non
ex obstru- semp. veluti cum ex obstructione glutinosi et crassi humoris, putredo
ctione cum oritur. Ponatur vero & cū hoc redūdantiam in toto esse corpore. tū
redūdantia i virtutem nō imbecillam. In eiusmodi nāq cōplexionibus, cum mul
toto. ta præter naturā in corpore sint, quædā eorū præcedētes causæ erunt,
Obstructō veluti redūdantia cū glutinosis et crassis humoribus. Horum em vi
morbus in tio, obstructio est orta. quæ morbus instrumentalis est eorum, q ob
strumenta- struēta sunt corporum. Hanc symptōma secutum est, ipa transpiratio
lis. nis retentio. quā rursus putredo humorum excepit. ipsa scilicet febrī
Resolutiōe antecedens quædam causa. Ergo qui febrem curare volet: necesse est
methodi putredinē inhibeat. ita duæ indicationes se exhibēt. Altera a febrī, al
clarissimū tera a putredine. Atq a febrī rursus duæ. scilicet vt portio febris q iā
accensa est pcuref. Quæ vero in generatiōe est, inhibeat. Aliæq duæ
a putredine. vt & quod putredinis iam factū est, sanes: & quod in ge
neratiōe adhuc est, sistas. Porro quod in gñatiōe est, id pspiratio im
pedita facit. ita ab hac quoq aliæ duæ indicatiōes nascent. tum vt qd
retentum est vacuef. tum quod retinendū est prohibeatur. Sane phi
bebitur ijs præsijs, quæ obstructioni medentur. Cui⁹ rursus ipi⁹,
quod iam occupauit, sanandum est. quod futurum est propulsandū.
At curabitur quidem quod obstructionis iam factum est, per ea quæ
obstruēta liberāt. propulsabitur quod futurum est, si affluxum ob
struentium succorum compescas. Ergo quod vltimum in ipsa resolu
tione methodo est inuentum: id primum omnium in curatiōe est per
agendum. Ostensum enim in prioribus libris est, si ijs quæ obstru
do est inuē- ctiones eximant vti, non vacuata prius abundantia velimus: fo
tū: id pmū re vt non modo nihil proficiamus: sed etiam affectum maiorem
pagendū. reddamus. Pugnantibus scilicet inter se indicationibus. At si va
Curatio ab cuata prius multitudine, ad curandam obstructionem accedimus:
vltimo iuē- medicamētis ijs quæ obstructiones expediant, erit opus. Verū quo
to incipiēs niam horū pleraq calida sunt: metus est, ne tum putredinē, tum febrē
augeant. Itaq ijs q citra calorē liberare obstructiōes valeāt, vtimur.
vbi autem quæ obstruunt, deterfa dissectaq sunt: per aluū, vrinas, &
sudorem, ea vacuare tentandum. Cū vero materiæ quæ hæc efficiant,

etiam calidæ sint: necesse est interea tum putredinē augeri, tum febrē. Quare quoad licet, id agendū vt quæ minus calfaciat, materia deligatur. Aut si qua inueniri potest, quæ nō calfaciat quēadmodum in hoc casu balneum, utiq; ea est petenda. Hoc vero tempore etiam vires roborare, quo et putredinē superent, et succos concoquant studebimus. Quod vero febris ipsius iam accensum est: id refrigerabim⁹. In auxiliorum enim inueniendorum ordine, vltima est quæ ab hac sumit indicatio. Quāuis alia ratioe sit prima. Quippe cū a febre coeperit inueniendorum præsidiorum nunc methodus. Ac si nullum quidē interim vehemens incidat symptōma, prohibeatq; quo minus auxilia ab initio morbi ad finem ita procedant, celerrimē finietur febris. Sin tale quippiā incidat, quod totam ad se curationē reuocet: necesse est seri⁹ adueniat curationis finis. Siquidē quod ita interuenit, omnino vel cōtrarium est remedijs, quæ ante dictum causarum, affectuū, et symptōmatum ordinem sanent: vel omnino nihil saltem cōfert. Enim vero si eius quod interuenit sanatio, ante dicto præsidiorū ordini sit contraria: necesse est interim cuncta deteriora reddi. Sin nihil originali affectui, interuenientis obiter mali correctio, nec officit, nec prodest: curationis celeritati in mora erit. Si autē nocet: necesse est aut vniuersam medicationē in longius spatiū trahi, aut aliquod subsequi periculum, aut etiam fore vtrūq;. Finge nāq; exempli gratia afflicto interim stomacho, syncopē incidisse. cui succurrere coacti, cibum intēpestiue dederimus. ac vinū cum frigida. Ex horum em̄ vsu: tum obstructionē, tum corporis coartationem, tum putredinē auctas esse necessum est. Atq; ex harum auctu, ipsam etiā febrē. Verum vbi tum virtus satis valens est, nec quicq; interuenit, cuiusmodi quā modo diximus, ex vitio stomachi ortam syncopen, sed nec quæ aliquando accidere possunt, aut sanguinis profluuiū, aut vigilia, aut dolor, aut error aliquis, vel ipsius ægrotantis, vel eius familiariū, vbi inquam nihil tale accidit: totus qui proxime dictus est remediorum ordo, hominē profecto sanabit. Sed nec ipse tamen quocūq; remedio, omnia quæ præter naturam sunt sanat. Nā aqua mulsa, quod ad crassos succos extenuandos, et glutinosos detergendos, et excretionē promouendam attinet: optimum plane medicamen fuerit, in his synochis quos habitus coartatior, et putredō excitarunt. Quatenus vero calorē febris adaugēt, est noxia. Adeo si hic imodicus sit: parcendum aquæ mulsæ est. vtendūq; ptissanę cremoræ. Quod si difficiles ac cōtumaces esse obstructiones iudicaueris: etiam oxymelite. At hoc ipsum rursus si imodice vtare: et intestina radit, et tussim excitat. et neruosa lēdit. Adeo scilicet difficile est, eiusmodi aliquod auxilium inuenisse, quod citra vllam noxam

Vltimum i
curatiōe fe
bris ipsa.

Si quid cu
rationē in
terpellet.

Si syncope
ex stoma
cho iterue
nit ac cib⁹
et vinū cū
frigida intē
pestiue est
dandum.

Mulsæ no
xa.

Oxymeli
tos noxæ.

METHO. MEDEN. GALENI

Qd̄ vehemēter p̄fit magnifice profit. Id accidit (vt dictum est) ex cōplexione ortorum in corpore prāter naturam affectuum, vna cum prācedentibus eos cau- citra vllam sis, et sequentibus symptōmatis. Nunq̄ tamen propterea prāceptum noxā, diffi- illud, quod contrariorum contraria sint remedia: aliquādo verū erit, cile inueni- aliquando falsum. imo id perpetuo verum est. Quando fieri non po- ri. et cur. test, vt eorum, quæ prāter naturam sint quicq̄, per aliam vllam reme- Cōtrario- diorum speciem curetur. Non tamen ex vsu est semper, omnibus quæ rū, cōtraria prāter naturam sint mederi. sed cum sola per se subsistunt. Nam si cū remedia eē, alijs vna incidant: alijs non nūq̄ est ante illa medendū. Sicut in cauis ppetuo ve- vlceribus. vbi ea simul cum phlegmone sunt coniuncta. Quippe verū rum esse. in his quoq̄ manet quod per ea quæ carne implent curantur. Cāterū his vti, priusq̄ phlegmonen curaueris: non licet. At interim dum hæc sanatur: vlcus ipsum adeo nō minus q̄ fuit redditur: vt etiā fiat magis cauum. Quod si ijs quæ impleāt medicaminibus vti velis: neq̄ ipsum impleueris, et phlegmonē auxeris. Quæ nāq̄ carne implent: ea demū implere possunt, quæ phlegmone vacant. non quæ phlegmone adhuc sunt oppressa. Hoc itaq̄ quod in dictione tam est breue. Nempe con- traria contrariorū esse remedia: potestate deprehenditur maximum. Quippe omnē medendi methodum confundet, quisquis hanc indica- tionem neglexerit. Cum omnia quæ prāter naturam sunt: ab ijs quæ ipsis sint cōtraria, curentur. Cum autem eorum quæ prāter naturam sunt, duplex prima differentia sit, alijs per se subsistentibus, alijs in ipso (vt sic dicam) fieri, essentiam suam habētibus, ac vmbraē ritu af- fectus comitantibus: sanatio quidem affectuum ipsorum est sublatio. ipsoꝝ esse hanc vero symptōmatum amotio sequitur. Quibus quāq̄ ipsis nihil affectuum. prima ratione adhibetur: attamē in ijs quoq̄ perpetuum illud prāce- hanc vero ptum manet, quod contraria cōtrariorum sunt medelæ. Quippe cum symptōma affectus quos symptomata sequūtur sanamus: symptōmata nimirum tū sequi. ipsa in contrarium statum perducimus. Quare quæcūq̄ symptōmata In symptō exiguorum meatuum densitas inuexit: ea rarefactione tollētur. Quod matis quo- si ipsi quoq̄ symptōmati, quod ex densitate spiramētorum est natum. q̄ vere esse, Nempe id est minori q̄ iustum sit excrementi effluxui, adiapneuscian cōtrariorū græce vocant symptōmatum genus cōtrarium opponere velis: ne sic cōtraria re quidem defit quod dixeris. Sunt nāq̄ plura iusto defluuia, iusto pau- media esse. cioribus, contraria. Adeo si cui in symptōmatis ipsis, libet contraria Aetiōes & contrariorum remedia dicere: in his quoq̄ stat immotus primus ille earū offēsas omniū quæ prāter naturam sunt curationis index. Verū satius est (vt nō subsiste- prādidimus) eorum quæ vere et primū curantur. id est affectuum in re sed fieri corpore qui vere sunt subsistentes, contraria esse remedia existimes. siue geri. Quippe actiones eorū, atq̄ etiam offēsas, vt eas in ipso (vt sic dicā)

LIBER VNDECIMVS. FO. CXLII.

geri esse dixeris, ita subsistere minime dixeris. Nam manū extendere aut flectere, ex ijs quæ absolute sunt, dici non possunt. Sed ex ijs quæ fiunt. Multoq; minus ipsius immobilitas. Quæ ipsa quoq; symptoma est, eius qui in musculis nervis ve subest affectus. Sed affectum qui ex subsistentiū numero est vnus, contraria postulare remedia. Hunc vero solum contrarium sequi statum, quæ sanitas est. Atq; hanc rursus quādam naturæ actionē, quæ symptōmati iam finito sit contraria. Sed nec nominibus falli, quæ sæpe alia forma proferuntur, q̄ vt cōtrarijs conueniat. Sæpe plane non sunt. Sed ex ipsa rerum natura cōtrarium inuenire. Habens scilicet quo pro illo discernēdo spectes, confessum illud, cōtraria esse quæ sub vno genere plurimū inter se distent. Ergo si in illo genere qđ mediocre est intellexeris. Id vero est (vt sæpe monstrauimus) quod inter extrema est medium: infinitam quādam contrariarum rerum multitudinē, quæ maioris minorisq; ratioē inter se distideant, ex eo inuenies. Verbi gratia. In affectibus tenuium spiramentorum symmetriam intelligens: ex vtraq; parte duo immodica quæ inter se sint contraria inuenies. In actionibus vero symmetriam vacuatorū considerans: ipsi quoq; ex vtraq; parte immodica respōdent. Verum in paruis spiramentis nomina excessibus nō desunt. Nempe densitas et raritas. In vacuatis posita nō sunt. Eoq; fit vt cogamur plures paucioresq; effluxus dicere. Ita nimirum vt si densitatis raritatisq; nomina non essent, spiramētorum ipsorum alibi plura iusto esse alibi pauciora dicere cogeremur. Ergo sicut dixim⁹ hoc maxime seruare debemus, simul etiam in eo nos exercitare, quo celerius cuiusq; sic dicti, cōtrarium inueniamus. Non enim in corporum modo qualitate: verum etiam in quantitate eiusmodi contrarietate inuenias. quam vtiq; Aristoteles oppositionem vocat. non contrarietatem. Neq; em̄ magnum paruo vult esse contrarium. Sed in eo quod ad aliquid dicitur oppositum. Neq; multum paucio. Sed nec rarum denso. Neq; relaxatum contracto. Neq; ipsi quod secūdam naturam est, id quod præter naturam est. Verum Hippocrati omnia id genus, contrariorum habent appellationem. Sicuti etiam Platoni. qui generationes ex cōtrarijs esse dicit. Ostensum quoq; a me in alijs est, nec Aristotelem ipsum, suam ipsius legem in nominibus seruasse. Quo loco principia eorū, quæ natura reguntur, materiam speciem et priuationem statuit. Verum quod diuinum Platonem secuti semper testamur, cōtemnere nomina oportet. Minime autem scientiam rerum. Ea nanq; ad salutem hominū magis pertinet. errorisq; in ea finis est perniciēs. Nominibus siue pprie siue improprie vtare: ad ægrotos id parum attinet. Intelligas id clarius, si non cōtrariorum contraria, sed quēadmodum illis placet, op-

Cauēdū ve
fallamur
nominib⁹.
Pro discer
nēdis cōtra
rijs pceptū.

Exercet in
contrarijs
inueniēdis.

Cōtrarieta
tē i corpore
tū qualitate
tum q̄titate
inueniri.

Quæ Ari
stoteli cō
traria et q̄
opposita.
Quæ hip
pocrati &
platonī.

*Plato
Hippocrates
Aristoteles.*

Hippocra-
tes.

Repetitio
generum in his
febris, causa-
rum morborum &
symptomatum.

Quid singu-
larum causarum in-
dicent.

Galenum pri-
mum glutino-
so deterfi-
uum oppo-
nisse.
Aristoteles
Ratio cur
deterfuum
glutinoso
opponat.

posita sibi inuicem esse remedia dicas. Siquidem multitudinem sanat
vacuatio. defectum nutrimenta. in summa quod exuperat, ablatio. quod
deficiens est, adiectio. Itaque etiam in alio opere, recte arbitror a Sene-
dictum. Medicina appositio est et detractio. deficientium quidem ap-
positio. redundantium detractio. Porro deficiunt redundantque quaedam
in quantitate, quaedam in qualitate. In quantitate cum sanguis immo-
dice est auctus. aut rursus minor redditus. In qualitate cum vel calidus.
vel frigidus vel crassus vel tenuis plus iusto minusve est effectus.
Siue igitur contrarietatem siue oppositionem nominare libet: eius indi-
cationis quae ab omnibus quae praeter naturam sunt, praebetur, semper
meminisse debebis. eique esse intentus. Potissimum quidem ut dictum
prius est, in affectibus. Sed tamen et in symptomatibus. Quamvis horum
nec primum curatio sit, nec proprie contrarietas. Sed curatio quidem
simul cum affectibus, ex accidenti. Contrarietas vero lucidioris scilicet
breuiorisque doctrinae causa loquentibus, abusive. Verum ad medendi
indicationes propositi nobis febrium generis reuertamur. Repeta-
musque singula genera quae in nobis praeter naturam sunt, non causa-
rum modo. verum etiam morborum & symptomatum. Et causarum quidem
genera sunt multitudo et crassitudo et lentor humoris. Causa si-
mul & symptoma, est transpirabilis excrementi retentio. Simili modo
causa pariter et affectus est ipsa putredo. Morbus vero tum obstru-
ctio tum febris ipsa. Symptoma vero est ipsa transpirabilis excrementi
retentio. Ergo indicabit (ut dictum est) praecedentium causarum quae-
libet, proprium aliquid multitudo ipsa, quae ex eorum est numero, quae
sunt ad aliquid in praedicamento quantitatis, vacuationem. Lenticia
vero et crassitudo, quae sunt in qualitatis affectu: sanationem quae per
contraria perficiatur. Cum vero in plerisque oppositionibus publica
nomina non sint: accidit, ut qui in rerum scientia minus sunt periti, false
lancent. Cum enim uno nomine nequeunt, quod animo concipiunt, no-
minare: id ceu prorsus non sit dimittunt. Quemadmodum profecto in
glutinosi & crassis succis faciunt. Quippe crassus succus ex aduerso
oppositum habet tenuem. Glutinosus vero (sicuti ipse primus graeco no-
minaui) τὸν συπτικόν quasi deterfuum dicas. Sicuti vero aliquis di-
xerit qui a solidis corporibus nominandi occasionem acciperet: friabile.
Siquidem hoc pacto semper videtur Aristoteles oppositionem facere.
Verum non in succis (ut dixi) sed in solidis ipsis. Quod si glutinosi
humoris naturam sub ea ratione intellegas, quod quicquid tetigerit
huic acre dissolubilis adheret: non immerito arbitror, eum qui nec
adheret: & ea quae adherent deterget, contrarium ipsi statues. Et ante-
cedentium quidem causarum contrarietates abunde sunt dictae. In instru-

mentali vero morbo, qui est obstructio: contrarium est græce ecphra-
xis quā reclusionē (puto) dixeris. Sympt^omati vero quod est trās-
pirabilem retentio: excretio ipsorum contrarium est. At vero in humo-
rum putredine: et excretio et refrigeratio et ventilatio et semiputrido
rum cōcoctio: ex aduerso respondent. Ipsi vero febris refrigeratio,
oppositio est. Porro quibus methodis materiā quæ singula modo me-
moratorum perficiat inuenias, iam diximus. Pugnātibus igitur his
(sicut diximus) alias aliæ tum indicationes vincent: tum materiæ. inde
deq̃ factum est, vt quidam cum ignorassent, vnā semper dari ex re
quaq̃ indicationē, ac si præter naturam sit quod indicet, cōtrarium id
semper indicare. sin secundum naturā se habeat, non contrariū sed si-
mile: nec medendi hi nec sanitatis tuendæ methodum constituere po-
tuerint. Si quidem cum in primis ipsis indicationib⁹ sunt lapsi: multo
profecto magis in ijs quæ secuturæ erant, decipi debebant. Debēt em̃
(arbitror) edificijs fundamēta iaci firma. et scaphis poni idonea car-
ma, si quid edificandorum pangendorūq̃ in ijs futurum est firmum.
Vbi enim prima ipsa basis statim ab initio debilis fuit: qui fieri po-
test, vt quod super struxeris futurum infirmū non sit: Itaq̃ quoniā in
continentibus ex proposita stipatione febribus. (Neq̃ enim grauari
debemus iterū atq̃ iterum sermonem repetere, quo nunc saltem medi-
corum vulgus veram methodum cōdiscat) Quoniā inq̃ septē præ-
ter naturam posita sunt, a quibus indicationes sumūtur: humorū mul-
tudo, crassitudo, lentor, obstructio, transpirationis retentio, putre-
do, & febris carens intermissione, atq̃ hæc cōtraria omnino esse ad-
hibenda docebant: præter hæc vero ab ijs quæ secundum naturam se
habebant, positæ indicationes sunt, ex temperamēto tum ipsius labo-
rantis partis, tum reliquarum omniū quæ principes sunt, ex substan-
tiæ ipsarum quantitate & ex spiritus ipsius substantiæ, tum quātitate
tum qualitate, horum vero indicationes nō contrariorum erant, sed
similium, ad ista vero (sicut diximus) dignoscenda, tum ætas, tum cō-
suetudo, tum omnes quæ externæ morbo causæ fuere contulerūt, vtiq̃
ortis hinc quoq̃ indicationibus non paucis: omnes p̃fecto inspicere
simul medicum decet. quo scilicet intellegat quonā primum ac maxi-
me, quonā minus et secundo, quonā adhuc minus & tertio, atq̃ dein-
ceps quo post quod medicamento sit vtendum. Quippe si vires eius,
qui ex putredine humorum (vt positum est) febricitat, valentes sint: Synochon
mittendus statim sanguis est. Si cruditas ventris nō sit, statim morbo
incipiente. Sin vires infirmæ sint, aut ætas dissuadeat: incidēda vena
non est. Porro dictum supra est, eiusmodi febrem in virtutem imbe-
cillam non incidere. Quippe synochos bene habiti corporis ac calē-
tis pp̃a esse

Instrumen-
talis morbi
indicationes
et opposi-
tiones.

*Septē, a quib⁹ indicatio
sumuntur*

Synochon
bene habi-
ti corporis et
calētis æta-
tis pp̃a esse

METHO. MEDEN. GALENI

Si synochos i pueris aetatis propria est. At si in puerum incidat, qui quartūdecimum annum haecenus non attigit: mitti illi sanguis non debet. Propterea quod tantillis cum praesertim calidi ac humidi sint: plurimum corporis substantiae quotidie defluat. ac digeratur. Ita quod ex incidenda vena moliendum nobis fuerat: id ultro nobis ex curati corporis natura praestatur. Quod si quartūdecimum annum excefferit: aestimandum est, qualis nam ei⁹ corporis natura sit. Num gracilis et spissa et dura excefferit. et copiosi sanguinis. an cōtra. Atq; ita in priori missionem sanguinis adhibebis. In secunda nequaquā. Quinetiam modus vacuandi sanguinis ex iisdem indicantibus sumetur. Si enim cui sanguis mittitur trīginta annos natus sit, sed laxus et mollis et pinguis et albus, ac gracilibus venis: huic aut plane sanguinē non mittes, aut parum detrahes. Si trīginta annos sit cui et celi statu calido ac ficco. Parum detrahes in reliquis tum anni temporibus: tum regiōe. tū celi statu. Etenim si neq; obstructio subesset, nec putredo, sed sola succorum redundantia: protinus a missione sanguinis, pro naturae suae ratione se haberet. Itaq; tantum succorum in omni tum corporis temperamento: tum regione, tum anni tempore, tum statu celi, detrahi par erat, quantum supra naturalem statum fuerat inauctum. Verum quoniam nec obstructio, nec putredo, curari p sanguinis missione potest, vt quae alia remedia ceu prius est monstratum, desyderent: reponi sanguinis aliquid ad curationis spatium debet. Quo minus intēpestiue nutrire necessitate vlla cogamur. Quātum nanq; ad eiusmodi pertinet febrem, prorsus nutriēdum non est. Si quidem ostensum prius est, solum virtutis respectum esse qui de nutrimento indicationem prebeat. At vero quantum ad id quod inanitū corpus est, nutrire oportet. Ita necessum est duorū alterum, aut febrē si nutris augere, aut vires si nō nutris, deijcere. Satiū itaq; fuerit (vt dictum est) aliquid sanguinis quod proprium partibus animalis nutrimentum sit, relinquo. Ac ipse paucas sorbitiones potionesq; exhibere sis contentus. Quibus vtiq; ceu medicamentis potius q̄ nutrimentis egemus. Nam id quoq; supra quo minus multa de iisdem adhuc loquamur est ostensum. Imo de cataplasmatibus ac praecordiis perfundendis est loquendum. Quippe pleraq; medicorum turba, vnum quiddā hoc quoq; ex methodicorum istorum curandi sanctionibus statuit. Omnesq; sicuti post tertium diem nutriunt: ita etiam oleo prius perfundunt. Inde vno die interposito rursus nutriunt, cataplasma prius imponentes. Quod si cui alius est astricta: etiam hanc clystere ducētes. Itaq; his saltem auctoribus ordinādi victus artem, vna hora quis didicerit. Verum non ita se vera res habet. Sed cum ars ipsa tota sit ma-

Si puer q̄r
tū decimū
excefferit.
De mēsurā
mittendi in
his febrib⁹
sanguinis.
Si trīginta
ānoꝝ sit cui
sāguis mī
tendus.

Cur aliqd
sāguinis re
seruari i his
febrib⁹ de
beat.

Quale &
quantū esse
debeat i his
febrib⁹ nu
trimētū.

De cata
plasmatis
et perfusio
nibus.

Methodi
coꝝ victus
ratio.

LIBER VNDECIMVS. FO. CXLIII.

gna: non leuissima eius pars est scientia ordinandi victus. Quæ utiq; ex his maxime rebus constituitur. cibo. potione. perfusione. cataplas-
 matis. et alui ex clystere ductione. Quippe iidem medici cum sangui-
 nis missionē in principio etiam solam adhibuerint: reliquam omnem
 ægri curationem victui mādant. Itaq; (vt dixi) vnus horæ est, victus
 eorum disciplina. Quod si qui discit ingenio valeat: ne huius quidem
 integræ. sed minimæ eius partis. in qua scilicet quæ nunc dicam au-
 disse licuerit. Qui febricitant, si valentes viribus sint: omnib⁹ sangui-
 nem ab initio mittes. Perfusosq; oleo post tertiæ accessionē: vel multa
 cum aliqua nutries, vel sorbitione. Deinceps vero alternis cibabis
 diebus. Sed cataplasma ex artomelite prius imponens. Sicubi vero
 alius astringitur: clystere hanc duces. Atq; illorum quidē vniuersam
 ordinandi victus artem, in his verbis iam audisti. Non utiq; in sex
 mensibus. Sed sex versiculis. Veram autem dieteticen. i. victus ordi-
 nandi artem, nunc audies. Calfacere præcordia cataplasmatibus, aut p-
 fusionibus, non est perpetuo tutum. Sed in ijs tantum ægris, quibus
 in toto corpore nullum errat superfluum. Cæteris omnibus extrema
 est pernicies. Nam siue redūdātia vtravis sit, vel quæ ad vires vel quæ
 ad vasorum continentiam comparatur, siue etiam in vna parte pluri-
 bus ve vitiosa excrementa sint: omnia ad partem excalfactam trahun-
 tur. Quoties enim vidisti præcordia cum plane phlegmone carerēt:
 intra quatuor dies q̄ ea gregales isti medici pfundere cœpissēt, phleg-
 monen contrahere. Cum ego etiam id ipsum tibi prædixissem. iussis-
 semq; diligenter ad phlegmonen futuram attētus esses. In quibus id
 maxime intellexisti, quantum malum sit, vsui qui alienus a ratione sit
 insuascere. Quippe hi cum ex ijs quæ ipsimet faciūt, phlegmonas sēp
 excitent: id non animaduertunt. Sed iisdem semper erroribus impli-
 cantur. Veluti Hippocrates ijs accidere dixit, qui hinc & inde ossiū
 fracturas cū vlcere deligabāt. Etenim illi cum phlegmonas in vlcere
 crearent: non tamen destiterunt. Rati id adeo non ex deligatura, sed
 alio quopiam errore incidisse. Et quomodo quæso ad aliā curationis
 rationem se transtulissent, qui vsum sine ratione profitebantur. Scili-
 cet quod ita tum ipsi semper facere essent assueti: tū præceptores suos
 ante se facere cōtemplati. Siquidem huius generis homines ne tentā-
 dum quidē censent, vt ex indicatione quicq; sumant. sed sola experien-
 tia sunt cōtenti. At Hippocrates ab ipsa rei natura, idoneum curatio-
 nis modum inuenit. Quo postea in vsum veniente: cognitū est, quan-
 tus esset in priori error. Quin si quis in eiusmodi affectibus, cataplas-
 matis & perfusione ex oleo reliētis, velit ad curationem quā ratio do-
 cet accedere: ipsæ quantopere aberrant, qui plethorica et quæ parum

Victus ex
 quib⁹ maxi-
 me cōstet.

Vera dietetice, quæ.
 Cataplas-
 mata et pfu-
 siones præ-
 cordiorū,
 q̄b⁹ noxia.

Dietetice

Hippo.

Hippo.

METHO. MEDEN. GALENI

Diuites q̄ pura sunt corpora sic curant, haud magno negotio experientia ipsa iudicabit. Sane accidit vt in eiusmodi morbis, diuites potius q̄ pau-
pauperes a peres perperam curentur. In his em̄ propter ipsorū delicias, duplex
quibusdam peccatum non raro cōmittitur. et quod sanguis non mittitur: et a me-
dicis ma- dicis impensior scilicet adhibetur diligētia, vt quotidie aliquid circa
gis lædi. et ægrotātis corpus fiat. Ac inter initia quidē sanguinis missionē maior
cur. eorū pars, ppter molliciē nō admittit. Tā et si magis q̄ pauperes redū
dātīæ sanguinis affectib⁹ sunt obiecti. vt qui magis tū cibis se impleāt:
tum in ocio viuant. Medici vero qui eos curant, vbi summū remediū
est omissum: aliorum vsu sarturos se quod deficit putant. Huc accedit
quod ipsi quoq; ægri, si quis victu contra morbum minore cū negotio
instet: negligentia rati, si qs rursus quiduis agat diligētia: cogūt eos
p̄cordijs aliquid quotidie admouere. sed nec inuitis p̄fecto ipsis me-
dicis. vt qui facere semp aliquid videri velint. quod sic se maiore mer-
cedem accepturos sperant. Itaq; accidit, vt illo ipso tēpore phlegmo-
næ diuitib⁹ incipiant: quo iā pauperib⁹ morb⁹ p̄pmodū pductus est
ad finē. Quippe misso in p̄positis febrib⁹ inter initia sāguine: nō pau-
perib⁹ modo: verū etiā diuitū seruis, plurimis quidē quinto, aliquib⁹
septimo crisis cōtingit. nemini serius. At diuites q̄ et sāguinis copiā et
excrementorū plus q̄ pauperes et serui habēt, cū sanguinis mittēdi p̄-
termisere remediū: ac quotidie tū calido oleo pfundant: tū laxantib⁹
cataplasmatibus vtātur: phlegmonē nimirū aliquā vel in iocinore, vel
v̄triculo, vel reliquorū isthic viscerū aliquo cōtrahūt. Alij in quarto.
Alij in quinto. oēs plane in sexto. Nec oblit⁹ arbitror es eius, qui dū
perfunderet, cōmodū difficultate spirandi laborauit. omni supuacuo
ad p̄cordia caloris vi reuocato. Ergo nō hic modo perijt. sed alij quo-
q; infiniti quotidie pereunt. cataplasmate ipso cucurbitulæ ritu, toti⁹
In oībus a putredie fe- corporis supuacua in viscera trahēte. Nō defuerūt p̄fecto, et q̄ cucur-
brib⁹ vtilis bitula quoq; ipsa, sunt vsi. Eo tantū cōsilio, vt circa ægrotantē aliquid
ter venam semp moliri viderētur. Saluberrimū aut (vt p̄diximus est) in febrib⁹
incidi. venā incidere. nō cōtinuis modo, verū etiā oībus quas putrescēs hu-
Medij cor- mor cōcitāt. vbi p̄sertim nec ætas nec vires p̄hibēt. Leuata nāq; quæ
poris pui- corpus nostrū regit natura, exonerataq; eo quo velut sarcina p̄mitur:
dentia vbi haud ægre qd̄ reliquū est vincet. Itaq; p̄prij muneris haud oblita, et
magis min⁹ coquet qd̄ cōcoqui est habile: et excernet qd̄ potest excerni. Eorū em̄
ve noxia. quæ in medio sunt corpore (vt isti vocāt) puidētia, vbi detractus san-
Qui medij guis nō est: maximū plane est malū. Vbi detractus est, nō maximum.
corpis pui- Quāq; sic quoq; noxia esse in synochis febrib⁹ potest. Quippe deusta
dētia requi imodico calore viscera, etiā amplius deurit ac torret. Ergo eiusmodi
rant. puidētia illi dūtaxat requirēt, quib⁹ i vna particula putredo cōstitit.

si tamen sanguinē prius miserint. Prouidebūt autē his nō sicut triuia. Quēadmo-
les isti medici pudent, qui statim inter initia relaxant. sed in plerisq; dum sit pui
prorsus cōtra. Relaxantia nāq; remedia, sicuti quod in mēbris contri-
netur euocāt: ita si in principio sint admota: p eo plus attrahunt. lata Relaxantia
em̄ adhuc ad affectū locū fluxione, reprimere remittereq; hanc expe- qd faciāt.
dit. nō ad ipsum attrahere. Quæ vero reprimētia dicūtur, si astringē- Astringētia
di vim optinēt: in principijs idonea sunt. duplici ratiōe. et qd robur in pncipijs
affectis particulis inserūt: vnde minus prōpte affluxū excrementorū dupliciter
in se recipiāt: et qd eorū quæ in his iā cōtenta sunt, tenuissimū retror- cōducere.
sum exprimant. Qd si tum fluxio humorū per ea remedia cōpescit: tū Qn tēpesti
densitas quæ ex astringendo in affecta particula relicta est, crassiora ua relaxa-
detinet: iā tēpestiua relaxatio est. quo ea quæ retēta sunt, vacues. Præ- tio.
cipue autē astringētib⁹ est vtendū, vbi in iecur, aut ventriculū supua- In qb⁹ pci-
cum pcubuit. quando et e primorib⁹ admodū eæ partes sūt: et mun⁹ pue, sit astri-
suū obeant, vel in ipsis morbis est necessum. Porro est nō exiguū eo gētib⁹ vten-
rū munus, qualeq; reliquarū partiū. Quib⁹ illud modo negociū est, vt dū & cur.
id quo nutriunt cōficiant. Verū qd tantopere aialis interlit. vt si neq;
in vētriculo probe alimentū cōcoquatur, nec in sanguinē in iocinore
mutetur: vtiq; qd in fame nobis accidit, vt cibi penuria exigere in ab-
stinencia cogamur: idē tum oībus aialis partibus accadat. Non em̄ ex
ijs quæ deuorant quis, sed ex ijs quæ in iam dictis viscerib⁹ confecerit: alimentū toti corpori suppeditat. Atq; ob hæc nimirū impēsius q;
cætera mēbra, vētricus et iecur astringētia desyderant. Ergo cum ea-
quæ iam infixa sunt, euocādi tēpus est: tum quoq; modice astringi po-
stulant. quod em̄ adstrictionis in pncipio largius his q; cæteris par-
tibus adhibetur, id seruandū assidue est. quoad saltem quæ id indicet
causa manet. Causa vero est (vt paulo ante testati sumus,) nutrimenti
cōfectio. Si igitur p imbecillitatē parū recte cōcoxerint: nō modo as-
sumpti cibi nulla est utilitas: sed etiā ventre nō raro ex ei⁹ corruptela
laccessito: expellit quoc; aliquid prioris. Ita fit vt duplex iā noxa toti
corpori accedat. cū nec ex cibo sumpto nutriat: et aliqd ex eo qd sibi
reposuerat, amittat. Huc accedit et qd ciborū cōcoctio siue ea in ioci-
nore siue i vētriculo sit i prospera: febres intēdit, ac succi vitio exacer-
bat. Quo magis in oī febrī, ciborū concoctioni pspicere magnopere
oportet. Atq; ei⁹ rei causa roboris quoq; instrumētū quib⁹ pficitur, esse conco-
nō leuis habēda est cura. Sane aliqui sunt (vt Hippocrates ait) q; ex-
co qd ignorāt, nō parū lucrifaciūt. Arbitrātur em̄ iocinoris se phleg-
monē relaxantib⁹ præsidijs curare. ex eo scilicet famā sibi comparan-
tes, quod in agnitione falluntur. Siquidem videntur nōnunquam li-
neamenta musculi, qui a costis ad præcordia peruenit, per similia crū facere.

VIX METHO. MEDEN. GALENI

iocinori. Mirū autē minime arbitror, eos qui nec aliud quicq̃ in arte
pbe didicerūt: nec in agnoscēdis affectis partib⁹ se exercuerūt, sic lau
Vētriculus de aliquādo cōsequi. Verū istos mittamus. Nos vel si minina suspitio
et iecur quo sit iecur ventriculū ve laborare: apsinthiū ptinus oleo incoquem⁹. ac
pfundēt. eas particulas pfundemus. Cū autē duplex in oī apsinthio facultas et
Duplex vis qualitas sit: veluti i libris de medicamentis est traditū, vtiq̃ in pōtico
apsinthij. astringēdi facultas nō parua est. In reliquis oib⁹ amara quidē quali
tas est vehemētissima. Astrictio vero quā saltē gustu agnoscas, aut pla
Ponticū ap ne obscura: aut prorsus nulla sentiūt. Proinde ponticū ad iocinoris et
sinthiū, qd vētris phlegmonas eligi pstat. Porro id est tū folio, tū vero flore lō
ge q̃ cetera apsinthia minore. odor quoq̃ huic nō modo nō insuauis:
verū etiā aromatū quid præferēs. reliquis omnibus plane est fædus.
Quare hæc fugere cōueniet. vti autē semp pontico. Etiā reliquorū me
dicamentorū in quib⁹ mixta cū amaritudine astringendi vis est, aliqd
Amarā qua in oleū conijcere. atq̃ ad eundē modum vti licet. Ostendimus nāq̃ in
litate, astringenti viam facere. opere qd de medicamētis inscribit, amarā qualitātē præire. ac viam
astringēti facere. Quo fit vt medicamētū id genus, oib⁹ quæ tantum
astringant, sit pstantius. Ac si quidē intēdere astrictiōē studes: etiam
oleū ipsum astringēdi vim habeat. cuiusmodi est, et qd Hispanū vo
cant: et qd cū frondib⁹ oleæ ppare solent. vel quale est crudū, qd græ
ci omphacinū vocant. Sin leuiore vti astrictiōe placet: aliud olei ge
nus pparabis. præcipue qd tenuiū sit partiū. quod genus sabinū est.
Histricum Optimū tamē vbi astringere vehementius est opus, histricū oleū est.
oleum. vt qd ambas i se virtutes habeat. et amarā: et quæ astringat. In penu
Si apsinthi ria vero apsinthij inter initia vel melinū vel mastichinū vel lētiscinū
um nō est. satisfecerit. Qd si exigua febris sit: etiā vnguentū qd ex nardo cōpo
Nardinum nit. Esto autē optimū id quoq̃. neq̃ em parū interest, inter id, et qd
vnguentū. vitiosum est. cū id qd Neapoli i Italia cōficiunt, noīe tantū nardinū
vnguētū sit. si cū eo qd in aha sit cōferat. Id antea Laodiceæ tantū cō
ponebatur. nūc etiā in multis sit oppidis. Quod si inclinatio febris in
qua ista moliris, nō plane sit facilis: abstinebis a nardino. Vteris au
tē hoc tēpore rectius melino. aut si id non est, lentiscino. ab hoc vero
mastichino. Omnibus nāq̃ his nardinū vnguentū valentius excalsa
Myrtinum cit. Quare si reliquorū copia nō est: rosaceū illi admiscebis. sane myr
aptū nō eē, tini astrictio idonea non est. cum crassiorum sit partium, q̃ vt alte de
et cur. scendere possit. Atq̃ hæc quidem exempli gratia protulimus. nam
magnā eorum copiam deligere: ex medicamentorum libris licet. Ad
Cataplasma quale eundem vero modum & cataplasma compositam vim habeat. ex ea
quæ tenuium sit partium ac relaxet, tum vero ex amara, et astringēte.
eē debeat. Superet autem in ijs, vbi scilicet tum reprimere, tum robur addere,

fludem⁹: qđ astringat, vbi tenuare ac detergere: amarū. Vbi euocare:
 quæ ex relaxatib⁹ tenuiū maxime sint partiū. Siquidē quæ crassæ sub-
 stantiæ sunt: ea pus mouētib⁹ sunt accōmoda. Cū autē definitū in opere
 de medicamētis sit: et quæ vel solā optineāt astringendi vim, vel ama-
 ritudinē, et quæ ambas possideāt qualitates: maxime deligēda sunt, q̄
 ambas habēt. vbi ea nō adsunt: ipse amara ijs quæ astringant, misce-
 bis. Ita nimirū vti nos in iocinoris phlegmone, ex copijs p̄sentibus
 cōponere cataplasma vidisti. Erat em̄ is qui ægrotabat medicus. quē
 iam lucernis accēsis inuisim⁹. quo tēpore ab ijs qui talia veditāt, nihil
 emi potuit. Ergo cū inclinātā notabiliter febrē inuenissem: vtendū oc-
 casione q̄ primū censui. eo certe magis, qđ suspectā horā quæ gallici-
 nio futura erat, alterius accessiōis initiū allaturā verebamur. Incoxi
 ergo in oleo quidē apsinthiū. in aqua vero cotoneū. Dū autē hæc co-
 quebantur myrabolanū, (quod græci myrabolanu piesma vocant) et
 ireos radicē, quæ intus iuenerā: cōtudi cribrauiq̄. Dein olei et aquæ
 quæ parauerā portionē in lebetē imisi. ac vbi modice coxerā: myra-
 bolanū et irim vna cū exigua cera inieci. Coquimus autē cotoneū nō
 in aqua modo: verū etiā p̄sæpe in austero vino. Ac oībus eiusmodi ca-
 taplasmatis, de ipsa quoq̄ cotonei carne interdū admiscem⁹. Quippe
 vbi et qđ confluit copiosum est, et particula ipsa infirmior: astringen-
 tē vim (sicut scis) inaugemus. Vbi vero tum corpus totū purū est: nec
 mēbrū ipsum imbecillū, nec vltra quid cōfluit: ibi in ijs quæ miscenē
 materijs minimū quidē sit qđ astringat. copiosius vero non solū qđ
 relaxet: sed etiā & qđ amarū est: et qđ acre. Quod si exigua febris sit:
 ac phlegmone nō adeo calens, tum æger ipse inediā tolerare valeat:
 hoc casu digestoriā quidā curandi speciē intendes. astringētē autē re-
 mittes. Neq̄ em̄ amplius ipsi saltē phlegmone, cōducere possunt quæ
 astringunt. vbi nec affluit quicq̄, & crassus humor affecto locō tena-
 citer est infixus. sed sicut (prædictū est) trahēdæ parū curationis, ac q̄
 astringāt miscēdi, cōsiliū p̄bam⁹. quo robur mēbroꝝ tueamur. Vnde
 nec colo laborāte, nec reliquoꝝ intestinorū quouis, nec musculis qui
 in p̄cordijs habētur, aut ipso pitoneo, miscēda astringentia sunt. Sed
 nec cū vesica male habet, vterus ve. modo (vt dictum est), nihil vltra
 ad locū fluat. nec sanguinis redūdātia, nec excrementorū copia in toto
 sint corpore. Porro renes et pectus i media prædictorū cōditiōe sūt.
 quātū scilicet a vētriculi iocinorisq̄ sollicitudine absunt: tātū reliquo-
 rū supgressa. Siquidē in vētriculo ac iocinore, resolui robur est p̄ni-
 ciosissimū. In illis minime est piculosū. In his vero est qđ piculosū,
 nō tñ pinde vt i illis. nisi si pus educere ex pectore, aut pulmone ali-
 qñ sit op⁹. De liene p̄nūciare absolute nō ē. nec nisi pri⁹ definita tū cor-

Si amara si-
 mul et astringentia non
 sint.

Medicus q̄
 ex iocioris
 phlegmōe
 laborabat.
 Myrabola-
 num.

Vbi astringen-
 gentiū rela-
 xantium ve-
 aut acrium
 plus imiscē-
 dum.

Quib⁹ par-
 tib⁹ astringen-
 tia miscē-
 da nō sunt.

De renib⁹
 et pectore.

De liene qñ
 astringēd⁹.

IV. METHO. 2. MEDENIV GALENI

poris totius natura: tū vero affectu qui curationis tēpore occupavit. Nā si vel æger ex ijs sit, q̄ atræ bilis excrementū naturaliter cōgerat, vel etiā eo tēpore succus is in eo abundet: necesse est in liene curādo, astringētia reliquis admisceas. quo visceris robur custodias. Ita em̄ et excrementa ad se trahet et cū corpus expurgarit, ipse rursus in ventriculū excernet. veluti in naturalib⁹ cōmētarijs de ijs est p̄ditū. Sin nullū oīno sit atræ bilis excrementū: aut oīno adstringēdū nō est, aut parcissime. Observādū vero diligēter est, nō in liene modo: verū etiā in oībus partibus in quib⁹ humor putrescit, qđ symptōma maxime sit vehemens. quod secūdo loco aut tertio. quo videlicet affectu ex ipsis plane inuēto: idoneā ei curā adhibeas. Alias nāq̄ in mēbro affecto calor superat. Alias tumor qui vel ppter abundantia humoris, vel ppter crassitudinē sit durus. Si igitur calor præponderat: id agēdū, vt sensim per ea quæ tepentē calorē optinēt, digerāt. quod genus est tum lini semē: tum chamemelū. Quibus adijci vel ordeī vel tabarū farina debet. quippe quorū ventrū excalfacit. Sæpe autem (vti nō ignoras) quod medici artomeli vocant p cataplasmate eiusmodi phlegmone præparam⁹. atq̄ aquæ aliquid miscem⁹. Ad lienem vero etiā aceti aliquādo aliquid. Si vero laborātis phlegmone partis calor, nō multū a natura excesserit: sed magnitudo ei⁹ notabilis fuerit: digerere haud timide sine aqua debebis. etiā fenigræci aliquid supradictis imiscens. Si veluti scirrosa duricie phlegmone sit, ppter humoris quē cōtinet, vel crassitudinē vel lentorē: tū aceti aliquid, tum amara medicamenta simul imiscenda curabis. potissimū in liene. Etenim viscus hoc ppter ea qđ ab iocinore crassum humorem trahit, eiusmodi humoris occasione plerūq̄ laborat. Quo magis cataplasmata quæ ex oxymelite & apsinthio et cappari fiunt: illi sunt idonea. Hæc igitur cū medicorum vulgus ignoret: oēs oleo pfundunt et cataplasmatibus relaxantibus curant. Priusq̄ corpus vacuetur. Omniumq̄ maxime diuites. Quibus nō solū in talib⁹ obsequuntur: sed etiā eos lauare in balneo pmittūt. Ego vero nec eorū qui ex putrescente humore febricitēt, lauē quēq̄. nec relaxantib⁹ cataplasmatibus priusq̄ supuacua purgarim, vtar. His vacua tis, nō solū audacter lauē: sed etiā cataplasmatibus vtar. In alijs quidē mēbris, ijs quæ relaxent. In iocinere vero ac ventriculo, additis etiā quæ astringant. Parcius vero ad pectus q̄ ad ea est astringentib⁹ vtendum. Quando talia humores qui phlegmonē excitant, in pulmones et cor nonnunq̄ reprimunt. Ac cibis potius horum firmitudini est consulendum. Neq̄ enim sicut in iocinore & ventriculo, ita hic quoq̄ tenuissimo viū est vtendum. In illis nāq̄ alimentum concoquitur: metusq̄ est ne ipsis phlegmone laborantibus: nec nutrimentum rite

In quacūq̄ pte humor putrescat, quæ obseruanda.

Artomeli.

Si calor laborātis partis multus non sit. sed magnitudo notabiliter aucta. Si scirrosa phlegmone sit.

LIBER VNDECIMVS. FO. CXLVII.

concoquatur, et phlegmone augeantur. In pectus vero tantū alimēti
iam concocti peruenit: quantū vni ipsi particulæ nutriēdæ satisfaciāt.
Ac longe quidē magis in pulmonis phlegmone abstinendū ab astrin
gentibus est. Quando in eo ipsis quoq; relaxantibus, admiscendū ali
quid acrium quodāmodo & euidenter calfacientium est. Quippe for
ras trahere potius q̄ reprimere in eo debemus. Itaq; etiam cucurbita
vtiliter ijs qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Si vero
abundantia succorum (quam vocant pletorā) in his sit: non magis ex
pulmone in pectus aliquid excremēti transferet, q̄ ex toto corpore at
trahet in vtrūq;. Eadem ratione nec in cerebri et eius membranarum
phlegmonis, cucurbitulis in morbi initio vtetur. Verum vbi nec in
fuit adhuc quicq; et totū corpus prius est vacuatū. At reprimētib⁹ in
his quoq; inter initia vtendum. Sed cum ossib⁹ cranei mediū occupā
tibus, in altū descendere reprimentiū vim cupimus: eorū quæ præire
ac deducere ea possunt, aliquid reprimētibus admiscebimus. Ea sunt,
quorū substantia ex tenuib⁹ partib⁹ cōstat. Sane acetum nō modo te
nuiū partium est: sed etiā nō mediocrē reprimendi vim optinet. Quo
pfecto rationabilius in principijs affectuū ipso vtunt. rosaceo admi
scentes. Procedente vero tēpore, etiā spōdylij et serpilli, quib⁹ iā nō
modo partiū tenuitas: sed etiā calor inest, aliquid admiscet. Quo sci
licet tēpore, trāsire ad ea quæ cōcoquant ac digerāt cōuenit. Atq; hæc
vtraq; valentiora, q̄ postulet ipsa pars affecta deligere. ceu viribus
eorū per ea quæ inter sunt ossa remittendis. Sane ad eū modū et castor
reo vtimur. cum tamē eo in alijs phlegmonis minime vtamur. quāuis
etiā in summa inclinatione sint. est em̄ calidius id q̄ vt phlegmonis sit
idoneū. At vero locis circa cerebrū phlegmonis ipsis iā inclinātib⁹,
est vtilissimū. Quoniā nō cōtinuo his, sed ossib⁹ interuenientib⁹ oc
currat. Inest autē eiusmodi pharmaco, et partiū tenuitas. Quod ipsum
ijs quorū p̄clusum obicē transmitti vim oportet, est accōmodū. Illud
te pfecto nō fugit, nos singularū particularū meatus, qui ijs ad super
uacuorū emissionē sunt pprii, fluxiles reddere. Intestino ventriculo
et mesenterio et concavis iocinoris, intestinū rectū. Renib⁹, vesicæ,
iocinoris gibbis, venæ cauæ, et arteriæ magnæ, et oībus quæ in lūbis
habentur, eū qui vrinis est delegatus. Pulmonibus & pectori, ipsam
asperam arteriā & fauces. Cerebro et eius inuolucris, eū qui per pa
latū et nares descendit. Paritur fluxibilitas ijs quæ p̄ sedē excerni ha
bent, mulsa & cibis ijs qui ventrem liquant. et pharmacis quæ modi
ce proritare possunt. Quæ em̄ acriora sunt, vitare oportet. quoniam
phlegmonas exacerbent. Ad ventriculū vero iecur et lienē, si quando
phlegmone sint vexata: nec mulsa ipsa est vtilis. qm̄ illico in bilem paretur.

T. iij.

METHO. MEDEN. GALENI

transeat. ac viscerū phlegmonas augeat. At excrementa quæ cū vrinis feruntur, per ea quæ vrinas mouent (diuretica græci vocant) pmouebis. Nō secus quæ in pectore et pulmone cōtinentur, tussi p ea scilicet quæ hāc moueant, vacuabis. Porro in opere de medicamētis cuiusq materiā didicisti. Non eorū modo quæ iā cōprehēsa sunt: sed etiā quæ cerebri mēbranarūq eius supflua p nares emittunt. Etenī horū quoq omniū vberē materiæ suppellectilē in illis cōmētarijs habes. Quare abunde sunt ad rē præsentiē, quæ hactenus de phlegmone laborantiū partium differētia disputauimus. Dicturus em̄ plura de ijs sum, in ea methodo quæ oīm tumorū, qui præter naturā sunt curationē comprehendet. Neq em̄ in præsētia dedita opera et studio, hunc sermonem sum ingressus. Sed præter pensum in eū, sequela quadā rerū inuitate, diuertī. Siquidē propositū nobis in hoc libro nō fuit, vt te partis cuiusq phlegmone oblesse curationē docerē. Imo vt noxam eorū ostenderem, quib⁹ cataplasmata in febrib⁹, nō vacuato prius toto corpore imponuntur. Potissimū vbi intra corpus aliquid phlegmone infestatur. Quippe si ambiens ita calet, vt materias valēter liquet: maior noxa eiusmodi cataplasmatibus succedit: q̄ lotioni in balneo. Quāq autumant qui quotidie præcordia perfundūt, & cataplasmatibus inducūt, non modo nullā ex ijs noxā: sed etiā magnā vtilitatē aegris cōparari. Cōtra ex lauādo, nō modo nullā vtilitatē: sed etiā maximū icōmodū. Scilicet ignorātes, sicuti reliquorū oīm quæ circa agrū administrant: ita et balnearū naturā. Ego vero de vniuersa earū vi, in superiorib⁹ disputaui plenissime. Nunc tantū dixisse est satis. Quibusdā prorsus nihil nociturū balneū. Quibusdā minus q̄ cataplasmata. Quod em̄ in p̄cordijs relaxātia q̄ isti vocant p̄sidia faciunt, id balneū in toto efficit corpore. Eorū cū in remissiōe febris adhibet, corpore iā mediocriter

In balneo transpirāte: nō exiguū affert cōmodū. oīa ex eo tū fuliginosa excremēta: tū fumida educens. Et si quidē nullius visceris imbecillitas subfit: hibēdo trip̄ficiet agrotanti. si tamē horror inter exhibēdū nō incidit. Trib⁹ em̄ bus esse atq̄ his in balneo, qd̄ in quacūq febre adhibebis, intētus sis oportet. Vni tendendū. qd̄ citra horrore sit administratū. Secundo qd̄ nullū primæ notæ vi- Commoda scus sit imbecillū. Tertio qd̄ multitudo crudi humoris i primis venis balnei vbi nō cōtineat. Horror nāq (vt prius dictū est) nō solū itēdere iā p̄len aliud nihil tē febrē potest: sed etiā cū nō fuit, eā interi excitare. Partes vero ibe- obstat. cillæ liquatos iā humores magis recipiūt: q̄ anteq liquarent. Crudo- Si inferioris rū vero copia, i totū corpus digerit. Horū si nihil obstat: ex balineis notę partiū duo hæc agro cōpēdia accedāt. et qd̄ redūdātiæ humorū aliqd vacua- aliquæ sint bitur. et quod multum febrilis caloris transpirabit. Quod si præterq̄ inualidæ. quod nulla princeps pars imbecilla sit: etiā inferioris notę partium

Enodha, p̄ in sim naves

LIBER VNDECIMVS. FO. CXLVIII.

aliqua sit in ualida, veluti podagricis pedes, et ijs qui articulari vitio laborāt (αρθριτικοὶ græci vocant) vniuersi corporis articuli: maxima salutis pars ægro ex balneo cōparabitur. Iphis infirmis partib⁹, quæ superuacua sunt excipientib⁹. Assolent em̄ nō nūq̄ et citra balneū superuacanea in partes infirmas confluere. A balneo vero magis, ut pote tum succis iphis per id liquatis, tū vijs p quas meent patefactis. Ambo em̄ hæc ex moderato calore pueniant necesse est. tū ut humores liquentur: tum viæ dilatentur. Proinde fit, ut cū iecur, vētricus, pulmones, pectus, vel principū id genus partiū aliquod imbecillum sit: maxime lædatur quicūq̄ se lauerint. si illis superuacua in corpore sint. Idemq̄ ipsi cataplasmate vsi, duplex incōmodum sentiāt. Atq̄ id nullo redemptū cōmodo. Quippe balneū tum corpus totum vacuat, tum quod humidū est ac fuliginolum digerit. Relaxantia cataplasmata ac similis facultatis perfusiones ut nihil boni afferunt: sic superuacuum omne ad imbecillius, quodcūq̄ id circa mediū corpus sit contrahunt. siue iecur id siue vētricus, siue septū transuersum, siue mesenterion, siue ieiunū, siue colon, renes ve sit. Quod si diligentia ostētare valētes etiā pectus vna excalfaciant: vel in ipsum, vel etiā in cor, vel in pulmonē supflua rapiant. Voco imbecillā partē vel quæ natura est intēperior (Alij nāq̄ alia sic se habet, vel quæ ex præcedente aliquo morbo intēperiē cōtraxit, vel quæ in presenti tēpore in hanc sic pducta. Non em̄ partiū oīm quæ aut phlegmone laborant, aut putrescentes humores, aut obstructions cōtinēt, virtus statim infirma est. prōptius tamē in his quoq̄ superuacū qualecūq̄ id sit, in ægrā partem propter calorem quem affectus excitat, fertur. Quippe particula quam obstructio, aut putredo, aut phlegmone obsedit: febris ipsius veluti focus est. Ergo cum huic propter calorem sua sponte trahenti, alia quæpiam occasio extrinsecus, ex ijs quæ potestate excalfaciant, accessit: necesse est affectum intēdi. At vero si quis uti prædictum est, toto corpore prius vacuato relaxantibus curet, vbi scilicet maxima febris non adest: utiq̄ prodesse aliquando potest. Tum vero ceu dictum etiam est, lauare citra nō xam licet. Cauendum tamen a frigido solio his est. Quando et crudi et putrescentes succi, minus apti ad exhalandum redduntur. si quis in eo moretur. Sane officit his etiam si aqua admodum sit frigida. Quando sic affectorum tum corpus totum, tum vel maxime afflicta particula, diffilari euaporariq̄ postulat. Quo fit, ut vel perfundere illos aqua idonea soleam⁹: vel si moderate quæ in natatione est frigeat, ingredi permisos, celeriter exire iubere. In progressu tamen morbi, quo tempore et absumpta iam superuacua sunt: & tum cruda tum putrescentia concocta: & cataplasma

T. iij.

An podagrici, balneandi.

Supuacua in partes imbecillas solere cōfluere.

Ex moderato calore puenire duo.

Imbecilla pars quæ sit intelligenda.

Partē phlegmone aut putredine affectā, supflua ppter calorem attrahere.

Cauendum his frigidū soliu et cur

METHO. MEDEN. V GALENI

Quādo bal- tis relaxantibus, et balneis intrepide vtare. Porro aptissimū in febrī
neis & cata- bus quæ intermittunt, et repetūt, tēpus est: cū vti dictū est exhalare iā
plasmatis cōperit febrilis calor. Statim em̄ corpus ad nutrimentū pparāt. Huius
relaxantib⁹ quoq; opportuno tēpore ex duplici cōiectato respectu. Nempe summo
vtendum. pcedētis accessionis vigore, et futuræ principio. Ad hæc nāq; spe-
Qñ oportu- stantes, operā dabimus vt q̄ longissime ab vtroq; nutriamus. Ergo si
ne in febrī- spatiū quod inter summū prioris accessionis vigore, et sequētis prin-
bus cibē. cipiū interuenit, satis sit amplū: facile est idoneū tēpus inuenire. Sin
exiguū id fuerit: alterū facias necesse est, vt aut ægrū admodū adhuc
calentē nutrias: aut sequētis accessionis inuasionē iā iā affutura. Quo
magis pælagi medici eiusmodi febris indiget. qui primis statim die-
bus quāto spatio duratura febris sit, conijciat. Quippe si cōtinens fue-
rit: cōstat breui finiendā. Si itaq; vltra septimū pgressura nō videbit:
prorsus cōtinendus a cibo æger est. vtiq; si virtutē nō defecturā cōijci-
mus. Sin ad nonū, aut vndecimū, aut quartū decimū vsq; progressura
videat: aut etiā in septimo finiēda: cæterū æger vires infirmiores habe-
re, quā vt in tantū tēpus sufficiat: necessum erit nutrire. Ac deligere,
Magis no- sicut in re ancipiti cōuenit, qd̄ minus sit noxiū. distinguēdo id discer-
xiū a min⁹ nendoq; ab eo qd̄ magis sit nociturū. Idq; tum ex loco afflictio vna cū
noxio, vno affectu: tū accessionis et principij et summi etiā vigoris cōsuetudine.
de discerna- Siquidē vbi vel iecur vel ventriculū phlegmoneprehendit: pncipio
tur. fissimū est ante accessionē cibare. Vbi hæc abest: quib⁹ infirma est vir-
Si phleg- tus, vtilissimū. Assolent em̄ ijs qui ita se habent, iocinore quidē affli-
monē i ven- ctio: alui deiectiones, vna cū accessionib⁹ inuadere. Ore autē vētriculi
triculo aut vexato: syncope. In alijs vero aialis instrumētis, qd̄ iā dictis portio-
iociore hñe ne respōdeat: tum ex situs eorū ratione, tū dignitatis æstimabis. Age-
tes, ante ac- turq; de ipsis postmodū. At sūmi vigoris et accessionis pncipij morē
cessionē ci- sic cōsyderes censeo. In sūmo vigore notabis, an citra magnitudinem
benē, quid febrilis caloris ficcus sit et squalens: an citra ficcitatē, vrens. Priorem
accidat. nāq; humectante victu madefacere q̄ primū oportet. In secūdo dū plu-
In sūmi vi- rimū caloris se remittat, manere. In principij vero accessionis more
goris more æstimabis, an corporis extrema perfrigeret. et magnam sanguinis re-
q̄ notāda. uocationē ad interiora corporis faciat. an omnino corpus non pmat.
In pncipij- Quippe secūdū hoc ceu facile contēnes. In priore distinguas opor-
more quæ tet. Nam si absq; visceris phlegmone, aut succorum redundantia, mor-
notanda. tus ad interiora in accessionibus pollet: nihil offendes paulo ante ci-
bans. Sin vel phlegmone vel redundantia sublit: cauenda est ante ac-
cessionem cibatio. ceu res maxime noxia.

GALENI METHODVS MEDENDI,

VEL DE MORBIS CVRAN-

DIS THOMA LINACRO

ANGLO INTERPRETE.

LIBER DVODECIMVS.

On sunt sicut non nulli autumāt, hæ quæ cū symptōma-
tis cōsistūt febres, aut febrīū genus vllū aut species diffe-
rentiave. Sed veluti tum alius morbus alij morbo, tum
symptōma symptōmati vno tempore, eodem in corpo-
re copulatur: sic et cum febre incidunt quædam grauior-
ra symptōmata, quibus prospici maiore medentis sollicitudine de-
bet. Nam de leuioribus quæ febrīum generatiōi necessario succedūt,
adeo omnino non meminerunt: vt etiam ceu prorsus non sint, inno-
minata ea reliquerint. At quæ vel rareriter febricitantibus incidunt,
vel cōmunem magnitudinem excedunt, seorsum ab alijs tradenda cē-
sent. Sunt porro eorum primæ differentiæ tres. Aut em̄ in actionum
offensa consistunt: aut in retentorum vacuatorum ve immodico excel-
su, aut corporum ipsorum affectu. Quartum em̄ genus numerandum
inter symptomata non est. Etiam si inter symptōmata q̄ maxime non
pauci id posuere. sicut erysipelata, ophthalmias. vlcera parotidas. reli-
quaq; id genus. Ex prædictis vero tribus, actionū quidem offensæ si
contristant: sollicitudinem medici ad se conuertunt. affectūq; deferere
cogunt. Idem faciunt, et eorum quæ retinentur vel expelluntur ex-
cessus. At genus quod in affectibus consistit, alterius quidē quem cu-
rare oportet, affectus est signum. Ipsum tamen nullam seorsum cura-
tionem exigit. vtpote cum affectu vnde nascitur, vna cessans. vt enim
in summa dicam nullum symptōma, qua symptōma est, nec curatio-
nis rationem indicat: nec primū immutat. Mōstratum em̄ est ex mor-
bis ipsis curationis indicationem præstari. veluti ex causis ipsis pro-
uidentia. Dīctum præterea est, et quomodo prouisio ipsa cum medē-
do simul sit mixta. Ex accidenti tamen symptōmata quoq; curandi ra-
tionem mutant. causæ scilicet locum eo tempore habentia. Eorum om-
nium cum veluti causæ curationem immutant, vnū caput est. Dico id
vnum læsionem. Siue ea ipsius virtutis sit, siue affectionis. Quando si
nihil his officiant: curationem non interpellant. Lædunt autem vi-
res, vigiliæ. dolor. & imodica vacuatio. Affectui vero, eadē nō utiq;
semper, cæterum magna ex parte nocent. ac potissimum cum fuerint lædant.

Tres eē pri-
mas symp-
tomatū dif-
ferētiās.

Quæ symp-
tomata cura-
ram medici
ad se trahūt
& quæ nō.

Qñ symp-
tomata cu-
rationē in-
terpellent.
Quæ vires
lædant.

METHO. MEDEN. GALENI

immodica. Ob hæc igitur sola, curædi ratiõe quam ab initio institue-
 ramus ad præsens mutata: symptoma sũmouere primũ cogimur. Er-
 go si labant vires, non tamen vehementer sunt iam resolutæ, sed ad-
 huc resistunt: ad symptoma tantũ sumus attenti, atq; id q̃ primũ sũmo-
 uere maturamus. Sin iam resolutæ vehementer vires sunt: non modo
 symptoma sedare, sed etiam illas firmare properamus. Quod si vno
 remedio, tũ symptoma leniri: tum morbus curari queat: id vtiq; non
 fuerit symptoma respicere, aut symptomatis causa remedia sumere.
 Qũ contra sed omnis eiusmodi auxiliorum species, plane morbi curatio est.
 symptoma Neq; em̃ cum lateris dolorem in pleuritide, misso sanguine, vel cor-
 instat, et qũ pore purgato, sanamus: nec cum abscessum distentum & cum dolore
 cõtra mor- pulsans diuidimus, ac pus emitimus eiusmodi curatio symptomatis
 bum. est. sed cum in dysentericorum defectionibus, vbi vehementer rodũt:
 vel tragi succũ, vel hircinum seuũ, vel rosaceũ ceratũ per inferius in-
 dimus, quibus vtiq; præsidijs, ipsa exulceratio intestinorum non sa-
 natur. maxime si putrescens aliquid habeant. sed vires interim con-
 quiescunt. Atq; id est contra symptoma instare, morbo ad id tempus
 neglecto. Quippe vbi virium roboris fiducia est: adeo nunq̃ contra
 symptoma pugnamus: vt contra prorsus, per ea non nũq̃ præsidia q̃
 dolorem afferunt, morbos ipsos curemus. veluti profecto dysente-
 riæ ipsi, mordentibus maxime medicamentis tum potissimum mede-
 mur: cum vtiq; sit grauissima. Quippe medicus quidam quinquagena-
 nari⁹ medi- rius cum iam septem noctibus ægrotasset, nec viribus admodũ valẽ-
 cus qui sibi tibus esset: vbi dolor illi capitis vehemens in dextro potissimũ tem-
 venã icidit pore est obortus, non expectans dum amicorum quispiam ad se veni-
 ret: sibi ipsi nocte venam incidit. Itaq; dolor illi protinus conquieuit.
 Cæterum longo tempore, tum decolor, tum viribus imbecillis, tum
 exilis mansit. aliq; corpus eius desijt. atrophian græci vocant. sic vt
 vix pristinum habitum reciperet. Est porro hic quoq; duplex medi-
 corum contra dolorem instantium ratio. Altera qua delicijs cubatũ
 subscribunt: altera ex artis ratione. Quippe si licet ægrum dolorib⁹
 obnitentem, valentibus remedijs vno die persanari: qui tota negle-
 cta curatione, dolori tantum est intentus: non id ex artis ratione. sed
 in ægrotantis gratiam facit. At si ex dolore vires resoluuntur, atq; ex
 eo periculũ impendet: & mitigari dolor, & roborari vires debebũt:
 quo et morbo resistere & curationis spatio sufficere valeant. Equidẽ
 noui quosdam tum medicos: tum ægrõs, qui dum animosi videri vo-
 lebant: ob id ipsum perierunt: quod fortiter ac viriliter contra dolo-
 rem semper sunt renixi. nec quod eũ leniret quicq̃ cœperunt. Sed in
 asperis & vt ipsi interpretabantur, affectum destruẽtibus auxilijs p̃-

LIBER DVODECIMVS. FO. CL.

seuerarunt. Quos sane spatio curatos esse satius fuisset: q̄ breui viriliter mori. Quidam autem, vt sibi est visus generose dysentericos vehementissimo medicamento curans: multos vno sanauit die. quosdā vero iugulauit. Erat namq; eius medicandi ratio eiusmodi. Cepas id genus quod græci carton vocant, vno die comedendas cum pane dabat. tum paululum bibendum. postridie mane, muriā acerrimam per inferiora infudit. secundum hanc, etiam pharmacum valentissimum. His igitur tolerandis quicūq; sufficere potuerunt: prorsus sunt sanati. Aliqui vero conuulsione, aut animæ ex dolore defectu, vna cū dolore cutis oborto interiire. Esto igitur terminus quem non trāssit, is qui ex arte generose contra morbum pugnat: vt tuto medicet. Ei vero qui dolorem mitigat, ipsarum virium custodia. vbi vltra pergitur: crudelis hominis officium facit qui vna cū morbo, vitā quoq; homini aufert. Qui vero cubantis delicijs subscribit, eiusq; voluptatem pro meta gerendorū habet: adulatoris. Cōmittunt medici eiusmodi excessus, cum in alijs quoq; remediorum generibus nō paucis: tū vel maxime in ijs vocatis anodynīs, quæ ex papaueris succo, vel aliter terci semine, vel mādragoræ radice, vel styrace, vltali quopiā fiunt. Nam et qui ægris gratificantur, in eorum medicamentorū vsu modū excedunt: & qui intempestiue immodiceq; sunt animosi, dum prorsus horum vsum refugiunt: doloribus ægros iugulant. Ergo veluti in omni totius vitæ tum habitudine, tum actione: ita hic quoq; consiliū illud sapientis, qui (ne quid nimis) dixit, complectemur. habentes pro fine quo tendamus, cubantis vtilitatem. Quippe si fas est, ijs remedijs quæ morbum sanent, quod optamus efficere: abstinendum ab ijs somniferis medicamentis est, quæ vocāt anodyna. Sin ex vigilijs & viribus resoluendis, ad mortis discrimen æger tendat: tum profecto intempestiue eiusmodi medicamentis vtare. scilicet nō ignarus, corporis habitum non nihil ex his lædendum. Lætionem tamen quā mortem, potius optandam. Nam si hæc admodum magna non sit: saltem spatio eam sarcire licebit. Sin ita est immodica, vt nec prolixo spatio per sanari queat: at certe hanc ipsam eligēdam potius remur: quā vt homo pereat. Hac nimirū persuasione, ipse quoq; tamethi omnium maxime ab vsu grauius sopientium abhorrens: aliquando tamen ea et colicis exhibeo: & ijs qui vel oculorum, vel aurium, vel aliarum partium vehementissimo dolore cruciantur. Interim vero et cū æger ex tenui destillatione, vigilijs, & vehementi tussi vrgetur: pauxillulū eiusmodi medicamenti offero. Facile noxam ei⁹, si quis semel est vsus: spatio emendatum iri ratus. Porro dissident inter se, ipsa medicamenta. Quippe quæ plurimū torporem inducentium in se habent: ea ad

Dysenteris
corū cura
tio violēta.

Ei⁹ q̄ ex arte
contra
morbū ge
nerose in
stat, termin
us.

Ei⁹ q̄ dolorē
mitigat,
termin⁹ nō
ptereūdus.
In sopori
feris ano
dynis du
pliciter er
rare medi
cos.

Ne qd̄ nimis.

Quib⁹ ga
lenus som
nifera ano
dyna exhi
buit.

Soporiferorū
discrimē
quoddā

METHO. MEDEN. GALENI

præfens magis sunt efficacia. Cæterum valentem, & remedijs rebellem, in corpore frigiditatem relinquunt. Quæ horum in se habent minus, calfacientium vero quæ admixta sunt plurimum: ea quanto sunt ad præfens minus efficacia: tanto in futurum minus sunt noxia. Omnia tamen id genus magis sunt salubria, si post annū a compositione sumantur. veluti quod ad philonē referunt auctorem. quod ad dolores, ex sensus torpore sedandos, nullo minus est celebre. Sunt sane & alia medicamenta non pauca, ex seminibus et pastinaca pisce confecta. græce diaspermaton et Trygonos vocantur, quæ sicut ad torporē in præfens inducendum mitiora: ita in futurum sunt tutiora. atq; hæc quoq; omnia, vtilius annotina sumuntur. Philonis vero medicamē, etiam si duorum triūve aut quatuor annorum sit: multo sane est meli⁹. sed nec inutile tñ sequētib⁹ ānis ad decimū vsq;. qđ em̄ vltra iueterauit, tāto qđē est min⁹ noxiū: quāto est vetusti⁹. cæterū lāguidis est virib⁹. Eoq; parū nauitici, cui⁹ gratia paratu est, perficit. Ergo sicuti cauendus est quoad fieri potest, eiusmodi medicamentorū vsus: ita si necessitas vrget: nec admodum noua sunt offerēda: quod frigida quæ in his sunt pualentes vires adhuc habeāt, nec ita antiqua: vt spem nostram frustrentur. sed vti comprehensum est, tādīu dimittenda sunt: quoad violentia refrigerantium, ab eorū quæ calefaciunt vi mitiget. Et talium quidem medicamentorū vsus, eorum qui aduersus symptomā vsū, eorū ma pugnāt, est proprius. potissimū vbi ex frigida causa dolor est excitatus. obsunt em̄ talia plurimū ipsi affectui. ac curationi contumacem eū reddūt. At sanguinis missio quæ scilicet vires nō deiicit, symptomā pugnāt ptoma spectantis medici opus non est. sed eius qui totum affectū adiecit. Quæ sūp & mere studet. Ad eundem modum & balneum. & purgatio. & fomenta affectum sa calida, & vini potio. Quorū omnium Hippocrates in aphorismis, nēt, & dolor vbi de oculis dolentibus loquitur, his verbis meminit. Oculorum resedant. dolores meri potio, lauatio, fomentum calidum, vel purgatio soluit. Hippo. Hæc nāq; omnia dum affectus sanant: vna etiam cum ipsis dolores sedant. Eodem modo nutrimentum (vt in superioribus est dictū) vbi Nutrimētū aliqñ & in sicco & squalente corpore, stomacho laborante exhibetur: dum affectū sanafectum ipsum sanat: etiam syncope periclitari phibet. At nō ea quæ re & syncope ex redūdantia frigidorum incidit, siue resolutio, siue stomachi syncope est, alimentum ceu medicamen desyderat. Quāq; etiam in eiusmodi affectibus, non solum nutrimentum: sed etiam vini aliquid, non raro ægrotanti dare cogimur. non vtiq; quo affectum curemus: sed quo periculum in præfens depellamus. Quippe vacuatio, potius q̄ adiectio, est hoc genere laborantium curatio. Licetq; quotidie videre, sic ægrotantium plurimos, medicorum ignorantia perditos. De quib⁹

agere nunc mihi tempestiuū videtur. Ergo febricitare incipiunt non De his qui
nulli, vbi magnā crudorū succorū copiam, vna cum oris ventris, qđ ex copia
stomachum vocant, offensione, vel ex cruditatibus, vř alia quapiam crudorū cū
occasione congesserunt. His & pręcordia inflata, & totū corpus am stomachi of
pliore mole, quā pro naturę modo cernitur. tum color his ad albi fensione fe
dius, qđ pro naturali habitu, & intercute aqua laborantium magis si bricitāt.
mile, est mutatus. Nōnullis etiam ad nigrius. aut liuidius. quos qui
dem medici plumbei palloris appellant. omnibus pulsus arterię mi
nores sunt, qđ pro caloris ratiōe. Pręterea obscuri omninoq; inęqua
les. sępe ea inęqualitate, quam systematicen gręci vocant. semper ve
ro ea quę in vno est iřtu. Nulli talium sanguis mitti, sine maximo dis
pendio solet. cum tamen vacuationem desyderent. verum nec sangui
nis missionem: nec purgationem sustinent. vtpote quos sine his, syn
cope subito adoritur. Quęnā igitur est ratio talibus medendi: qđ cum Curatio sic
vacuari postulent: vacuātia pręsidia non ferunt. Sane nullam aliam laboratiū.
his idoneam vacuationem inueni, pręter eam quę ex frictione parat.
Incipere vero in principio statim morbi oportet. ac primum a cruri
bus, superne deorsum, idq; linteis non admodum mollibus, sed asp
dinis mediocre quid habentibus. Debet em̄ radi ab his cutis. cum li
mul & calefieri per eam & digeri ægrotus postulet. Dehinc tota bra
chia, ab humeris vsq; atq; superne deorsum, simili modo sunt fri
canda. Vbi vero artus omnes abunde calere vidētur: & metus est ne
quis, ex multitudine frictionis, contusa iam carne lassitudinis sensus
superueniat: oleo relaxāte vteris. quod genus est sabinum. Ab astringē
te vero abstinebis. cuiusmodi hispanum est histricūq; & quod vna
cum germinibus, vel ex oliua adhuc immatura conficitur. Hyems
vero si fuerit: nihilo deterius sit, si ad digerentium aliquod trāsieris. Olea dige
cuiusmodi sicyoniū est. aut quod cū chamemelo componitur. aut qđ rentia.
apud ægyptios est in pręcio. Quod si horum copia non sit: oportet
bit accepto relaxantium oleorū aliquo, & in quo nulla sit astrictio po
tissimūq; quod est antiquius, immittere ipsi anethi quod videbitur sa
tis. Mox vbi in vase duplici tantisper calfeceris, dū mediocriter vim olei compo
herbę imbiberit: ungere hoc artus & fricare, tunc quoq; qđ plurimum sitio.
debebis. postea oleum, quoniam tedium afferat, detergere. atq; ad spi
nam dorsi transire. hancq; totam fricare. Primum sicca frictione. post
oleo. Ab hac rursus ad crura te conferes. & ab his ad brachia. Exin
denuo ad spinam. ita totum agens diem. in domo purę lucis. nec ma
dente. Esto ei⁹ domus et calor media temperie. Sane mulla in qua co
ctum hyssopum fuit, his est aptissima. seruandūq; ne vel cibū, vel sor
bitionem, vel aquam exhibeas, vel omnino liberaliter bibere finas.

frictionis ordo.

Mulsa dū nisi mulsa tribus primis diebus dūtaxat vti. ipse quas dixi partes or
taxat cibane fricans, eoꝝ solum tempore intermittens: quo somnus hominē
dum. occupauerit. Ad quē etiam alliciendum, & frictio vberior facit. itaqꝫ
Somni et vi vel hoc nomine, vtile præsidium fuerit. ne dū quod inaniat. At vero
gilię modū nec vberior somnus, his est salutaris. cū nec crudos succos digeri fi
in his eē tē nat: & viscera grauiora reddat. Sed si quis alius affectus est, qui som
perandū. num & vigilias modicas desyderet: hic profecto in his est. Quippe
Somnū cō somnus concoquit. Vigilię digerunt. Quorum vtroꝫ est opus, ijs q
coquere, vi ex multitudine crudorū succorū ægrotant. Ergo inuicem mediocriter
gilię dige adhibiti, iuuare se mutuo vtiliter poterunt. Atqꝫ si pulsus his paruus
rere. admodum infirmusqꝫ sit: aut etiam supra hæc vehementer inæqualis:
Si puls⁹ his scire licet extremū periculum esse. facienda tamen nobis quæ retuli
paru⁹ sit & sunt. nec aliud quicqꝫ moliēdū. Sin pulsus robore mediocri sit, ac ma
vehemēter gnitudine, præterea minime intercisus, & æqualis: consydera quæ ad
inæqualis. aluū spectant. ac si sua sponte commode non deijciat: audacter p̄ infe
Si puls⁹ me rius aliquid infūdes. Accidit nāqꝫ post aquam mulsam, vt quæ in pri
diocri ma mis venis, quæ scilicet circa iecur, & mesenteriu sunt, colligi superua
gnitudine. cua solent: hac commode deijciantur. Quod si maior iusto supfluoꝝ
Si aluus cō impetus ad aluum citetur: principio quidem percoquere mulsam am
mode n̄ de plus oportebit. Id nāqꝫ sicut minus aluū subducit: ita magis nutrit.
ijciat. Cōtra crudum, vt minus nutrit: sic magis subducit. Post hæc si sup
Si imodice uacua largius descendant: ne sic quidem sunt sistenda. sed exhibēdus
deijciat. pro aqua mulsa ptissanæ cremor est. Si vero fluere pergant: alicæ sor
bitione nutries. pulsuū interim ratioē obseruata. Aliquādo em̄ subi
Si puls⁹ su to ad imbecillitatem, vel inæqualitatem, v̄l paruitatem mutant. Quo
bito ad im tempore, panem ex vino diluto, exhibere conueniet. vtiqꝫ si nec ven
becillitatē ter, nec iecur, phlegmone laboret. Quando si hac infestentur: iā cor
ieqꝫlitatē v̄l pore crudis succis referto: plane desperata salus ægro est. pulsib⁹ sic
puitatē mu mutatis. Ergo in eiusmodi ægri casu, teipsum a culpa immunē præ
tent. stabis. si morituum prædixeris. ac nullo generosiore medicamento
Si cū eius vsus fueris. Quibus vero spes est salutis, (est autem omnibus, q̄ ita
modi pulsu citra phlegmonē ægrotant) maximū medico, qui vtiqꝫ ipsos in prin
phlegmōe cipio suscepit, videtur mihi dedecus esse: si in syncopen iciderint.
in vētriclo quāqꝫ per inscitiam medicorum, quotidie id fieri cernitur. Verū non
vel iocino est quod hos spectemus. aut cum his nosmet conferamus. sed cū eo, q
re sit. cum reuera peritus in arte sit: fædum putet ægrum anima ex templo
Qñ cata linqui. ipso nec symptōma prædicente. nec ad id præparato. aut idē
plasmatis prohibēte. Sane dictū a me etiam in superioribus est, qui cataplasma
pfusionib⁹ tis, et perfusionibus, assidue præcordia vexant: ipsos in eiusmodi af
vtēdum. fectibus phlegmonas accersere. Minime igitur est his vtēdum. Pri

Mel mullu, magis
deijci

usque superuacua magna ex parte, partim vacuata sint: partim conco- Quādiu in
 cta. tum vero etiā his vtaris licet, non tamē dūtaxat relaxans, sed ex hac febris a
 apsinthio mediocriter perfundens. si tamen febris non plane fit ma- qua mulsa
 gna. Si vero medicanti tibi tres primos dies, vt dictum est, nihil oc- vtendum.
 currat incōmodum: iisdem ipsis vteris vsq; ad septimū. aqua dūtaxat Si crudi
 mulsa, in qua incoctum hyssopum sit, contentus. Siquidem longissi- succi sint et
 mam, qui ita sunt affecti, cibi abstinentiam ferunt, corpore scilicet ex corrupti sic
 crudis ipsis quos continet succis, concoquendis alto. Quod si nō mo- vt pcoque
 do crudi succi sint, sed etiam eo corruptionis peruenerint, vt conco- queant.
 qui ad perfectionem nō queant: qui sic ægrotant, eorum desperata est Si æger
 salus. Sed qui, si nullus præsertim cōmittatur error, seruari possunt: mulsam fa
 ij aqua solum mulsa ad septimū vsq; sunt nutriendi. aut sicubi id res stidiat.
 exigat: vel aluo fluente, vel ægro mulsam fastidiente: ad ptissanæ cre Acetū his
 morem est transeundum. Sin hunc quoq; auerſetur: alica, ad eundem nō incōmo
 quo ptissana modum, ei præparabitur. Neq; em̄ ijs qui ita sunt affe- dum.
 cti, acetum incōmodum est. imo sicubi crudos affatim succos esse ani- Qñ oxyme
 maduerteris: oxymeli pro mulsa exhibere assidue debebis. Quod si li his dādū.
 huius assiduus vsus tedio esse cœperit: transire inuicem ad mulsam, Frigidorū
 & ptissanam conueniet. dein rursus ad oxymeli reuerti. Maxime ve- succorū no
 ro quibus tum paruus, tum tardus pulsus est: ijs frigidos subesse suc- tæ.
 cos putandum. Iisdē protin⁹ & color vitiat⁹ in toto corpore mani- Horū puls⁹
 feste cernitur. qualis nimirū prius est tradit⁹. Sed fieri fortasse (quod tardiores
 dictum est) non posse cuiuspiam videatur, cum nulli febricitantiū, aut rarioresq;
 tardior, aut rarior pulsus fiat. Cæterum duplici ratione, verum esse eē duplici
 quod idem est, comperietur. Vna, quod euidenter in accessionibus rōne depre
 appareat, & tardiores & rariores, quā pro naturali ipsorum habitu hendiť.
 pulsus fieri. Altera quod reliquis præter accessionem temporib⁹, ho- Oxymeli
 rum arteriæ tum rarius, tum tardius q̄ aliorum quorūuis qualitercū- qñ frigidū
 q; febricitantium feriunt. Ergo si æstas sit, & æger frigida potioni al- & qñ cali
 fuetus: frigidum huic oxymeli dabis. Sin hyems sit: omnibus cali- dū exhiben
 dū. tum ijs qui calidæ, tum ijs qui frigida insueuerunt offeres. Aequē dum.
 vt si immodicus æstatis tēpore æstus sit: etiam qui calidæ adſueti sūt, Qđ balneū
 frigidum. vtiq; si nullum sit ijs viscus ad iniuriam opportunū. Sane & aer nimi
 propositis aduersissima sunt, tum balneum, tum aer ambiens. quoti- um calidus
 es vel nimium calidus est, vel frigidus. Itaq; vt lauandi hi non sunt: frigidusve
 sic & reclinandi in domo sunt. æstate quidem quæ frigeat, hyeme quæ sint his ad
 caleat. Læduntur nāq; non parum ab vtroq; excessu. videlicet in bal- uerſa,
 neo, æstate, & omni caloris incremento, crudis humoris liquatis. ac Quō a ni
 per omnes corporis partes fluentibus. ita vt metuēdum sit, ne ad pul- miū calidis
 mones, et cor ferantur. Aliquando etiam, ne ad cerebrum subeant. cū lædant.

METHO. MEDEN. GALENI

longe præstet, vt circa iecur, & primas venas subsistant. in domo ve
 Quō a ni- ro immodice frigida, & hyeme, & deniq; ambiente frigidus: succi qui
 mium frigi crudi sunt, & inepti ad concoquendum manent: & iocinoris obstru-
 dis. ctiones, si leues sunt augent. si nullæ sunt: eas crassitudine sua herētes
 impactiq; creant. atq; hæc quidem agenda sunt, vbi a primo die ipse
 Si quis ad curationem susceperis. Si autem ad eos quos syncope iam premit,
 syncope iā sis accitus: si ea quæ retuli loca phlegmone vacent, panem exhibebis
 vexatos ē non multum. huncq; ex vino aliquo, quod celerē in corpus digestio-
 accitus. nem adiuuet. statimq; ad frictiōes venies. quas etiam pro tradito iā
 modo, administrabis: ac si quidem æstas sit, aut regio naturaliter ca-
 lens, & æstuans, aut stat^o cæli vehementer calidus: cum frigida vinū
 dabis. si nihil eiusmodi sit: cum calida. Quæ tamen secundo & tertio
 dabitur potio, omnino calidam exhibendā curabis. Quippe ad vni-
 uersam eam curationē, cuius gratia frictiones adhibuim⁹, calor præ-
 stat. vtpote crudorū succorū concoctionem adiuuans. At quibus ex fla-
 Quib⁹ fri- uatibili, quæ os ventriculi infestet, syncope incidit: ijs frigida exhi-
 gida exhi- uenda potio est. Vinum tamen quod et calidū natura sit: et deductio-
 bēda potio nem in corpus promoueat, omnib⁹ quos syncope male habet, offer-
 est. re cōueniet. distribui nāq; per corpus nutrimentum, quod sumptum
 Qd⁹ vinum est, non in ventre manere volumus. Constat autem ex vinis ea deligē-
 oib⁹ synco da esse, quæ et flauo sint colore: et substantia tenui, & ætate vetera. ta-
 pe vexatis lia nimirum et boni odoris continuo fuerint. Quinetiam ipse, si pau-
 sit vtile. lulum vbi mixta sint, gustes: senties calorem per totum corpus trans-
 Electio vi- mitti. Cæterum amara præ vetustate, vina ne sūto. præsertim quæ ijs
 ni. exhibebis, quorū os ventriculi flaua bili vrgetur. Talia nāq; simul lau-
 Amara præ- dabilem ac nutrientem vini succum iam amiserūt: simul iucūda cum
 vetustate vi- sint: hoc ipso stomachum offendūt. Cōmodissima igitur his vina sūt,
 na ne sūto. quæ cum naturaliter austera sint: sensilem iam astringendi vim, pro-
 Quæ vina pter vetustatem non exhibent. calorem tamen admodum euidentem
 his cōmo- habent. omnia em̄ quæ requirimus, in ijs quorum stomachus amara
 distia quo- bili vexatur, efficient. cum & iucunde sumantur: & tum concoctionē,
 rum stoma- tum digestionem in corpus promoueant. & succi vitium mitigent. &
 ch⁹ amara corporis habitum exaltant. & stomachum ipsum firmēt. Huiusce
 bili vexat generis vinorum optima sunt Surrentinū. Signinū. Sabinū. Tiburti-
 num. Marsum. omnia quidem italica. & astringentia. non tamen pa-
 ri modo omnia. Nam surrentinum cum mediocriter astringat: tum ca-
 lidius cæteris, tum iucundius est. ab hoc nobile tiburtinum. Est enim
 & quoddam imbecillum tiburtinum. quod etiam sicut sabinum: leui-
 ter potest astringere. Signinū vero austerius est. sicut etiam signino,
 marsum. Hæc omnia vina, stomacho qui amara vexat bili, salubria

LIBER DVODECIMVS. FO. CLIII.

sunt. Ideoq; illis vtendum. quoties is vel ex ardenti febris offensus, syncopen attulerit, vel alias multa in eum bilis fluxerit, vel multam imbiberit. Quibus tamē ex crudis humoribus, syncopes periculum imminet: sane phalernū, tanto iam memoratis præstat: quāto tum melioris est succi: tum etiam calidius. vtpote quod & velocius illis per corpus digeretur & crudis succis concoquendis auxilio erit. Quæ cum dictorum singula, aliud magis, aliud minus faciant: omnia tamē phalerna magis stomachum roborāt. At qm̄ iporū phalernorū, aliud dulce admodum est, quod phauſtianum vocant, aliud si cum hoc cōferas: austerum, si cum signino & marſo dulce: deligendum ad talia secundum est. Si vero cubans per sanitatē dulcibus vinis insueuit: huic nihil prohibet, dulcius phalernum eximibere. Verum in asia, & græcia, & nationibus quæ his sunt vicinæ, vbi copia iam dictorū generū aliquādo nō est: ex ijs quæ illæ regiones suppeditāt, aptissima ad digestionē in corpus sūt Ariusum & Lesbium. Hoc quidē veluti ex ipso nomine patet: in lesbo natū. Ariusū locis quibusdam in chio prouenit. Cum vero tria sint in lesbo oppida: minus certe tum odorum, tum dulce in Mitylene gignit. Magis & odoratū & dulce in Eresso. Dein in Methynna porro sumēda ex his sunt, quibus marina aqua admixta nō est, vtpote maxio futuro incōmodo, ex ijs quib⁹ est admixta. Alioq; nec assolēt in lesbo nobilibus vinis, de quib⁹ nūc agit, marinā aquā immittere. Veluti nec ariusio in chio. prouenit & in helleſpōti Myſia, admixtum vinum surrentino non absimile. Myſinum per eminentiam vocant. mare est. Hæc oīa vina flaua, & odora sunt. & substantia q̄ inter aquosa, crassaq; sit media. Aquosæ porro substantiæ sunt adrianū, & sabinū. & albanū, & gaurianū. & thustū. & neapolitanū amineū. quod scilicet in locis neapoli vicinis gignitur. Vnde etiam ita id nomināt. In asia vero & tibecinū, & titacazenum, & tertium ab ijs arſyiniū. Contra vero crassa, veluti sapa sunt, & scybellites. & thereū. & albates. In asia vero ægeates, & perperinū. Ergo quib⁹ ex abundātia crudorū humorū syncope incidit: ijs crassa vina ceu noxia, aquosa ceu parū efficacia, sunt fugienda. Deligēda vero eorū sunt media, quæq; vt p̄dictū est, flaua sint, & calida. Neq; em̄ inuenias ex albo vinorū gñe calidum vllū. Quando etiā austera, & mediocriter alba, cū inueterauerint, fuluio: ra quodāmodo reddātur. Quod si aliter noiare fuluū colorem velis: licet voces igneū pallens. Quotquot aut in ipis calidissima sunt: omnia certe flaua sunt. Cuiusmodi in italia est cucubum. Quod etiam vnum quoddam genus eiusmodi vinorum ab initio, sicut aliqui putant, non est. Verū ex vetustate, eo peruenit: vt igneum colorem contrahat. vnde ipm quoq; nomē est sortitum. Nō tñ eo oīa perueniunt, flaua esse.

METHO. MEDEN. GALENI

Cum prius crassentur: q̄ in perlucido flauorem accipiant. Reliquorū vini generum, austera quæ mediocriter alba crassaq̄ sunt, certe nullum ad digestionem per corpus est idoneum. Si tamen abunde inueterauerint, nec aliarum copia fit: vti illis licebit. Sunt vero eiusmodi omnia, cum inueterauerint, stomacho vtilia. Quo vero habeas horū quoq̄ exemplum, tum eius quod ex Nicomedia affertur, memineris velim: quod omnibus est notum, tum ficuli Aminei, quod in magnis reponitur fistilibus. Quod em̄ in paruis seruatur lagunculis, maxime huic est contrarium. Cum et malum stomacho fit: & capitis dolorem excitet. Ac semper quidem est id agendum, vt optimū eligas. Si id nō est: quod illi pro iam comprehensis notis, est q̄ simillimū. Apertissima namq̄ ad deductionem in corpus, sunt Ariusium, et Lesbium. Si imbecillum agro caput sit, Sed si ea desint, simulq̄ in asia: aut aphrodisiense petemus: aut austerum Tmolitē, aut aliquod his similiū, quod et colore sit fuluū: et illico cum bibitur, manifeste excalfaciat. Considerandum vero ante omnia est, qualisnam ægrotantis natura sit. Nam si imbecillum illi caput est, & quod facile calentibus vinis tentetur: quæ minus caleant, potius sunt offerenda. Sin firmo admodū capite est: & talibus vinis delectatur: aut etiā citra noxam ea ferre est solitus: haud timide his vteatur. Porro sunt, quātū ex iporū est natura, q̄ odora fuluaq̄ sunt, oīa caput grauātia. Eorū tum phalernū, tum Tmolites, tum lesbiū infirmo capiti noxia sunt. Qualis aut̄ in phalernis tradita nobis differentia austera vi est: talis profecto & in Tmolitis habetur. Alterum em̄ admodum est na vētrē ro dulce, alterum austerum, si cum illo conferatur. Calida tamen admodum, ambo sunt, eorū caput grauātia. Austera vina ventrem roborant, caputq̄ inter omnia minime tentant. Cæterum ad digestionem in corpus non festinant, quo magis fugienda tibi in animæ defectu sunt, non secus q̄ aqua. Habile vero ad facilem in corpus deductionem, & Hippodamātium cum inueterauit est. Ipsum quoq̄ ex ea specie, cuius tum dulce phalernum est, tum vero Tmolites. Inest huic & astrictio manifesta, quæ tamen in neutro illorum est. Itaq̄ etiam salubrius stomacho est. In penuria vero vini, quod accōmodum vtriq̄ syncope sit, ei inquā quæ ex multitudine crudi succi oritur, et ei quæ ex bili incidit, coactus prorsus vino vti: fugere (vt prædixim⁹) oportet, i vtraq̄ tebit oīa, tū austera: tum noua. itēq̄ crassa. Deligere vero aquosa, magisq̄ si sint antiqua. Talia namq̄ tæcti nō valēter excalfaciūt: tñ facile in omne corpus deducuntur. Proinde cum celeritas sparsionis in corpus sit his cum fuluis communis: differentia rursus in his erit, quod concoctioni quæ vel in ventriculo, vel venis agitur, fulua magis conducunt. propterea quod magis excalfaciunt. Præterea

LIBER DVODECIMVS. FO. CLIIII.

mistibilia sunt. & nutriētia. eoq; ad succi bonitatē opportuna. Quorū
 omnium nihil in aquosis vinis est. Nihil em̄ ex horum substan-
 tia in sanguinis mutatur speciē. Sed cum fulua caput feriāt; quæ aquo-
 flora sunt, nūq̄ id contristāt. Vrinās autem, præter cætera omnia mo-
 uent. A quibus secundum locum obtinent, quæcūq; fuluorum maxi-
 me sunt tenuia. quæ etiam ad syncopen potissimū sunt deligenda. Tar-
 disse horū deducuntur in corpus, quæ fulua sunt, et crassa. Quāq;
 ea quoq; austeris omnibus magis sunt penetrabilia. At vero nutriūt
 hæc, magis q̄ tenuia. ac vitiosos succos celerrime bono sanguine ge-
 nerando corrigunt. Ergo institutum sermonem denuo repetamus.
 Quod syncope præceptis virium lapsus sit; id ab alijs ante me dictum
 est. Sed cum essentia virium quibus regitur corpus, tum in spiritu: tū
 in solidorum corporum temperamento consistit; hæc nobis & vbi in
 tegra sunt seruari, & vbi corrupta sunt, ad integrum reuocari, omni-
 no debent. Ac quēadmodum tueri ea per sanitatem conueniat, in ope-
 re de tuenda sanitate est præceptum. Quēadmodum vero et in mor-
 bis traditum iam aliquatenus, & in præcedentibus commentarijs
 est. Non tamen adhuc res tota ad talem, qualem exigit, contemplatio-
 nem est perducta. nec talem methodum habuit, qualem priora. Quod
 igitur defuit, id nūc adiiciamus. Spiritus substantia, vna cum solidis
 corporibus, sic nobis custodienda in morbis sunt: vt tum qualitate,
 tum quantitate, quoad fieri licet, naturaliter se habeant. Ac siquidem
 sic prospici his posset. vt nec substantiæ eorū quicq; aut vacuaret, aut
 prorsus imutaretur: id esset antiquissimū. Sed quoniam in cōmenta-
 rijs de sanitate tuenda ostendimus, fieri non posse, vt id generabili
 corpori vnq̄ contingat: id agendum est, vt quæ substantiæ portio de-
 fluit, hanc apponendo sarciamus, quod alterascit: in debitam tempe-
 riem per contrariam alterationem vindicemus. Si igitur tum vacua-
 tio, tum alteratio, sensim paulatimq; fiat: etiam correctio vtriusq; sen-
 sim administrabitur. Quod minus, ad artem sanitatis tuendæ specta-
 re est monstratum. Sin confertim & semel vel magna aliquando va-
 cuatio: vel etiam adiectio incidat: et morbus ita efficitur, & medendi
 methodum ad eius sanationem requiremus. Veluti enim mutatio-
 nem in non naturalem habitum, quæ sensim paulatimq; irrepat, cor-
 rigere, sanitatis tuendæ artis sunt partes: ita eam quæ multa simul
 irruit sarcire ad medendi peritiam spectat. Ergo animalis spiri-
 tus, cerebrum veluti fontem esse, clare ostendimus. qui partim ex
 inspirando: partim ex eo quod reticularis plexus suppeditat, ir-
 rigatur. atq; alitur. Vitalis spiritus, non æque euidentis demōstratio
 erat. Sed tñ in corde eū et arterijs cōtineri. existimare alienū a ratiōe
 alac.

Quæ maxi-
 me vrinās
 moueant.
 Fuluorum
 crassorū cū
 austeris col-
 latio. itē cū
 tenuib?
 Regress^o.

Spūs sub-
 stantia cū so-
 lidis quēad-
 modum in
 morbis cus-
 todieda.

Vacuatio
 alteratio ve
 spūs qñ ad
 hanc artē spe-
 ctent.

Animalis spūs
 fons, & vn-
 ala.

Vitalis spi-
 ritus fons,
 vbi & vn-
 ala.

*ambus alteratur
corruptum spiritus*

METHO. MEDEN. GALENI

Si q^s natu^ralis sit spi^ritus non est. Eūdeq^{ue} nutritū maxime quidē ex inspirando. sed tñ & ex san^g guine. Quod si naturalis quoq^{ue} aliquis spūs est: utiq^{ue} is quoq^{ue} in ioci rit^o in quo nore et venis cōtinebit. Sane dictū fufissime de viriū essentia est, in li^{br} contineat. bris quos de Hippocratis & Platonis placitis scripsimus. Solidorū vero corpore substantia certa esse quātitate proculdubio desyderat. Eoq^{ue} nutrimēta mortale gen^{us} tuent. Sed nihilo secius & elemēta ex q^{ui} bus componitur mediocri esse temperie requirit. dictūq^{ue} subinde est, quēadmodū temperies ea sit tuēda. Cæterum viriū lapsus de quo nūc ex solidis agere institui, qui quidem solidorū corpore substantiæ digerēda suc digerēdis, cedit, in longissimis morbis subinde incidit. Animante ex atrophia, vnde. id est nutriendi defectu, extenuato. Præterea in his febribus acutis, Lapsus vi^r quæ corpus liquant. Qui ex substantiæ tēperie mutata puenit, cum vⁱ riū ex tēpie imodice fuerit calefacta, vel frigefacta, vel madefacta, vel ficcata, aut solidorum horū aliquibus copulatis affecta. Alteratio vero in spiritu, tum ex vi^r mutata. riosis prouenit succis: tum ex ambientis malicia. qui alias alia de cau Alteratio iⁿ sa in hanc est mutata. præterea venenatis facultatibus, aut animalium spū vñ pro quæ virus eiectant, venenis. Verum hæc a præsentī instituto seponā ueniat. tur. Ipsius vero essentia spiritus corruptio, & quæ futura timetur & Essētiæ spi^r quæ iam adest, quæ tum ex affectu animi incidit, tum ingenti dolore, rit^o corru^{pt} tum crebris motibus, cuius generis & vigiliæ sunt, tum ex immodi ptio ex qui ca eius tenuitate, & continenti eum corpore raritudine, tum vero an^{im} b^o pueniat. te hæc omnia ex ipso respirato prohibito, & nutrimenti defectu: di^{ct} Qui affect^o ligentius corrigi profecto postulat. Sunt porro affect^o animi, timor spm corru^{pt} subitus, & vehemens. quem ecplexim græci vocant. Præterea quæ cō pat. rraria huic timori est voluptas maxima. græci pericharian vocāt qua Ecplexis. si excessum gaudij dixeris. Scimus em̄ amborum occasione perijsse Pericharia quosdam. Iam reliqui quoq^{ue} magni timores omnes, & cum his, ma^x ximæ voluptates, etsi non iugulant: at certe facile resolubilem, infir^m mumq^{ue} spiritum reddunt. Tristitia vero, & anxietas, & ira, & cura, eo genere sunt noxiæ, quo frequentes vigiliæ. quoniam vires resol uant. Ac in his quidē omnibus, ipsa per seipsam mouetur anima. in In qb^o aia corporalibus autem actionibus, ipsa corpus mouet. Resoluitur autē p se mouet. eius robur, utroq^{ue} motuū suorum genere. si modum excedant. De la^z & i qb^o cor boribus vero quid attinet dicere, quo pacto et vehementius aucti, pus mouet. quosdam iugularint, & omnes certe læserint. tametsi non sustulerūt. In omnibus eiusmodi casibus, videntur ægrotantes, tum animo lin^g qui: tum viribus resolutis esse. Nōnulli vero (ut dictum est) etiā mo ri. scilicet alias spiritu ipso corrupto, alias alterato. Aliquādo ex par te digesto. Non raro hæc vtraq^{ue} perperso. Tractatum autem fufius de his est, cū in alijs libris: tū vero in ijs q̄ de Hippocratis et Platonis

*animi defectu.
ingenti dolore.
crebro motu.
vigilijs.
spūs. tenuitate.
corpore raritate.
prohibita spiratio.
nutrimenti defectu.*

Spūs stūa corruptum

LIBER DVODECIMVS. FO. CLV.

dogmatis prodidimus. Ad rem vero propositam, modum quo singula laedere sunt nata, disquirere necesse non est. Imo quod laedunt, ab ipsa euidencia accipere, ac eo ad vires tuendas in morbis salubriter uti. Pari modo et si spirituum, qui nostrum corpus regunt substantia, aliquando plus iusto extenuetur: utroque profecto modo imbecilla fuerit. et tanquam temperie alterata: et tanquam dissipabilis, vel exhalabilis, vel quocumque modo libet appellasse, reddita. Eadem nimirum ratione, & si totum corpus transmutatum in immodicam raritudinem sit: facile spirituum substantia digeretur. Quod et ipsa tenuium partium sit, & corpus eam non contineat. Ergo nec rarefaciendum immodice agrotantis corpus est. si spiritum retineri studes. Sed nec quae in eo sunt per aesta et bibita valenter extenuanda. Iam vero quod ipsorum quoque ciborum, ac potionum, non levis habenda sit cura ad robur virium tuendum, ut videlicet tum quantitate modici: tum qualitate exacti, exquisitique sint: id neminem latere arbitror. sicut illud profecto cuique perspicuum. Quod etiam substantiae, quam spiritum attrahimus habenda sit cura, uti scilicet tum optima temperie sit: tum ab omni inquinamento purissima. Nec aliquid ex metallis, aut caminis, aut barathris sibi admisceat. aut aliquid ex putredine leguminum, vel olerum, vel animalium, vel cuiuscumque rei contrahat. aut halitum ex stagnis, vel paludibus, vel fluuiis recipiat. His itaque omnibus prospiciat oportet, qui vires illas saluare velit. Ad haec etiam ipsorum corporum solidorum, in quibus utique vel maxime consistere virium substantia videtur, non parua habenda praesentia est. ut scilicet sano temperamento sint. atque hoc quidem omnium partium commune commodum est. Ad robur autem virtutis conseruandum, & ad syncopalem accessionem, quominus derepente incidat, cauendam: singulare praesidium est, temperamenti custodia. Ante omnia quidem trium principiorum. Mox vero reliquarum partium, quaecumque in consortium affectus, principia secum ex facili trahunt. Cuiusmodi est ventriculi os. quod propter exquisitum sensum, tum alia symptomata non pauca: tum vero syncopen accersit. porro memoratus iam crudorum humorum affectus, si et copia sua hi vires premant, & propter, tum multitudinem, tum crassitudinem exiguos animalis meatus obstruant: iam multis nominibus exitialis est. ac syncopae opportunus nos reddit. Nempe & quod animal sub eo non nutriatur: et suffocetur: et quod mediocritas temperamenti eius, non solum alteretur: sed etiam corrupta. Quippe crudi succi nutrire, priusquam concoquantur nequeunt. Iidem cum multi sunt, grauatur. Si vero spiramenta, quibus respiratio agitur, obstruant: calorem extinguunt. Quod si nec obstruant, nec onerent: syncopen hi certe non inferunt. sed animi deliquia, quas lipopsychias graeci vocant.

METHO. MEDEN. GALENI

Quo & q cant. Siquidem resoluuntur eiusmodi ægrotantes. nisi frequentius nu-
bus hi nu triantur. Porro exhiberi his oportebit, non copiose semel, nec quæ
criedi. crassa frigida ve potestate nutrimenta sint. sed sicut dictum prius est,
Qd vinum quæ ex genere extenuantiũ calfacientiũqz sint. Ad eundẽ modũ & me-
ab initio his dicamenta, quæcũqz saltem medicamenta sumere febricitans hõ po-
idoneũ. test, extenuantia calefacientiãqz sunt offerenda. His & aquosum vinũ
Qui sic fe idoneũ ab initio statim est. si tamen vehementer non febricitet. Quod
bricitant temere in hoc affectu fieri non assolet. Magis etiam si qui laborat se-
quotidie ac nes sint: p̄bendum his post quãqz cibationẽ, vinũ est. Magisqz etiã, si
cessionẽ ha interposita quietis spatia, mediocria sint. Sane qui ex eiusmodi suc-
bere. et quo cis laborant: hos quotidie accessiones exercent. Precipueqz ad vesp̄e
diei tpe. rem. & noctu. non mane. nec vsqz ad meridiem. Atqz de his quidẽ ha-
De ijs q ex etenus abunde. Age modo transeamus ad eos qui contrario quidem
nimium te huic laborant affectu. Sed tamen syncope similiter opprimuntur. ni-
nuibus suc si quis sedulo sit attentus. Hi sunt qui prætenuēs succos habent. sic vt
cis synco- ocysime exhalent. Itaqz etiam diuersa a iamdictis ratione, sunt curan-
pe vrgent: di. Illos nãqz paulatim, & assidue vacuauimus. propterea qz multã si-
Collatio mul vacationem ferre non poterant. At qui sic se habent: hos pau-
horũ cũ p̄di latim et assidue nutriemus. Quod si a principio hos, viribus adhuc
etis. valentibus, curandos susceperimus: nec paulatim eos cibabimus.
Si qs istos Possunt nanqz hi, vel quod liberius semel datum est, nutrimentum
ab initio cu superare. Tanqz autem eos qui ex humoris multitudine. syncope peri-
rãdos susce clitantur, prorsus ad exitium spectare diximus: si vel iecur his vel v̄-
perit. triculum phlegmone obsedit: itidem de quibus nũc agere instituim⁹,
Qñ p̄positi insanabiles sunt existimandi, si viribus iam languentibus, aliquod
insanabiles ægrum viscus phlegmone infestetur. Quando nec assidue hos nutri-
et cur. re fas est, sed tantum in remissionibus, nec seruare eos si non nutriã-
Quib⁹ oc- tur licet. In eiusmodi affectibus mortifera illa species in facie celeri-
cationibus ter apparet, nasus acutus, oculi caui, & reliqua quæ deinceps sunt as-
mortifera i scripta. Nam siue multum excernant, siue vigilant siue tristentur, siue
his facies non cito nutriantur: protinus eiusmodi faciem habent. Porro si alicu-
appareat. ius horum, aut etiam plurium occasione, tales esse videbuntur: mi-
Si tal̄ faci- nus esse malum putabis: quam si absqz his essent emaciati. Sin abs-
es cũ aliq qz his tales appareant: plane pestiferum indicabis. Atqz hoc ampli-
ex occasiõ- us, si a principio morbi eã habeãt speciẽ. Neqz em̄ dum concoquatur
bus. sufficient. Atqz ob id Hippocrates dixit. Si quid eiusmodi consense
Si absqz oc- rit: minus subesse periculi putadũ. In morbi nãqz principio, (vt p̄dic-
cationũ ali xi) etiam si cum aliquo dictorum in eo sint statu: haud quãqz id bo-
qua. num est. Cæterum minus id periculi minatur: quam si cum horum
Hippo. nullo. Imo ex spiritu ipso prompte digesto. Non solum autem exte-

presagium

LIBER DVODECIMVS. FO. CLVI.

nuatis ad eum modum spiritu horum et sanguine, digestio sæpe inci- Digestione
dere assuevit: sed etiam expultrice vi per vniuersam corporis molem spirituū du
imoderatius concitata. Id quod incidere maxime ex imbecillitate re pliciter his
tentricis solet. Sane nutrire quicqd horū inciderit, est necesse. Sicut accedere.
etiam corporis summa densare. non secus q̄ priorū rarefacere. Cum Curationis
enim maxime hi affectus diffideant etiam præsidiorum speciem di- summa.
uersissimam requirunt. Ergo frigidum his aerem, astringentemq̄ cō Special' cu
parabim⁹. Qui quēadmodū fiat, prius est dictū. Vnguēdi p̄terea sūt, ratio.
astrictorij vnguētis. Tū cibi his dādi, qui nō admodū p̄opte diffu Quis aer,
ant. non aqua multa. non ptissanæ cremor. sed panis, & sorbitio ex q̄ vñctiōes,
alica. & fructus austeri. qui non facile corrumpant. tum ipi p̄ se: tū ve q̄ cibi his
ro & cū pane. Etiā alica, q̄ in aqua sit cocta. Dabis vero aliqn̄ his, & apti.
oua. p̄cipueq̄ eorum vitellos. Albū em̄ eorum ægre cōcoquit. Præ Albū ouorū
cerea gallinaceorū, q̄ lacte sint alti, testiculos. itemq̄ suillum cerebrū, ægre cōco-
Sed vel diligēter assum (quādo si cruentū des, sūmo pere lēdit) vel in qui.
albo iure legitime elixū. porro & anetho iniectis. Deniq̄ omni rōne
agendū, vt et succorū materiā crassiorē reddas: et cutim densas, & ex
halationē inhibeas. Vinū vero his aquosū necessariū inter initia est. Quod vinū
sumptū post cibū. Quod si ex snia vobis oīa rīderint: etiā carnei his his vtile.
aliqud nutrimēti, post alia dabim⁹. Potissimū post quartū diē. Succis Qñ caro
q̄ febrē excitauerūt, iā ad cōcoctionē veniētib⁹. Tali affectu laboran- dāda.
tis iuuenis, in decio libro meminimus. tū quēadmodū (vti dixi) quo-
tidie nutriuerim. idq̄ ante accessionē potissimū: tū quēadmodū semel-
dedita opa, nō exhibito illi cibo, accessio cū syncope iualet. Ergo-
in oībus eiusmodi curatiōib⁹, si iā deprehensus syncope cubans est:
omnis sollicitudo medētis ad symptōma vertit. Sin nōdū ea p̄mit: Si ēger syn-
vtriusq̄ curā habebit: & vt symptōma non incidat: & vt morbus pau- cope iā de-
latim discutiatur. Celerius autē hunc discuteremus, si nullus symptōma prehēsus ē.
matis subesset metus. Quippe qui multitudine crudi succi grauatur: Si nōdum
hunc si modo iustam semel vacuationem ferre posset: nec metus ali- syncope p̄-
quis syncopes impenderet: semel arbitror vacuatum a morbo expli- mitur.
caremus. Eum vero cuius spiritus, & succi facile exhalant, si ante ac-
cessionē cibare nō cogeremur: lōgiorē illi morbū certe nō reddere- Quatuor re-
mus. Ac de his qdē hāc mihi dixisse sit satis. Nūc reliqs occasiōes q̄ liquæ occa-
bus syncopæ succedūt referem⁹. Hæ sūt numero q̄tuor. Dolor vehē- siōes q̄bus
mens. vigiliæ. imodica vētris inanitio. ac in his quā aliena loquūtur, syncope
aliqu motus. sed et quintā si nō displicet addas. Nēpe principiorū in- succedunt.
tēperiē. de qua in calce libri agemus. Idcirco maxime quod duplici- Principiorū
ter puenit. vel in nuda qualitate partielis alteratis, vel vitioso succo intēperiem
in has recepto. Deinceps igit de oīb⁹ q̄ memorauim⁹ est agendum. duplicē eē.

IV. METHO. 2VI MEDEN. VI GALENI

De doloribus. Initio a doloribus sumpto. Ergo si causam unde dolor excitatur, adime-
re possis: ita utique contra symptoma non pugnaueris. sed aegritudinem
curaueris. Sed si qua occasione prohibitus affectui summouedo intetum
esse non licet: vehementiam doloris mitigabis. Verum quoniam nec doloris cau-
sas sumouere, nec vehementiam eorum remittere fas est, nisi intellexeris,
cuius vitio is dolor in cubantis corpore excites: praepedenda prius tum cau-
sa doloris sunt: tum vero signa, quibus haec dignosci queant. Nam cum sensui
plerumque parum pateat: hominem qui in tali speculatione sit exercitatus ni-
mirum postulant. Itaque cum nobis in alijs operibus, non pauca de doloris
De dolorum generatione sint precepta, ipsorumque omnium opportunum tempus iam venerit: ne-
cessum arbitror, totam eorum rationem summam percurrere. Quoniam igitur
in animalis corpore omnibus consentientibus sedis, non omnes par-
tes sensiles sunt: manifestum est, quae prorsus sunt insensiles, eas non do-
litas. Igitur cum sensilibus duntaxat dolor accidat: sequens est, ut aesti-
memus, eiusmodi ne corpora perpetuo sint dolitura, an vno aliquo tem-
pore, cum videlicet ortus in his crucians affectus sit. At si ipsa euiden-
tia nos docet, multum esse temporis, quo nihil omnino doleamus:
non obscurum est, certo aliquo tempore, quo scilicet excitatur in singulis
quae dolent, crucians affectus: necesse esse ea dolere. Ergo si inuentum
nobis fuerit, quod nam affectio ea sit, quod in sensilibus corporibus orta, facit
A naturali vt animal doleat: utique et quod quaerimus iam fuerit inuentum. Hic igitur
b⁹ noticijs ab ijs naturalibus noticijs, quae omnibus nobis sunt communes, pro-
cedere methodo ad id quod considerandum proponit, conueniet. Porro
quae omnibus sunt communes. naturalis noticia nos docet, vitium id corporis ex quo sit doliturum,
aut continuitatis diuisionem esse: aut alterationem aliquam. Ita etiam non inco-
mode dictum ijs est, quod ex insensilibus, vel insensilibus, vel incompa-
dis opinio. bus elementis, corpus componunt: affectum vnde dolor nascatur prorsus iueni-
ri non posse. Quippe quod tantummodo tangunt, eorum nihil videtur dolorificum.
At talia corpora tantum se inuicem tangunt. Quod si non contingant modo:
sed etiam se inuicem in concursu collidant: ad dolorem creandum nihilo plu-
cogerunt. si quod colliduntur: insensilia statuuntur. Nisi etiam lapides cum diuidun-
tur, dolore affici dicemus. Verum de his latius, tum alibi: tum in quinto de
Asclepiadis placitis disseruimus. Nunc confessum hoc principium sumen-
tes, necesse esse, ut affectus qui dolorem excitet, vel diuisio sit, vel
alteratio: illud etiam memoria repetamus, ne alterationem quidem
Mutationem ipsam sensum irrepentem, dolorem afferre animali posse. Sed quae do-
lore animal afficiet, eam mutationem tum confertim factam: tum vero violentam
feret confertim esse debere. Vident enim corpora, non solum cum in non naturalem habitum con-
fieri & vio- fertim aguntur, tristis grauemque mutationem sentire: sed etiam in
letam debere ipso ad naturalem statum suum reditu, nisi eum paulatim accipiant,

Dubium

IN LIBER DVODECIMVS. FO. CLVII.

obiter cruciari. Scimus enim qui in vehemēti frigore iter fecerunt, eos cū se se nō sensim, sed semel calfacere pperarent: dolore circa vnguiū radices adeo vehemēti affectos: vt ferre non possent. Illud vero inquirere, an ipsum quod vehemēter excalfacit, aut refrigerat, diuisionem aliquam continui efficiat: longiore fortasse disputatione aget. Et vtiq; demonstratum a nobis est, in cōmentarijs de simplicium medicamentorum facultatibus. Verū quid agendo, quæ vehemēter vel excalfaciunt, vel refrigerant, dolorem inferant: querere ad rem propositam minime est necesse. Siue enim vt substantiæ sensibilibus continuitatem diuidentia: siue vt eam semel et confertim alterantia, id ad eorum inuentionem quæ dolorem leuabunt, parū refert. Modo sciamus, quod violenter vel excalfacit: vel refrigerat, id sentientia corpora dolore afficere. Ergo si cœpisse ab euidentibus cōueniet, euidenter autem videntur, eorum quæ corporibus nostris propinquāt, hæc sola esse dolorifica, et quæ vehemēter vel excalfaciant: vel refrigerent, et quæ substantiæ cōtinuitatem soluant, hæc autem sunt quæ vel contundunt, vel incidunt, vel distendunt: vtiq; curationis eorū inuentionem quæremus, via aliqua insistentes, quæ ad quædorum naturā sit accepta, quæ methodos appellatur. Rursus igitur supra repetētes dicamus. Quoniā id querimus, quēadmodum in morbis dolore affligamur, vbi nihil nobis extrinsecus triste appropinquat: necesse est aliquam talem causam in corpore queramus, quæ scilicet vehemēter excalfaciens, vel refrigerans, vel substantiam sensilis alicuius corporis diuidens, nos excruciet. Ac primū illud speculabimur, cuiusnam esse naturæ debeat, quod cōtinuitatem diuidet. Necesse igitur est, vel rptionem, vel contusionem, vel erosionē esse affectum eum, qui diuisionem continui faciat. At vero rptio ex distētionē, cōtusio ex graui quopiam, erosio ex rodente prouenit qualitate. Ergo cū nihil extrinsecus sit, quod vel distendat, vel grauet, vel erodat, sed ex seipso hoc aliquod corpus sentiat: neminē latere potest distentionem ab aliqua intrinsecus substantia quæ multitudine sua corpus se continens distendat, aut imodica siccitate, prouenire. Contusionem, ex eo quod aliqd corpus ab externo supercecidit, quod vel durum, vel magnum vel graue, vel simul ambo fuit. Erosionem vero, ex succo aliquo, cui mordens natura insit. Igitur vbi vehemens dolor vrget, scrutandū nobis est, an succus plurimus, an spiritus, cui non sit exitus, an grauis moles, an mordens humor, an siccus affectus subsit. Ad hæc, veluti inter initia est definitum, an aliquid, quod valenter excalfaciat, vel refrigeret. Quorū ipsorum quoq; rursus causæ, vel in spiritu, vel in humoribus, vel in solidis ipsis sunt statuendæ. Quicquid enim eorum vehē-

Methodos
quid . .

Cuiusmodi
sit qd cōti-
nuitatem di-
uidat.
Ruptio,
contusio &
erosio, vna
de.

Vbi vehē-
mēs dolor,
quæ æsti-
manda.

METHO. MEDEN. GALENI

menter excalfactum refrigeratum ve fit, quando quod vicinum est tangit: graue illi molestūq; redditur. Igitur quēadmodum singula quæ cōprehendimus agnosci possint, tum vero quod non oīm habeam⁹ manifestas notas, quodq; si aliud quicq;, etiam causarum, et affectuū quæ sensum fugiunt agnitio, ex multa exercitatione, et curiosa omniū perēpensione nobis pariat: alibi monstratum est. Nunc id consyderare propositum nobis non est. Imo solam ipsam medendi methodū persequi. Ex qua scienter perspecta, quātum auxilium compendiūq; medicis, non ad præsidiū modo, curationūq; facultatem: sed etiam ad affectus aliquando agnitioē comparetur, sæpe vobis in ipsis ægrotantibus manifeste ostendi. quorum iam duos tris ve, qui haud pridē sunt sanati referam. Vnus em̄, vt scis, quadragenarius erat, qui cum colo laborare putaretur, non modo nihil est a fomētis, tum humidis tum siccis leuatus: sed nec cataplasmatibus nec clysteribus, quibus scilicet publice vti in eiusmodi affectibus solent: verū etiam a plerisq; eorum exacerbat. Nam a rutaceo oleo per sedem infuso, deterius habuit. Itemq; a castoreo. quinetiam vbi mel coctum cum pipere assumpsit: extremis doloribus est afflictus. Iam cum cremorem codi fenigræci, vna cum melle accepisset: vehementer est irritatus. Ipse igitur vbi mordentes succos in tunicis intestinorum immersos cōieci, qui scilicet secum vna corrumpere, tum ea quæ per inferiora essent infusa: tum ea quæ per os accepta: exhibui homini nutrimentum, quod non facile corrumpere. Deinde cum minus eum cruciatum intellexi: viciosos humores purgandos iudicaui. Cum vero aptissimum ad eiusmodi viciosos humores esset, medicamentum quod ex aloë componitur, quodq; iam vulgo picran appellāt: vtiq; semel hominē iuste purgare, non sum ausus. quod doloribus, et inedia duobus iam mensibus inanitus esset. Verum ex modicis quibusdam interuallis id faciēs, quindecim circiter diebus, hominē (vt scis) prorsus sanaui. Idq; nullo præterea adhibito præsidio. Atq; hic quidem illo primum tempore sic est vexatus. nunq̄ prius intestini dolorem expertus. At alius iuuenis huic quidem ætate ppe par, sed qui sæpe ante, colico cruciatu fuerat affectus, accepto scāmoniæ succo: fuit purgatus. Cum autē bene largiter fuisset vacuatus: primo quidem die vespere in balneo lotus, mox ptissanæ cremorē sumens, post piscē quoq; comedens nocte ea, quæ coeperat, euomit. Secūdo die itidem lauatus, comedit primū lactucam. Mox auium carnis aliquid. in albo iure elixæ. ab hac alicā ex aqua sumpsit. vino austero iniecto. Vbi vero ab ijs mediocriter se habere est visus: etiam tertio die nutritus similiter est. Reddidit tamen per aluum, plura quā pro ciborum portione. eaq; cū rosione. Deinde

Medēdime
thodū ad af
fectus agni
tionē nōnū
q̄ cōferre.
De quadra
genario co
lico.

Curatio ga
leni.

Alius colic
cus.

Symptomata.

LIBER DVODECIMVS. FO. CLVIII.

quarto die, etiam magis dolere sibi ventrem sensit. et cum se in balneo alicubi frigus accepisse imprudentem putasset: rutaceum sibi oleū per sedem infundens, non solum vehementissime est vexatus: sed etiam li- quidam deiectionē per magnā habuit. quod facile declarauit, aliquid a toto corpore, ad loca ventris deferri. Post deinde per circuitus, si- milis redibat cruciatus. Audientes autem eius symptōmata: intellexi- mus noxam ex scāmonia in illis maxime intestinis procubuisse, quæ prius, etiam fuerant imbecilla. Sicut quasi fluxionis quidam exortus esset affectus. Ergo quēadmodum hunc quoq; sanauerim scis. Abijce- re em̄ iussi præfidia colica. alicaq; calente quæ cocta in aqua esset, nu- triri. imissis mali punici granis. Cum autem tota nocte citra dolorem dormiuisset: miratus profecto est remedij nouitatem. rogauitq; quid esset bibendum. Dedimus itaq; bibendum dilutum rois cremorē. Quo videlicet siue aliqua esset in sūmo intestino facta exulceratio, eā astringeret: siue etiam ex consuetudine aliquid ex superioribus locis in par- tem afflictam conflueret, id reprimeret. prandioq; eodem vti iussim⁹. Deinde ad vesp̄erem cenare pane puro ex vino aliquo naturaliter au- stero. Concessimus p̄terea, vt austerum quēcūq; vellet, fructum su- meret. siue malū, siue pirum, siue punicum. Simili ratione etiam tertio die cibatus: in quarto theriacē bibit. Sanusq; omnino est redditus. ac de cætero ad consuetudinem reuersus: nullum sensit incōmodū. Simi- li genere & alium quendam in æstate affectum, cum sitibundus admo- dum esset: supra alia quæ memorauī. etiā frigida potione vti permisi. Ergo ne requiras in omni affectu eiusmodi notas, quales in pleuriti- de, vel dysenteria apparent. Quippe scientifica est morborum id ge- nus agnitio. certis videlicet definitisq; notis comparata. Cum eorum qui proxime sunt dicti. coniecturalis agnitio sit. ac solis ijs inueniri potis, qui ex ætate cuiusq; morbi propriam curationem norint. Quare quoniam de hac proposita nunc disputatio est: ipsam per se absolu- mus. Nec affectuū agnitiones attingamus. maxime quæ ex coniectura libus notis incipientes, cum eorum quæ prosunt obsuntq; cognitio- ne sunt coniunctæ. Methodum enim de ijs, atq; etiam exercitationem in ea, in morborum agnitionibus seorsum per se fecimus. quo scilicet arte quis instructus: in omni ægro, tum locum qui affligitur, tū ipsius affectum, sicuti nos, iueniat. Ergo reuertamur ad affectus qui dolores excitant. Si sanguinis abundantia sit, quod distendat, veluti in phleg- mone fieri solet. protinus vbi vires ægri valentes sunt: sanguis mittē- dus est. Sed si is, vel sanguinis missionem timeat, vel imbecillis viri- bus sit: tum auertendus in diuersum sanguis est: tum per propinqua deriuandus. Dictūq; nobis prius est, quēadmodum hæc fieri conue-

Curatio ga-
leni.

Theriacum.

Frigida potio.

Tertius cu-
ratus. Nō esse in
quoq; affe-
ctu, quales
in pleoriti-
de vel dysē-
teria, notas
requendas.
Regressus
ad dolores
Si sāguinis
abūdātia di-
stendat.
Si æger san-
guis, missio-
nem timeat
vel imbecil-
lis sit.

METHO. MEDEN. GALENI

Signum. niat. Quod si his peractis, dolor etiam perstat: patet pfecto in agro-
tante particula impactum esse quod contristat. Patet vero nō minus,
Si ex flatuo et quod curatio ipsa, per digerentia medicamenta fit molienda. Pari
so spū do- ratione, et qui ex flatuoso spiritu dolores fiunt, curabimus. Sed simul
lor fit exci- in his potius, tum ex tenuantibus cibis, tum potione, tum per sedem
ratus, cura iniectionibus, tum cataplasmatibus, tum humidis siccisq; fomentis auxi
tio. liantes. Sin moles aliqua grauando contundendo ve, dolorē excitet:
Si rodens moli ipsi est medendum. Sin rodens humor est qui affligit: aduersissia
humor affli- ma huic sunt, quæ extenuant, et calfaciunt. Postulat namq; huius gene
git. ris affectus, si modo curandus est: vt ea quæ contristant vacuētur. Si
id omnino fieri nequeat: vt per epicrasin sanetur. Sin id quoq; fieri nō
Soporifera possit: vt quæ torporē inferant, medicamenta exhibeātur. Quæ quāq;
anodyna sunt reliquorū cōmunia: minus tamen hos affectus, quā alios ledunt.
minus hos Quippe tenuis consistentiæ, et calidarum virium, pleriq; talium hu-
q; alios le- morum sunt. Ediuerfo quæ ex papaueris succo, et alterco, et eo modo
dere. frigidis composita medicamenta sunt, simul omnino et refrigerant: et
ficcant. qua ratione, non solum vt sensui torporem inducentia saluta-
ria sunt: sed etiam vt humorū tenuitatē cogentia, atq; crassantia, præ-
Quib⁹ alie terea vehementem calorem refrigerantia. Vbi vero crassi glutinosiq;
nissima sint humores habentur: alienissima sunt, quæ torporem inducunt. Cauen
torporē in- dusq; magnopere in eiusmodi affectibus, eorū vsus est. Sed nec alioq;
ducentia. comitatur eiusmodi succos, modo soli sint, dolor vehemens. Si vero
Si cū cras- ex accidenti aliquo, coniunctus his halituosus spiritus est, qui ex ijs
sis succis quibus continetur corporibus erumpere prorsus nō potest: grauissi
cōiūct⁹ ha- mis omnino doloribus, qui ita se habent cruciātur. Porro accidit id
lituosus spi- illis, duplici ex causa, vel obstructione, vel calore. Nam et obstructio
ritus fit. spiritum cohibet: nec exire permittit: et crassa glutinosaq; cū calefiūt:
Dupliciter flatuosum spiritū gignere solent. Eiusmodi sane affectus, ijs qui se ci-
cum crassis bis natura frigidis, et consistentia crassis, ac glutinosis referferunt,
adiungi ta- quando in ipsis intestinorum tunicis flatuosus spiritus cōtinetur: po-
lē habitū. tissimum incidit. Nam cum hæ duplices sint: vbi medio earum spatio
Quib⁹ pos- eiusmodi collectus humor est: in flatulentum mutatur spiritum. Sane-
tissimū ici- is et crassus; et tardi motus, et frigidus est. Vbi igitur tum retinetur:
dat talis as- tum tunicas distēdit, tum succus vnde oritur intestini partes, quas cō-
fect⁹. et qñ. tingit, vehementer refrigerat: duplici occasione affliguntur, qui sic la-
Quēadmo- borant. Ac ad tempus quidem, vbi torporem faciens medicamen bi-
dū hi a tor- berunt: prorsus indolentes redduntur. Cæterum affectus his omnino
poriferis le- fit maior. Nam et intestinorum tunicæ medicamentorum frigiditate
dantur. densiores, minusq; flatui transmittendo habiles redduntur: & humor
ipse tum crassior, tum ad motum ineptior euadit. Itaq; et spatio lon-

LIBER DVODECIMVS. FO. CLIX.

giore, ad ægri curationem: et medico qui ægregie in arte sit exercita-
 tus, est opus. Nisi enim certa ratione postmodum curationem aggre-
 dietur: verendum erit, ne succi secundo loco in flatuosum spiritum
 versi, eundem dolorem renouent. Vnde rursus stupefacientium ali-
 quid medicamentorum exhiberi sit opus. eadem scilicet necessitate
 urgente. Ac pari modo tertio & quarto & sæpe deinceps. quoad ho-
 mo insanabilis effectus: in malum totius corporis habitum perue-
 niat. et post longa tandem tedia pereat. Quo pacto igitur dolores
 eos, quos frigidus humor in medio intestinorum interclusus excita-
 uit, sanare conueniet: Sane non perfusionibus, & cataplasmatibus, quæ
 valenter excalfaciant. Quippe lenti omnes crassique & frigidi humo-
 res, ab ijs quæ calfaciunt, nisi etiam valenter digerant, liquantur. ac
 in flatum mutantur. Oportebit igitur eos incidere simul & concoque-
 re. Quas res tenuantia medicamenta præstabunt. Potissimum tamen,
 si calida vehementer non sint. Quod autem horum quoque ipsorum,
 ea maxime deligenda sint, quæ magis flatum discutiant, magisque sic-
 cent: nemini potest dubium esse. Sæpeque ex plebe non paucos audi-
 as, minus sibi dolere colon affirmantes, cum nec ipsis cataplasma im-
 ponitur, nec oleo aliquo perfunduntur. nec per clystere aliquid in-
 funditur. Et sane qui generosi animi, fortesque sunt: si mediocri vtuntur
 victu, tutius longiore in tempore percurantur: quam qui violenter
 (vt dictum est) calfacientibus vtuntur. A nullo enim in eiusmodi suc-
 cis, tam est metuendum: quàm a calore, qui eos liquet. atque in flatum ver-
 tat. Sed digerere non valeat. Vidimus namque ex agrestibus operis
 quempiam, qui vbi coli dolorem sensit: protinus secinxit. Cum cingi
 ante non soleret. comedit autem cum pane, allium, nullum dimittens
 consuetum opus. nec toto die quicquam bibit. sed vesperi meracius. Ab
 his et tota nocte dormiebat: et mane ab omni dolore plane liber sur-
 rexit. Est enim profecto allium, ex eorum ciborum genere quæ & fla-
 tum discutiant: & minime sitim inferant. Sunt qui parum id experti
 existiment, maiorem: quam cepas sitim excitare. sed plane errore.
 Cum non modo non maiorem quam cepæ: sed nec omnino sitim fa-
 ciat. Idem omnium plane eduliorum, maxime flatum discutit. Itaque
 ipse certe agrestium theriacen id appello. Ac si quis vel thracas, vel
 gallos, vel denique qui frigidam regionem incolunt: vsci alliis vetue-
 rit: non leuiter ijs hominibus nocuerit. Ac quos ex supra dicta causa,
 vehemens intestinorum dolor citra febrem exercet: his et allium esse
 licet: et Theriacen bibere. Quippe quæ eiusmodi affectibus magno-
 pere subuenit. At si cum febre vna, talis dolor incidat: principio qui-
 dem, si id ferunt, fomentum siccum ex milio, est adhibendum. Si ab

Doloris ex
 frigido hu-
 more i me-
 dijs intesti-
 nis inclusi,
 curatio.

Agrestis quæ
 dā colicus,
 allio curat⁹
 Allium flatum
 discutit, nec
 sitim infert.
 Allium agre-
 stium theria-
 cen esse.

Quibus ve-
 hemens inte-
 stinorum do-
 lor sine fe-
 bri est, quæ
 vtilia.

Quibus eius-
 modi dolor
 cum febre, quod
 agendum.

Allium

Theriacen optima.

Allium

METHO. MEDEN. GALENI

Chyster dissolutum

Chyster ex opio et oleo

Chyster ex lana opio oleo

Oculorum
et aurium do-
loris in fe-
bre sedatio.

Sapa, mustum ad decoctum

Cataplasmata.

Medicamentum quod ex castoreo fit, quibus utile.

Collyria diopii oculorum maximos dolores remittunt.

Collyria diopii noxia.

Noxia diopii collyria priorum correctio.

Diacinamomum.

hoc non quiescant: semen aliquod, quod flatum dissipet, in oleo quod tenuius sit partium, coquere, mox per linteum, quo purum sit oleum colare, deinde anseris seuum in oleo liquare, & per sedem infundere oportebit. Si anseris seuum non sit: gallinaceo est utendum, improprie curandum, ut sit expers salis. Esto autem nec admodum vetus. Licet vero et recenti uti, praesertim anserino. At si neque ex hoc remittuntur dolores: secundo rursus iniiciendum idem est. adiecta etiam nucem castorei et papaveris succi, utriusque fabae non amplius, magnitudine. Olei vero, hemina modus esto. excipitur & lanula ex hoc medicamento aliquid. Debebitque appensa forti filo, quam penitissime in rectum intestinum dimitti. Quo utique et cum libet, id facile recipiatur: et euidem conferat utilitatem. Ad eundem modum, et oculorum et aurium dolores, qui ex huiusmodi humore, aut spiritu flatulento in febre excitantur, sedare conveniet. Tum fomento ex milio, quoniam id omnium et leuissimum est: et maxime ficans: quodque ab eo defluit innoxium expersque rofionis est: tum auribus medicamentum id, quod ex castoreo et papaveris succo conficitur infundentibus, quo scilicet ad talia uti solemus. Liqueor quo haec liquantur, sapa esto, quod apud nos vocant ephema, plerique medicorum fireon graece appellant. Quod si imponi cataplasma res aliquando suadebit: papaverum capitibus in aqua discosis, ac fenigræci vel ordeï vel lini seminis farina aquae immissa, cataplasma conficies. Scire autem licet, medicamentum quod castoreum recipit, non solum aurium sedare dolorem: sed etiam oculorum & dentium. si auribus instilletur. Iam vero collyria quae ex opio fiunt, vehementissimos oculorum dolores remittere, omnes norunt. utendumque (ut praediximus) his est, cum maxima necessitas urget. Illud minime ignorantibus, particulas ipsas non nihil ledendas. imbecillioresque in reliquam vitam ex frigore futuras. Ceterum salutis hominis in praesens, ipsam futuram noxam post habentibus. Siquidem non paucos eorum, qui his sunt uti, eo infirmitatis venisse, ut alij fere nihil omnino viderent, alij propemodum surdi forent, id omnibus iam notum est. Itaque nos si quando cogimur his uti: postmodum in sanitatis tempore, particulas ipsas excalfacimus. Nempe auribus oleum id, quod solum castoreum habet, infundentes. Oculis vero, collyria quae tantum excalfaciant. Ad quod scilicet munus, maxime id probamus, quod ex cinamomo conficitur. Ac de doloribus quidem, qui ex crassis glutinosis ve, aut frigidis succis, vel etiam ventoso spiritu excitantur, haecenus abunde. Similis namque est eorum omnium curatio, & quae per comprehensas iam materias perficiatur. Nisi quod is qui spiritum flatuosum comitatur, propriam quandam cu-

rationem est sortitus, ex cucurbita cum flamma copiosa subinde ad-
mota. Videbiturq; tibi præsidium hoc in huiusmodi affectibus, incan-
tamenti cuiusq; simile quid efficere. Siue hi in intestinis; siue in quauis
corporis particula sunt excitati. Illico enim cucurbita admota: qui
spiritu flatuoso cruciantur, tum a dolore liberi: tum omnino sani red-
duntur. Quos vero non spiritus modo flatuosus: sed etiam humor
quispiam vnde is oritur male habet: his illico ad tempus dolor seda-
tur. Redit tamen vel in sequente nocte: vel postridie. vel etiam tertio
die similis dolor. Ac potissimum, vbi in victu aliquid deliquerint.
aut importunius particulas excalfecerint. Tibi vero hoc quoq; maxi-
mum indicium affectus erit. ac curationem pro ratione prosequeris.
Nec impense particulam excalfaciens: & tenuatoria curationis ratio-
ne vtens. Quod si in ventre quoq; talium quippiam incidat: mirifice
hi ex acrium infectione leuantur. Sed percuranda in his primum do-
loris accessio est. admota scilicet cucurbita. quo ventosus digeratur
spiritus. Post id vacuandus humor est. infuso per sedem eiusmodi
medicamentorum aliquo. Ego vero oleo quopiam tenuis substantiæ
vti assueui. rutam incoquens. Porro aliqui in tali curandi ratione,
vbi oleum acceperunt, maximo dolore cruciantur. postea exiguo in-
terposito spatio, excernunt humorem vitreum. atq; ex hoc protinus
simul & a dolore & ab affectu liberantur. Quippe sublata causa quæ
spiritum flatuosum genuit: omnia conquiescunt. His humoribus con-
trariam maxime naturam habent, qui tenues sunt, atq; acres. Sed simi-
lem dolorem inferunt. nonnunq; autem & conuulsiones crebras accer-
sunt. vtiq; cum in ore ventris sunt collecti. Veluti dudum illi conti-
git, qui paulopost æruginosum humorem euomit. Satiùs vero fit,
nō æruginosum dicere: sed exactam plane æruginem. Talis nāq; erat
qualis pulcherrima est ærugo. Verum huic adolescenti cum conuul-
sione & syncope, etiam guttæ quædam frigidæ, & pulsus in summo
gradu parui erant. Ex quibus cum conijcerem, in ore ventris, quem
publice stomachum vocant, rodentem aliquem contineri humorem:
dedi illi aquam tepidam bibere. post quam protinus tale quid euo-
muit, quale si ipse facere velles, floridissimam æruginem aquæ misce-
res. Cum igitur talis humor in ventre constitit: vomitu est expellen-
dus. Cum in intestinis, iniicere per sedē conueniet, quod eluere eius-
modi humorem sit aptum. At id deterfuum sit omnino oportebit. Cū
autem talium pleraq; mordeant: commodissime ex his aliquod deli-
gitur, cui rosio absit. Eius generis maxime est ptissanæ cremor. Cibi
vero exhibendi his sunt, qui & boni sint succi, nec facile corrumpun-
tur. quorum exemplum in priore libro iam traditum habes. Quoniā

Doloris q
ex flatuoso
spū est exci
tatus, ppā
curatio.

De cucurbi
ta cū flāma
copiosa.

Qui a cu-
cubitā sta-
ti p̄sant, et
quib⁹ re-
deat dolor.

Signum.

Curatio do-
loris ex fla-
tu cū humo-
re.

Aliquos a
pposita cu-
ratione cru-
ciari, & po-
stea vitreū
humorē ex-
cernere.

De dolore
q̄ extenui et
acri humo-
re excitat,
qui etiā cō-
uulsionē ali-
qñ accersit.

De iuvene
q̄ ærugino-
sum humo-
rē vomuit.
Ptissana si-
ne rosione
deterget.

Cum flama

Thyphus ex rutam

Convulsio, ex

plenitudine
rodere humore.
fugere
irritato
evacuacione.

METHO. MEDEN. GALENI

De ijs q ex vero etiam eorum, qui ex ficcitate nimia tenduntur crucianturq, men
ficcitate nia tionem feci; non alienum fuerit de his etiam aliquid apponere. Scire
mia disten nanq; licet, eiusmodi affectum, si modo curabitur: humedationem po
dunt et cru scere. Cæterū curatu per difficilem esse. vel potius qui curari omnino
ciantur. non possit, si febris occasione est contractus. Succedit maxime excitia
li phrenitidi. nec sanatum quempiam ita conuulsum, aut ipse vidit
aut alium narrantem audiui. Nam temere conuulsio, vel ex plenitudi
Triplex cō ne neruolarum partium incidit, qua ratione, eos quos magna phleg
uulsio cura mone præmit, adoritur: vel ex mordente & tenui humore, qui neruos
bilis, sa corpora rodat. vel ex ingenti frigore. quod tale quippiam quale
Cōuulsio gelu efficit. Atq; hæ tres conuulsiones subinde percurantur. Sed quæ
nē q ex ner ex neruolarum partium ficcitate prouenit, insanabilis est. Quippe
uolarū ptiū etiam in libro de marasmo docuimus, solidorum corporum fici
ficcitate ori tatem omnino esse insanabilem. Quo minus adijciendum quicq
tur insana de eiusmodi symptōmatis præterea puto. Sed nec de ijs quæ
bile esse. vitio immodicæ vacuationis, vel per aluū, vel per vomitū,
vel sanguinis profusionem incidunt. Quod & antea de his
mediocriter sit dictum: et posthac dicere sit necessum.
Potissimum cum mihi de tumoribus, qui præter
naturam incidunt, erit agendum. Itaq; li
brum hunc iam claudam. quando de
symptōmatis ijs, quæ utiq; tra
ctatu maxime erant neces
saria, & præcipue quæ
cum febrium affecti
bus sunt conne
xa, abunde
differui.

GALENI METHODVS MEDENDI,

VEL DE MORBIS CVRAN-

DIS THOMA LINACRO

ANGLO INTERPRETE.

LIBER DECIMVSTERTIVS.

Vo iam genera morborū quēadmodum quis methodo
 sanat, docuim⁹. Alterū in tēperie positum, cui antiqua
 est appellatio: alterū cui nos nomē indidim⁹, cōtinui-
 tatis solutionē. de hac primū in tertio quarto, quito ac
 sexto horū cōmētariorū prācepim⁹. Post eā de ijs quæ
 in intēperie cōsistunt, vsq; ad duodecimū egimus. In hoc vero toti⁹
 operis tertiodécimo de tumorib⁹ qui prāter naturā incidunt differe-
 re incipiemus. in quib⁹ scilicet partes a naturali habitu in quantitate
 recesserunt. Sane sanitatē an naturalē habitū dixeris: ad ea quæ nunc
 paramus, nihil interfit. At cum plures specie affectiones in his sint: Sanitatem
aut natura-
 primum agemus de phlegmōe. Expedi enim ab hac cōepisse. et quod lē habitū di-
 frequentissime incidit. & quod febres aliaq; symptōmata periculosis cere hic pa-
 sima excitet. Cum autē veteres phlogosin quā inflammationē inter- rū referre.
 pretere, subinde phlegmonē appellent: sciri volumus, non hoc loco Cur a phle-
 nos de hac phlegmone differere. sed ea quæ supra inflammationem, gmōe inci-
 tensionē quoq; in particula facit. quā non modo ipsi tactu deprehen- piet.
 damus: sed etiā ipse æger proprio sensu aduertat. Quinetiam pro ten Phlogosis
 sionis modo, tangenti quoq; renititur pars phlegmone obsessa. au- Veteres sæ-
 ctiorq; est: q̄ pro naturali habitu. nec dolor illi deest, maior minor pe phleg-
 ve. Cum quo non nunq̄ & pulsationis est sensus. cum scilicet malum monē pro-
 amplius increuit. ac potissimū cum suppurat. Rubor quoq; in parte phlogosi
 quæ phlegmone laborat, maior minor ve semp visitur. Adeo huc in vsurpare.
 ipso pedis vestigio, siue in parte interna manus, magna phlegmone Phlegmo-
 incubuit: hæc quoq; magis rubra videntur: q̄ ante. Etenim demonstra nes descri-
 tum est phlegmonen omnem, e sanguinis confluxu consistere. Qui ptio.
 alijs statim calidior est: q̄ pro natura fuit. omnibus certe in ipsa parte In oī phleg-
 quæ phlegmone vexatur. Atq; hoc omnium sectarum commune est. mōe calidū
 Siue impactum tantum sanguinem in finibus vasorum, phlegmo- esse sangui-
 nes causam velint: siue intercidentiam eius (paremptosin vocant) in nem.
 solis arterijs, siue obstructionem aliquam. siue in raritatibus ratio- Variæ opi-
 ne contemplabilibus resistantiam. Quo fit vt etiam curationis indica niones de
 tio, omnibus sit cōmunis. Nempe vacuatio redundātis in particula phlegmo-
nes causa,

METHO. MEDEN. GALENI

Ois morbi phlegmone obfessa, sanguinis. Phlegmones vero q̄ i gñatiōe adhuc q̄ adhuc in est: duplex indicatio est, veluti in reliquis morbis oībus, quicūq; in gignēdo ē, gignēdo adhuc sūt, nec dū absolutionē sunt naēti. Nā qđ eorū genera duplicē esse tū iā est, id medicinæ artis parti, q̄ morbos curat subiicit. Qđ in ge idicationē. neratiōe adhuc est: parti quæ futurū morbū p̄cauet. Atq; idcirco dixi O mniū q̄ i mus nō simplicē sed cōpositā esse, totā de ijs ægritudinib⁹ quæ in ge gñatiōe sūt neratione adhuc sūt, medētis sollicitudinē. Ex ea scilicet quæ p̄uidet. cōpositam et ea q̄ curat. Sicuti etiā si oīno phlegmone laborare adhuc nō cōpe esse curatio rit, sed tamē appareat iā subesse in corpore gen⁹ aliqd eorū, q̄ phleg monē excitare possint: in talib⁹ quoq; oībus sola p̄uio indicat. At si Quid ad nulla adhuc in corpore causa subaliē: ijs q̄ ita se habēt, ea q̄ sanitatis medicū spe est tutrix, p̄uidet. Ergo q̄ causæ phlegmonē accersere videt: has cū iā etet qđ ad in corpore sint cōceptæ: sed tamē exiguæ adhuc, et incipiētes: vtiq; ne sanitatis tu maioris fiant, inhibere cōueniet. Atq; hoc cauētis phlegmonē est offi torē. ciū. Cū vero ea magnitudine sint, vt iā phlegmonē creent: eas sūmoue Cōis oīum re oportet, ac quātū iā phlegmōes genitū est sanare. Ac cōmunis oīm phlegmo = phlegmonarū generatio, ex sāguinis influxu est, copiosioris scilicet, q̄ narū genera sit parti ex vsu. veluti tū in libro de tumorib⁹ p̄ter naturā ostendim⁹: tio. tū in eo q̄ de īquali tēperamēto est inscriptus. Sane copiosior sāguis Cōflux⁹ sā influit, aliā quapiā, alijs ve particlīs aliqñ eū mittētib⁹. ac ea q̄ phleg guinis du mone laborare īcipit, recipiēte. Aliqñ particula q̄ affligit, hunc ad se plex causa. trahēte. partes quæ mittūt, vel vt copia supuacū: vel vt qualitate mo Quēadmo lestū, vel vtroq; nomine succū psequunt. Quæ attrahunt, ea morboſo dū ptes san calore trahūt. Porro in dolorib⁹, incipit quidē causa, ab eo qđ affligi guinem tra tur. Sed qcqd est phlegmones: id suppositæ partes efficiunt. Ergo qđ hunt. ad partē excalfactā vel trahūtur vicini succi, vt nos censem⁹, vel con Asclepia fluūt vt Asclepiades putat, euidēter cernit. & constet hoc loco ex īpo dis opinio qđ cernit, sermoni fides. At vero quæ dolēt cernunt ea quoq; phleg Cur phleg monē ex dolore pati. sed causam eius quidā oīno nō assignāt, quidam mōe ex do nullo modo p̄babilem. Nostri vero sentētia talis est. Docuim⁹ in eo lore cōtra opere, qđ de naturalib⁹ facultatib⁹ edidimus: vnā esse naturæ facul haē. causa. tatē quā excretoriā dicimus. Ea suo munere tum fungitur, cū triste ali Expultrix quid sentit. Vnū vero quiddam est ex ijs quæ eā contristant, ipsa quæ vis, quādo dolorē excitat causa. quæcūq; ea sit. Hanc igitur eijcere dum p̄perat agat. phlegmonē interdū in particula concitat. cum em̄ primis suis conati bus, nihil profecit: vehemētius aggressa, qđ infestat expellere: sangui nis aliquid, et spiritus ex superpositis partibus, in afflicta simul ex primit. Atq; hinc fit, quod ex dolore, particula pro portione cōfluen tis in eam humoris, in tumorē attollitur. Quinetiam omnium tumorum qui præter naturam sunt, varietas, ex eius quod influit, natura

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXII.

nascitur. Vbi enim flatulenta materia copiosior accessit, flatuosi magis tumores fiunt. Phlegmone vero magis similes, vbi sanguis, sicut mor ex ei⁹ erisipelati, vbi flaua bilis. et tumentiores, vbi pituita. Similiter sciri⁹ qd confluit rosi, vbi vel crassus, vel vehemēter lentus humor est, qui parti est in natura oriē fixus. Sane crassus humor, quodāmodo iā melācholicus, magis mi⁹ Exempli. nus ve est. Lentus autē ex glutinosis puenit cibis. Sed et ex ipsis ali⁹ Crassū hu⁹ quando neruosis partibus. vtiq; cum multum excrementi genuerint. morē quo⁹ Verum de cæteris tumoribus post dicetur. Nunc de phlegmone age⁹ dammō me⁹ mus. Ac prius quæ oim sunt cōmunia, ad disputationē propositis: sic lancholicū deinde quæ solius eius vicij sunt propria adiiciemus. Cū igitur par⁹ esse. tricula aliqua phlegmone vrgeri cōperit: vidēdum est, an propter ca⁹ Lentus hu⁹ lorem aliquem, qui in illa præter naturam sit orta, an propter dolo⁹ mor vnde. rem, vel ipsius, vel propinquæ alicuius partis: hanc contraxerit. quo Cū phleg⁹ scilicet adempta causa: phlegmone non amplius increseat. Post hanc monē i pti⁹ cōsyderationem, proxime illa contemplabere. Nunquid vicina ali⁹ cula icipit, qua particula sanguinem largius ad phlegmonē transmittat. Deinde quæ cōsy⁹ num totum corpus sanguine nimium abundet, plethoran vocant. Nā deranda. tibi arbitror non excidit, vt pote sæpe a nobis monstratū, superuaca⁹ nea quæ valentioribus partibus ob redundantiam, vel qualitatē ex⁹ Glandulas pelluntur: ea in imbecilliores procumbere. Atq; hinc accidere, vt facile fluxi⁹ glandulæ, quas adenas vocant facile fluxiones recipiant & maxime ones recipe⁹ quæ rariores natura sunt. Quippe valentius est arteriarum & vena⁹ re. rum, & neruorum & muscutorum robur. Imbecillius autem ac forte Glandulas nullum, corporum quæ glandularum sunt naturæ. Sic igitur fit, vt & occasiōe lō⁹ propter vlcus, quod in manus aut pedis digito sit, eiusmodi glādulæ ging vlcē⁹ in inguinibus & alis, tum intumescant: tum phlegmone occupentur: ris sæpe in⁹ cum defluentem ad vltimos artus sanguinem, priores exceperint, tumescere. Quinetiam in collo, et secus aures, sæpenumero glandulæ, his quib⁹ Glandulas in collo, capite, vel aliqua vicina parte vlcus est natum, intumescūt. cū itumue⁹ Nominant autem ipos adenas cum sic intumuerunt, bubones. Quod rūt bubōes si scirrosior earum partium phlegmone aliquando fuerit: hæc & ægre græce dici. sanabilis est: et struma dicitur. Quænam vero sit strumarum curatio, Struma qd in proximo dicetur libro. Nunc de phlegmonis, quoniam de ijs dis⁹ De phleg⁹ serere proposuimus: denuo repetentes, dicamus, quod inhibitiō ea⁹ mone cōmi⁹ rum incipientium. ex generatē illas causa tollenda præstatur. primū⁹ tātē vlcera. q; de ijs quæ vlcera sequuntur agamus. Postea enim q; prope magnā Curatio bu⁹ arteriā, aut venā vlcus ortum est: celerrime bubones excitant. Cernit bonis ex vl⁹ autem aliquādo ipsa quoq; vena, per totum membrū rubra. & calens cere vbi⁹ et distenta. ac si quis eam tangat, dolens. Ergo si vel sanguine totum corpus est corpus est purum.

METHO. VII. MEDEN. I. GALENI

plane fit: facilis. Quippe excalfacere, & humectare modice totum mēbrum, quo dolor mitigetur, oportet. (Nosti autē eiusmodi præsidi-
 rum materiam) ipsi utiq; vlceri tetrapharmacū in linteolo imponēs.
 (Liquatur id oleo potissimū rosaceo. vel si id nō sit: relaxanti aliquo)
 Totum vero mēbrū, hapso lanæ ex calente oleo imbuto circundans.
 Quinetiam ipsi vlceri, calidum imponi medicamētū oportet. Ac sup
 calidum extrinsecus cataplasma dare. quod ex farina, vel ordeacea,
 vel triticea, vel ambabus mixtis, constet. Humorē autē habeat, aquā
 cum oleo paxillulo. Non secus vero etiam ipsi adeni quæ phlegmo-
 ne vrgeri cœpit, vt mitigetur imponi debebit, pmo die lana, ex oleo
 calente madens. non autem sicut non nulli faciunt, statim addito sale.
 Quando sale utendum. Post enim sale utemur, cum & tumor per totum membrū fuerit remis-
 sus: & dolor vlceris sedatus. Quinetiam macedonicum quod vocant
 Si vel plethoricū cor- pharmacum, similiter sicut tetrapharmacum, ipsi vlceri imponere li-
 pus sit vel cacochy- cebit. Etenim similia inter se sunt. solo thure tetrapharmacū macedo-
 mū. nico superante. At si vel plethoricum corpus sit, vel malo succo redū-
 Duplex sā- guinis mis- laborante: scarificabis crura. Altero crurum male habēte: reliquum.
 ho. Has nanq; vacationes, indicat ipsa copia. sicut etiā succorū vitium,
 redundantis succi educationē. Ac plerūq; post hæc p̄sidia, glandularū
 Phymatis phlegmone definit. Sæpe tamē vel ipso qui curat, ad corporis vacua-
 i glandulis tione segniore: vel ipso qui laborat præ mollicie eam non admittentes:
 generatio. earū phlegmone maior efficiē. sic vt ad suppurationē pueniat. Sed et
 Qñ particula quæ phymata quoq; græce appellant: memoratis carnib⁹, sic vbi flu-
 ipa q̄ phleg- xio in eas pcubuit: citra vlceris occasionē accidūt. vbi ergo distentæ
 mone labo- vehemēter glandulæ sūt, aut alia deniq; particula quæuis, quā phleg-
 rat, scarifi- mone p̄mit: cogimur toto corpore pri⁹ vacuato ipsā scarificare. Sane
 canda fit. vacuam⁹ totū corpus (sicut in libro de plenitudine dixim⁹) nō modo
 Duplex cā cū in redūdātæ succorū est habitu: sed etiā vbi magnitudo morbi sua
 corpus va- det, cū mediocritatē succorū cōtinet. Siquidē dolor, & membri in quo
 Solueda vena, et si nō sit. adguncuadi. phlegmone sedet, calor, etiā si purū ab excrementis totū corpus sit, flu-
 me vena. xionis causa fiūt. Expedit igitur parci⁹ id hoc casu facere. ac vacuare
 cum vacuā prout maxime, tū ætati laborātis, tū naturæ congruit. æstimatis præ-
 dū fit. terea tum anni tēpore: tum regione, tum hominis ipsius cōsuetudine.
 Vbi phleg- de quib⁹ sæpe iam in multis diximus. sic vt etiā si adhibita in sermōe
 mones fer- non sint: subaudire ea cōueniat. Vbi vero phlegmōes, ipse veluti fer-
 uor est re- uor iam subsedit: mitigatorijs cataplasmatibus dimissis: ad ea quæ dige-
 missus. runt, paulatim est trāseundum. ac primū cum mitigatorijs, paululum

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXIII.

mellis miscendum . mox triticea farina in totum prorsus auferenda. Qñ triticea
 contentis ordeacea cum melle vberiore. Deinde ad aliquod eiusmo^{di} farina dimitt
 di digerentium medicamentorum est veniendum. quæ vel humida cōstenda .
 sistentia sint, similiter ijs quæ in linamentis vel linteolis excipiuntur
 (quorū græce vocant) vel cerati specie. A duris autem abstinendum Emmota q̄
 est. qualia pleraq; emplastra sunt. Nam & phlegmonarum reliquias Cur a duris
 contrahunt: et rursus phlegmonen in ægra parte excitant. Quin si cuiusmodi
 pus aliquod notabile in suppurante particula sit contentum: non ex^{empl}emplastra
 pedit, quod non nulli faciunt, protinus incidere . imo exhalationem sūt, abstinē
 moliri. medicamentis ad id valentibus . quorum vsus ex affectu sit dū.
 coniectatus. Quippe cum phlegmones naturæ quicq; in membro ad Quib⁹ dige
 huc restat: acria medicamenta magis irritant: q̄ digerūt . Cum vero rētib⁹ tunc
 quod ex phlegmone relinquitur, scirrosus effectus videtur: fidenter sic vtendū.
 iam valentibus medicamentis vteris . sed obseruato bis in die quem Obseruad⁹ *his visend⁹ legat*
 præstent effectum. primum mane, secundo vespere . Quod si balneo effect⁹ dige
 quoq; vtatur: etiam eo tempore. Si quando ergo ægram partem medi⁹ rētiū .
 camenti acrimonia irritatam videris : ita vt tumentior aut rubicun⁹ Si irritata
 dior sit, aut magis indoleat: mitigabis eam, interea fomēto quod per ex digerēt
 spongiam administrabis . Id autem aliquando ex aqua dulci esto. ali⁹ bus ægra *Aqua dulcis.*
 quando etiam sal habente. vbi scilicet scirrosiores phlegmone sunt. pars est.
 Sin aliquando puris copia medicamenta superet: nec ea videātur ti⁹ Si puris co
 bi totum digerere posse: secare exitum ei quod digestionem non cessit: pia, medica
 eo potissimum loco oportet, quo est editissimum. Quippe tenuissimā mēta super.
 etiam illic inuenies cutim. Memineris præterea in sectione & alteri⁹ Vbi potissi
 indicationis, quæ ad effluxum pertinet. atq; ad ambo respiciens, ita mū apiēda
 quod suppuraui incidere. ac deinceps medicamentum aliquod eorum suppuratio
 quæ sine erosione siccent, impone. Quod si cōputruisse portio aliqua Quō post i
 suppurantis partis videbitur: excidi eam est necesse. Sane quidā in cisionē me
 ijs quæ in axillis & bubonibus suppurant: in myrtei folij speciem, dicādū.
 semp excidi cutim iubent. quoniam in his laxa ea naturaliter sit. ideo Si suppurā
 q; omne quod aduenit prompte recipiens. præterea ipsi ex leui occa⁹ tis ps aliq
 sione phlegmonē facile contrahant. At maximas aliqui sectiones fa⁹ cōputruit .
 ciunt. quarum occasione particula, vbi ad cicatricem est perducta, nō Noxæ ex
 solum turpissima redditur: sed etiam fit imbecillior. & quæ sæpe ho⁹ amplis se
 mini ad motus sit in mora. Hæc igitur ipsi vitantes: plurimum cer⁹ tionibus.
 te sola incisione, & medicamentis valenter siccantibus, huiusmo⁹
 di affectus sanauimus . quod si aliquando excidere aliquid propter
 multitudinem, non puris modo: sed etiam corruptarum partium fuit Sectio myr
 opus: contenti eramus sectione quæ myrti folium imitatur plane non taceū foliū
 magna. Cum autem in ea excisione longitudo maior, quā latitudo sit: imitans.

METHO. VII. MEDEN. IDE. GALENI

Quomodo esto in bubone, longitudo per transversum ducta: non autem per crurum proposita se-
ris reſtitutionem. Quippe ita cum crus inflectimus: naturaliter cutis
tio in bu- sibi applicatur. post excisam cutim, medicamento quod græci man-
bone sit ad nam vocant affectam partem implebimus. Est autem ea purgamen-
hibenda. tum thuris. leui aſtrictione prædita. atq; hoc nomine etiam thure ipſo
Manna qd ad nonnulla vtilior. Thus enim puris tantum mouendi facultatem
Thuris vis optinet. vtpote nullam aſtringendi vim habens. Magisq; id facit qd
pinguius ex eo est. et magis albicans. Sicuti etiam quod flauum ex eo
Mannæ vis. magis est: validius ficit. Mannæ vero, etiam corticis thuris paulu-
Corticis lum est admixtū. vnde ſcilicet aſtringendi vim habet. Ipse vero cor-
thuris vis. tex thuris, tum aſtringit, tum ficit inſigniter. Itaq; etiam ad modera-
tiores sanguinis profuſiones, eo vtimur ſolo. Sicut etiam ad valen-
tiores, ſolo vſto. ſed tunc & cribrato: et in moliffimum puluerem re-
Mitigandā dactō. Quinetiam mitigare prius incisam partem (ſicut dictum est)
prius incisā quantum poſcere videbitur, oportet. fomentis primū, dein cataplaſ-
eſſe partē. mate. mox humectante aliquo medicamento. aut non ſiccante. ſingu-
Quæ i vlce lis ſcilicet extrinſecus impoſitis. Nam in ipſo vlcere, tum mannā (vt
re ponēda. dictum est) tum ex præſidijs quæ linteolis excipiuntur, primū ea quæ
pus citant, dein ea quæ expurgant ſunt imponenda. poſt quæ, ſi cau-
Epulotica. tas etiamnum ſit: quæ impleant adhibenda ſunt. Sin aliter: ea quæ ci-
Synulotica catricem inducūt. græce Synulotica et epulotica vocant. veluti quod
Error i epu ex cadmia conficitur. At quoniam in horum quoq; vſu, pleriq; me-
loticoꝝ vſu dicorum non paruum quiddam omittitur: non ab re fuerit etiam de
hoc differere. Tum nanq; ducere vlcus ad cicatricem incipiunt, ac
idonea illi rei medicamenta applicant, cum iam penitus ſit imple-
tum. nec quicq; illi reſtat cauum. Hinc illis accidit, vt cicatrices effi-
ciant, circumpoſita cute magis eminentes. Quo igitur illi, cuti ſint
Qñ epulo- æquales: conueniet id genus medicamentis vti, priuſq; vlcus ad æqua-
ticis vtēdū. litatem prorsus ſit impletum. Impoſito ſuper ipſas vlceris oras ex
ſpecilli mucrone medicamento aliquo ſicco, ex ijs quæ in vlcerum cu-
ratione retulimus. ſuper reliquum linamento dato, quod aliquo me-
dicamento ex ijs, quæ cicatricem inducant, & humida ſint conſisten-
tia, fuerit imbutum. Cædente autem proſpere curatione: etiam id
ammouebis. ac poſtea, ſicco tantum medicamine vteris. lato ſpecilli
Elychnia mucrone, ex eo ſuper toto vlcere volutato. Foris autem ſuffecerit li-
tharſenſia. namentum, vel ſiccum, vel ex vino madens. ac potiffimum quod
Reuertitur ex mollib⁹ ſit elychnijs cuiuſmodi tharſenſia ſunt. Quoniā illa quoq;
ad phleg- ad vlcera, quæ ſupercrescant ſubmittenda, vim optineāt. atq; hæc du-
monarū in- cete nos rerū ſocietate, dixim⁹. Nūc ad ſermonē de phlegmone reuer-
dicationes. ſi, dicamus cōmunē omniū phlegmonarū curationis indicationē, eſſe

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXIII.

vacuationem. Quæ vero adhuc in generatione sunt: in his prior vacuatione est, confluentis ad affectum locum sanguinis inhibitiō. Inhibebitur is commode, si ipsam fluxionis causam inuenerimus. Sane ea duplex est. aliquando enim ex ipsa parte quam phlegmone vexat, oritur. Aliquando ex alia quapiam alijs ve. Ex ipsa quoties aut calidior est facta: aut dolore (sicuti ante diximus) urgetur. Non ex ipsa, quando vel alia quapiam, vel alijs superfluum illi transmittitur: vel etiam ex totius corporis affectu. Fit igitur calidius, vel propter immodicum motum: vel aliquem ex sole, aut igni teporem, vel acre medicamentum. Dolore vero angitur, et propter intemperie, et vulnus, et contusionem, & distorsionem, & tensionem, & obstructionem, & spiritum flatuosum. Intemperies modo extrinsecus illi prouenit: modo ex succis, qui in ipso habentur corpore. Et extrinsecus, vel ab aliquo venenatorum animalium: vel pharmaco, quod vehementer excalfaciat, aut refrigeret, etiam ex ambiente non nunq̃. Ex ipso vero laborantis corpore, cum id iam vitiosos succos, qui facultate sint dissimili, congeffit. His igitur omnibus æstimatis: quæ phlegmone adhuc in generatione sunt: earum causas prius abscindes. Quæ vero iam factæ sunt: has utiq; curabis solas. Ergo quidnam medenti agendum sit, si totum corpus male sit affectum: et dicta prius tum in his nō pauca sunt: tum in libro de plenitudine, et nunc summas eorum quæ dicta sunt, recensebimus. vbi enim æquabiliter inter se succi sunt adauertit: id & pletoran græci vocant, nos plenitudinem, & succorum redundantiam dixerimus. vbi vero vel flaua bili, vel nigra, vel pituita, vel serosis humoribus refertum corpus est: eum habitum cacochymiam, quasi succorum vitium dicas, nominant. Ergo plethora, tum sanguinis missione curatur: tum frequēti balneo. tum exercitatione. tum frigiditate. Præterea digerentibus medicamentis. Et præter hæc omnia inedia. de quibus in his quæ de sanitate tuenda sunt prodita, dictum abunde est. Succorum vitium, purgatione quæ cuiq; superanti succo sit accommodata, corrigi. Dictum porro et de hac est, in ea parte operis de sanitate tuenda, quæ de vitâdis morbis est instituta. Illinc igitur huc ea transferas oportebit, ac cōsideres, quo uti maxime expediat. Siquidē si iam febricitet æger: nec exercitatione vacuare exuperantiā licet: nec vntiōe quæ excalfaciat. sed nec multa frictiōe, nec balneo. Imo sāguinis missione, vna cū inedia. vel purgatiōe aliqua. At si nō dum febricitat: oib⁹ iam dictis vtare: optimū quodq; ad id qd̃ instat, diligens. Illud em̃ patere vel me tacente arbitror, eū cui crura phlegmone laborant, non esse vel ambulatione, vel cursu exercitandum. Sed nec stare illi esse iubendum. Imo sedenti plurimum fricari, mox

Fluxionis
causæ.

Vnde calor
particulæ
accedat.

Vnde do-
lor illi acce-
dat.

Intēperies
ptis vnde.

Vbi totum
corp⁹ male
affectū est,
qd̃ agēdū.

Plethora
quid.

Cacochy-
mia quid.

Plethoræ
curatio.

Cacochy-
miæ cura-
tio.

Si iā febricitet æger,

qua vacua-
tiōe vtēdū.

Si nō dum
febricitet.

Phlegmōe
laborātem

ptē nec esse
exercitādā.

nec fricādā.

plenitudo.

Summi vitium

manuum motu exercitari, illi est satius. At si cui in supernis partibus cæperit pars aliqua phlegmone tentari: huic motus ex inambulatione, aut cursu est salutaris. Similiter & frictio, his quidem ea potior est, quæ cruribus adhibetur. illis, quæ in supernis partibus administratur. Quippe præceptum in contrarium auersionis, in omnibus rebus commune est. Neque igitur cum vel circa sedem, vel aliquam huic motas auer vicinam partem, initium phlegmones incidit: aluum deijcies. Neque fionem semper cum in vesica, vel cole, vel renibus est cepta, pharmaca quæ vrinas prouocent bibenda dabis. Nec si mulieri in utero vel pudendo insedit: Si phlegmones huic prouocabis. Sed ad partes quæ maxime longinquæ sint: mões illiū semper auersionem facies. æstimata scilicet tum phlegmones magnitudine: circa sedem, tum corporis totius statu. Nam si plurima succorum abundantia sit: vesicæ, colicæ nec exercitatione, nec balneo, sine periculo vtare. Sin exigua sit: licet renes mulieris et per hæc vacues. Cæterum (quod dixi) hæc tum in ea parte operis de ris ve pudenda sanitas tuenda quæ morbos præcauet sunt scripta: tum in libro qui de dum fit. plenitudine inscribitur. tum in his quæ de phlebotomia, siue incidenda vena, tum quæ de purgantiū medicamentorum facultatibus edidimus. Phlebotomia. Sed quod ad commouefaciendum tantum de ijs sit satis: nunc etiā abūde Propria de est dictum. Itaque ad propriam de phlegmone disputationem, nunc est veniendum. In qua primū merito verba faciemus de phlegmone, prout tractatio. ab affectu partis cui insedit est orta. Quippe satis constat affectum illū Vbi phlegmonis principio tibi esse sanandum. Mox quicquid iam phlegmones est factum & affectum. Porro interim iisdem præfidijs ambo tolluntur. veluti cum ex ætus simul flatulento spiritu & densitate particulæ dolor est ortus. Hoc enim casu curantur. eorum quæ modice calefaciunt, quæ etiā chalastica. i. relaxantia siue remittentia vocamus vsus est commodus. Vt qui pariter & conuiuentia corporis laxet: & flatuosum spiritum tenuet. et quod phlegmones iam conflatum est digerat. Ad eundem modum & si ex frigido dominante, intemperies et refrigerantia sit oborta. Nam tunc quoque calefaciendo, non solum intemperantia: sed etiam phlegmone vna medeberis. Itidem si calor vehemens intemperantiam fecit: et vbi maxime refrigerantibus præfidijs ambo sistes. Siquidem intemperantia contraria semper requirit. Vacuat autem quod impletum est, non modo medicamentis ijs, quæ digerunt: sed etiā quæ astringunt. et refrigerant. Magisque præfecto ad incipientes phlegmonas frigidis adstringentibusque: quæ ijs quæ digerunt est vtendum. Atque etiam magis, vbi crassum quod confluit non est. Sed si sanguis in particula quæ phlegmone prehendit, vehementer est impaetus: non est amplius animalis morsum ve, doloris sedatio repercutientibus vtendum. Sed tum digerere est tepestiuum. Vbi autem ex animalis punctu morsum ve, dolor incidit: duplex sedandi doloris ratio est. Vel virus ipsum vacuando: vel quod dolorem excitat, alterando. duplex. Sane vacues id, eorum medicaminum ope, quæ vehementer attrahunt.

Alteres, ijs quæ sunt contraria. idque vel qualitatibus, vel tota substan-
 tia. Monstratū nāq; est, in libris de medicamētis q̄ a nobis sūt editi,
 quædam esse totis substantijs inter se contraria: quædam sola qualita-
 te. Sed & illud indicatum æque est, quod eorū quæ cōtraria qualitatib; totis substā-
 bus sunt, methodus quæpiam sit. eorū quæ tota substātia sunt aduer-
 sa, methodus nō sit. Sed oīa sint per experientiam inuenta. Tu igitur cōtraria,
 quæcūq; methodo explorentur: hinc discēs. Que experientia tantum Quorū me-
 deprehendit: ea in his operibus, quibus de medicamentis agitur, om-
 nia sunt collecta. Vno quod de facultate eorū inscribitur. altero quod thodus ali-
 de compositiōe. & tertio quod de facile parabilibus. In q̄bus operi-
 bus ostendimus quānā ex sola experientia, quānā ex sola ratione, sed expien-
 et quānā ex ambabus inuenta sint pharmaca. Ergo methodus quam tia.
 hoc ope tradere institui, in doloribus vniuersis, qui vlt ex animalīū, In hoc ope
 medicamentorum ve noxa excitantur: duplicem indicationē habet. ea tantū tra-
 Nempe eius quod dolorem creat vacuationem, atq; alterationē. Va-
 cuant id, tum excalfactoria oīa: tum quæ citra calefactionem vehemē-
 ter trahunt, veluti & cucurbitulæ, & cornua quædam, quibus nonnul-
 li cucurbitularum vice vtūtur. Sunt autē et qui ore suo virus extrahūt. Quæ va-
 ægre videlicet particulæ admoti. ipm̄q; labijs complexi. Huc sane p-
 tinet & cauterium: & medicamenta, quæ cauterijs similiter, escarā ef-
 ficiunt. Atq; hæc omnia totam eius quod infestat, substātiā exinaniūt. Cucurbitæ
 Alterum auxiliorum genus est, eorū quæ qualitatem per contrariam dam,
 qualitatem alterant. Scilicet exhibentibus nobis si vehementem calo-
 rem æger vel in ipso demorso loco, vel in toto corpore sentiat, auxi-
 lia refrigerantia. Sin frigus sentiat, calefaciētia. Docuimus autē vtra-
 q; in ijs operibus quæ de medicamētis sunt scripta. At tales quidem, Cōem oīm
 omnis phlegmones, cōmunes medicationes sunt. Variantur autē pro phlegmo-
 laboratium particularum ratione. Etenim id iam quoq; ostēsum est, narum cura-
 vbi de vlcere curatione egimus. Nec longo sermone est opus, ei q̄ tionē pro la-
 meminērit, eorum quæ ibi sunt dicta. sed sat erit, paucis ea transcur-
 risse. Vna itaq; indicatio ex ip̄is similaribus accipitur partibus. alte-
 ra ex instrumentarijs. & ea quæ ex similaribus sumitur, modum cal-
 faciendi, refrigerandi, siccandi, ac humectandi determinat. Quæ ve-
 ro ex instrumentarijs, tum locum ipsum, per quem vacuare oportet: similaribus
 tum vacuationis rationē. tum vero in similis speciei medicamentorū & instrumē-
 vsu, ipsum pluris minorisq; modum. Ac de similariū partium indica-
 tione, supra vbi de vlcere est tractatum, diximus. de instrumenta-
 ria vero, hic agemus. Cū em̄ phlegmone duplici ratione a natura re-
 cessit, & quod pars ip̄a multo sāguine sit referēta: & quod eadē sit ca-
 lidior: vtiq; vacuatiōis indicatio, refrigerationis indicationem vna-
 dicatiōe.

METHO. MEDEN. GALENI

cit. contra scilicet quod in erysipelate. In illo namque refrigerationis indicatio, magis urgetur quam vacationis. quamque utriusque affectus curandi, commune caput est infestantis humoris vacuatio. Ideoque postquam refrigeratum erysipelas est: ad ea quae digerunt medicamenta convertimur. In phlegmone igitur tantisper est refrigerandum: quatenus et ad incrementum eius sistendum inhibendumque est commodum. Etenim cum imoderatus calor dolorem excitet, atque etiam aliquid ad agram partem attrahat: utroque nomine augescere phlegmonem accidit. Ergo quantum refrigerationis, phlegmone ceu calido morbo congruit: tantum certe & incrementum eius inhibere est aptum. Idem parem gratiam praestat, & cum repercutit, id quod affluit. Quod vero eius quicquid in laborante membro continetur, in proximas partes repellit, hoc phlegmones iam generatae medela est. Simili modo et quae modice exaltantur: utraque inter lesacietum dum ratione profunt. Quoniam & dolorem sedent: & quod contentum in laborante particula est, digerant. Quippe dolorem mitigando, augeri phlegmonas vetant. digerendo, quod earum iam coceptum est, sanant. Quoniam igitur momentum omne laborantis phlegmone partis, in redundantis in ipso sanguinis vacatione consistit: vacuatio autem hoc genus affectuum excogitata est duplex: aut translato ad alias partes, qui in agra continebatur sanguine, aut foris a corpore expulso: satius profecto est, utraque utriusque observantibus diligenter, ne quae ex accidenti laesio sequatur. Ergo cum gemina sit dictarum vacationum duplex: utraque quadruplex in universum nascitur vacuantium auxiliorum genus. Translationis enim sanguinis ad alias partes, alterum genus est, ubi ipsa pars quae phlegmone laborat, sanguinem abigit. Alterum cum ea quae integrae sunt, ad se trahunt. Eius autem quae extra corpus educit, alterum sensibili effluxu, alterum ratione tantum contemplabili, perficitur. Atque id quod sensibili effluxu peragitur, alias per ipsam fit partem, in qua phlegmone residet, alias per ea, quae una cum hac aperiantur. Proinde etiam dissectionum noticia, ad eiusmodi consortium intelligendum, est opus. Ergo tum haec indicationes, phlegmonarum curationem imutantes a partium natura praestantur: tum supra has quae tum ex positu, tum figuratione partium sumuntur. Quas nimirum laborans locus, quae instrumentalis, non quae similis est indicat. Sunt etiam aliae quae tum instrumentalium: tum similiarum coes sunt. sicuti cum actionem earum inspicimus. Praeterea an rara pars sit, an densa, an acuti sensus, an hebetis. Ad quae omnia intentum esse oportet, qui recte curare studet. Quoniam vero (ut semper testati sumus) non satis est ipsa tantum universalia novisse, nisi quis etiam in particularibus se exerceat: ita utique et nos nunc faciamus. non tamen omnia particu-

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXVI.

laria percurrentes. sed ea tantum quæ nobis necessaria lectori videbuntur. Proponatur itaque iecur iam phlegmonem contrahere cœpisse. tum quænam mali eius, cōmodissima sit curatio quærat. Omnium ergo primū ab ijs quæ retuli incipiens, an totum corpus inanitione indigeat, considerabis. Quod si indigere inueneris: mox ægri virtutem æstimabis. possit ne semel iustam vacationem tolerare. Primū ergo valida virtus esto. Ab hac æstimabis ætatē. Nam si puer sit, quæ per defectam venam fit (vt supra est monstratum) vacationem non feret. Verū cum pubertatem attigerint: iam pueri missionem sanguis tolerāt. Ergo pariter tū reuellēdū tū educēdū, quod ad iecur fluit sanguis est. interna in dextro cubito infecta vena. propterea quod & e regione: et ampla via cum vena quæ caua dicitur, societate habet. Hac non comparente, media secanda est. Quod si nec ea se ostenderit: reliqua ac tertia est incidenda. Modū vero vacationis, tum ex redūdantia modo: tum ex reliquis quæ in superioribus diximus, inuenies. ætate, natura, tempore anni, regione, & consuetudine, tum ante hæc, ipsa laborantis virtute. Hæc enim in oībus sunt cōmunia. Illud vero interna ne, an media, an humeralis secāda sit, an ea quæ iuxta malleolū est, an quæ in poplite: id vero ex laborante particula indicatur. ac definitum iam est, in ijs quæ de incidenda vena scripsimus, de vacationibus id genus omnibus. diceturque nunc, quantum sit ad rem propositā oportunū. primūque hoc ipsum, non esse scilicet solum illud satis, quod vacuandum sit inuenisse. veluti sentiunt qui amethodon sectam colunt, quibus nulla de laborantium locorum differentia habetur ratio. Non enim ratio solum: verū etiam vsus ipse indicat, aliam alij parti vacationem congruere. Siquidem ex ijs quibus oculi tentari phlegmone cœperant, non nullos sola purgatione per aluū, vno die sanatos vidisti. Quam rem si quis in iocinore cum phlegmone laborare incipit: tetet: maximā excitabit phlegmonē. Aque vt si cum in renibus, aut vesica incipit, quæ vrinas cient, exhibeat. Aut si cum vterus phlegmone laborat: menses deuocet. Siquidem longissime a tentata fluxione parte, auellere, nequaquam ad eam trahere, conuenit. Hac itaque ratione, nec si ventrem, aut intestina phlegmone occupare iam cœperit: medicamen quod aluū deiciat, vti conueniat, eadem cum his indicationē et vterus sortitur. sicuti cum vrinae vasis, pudenda. At vomitu vti pueris dibundis laborantibus, in diuersa reuellens auxilium est. græci antispasticon vocant. Eadem ratione in omnibus quæ circa caput accidunt, purgatio ad contrariū auertit. Si qua vero circa fauces, & palatum, aut linguam aut denique in ore, phlegmone laborare incœperint: in his oībus cauēda sunt, quæ pituita per os euocant. Apophlegma

Exercitatio
lectoris mē
bratim.

Phlegmon
nes in iocin
nore cura
tio.

Si valēs p
positi labo
rātis virt
fit.

Quā pueris
mittēdū san
guis.

Vñ in ppo
fitis mittē
dus.

Venæ ele
ctionē a la
borante pti
cula indica
ri.

Aliam alij
parti vacua
tionem con
gruere.

Quā lōgiss
sime esse a
pte fluxiōe
petita auer
tēdum.

Exempla.
Antispasti
con.

Apophleg
matism.

METHO. MEDEN. GALENI

tismos vocant. Quippe cum id simile fit, ac si deijcere aliuū intestinis
 ægrotantibus velis. aut vrinas mouere cū renib⁹, aut vesicæ sit ægre.
 aut vomitum laceffere, cum partes stomachi sint afflicte. Sati⁹ igitur
 sit, vbi partes quæ in ore sunt, phlegmonē accersere cœperint: de
Venæ secā riuare ad nares. Pari modo venam quoq; vbi hæ partes sic laborāt,
 dæ p parti incidere humeralem in manu. si ea non cernitur, mediam. vbi iecur,
 um rōne ele pectus, pulmo, aut cor sic afficiuntur: internam. In angina, quā synā
 ctio, chen græce vocant, primas in manibus. Secūdas eas, que sub lingua
 habentur. At ijs quæ in occipite sunt, sic afflictis: etiam eam quæ in cu
 bito est. nec nō eam quæ habetur in fronte. Renibus vero, & vesica,
 & pudendo, & vtero sic habentibus: eas quæ in cruribus sunt sitæ. ac
 potissimum quæ circa poplitem sunt. Sin minus, eas quæ iuxta mal
 leolum. ac perpetuo quidem in omnibus, quæ e directo est. Vbi iecur
 phlegmone inuadit: quæ in dextra sunt manu. vbi lienē, cōtra. Itaq;
 statim prima vacuationis diuersitas, pro particularū diuersitate va
 riat. constatq; cōmunē indicationem, non magis esse vtilitatis: q̄ no
 xæ causam. Siquidem quod vacuandum sit: id cōmunis indicatio est.
 vnde autem, aut quomodo vacuatio fit facienda, id æger ipse docet lo
Artuū vin cus. Ad eūdem nāq; modū, vbi pectus aut venter, aut partes circa col
 ctio, vbi. lum, caput ve, phlegmone laborant: excogitatum est artus vincire.
Quid p flu Quippe ipm quod phlegmone infestatur, vinciendum non est. Sed si
 xione auer in manibus phlegmone est orta, crura. Sin in crurib⁹, manus. sed nec
 tēda, vinci refrigerare inter initia, aut astringere, citra laborantis particulæ in
 endū. dicationem, vtilitatis magis q̄ noxæ sunt causæ. Nam in particulis q̄
Refrigera circa artus sunt sat fuerit, etiam spōgiam, vel ex frigida aqua, cui pau
 re & astrin lulum aceti sit immixtum, vel aqua sola imponere. Sicut etiam ex vi
 gere tū no no aliquo austero. in iocinere vero, si phlegmone laborare cœpit: ne
 xg, tū com mo compos rationis his vtatur. imo nec si malino infundas, aut myr
 modi occa teo, aut mastichino, aut nardino, aut lentiscino, aut aliquo oleo quod
 fionem esse astringat, aut etiam alio quopiam, cui apsinthium sit incoctū: ne hor
 posse. quidem vllum cōueniet, frigidū. sicut nec vllum cataplasma frigidū.
 Sed si mala, præcipue cotonea, vino incoquēs, cataplasma ex eo præ
 paraueris: si iecur phlegmone laborare cœpit: ne id quidem admoue
 bis frigidum, veluti nec oleum (vt dictum est) præparatum. vel ocu
 lis, vel oris partibus. sicubi hæc tentari phlegmone cœperint. Auri
 vero etiam si acetum cum rosaceo infundas: nil offendes. At non est
 hoc oculis laborantibus vtile. veluti nec medicamen, quod ex moris
Diamorō conficitur. aut aliud quippiam eorum quæ stomatica græce dicuntur.
Stomatica. Sunt em̄ eiusmodi omnia oculis tristia. quāq; genere. sunt ex ijs quæ
 indicentur. Glandulis vero phlegmone tētari cœptis: sæpe solū oleū

Nullū cataplas
 ma frigidū
 rōne hepatis

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXVII.

calens, sat fuit. Sed et reliquus vitus ordinandus, ijs quibus glandula aut etiam aliquid circa artus phlegmone tentatur: vnam tantum indicationem habet. quæ tot ac talia exhiberi iubet: quot & qualia facillime concoquentur. Nec quicquam refert, alicam, an ptissanam, an mulsam, an punicum, an malum, an tale quippiam exhibeas. At si iecur phlegmone infestatur: exquisitissimo victu est opus. Aequè profecto et si venter sic laborat. quippe munus eorum, toti animali est commune. Acceditque omnibus animalis partibus maximum incommodum, siue non probe concoctum alimentum sit: siue non rite in sanguinem conuersum. Artuum vero partes, tantum alimenti capiunt: quanto sunt nutriendæ. Quo fit, ut siue ex malo quod probe in ventre sit concoctum, alimentum ad eas perueniat: siue ex alica, siue ex ptissana, non multum intersit. In iocinore vero, quantum referat nutrimentorum differentia, tum quod maximam in utraque partem vim habeat, hinc discas licet. Nam expelli e iocinore oportet, quicquid in eo, tum amaræ bilis: tum saniei, quæ ex phlegmone prouenit, est collectum. Id vero fieri nequit, nisi et vasa quæ sunt in viscere, detergeantur: & meatus qui ad ieiunum pertinet, sit apertus. Ergo alica cum et huic inhereat: & vasa quæ in viscere sunt condita, obstruat: præcipueque eorum ora: & bilem in intestinum descendere, et alimentum in totum corpus digeri prohibet. Poscit ergo tum iecur ipsam: tum meatus qui bilem transmittit, cibos et pharmaca quæ obstructa recludant. Talia vero omnia sunt, lenta quidem minime, sed tenui consistentia, & qualitate mordente. At vero ab his, ut pote rodentibus, phlegmone irritantur. Quare quæ citra rosionem ea detergeant, indigemus. Cuiusmodi scilicet mulsæ est, at nouimus dulcibus omnibus, tum iecur, tum lienem maxime intumescere. Super sunt igitur, quæ culpa vacent, ut in cibis ptissana, quippe quæ sine rosione deterget, ut in pharmacis oxymeli aqua mixtum. Nam & punicum malum, & cætera quæ astringunt, dum bilis meatum artant: bilem ipsam excerni prohibent. Atque inde iocinoris phlegmonis, sunt incommoda. præsertim ijs quæ in cauo visceris consistunt. Quibus ad angustias quas facit ipsa phlegmone, etiam ea quæ ex astringentibus, et lentis sit cibus, accedit, ac quæ mordent, ea phlegmonas ipsas quæ in cauo sunt visceris, magis irritant. Quippe his quæ in gibbis eius consistunt, mutata iam veniunt, ea quæ assumpta sunt. ita ut nec quæ astringentia sunt, similiter adhuc astringant: nec quod mordens est, similiter mordeat. nec quod propter lentorem in angustis vasibus herebat. similiter etiam maneat lentum. Est autem his occasio mutationis duplex. et quod prius sunt concocta: & quod sanguini, quod iocinore prius erat, sunt admixta. Cauo autem iocinoris phlegmone oblesso: protinus

Vitum p
ptiū rōne
variari.

Iecur & vē
triculum si
phlegmōe
tentent, ex
q̄stissimū
victū posce
re. & cur.

Quātū i ioc
cinore refe
rat nutrime
torū dīa.

Ex dulcib⁹
iecur & lie
nē intume
scere.

Quæ mor
dent, cur ca
uitatis ioci
noris phle
gmonas, q̄
gibbi ma
gis irritet.

METHO. MEDEN. GALENI

Si in cauo etiam venas quæ in mesenterio sunt, vna phlegmone laborare est ne
iocinoris cesse. Quando ex ea quæ ad portam pertinet, omnes sint ortæ. protis
phlegmone nus etiam quæcūq; osculis earum inciderunt, vim suam ostendere. An
fit, etiā i ve tibi ad cōmunem phlegmones curationem, parua ex particulis ipsis
nis mesēte accedere differētia videtur. Mihi sane maxima videtur. quīs ij q thes
rij necessa sali stupiditatem emulantur, cōmunem indicationem satisfacere pu
rio esse. tent. Placet autem nūc ad memoriam reuocare tibi ægregiam eorum
Theagenes curationem, quam Theageni philosopho cynico adhibuerunt. Siqui
a methodi dem hanc norunt plurimi. propter viri famā. vt qui publice disputa
cis curatus re in Traiani circo quotidie fit solitus. Erat qui hominē curabat, vn⁹
ex Sorani discipulis, nomine Attalus. Is imposuit quotidie iocinos
ri cataplasma ex pane & melle. Haud intelligens viscus hoc medio
criter astringi debere. propterea quod animalib⁹, altricis facultatis
principium fit. & venosum ab hoc oriatur genus. Ita igitur viscus cu
rauit: sicut bubonas. meris scilicet & solis relaxantibus vtens. Cata
plasma ex pane & melle imponens. ac prius oleo calente perfundēs.
tum sorbitione ex alica cibans. Hæc nāq; tria ferme omnib⁹ nūc ame
thodis istis thessalijs ad acutorum curationem sufficiunt. Visum aut
est mihi seorsum Attalum monere, vt astringens aliquid admisceret.
nec nudis vteretur relaxantibus. ac de visceris quidem natura nihil
eram homini dicturus. Id em̄ fuisset, plane asino fabulam narrare. sed
quo me persuasurum homini arbitrabar, & cui omnes facile assentire
video, id tantum exposui. Nempe longam experientiam medicos
docuisse, vt iecur mixta medicamentorum materia curarent. Eam au
tem scriptam inuenturū in ijs medicorum libris, qui sint de medendi
ratioe conscripti. Si ergo inq; tibi videtur: misce aliquid de apsinthij
coma diligenter tunsa, cataplasmati. Oleo vero, totius herbæ aliqd,
modice id quæadmodum alios cernis, in illo incoquentes. Cataplas
mati vero, id quod ex vnguento, & palmulis fit. Mirabolanu plesma
nu plesma. vocant. & irim, et iunci florem. aut narditidos herbæ radicem. aut cy
peri miscebis. non inutile fit, & ex vino ea aliquando pparare. ac mi
scere, interim etiam de fece ipsa. Quinetiam aliquid altringentiū in
coquere malorū. cuiusmodi cotonea sunt. et quæ vocantur Struthia.
Præterea quæ romæ abundant, vocata Cestiana. Oleum vero (nam
id quoq; video miscere te) non quodlibet esto. Sed vel hispanū: vel
histricū, vel crudum, vel lentiscinū, vel myrteū, vel melinū, vel nar
dinū vnguentū. Porro aliam materiam plurimam esse dixi, eorum
quæ incoquere liceret. Nam et lentisci tenera germina: & myrti et ru
bri & vitis præsertim filuestris. A qua oenāthen vocatā decerpimus.
Oenanthe. Non alienū etiam fit, & atticū hyssopum, tum cataplasmati, tum etiā

Theagenes Cynicus

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXVIII.

ceratis miscere. Nam et cerata quæpiam illi ex eiusmodi materia imponere post cataplasma suasi. et apponere illi tentabā vniuersam deinceps curationem. Quo scilicet etiam quæ a medicis græce Epithemata vocantur ex mixta materia cōponeret. Nā melius inq̃ est sublatō cataplasmate, aliquid super viscus esse. Attalus vero sermonē interpellans, nisi multum inquit tibi tribuerem: nihil horū tolerassem. nam in quibus superiores medici passi naufragia sunt, priusq̃ vera medicina inuenta a nostris esset, ea mihi veluti ignaro suades. Cætera trisinquit aut quattuor dies sine me theageni ex mea sententia p̃spicere. & sanum eum penitus conspicias. Sed quid inq̃ si cum subito pauci, & hi lēti apparuerint sudores moriatur, recordaberis ne quæ promiseris, ac de cætero sentētiā mutabis? Atq̃ Attalus post hæc abiit. irridens nec quicq̃ præterea respōdens. sic vt neq̃ de alica qcq̃ me consulere permetteret. Sed nec quod ex ijs quæ vrinas cient, miscere aquæ paulo post oporteret. Quod scilicet iocinoris gibba esset afflicta. Nam sicuti iocinoris cauū per aluū purgatur, ceu paulo super diximus: sic gibba eius per ea quæ modice vrinas mouent: cui⁹ generis est apium. Procedente autem tempore, vbi phlegmone iam cōcoquitur: etiam valentioribus vti licet. assaro & celtica nardo. et phuetoselino. & smyrnio et Meo. Sicut etiam per ventrem vacuare, si cauū afficitur. Cnico cibus admixto. & vrtica et mercuriali. & epithymo. & filicula. omnib⁹ præterea quæ modice aluū deiiciūt. magis q̃ in remissionibus, tum his ipsis audacius vtendum: tum vero quæ his sunt valentiora. partim in ptissana incoctis: partim tunfis, ac in mollissimū puluerē reductis. exhibenda vero & hæc sunt, vel ex ptissana: vel ex aqua. Ego nāq̃ etiam filiculæ aliquid in ptissana aliquādo incoxi. et nigri veratri corticē. Etiam clysteri vacuare eos cōueniet. Inter initia vel sale, ṽl nitro, vel aphronitro aquæ mulsæ admixto cōtentis. in remissioe vero potissimūq̃ si quid scirrosus relictū e phlegmone est: etiam valentiora medicamenta miscentibus. Quippe hyssopum eo casu aquæ incoquimus. & origanū et colocyntida. & minus centauriū. Opportunissima nāq̃ ad scirrum sunt iecur & lienis. siue q̃ parum habita de his ratione, glutinoso cibo vtatur. sicut Attalus qui Theageni quotidie alicam exhibuit: siue nihil offerat, quod tum obstructiones eximat. tum detergeat. verum quod cōtigit Theageni, ṽl potius Attalo, dici est tempus. vt em̃ promiserat post tris dies datum se hominem a iocinoris phlegmone liberatum: tum magis q̃ pri⁹ calente oleo viscus plurimū perfudit: tum cataplasmata frequentius est vsus. Hac diligentia felicius sibi curationem cessuram sperans, responditq̃ percōtantibus de Theagene gloriabūdus meliora. Cæ

Caua iocinoris p̃ aluū, Gibba per vrinas purgari. Vrinas mouētia. Caua iocinoris vacuatoria. Clyster.

Iecur et lienis ad scirros oportuissima.

Clyster go multa pale.

METHO. VI. MEDEN. GALENI

terum contigit prout ipse prædixeram, subito hominē mori. Et quod
omniū maxime dignum risu fuit, ducebat attalus secum, ex ijs qui de
hominis statu rogassent quosdam, quibus ostenderet adeo rectum eū
se habere: vt iam esset lauandus. latusq; cum multis ingressus est do-
mū in quo iacebat. Cum Theagenē mortuū quidam ex amicis, qui &
Cynici quidam erant: & alioqui philosophi, lauare ex more parasse-
sent. Itaq; etiam vsq; ad mortuum accedere, idq; vna cum spectatorū
cetu attalo contigit. vtpote cum nemo intus lugeret. Nam Theageni
nec seruus erat: nec puer, nec mulier, sed cū eo soli amici philosophā-
tes versabantur. qui iusta quidem mortuorum, citra tamen omnē lu-
ctum obibant. Atq; hanc laudem Thessalius asinus inter multos spe-
ctatores est consecutus. ostendens explicatum a phlegmone hominē
intra quatuor (vt pollicitus est) dies. Reliqui vero methodici, cum
innumeros quotidie iugulent: adeo rationem curandi mutare adhuc
nolunt: vt quæ a medicis sunt scripta, qui artis operibus vere insuda-
runt, ne vel semel experiri velint. adeo indelebile vitium vehemens
Nimia igitur ignorantia est. Præsertim si cum superbia sit coniuncta. Eiusmodi igitur
in omnibus sunt Thessali sectatores. Nobis autem vitandi eius-
modi errores sunt. At si nihil aliud suppetat, saltem ipsi experientiæ
credendum. Id quod ipse perpetuo suadere non desino, ijs qui circa
rationem parum sunt exercitati. Nam melius profecto his est, quan-
do et rudes sunt & simul in rationabili methodo, quam nos nunc præ-
dimus, minime exercitati, vt nihil penitus ex ratiocinādo accipiant.
Quippe iocinoris substantia, scirris maxime opportuna est. vtpote
quæ naturaliter lutosum quippiam continet. veluti medicus quidam
nostri temporis per iocum dixit. Lienis vero rarior substantia: q̄ ioc-
cinoris est. Cæterum crebrius scirrosis vitijs affligitur. propter nu-
trimenti quo vtitur speciem. Monstratū nāq; est, quod crasso nutriti-
fanguine. qui veluti limus putrioris est. Facillimeq; nigra bilis effici-
tur. ideoq; etiam ipm melancholicū, siue atrum appellamus excremē-
tum. atq; hæc duo viscera, scirrosis tumoribus tentari, vel experiētia
ipsa clare indicat. Renes vero, quod conditi sunt: tactū effugiunt. Cæ-
terum hos quoq; facile scirris dephendi, ratio docet. Atq; idcirco ne-
phritidas alias facile solubiles, alias agre solubiles esse. Cum re-
nes ambo habeant, quæ in viscerum vtroq; prædicta sunt inesse. tum
substantiæ qualitatem, tum excrementorum, quæ per ea dilabuntur,
vitium. Quo fit vt qui crassi succi cibis vescantur, calculi vitio vexen-
tur. Ergo quanto trium horum viscerum scirrosi affectus difficili⁹ cu-
rantur: tātō magis esse sollicitos oportet, ne quis in hos incidat. Ma-
xime autem (vt dictum est) incidunt, qui ipsis phlegmone laborant

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXIX.

alibus, ijs cibis vtuntur: qui crassos lentosq; succos efficiat. Quinetiā Quib⁹ ma
eiusmodi affectuum medicamina, inter omnes conuenit ea esse q̄ dis xime iecur
secent & dissoluant & frangant. Quæ utiq; ex eorū sunt genere, q̄ ob lien & re
structiones eruūt & detergēt. cæterū viribus valētiora. Horū non so nes scirris
lum materiam: sed etiam facultatem, in opere de simplicibus medica laborēt.
mentis exposuimus. Itaq; etiā breuior nūc ero, cōtentus gñali facul
tate, & sola methodo, cū paucis exēplis. Nā cū & facultatū materiam
iam habeas præparatā, et quæ curationem vna coindicēt sint prædi
cta: nihil nūc aliud superest, nisi vt proprias cuiusq; morbi indicatio
nes cōmemorē. Coindicantia igit̄ voco virtutem, naturā, ætatē, anni Coindicantia
tempus, regionē, et cōsuetudinē, & si qua sunt id genus alia. proinde tia quæ.
de ea quæ a particulis sumitur indicatione, deinceps dicā initio a io De indica
cinore sumpto. Quippe vbi id phlegmone laborat, quæ extrinsecus tiōe q̄ a pti
applicantur, ea mixtæ esse facultatis debere postulat. idq; nō in gene culis.
ratione phlegmones modo, (est em̄ id omniū phlegmonarū cōmu De iocino
ne, quando etiā si quis reprimētib; tātū illo tpe vtatur, non peccet) re.
sed etiam cū nec affluat amplius quicq; nec repelli quod in laborante In iocino
particula cōtinetur possit. Accidit em̄ hoc quoq; multis de causis. Sa ris phleg
ne in principio tum parum est quod affluit: tum magna ex parte non mone, etiā
ita crassum, tum partis ipsius quæ recipit virtus nonnūq; valentior. cū nihil af
vtpote nondum lassata, tum quod in afflicta continetur parte, nōdū fluat, repri
violenter impactum. At cum phlegmone in vigore suo iam consistit: mētib⁹ vtē
tum multus in ea sanguis continetur: isq; crassior subinde ac vehe dū, & cur.
menter impactus, tum virtus membri iam est debilior. Quam alio
qui valentem requirimus. Quo scilicet a se superuacua amolitur,
quandoquidem haud satis potens est astringentium præsidiorum
vis quæ sola totum efficiat. Quippe potest hæc cogendis, ac cōstrin
gendis, & veluti densandis, & exprimendis corporibus: quæ tenuio
res sunt ad circūpositas partes expellere. Cætera nisi etiam laboran
tis particulæ virtus aliquid auxilietur: nihil adeo magnum efficiat.
tum igitur quæ a phlegmone sumatur, vna dūtaxat est indicatio. Hæc
græce diaphoresin vocāt. Latine digestionē euaporationem ve dixe Diaphore
ris. Hæc humorem qui in phlegmōe obsessa parte cōtinet̄ p̄ meatus sis.
insensibiles educit. Quæ vero ab ip̄a sumit̄ parte: ea in diuersam nos
partem trahit. scilicet robur eius seruari iubens. Coeuntibus igitur
vna contrarijs indicationibus: compositum quoq; esse medicamentū Roboris
oportet. At scemur si phlegmone laboret, aut tibia, aut cubitus, aut tuendi indi
brachium, aut qui in his sunt adenes: causa non est, cur horum ro catio, quæ
bori consulas. Hæc tibi communis indicatio sit, in omnibus ijs par partium sit
tib⁹, quarum munus eiusmodi est, vt toti corpori sit ex vlu. Ergo nec cōis.

METHO. MEDEN. GALENI

lienē tātum relaxantibus curare oportet, cū hic quoq; ex iocinore, quicqd limosum & melācholicon est expurget. propterea scilicet qđ ex eo humore nutrit. Idcirco quoties obstructio i eū icidit, aut phlegmone, potissimū q̄ scirrosa sit: tum ea q̄ obstructiōes eximāt, tū q̄ dissecent vehemētiora exigit. Nam quale medicamētū iocinori est apsinthiū: tale est lieni capparis cortex. Quale rursus iocinori, qđ vocāt eupatoriū: tale est lieni scolopēdriū. Siquidē similia genere medicamēta, ambo viscera postulāt. Cāterū tāto valētiora lienis: quāto crasfiore vtiť alimēto. Scirro igit laborantibus ipis: habilia nutrimenta sūt, gñe qđē eadē. sed maioris minorisq; rōne dñia. Itaq; et si capparis ex oxymelite edat: utilis sane est vtriq; visceri. Cāterū nec ipa parimodo nec similiter mixtū habēs oxymeli. Nā et ipa copiosior: et ex minus diluto oxymelite, lieni erit utilior. Atq; hęc dñia est q̄ ex maioris minorisq; rōne accepta est. At similiū gñe, vel specie, aut quomodo docūq; dixisse libet p̄sidioq; ex actione et cōpositiōe indicatio sūpta est. A societate vero cū vicinis partib⁹, quod idē cū situ est, illa capiūtur, quod gibba iocinoris p̄ renes expurgari oporteat. Caua vero p̄ inferiorē ventrē. In liene vero, alterā dūtaxat eē supflui vacuationē. cum q̄ p̄ renes agat nulla huic visceri vacuando via pateat. Proinde qb⁹ vijs ex vbi phlegmone p̄mitur: deiectionijs id medicamētis, tum detergem⁹: purgent. tū laceessim⁹. quo remittat deponatq; supuacua. Sane duplex ratio est Quousq; in eiusmodi medicamētoꝝ vsus. Cum partes superius positæ laborant: iecta p̄ clysterem p̄ ea quæ edunt, ac bibunt. Cum inferiores, p̄ id quod sit per clysterem p̄ infusum. Quandoquidē quæ edunt ac bibuntur, eorum vis angant. teq; ad inferiores partes perueniat, resoluitur. Quæ infusa sūt: ea omnino ad ieiunū vsq; ascendere non possunt. imo si admodum nitaris: fortasse tenue tantū intestinum contingant. Ergo illud quoq; ex partium positura didicimus. Nempe inferioribus intestinorum aliquid esse per clysterem infundendum. Superioribus vero atq; etiā ipi vbi catastri lieni et stomacho supne aliquid exhibendum. voco hoc loco stomachum, gulam, quā proprie græci stomachū appellant. Nō nūq; emponenda. ita vocāt os ventris. veluti cum stomachice anima linqui aliquos dicunt. verum gulæ quæ proprie vocatur stomachus: cataplasmata sugmone obper spinam dorsi imponimus. non autem ad pectus. idem facimus et sessā nisi cum os ventris phlegmone vrgetur. Siquidem spinæ gula superiortē circundat. per collum & pectus vsq; ad ventrem porrecta. Neq; igitur hęc tā spissā habere, qui Thessalum imitantur. ideoq; omnes vna ratione cubeat, saniant. Neq; vtiq; illud, quod omne membrum, phlegmone laborans, nisi cutim sibi circumdatam habeat spissam: tenuis saniei foras emit. Eo fit vt ex ijs, quæ in ore, & naso, & fau-

Clyster, no ad
ieiunū vsq;
ascendit.

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXX.

cibus, & stomacho, & intestinis, et ventre, et visceribus sunt, aliquid foras effluat. Ad eundem modum etiam ex interna facie pectoris, cum phlegmone premittitur: excernitur aliqua sanies. Quoadmodum igitur lienis ipse, & iocinoris caua per intestina, gibba vero iocinoris & renes per urinas purgantur: ita pectus ubi interna eius phlegmone tentantur: per membranam qua tegitur (hypezocosta vocatur) aliquid in medium sui pulmonum spatium, transmittit. id autem expurgari per eandem qua pulmo viam debet. Dabimus igitur illis qui sic laborant, medicamenta quibus tenuatoria sit vis. quibus pectoris et viae aperiantur: et quae deferenda per eas sunt, dissecantur ac dissipantur. praesertim cum vel crassae substantiae sunt: vel glutinosae qualia in his sunt, quos Empiros vocant. delegenda tamen ex his sunt, quodiu adhuc phlegmone inualescit: quae mediocria sunt. Cum vero plane iam decreuit: aut penitus cessauit, et educi excrementa postulant: quae valentiora sunt. Ergo mediocre in hoc genere est, tum ptisanarum cremor: tum mulla. Valentius autem, & virticacius semen: et mulla in quam coniectum fuit, paululum aliquid acrium herbarum. Quales sunt origanum & hyssopus. & calamintha. & pulegium. & illyrica ireos radix. Quod si videris plus horum admisceas, vel irin in mollissimum pulicerem tunsam, cribratamque in mullam imittas: maxime incidens medicamen habebis. Ad eundem modum, et quod ex marubio conficitur oxymeli, aliaque eiusmodi, valenter crassiora excrementa quae in pectore & pulmone continentur, incidere possunt. omniumque eorum copiam inuenies in operibus istis, quae de medicamentis edidimus. Non solum autem iam dictam remediorum differentiam ex laborante loco didicimus: sed etiam illud, quod quae in summo corporis phlegmone laborant: ea propriis phlegmones remedijs curentur. quae in alto sunt corpore, si cum his aliquid acrium medicamentorum sit immixtum. Resoluntur enim eorum vires, dum alte descendunt. Hac ratione & cucurbitula (nobile plane auxilium) est inuenta. tum ut foras euocentur quae sunt in alto: tum ut eximantur atque eruantur: quae iam in scitum abeunt. verum utendum cucurbita in ipsa parte, quae phlegmone vrgetur inter initia non est. Imo postea quod totum corpus vacuaueris. ac necessarium est eorum quae in agra parte continentur, aliquid educas. atque eruas. aut etiam foras versus attrahas. Generandis autem adhuc vitis, minime istis membris quae laborare incipiunt, sed quae continue his sunt cucurbita imponi debet auellendi in contrarium causa. sic namque ad mamillas cucurbitas imponimus. cum sanguis ex utero profluit. defixo maxime in ipsis communibus pectoris & uteri vasis, eius ore. sic si ex naribus sanguis profunditur: praecordij maximas cucurbitas affigimus. sic et omne aliud sanguinis

Hypezo-
cos.

Pectoris
spatium per
quam viam pur-
getur.

Mediocria
pectoris
purgantia.
Valentiora.
Acres her-
bae.

Oxymeli
ex marubio

Quae phleg-
monis in su-
mo & quae in al-
to corpore
conueniant.
Cucurbitu-
la cur exco-
gitata.

Quae cucur-
bitula in ipsa
parte laboran-
te utendum, &
quae in huic co-
tinuatis.

Variis cu-
curbitulae

METHO. MEDEN. GALENI

profluuiū, ad cōtrarium per cōmunes venas auertimus. sic etiam et sanguinem (si ita est opus) attrahimus. Siquidē cū menses euocare in animo est: in pube & bubone cucurbitam figimus. Præterea cucurbita in occipite defixa, efficax est remedium, ad oculoꝝ fluxiones. Vacuari tamen prius totum corpus expedit. Nā si refertū sanguine corpus sit: in quacūq; parte capitis cucurbitā defixeris: totū ipm implebis. Ergo hæc omnis phlegmōes cōmunis indicatio, haud quāq; similiter in qualibet parte administratur. Accedit ad omnia quæ prædicta sunt, pro non leui portione ipsius exhibendi medicamenti natura. Neq; eū absolute si adstringere incipiētem phlegmonē est opus: quidlibet astringens in ijs quæ deuorāda sunt, adhibebimus. sed ea quibus nulla corruptrix admixta vis est. Nam atrametum inter præcipua adstringit. Sicut etiā Misi. et Sori. et chalcites. et Diphryges: & Aes vstum. & squama eius. & flos. verū hæc medicamēta noxia deuorata sunt. Quocirca stomaticis ea miscere tutū non est. defluit nāq; ex ijs aliquid ad ventrem. sed nec aloen probe miscueris, ijs medicamentis quæ phlegmones alicuius causa quæ intus constiterit deuoranda sunt. Quando huic quoq; admixta purgandi vis est. Cæterum vbi phlegmone prorsus inclinauerit: si quis paululum aloes admisceat: deijciendi ventris causa, qui prorsus nō deiecit: nihil lædet. Verum satius est mercuriali, aut vrtica, aut Cnico, aut talium aliquo, aluum sic laborantium subducere. In summa vero, si quis eam quæ a partibus ipsis præstatatur indicationem adimat: nihil obstat, quo minus medicinam non sex mensibus, sed sex dieb⁹ totā pdiscas. At vero nec si quæ a partibus sumitur indicationem adijcias: iam totum quod exigitur ad curationem habeas. nisi etiam methodos de medicamentis didiceris. itaq; eas aggrediatur oportet, quisq; cōsumate sanaturus est morbos. Nunc eū si alicui⁹ medicamenti meminim⁹: id (vt sæpe testati sumus) exempli causa fecimus. Sed adijciam⁹ adhuc ea quæ de indicatione, quæ a partibus sumitur, nō dum attigimus. Thessaliorum istorū sectā euidentissime p̄cipitantes. qui cū nec dissec̄tiōis rōnē attigerint: nec partiū actōes, vsus venorint: tñ cū floccos carpentem quēq; cernūt, & festucas legētem: audent oxyrhodino caput madefacere. nostro exemplo. Nam cur q̄so nō thoracē potius? Siquidē ex indicatione remedia inueniunt. sane fieri potest vt etiam corde affecto, phrenitic⁹ q̄s efficiatur. Empiricus nāq; ab experiētia se ait eiusmodi medicamentorum nactum inuentionem. Qui autem & hanc vituperat: & inquisitionem de actiōibus refugit, huic vnde queso succurrit, vt pro thorace, caput in phreniticis madefacere potius eligat? Cæterum hoc ipm oxyrhodinū quod capiti phreniticorum applicamus,

De medica
mēti exhi
bendi natu
ra.

Quæ stoma
ticis miscē
da nō sunt.
Cur aloē
stomaticis
non miscen
da.

Caput
phrenitico
rū oxyrho
dino imbu
endum.

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXXI.

ceu quidā ex amicis dicere solebat, nō solū amethodos istos Thessali
sectatores: sed etiam reliquos manifeste redarguit vniuersos. quicūq;
principem animi partem in corde statuūt. Nam cū aliquādo vidisset
quēdam ex Athinei discipulis, caput aceto & oleo mixtis perfunde
re, phibuit. iussitq; pectori admouere id remediū. Quippe læsam in
delirio esse partem principem. Eā autē esse authore Athineo in cor
de. itaq; non recte relicto pectore caput eum integrum præsertim mē
brum vexare. eiq; negotium facessere. nunc oxyrhodinū infundens
do: nunc radendo, tum spondyliū, aut serpilū, aut id genus aliqd ad
mouendo. imo vero si malum traheret, etiam castoreum. aut etiam cu
curbitam. Quippe id esse per simile, ac si cui in fœmore phlegmone
fit: calcaneo remedium applicet. Quinetiam in lethargicis, nemo est
qui non capiti applicet auxilia. nam & id vitium contrarium quodā
modo secundum speciem phrenitidi est. Gignitur autem in capite in
quo scilicet princeps animi pars residet. Ergo cum humor qui in ca
pite redundat frigidus est: insensibilitas immobilitasq; hominem op
primunt. cum calidus est: perpetuus potius motus, vna cum ratiōis
noxa. Accidit em̄ veluti demonstratum in libris de his est, ex frigo
re segnicia. ex calore, immodicus motus. Ex humoris vero vitio, de
mentia. itaq; incidēda in talibus affectibus vena est. statim ab initio.
si modo tam valens virtus sit, vt sine noxa missionem sanguinis tole
ret, ac nihil prohibeat eorum quæ de secunda vena retulimus. Sicuti
vel crudi humoris copia: vel puerilis ætas, vel anni tempus, vel re
gio in quo fit extremus calor, aut frigus. Atq; hoc quidem commune
vtriq; vitio, et ei quod cum sopore: & ei quod cum vigilijs incidit.
Cōmune præterea vtriusq; est, vt oxyrhodinum in principio admo
ueas. Nam repellendus a capite humor est, quisquis is fuerit. Quæ
sequuntur contraria sunt. Nam quæ cum vigilijs cōiuncta sunt, ea leni
re expedit. quæ cum immobilitate excitare. Iure ergo cum in summo
incremento sunt: ijs vitijs quæ peruigilio & delirio infestant, perfus
siones ex papauerum capitibus applicabimus. odorem quoq; nari
bus obijciemus. ac nares ipsas intus, vel frontem ex similibus medi
camētis illinemus. Quippe sopire ac stupefacere principē facultatē
oportet. cerebrū scilicet quod supra modum incaluit, refrigerādo. In
cōtrarijs aut vitijs, excitare, ac noxij humoris, qui citra putredinē,
et citra febrē altos sopores inuehit, crassitudinē icidere. atq; excalsa
cere. Tales nimirū ipet⁹ soporis apoplexias, et caros et catochas græ
ce vocant. Qd si aliqn humor putrescat. vtiq; cū febris icidūt ea gñā
vocaturq; morb⁹ græce lethargus. Incoquētes igit in aceto Thymū
et pulegiū & origanū aliq; id genus: naribus sic affectorū admoue

Oxyrhodi
num.

Capiti i le
thargo ap
plicari re
media.

Notæ.

Ex frigore,
calore et hu
moris vi
tio, q sequā
tur.

Cōia curas
tiōis phre
nitidos &
lethargi.
Propria cu
ratiōis vtri
usq;.

phrenitis
Lethargi

Vento Portio

Lethargus
quādo.

122 METHO. MEDEN. GALENI

bimus. quo vapor ad cerebrum delatus: crassitudinem humoris disse-
cet. Mox etiam palatū valentibus & acribus medicamentis vngem⁹.
Ab his vero etiā sternutamentis vtemur. tū ad caput si les p̄sidiorū fa-
cultates accommodabimus. intenta sēp eorū etiā ad ipm vsq; synapi ve-
hemētia. si vitiū diu trahat. Quinetiā cucurbitis ad utrūq; vitium, si
diutinū sit: vtemur. itēq; castoreū. Quippe quod ea probe concoquit.
si debito tpe sit adhibitū. Quare hic ad cōmunē rursus curationē re-
deunt lethargus & phrenitis. Ergo in eiusmodi affectibus manifeste
redarguūtur, & q Thessalum sequūtur omnes: & quisq; medic⁹ prin-
cipem animi facultatem statuit in corde. Nō solū em̄ iam dictorū prae-
sidiorū destituentur copias: sed etiam cui ea parti accommodabunt, non
intelligent. Neq; em̄ tanq̄ in ophthalmia, vel pleuritide, vel angina,
tum ipso agro affectus locus sentitur: tum nobis partim tactu, partim
visu innotescit: sic in lethargo, & phrenitide, & epilepsia, & delirio,
& cōuulsionibus, & tetanis. præterea eo quod proprie vocatur cato-
che, se habet. In quibus omnib⁹ præsidiiorum formula, ex affect⁹ in-
uenitur natura. Locus vero cui maxime sint applicanda ex prænoscē-
dis, tum actionibus: tum partium v̄sibus. Illud autem quis in sermo-
ne aliquādo omittatur: sæpenumero pri⁹ dictum est. meminisse oport-
tere nos eorum quæ simul indicent. Cæterum in præsenti eam quæ a
partib⁹ sumpta est indicationem, propositum est persequi. veluti sta-
tim in ijs quæ ad caput ptinēt. et si nō aliud, saltem illud nosse cuius
est promptum. obiectum nobis ante cerebrū esse, crassam mēbranā.
quæ corijs istis externis sit assimilis. post hāc etiā craniū. Itaq; resol-
ui in densis obicibus & duris p̄sidiorū quæ imponuntur vim est neces-
se. ac nisi futuras in capitis osse natura ipsa fuisset molita: nihil adeo
æstimandum efficeret pharmacū vllū extrinsecus impositū. Sed quo-
niam etiam futura, et in his præcipue coronaria, non solum impositi
medicamenti qualitates: sed etiam substantiam, si tenuis est facile in-
tro transmittit: merito multa circa cerebrum vitia extrinsecus appli-
catorum remediorum facultate iuuantur. Ipse em̄ in me ipso expertus
memini, cum infunderetur rosaceum frigidum: citissime clarissimeq;
sensisse me in syncipitis loco, eius intro penetrationē. Quinetiā plu-
rima diuersitas futuræ huius in hoibus si inter se conferant, etiam an-
te dissectionem apparet. Vidimus enim in ijs quibus rasum caput fue-
rat, iter mādēdū, cōmissiōis ossiū in coronali sutura manifestū motū.
sic vt facile appareret hominibus illis, laxā eē eiusmodi ossiū capitis
cōpositionē. Merito igit ad hāc maxime partē, applicant oēs medi-
ci capiti infusiones. videlicet accepta quasi per manus a primis inuē-
toribus ratione, ad id opus veniētes. Sed & ipi quicūq; nō negligēt

Sternutamentis
Cumzbita.

Vbi rursus
in lethargo
et phreniti
de ad cōm
curatōnem
rediē.

De corona
li cōmissu-
ra.

Medicos
oēs ad coro-
nalē cōmis-
surā appli-
care capiti
remedia.

Coronali commissura,
medicamentum
applicandum

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXXII.

ijs quæ fieri assolent attendūt, cernētes & quēadmodū futura ea ligdo mota appareat, & quēadmodū celerrime hoīes hac parte, siue ab externo quopiā refrigeretur, siue exalfiat id sentiāt. Nā preter reliqua, etiā tenuissimū est hoc loco craniū: & rarissimū. Ergo quoties medicamēti cuiusq̃ vim vehemēter descēdere voles: hoc maxime loco impones. Cōmodius etiā fuerit, si & cū infriictione id facias, aut tūsis capillis, aut etiā plane abrais. Quod si humidū sit, qđ applicadū est: si id ex alto effundas, ac veluti torrētis ritu illidas. quippe penitus intro ab ictu cōpelli. Sicut autē hic vehemētor humoris cal^o cōducit: ita in oculis est cōtrari^o. In capite nāq; os est quod ferit, in oculis mēbranosa qđā ibecillaq; corpora. Et in capite qđē aliud est quod ictū excipit, aliud quod curat, quodq; vt ictū nō sentit: ita facultate quæ ex incussu ad ipm puenit frui. At in oculo nō est qđ ferit, diuersum ab eo quod curat, sed idē ipm quod est curandū valenter icitur. Ad hęc os capitis sensu caret, ocul^o acerrimi est sensus. Ergo infundere huic medicamēta oportet, primū supiorē genā blādisime attollētes, mox minime quēadmodū in capite incutiētes. Inueniēdi p̄terea humores mitissime minimeq; mordētis naturæ, q̄ cū medicamētis sint infundēdi. At mihi qđē magna cū cōsyderatōe vident veteres ad oui deuenisse humore, electo scilicet ex eo quod et mordēs minime eet: et glutinosum. Nā ex eo qđ minime rodit, modo dictā idicationē ijs cōpleuit. Ex lēto aut, ad indolentiā nō nihil conferē. Quippe lenire eiusmodi humores pnt, asperitates oēs, quascūq; acris fluxio excitat, accedit quod crassus ac lētus humor, cōstātius q̄ tenuis et aquosus in loco pmanet. Sane quod lentū id quod absq; rosione sit, cū modice incaleat, dolorem maxime leniat: id pfecto ex rodentibus in aluo deiectionibus didicisti. in quibus iniectū sæuū illico dolorem mitigat. Quod autem pmanere quoq; in laborante particula eiusmodi humidū expectat: manifestum est. Siquidem in his quæ in ventre accidunt, per clysterē assidue infundere, molestum est, in his quæ in oculis, genā attollere. At vero exquisitus membri sensus lene esse quod iniicietur, nihilq; in se asperū fabulosum ve habere oīno indicat. hinc igit excogitatū cōmode est, tum humido oui vtēdū: tum quæ terrea ophthalmicis. i. ocularijs medicamentis miscenda sunt, ea esse cū summa diligentia ad vnguē leuigāda. Quoties tñ dolores his accidunt vehementes, repetitis ijs quæ de omniū dolorū gnatione accepisti: disquires quonam ex his affectu dolere oculos in phlegmōe de qua nūc sermo proponitur, contingat. Nam aut ex vehemēti agris cōfluentis humoris rosione, aut quod eorum tunicæ plenitudine distenduntur, aut propter crassorum humorū, flatuosi ve spiritus extēsiōnē: vehemētes in

y. iij.

Capitulum ratio

Vt medicamentū alte penetret.

Quēadmodum ocul^o tractādus.

Cur oui album oculis phlegmōe laborātib^o.

Lētū qđ rosione careat, dolorem lenire.

Manere in loco debere, humidū quod dolorem sedet.

Ophthalmica cuiusmodi esse oporteat.

METHO. MEDEN. GALENI

Rosionis oclorū ratio. his excitantur dolores. At rosionē quidē, tum purgantib⁹ medicamētis, scilicet et deorsum reuellendo: & vacuando curare conuenit. tum ipsi particulae oui humore infuso. quo per eum acris fluxio sine offensa eluatur. vbi autem concocta iam phlegmone ipsa fuerit, et simul corpus vacuum. tum utiq; lauaciones in balneo his sunt aptissimae. Nam et dolorem statim sedant: & fluxionem qui ad oculos fertur sistūt. Ma-
 Lauatio phlegmōe oculorū la- borati, qñ xima quidem eius parte inter lauandum, per totum corpus excreta, utilis. reliquo vero diluto. At vero distensionem quae ex repletionē prouenit partis: missione sanguinis, & alui deiectione & infernarū partiū quō curāda frictione, curare cōueniet. Quod si necessitas aliquando vrgeat: ligandis artub⁹. mox fomētis ipsi laborati particulae ex aqua dulci, modice calida adhibitis. At humorū vel flatuosi spiritus extēiones, curabimus vacuato prius in his quoq; toto corpore. sed et humorum momē si extēiois, to deorsum auerso. Mox localib⁹ remedijs (græci Topica vocāt) vtē curatio. dū. non tamen medicamentis ijs quae repercutiant, ac reprimāt. imo Topica. ijs quae euocēt. Fomēdi igit sunt (sicut modo diximus) ac fœnigræci decoctum ijs infūdēdum. Sed lauato prius curiose fœnogræco. ne qd illi vel pulueris vel sabuli adherens clam lateat. Est nāq; medicamen ad oculos. hoc maxime omnium quae oculis applicantur, sine offensa digerēs. Meminisse vero in omnibus quae membratim docentur, cōmuniū præceptorum oportet. Quorum vnum id est, digerentia medicamenta, vbi Cōde de dig- redūdātia in toto corpore subest: si particulis quibusdam applicētur: gerentibus implere potius q̄ educere. Ergo tū reliquos morbos: tum vero phleg- pceptum. monas, sicubi curas: nullo euaporante auxilio prius vteris: q̄ totum In oī vitio corpus purgaueris. Illud quoq; attendas in omni vitio, nedū phleg- obseruādū. mone oportet. aliquando totum corpus mediocri habitu esse in humorum, tum qualitate: tum modo. vnam autem aliquam aut duas earum quae suprapositae sunt partium, redundantiam suā ad ægrā trāsl- Diutinq; ad oculos fluxi mittere. veluti non raro, sed plane sæpe numero accidere in oculis vi- onis, cura- dere licet. capite his fluxionem mittēte. Manifestum igit arbitror in tio. ijs quoq; esse, ipm prius caput sanandū esse. explorato eius affectu, Quae maxi- quē supfluorū gñatio comitatur. Et diutinas quidē oclorū fluxiones me intēpe- curamus, oculis ipsis dimissis. atq; ad capitis curationē cōuerſi. Cui⁹ ries, fluxio vitiū si ex genere intemperantiarum sit curationem ex sibi cōtrarijs, nes ad cā- sicut prius monstratum est, adhibendam indicat. Plurimū igitur vel put mittāt. frigida intemperies caput vitiat: vel humida. nec dubiū est quin etiā Fluxiois a- ambæ congregiantur. Rariores sunt quae propter calorem acrē oculis ex cali- cris ex cali- lis fluxionem imittunt. in quibus haud expedit ijs quae ex Thapsia da itēpie or et ſnapi sunt medicamentis vtī. imo cōtrarijs omnino. Oleo crudo tæ, curatio. et hispano. & rosaceo. tū frequēti ex aqua dulci, in balneo lauacione.

Balmeu

Sanguis missio

Purgatio

Frictio

Ophth. medicame

LIBER DECIMVSTERTIVS. FO. CLXXIII.

Atq; aliquando cerebrū ipm fluxionē trāsmittit. debetq; huius intem- Si cerebrū
peries totius capitis epithematis corrigi. Aliquando vasorum ipso fluxiones
rum vitium est. cum venæ vel arteriæ imbecilliores sunt. sic vt aliorū mittat.
vasorum superuacua recipiant. Quo casu aliqua earum parte excisa, Si ex vaso
aut etiam totis benealte præcisis, dura cicatrice quod interest, interci- rū vitio fit
pimus. Qua disjunctæ incisæ vasis partes: continuæ præterea nō sint. fluxio.
nec ex altera in alteram confluere aliquid possit. Cæterum cum eorū Curatio.
vasorū quæ in profundo sunt recondita, ac e superiore ad oculos vna Que fluxio
cum nervis perueniunt, vitiū est: nihil horum agi licet. Proinde ægre ægre cura-
curabiles omnes eiusmodi fluxiones sunt. Quæ vero extrinsecus po- bilis.
sita vasa sunt: ea vel sine chirurgia roborare licet. illitis medicamen-
tis quæ robur inferant. græci Tonica vocant. Est & quando calidus Tonica.
sanguis, ac vaporum plenus, ad caput ascendit, ac maxime in arterijs Si calidus
redundat. Cui vitio excogitatum saluberrimum remedium medicis sanguis &
est, vt ipsa incidatur arteria. Oportet autem derafo capite, curiose vaporū ple-
tangere, tum quæ retro: tum quæ secundum vtramq; aurem sunt arte- nus ad ca-
rias. Præterea quæ in frōte et quæ in temporibus sunt. Quarum quæ put ascēdat
calidiores apparebunt, ac maiorem q̄ aliæ exhibentes pulsum: hæ sūt curatio.
incidendæ. Quæcunq; vero & paruæ et prope cutem resident: harum
vel si partem aliquam excideris, veluti facere in crurum varicibus
solemus, aptius erit. nostroq; tempore, quidam ex ocularijs medicis Ocularius
non minimus, ex arterijs quæ in temporū summis musculis resident, medicus.
nō exiguam excidit partem. Ac fere quidem cum exciditur arteria, re-
liquæ eius partes ad sibi continuas retrahuntur. Euenitq; id magis in
ijs arterijs quæ tum minores sunt: tum minorem exhibent pulsum.
Quod si inter nudandum appareat tibi vas magnum, aut magnum ex
hibere pulsum: tutius fuerit vinculo id prius excipere. Mox quod in Qd vincu-
medio est præcidere. Sunt autem eiusmodi vincula, ex materia ali- lū arterijs
qua minime putrescibili. Talis autem romæ est ea quæ Gaietanorum cōparādū.
dicitur. Ipsa ex gallijs aduecta. venditata vero maxime in sacra via,
quæ a templo descendit ad fora. Achorum quidem romæ facilis est
occafio. Vilissime enim venduntur. At si in alia vrbe artem exerceas:
comparetur filum aliquod, ex ijs quæ serica nūcupantur. Habent em̄
ea diuites mulieres in multis sub ditiōe romanorum locis. potissimū
in magnis vrbibus. In quibus multæ sunt mulieres id genus. Sin hu-
ius facultas non est: ex ijs quæ inueniuntur in regione quam incolis,
deligito materiam quæ minime sit putrescibilis. Cuiusmodi est graci-
lium chordarum. Nam quæ facile putrescunt: ex cito a vasis decidūt.
Nos vero postq̄ vndiq; sūt carne impleta: decidere vincula volum⁹.
Quæ nāq; caro in abscissis vasorum partibus coalescit: ea pro oper-

culo est. ac osculum eorum cludit. Postea vero quid factum cernitur :
 Quod vin- decidere iam vincula secure possunt. At vero cum venarum partem
 culū venis. aliquam excideris: non est opus eas tam impurrescibili materia deli-
 ges. sed suffecerit alia quæpiam. Siquidem in arterijs, perpetuus mo-
 tus insecti vasis ora resoluit. In venis autem postea quam semel sunt
 vitumque clausæ, siue per deligaturam constrictæ, siue per medicamen-
 tum astrictæ: permittunt circumpositam carnem circa coalescere. po-
 tissimum si qui curatur immotam partem seruet. magisque etiam si toto
 corpore vacuato, supinam habeat non pronam. Quippe etiam va-
 rices ita curamus. vocatur autem varix vena dilatata. Porro dilata-
 tur in testiculis & cruribus omnino. Sed quoniam cum hos scribe-
 rem commentarios, non pauci amicorum rogarunt, ut in fine ope-
 ris omnia quæ ad chirurgiam pertinent, deinceps memorem: ideo
 circo tractatio de varicibus nunc differatur. Cum vero non
 pauci speciatim sint oculorum morbi, qui magis specialem
 curationem desyderent: ne de his quidem hoc loco est
 agendum. Nam qui curiose quæ prædicta sunt le-
 gerit, et naturali prudentia fuerit: huic omnia
 inuenire eorum rationem sequenti, nullo
 negotio licebit. Qui ita non sunt: his
 satius fuerit omnium vitiorum
 quæ oculis incidunt, curan-
 di rationem priuatim
 scribere. Maxime
 cum amicorum
 non pauci ita
 postulāt.

GALENI METHODVS MEDENDI,

VEL DE MORBIS CVRAN-

DIS THOMA LINACRO

ANGLO INTERPRETE.

LIBER DECIMVSQVARTVS.

Et tumoribus qui præter naturā in corpore cōsistunt, quot numero qualesq; sint: proditum a nobis singulari volumine seorsum prius est. Quemadmodum autē hī methodo curandi sint, quod utiq; docere propria propositi operis professio est, in horum commentariorū tertio decimo præcipere cœpimus. Et quoniā in superioribus de omni febrium ratione sermo erat habitus: aptius visum est, de phlegmone primū dein differere, ut quæ et frequentissime incideret: et febres subinde accenderet. Ac dictum quidem non nihil fuerat, in febriū curatione, inter cæteras earum causas, etiam de phlegmone. Verum absolutus sermo, & qui proprie illi debebatur, in libro qui hunc præcedit, est traditus. In quo methodum curandæ eius qualisnam esse cōueniat, tradidimus. nequaquā tamen auxiliorum materiam, nisi tantum exempli gratia, sicut in superioribus fecimus. Haud longe vero a phlegmone abest, & alius morbus, quem græci Erysipelas vocāt. Is uti monstratum est, ex bilioso succo nascitur. Sed p̄stiterit fortassis Erysipelas cum pluribus verbis a phlegmone distinguere. Ergo cōmunia ambo tis et phlegmorum sunt, tum tumor, qui præter naturā fit: tum vero calor. Dissident gmoēs color inter se primum et maxime colore. Quando si is ruber sit: phlegmonē latio vitium appellant. Sin pallidus flauus ve, vel ex pallido flauoq; mixtus: erysipelas. Præterea pulsatio magnæ phlegmones proprium est. Cōia āboꝝ Propria symptōma. Quippe quæ alte magis in corpus dimittitur. Erysipelas vtriūsq;. in cute potius consistit: q̄ alte descendit. Tenuis nanq; substantiæ est, pallidæ bilis humor. Itaq; facile ad ipsam cutim transfluit. carnosiorisq; corporibus transmissis. Cutis vero densitas nō æque est huic bili peruia, nisi si admodum tenuis aquosaq; est. Talis nanq; maxime est etiam quæ quotidie cum sudore exit. Licetq; multorum qui in balneis sudorem sibi strigilibus detergent: hunc eius videre coloris, cuius ratiū vrina lotiū est, his qui diutius cibo abstinerunt. Neq; em̄ id ignoras, Amara bilis qui inediā diu tolerant: eorum pallidius ex aquoso lotium reddi. lis qñ insensibiliter extinctioneq; scalore corporis irroret. Ac corpore quidē p naturæ modo halet.

METHO. MEDEN. GALENI

se gubernante: amaræ bilis succus inuisibiliter exhalat. Præter naturam vero se habente: tum in alijs de quibus post agetur vitijs redundat: tum vero in eo de quo nunc agitur. quod Erysipelas vocant. Cum enim vel longe copiosior: vel crassior, quàm pro naturæ modo redditus, vniuersus ad cutim tuerit: eam tum perurit, tum in tumorem attollit. Sed satius est, veluti semper non dicimus modo: sed etiã facimus: ita nunc quoque a rebus non a nominibus initiũ faciamus. Alterũque principium priore scilicet cõmodius eiusmodi sermoni demus. Cum sanguis copiosus in aliquam particulam procubuit, sicut ab eius particulæ vasis nequeat cõtineri, exilitque aliquid roris vice ex ipsis vasis, in ea muscutorum spatia quæ similaribus corporibus, ex quibus componuntur, interueniunt: utique tumor ex plenitudine oritur. cui succedit cutis tensio. et in alta carne cum pulsu dolor. et tangenti renixus quidam. et rubor. et calor. Ipsa nimirum cute ea quæ subiecta sibi caro patitur, sentiente. Similis iam dicto et in visceribus affectus oritur. Est enim his quoque sua quædam caro, quam aliqui parenchyma græce vocant. In quam videlicet sanguis ex refertis vasis, halitus spem exudans: iam dicta symptoma mata efficit. Atque hic vnus affectus est sanguineæ fluxionis soboles. in carnosa corpora maxime incidens. Secundus alter biliosæ fluxionis germẽ est. ac circa cutim maxime consistens. Tum hanc inque foris, quæ omnium partium cõmune est tegumentum: tum membranofam & tenuem quæ singulis internarum est circumdata. Ergo sicuti prior affectus etiam cutis aliquid apprehendit: ita hic quoque aliquid subiectæ sibi carnis occupat. Quod si crassior humor acriorque sit: summã cuticulam (græci epidermida vocant) excoariat. Spatioque ad profundum aliquando cutis exulceratio peruenit. Atque hic quidem affectus Erysipelas nuncupetur. duplici ut iam dictum est diuersitate. Quod vel absque exulceratione, vel vna cum hac incidat. Prior autem affectus vnus rationis est. voceturque phlegmone. Cum ergo nec plane biliosa nec sanguinea fluxio est, sed ex ambabus mixta: utique ab eo quod in mixtura exuperat, nomẽ ipsi indatur. Ac dicatur de eo id quod exuperat. Sic ut vel phlegmonẽ erysipelatosam id vocemus: vel Erysipelas phlegmonosum. Vbi neutrum vincit: ibi vitium phlegmones erysipelatosque medium nominetur. Curationis vero methodus sicuti in alijs compositis: ita et nunc tradatur. Initio a simplicibus sumpto. Ergo omnibus qui sic præter naturam cõsistunt tumoribus, cõmunis indicatio, vacuatio est. Adieci vero illud, sic, admonens te multitudinis humorum, qui eos excitent. Nam si quis hanc vacuet: naturalem habitum membrum recipiet. Iam vacuatio pari modo duplex. omnium duplex est. Vna repellentium ad alias partes, altera foras

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXV.

digerentium, per eum qui sensum fugiat halitum. At quoniā erysipelas non quantitate modo affligit: sed etiam ex vehementi scilicet inflammatione, qualitate ipsa cruciatur: ampliore refrigerationem quam phlegmone requirit. Nec tamen non periculosa toti corpori est eiusmodi curatio. Propterea quod bilis interim ad aliquod princeps membrum fertur. Quippe cum si vel sanguis ipse abundet: haud tutum sit, ex minoris notae membrum fluxionem eius reprimere. Tanquam igitur in illa, post totius corporis vacationem reprimentibus auxilijs usi sumus, ita nunc quoque faciemus, sed pro sanguinis missione, medicamento quod bilem trahat, purgantes. Ipsam vero afflictam particulam refrigerantes. Esto autem refrigerationis terminus, ipsa coloris mutatio. Etenim quod purum erysipelas est, statim cum hoc quiescit. Quod non purum est, sed iam quodammodo phlegmonodes si plusculum refrigeres liuidam cutim praefert. Sin ne sic quidem quis desistat: nigricat. potissimum in senili corpore. Sic ut quaedam ita refrigerantium, ne digerentibus quidam medicamentis ad perfectionem sanentur. sed scirrosus quidam tumor in particula derelinquatur. Ergo satius est ubi laborantis particulae alteratum colorem videris: a refrigerantibus astringentibusque ad contraria transire. priusque vel liuida: vel nigra prorsus fiat. Porro refrigerantium materia in opere de medicamentis est tradita. Solanum, et semperuiuum, et portulaca, & umbelicus venetis, et psyllium, et altercum, et lactuca, et intybum, et lenticula a lacunis siue palustris, et cerata ex aqua admodum frigida, & alia id genus. Vbi vero inflammatio aegrotantis membri iam desijt: cataplasma illi priusque lineat, ex ordeï farina cum menlysin graece vocant est imponendum. Quod si iam liuor occuparit: incisa cute cataplasma superponendum est. perfundendusque locus plurimum quidem ex aqua calida, sed et marina aqua et muria interim conducet. Quinetiam ipsi cataplasmati eiusmodi aqua vel acetum vel ex alme misceatur. Hoc tempore etiam coriandrum cum polenta quidam esse salubre Erysipelatum medicamentum scripserunt. Alij rursus eodem inter initia usi: magnae noxae occasio laborantibus fuisse. sed et rosaceum ceratum, cui immixtum sit calcis aliquid, eodem modo sunt qui prodiderunt Erysipelati prodesse. aliaque similis generis non nulla, ex ijs quae valenter excalfaciant. Quorum nullum est erysipelatis medela. antequam videlicet mutatum, desinat esse id quod ab initio fuerat. atque alterum iam, illique contrarium euaserit. Quomodo enim quaesio non sit contrarium, calido affectui frigidus. aut ei quod flauo aut pallido colore est, id quod liuidum aut nigrum est. Sicuti autem subinde phlegmone admiscetur erysipelas: ita etiam aliquando oedemati. ac vocetur quod ex ambobus tum est conflatum, sa-

Erysipelas
tis curatio.

Quousque
refrigerandum.

Refrigeran-
tis materiae
exempla.

Cataplasma,
quoniam im-
ponendum.
cum menlysin
quid.
Si liuor oc-
cuparit, quod
agendum.

Erysipelas
oedemato-

METHO. MEDEN. GALENI

Erysipelas oedematosa. Non secus quā ubi ex refrigerando durū aggregatū
resolubile redditū, vocabitur erysipelas scirrosus. Iam curatio quoque
scirrosus. veluti in omnibus compositis: ita in his administrabitur. ac potissimum
Curatio. quidem contra exuperans pugnabitur. Non prætermittenda tamē
nec ea quæ ex admixto præstatur, faciendorum indicatione. Sicut enim
Oedema ex biliosa fluxione, erysipelas: ita ex pituita constat oedema. Ipsum
quid. rara quædam atque indolens moles. Equidem scio aliter quoque oedemata
peruenire. sicut in pedibus in intercutis aquæ affectibus. et phthois.
Oedema alijsque qui vehementes sint malis corporis habitibus. Atque in illis quibus
tis pedibus in dem oedema multitudinis eius quæ hominem premit est symptoma.
intercute et nullam seorsum propriam curationem requirens. Nam satis erit si modo
phthoe, & curatione egebit: ipsa tum crura perfricare, alias oxyrhodino: alias
alijs vitij oleo cum sale, aut etiā oxyrhodino sal habente. At si ex pituitoso humore
curatio. more in particulam influente, oedema constitit: abunde aliquando satis
Oedema tis facit spongia, quæ ex aqua in qua sit aceti aliquid, maduerit. Porro
tis ex pituitoso humore hac ita attemperabuntur: ut vel bibi possint. vel ut non multum supra
re in particulam te incipiens. ac supra finiens. Esto autem spongia modo conductura
lā cōfluente, sit, omnino noua. Huius si occasio non est: cuius erit, hanc detergebis
Curatio. expurgabisque nitro et aphronitro et aqua lixina. Quod si sub his oedema
Postea temperatio. non subsidat, ubi rursus deligabis: pusillum aliquid aluminis coniicias.
Deligatio nis ratio. est eo quod vulgus vocat elychniō utare. Id vero ante omnia molle
Spongiæ præparatio. est eo quod vulgus vocat elychniō utare. Id vero ante omnia molle
Elychniō. sit autem artatio mediocris. veluti in ossis fractura. ac primæ
quidem fasciæ iniectiones, quæ scilicet inferne incipiunt, magis artandæ.
quæ deinceps sunt: sensim remittendæ. Cæterum non adeo ut laxa sit aliqua
deligationis pars. Porro idoneū medicamentum ad hæc et
Glaucium. Glaucium est. tum ipsum per se liquatum in pusta: tum vel magis medicamentum
4. Galeni opera. nostrum, quod ex eo compositum est. Cuius compositionem
habet in eo opere, quod de medicamentis est inscriptum. Sane hæc
nunc a me scripta sunt opera tria, vnum de simplicibus. alterum de
compositione medicamentorum. et tertium de facile parabilibus. Videtur
liber de decem tractatibus. tumque mihi adiiciendum quartum. quandoquidem multi amicorum ita
suadent. In eo de communibus et proprijs cuiusque partis et vitij medicamentis
agetur. Verum medicamentum illud quod glaucium habet, non Oedemata
modis: verum multo etiam magis tum erysipelata: tum phlegmonas
incipientes sanat. ac potissimum calidas. Manifestum autem quod

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXVI.

erysipelatosas phlegmonas et erysipelata phlegmonosa idem medicamentum sanet. At non eas phlegmonas quæ in scirrum transierunt, aut erysipelata quæ iam refrixerunt, aut deniq; vllum scirrosum affectum sanauerit, de quibus utiq; in quinto de simplicium medicamentorum facultatibus aliquid est proditum, dicetur vero et nunc. Siquidem humor vnde eiusmodi vitium nascitur, aut glutinosus est, aut crassus, aut vtriusq; rationis particeps. Curandi vero eius communis indicatio est, ut quod præter naturam in particula est, totum vacuetur. Modus tamen vacuationis eius proprius est. Nam detergere id, ubi contumaciter inheret oportebit. Quod si quis ijs quæ vehementer trahunt digeruntq; medicamentis vacuare tentet: nec ijs quæ humectent et excalfaciant molliat, ac liquet: huic paucis primis diebus egregie processisse curatio videbitur. Cæterum quod de affectu restabit, id insanabile erit. Siquidem toto quod in eo tenuium partium erat digesto: quod reliquum est veluti lapidosa concretio linquetur. Quippe etiam qui in articulari morbo visuntur pori, ex humore crasso glutinosoq; proveniunt, quando is non paulatim est digestus. Sed violentis medicamentis totus simul ficcatus. Ad eundem modum et calculi generantur in renibus, asso scilicet in his crasso glutinosoq; succo. Hac igitur de causa ad scirrosos affectus nullum vehementer excalfaciens ficcans ve medicamentum est aptum. Sed ea tantum quæ cum molliendo digerere commode possunt. Cuiusmodi sunt tum ceruina medulla: tum vitulina, tum seuum hircinum, & taurinum, & leoninum. Ad hæc Ammoniacum cum thymiana, et Bdellium vtrumq; magisq; Scythicum, quanto videlicet est humentius. Pari modo et Styrax qui humentior est, sicco uti lior est, his igitur indicationibus attentus: etiam complicatos affectus sanare poteris, pro subinde iam dicta in omnibus compositis vitijs methodo. Mihi vero iam tempestivum fuerit de affectarum partium differentia mentionem facere. Quam semper in omnibus tum morbis, tum symptomatis, in memoria habendam censui. Diximus autem non pauca de omnium earum indicatione in libro qui huc præcedit. Si quidem omnium qui præter naturam sunt tumorum, in quibus utiq; adhuc non sunt geniti pori, prima indicatio vacuatio est. Earum vero partium, quæ iam scirrum contraxerunt, vacuatio per iam dicta medicamenta perficitur. Vocareq; ea malastrica, i. mollientia medici solent. Quoniam autem membrorum alia rariora naturaliter sunt, alia densiora: etiam vacuationem eorum diuersa specie remedia postulare est necessum. Hac igitur de causa tum in tendonibus: tum in ligamentis, cum scirrosa fuerint: visum mihi satius est, ei curationi quam per mollientia molimur, aliquid incidendum admiscere. Ex quorum numero vel in primis acetum

De scirrosis affectibus
Generatio
taliū, vñ.
Curatio.

Pori in articularijs morbis vñ.
Calculorum in renibus generatio, vnde.
Scirrosis affectibus apta medicamenta, quæ.
Bdellium scythicum.
Styrax humentior.

De partium indicationibus.
Malastrica.

Tendonum et ligamentorum scirrosorum curatio.

Lapidosa concretio

METHO. MEDEN. GALENI

est. Interim vero et in alijs partibus, quas scirros affecit, eo vtimur. vt paulo post dicā. Verū in tendonibus et ligamentis in hunc modū. In aceto acerrimo candentem igni lapidem extinguo. Ac si quidē haberi potest, qui certe in magnis vrbibus rarus non est, pyriten. Sin eius copia non datur: molarē græci Myliten vocant. Scilicet ex quo molas, quibus molimus faciunt. Deinde ascendente post infusum lapidi acetum vapore calido: in hoc dimoueri scirrosum ligamentum vel tendonem cogo. atq; exinde rursus medicamē quod molliat impono.

Pyrites.
Mylites.
Oleū quale his aptū.
De aceti vsu in varijs scirrosus partib⁹.
Althea.

Oleo tamē non aqua, quotidie omnino laborantē particulam perfundo. Esto autem id oleum haudquaquā astringens, sed plane tenuiū partium, cuiusmodi sabinum est. Incoquimus autem oleo interdū altheæ radicem, ac filuestris cucumeris. et si qua est ei⁹ generis alia. Atq; hoc vtor (vt dixi) quotidie. Cæterum curatio quæ per acetum administratur, vtilis est, vitio iam adulto. et cū præparata iam sub mollientibus pars fuerit. Excogitaui autem et composita quædam ex aceto medicamenta: quæ inter mollientiū vsum, ad vnum diem impono. Siquidem aceti vis, modo ea quis modice et debito tēpore vtatur, salutaris eius modi affectibus est. ceu crassos humores dissecans. ac resoluens. Sin vel immoderatus vel in tempore non idoneo: tenuiores partes vios lenter absumēs: id quod reliquum est, lapidescere finit. Sed et si quis eo diutius vtatur: substantiam ipsam neruorū delibauerit. Ob id igitur nec sæpe: ac inter initia, nec longo tempore, medicamētis quæ ex aceto componuntur, ad ligamenta et tendones est vtendū. At in liene, et carnosus muscoli partibus, scirro affectis, tutus eius est vsus. Quippe raræ sunt naturaliter hæ partes. nec est qđ metuas, ne quis neruus eius vi lædatur. Ac ammoniacō quidem Thymiamate cum aceto, etiā alij non pauci lieni imponentes vtuntur. ad luti scilicet crassitudinē, quod ex vtriusq; mixtum est redactō. Idq; solum ei curando satis fuit. Ad musculos vero alium sane non vidi. Ego vero etiā sæpe sum vsus. vtiq; mollientium vsui interponens. Atq; sub illis nullus cernitur cui dens vtilitas. Sed postea q̄ mollitus per ea scirrosum tumor est: maximum certe vsum Ammoniacū aceto liquatum confert. Sufficit autem eo vno altero ve die vsos, rursus ad mollientia reuerti. Ac rursus his pluribus diebus vsos, denuo ad medicamen quod ex aceto fit redire. siue id Ammoniacū, siue quid aliud habeat eorum mollientium, quæ paulo supra sunt comprehensa. Neq; enim aliud quicq; est ad mouendum. Cuiusmodi scilicet pleraq; sunt, eorum medicamētorū quæ sicca vocant. Siquidem inter initia medicamentum probabis. Sed id insanabiles affectionis reliquias relinquet. Ego nāq; eius rei causa in medio tēpore cataplasmate ex althea sum vsus. Vocat autē hanc vulgus

LIBER DECIMVS QVARTVS. FO. CLXXVII.

Anadendromalachen. Huius igitur radix seuo liquata, salutare ad talia medicamentū est. Esto autē seuū si fieri potest, anserinū. Sin id non sit: gallinaceū. Sin nec huius facultas sit: suillo vtendum. Sed et filuestris malua, quæ passim nascitur folia, cū supradictorū aliquo tusa perficient. Meliora tamen crudis sunt, quæ modice ante sunt decocta. Ac eiusmodi quidē auxilia, et curationis variatio, qualis iam cōpræhensa est, omniū particularū quæ scirrosis vitijis sunt affectæ cōmunia sunt. Ad eundē modum oedematū curatio, quā paulo ante memorauimus, cōpræhensis iam differentijs per particulas variatur. Iis enim quæ in præcordijs sunt oedematis, nemo frigidam ex pusta spongiam applicuerit, veluti nec alijs qui in his sunt tumorib⁹. Iam quis apsinthium oleo incoquens, genu vnq̄ perfudit? Quis oculū, aut aliquid eorū quæ intra os sunt, qualitercūq̄ affectū? At iocinori ægrotanti et lieni subinde cū maxima vtilitate adhibentur. Docet id ipsum et experientia, quæ vim eorū euidenter indicat. nō secus q̄ ratio. Nos tamē nunc hoc opere solam eā remediorū inuentionē quæ methodo paritur, qualis nam sit differimus. In operibus de medicamentis ambas miscuimus. omnia medico cognoscenda esse rati. tum quæ solo inuenta sunt vsu, tum quæ sola ratione. Ad hæc tertio loco quæ conferentibus ad inuentionē vtriusq̄. Omnibus autē his ille solus cōmode vtetur, qui in hac methodo est exercitatus. Ac de phlegmone quidē scirro et oedemate satis sunto, quæ hætenus sunt cōpræhēsa. Illo non omisso qđ scirrū nominamus tumore durū, qui sine dolore est. nō tamē oīno sine sensu. Talis em̄ sanabilis nō est. reliqui oēs sicut ægrius sensilē ipsam partē affectam reddunt: ita omnino nō insensibile non faciunt. vtiq̄ si sensilis natura sit. Ligamēta nanq̄ scimus insensilia esse. Quod si quis eos dūtaxat tumores, qui et præter naturā sunt: et omnino insensiles scirros appellandos censeat: reliquos nō scirros, sed tumores scirrolos: et se de nominib⁹ litigare sciat, et nos quoties cū eo disputabimus: ita quoq̄ affectū nominabimus. Siquidē is mos noster est quibus quisq̄ nominib⁹ delectat, iisdē in disputatione cū illo vti. Nunc tempestiuū est vt de inflationibus differamus. quibus diuersa ab oedematis curatio est. Illa nāq̄ ceu diximus ex pituitoso succo ortū habent. Proinde prementibus nobis cedunt. digitiq̄ admodum alte in ipsa descēdunt. Inflationes vero, ex flatuoso spiritu collecto nascunt. Alias sub cute: Alias sub mēbranis, quæ ossibus circundantur. aut musculos viscerū ve aliquod includunt. Porro colligitur aliqñ non parū etiā in ventre et intestinis. Itēq̄ in medio spatio horū et pitonei. Differūt quoq̄ hæc ab oedematis, qđ et pressa digitis nō retinent vestigium. et sonitū veluti tympanū reddūt. Itēq̄ qđ in cavitare sensibili subinde cōtinētur.

Ex althæa, medicina.

Hoc opere
de eo quod
methodo in-
ueniat, tan-
tum agi.

Scirros qđ

Ligamenta
sensu carere.

Galenī in
disputando
mos.

De inflatio-
nibus.

Inflationis
et oedema-
tis differen-
tia.

METHO. MEDEN. GALENI

Inflationū Atq; hac nō nūq; maxima. Indicatio aut curationis oīm cōmunis est.
curatio. vt qđ prāter naturā est, vacuet. in quocūq; id cōtineat. Propria vero
post hāc cōmunē est, vt tenuissimis et calidis potestate medicamētis.

Inflationū Atq; in vētre quidē et viscerib⁹, oleū qđ tenuiū est partiū, quodq; ru-
in ventre et tā habet incoctā, aut aliqd calidoꝝ seminū, cuiusmodi sunt cumini et
visceribus, apij et petroselini, id p̄stabit. Aliqñ vero & cucurbita bis ter ve sine
curatio. incisione medio ventri affixa. Tāta vero ac taliter applicata, etiā totū
Inflationis vmbelicū cōprāhēdet. Ac i artub⁹ et musculis q sub cute, aut etiā mē-
q in artub⁹ branis, q ossa vestiūt, inflatiōe orta: si citra dolorē sit: liquor aliquis
et musculis tenuissimaz partiū, cuiusmodi est lixiuiū noua spōgia exceptū, satis
et mēbrāis fecerit Sin dolor quoq; vrget: vnguēda pars est, oleo qđ relaxādi re-
q ossa circū mittēdiq; vim habeat. Incidūt porro eiulmodi affectus, vbi vel muscu-
dāt, curatio lus vel mēbrana q os circuit, est contusa. Ac sup mēbranā quidē quæ
Si cū infla- os ambit, ante dicta imponēda est spōgia. Ad musculos vero (nāq; hi
tione dolor aliqñ dolent) medicamētū qđ magis mitiget est adhibēdū. Quo fit, vt
vrgeat. ad hos solo lixiuiū nō vtamur. sed imissa ei tū sapa: tū pauculo oleo.

Vbi dolor Satiū aut fuerit in principio nō addidisse lixiuiū. sed sapa cū vino et
cū inflatiōe exiguo aceto vti. ac qđ mediocre fit olei adijcere. vbi mixta sunt: mo-
maxime in- dice ex calfacere. ac lanā nō lotā quā succidā vocāt, iplis imbutā impo-
cidat. nere. Quod si eiulmodi lanæ facultas nō sit: iplus oesipus iniiciēdus
Ad muscu- miscellæ supradictæ est. Quod autē adicus oesipus cæteris oib⁹ præ-
los cū infla- stet: tamen a me nō dicatur: ipse scis. Quinetiā ceratum qđ ex oesipo-
tione dolen- cōponit, medicamētū est oībus notū. Vtuntur plurimi eo, ad phleg-
tes. monas, quæ in p̄cordijs sunt. Ergo huius quoq; aliquid vbi oesipus
Lana succi præsto nō est, recte inieceris. Debent em̄ contusi musculi leniri, medi-
da. camento cui mixta facultas sit. quæ simul cōcoquat digerat et modice
Oesipus. astringat. Qñ si nihil habet adstrictionis: auget aliqñ phlegmonas.
Ceratū ex Ac maxime in his corporibus quæ sanguine abūdant. Ergo triū iam
oesipo. cōprāhensarū indicationū in inflatis ex plaga musculis memor: vbi
Medicamē dolor maior vrget: mitigatiua magis ratione vteris. vbi abest maiori
tū qđ cōtu- vi instabis. Maiorem vim intelligo, cū breui via p̄peratur ad finem.
los muscu- porro brevis via fit, per ea quæ valentes habēt vires. hæ maxime in
los leniat, q lixiuiū et aceto habentur. Post hæc in vino. Quoties igitur de miti-
le eē debeat gando nō laboras: horū plus in mixturā cōijcies. Rursus vbi repel-
Aceti lixi- lere studes: vini plus q horum imittes. porro id optimū in hūc vltimū
uij et vini fuerit, si nigrum austerūq; sit. At si digerere males: lixiuij plus indes.
collatio. Acetū vero si his miscebis: ad ābo erit vtilis mixtura. p̄ptea qđ acetū
Pro lixiuiū mixtas (vt mōstratū ē) habet facultates. vbi vero muscul⁹ sine dolore
aphroni- est licet sane i lixiuij penuria, p̄ eo aphronitrū imittere. Esto aut id mi-
trum. nie lapidosū. sed magis spumolū. Est vero qđ lapidosū ē durū. et spissū

LIBER DECIMVS QVARTVS. FO. CLXXVIII.

ac ægre liquabile, cū iā dictis liquorib⁹ miscet^r. Spumosū vero, molle Aphronia
est. et laxū. itēq³ cādidius, q³ lapidosum. Hoc itaq³ tū celerrime ab hu- trū lapido-
more soluit^r: tū iuuat maxime. vtpote tenuiū partiū. Quæ vero huius sū. Aphro-
generis inflatiōes neglectæ inueterarūt: primo quidē loco his, ea q³ ex nitrum spu-
lixuio cōponunt^r (vt p^rdictū est) adhibeas. Secūdo loco emplasticum mosū.
aliq^d. Dicā autē et horū exemplū. Strigmenta gymnasio^r teruefacta Si inuetera-
pcola primū. sic vt pura sint. deinde rursum in cacabum imissis: calcē uit inflatio
viuā in farina^r speciē tunfam insperge. ad luti vsq³ crassitudinē. Salu^r Emplastici
tare his est, et medicamen q^d ex sycomoro cōponit^r. aliaq³ id genus. exemplū.
Nūc em (vt dictū est) exēpla tantū cor^r medicamentor^r scribo, quorū
generalis facultas p^r medēdi methodū inueniūt. Tanq³ vero medicame-
tor^r hoc loco ponunt^r exēpla, tū vt tota hæc methodus clarius intelli-
gat^r: tū vt magis nobis ad inueniēdā materiā facultas suppetat: sic etiā
et affectarū corporis particularū p^rponunt^r. Statim em affectus quidā De priapif
est q^d iuniores priapismū nuncuparūt. propterea q^d ijs qui sic sunt mo.
affecti, etiā inuitis pudēdum arrigit^r. quod vbi viderit quispiā, qui in
his cōmētarijs est exercitatus, p^rtinus intelliget ex inflationū esse ge-
nere. Qui em memoria tenuerit tū oīa quæ in dissectione eius mēbrū
apparētū quæ de functione ei⁹ et vsu in naturalib⁹ libris sunt p^rditā:
is nullo negotio intelliget, q^d cauernosus neru⁹ qui p^rpriā colis sub-
stantiā cōstituit, halituoso spiritu impletus, affectū hūc excitat. Por-
ro halituosum spiritū in animalis corpore ex succis, qui lente excal-
fiant, nasci didicim⁹. Quippe vbi tum insitus calor validus est: tū par Qñ halitus
tis humiditas ad summū cōcocta: vtiq³ in tenuē halitū soluta, insensu- trāspirat et
bili transpiratu in ambientē effluit. Cōtra vbi vel ingenit⁹ calor im- qñ non.
becillus est: vel naturalis humor tū semicoctus, tū crassus, tū glutino-
sus: ibi crassior excitat^r halitus: q³ vt trāspirare possit. Ac potissimū si-
cubi particula ipsa densior est reddita. Nō nūq³ vero humor q³ in mē-
bro continet^r subfrigidus est. præterea crassus et glutinosus: auctior
vero calor in halitus eū crassos resoluit. Quæ res p^rfecto magnopere
tibi ad curationē æstimāda discernēdaq³ est. Siquidē principiū ambo Curatio.
bus affectibus cōmune est. nempe totum prius corpus vacuare. modo
id capax vacuatiōis sit. Dictū vero a nobis sæpe est, de vacuantū au-
xilior^r facultate. Ea sūt missio sanguinis. et purgatio. tū p^r ea q³ subter Vacuatio
expellūt: tū p^r ea quæ supra siue ea vomitoria dicere mauis. Præterea nū genera.
multa frictio. et oīs dimotio. Itēq³ balneū. potissimū q^d ex aq^s sit di-
gerentib⁹. Sed & acria medicamēta illita p^r halitū digerunt. oīaq³ vno Cibi absti-
verbo q³ calfaciūt et siccāt. Ex accidētī etiā vacuare indicaui⁹, et cibi nētiā ex acci-
abstinētiā. potissimū vbi ambiēs calet. Ergo quicquid horū sustinere cidenti va-
cubans ap^rissime potest: hoc est vacuādus. Imponēdūq³ ip^si laborātī quare.

METHO. MEDEN. GALENI

particulæ medicamentū, si ea calidior sit effecta, qđ ad portione calor
 ris refrigeret. Sin aliter: inter initia qđe oīno qđ modice refrigeret.
 Postea vero id necessum nō est. Pari modo et quæ circa lumbos sunt
 particulæ oēs, eiusedē facultatis medicamēto sunt cōprehēdendæ. Etiā
 reliqu⁹ vītus exhibēdus, qui et flatui aduerset; et siccet. Incidit vero
 vītū hoc nō sane multis, sed iuuenib⁹ magis q̄ alijs ætatib⁹. Quo ma
 gis his sāguinis missio p̄cipue est salutaris. ceu nec ætate eorū eā recu
 Priapism⁹ lante. Scio em̄ ip̄e quēdā a me curatū, tribus dieb⁹ naturalē habitū re
 cuiuidā cu cōpisse. sāguine primū misso. dein medicamēto hoc adhibito. Ceratū
 ratus. ex simplici rosaceo factū, ita liquidū, sicut ad fracturas vti solem⁹, aq̄
 frigida imbuēs, ac simul cū ea subigēs (nā æstatis initū erat) pudēdo

Alius cura ac lūbis imposui. atq; ita quidē hūc pcuravi. Simili modo et aliū qui
 tus. post missum sanguinē humido medicamēto, qđ ex chamamelō cōfici
 tur, est vsus. Porro istis etiā Nymphæ aliqd potādū exhibeo. saltē i
 principio. Mox amerinæ semē. ac si traxerit adhuc vītū: rutæ semen

Cōe præce copiose comedēdū. Est em̄ illud cōmune p̄ceptū oīm ferme, quos vi
 ptum. tiolus succus creat morborū. qđ in fine calfaciētib⁹ et siccātib⁹ sit vtē
 De lingua dū. quippe hæc qđ reliquū humoris est prorsus absument. Sane lin
 cuiusdā tu guā ita tumefactā cuidā vidim⁹: vt ore hominis cōtineri nō posset. Is
 mefacta. nec venā iciderat vnq; et sex agenari⁹ iā erat. horaq; diei fere decima.
 Curatio. cum ad eū primū accessi. Ac visus mihi est vsitatis mihi pilulis, q̄ ex
 Aloe Scamonia, et colocyntide cōstant, vespere datis purgādus. ip̄e

tamē particulæ afflētæ, suasi refrigeratiū aliqd iponere. saltē i initio.
 post em̄ inq̄ applicabimus, prout suadebit euentus. Verū id vni medi
 corū nō placebat. ac p̄pterea pilulas qđe sūpsit. De locali tamē reme
 dio, deliberatio in diē posterū est dilata. quo tēpore etiā efficacī⁹ ali
 quid p̄stiturū quicqd pbatū fuisset, sperabat. et purgato scilicet iā to

Egri isōniū to corpore: et humorib⁹ ad inferna reuulsis. Cæterū ea nocte euiden
 galeni cōsi tissimū p quietē isomniū, nostrū homini cōsiliū approbavit. ac mate
 liū appro riā ipsā medicamēti definiuit. lactucæ succo collui iubēs. quo ille solo
 basse. vsus: prorsus est sanat⁹. nullius alteri⁹ egens. Qđ autē in priapismo

In papif vomitorijs potius, q̄ subducētib⁹ sit vtendū: in linguæ vitio cōtra: id
 mo vomito ex partiū situ indicari manifestū est. Nā auersionis in cōtrariū, quæ
 rijs poti⁹ ab hippocrate antispasīs dicit, nō a substātia, sed a curandi membri
 in linguæ vi positi inuentio præstatur. Iā vero tēpus monet, vt ad aliud tumorū
 tio deiecto genus transeamus. atq; a re potius q̄ nomine initū faciamus. Ea nāq;
 rijs vtēdū. est haud dubie vereq; scientifica doctrina. Quod igitur oibus eiūsmo

De cācris. di tumorib⁹ succus aliquis influit: id in libro quē de tumorib⁹ præter
 naturā scripsimus, indicatum est. Quod autē nō idem in omnibus sit:
 ipse sensus euidenter docet. differētibus nimirū ipsis tumoribus, non

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXIX.

colore modo: verū etiā ijs q̄ ex calore frigore mollicie duricieq̄ spectant differētijs. Ac ruber qd̄ tumor, euidēter subesse sāguinis idicat humorē. Sicuti flauus & pallidus, p̄ similit̄e iplis bilē. Subalbid⁹ vero et laxis, pituitā. Sūt aut̄ et p̄ter hos, tumores qd̄a qui colore sint iter rubrū et nigrū medio, cuiusmodi color fuscus est. Hunc cū in corporis partib⁹ incidat: pleriq̄ medicorū sēpe liuidū, grāce, pelidnō vocant. Renixus aut̄ his quoq̄ tumorib⁹ valēs est, ac si venas euidētiores mēbrū habet, exaltatas eas a crasso et nigriore quodāmodo sanguine, cuiusmodi p̄ aluū aliqñ non paucis epaticorū excernit, videre licebit. Sūtq̄ medici, q̄ mihi eū nō absurde vident feci q̄ sup̄ vini do- lijs heret, assimilare. Ergo hic humor, vbi āpli⁹ incaluerit, aut p̄pter putredinē aut febrē inflamātē, nigrā efficit bilē. quā nullū animal, ne ipsi qd̄ mures gustauerint. Terra quoq̄ radiat ab ea. ac partes q̄ radiatur, oēs se in altū attollunt. vocaturq̄ is effectus (vt plato quodā loco inquit) tū feruor tū fermētatio. Est nāq̄ is humor talis: quale esse acetū docuimus. Ex quo ipso quoq̄ si in terrā effuderis: idē effectus visit. Quo minus alienū est, si veteres eiusmodi humorē acidū nominarūt. Aequē vt pallidā bilis, amarū. Sane nō raro etiā in vomitionib⁹ talis apparet. Verū sicuti paulo ante dixi, vnū quoddā vitiū esse p̄priū, verūq̄ scirrū, qui p̄ter alia, etiā insensilis sit. reliquos tumores, q̄ videlicet nō dū sunt oīno in sensiles, dupliciter esse a medicis vocatos. Nepe vel scirros, p̄pterea qd̄ generis scirrorū sunt, vel scirrosos tumores: sic et in humorib⁹, quā quidē haud dubie nigra est bilis, ea talis est, qualē modo pinxim⁹. certe acida et terrā fermētū ritu eleuās. tū oī animātū iniucūda. Quā vero fieri talis est idonea: hāc bifariā nūcupat. vel melācholicus humor: vel nigra bilis. scilicet qui sic eā nomināt, affirmaturis, Aliā esse nigrā, quā dū animal naturaliter se habet quotidie gignit, Aliā quā ex vitione cōflāt. Quod autē semp̄ p̄cipio, vt nominib⁹ cōtēptis, ipsam naturā rerū sciētā exerceas: id nūc est faciendū. ac nominādū quidē prout succurret. Cāterū oratione sic interpretandū, qd̄ quidā p̄ter naturā tumores, ex eiusmodi naturā succo pueniūt, cuiusmodi est fex in vino. et amurca in oleo. et qd̄ hi spatio tēporis putrescētē humore, p̄pterea qd̄ in vasis sit ipactus, exulcerantur. Ergo sicuti reliqua oīa vitia plurimā habēt particularē in maioris minorisq̄ ratione differentiā: sic etiam hoc vitiū habet. Quippe phlegmones alia quidē admodū rubra est: alia paulo magis q̄ pro naturali habitu rubra. At species siue genus siue quomodo libet appelles, ābob⁹ est idē. Nā et rubriores q̄ pro naturā modo sunt: & dolor oīno cū ipsis est. qui ipse quoq̄ magnā habet in excessu defectuq̄ differentia. Ad eundē modū nec renixus, nec cutis tensio, oībus est æqualis.

Cācri color
et aliā notēNigra bilis
quā aīal gu
stet.

Plato.

Cur atrē bi
lis succū a
cidū, et pal
lidā amarū
veteres vo
carint.Vere atra
bilis, quā.Duplicē q̄
busdā esse
nigrā bilē.Oīa vitia ī
maioris mi
norisq̄ ra
tione diffe
rentias habe
re.

Comiti mazio

METHO. MEDEN. GALENI

Comune tamen eorū est, tū qđ pars magis renitit: qđ cū naturaliter se haberet: tū qđ in tumore quēdā attollit. extēta scilicet attētaq; eaten⁹ cute: quaten⁹ tumor assurrexit. Simili ratiōe et vitiū qđ modo descripsimus, alias cōfusa exiguaq; et qđ vulgū fortasse latere possint, affert sympt^a mata. Alias ita vehemētia, et magna, et cūctis euidentia, vt ne puerū quidē clam sint. Verū cōmune illud in oib⁹ particularib⁹, qđ in telligētiā ad se trahit: vnus id morb⁹ esse ostēdit. et vnā sibi appellationē īponi cogit. At vbi magna quidē oīa sunt: nemo de appellatione ambigit. Sed nomināt vno assensu oēs eiusmodi affectū cācrū. Cū aut adhuc īcipit, nihil miri est, si vulgus lateat: nō secus pfecto qđ stirpes, qđ e terra iā exeūt. Qñ hāc quoq; pitis tātū agricolis agnoscunt. Ergo quānā in cācro tum cōis, tū ppria curationis idicatio sit: opportune nūc dicet. Cōmunis igit est, vt humorē vnde vitiū est natū, illico vacues. simili vacuatiōis genere, ei qđ in alijs tumorib⁹ supra est cōprehēsa. Mox phibere potissimū si fieri potest, ne de cātero eiusmodi succus ī venis colligat. Sin id fieri neq; saltē eū oīno ex īteruallo vacuare. et simul particulā firmare. ne qđ humorū redūdātiā ad eā cōfluat. Veluti ergo amaræ bilis humorē, medicamēto qđ eū humorē euocare sit aptū, educimus: sic et melancholicū educem⁹. vel simpliciu aliquo, cuiusmodi est Epithymū. Pōdo drachmarū quatuor ī sero lactis mulsæ ve exhibitū. vel cōposito aliquo. cuiusmodi nostrū est, qđ ex duobus et triginta simplicibus medicamētis est cōpositū. Sed horū materiā in alijs traditā habes. Hic qđ ad ppositā methodū ppriæ ptinent, dicamus. Post nāq; purgationē illud de oib⁹ eiusmodi affectib⁹ pri⁹ est pceptū, qđ vel retro regerere humorē, qđ in mēbro pcubuit oportet: vel ipsū digerere. Præterea qđ in principio quidē tā in ipso purgationis tēpore, qđ ante id repellere, vbi iam totū corp⁹ exquisite purgaueris, digerere. Vbi tamen mediocris tantū purgatio pcessit: mixtū esse qđ applicabit pharmacū, ex reprimēte digerēteq; facultate cōueniet. Sane ad crassum humorē, inutiles sūt, tū imbecillæ, eo qđ nullū operepciū efficiāt: tū valētes, qđ vehemēter tenuiores qđ in venis sūt sanguinis ptes, vel digerāt vel retrudāt. Crassas vero et melancholicas, quas feci assimilauim⁹: nec euocēt, nec reprimāt. Ergo si his inter cre, agēdū. initia vtēre: vtiq; minutus apte tumor erit. Cæteræ qđ reliquū ei⁹ est, Qualia digerētia adhibēda. cōtumax ad soluedū reddet. Quare mediocriū viriū medicamētis est opus. quæ nec ppter ībecillitatē vincētur: nec ppter effectus vehemētiā, valēter sanguinē crassabūt. Ad hāc itē quæ oīno haud mordeant. In summa Quandoquidē vitij malignitas ab ijs quæ mordent irritat. Ac vt dici quod aptū solet efferatur. Propter hāc igitur quæ virib⁹ quidē sunt mediocria, medicamē. qualitate vero minime mordentia, eiusmodi affectibus sunt idonea.

Curatiōis
indiciōes
in cācro.

Atræ bilis
vacuatoriū

Post purga
tionē quid
agēdū.

Quid in pn
cipio et si
mul ipo pur
gatiōis tpe
agēdū.

Quid post
plenā. quid
post medio

cre, agēdū.
Qualia di
gerētia ad
hibēda.

In summa
quod aptū
medicamē.

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXX.

Materiae vero copia, (sicuti in libris de medicamentis est traditū) ex vltis elotifq; metallicis habebis. Quippe q̄ ex his cōponunt, vna cū purgationib⁹, ad sanādos incipiētes caneros, magnā vim habēt. Maiores vero, sat fuerit si his phibeant augeri. Prospicere vero, vt qui iā sunt sanati, ampli⁹ nō regenerentur: id artis de tuenda sanitate est opus. Cuius sane portio est, ea quæ de cibis p̄cipit. Cæterū si quando cancrū per chirurgiā curare audebis: cœpisse quidē ab vacuando per purgationē melancholico humore oportebit. Vbi vero totū qđ viciatum est prorsus excideris: sic vt nulla superfit radix, fines effluere sanguinē, nec propere eū inhibebis. Imo premēdo potius vicinas partes, exprimes ex his crassiorē sanguinē. Mox alijs vlcerib⁹ similiter curabis. Est tamē et aliud viciū qđ ex humore crasso feruenteq; nascitur. Incipit hoc plerūq; a pustula. Aliquādo vero et sine hac. Cæterū inter initia quib⁹ hoc instat, scabunt particulā omnino. Mox oritur pustula quædā, qua rupta, vlcus cū crusta gignit. Sæpe vero nō vna oritur scabētib⁹ pustula. Sed multæ exiles, veluti milij semina crebræ in particula residentes, quib⁹ pruptis similiter crustosum vlcus puenit. In carbunculis vero qui per Asiam populatim sunt grassati, etiā citra pustulā, nō nullis excoriata statim cutis est. Omnibus tamē vt dixi crustosum vlcus fit. Modo crusta ipsa cineris colorē præferēte: modo nigrorē. oibus præterea his circūposita caro in summā peruenit inflammationē, non tamē colore aspicitur erysipelatis. Imo qui adhuc phlegmones colore sit nigrior, veluti si plusculo rubro, minus misceas nigri. Quod autem necessario febricitent, qui ita sunt affecti: idq; nō minus, imo magis, q̄ illi quib⁹ erysipelatoza est phlegmone: id vtiq; latere neminē potest. Sed & incipiendā ab incisa vena curationē esse: id quoq; neminē latere arbitror. Qui p̄sertim meminerit, quæ in curatione febriū de sanguinis missione diximus. Nec illud ob scurū, sanguinis vacuationē q̄ ad animi defectū vsq; fit adhibita, magis his etiā collaturā. Nisi tamē aliud quippiā obstat: ex ijs quæ venā incidi vetent. Imponi vero sibi laborans particula qđ ad inflammationē spectat refrigerantia desyderat. Cæterū ppter humoris crassitudinē, atq; etiā maliciā, nec fluxionē auertere poteris: et si quādo id feceris: aliud quippiā qđ in alto sit corpore offendes. Atqui nec adfluere is p̄mittendus est. Quin potius inquirenda remedia sunt, quæ cū modice reprimēdo, etiā digerere possint. Tale p̄fecto est tū cataplasma, qđ ex plātagine cōficitur: tū quod ex discocta lēte, scilicet miscentib⁹ his nobis micā panis, q̄ furno sit coct⁹. Esto aut panis, nec oīno a furfure purus: nec nimīū ei⁹ habēs. Siqđē q̄ oīno purus est, ei⁹ substātia ī cutis meatib⁹ herere est apta. Emplastico terō græci vocāt. Furfuraceus

Si cancrū p
chirurgiam
sanabis.

De carbun
culo.
Descriptio
carbūculi.

Carbūculi
per asiā po
pulātes.

Curatio:
Fluxionē in
cancro nec
auerti posse
nec debere.

Quæ reme
dia appli
cāda.

Cataplas
mata ido
nea. ex
Panis pur
et panis fur
furace⁹ qđ ī
cataplasma
te possint.

Vene sectio.

R. fufuracea.

plātagine
mura salis
sente dysortia.

METHO. MEDEN. GALENI

Super ipsum autē crassiorū est partiū. Super ipsum vero vlcus, valēs aliqd impo-
vlcus qd i- nendū est medicamētū. cuiusmodi est Adronis. Passiois. vel polyidæ.
ponedū. liquariq; id cū vino aliquo dulci ad sordiū crassitudinē debet. Por-
ro cōmodissima ad hunc vsum vina sunt, tū Thereū, tum scybilite. In

Quæ cōco quorū inopia, sapa vtendū. Quæ aut reliquis adhiberi vlcerib⁹ solēt,
quāt et pus nepe quæ cōcoquant et pus moueāt: ea nūc adhibēda nō sunt. Quādo
moueāt ad ita putredinē particulæ foueris. Quinetiā scarificare eiusmodi tumo-
hibēda non res post sanguinis missionē alienū nō sit. Sunt autē incisioes, medio
esse. eribus altiores. Propter infestatis humoris crassitudinem. Cessante

Scarificatio vero iā inflāmatione: vlcus ad cicatricē similiter reliquis vlcerib⁹ p-
adhibenda duces. Atq; haften⁹ de carbunculis dixisse sat arbitror. Deinceps de
et qualis. reliquis agā tumorib⁹. orsus astrumis. chorradas græci vocāt. Existūt
De strumis hæ glandulis in scirrosum affectū mutatis. Estq; curatio earū, qd ad
Strumarū ipsum attinet vitiū, ijs scirris quæ in alijs partib⁹ nascūtur cōmunis.
gnatio. Cæterū qd ad ipsius partis naturā spectat, in quibusdā glandulis ali

Curatio. as geminas curatiōis indicatiōes adiiciūt. pstitit fortassis hoc loco
Duplices de nominibus aliquid clarioris doctrinæ gratia distinxisse. Quippe
glandulæ. glandulæ quæ qd in medio vasorū in diuersas partes diductorū habe-
tur iplent, eiusq; diductionis p firmamēto sūt: earū haud magn⁹ vsus
animatib⁹ est. Sed ex abundantiore puidētia, sicut alia quædā: sic has
quoq; glandulas natura fabricauit. Earū vero quæ vel saliuā, vel lac,
vel genitale semē, ad hæc q pituitosum quēdā humorē in mesenterio,

Glandulo- vel faucibus, vel larynge, generāt: earū maior est vsus. Atq; aliq has
sa corpa, q nō glandulas, sed glādulosa vocant corpora. vt q nō paulo q reliquæ
a nōnullis glandulæ et rariore sint: et magis spōgiola substātia. Quinetiā in has
vocat. tū arteriæ, tū venæ pueniūt. Atq; hæ quidē cū in scirroso sunt affectus:

Curatio po nō aliter q cæteræ oēs partes sunt sanādæ. At quæ in medio vasorum
rū glandu- spatio cōsistūt: in ijs alia curationis indicatio pstat. qua simul cum
larum. vitiū etiā pars ipsa tollit. Est vero duplex ea quoq;. Nepe vel totū qd

Partis ipi⁹ viciatū est, excidentib⁹ nobis. veluti in cancro. vel putrescere id me-
vna cum vi dicamēto cogentib⁹. Porro quæ eiusmodi medicamētorū materia sit,
tio, duplex id in opere de medicamētis est pditū. Mihi vero tēpestiuū est de alijs
sublatio. tumorib⁹ docere. Quorū se primū abscessus offert. Apostema id græ

De absces- ce diciē. Huius duplex itē genus est. Vnū cū phlegmone in pus versa:
su. pus ipm tanq in sinu aliquo est collectū. Alterū cū nulla præcedente

Abscessus phlegmone, humor aliquis statū ab initio, isq; alias specie alius, cæte-
duplex. rum omnino acris, in parte aliqua colligit. porro excoriāt hic circū-
posita corpora. Spatiū videlicet sibi moliens. vel inter duas tunicas:

In abscessi vel sub certis mēbranis. Excoriat aut omnino ipa copia distendens.
bus inuēta. Interi vero putredinē quādā tēpore cōtrahēs. Sane inueniunt i huius-

Ins, ne monas

Scarificatio

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXXI.

modi abscessib⁹, cū scalpello sunt diuisi, pprietates quædā non pau-
cæ. nec humorum modo: sed etiam solidorum quorūdam corporum.
Siquidem vnguiū, pilorum, ossium, testarum, lapidum, et p^ori frag⁹ Tria frequē
mentorū similia, inuenta in his corpora sunt. Ac humorum iporū, tissima abs-
alius veluti lutum, vel cenū, vel olei quidam limus, vel vini fex, ali⁹ cessuū gñā.
adeo grauius olens: vt omnes auersentur. Verum hæc rari⁹ incidūt. Atheroma.
Frequentissima vero huius morbi sunt tria genera, quorū singula pro Steatoma.
priam appellationem græce sunt sortita. Ea sunt, Atheromata, Steato Meliceris.
mata, et Meliceris. A similitudine contentorum in his corporum di- Athera.
sta. Est em̄ aliud eorum veluti seuū. aliud veluti mel. aliud puliculæ Curatio.
quam Atherā vocant, simile. Curationis vero eorū indicationes sunt Quæ horū
cōmunes. Nempe id quod continetur, vel digerere: vel totum putre triplicem q̄
reddere, vel excidere. Aliqui igitur eiusmodi tumorū triplicem cura duplicē et q̄
tionis rationem admittunt. quo quot scilicet ex tenuiore humore con- vnicā cura
stant. Aliqui duplicem tantum, veluti atheroma. Quippe quod tum tionē admit
excidere, tum putrefacere licet. Steatoma vero sola manuū opera cu- tant.
ratur. Cū nec putrefieri possit: nec digeri. In ijs vero abscessib⁹ quæ Si abscess⁹
in alto corporis constiterunt, ac potissimum in visceribus, medica- i alto sit cor
menta quæ ex aromatis cōponūtur, maxime sunt vtilia. vtpote quo- pore.
rum vis collectum humorem, tum in halitum resoluat: tum digerat. Theriace.
Sunt profecto et alia eius generis nō pauca. quorū laudatissima sunt, Ambrosia.
tum Antidotus quæ ex viperis componitur Theriacen vocant: tum Athanasia.
quæ Athanasia vocatur. tum Ambrosia. atq; hæc quidem sumptuosa. De tumori
Viliorum sane optimū est nostrū: quod ex cretica calamynthæ est cō bus pter na
positum. Omnia vero id genus in opere de medicamētis colligem⁹. turā sūma
Quod vti paulo ante diximus: satius arbitror his tribus quæ supra tim.
memorauī, quo nihil desit, subijcere. Quoniam vero eorū quæ p chi Myrme-
rurgiam fiunt, curationis indicationes aliquid cōmune habent, aliqd cia. acro-
propriū: satius nobis visum est ea nō distrahere. sed vniuersa in cal chordō cal
ce huius operis apponere. Nunc porro tantulū etiam de tumoribus cu. vesicæ
qui præter naturam consistunt, est adiiciendum. quod quicūq; ex his hypochy-
toto genere præter naturā sunt: ij sui ablationem indicent. cōmuniori ma, mola,
scilicet indicationi quæ per omnia q̄ totis substantijs a naturæ habi qd indicet.
tu recesserunt, extenditur, subiecti. veluti in steatomatis & atheroma Mola qd.
tis se habet. Huius certe generis est, et q̄ Myrmecia græce vocatur. Loci i quo
et quæ acrochordon. Præterea in vesica calculus. et Hypochyma. et tumor est, si
in mulieribus molæ in vtero gestatio. Ita vero appellant informem natural⁹ sit
carnem. Oīa nāq; talia, sūmouere in totum properamus. Quorū vero pars, dupli
etiā locus ipse affectus, vna quæpiam naturalium partiū est, prima in cē idicatio
dicatio est, vt affectus sanetur. secunda ab hac, si insanabilis is sit, vt nem esse.

127 METHO. MEDEN. GALENI

In hypo- vna cum vitio pars quoque ipsa excidatur. Sicuti in cancro et omnibus
 chymate vlceribus quæ curationem respuunt. Econtrario vero in suffusione quæ
 duplex indi- hypochyma vocant, victi in prima indicatione, ad aliud ea locum, quæ
 catio minoris sit momenti, transferimus. Non desunt qui hæc quoque vacua
 re sint aggressi. Sicut in his quæ chirurgia tractantur, dicam. Nunc il-
 De hydro- lud dixisse sufficiet, quod humor qui in hydrocelis visitur, alienus a
 celis & asciti- corporis substantia tota natura sit. Sicut etiam quæ in Ascitis conti-
 nis. netur aqua. Quarum certe vacuationem, vel medicamentis quæ dige-
 rant molimur: vel chirurgia. In hydrocele quidem imisso siphone.
 In quibus vna in ascite vero, adhibita punctione, quam paracentesim vocant. Porro
 cum affectu ro exciditur vna cum affectu ipso, veluti in ijs quæ ante comprehensa
 excidit ali- sunt, etiam pars affecta: ita et in herniosis aliquid peritonei. pari mo-
 quid. do & Columella aliquando vna cum vitio ipso exciditur. Itidemque in cru-
 De hernio- ribus et testiculis, vna cum varicibus ipsæ venæ. Ad hæc tunica in na-
 sis. columel- so, cum polypo. et foratus dens, cum foramine. verum ex his nullum
 la. varicibus est, quod ad naturalem habitum possit reduci. In columella vero id om-
 polypo. de- nino est conandum, nec properandum ad eam excidendam, sed quan-
 te forato. do exilis est: & ad lori tenuitatem redacta: tum est auferenda. porro ta-
 In columel- lem eam reddet, longius tempus. At qualem Hippocrates in plagijs
 la quæ agen- descripsit: paucorum dierum numerus. Aequè vero & cætera quæ in ma-
 dum. gnitudine naturalem habitum exceßerunt, in quibus innumeranda sunt
 Hippo. omnia, quibus supercreuit caro. & Encanthides. & qui in sede Thy-
 Encanthi- mi dicuntur. Sunt ex istiusmodi vlceribus, & quæ ambigua sint spe-
 des. cie, veluti cicatrices quæ supra circumpositam cutim multum extant.
 Thymi. item quæ in oculis sunt Pterigia. Curationis tamen eorum indicatio
 Cicatrices manifesta est. Siquidem talia omnia ammouere oportebit. atque id age-
 nimum emi- re, ut rationibus quibus id fiat pensatis: optimam semper earum deli-
 netes. gas. Sane optimæ rationes, tripliciter iudicantur. tum ex temporis
 Pterigia. curandi breuitate: tum ex curando citra dolorem. tum ex maxime tu-
 Optimam cu- te curando. Rursus ut tuto cures tria propria sunt, quibus intentus
 randi ratione- sis oportet. Vnum primumque, ut omnino absolutionem operis consequa-
 tripliciter iudi- ris. Alterum, ut sicubi hunc non consequaris: saltem cubantem non læ-
 cari. das. Tertium, ut vitium non facile reuertatur. His considerationibus,
 Ut tuto cura- si optimam curationis viam iudicaueris: inuenietur in omnibus, quæ
 res tria res- nunc proposuimus, quando potius chirurgiæ, & quando potius me-
 spicienda. dicamentorum ope sit curandum. At chirurgiæ quidem studiū, in ijs
 Quid chi- præsertim quæ nunc sunt proposita, ad interemptionem eorum festi-
 rurgia iudi- nat. ut quæ quod in animalis corpore toto genere præter naturam ha-
 betur, id prorsus tollendum sibi proponat. Quod si perficere nequeat:
 & is vitijs- betur, id prorsus tollendum sibi proponat. Quod si perficere nequeat:
 destinet. proximum illud consiliū habet, ut vitium transferat, veluti in hypochy-

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXXII.

matis. Quod vero ex medicamentis petitur, primū huc tēdit, vt quod **Quid medi**
 præter naturam est, tum vacuet: tum digeratur. Quod si per membri na **camēta i di**
 turā, aut etiā vitij rebellionē, fieri nō licet: vt id tū i pus vertatū pu **etis vitijs**
 tre faciat, hoc vero secūdo loco destinatur. Quippe ita in columellæ vi **destinēt pri**
 tio facimus, primū scilicet ad naturalem habitum eam reuocare ten **mū, & quid**
 tantes. Id si consequi non est, prorsus amputantes, idq; vlt **chirurgiæ secūdo.**
 opera: vel per caustica medicamenta. verum medicamēta, melius est
 in tractationem de his differamus. Quando quidem tribus iam p̄di
 tis, aliam quoq; adiiciendam statuimus, ac chirurgiam in calce hui⁹
 operis apponamus. Non est igitur quod in his ampli⁹ immoremur.
 sed transeundum ad ea quæ similem ijs quæ comprehensa sunt, curatio **De ijs q̄ vlt**
 nem desyderant. Ea sunt, tum quæ in numero & magnitudine conue **magnitudi**
 nientem modū excedunt: tum quæ in ambobus deficiunt. dixi hoc lo **ne vel nūe**
 co conuenientem. Quod si conferentem, vel conducentem, vel secun **ro deficiūt.**
 dum naturam, vel vtilem alibi vsurpauero: eadem sermonis vis erit.
 Ac dictum quidem de his est alibi latius. Cæterum redigere in memo
 riam summatim omnia, etiam hoc loco alienū non fuerit. Omniū er
 go quæ in corpore habentur, primū cuius maxime indigem⁹ est ipa **De vsu vo**
 particularum minime impedita functio. Hanc vero quia possidemus **cis secūdu**
 natura: idcirco publice dicimus, expetere nos secūdu naturam age **naturā.**
 re. Et quia hoc ipm, cum eo quod est secundum naturam, vel naturali
 ter se habere, est coniūctum: merito profecto nihil interesse arbitra
 mur, secundum naturam habere, an secundum naturā agere, dicam⁹.
 Quin & sine additione interim græce dicimus, expetere nos **του κα**
 τὰ φύσιν, vtiq; subaudito in dictione, vel habere: vel agere, vel ambo **bus.**
 Latinitas propter articuli fortassis inopiam, ea figura destituit.
 Atq; hæc quidem causa est, cur medicis recte vsurpata vox hæc secū
 dum naturam sit, de omnibus quæ in corpore ex sententia nostra, esse **Quib⁹ na**
 cupimus. Scire autem licet in ijs quibus natura deficit, nec primum, **tura deficit**
 nec propter se ipm, secundum naturā a nobis expeti, sed p̄pter actio **in his nec**
 nem, & ex accidēte. Siquidem sextus digitus nō nullis ab ipso statim **primū nec**
 ortu est cōgenitus, & quintus defecit, & alia quædam similia, aliqua **p̄pter se qd**
 in numero, aliqua in legitima quantitate vitiosa. Ac si quidē hæc plu **secūdu na**
 rimū, recta vero rara fierent: contra q̄ nunc de naturæ operibus sta **turā sit, ex**
 tueremus, vtiq; nō tuentes, vt nūc, sed auferentes ea. Hec ratio memo **peti.**
 ria tua nūq̄ excidat, cum sit ad nominū vsum utilis, quæ tū fallere in
 consyderatos possunt: tum discordiæ phātasian excitare. sicubi alter
 dicat, totum quod præter naturam est, esse tollendum. Alter quod no
 cet, aut inutile est, aut incōmodat actioni. Ergo denuo repetentes, de
 rebus loquamur, quando de nominibus est nobis definitū, hinc orsi.

METHO. MEDEN. GALENI

De ijs quæ Coniuncta compræhēsis iam morbis sunt, ea quæ vel magnitudine: magnitudi vel numero, a debito naturæ sunt aliena. in quibus amputare quidem ne vel nu- conueniet quod magnitudine vel numero redundat. Reficere autem mero a iu- et fingere quod deficit. vbi videlicet fieri id licet. Quintum nāq; digi- sto naturæ tū, aut tale aliud membrum, medico certe facere non licet. Sed vnus modo defi- naturæ opus sunt omnia talia. verum in totum tollere quod numero ciunt. redundat, aut ꝑcidere aliquid eius quod magnitudine modum excels- fit, hæc nobis quoq; licet. Siquidem ex medici officijs vnum est, nec id leuissimū, vbi in corpulentia eo deuenit corpus, vt nec ingredi fis- ne molestia: nec sedem propter ventris molem contingere, sed nec re- spirare libere possit: hanc liquare ac tollere. Aequè nimirum, vt cum corpus ali definit, (atrophiā græci vocāt) quod genus, quos vomica male habet patiuntur: huic quoq; reficiendo prospicere. Sæpe autem euenit, vt non totum corpus, sed vna quæpiam pars ex atrophia ta- bescat. quam scilicet vel neruorū resolutio: vel ipsius intemperamen- Eorū qui ni tum, occupauit. Opportuneq; iam de curatiōe horum conlyderabi- miū sūt obe mus. orsi ab ijs qui corpulentia nimīū onerantur. Ostensum vero in si, curatio. libris est, qui de temperamētis sunt inscripti, quod calidior sicciorq; temperies, exile corpus reddit. Ergo id agendum vt nimīū obesi cor- poris temperamentum, tale esse faciamus. si modo ad debitum mo- dum redibit. Sane docuimus tum in illo opere tū nihilo secius in ope- re de tuenda sanitate, quod acuta exercitatio & tenuans victus & id genus medicamenta, & animi cogitatio, temperamentum non so- lum calidius: sed etiam siccius, ac propterea corpus exilius reddūt. Igitur in exercitationibus celerrimus cursus est idoneus. Tenuantis vero victus materia, seorsum singulari libro est prodita. Quod si me- dicamenta quoq; requirunt: etiam hæc in operibus, quæ de medica- mentis conscripsimus sunt edita. Quāq; referentur eorum nūc quoq; quæ sunt efficacissima. Quibus, vbi demere nimiam obesitatem stu- des, vtaris suadeo. Ergo quæ ad articularia vitia quidam exhibere solent, quæ scilicet valentem dissipandi facultatē habent, ijs tu quoq; Medicamē ta obesis mi cum nimiam obesitatem curabis, vtitor. Sunt porro talia, rutæ semē. nuēdis ido præsertimq; siluestris. vna cum ipis corymbis. & Aristolochia rotū- nea. da. & minus centauriū. & Gentiana. & polium. Præterea ex vrinam- cientibus, ea quæ pollentes habent vires. veluti petroselinum. Vnum quodq; enim talium, tum ipsum per se: tum vero mixta vniuersa, & extenuare potēter succos: & vacuare sunt habilia. partim quidem sen- sibiliter per vrinas. partim per insensibilem transpiratum. sed & sal- quod ex combustis fit viperis, potenter extenuat. Multiq; cum vel graciliores vel mediocris habitudinis essēt: ex eiusmodi medicamē-

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXXIII.

torum potione perierunt. sanguine iporum excocto. Ruerant autem Erroris oc
ad ea, propterea quod liberatos aliquos articularijs vitijs viderant. casio.
minime scilicet æstimantes. quod temperies eorū, qui sanati fuerāt, hu
midior pituitosiorq; erat. qualis nimirū obesorum est. in quib⁹ eius
modi medicamentorum securus est vsus. Ipse nanq; iuuenem quen- Iuuenis ni
dam, quadraginta circiter annos natum, oppidoq; obesum pcuravi. miū obesus
vsus tum antidoto quæ aduersus articularia vitia est compositum, tū a galeno cu
sale theriaco. ipaq; theriace. ac reliquo extenuanti victu. & pro exer- ratus.
citatione cursu veloci. Porro præparavi hominem ad cursum, perfri Præpatio
cādo primū linteis asperis, quoad cutis ruberet, dein statim cū oleo, hoīs ad cur
quod in se digerens aliquod medicamētum habuerat. quo etiam post sum.
cursum rursus utebar. Talia medicamēta sunt, tum siluestris cucurbi-
tæ radix: tum althea. tum gentiana. tum aristolochia. tum panacis
radix: tum polium. tum Centarium. Per hyemē vero, etiam a bal- Digerentia
neo, iā dicto oleo hominem reuixisse profuerit. Verum cibum exhi- medicamē-
bere non statim a balneo. sed interposito somno, cōueniet. Quod si ve ta.
lit etiam rursus ante cibum lauari, permittes. Magis etiam ad rem pti
nebit, si aquæ ipsi digerendi facultas insit. Ac siquidem talem aliquā Qñ cib⁹ ex
sponte natam habemus, ipsa vtemur. cuiusmodi in lesbo visū. a mi- hibendus.
tylene stadijs q̄dragita. sin min⁹, ipsi similē aliquā moliemur. Est por Aqua dige-
ro ea q̄ in mitylene cōspiciū, et virib⁹ et colore talis: q̄lis vtiq; fiat, si res ppe mi
qs florem salis mari misceat. Hæc ipsa aqua etiā hydropicis, et reliqs tylenē.
tumefactis, idonea est. vtpote valenter desiccans. ita profecto vt præ
pinguibus. ac præcipue si quis cogat in ea celerrime natare. nec post
lauationem protinus esse, bibere ve. sed somno interposito. aut omni Prædicēdū
no saltem quiete. Sane illd est sciēdū, atq; ab eo qui obestatem curat in hac cura
prædicēdū. quod aliquando ex multo simul obito motu, et febris ho tione.
minem tentari est credibile: et quod febris ad rem propositā nō alie
na erit. vtiq; si medicus recte omnia faciat. Etenim perspicuū est, vbi Vina his q̄
ex lassitudine febricitarint, qui ita curantur, quod sopita eorū febre, fugienda q̄
rursus ad eandem curationis formulam redibunt. Sane fugere in his ve petēda.
curandis cōueniet, et vina quæ multum nutriunt. Cuius generis cras
sa sunt. Vti vero vel aquosis (id est colore albis et substātia tenuib⁹) Nimis ex
vel quibus mare est admixtum. At vbi eos qui extenuati sunt reficere tenuatorū
in animo est: his vinū exhibebimus pingue. Cibum vero, qui succū curatio.
efficiat crassum, exercitationes paucas. Frictionem mediocrem. ac vt Picatio.
summa complectar, omnia iam comprehensis contraria moliemur.
His vero etiam picari commodum est. Idq; tribus quatuorve die-
bus. Quippe id ad carnem instaurādā, egregium medicamētū est.
adeo si quod singulare membrum hoc vitio laborat: id hoc præsidio

Exterminatio
curatio.

METHO. MEDEN. GALENI

Picationis effectus. restituetur. Ac nobis quidem in omnibus ferme hoc unum satisfecit. Si quidem humectat & calefacit, sanguinis multitudine accita. Ergo nec assidue id ægrotanti corpori ad mouere conueniet nec cum conueniet: sepe illinire. verum in hyeme bis. in æstate semel id fecisse est satis. Quibus vero a natali die gracilia sunt membra quædam, ijs etiam mangones puerorum hoc ipso præsidio succurrunt. vna cum certa percussione, quam græce επιρροουση vocat. Est porro et illius mediocritas quædam. ut scilicet nec plus iusto nec minus fiat. Ea talis est. ferulas paruas ac leues modice illitas, gracilibus partibus incutiunt. donec modice attollantur. Quippe in hoc summa rei est. veluti Hippocrates de perfusione aquæ calidæ dixit. Primum quidem pars intumescit. post quibus totum gracilescit. Ergo quibuscunque particulis bonam habitudinem reddere corpus est exstudemus: has & fricare, & perfundere, et percutere, & picare oportet. tantisper dum intumescant. Hoc ubi fit: protinus desistere. prius post cibum usque digeri cœperint. Etenim quæ calefaciunt omnia, sicuti attrahere: ita etiam digerere sunt apta. Si ergo perstes, dum quod attractum est digeratur: operam luseris. Ad hunc modum mago quidam proxime nates pueri fame consumptas, breui auxit. percussu mediocri quotidie vsus. aut saltem alternis diebus. item moderata picatione. Cæterum quibus totum corpus est extenuatum, ijs lauari quoque post cibum est idoneum. veluti autem metus erat, ne tenuantibus auxilijs febris succederet: corpore scilicet imodice per hæc calefacto, sic ijs qui a cibo lauantur, timendum est ne sibi iecur obstruatur. potissimum propter ciborum species. Quippe cum aliter quoque obstruere soleant, quæ succum crassum gignunt. si quis his liberalius vtatur. vbi igitur alias id efficere solent: multo profecto promptius idem post balneum faciet. Incidit tamen ex tali victu diutius exhibito, etiam calculi in renibus generatio. quod vitium, cur omnibus non contingat, satis patet. Quippe incredibile non est, quibusdam vel densos admodum esse renes, vel per angusta venarum in iocinore ora. Quibusdam contra esse habitata. Horumque dignotio nulla plane certa est. sed percontandam assidue ab eo qui iam dicto modo est cibus, num quis illi grauitatis sensus in dextris precordijs et circa renes fit. Quod si quid tale aliquando senserit: protinus cappari ex oxymelite in principio cibationis, donec constiterit grauitas dabitur. Ad membra vero quæ ægre reficiuntur, ac plusculum iam refrigerata erant: vsus aliquando & thapsia sum. alias ea ex melle membrum illiniens. alias etiam ex cerato. Si exiguum proputio quidem attrahit ea quoque partibus quibus superponitur sanguinis copiam. Quibus autem exiguum aliquid pudendi proputio de naturali deest quantitate, ijs non raro citra thapsiam sola tensione debitum mo-

LIBER DECIMVS QVARTVS. FO. CLXXXIIII.

dum reddidi. Membranulam mollem firmāq; cuti gūmi illitæ circūuoluens. Satis autem constat, quod etiam mēbranulæ finem parti subiectæ agglutinari gūmi oportebit. Siquidem & ficcat cito: & sine dolore astringit. Porro cuti p̄putij ex interna parte rotūdum aliquid ac mediocre, supponi prius oportebit. quod videlicet posteaq; agglutinata membranula est, facile eximas. Eorum vero q; thapsia p̄putiū adducunt, quidā rotundum id e plumbo fecerunt. veluti solenariū quoddā. Mox illi extrinsecus p̄putij cutim circūtendunt. ac molli loro deligant. Fueritq; & id nō nunq; vtile. vtiq; quib; multa deficit cutis. Quibus autem exiguū est quod deest: ijs (vt compræhensum est) sola mēbranula circūdata sufficiat. vbi autem circūdabitur cuti, & agglutinabitur: subtus imponi solenarium prius oportebit. Ego vero cum nihil horum præsto est: modicum chartæ inuoluens, immittere p̄ fulcimentum p̄putij soleo. vt postea cum plane coaluit quod foris est circūdatum, exempto quod fulciuerat, facile meiat is qui curatur. Constat vero hoc quoq; vitium ex eo morborum esse genere, quod naturalem magnitudinem est egressum. alias putrescente p̄putio incidens, alias ab ipso ortu minore q̄ par erat congenito. Subijcitur autem duplici chirurgiæ rationi. interim in superna pudēdi parte circulo incisa cute, quo videlicet eius vnitatem soluta, eatenus deorsum trahatur, quoad glandem cooperiat, interim vero scalpro ex interna parte, qua glandis initium est, excoriata. Mox deorsum tracta. ac deinde (vt supra compræhensum est) molli quopiam deligata. Dicemus autem & de eiusmodi rationibus in sermonis progressu. Aequè p̄fecto, vt de curtis id genus, quæ colobomata græci appellant. Quippe ita vocantur quæ in labijs, aut naribus, aut aure deficiūt. Nam methodo quadam curantur hæc quoq;. primū quidem incisa vtrinque cute. deinde adductis coniunctisq; inter se cutium oris. ac vtriusq; quod callosum est de tracto. Mox quæ reliqua sunt adsutis. atq; agglutinis. Eiusdem generis sunt, & quas in maiore oculi angulo Rhoeadas græce vocant. vtiq; vel minuto vel prorsus perduto ipso angulo. at prorsus quodam perduto eo, omnino insanabile relinquitur vitium. Minuto vero, ijs quæ modice astringunt curatur. si tamen totum corpus primū ante purgaueris. dein caput. Sunt mediocriter astringentia, & quæ e glaucio componuntur & croco: & quæ nardina vocant. Item in prius quæ ex vino sunt confecta. Vt vero summa complectar, quibus perit aliquid substantiæ: maxime quidem id agendum, vt ei quam si millimam faciendam curemus. si id fieri nequit: saltē aliquid quod eūdem p̄stet vsum machinabimur. Erit autem p̄fecto & id eatenus simile. Etenim cum ossis tibiæ nonnūq; excidere portionem cogimur: ad al-

Curatio p
Thapsiam.Vitiū hoc
dupliciter
p̄ chirurgiā
an curari.Coloboma
ta.Coloboma
non curatio

Rhoeades.

Mediocri
ter astringē
tia.

METHO. MEDEN. GALENI

**Pari gene-
ratio.**

**Cicatricem
cutē nō eē.**

**De alijs vi-
cijs q' cū su-
pradiētis
habeāt so-
cietatem.
Triplex eo-
rū genus.**

Ceria.

**Herpetis
et Erysipe-
latis differe-
rentia.**

teram loco eius substantiam producendam, carnem elicientibus me-
dicamentis naturam ipsam prouocamus. Quæ utiq; inter initia velut
dura est caro. Postmodum calli durioris firmitudinem accipit. ac tem-
poris spatio roborata, ad ingressum ossis loco fit habilis. Quinetiā
vbi internodia digitorum excidimus: in excisorum loco alterā (qua-
lem prædiximus) naturam prouenire cernimus. Quod autem venas
quoq; sensibiles generatas aliquando vidimus, prius est dictum. ve-
rum has nō tam similes ijs quæ prius perierant: q̄ easdem renasci di-
xeris. veluti in cauis vlceribus carnem. Cicatrix vero quæ in hac cal-
li modo durata gignitur, ea cuti quidem est q̄ simillima, cutis tamen
non est. Quādo & densior ea visu tactuq; sentitur: & ratione, ex eo qd̄
pilos non edit, intelligitur. Hæc igitur si præsto tibi ad manū semp-
erunt: quæ tibi in curationibus peragenda sint, minime requires. Mi-
hi vero iam tempestiuū est ad alia morborum genera transire. sed q̄
bus est cum supra compræhensis societas. Ergo serpens vlcus, q̄ Her-
pes græce dicitur, is eiusdem est generis cum exulcerato erysipela-
te. Ramex vero quā sarcocelen vocant, cū scirris. At vitia q̄ Ophia-
sin, Alopecian, & Ptilosin appellant ex eo sunt morborum genere, in
quibus naturale aliquid est amissum. Aequè nimirum vt Myrmecia
eorum est quæ toto genere sūt præter naturam. Porro triplex omniū
horum est differentia. Quædam nāq; ex mutatione consistunt solidæ-
rum partium. sicut myrmecia, & lence, & vitiligo, & ossis caries. quā
sphacelon vocant. & elephas. et scabies, & lepra. Quædam cum pri-
o omnino non fuerint, postmodum sunt orta. veluti Meliceris, & Athe-
romata, et Stratomata, atq; alio modo Elmyntes, et Ascarides, et Ce-
ria. (ita em̄ vocant longam latamq; Elmynta.) omniaq; quæ supra
diximus in abscessibus callosæ substantiæ aut lapillis aut ossibus aut
alijs quibusdam id genus similia inueniri. Itaq; attentum esse semper
oportet, in omnibus quæ præter naturam habentur, atq; diligenter
aduertere ex quo ea genere sint. si modo illud recte a nobis dictū est.
Primā faciēdorum indicationem, vnde ad omnia quæ deinceps sunt
administranda initium capiatur, a genere ipso sumi. Herpetas nanq;
biliosus procreat succus. Quo fit vt eatenus eiusdem sit cum Erysipe-
late generis. atq; huius quoq; magis etiam cum eo quod exulceratum
est. differt autem ab Erysipelate humoris tenuitate. Est em̄ admodū
tenuis, qui herpetem excitat, adeo profecto vt non solum omnes in-
teriores partes, quæ utiq; carnosæ sint transeat: sed etiam cutim ipam
ad summā vsq; cuticulam (epidermida græci vocant) quam solā pro-
pterea quod ab ea remoratur, tum erodit, tum exedit. Quādo si hanc
quoq; sudoris vice trāsiret: haud quāq; vlcus excitaret. Quippe id vl-

LIBER DECIMVSQVARTVS. FO. CLXXXV.

cerum quæ ex mordente humore oriuntur, quæ nimirum spontanea vocât, cōmune est. quod humor qui ea facit, sistit ac tardat, porro ex eo quod alter humor altero sit tenuior, crassior ve, vlcera differētia quæ ex profunditate spectantur, pueniunt. Huius certe generis est, et quæ phagedæna græce dicūt. & exulcerati cancri. Quorū omniū cōmunis curatio est, vt inhibeatur primū humoris cōfluxio. post sanetur vlcus. Propria vero cuiusq; tū ex mēbri iuenit natura: tū ex humoris nō solū specie: sed etiā quātitate. At tenuissim⁹ quidē i eius modi humorib⁹ est, is q exulceratū herpetē excitat. Crassissim⁹ q cā crū. Proximum ab his locū occupat, quod ad crassitudinē attinet, q Phagedænas creat. Harū species quædā sūt, quæ Chironia ac Telephia græce dicunt. Iam aliæ quædā eiusmodi appellatiōes sūt, sed iutiles & supuacue. Siquidē ad curationē, pnosci oportet hūoris, tū copiam, tū crassitudinis tenuitatisq; eius modū. tū potētiā. veluti statū i Herpete. Qm humor tenuis est, vt q ex genere flauæ sit bilis, vbi sū mā cuticulā i transitu perrupit: vtiq; cū digestus is est: permittit cicatricē vlceri induci. Itaq; si quis toto pri⁹ corpore purgato, mox quæ influētē humorē reprimāt regerātq; medicamētis vtatur: iā herpetē curauerit. Sin neutrū horū fecerit: sed tantū ea q cicatricē iducūt, adhibuerit: vtiq; exulceratā cuticulā ita sanauerit. Proximæ tñ illi quomin⁹ exulceret nō cōsuluerit. Postmodum vero, illa quoq; cicatrice inclusa, quæ ipi continua est, exulcerat. Idq; longo spatio, ceu malo ipo serpēte fit. donec humor vnde ortū est sit vacuatus. Eteñ Romæ De nobili mulier quædā illustis, cum herpetē in malleolo haberet: primū quidam medicamēto quod algam recipit est vsa. Hoc cū ptinus cicatrix erat in mal induceret: proxima illi summa cutis est excoriata. veluti ex desquā leolo herpatis. Cui cū deinde superpositū medicamētū est: rursus illi cōtinua pes. est exulcerata. Idq; ita assidue perrexit. donec ad genū exulceratio pueniret. Cū interim quiduis potius pati, q medicamēto quod bilem traheret purgari parata esset. Itaq; etiā quod fieri in talib⁹ assuevit, quoniā pleriq; culpant non culpanda, damnato ex alga medicamēto: aliud admoueri iussit. Deiceps igit quod ex sandice cōponit, vtebatur. vt vero id quoq; quod exulceratum iam fuerat sanauit: quod vero nunc exulcerabatur nō inhibuit, sed iam ad bubones vsq; vitium ascēderat, ipa necessitate coacta, serū se lactis sumpturam annuit. Immittentes igitur clanculū minimū scamoniæ: inuitam purgauimus. ac sanauimus. Ergo cuius gratia hæc dicta sint, denuo repetam⁹. Postq cōmunē oim quæ sub eodē genere vitiorū sūt, indicationē acceperis: vtiq; nō hanc in particularib⁹ exequeris. Sed reduces semp ad differētiā, quæ tum affectibus: tum ipoꝝ causis sit accōmoda. Sicuti de

MEDEN. METHO. GALENI

spontaneis ostensum est vlceribus. Vacuabis nāq; eum qui redundat humorem. Cæterum aliquando medicamento quod flauam purgat bilem. Sæpe eo quod nigram. Modo eo quod mixtæ est facultatis quod scilicet bilem simul et pituitam educat. veluti in altero herpetum genere. quem a similitudine quam habet cum milio cenchriam Cenchria græce appellant. Quippe is non protinus vlcus facit, quemadmodum vñ dicta. et dum alter. Sed admodum exiguas pustulas, ad speciem milij, quæ ipse quæadmo se interposito spatio in vlcus abeunt. Adeo non sine ratione quibuldam dum oriañ. dam vilum est in eiusmodi vitio, bili esse aliquid pituitæ admixtum. Vlcera quā Incidunt sane non nūq; & citra vehemens totius corporis humorum doq; sine to vitium, in partibus vlcera, quæ haud difficulter medicamētis quæ re ti^o cacochy primendi digerendiq; mixtas facultates habent curantur. At reprimia i ptib^o munt quidem non solum ea quæ astringunt; sed etiam quæ sine alstritione refrigerant, digerunt vero quæ calefaciunt. Constatq; quod in Reprimen generatione vlceris, exuperare debebunt quæ reprimendi facultatē di, digeren habent, vbi non amplius confluit in ægrotantem particulam vitiosus di ve tēpus humor, quæ digerunt. Si quidem exiguum vitiosi humoris, etiam si quis ad viscera et magnas venas retrudat: nullum profecto quod sensu percipiatur malum committet. At si eius non levis quantitas sit: in Nō eē rep^o mendum si princeps aliquod membrum aliquādo procumbit. vbi scilicet prius mult^o sit vi naturæ viribus totum corpus expurgantis, non sit vel per deiectioniosū succū. nem vel vrinas vel cutim, quæ totum corpus includit vacuatus. Atq; Qui succi flauæ quidem bilis vacuatio est facilis. Pituitæ vero, ac potissimum facile vacu eius quæ crassior glutinosiorq; est, itemq; nigra bilis, difficilior. entur. Quo magis purgantis medicamenti ope indigent. In herpete vero Vacuatio i quoniam tenuis humor est, qui id vitium creat: abunde est etiam aluum leuiter soluisse. vel vrinas per ea quæ id modice efficiunt citasse. Verum quoniam de medicamentorum methodo proditum etiā aliquid in superioribus est: non parum autem et in operibus quæ proprie his sunt dicata: satius sit sermonem nihil vltra proferre. Quando satisfacere etiam ei qui attentus erit hæc possunt. Neq; enim nos ea e musis accepimus. Verum homini qui prudens sit et diligens, et mente exercitatus, ipsa rerum natura quid agendum sit suggerit. Vbi vero etiam inueniendi viam ab alio quis traditam ceperit: huic facillimum est per eam vltra progredi. Huius rei amplum testimonium fuerit, quod eiusmodi viri, artem maximis operibus illustrarunt Qui vero parum sunt prudentes: ij nihil præterea inueniāt, etiam si tota vita infinitos artis affectus conspexerint. Plurima nāq; inueniuntur hodieq; quæ apud maiores nostros non fuere inuenta. veluti nunc Romæ quidam excogitauit, quemadmodum acrochordonas

et myrmecias ore sanet. Verum de prioribus, vtpote a cute extantibus minus est mirum. de myrmecijs vero potissimum quæ cū sum Acrochor-
ma cute prorsus sunt æquales, mirum videbatur. Verūtamē has quoque donum &
q̃ certa primum labiorum applicatione, ceu suctu ad se traxit. atq̃ a myrmecia
radice euulfit. Deinde primoribus apprehensam dentibus, totam fir-
mā noua cu-
mul exemit. Sed et scalpro ad myrtacei folij speciem formato, et fer ratio.
ramento eo, quod scolopomacherion græci vocant, quispiam mani Alia cura-
bus exercitatus, facile eas excidat. Cum proprijs lineamentis a cir-
tio.
cūposita cute circūscripta discernantur. Aequē vero et valente aliqua Alia cura-
pinna circulo myrmeciae imposita, ipam educimus. debet porro tio.
pinnae fistula esse myrmeciae crassitudini par. vt eam vndiq̃ prorsus
constringat. Quæ postea circumacta, ac simul deorsum impulsā, ce-
lerrime ita myrmecian etiam cum ipsa radice totam educet. Cōstat ve-
ro et quod finis ipse pinnae, quæ eam circulo secabit, non tenuis mo-
do: sed etiam acutus & firmus esse debet. Itaq̃ tum galli veteris pin-
na, tum vel magis aquilæ ad hunc vsum est commoda. Abscindere
vero ab his tantum radicem versus oportet: quatenus reliquæ par-
tis fistula complecti myrmecian possit. Sane ex ipsa statim abscissio-
ne, si modo scite fiat: etiam acumen ipsi comparabis. Atq̃ hoc quidem
ratio inuenit. non casus. Iam quod hæc vehementer attrahentib⁹ sur-
sum velletur, & putrefaciētibus enecabitur. ratione ab aliquo est in-
uētum. Qui isdem postea vsus: experiētia rem comprobauit. Quæ-
dam nāq̃ etiā añ experiētiā, fiduciam de se manifeste præbent. velu-
ti aculeum ac telum quod modo infixum sit eximendum esse. Item are-
nulas si quæ oculo inciderunt. Quædam ratione certe excogitantur.
confirmantur autē ipso vsu. Quo autē facilius etiā per te eiusmodi vi-
as ad curationum comparandā copiam, iuenias: nō tenebit aliquod
huius generis exemplum pponere. Nominamus autē id genus in nu-
mero particularū vitiū. Quoniā em̃ quædam deficiunt, sicut dens vel
digitus, vel e naso naris, vel auris quæpiam particula, vel pudendi
pellis, quædam redūdant veluti sextus digitus, & quæ græce exosto-
les dicuntur, et dentium hi, qui naturalibus adnascuntur: adimere q̃-
dem quod superuacuum est, sane haud difficile est. Aliud vero produ-
cere quod sibi ei sit, quod desit, id in quibsdā qdē est facile. in quibsdā
difficile. In alijs plane fieri non potest. Si nāq̃ carnosū sit quod de-
est: haud magno negotio id reficias. Atq̃ eius rei in cauis vlceribus
tradita methodus est, si os sit, ipm qdē instaurare nō est ceteræ aliud
p eo durū efficere, id licet. Dictū vero etiā in pcedētib⁹ est, de refici-
endis venis. Nempe quod aliquñ nouas alias sensibilib⁹ pgenitas vi-
dim⁹. aliquñ oīa tentatib⁹ nō puenērūt. At si digit⁹ desit, vel tale qupiā

Quæ refici
possint, q̃
non.

IVXXX MEDEN. METHO. GALENI

restituere id prorsus non licebit. Sane proditum et de præputio pri⁹ est. quæadmodum id quispiam instauret. At quæ i naso vel aure vel labio sunt curta: ea quidē vt refecisse non licet: ita decorem aliquem his adijcere licet. si quis diuisam vtrinque cutim, mox in vnū cōductā qat agglutinare. Alia vero ratione huic morborū generi adnumerantur Atheromata. et Steatomata. & Melicerides. et Ascarides. et Ceria. & Elmyntes. Præterea quæ in articulos et pulmones incidunt Calli, quos p̄ros vocāt. Itemque qui in renib⁹ & vesica inueniunt calculi. Quippe in oibus his cōmunis est substātiæ generatio quæ ante non fuit. Contra fit in Alopecia & Ophiasis & Ptilosis. item Caluicie in quibus amissio particulæ est, quæ utilis fuerat. Tāq̄ igitur in cæteris oibus in quibus gigni quippiam volumus, id agimus, vt naturæ mot⁹ vtill fuerat. liberos minimeque impeditos reddamus: eodē certe modo & in pilis amissis. Quippe naturæ opus est, veluti in sinuosis vlceribus generatio carnis: itidē in capite & cilijs p̄ductio pilorū. Ergo si recordaberis ea quæ in naturalibus libris nostris de pilorū generatione didicisti: vtique ex ip̄is amissionis eorū causas inuenies. Siquidem ostensum in his est, quod ex succis, qui per cutim trāspirāt, quod limosum est, id pilos, tum a principio gignit: tum de cætero veluti succrescendo auget. Hoc igitur quoties vel prorsus periit: vel redditū est vitiosū: toties pilos corrumpi est necesse. Corruptuntur nāq̄ & stirpes ip̄æ duplici de cā. Alias nutriēte succo destituta. Alias non idoneo vlæ. Ac prorsus quidem pdito eo qui pilos alat succo: caluicies oriūt. Eodē vituato: tum quas Ophiasis græce vocant: tum Alopetiæ pueniūt. At primū quidem ex naturali eorum, tum ortu tum mutatione: etiā alie nam a natura causam inuestigabis. Abhinc curationis rationem inuenies. Quæ vtique per indicationes ad id quod omnibus iam dictis in quibus vel aliud quoduis vitium vel etiam vlcus ex humoris vitio incidit cōmune propositum est reduci. Si quidem & inhibere quod in fluit & absumere ac digerere quod iā ægrotantē locū occupauit, conueniet. Ergo ceu in vlcerib⁹ illis purgationē nocētis succi primū adhibuisti: eodē modo i pilis ip̄is, ab hac primū curationē inchoabis. Scilicet diligēter prius æstimās, quis color cutis sit, cuius cernis corruptos pilos. Nā si is albidior q̄ p naturæ habitu sit: pituitosi humoris purgationē exhibebis. Sin pallidior: eiusmodi bilis purgationē. nō secus q̄ si nigrior cōspicitur, quæ nigrā detrahant bilem offeres. Sane ad vitiosi humoris speciem certius agnoscendā, non leue tibi adiumentum præcedens victus conferet. Præsertim intelligenti qui nam ciborum nigræ bilis succū colligant, qui nā pallidæ. & pituitæ. Ergo cū iam plane purū ex purgatione corpus existimas: eum qui in

Varia gñat
ta cū prius
oīno nō es
sent.

P̄ri.

In quibus a
missio pti
culæ ē quæ
vtill fuerat.

Pili unde.

Corruptio
pilorum &
stirpiū ad
portionem
unde.

Caluicie.
ophiasis
et alopetiæ
generatio.
Curatio.

Notæ hu
moris.

Humorem
ex pcedēte
victu nosci

LIBER DECIMVSQVARTVS. Fo. CLXXXVII.

cutem continetur humorem, digerentibus medicamentis discuties. Sic Cuiusmodi
tamē vt in his caueas, ne adeo calida acriq; admoueas, vt cutis ex digerētib⁹
ulceretur. Quinetiam ea quæ valenter ficcant, cauere conueniet. ne vtendum.
videlicet cum vitio humore etiam vtilem qui confluit absumas. Ve Cauēda eē
luti in caluicie fit. Hæc igitur ipse aduertens: admiscui primum ijs quæ valena
medicamentis quæ Alopecian sanarent, exiguum thapsiæ. Deinde ter ficcant,
conlyderans quotidie, quemadmodum ægrotantis natura ab hac
esset affecta: vbi vel tumefactam plusculum, vel quodammodo exco
riatam vidi: illo quidem die medicamentum abstinui. Illeui autem
particulam vel galli vel anseris liquato seuo. Propterea quod hæc Cur galli
magis tenuiū sunt partium. & altius descendunt. Deinde postero die vel anseris
si quidem aliquid iam dictorum remanserat: simili modo illeui. Sin seuo sit vs⁹.
nihil tale apparuerat rursus medicamento sum vsus. Atq; vt id alte
dimitteretur etiā cutim pri⁹ linteo infricui. quoad manifeste rubra
fieret. Verum si a balneo vti eiusmodi medicamento voles: id ipsum
ex balneo factum cernes, quod prius ex frictione habebas. Iam eos
quoq; quibus periere ex cilijs pili, quos græce ptilos nominant: si Ptili, qui.
milibus genere medicamentis sanabis. Deliges autem materiā ocu Ptilorū cu
lis idoneam. nec per negligentiam committes, vt medicamentum in ratio.
tra tunicas eorum confluat. itaq; sicca tutiora sunt. De quibus æque
ac de cæteris in nostris de medicamentis operibus est proditum.
Nunc enim (quod dixi) abunde est, sola genera medicamentorum,
prætermissa particulari materia, transcurrere. Quo minus de iisdē,
identidem dicere cogar. Ergo quæcunq; ab ipsa naturæ moderatio
ne sunt alienata: ea tollere conueniet. Quæcunq; vero sub hac se te
nent, cæterum quodammodo corrumpuntur: ea seruare quatenus
licet oportebit. Sane dictum a nobis est aliqua ambigua naturæ es
se. Nec illud non dictum, quod eorum quæ aliena sunt, quædam
tota substantia sunt aliena. logica scilicet inquisitione, nec ad curatio
nes in quibusdam affectibus perinde utili. Si quidem pterigiū a sani Pterigion
ratis habitu alienum esse, patere cuius arbitror. Non tamen idē sub quomō a sa
stantiæ ratione, quemadmodum atheroma, et meliteris est alienum. nitatis ha
sanatio vero huius quoq; dum paruum adhuc est, et molle, per bitu alienū
ea quæ detergent perficitur. Cuius generis sunt, quæ trachoma Pterigij cu
tica vocant. Vbi magnum durumq; euasit: chirurgian postulat. ratio.
Simili ratione et aquularum, quas hydatidas vocant, quæ magnæ De chala
sunt chirurgia curabis. Quæ parvæ sunt ficcantibus medicamentis zio hypo
iuuantur. At chalazium (est enim id quoq; ex vicijs quæ oculos infe pyjs et hy
stant vnū) cū toto genere alienū a natura sit: auferri postulat. Ad eū pochyma
dem modū & pus ab oculis, quos hypopyus vocat. Verū id plerūq; te.

medicamentis digeritur. Hypochyma vero iā incipiēs digerit. vbi
 diu cōstitit, non potest. Aetate vero nostra ocularius quidā medicus
 Iustus oculi cui Iusto nomē erat, etiā cōcussione capitis multos hypopyus sana-
 loge medic⁹ uit. Collocauit em̄ eos in sella rectos. accapita eorū vtrinq; a laterib⁹
 Hypopyo apprehendens, mox quatiebat. adeo vt manifeste descendere pus ipi
 rū curatio videremus. Manfit aut̄ horū pus deorsum ppter grauitatem substan-
 iusti. tiā. Tametsi hypochymatis nequaquā manentibus. nisi admodū ea q̄s
 diligēter impingi cogeret. Etem̄ leuius est, ac vt ita q̄s assimilet, ne-
 Hypochy bulae similis Hypochyma, q̄ pus. Quāq; horū quoq; iporū qdā (Hy-
 matis cura pochymatū dico) seriosioris humoris sunt. Hāc aut̄ pūctiōe ad prae-
 tio. sens discutunt. Interposito tamē haud longo spatio, ceu limus quidā
 deorsum fertur. At quando pus quod in oculis est digerere placet: co-
 Si pus in lyrijs quae myrrhā habēt, maxime vtemur. quae vtiq; et dialmyrnes
 oculis dige- graeci pprie vocant. his certe minus, sed reliquis melius faciunt, q̄
 rere placet. Dialibanu vocant. Que vero impēse siccāt, ad p̄sens certe valenter
 vacuāt. Sed quod reliquū est ita cogunt, vt aegre resolui possit. Veluti
 de scirrosis tumoribus prius est cōprehensum. Subinde vero multū
 simul puris vacuabim⁹. diuisa tunica ea quae coruus est specie. paulo
 Quo loco supra locū quo cōmittūt iter se tunica vniuersae. Noiant porro locū
 diuidenda graece alij irim, alij stephanon. i. coronā. Quo fit, vt hoc quoq; vitiū
 ceratoides trib⁹ subijciat vacuādi modis, & chirurgiae q̄ fil⁹ mltū aut totū expel-
 Iris siue ste lit, & p̄ medicamenta quae paulatim, & ei q̄ ad alium transfert locū. ve-
 phanos. luti cōcussioni. Sunt p̄fecto ex genere eorū q̄ tota substantia prater na-
 Hypopy⁹ turā sint, et Ascarides & Elmyntes siue ex teretes sint. siue etiā latae.
 tritaria cu- Quo circa & prorsus eas expelli e corpore conueniet. Expelles aut̄
 rari. si pri⁹ enecaueris. Necant autē amaris medicamētis. Viuetes nāq; ob-
 Quēadmo- sistant intestinis adherētes. At mortuae expellunt vna cū stercore. Ex-
 dum ascar- pellunt cum hoc etiā viuā. Sed stupefactae. & vt ita q̄s dixerit semi-
 des et el- mortuae factae. At teretes qdē ap̄sinthiū pimere potest. Latae vehemē-
 myntes tiora medicamēta desyderāt. Pari modo quae ascaris graece dicit. Ve-
 curent. rū de medicamētorū copia dicere nō est p̄sens propositi. Quare hic
 Interpres, iam huic quoq; libro finem imponamus. Pro his vigin-
 ti Galeni libris quib⁹ ille tris praecipuas medicinae par-
 tes est cōplexus linacro Anglo, qui eos sūma qua
 potuit fide vertit, lector candide quisq;
 ex ijs fructū percēpisti, bene
 praeceris.

EINIS.

Deo

gratia.

Non pepercim⁹ cādide lector, labori vt hoc nobile & insigniter
eruditum opus q̄ emendatissimum e nostra officina in publicū
prodiret. Nisi quod hæc, quibus sententiæ concinnitas vtcunq; vio-
lari videatur, nostrā (nescio quo infortunio) sæpius repetitam etuge-
runt lectionem. Sed non ignoras illi esse ignoscendū qui imprudens
ac plane inuitus peccauit. Quare & meo nomine & tuo librū his ma-
culis q̄primum purgato. Vale.

Folio. Pagia. Versu.

ij	i	Nāq; aliū	pro diuitem	scribe	ditem
ij	i	aut certe	pro superat	scribe	superest
v	ij	bos, qui	pro nunq̄	scribe	vnq̄
vij	i	eorū scrib	p. Atq; nūc	scribe	A t nunc
vij	ij	cōtererēt	p exercitati	scribe	inexercitati
x	i	se natur.	pro. quæ	scribe	qui
x	ij	aiebat	vbi est in	dele	in. (vt fit) a naturali
xij	i	de medē	pro pncipiū		
			methodi	scribe	methodi principium
xiiij	i	do perma	p pmanētiā	scribe	permanentia
xiiij	i	istimare	pro æge	scribe	ægre
xiiij	ij	ctus a qui	pro inuenerit	scribe	inuenerit
xiiij	ij	res secūd	pro incipito	scribe	incipitor
xv	ij	exercitat	p exercitat	scribe	excitat
xvj	i	bus, cum	pro quidā	scribe	quiddam
xvj	i	carnosa	pro iudicet	scribe	indicet
xvj	ij	muni	pro nonne	scribe	nomine
xvij	i	turæ a	pro innectæ	scribe	inuectæ
xvij	i	nus ad	p naturale	scribe	naturalem
xx	i	bes, qui	p discideant	scribe	diffideant
xx	ij	losophi	pro ratine	scribe	ratione
xxvij	i	cipe vero	pro fit	scribe	sis
xxvij	ij	& non	pro iudicare	scribe	indicare
xxx	i	vulnus	pro cōulsio	scribe	conuulsio
xxxj	ij	asini	postaudiēdā	adde	quidem
xxxij	i	pestinum	p tēpestinū	scribe	tempestium
xxxij	ij	tem in	p filiaribus	scribe	fiarib⁹ sed hoc alias
xxxvij	ij	incipiam	pro quæ	scribe	quod (sæpe ē faciēdū
xliij	ij	sunt &	pro iterum	scribe	item

xliiij	i	abest	pro carnem	scribe	carne
xliiij	i	An non	pro sit	scribe	fic
xliiij	ij	monenda	padmonēda	scribe	admouenda
xliiij	ij	pgressus	pro ve	scribe	ne
xlvi	ij	numero	p rationali	scribe	ratiocinali
li	ij	rit. Nam	pro iusticiæ	scribe	inscitia
liij	i	medica	pro aliquod	scribe	aliquid
liij	ij	guinis	pro stantē	scribe	statim
liiij	i	niunt	pro alium	scribe	aluum
lxj	i	tio sumi	pro dicta	scribe	dictæ
lxix	i	lo ad	pro lotam	scribe	totam
lxxiij	ij	eorum	post quietiā	dele	etiam
lxxiij	i	ppterea	pro quidem	scribe	quidam
lxxvj	ij	cidentiā	pro, Quot	scribe	Quod
lxxvij	i	vero	pro nec vbi	scribe	necubi
lxxxij	i	in direct	pēthyporos	scribe	eunthyporos
lxxxij	ij	ceps,	pro diploe	scribe	diploe
lxxxvij	i	vel per	p ^o excitatur	dele	phænigmon græce
xciiij	ij	infiniter	pro ifiniter	scribe	insigniter (vocant
xcviij	ij	omnium	pro ipse	scribe	ipsæ
cvj	i	numin	p tēpamētū	scribe	temperamento
cvj	i	Alia ex	p hipocysci	scribe	hypocystide
cvij	ij	Alia ex	p palūlarū	scribe	palmularum
cviii	ij	detur	p succ ^o	scribe	liccus
cxiiij	i	medicus	pro incerto	scribe	in incerto
cxiiij	i	refrigerāt	p refrigerāt	scribe	refrigerent
cxiiij	ij	vt qui	pro. quidam	scribe	quidem
cxv	i	cuet:	pro ipsæ	scribe	ipse
cxv	ij	riam feb	pro iustitiā	scribe	inscitiam
cxix	ij	calfaci	post quæ	adde	ex
cxxj	ij	cetur:	p admoueri	dele	ad monuerimus
cxxij	i	Ergo in	p quidē (m ^o	scribe	quidam
cxxij	i	naturam	pro pro	adde	quæ
cxxv	ij	ror quidē	pro tam	scribe	tantum
cxxxiiij	i	foris	pro frida	scribe	frigida
cxxxv	i	perans	p humectāt	scribe	humectent
cxxxvj	ij	ratio	pro cutione	scribe	curatione
cxxxvij	i	guine	pro sāguine	scribe	sanguinis
cxxxvii	ij	sa putredi	pro diffūdiē	scribe	diffundit &

cxl	i	quod	pro ἀσχεκός	scribe	εὐαχός
cxl	ij	Cōducit	pro diligēdi	scribe	deligendi
cxlj	ij	nempe	adiapneusci	scribe	adiapneustian
cxliij	i	(arbitor)	pro carma	scribe	carina
cxliiij	i	cum al	pro aliqua	scribe	alica
cxliiii	i	cet acci	pro ipsæ	scribe	ipse
cxlvj	i	hoc casu	pro quidam	scribe	quidem
cxlvj	ij	debet	pro ventrū	scribe	neutrum
cxlvij	i	abūdātia	pro pletorā	scribe	plethoram
cxlviiij	i	laborant	παραπλητικα	scribe	απαραπλητικα
cxlviiij	i	quo mor	pro sic	scribe	fit
clij	i	quod dist	pro iētum	scribe	dictum
clij	i	in Meth	π Methyna	scribe	Methymna
clij	ij	terauerit	π aliax (ma	scribe	aliorum
cliiij	i	fin admi	pro minus	scribe	munus
cliiij	ij	te digesto	pro perpso	scribe	perpesso
clvj	i	sumptum	pro vobis	scribe	nobis
clvij	i	tionem	pro ad	scribe	a
clvij	i	tionem	pro naturā	scribe	natura
clix	i	ponitur	pro clystere	scribe	clysterem
clxj	i	lanet	pro i tempie	scribe	in intemperie
clxj	ij	est tutrix	pro videtur	scribe	videntur
clxij	ij	quæ phy	pro sic vbi	scribe	ficubi
clxvj	i	indigeat	pro virtutū	scribe	virtutem
clxviiij	i	et petrose	pro Meo	scribe	Mio
clxviiij	ij	runt	post semel	adde	quidem
clxx	i	plus horx	pro pulicerē	scribe	puluerem
clxxiiij	i	est etiam	π balineis	scribe	balneis
clxxiiij	i	tioneq	pro scalarē	scribe	squalorem
clxxiiij	ij	vniuers ⁹	pro tuerit	scribe	ruerit
clxxv	i	priusq	pro lineat	scribe	leueat
clxxv	i	eiusmodi	pro exalme	scribe	oxalme
clxxx	ij	reliquis	π chorradas	scribe	Choeradas
clxxxij	i	in tracta	pro differ.	scribe	differamus
clxxxiiij	ij	dura est	π firmidinē	scribe	firmitudinem
clxxxiiij	ij	rū partē	pro lence	scribe	leuce

Habes errata quæ si volumē spectas & pauca sunt, et leuis momenti.
neq; omisimus alia q̄ quæ a dormitante Lectore castigari possint.

Pauca hæc Lector studiose, quæ in opere de sanitate tuenda per incuriam sūt omissa, hic potius inserēda q̄ prætereūda censui. Quod hoc op^o vt pote cognatum, cū illo cōpaginādū existimo. Et alioqui de industria, pari charta et littera hac ipsa de causa est excusum.

Folio. Pagia. Versu.

ii	ii	cum mul	p ^o quālibet	adde	quod titulo p̄scribit
ii	ii	ti a me	p̄ latiat (ei ^o	scribe	latinitate
vii	i	perpetuo	pro. Qui	scribe	Nam
ix	ii	corpus	pro puellis	scribe	infantibus
x	ii	to sui	pro quod	scribe	Quid
xii	ii	hibēdos	vbi ē ac	deme	ac.
xii	ii	vero	p̄ fōtana re	scribe	fontanæ recentis
xii	ii	fit contra	p̄ reliqs (cēti	scribe	reliquarum
xiii	i	quo pius	pro omnis	scribe	omne
xiii	i	noxam	p̄ tolerabit	scribe	tolerauerit
xiii	ii	uiq̄ cōue	p̄ fin qd̄ ad		
			corp ^o spectat		
			mēbra eius	scribe	fin corporis mēbra
xiii	ii	sed vt	p̄ p̄mū oīm	scribe	primolo
xiii	i	qui os	pro oscillū	scribe	osculum
xvii	i	et exig	deme ne & p̄	scribe	quampiam
xvii	i	ptū aut	p̄ erit (q̄piā	scribe	iri
xvii	ij				frictionū figura est i.
xxii	i	tā, aug	p̄ modicam	scribe	mediocrem (uersa
xxxij	i	cremē	pro distēsis	scribe	distentis
xxxij	i	feres	post maneat	adde	tanto p̄fecto magis
xxxii	i	rendum	p̄ incuneata	scribe	impacta
xxxii	i	riens	pro huic	scribe	hunc
xliij	i	tibus	p̄ subtilibus	scribe	tenuibus
xliij	i	tur ō	p̄ ex natura	scribe	naturæ suæ
xliij	i	accipiat	pro accipiat	scribe	recipiat
xliij	ij	litus:	pro itermisit	scribe	intermiserit
xliij	i	sum suc	p̄ esse cōphē	scribe	comprehendisse
xliij	ij	lo succo	p̄ idq̄ (sos	scribe	hiq̄
xlv	ij	Adurēt	p̄ est ^o imodi	scribe	estu immodico

xlvi	ij	mal ex	p obsessit	scribe obsessum
xlvi	ii	Ceterum	post talibus	adde sunt
xlvi	ii	Ceterum		Dele sunt
xlvi	ii	subtrahē	pro Enula	scribe helenium
lii	ii	quæ ex	p rō ducitur	scribe ducitur, rationem
lii	i	ppria na	p dispēsanē	scribe reguntur
lii	i	co, quæ	pro assari	scribe torreri
lii	i	tum sul	pro ea	scribe eo
lix	ii	mum vbi	pobstructōe	scribe obstructions
lxv	i	totum	primū versū	dele vt pote bis positum
		Quod	innōnullis	casti- gatum inuenies
lxv	i	non est	pro subfit	scribe subest
lxv	i	cidere	p pōt qlis ē	scribe plurimus, vt in:
lxv	i	cidere		Dele plurimus
lxv	i	p̄ter nat	post calor	Adde potest
lxv	i	ted exigu	p ^o hūc versū	Adde tenue. Sicut ediuerfo

frigidis intemperantiis, calidiora vina prebemus. At

LVTETIAE, SVMP TV GODEFRIDI
HITTORPII SPECTATA FI
DE MERCATORIS APVD
DESIDERIVM MA
HEV. MENSE IV
NIO ANNO
M.D.XIX.

..

EMERERE, ET
VALEBIS PAN

C R A T I

LIVESTOCK, SWAMPY GODFRIDI

A M M V I C E .